

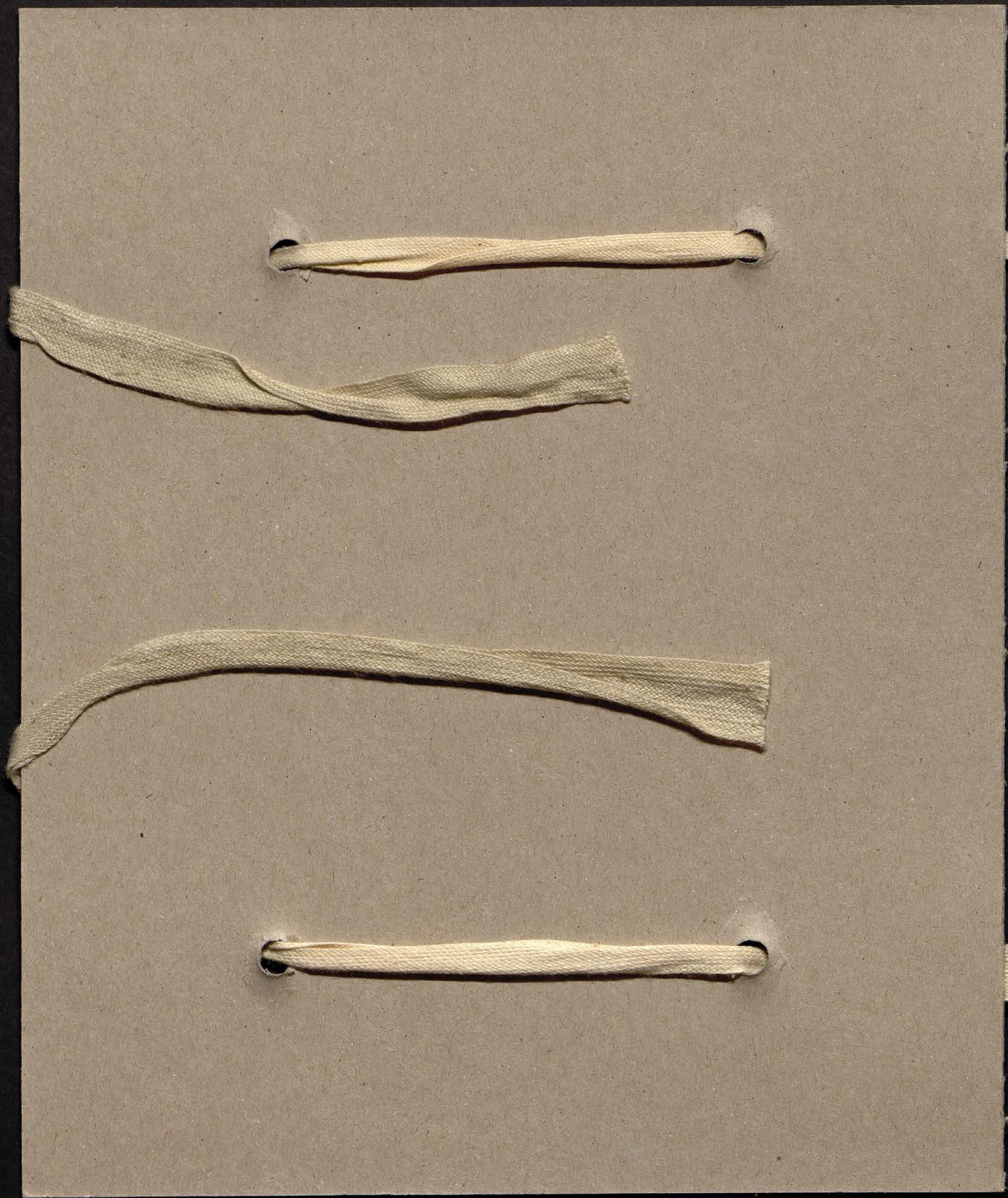
5362

7.3

Bibl. Jag.

||

1

Lajeczno

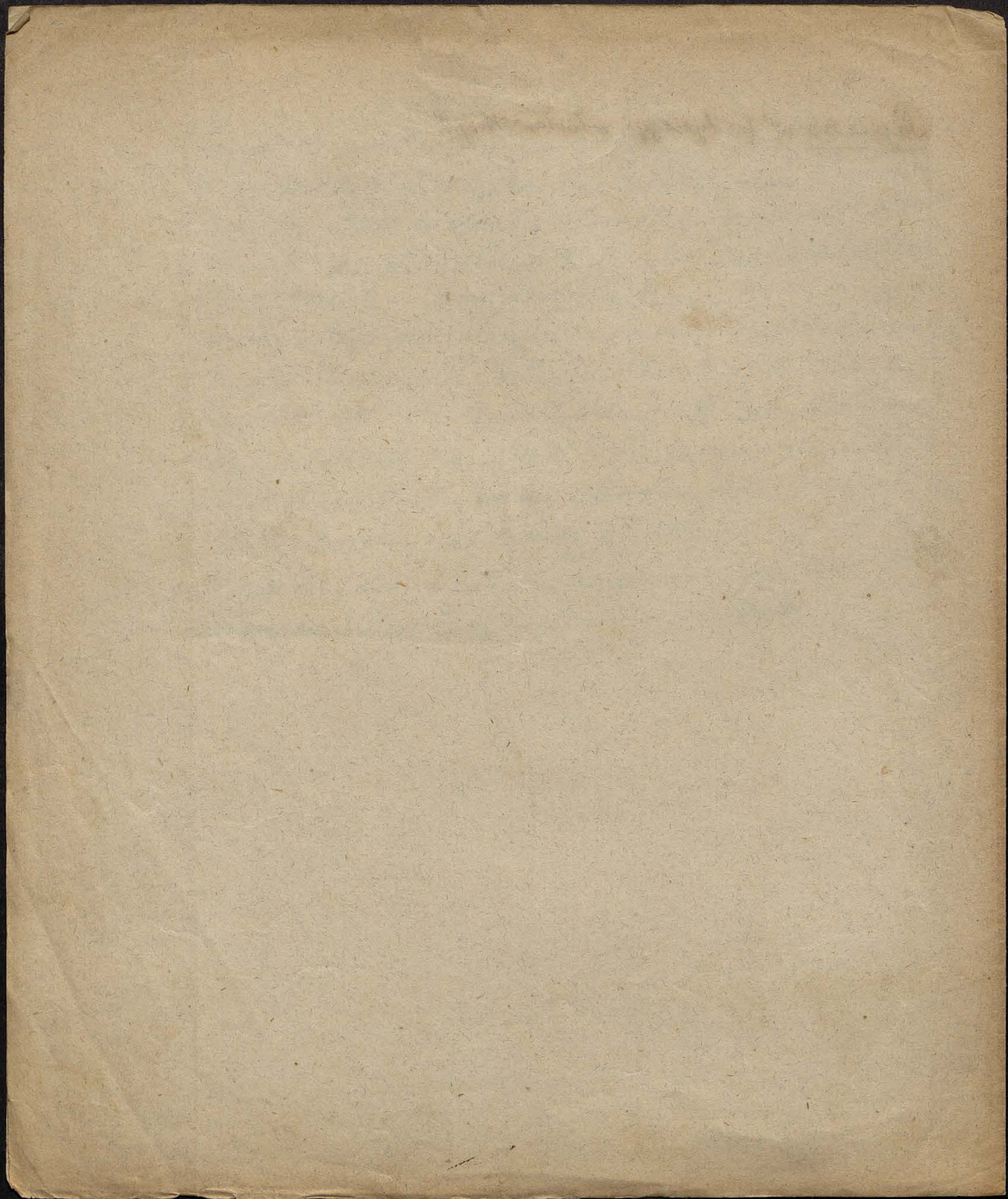
Obraz cudowny S. L. Maryi w Kościele parafialnym S. Leonarda w ołtarzu, odnowiony kosztem Stanisława z Lowicza profesora teologii w Uniwersytecie Krakowskim i proboszcza w Lajecznie r. 1538, który cuda przy temże obrazie zdziwane od r. 1533 zaczął spisować (Miracula meritis Virginis B. Mariae facta et hic vigilanti cura conscripta w Księdze dochodów Parafii w Lajecznie: ^(Concepta ecclesiae parochial. in Lajeczno) Libet) expensorum pro famulatio in bonis Universitatis ab Anno 1506 ad 1532 Ms. in 4to w Archiw. Senat. Lib. Nr 262.)

Stanisław z Lowicza został r. 1530 proboszczem w Lajecznie będąc profesorem Teologii; r. 1506 za rektorstwa Jana Amiina został Drem Teol. wraz z Janem z Porznanina Augustyninem. Kosztowała go ta promocja jak sam pisze 100 fl. przy czem goście dostali 18 kawczyki (civithecas) doktorowie Teologii zaś białe i brunatne a inni czarne, a promotorowie po 10 toki czarnego funka Spathameth. — R. 1532 naprawiono ~~obraz~~ obrazy w Kościele S. Maryi drewnianym, zło: tem Jangolth węgierskim. Obrazy te S. Maryi, S. Stanisława i S. Katarzyny naprawiał marcin malarz z Krakowa. — R. 1538 pokryto mury w Kościele S. Leonarda. — R. 1530 darowano do Kościoła S. Leonarda Szyrynka (palla) złotem przez Annę Księżkę Mazowiecką i córkę jej Zofia ~~na~~ na sposób literofki wyszywaną. Item Lucidularium

magnum de cornibus cervi cum 7 fossoriis ferreis. Item Oppor-
torum fimbriale alias Czalum. Item Subielium alias Podnyelgenye
in corpore eulsiac ex asseribus reformatum. - A. 1543 pestis virgebat
- A. 1544 Bannulationem Crucis Christi pictor Paulus de Crastocho-
wa elaboravit Leonardus quis Pontifex D. - 1530)

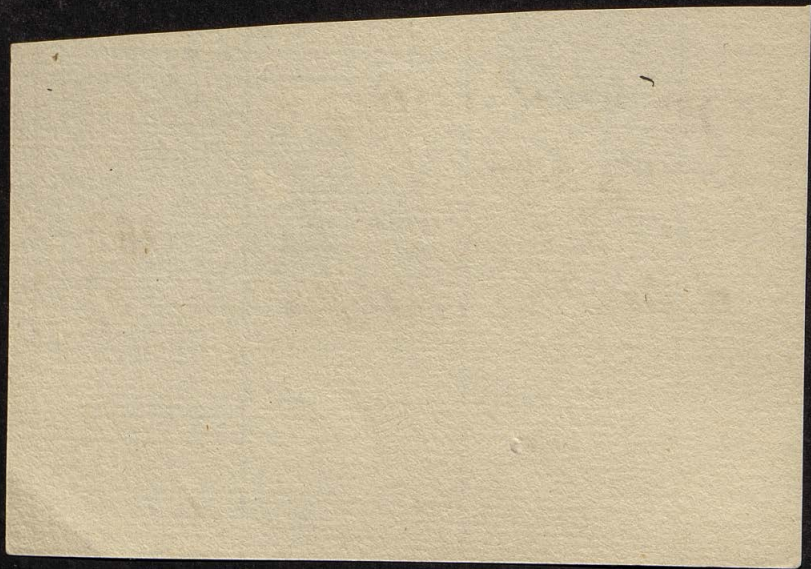
Parochi in Pajoczno: (Stanislaus a Lowicz S. Theol. Doct. - Sebas-
tianus a Kleparz S. Th. Doct. - Nicolaus Bozenti Canon.
Crac. et Wratisl. 1561 - Joannes Welicins S. Th. Doct. - Valentinus
Vidavins S. Th. Doct. Praepos. OSS. - Andreas Schoeneus Silesita
S. Theol. et Jur. Ut. Dr. - Joannes Zaborovins S. Theol. Sententiar.
- Albertus Borovins 1620 Praepositus S. Floriani - Zacharias
Harnigelius S. Theol. Licentiat. - Sigismundus Gregorovic de
Radomskie S. Theol. Prof. 1640, praepositus S. Nicolai

Pajczano w (w dycezyi wrocławskiej)

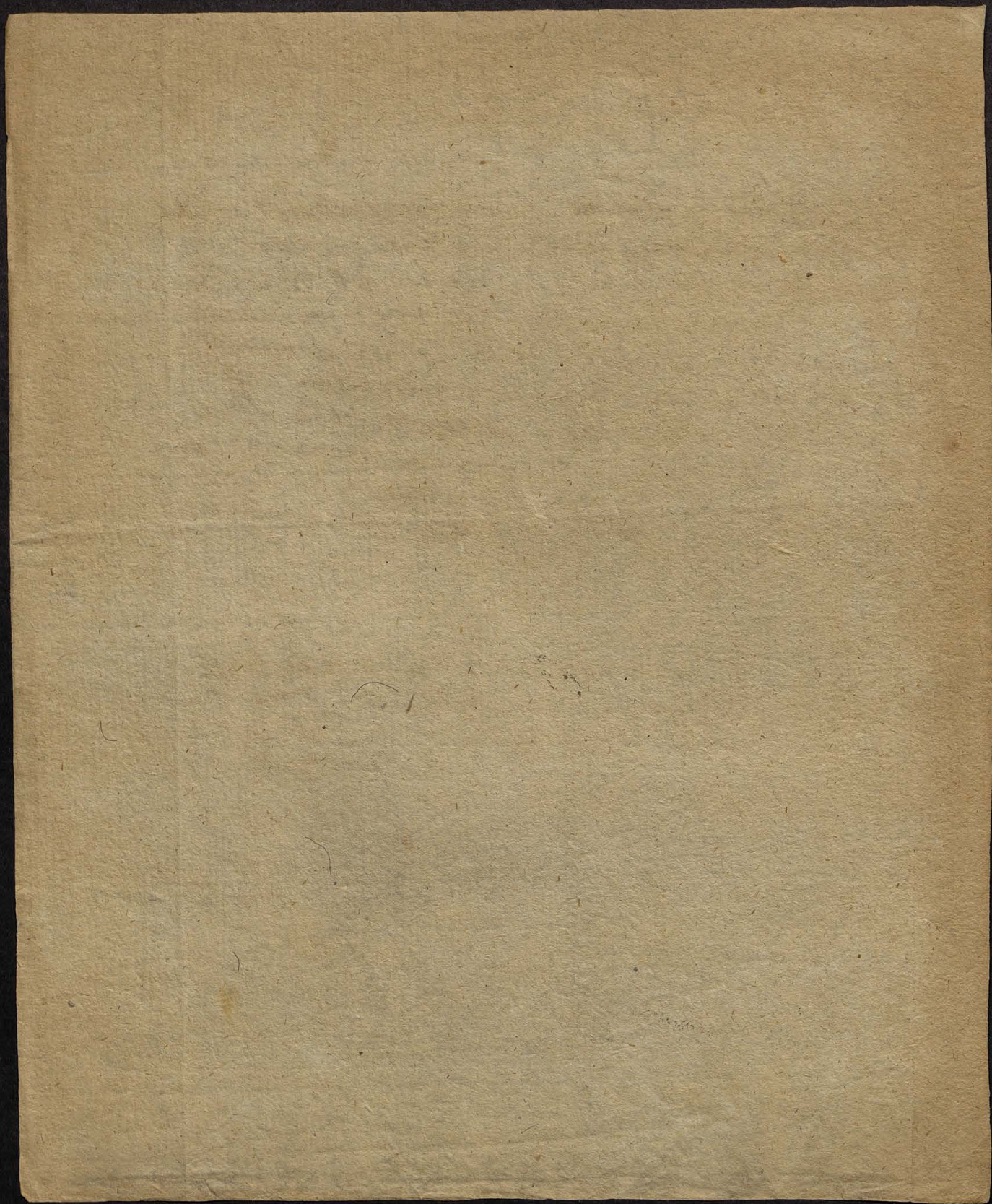
Lajczyno kofioł ratorony przy Piotra³
Dunina de Brem

Heinrich II Erzbiſch. v. Gaesen 1283
ob: Banthke Analeiten p. 237.

Larysów (dawniej Sierzosa) w dawnej diecezji poznańsk. archidya.
 konat. wierz. (dziś w diecezji podlaskiej) miasteczko, gniazdo rodziny
 Larysów. Kościół drewniany parafialny Wniebowzięcia N. Maryi P. Jan-
 dowany r. 1463 czyli r. 1539, po spaleniu wystawiony na nowo z drewna
 1616, odbudowany r. 1750 przez Franciszka Bielńskiego marzatta w.
 Kot. i Franciszka Trzcianowskiego plebana, konsekrowany r. 1762
 przez Marcina Zaluskiego sufragana ptockiego. W wielkim ołtarzu
 jest cudowny obraz Bogarodzicy trzymającej P. Jezusa malowany na
 drewnie, Synny Tas kami od r. 1655 i 1657. — Były przy tym Kościele
 bractwa: Rozanicowe zepi. 1682, S. Anioła stróża zepi. 1600, S. Kaplerzowe
 zepi. 1657.

(Lubomirski Liże Tadeusz: Najdawniejsze księgi
 sądowe: Księga ziemi wierskiej 1407-1425. Warszawa:
 na 1879. 8. str. XVI.

5

Piaseczno (Lehsken) w. (w diecezji chełmińskiej)

Na drodze prowadzącej z Gniewna do Czerwinka ^(koto Gniewn, 3 mile od Pielplina) leży wieś Piaseczno ^{w dawnym Jarostwie gniewskim} (w diecezji chełmińskiej. Kos: ^{rodzenia} ^{parafialny} ^{miarowany} na pagórku pod tytułem ^{Trójcy} ^{Wielkiej} ^{Matki} ^{Bożej} ^{zwaney Piaseczka} ^{Wielkim} ^{ołtarzu} ^{jest} ^{udowny} ^{posąg} ^{Matki} ^{Bożej} ^z ^{drzewa} ^{przedstawiający} ^{Bożarodnicę} ^w ^{koronie} ^{trzymającą} ^w ^{jednej} ^{reke} ^{berło} ^a ^w ^{drugiej} ^{dzieciąt-} ^{ko} ^{Jeżusa} ^{Więcej} ^{wyobrażenia} ^{modlące} ^{się} ^{aniotki};
u góry napis: „Regina Coelorum”; do koto wiszą wota. ^{Łożaq ten okoto r. 1650 Gniewnoz bisk. chełmi. za udowny ogłosił - ma on srebrną sukienkę.}
Łożaq ten objawił się pierwotnie 400 kroków za Piasiecznem przy studziencie, gdzie obecnie Kapliczka ^{murowana} ^{opasana}. Nabył on rozgłosu, gdy okoto r. 1647 ^{Krzyszyna} ^z ^{żoną} ^{Stanisława} ^{Albrychta} ^{Radziwiłła} ^{Kamlerza} ^w ^{lit.} ^{sta.} ^{rafy} ^{gniewskiego} zdrowie tu odżyła, wskutek czego u matronowie ofiarowali 4 włoki ziemi na uposażenie proboszcza i organisty. Kościół dawny z cegieł ^{murowany} ^{ma} ^{na} ^u ^{wpresbyterium} ^{wiszą} ⁴ ^{obrazy} ^{przedstawia:} ^{jae} ^{uda} ^z ^{r.} ^{1648.} grobek z r. 1398; piękne klepienie ^{(z} ^{budowane} ^{Kosztan} ^{r.} ¹⁶⁷⁶ ^{Jana} ^{Łobieskiego} ^{hetmara}, ^{starostę} ^{gniewsk.} ^{który} ^{miął} ^{nabożenstwo} ^{do} ^{tutejszej} ^{Matki} ^{Bożej}; klepienie to spoczywa na 6 filarach. - Najstawniejszy odfrust

(na Narodzenie Matki Boskiej)
bywa tu w niedzielę po 8 ~~godzin~~ Wzrosnia (trwający
cały tydzień. Do parafii piaseckiej liczącej 2491
duch należy kościół filialny w Opaleniu (Włocławek;
walde) fundowany przez Czapskich.

Matka ~~Bożna~~ Bożna miała się objawić przy studzienice, gdzie dziś kapliczka 400 kroków
za Piasecznem.

(Katolik, pismo religijno-
obrazkowe, redaktor Józef
Chyżewski. Rok I 1868
Tom I. Chętno druk Ign. Janie-
lewskiego 1868. 40 nr. 12-
13 str. 86. 92) (z drzeworyt. widokiem kościoła)

Pieśni o Matce Boskiej Piaseckiej
(w książce: Zbiór pieśni 596
Ta fotografia tej Matki Boskiej wiskozę
i mniejsze

Fankidejski: Cudowne obrazy, str. 62-
76.

Kościół w Piasecznie w Prusach zachodnich
(tygodnik kulturalny w Poznaniu)
(druh ~~tygodnik~~) 1879. Rok II nr. 29
str. 221. 4to

Matka Boska Piasecka (Pielgrzym pismo religij-
ne dla ludu. Redaktor z Keller proboszcz w Łoguzie
Koch, Czcionkami Stanisława Romana w Białymostku.
1870. Rok II nr. 18, str. 140-141)

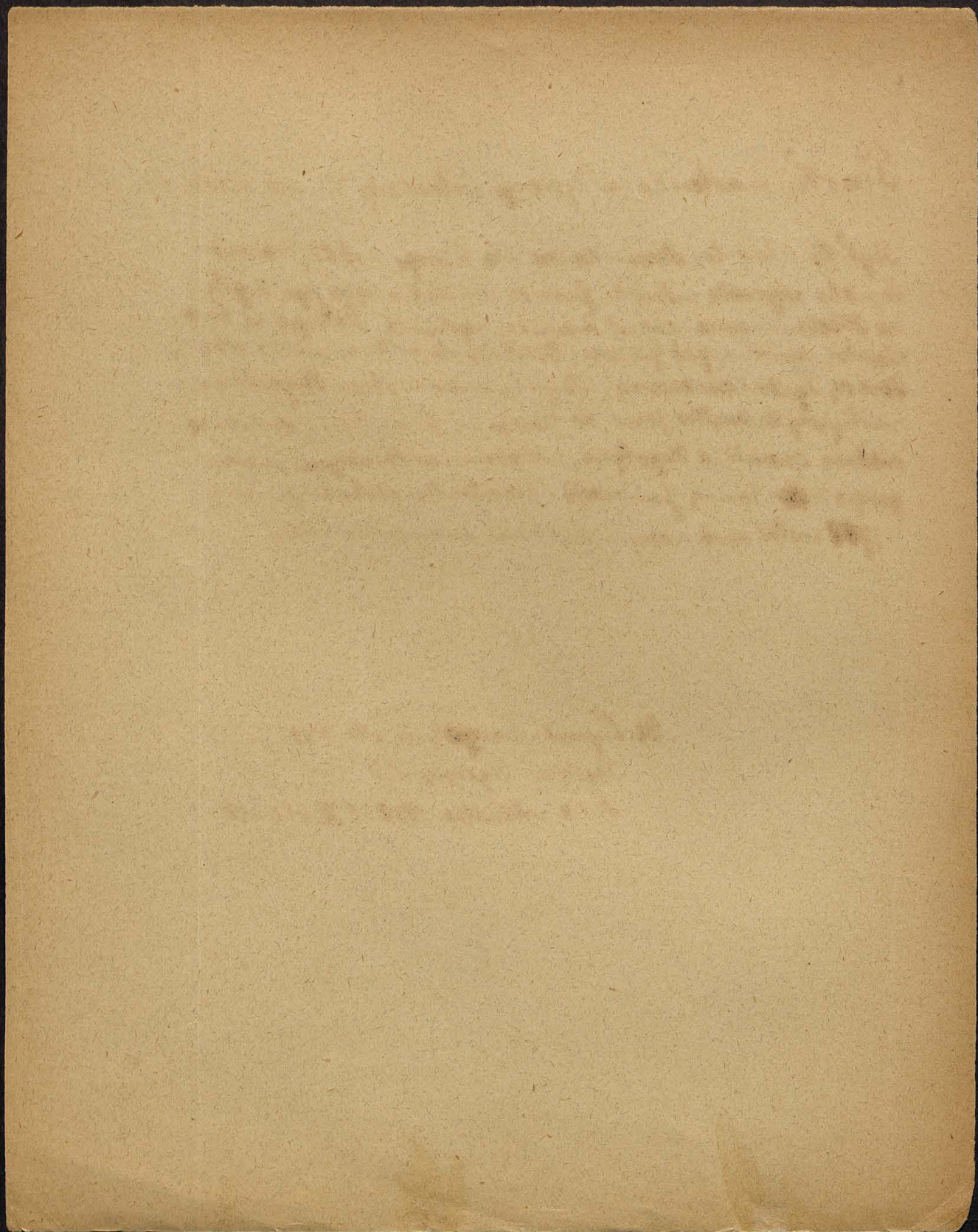
Przyjaźniel dla dzieci (pismo wydawane przez Chyżewski
księży)

Dzienna obrazu w fol.

Piaski miasteczko (w dycecyji wileńskiej) po ross. Престки.

Był tu klasztor Dominikanów dla którego r. 1685 Karol Sapięha wojewoda wileński fundusz zapisał, a żona jego Krystyna Klebowiczówna kościół drewniany wystawiła. Dołączyła na tenże klasztor zapisał r. 1706 Gierwazy Ostrowski starosta mozyrski z żoną Teresą Syzenhausenówną. Był tu cudowny obraz Bogarodzicy, piastującej dziecko Jezus, do którego uż Biskupowie sukienkę srebrną sprawili, a Krystyna z Klebowiczów Sapięhina, wicemnie górejczka lampę fundowała. Klasztor ten dla braku funduszy r. 1788 został opuszczony, i wieśmiennemu duchowieństwu oddany.

Ob. Lymak: Prerogatywa str. 443.
Bazarow: Rys dziejów II. 362.
Seska wileńska 1858 Nr III str. 240.

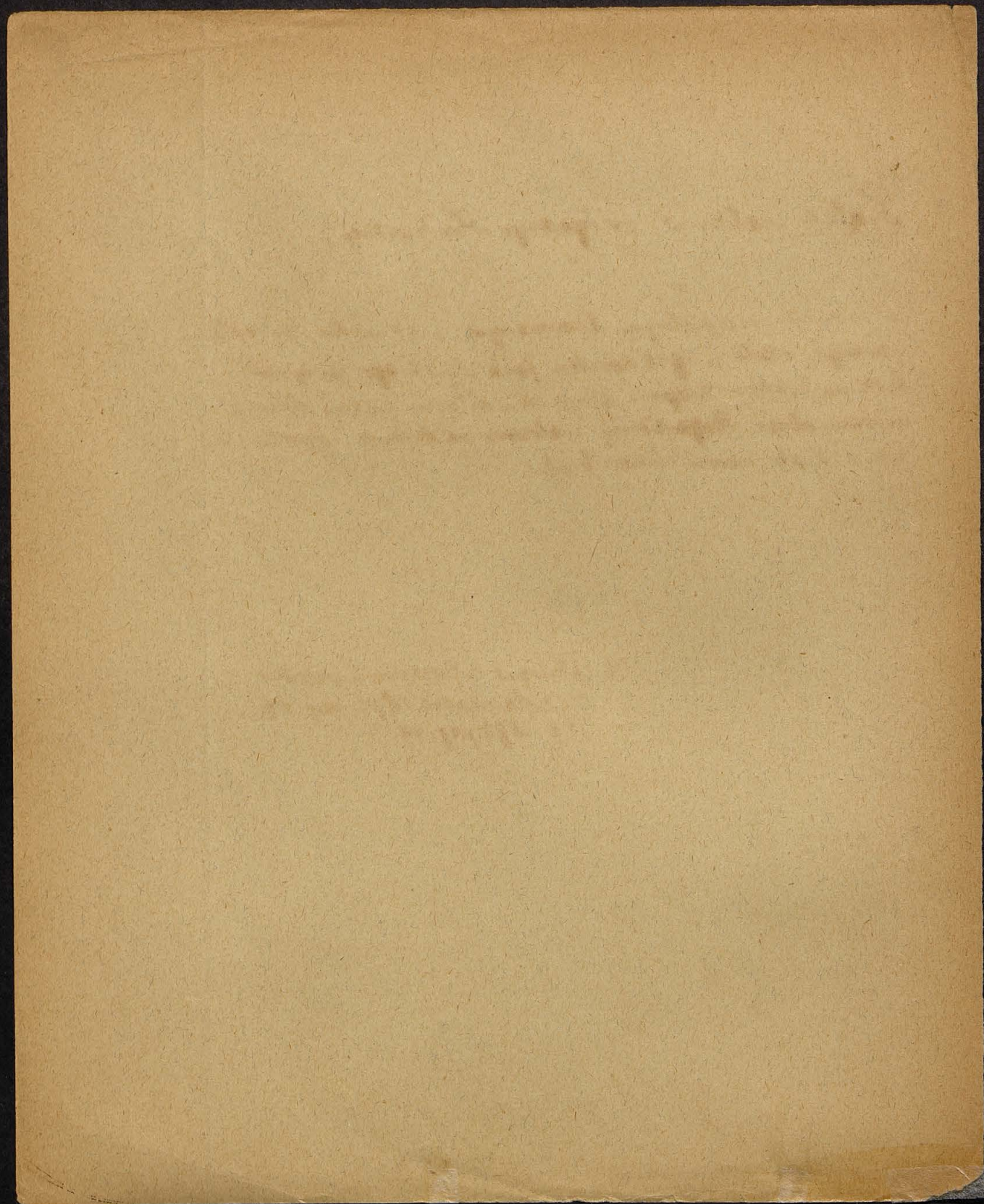

7

Piątek wielki w. (w diecezji włocławskiej)

W kościele parafialnym drewnianym z XV wieku, odrestaurowanym około r. 1740 kosztem Jana Lipskiego kardynała i biskupa krakowskiego, znajduje się w ołtarzu piękny starożytny cudowny obraz Bogarodzicy malowany na drewnie, wymiary 1 to: Kieci i 18 cali, szeroki i 10 kiel' 6 cali.

Ob. Catalogus ecclesiarum diocesis
Vladislaviensis 1875 pag. 66. —
et a. 1873 pag. 49.

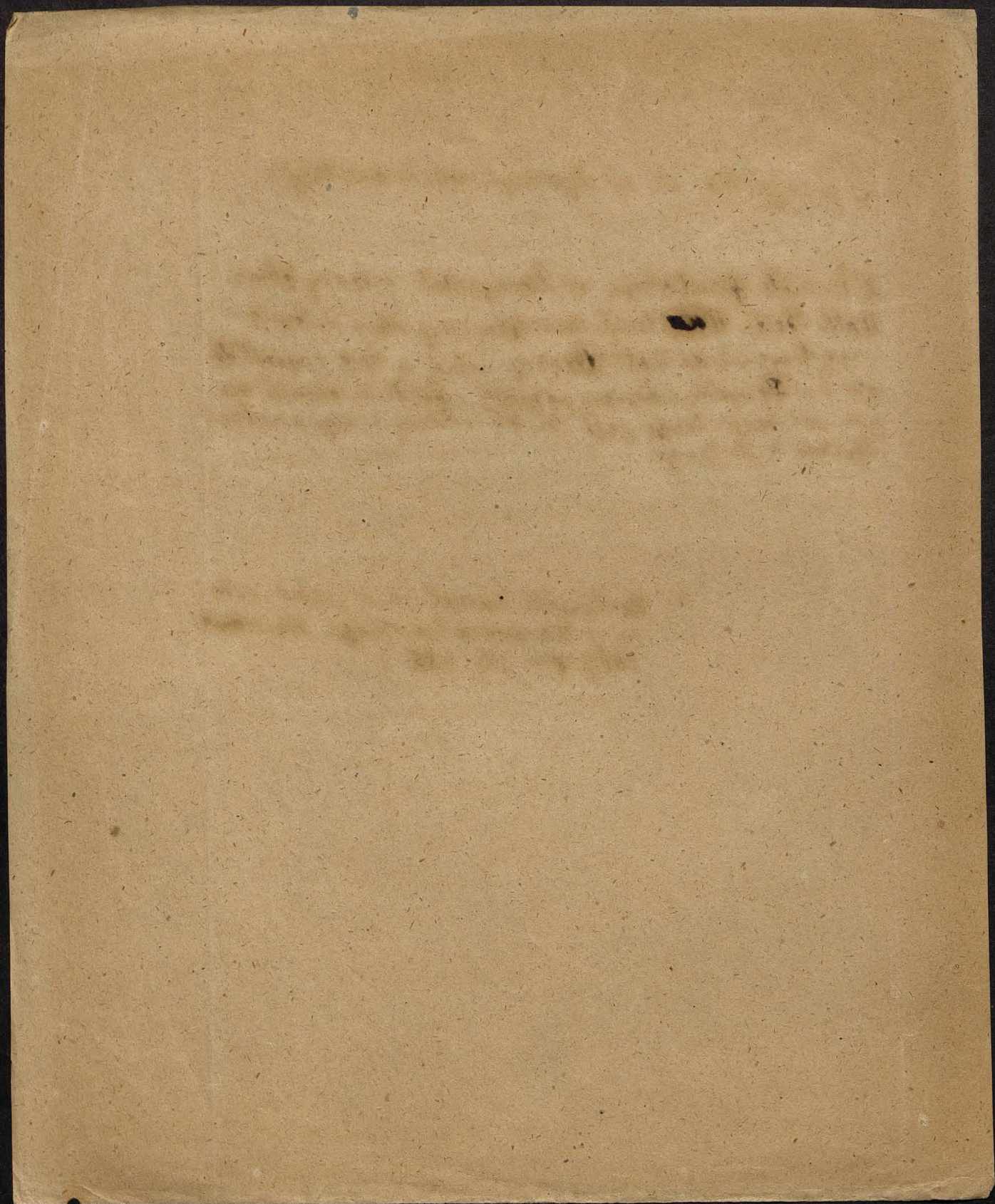

8

Pieczyska w. (w diecezji warszawskiej).

W kościele parafialnym w Piezyskach udowany obraz
Matki Bożej; ~~który~~ tamże zawieszony siep który dziećmi
ręcej trawę w dzień Matki Bożej Zielnej za karę przycina do
ręki i w Piezyskach dopiero po gorącej modlitwie odpadł. Na
polu pod lasem tamże jest kamień udowany z wyjątkiem
stopkami N. P. Maryi

Ob. Kostowski Kornel: Lud, pieśni, poda-
nia z Marowa Czarskiego. Warszawa
1867. 800 str. 385.)

niemieckie
Piekary ^{in gornem Slazsku} ^(w dycezy)
dekanaie bytomskim

Krakowzk. ^{dzis w dycezy wrocawskiej, deka-}
naie tarnowickim - w Slazsku Pruskim w regencyi
opolskiej - (Dekanat Piekary) obwod bytomski, Kościół
Katolicki parafy

2)

2) Mater admirabilis, seu historia imagi-
nis miraculosae B. V. Mariae in oppido Sle-
siae Piekarii dioecesis cracoviensis, ex opus-
culo polonico. Sandomirii. typ. Soc. Jes. 1726. 8o

1)

1) Matka przedziwna w Piekarach ^{na starych}
^{zobacz dobrodziejna i tymie starym sobie}
nałożona do H. Lanny i innych ^{zobacz} zebra-
Sandomierz 1726. 8o zebrała krótko relacya
o jej swiety obrazie i o roznych przez tenie obraz
wyowiadzonych dobrodziejstwach; z przydanym ^{na potrzebę wazną i pouczą do druku podana,}
roznego nabozenstwa zebaniem od Collegium Opol-
skiego i Rezydencyi w Piekarach Soc. Jes. R. 1726
Sandomierz druk. Colleg. Soc. Jes. 8o

(bibl. Poln.)

2^a ed. w Wroclawiu 1740.

(Ob. Zocher J. III nr 8974)

Krotka wiadomosc o Kosciole i o obrazie cudownym
Najsw. Maryi P. w niemieckich Piekarach na Gornym
Slazsku, z dodatkiem Nabozenstw i modlitw. Z powodu po-
swiscenia nowo z poboznych skladek wybudowanego Kosciola
na czesć tejże Najsw. Lanny w Piekarach. Nakladem Ks. Kanonika
J. A. Fieetzek. Drukiem Theodora Hlenetzek w N. Piekarach 1849.
12mo K. 4, str 64 (Czesc I Paragtek: istnienie starego Kosciola - wiadomosc ta)

przedrukowana prawie dosłownie z Księgi: Matka przedziwna w Liekarsk. Wrocław 1740), k. 1, str. 126 i k. i (Zbiór najpotrzebniejszych nabożeństw) i wizerunek N. P. Maryi Liekarskiej drzeworyt. Historia Poytomia i Liekar oraz Obraz cudownego i kościoła w Liekarsk. Część II. Poytom, w druk. Stanisława Czerwieżowskiego, 1891, 8° str. 102. (30 feników)

Obraz cudowny juna 1575.

Pierwotny kościół zbudowany z drewna r. 1303, konsek. 1318. — Obraz cudowny malowany na tablicy lipowej — raz się wstawiać cudami od r. 1659 — 2. 1699²⁶ kłopot przed nim Jan III d. 20 sierpnia 1683 i August II w Lipcu (1697). — Są tu cuda spisane od r. 1679 — 1724. Była tu Rezydencja Jezuitów 1726 — Kościół wspaniale odbudował x. S. A. Fietzek proboszcy 1849 który razem wybić medalik (jest kilka odmian) Są rzytkowane i litograf. wizerunki obrazu — oraz medaliki bite z wyobrażeniem Cudownego Obrazu i kościoła.

Cytronowski Józef x. : Historia cudownego obrazu N. Maryi P. Liekarskiej w Kościele Opolańskim. Opole 1867. 8° str. 72 z ryciną litogr.

Wiersz piosenki o Najsw. P. Maryi Liekarskiej: 1) Witaj witaj, a zavitaj; 2) Najswiętsza Panno. 3) Ojakoś miłka Panienko. 4) Przed tobą Klę-kamy. — 13. Druk i nakład H. Brochastki w Bieloku. 5. 63. 8° str. 7. z drzeworytem na czele Matki Noflij. (z r. 1863)

Piosenki o Najsw. P. Maryi Liekarskiej: (Marya obrona onać mocna sama — i druga: Lied o Najsw. Panne: O Marya, Matko Bogu.) Druk sp. J. Pokornego i Spółki w Wadowicach. (6. r.) 8° kart 2.

Antoniewicz Karol x. : Jeden dzień w Liekarsk. Ustęp z pielgrzymki zgu mego. Lwów, w druk. Zakładu narodowego Cecelin'skuch 1849, 8° str. 24.

Pieranie (w dekanacie gniewkowskim) w. (w diecezji gnieźnieńskiej)

parafial.
 w kościele tutejszym (obraz cudami od kilkuset lat) Synaj
 P. Maryi. R. 1734 Maryja z Leszczyńskich żona Ludwika
 XV. Klemens XI. Teodor Potocki arcyb. gniezn. Konstanty
 Szaniawski bisk. krak. ^{wpisani do tutejszego Bractwa}
 Niepokal. Lecz. N. P. Maryi. ^{złożonego za pontyfikatem Innocentego XIII r. 1721}
 R. 1733 d. 26 Września
 Stanisław Leszczyński Król. pol. z postami szwedzkim,
 francuzkim i wielu magnatami zwiedzał tutejszy obraz
 raboznie. ^{oraz król pruski Ludwik XV z żoną i dziećmi}
 (Sygodnik katolicki red. x. Prusimowickiego.
 Tom VI. Rok 1865. w Grodzisk. 4to. Str. 49 Str. 449)

Synakiewicz Felix reformat: Obraz Pana ziemskiego
 w Michale Stubińskim pokazany. Gdańsk 1780. fol. na
 str. 18 mówi: Pieranie tu ~~nie~~ cudowny obraz
 P. Maryi od kilku set lat cudami wstawiony."

Parafialny kościół w Pieraniu S. Mikotaja z drzewa, dachworką
 pokryty wystawiony w latach 1718-1722 przez Łukasza i Antoniego
 Kucińskich skarbników brzesko-kujawskich przy pomocy Jak. oba
 Działyńskiego wojewody inowrocławskiego, Alexandra Działyńskiego ^{Klono-}
 nika gnieźnianin i innych. W wielkim ołtarzu cudowny obraz Bogarodzicy ^{malowica}
 dziewiętkiem Jezus trzymającym krzyżek. Obraz ten dawny malowany na
 tle złotem, na drewnianej tablicy wysok. 1¹³/₁₆ łokci. szerok. 1³/₈ łokci.
 wedle zapiski x. Grobelskiego proboszcza miejscowego w r. 1721 malowa-
 ny ma być w Moskwie przez malarza Idernarda przed 200 laty, pokryty
 srebrną sukienką. Cały kościół wewnątrz pomalowany olejno piaskiem przez
 Jana Petri malarza toruńskiego r. 1754; malowidła przedstawiają sceny z życia
 N. D. Maryi, oraz w 10 obrazach cuda Matki Bożej Pierańskiej.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Second block of faint, illegible text, appearing as several lines of handwriting.

Third block of faint, illegible text, continuing the handwritten content.

Fourth block of faint, illegible text, showing more lines of handwriting.

Fifth and final block of faint, illegible text at the bottom of the page.

na odwrócie tytułu drzeworyt. herb Kocioł - ded. Łobu z kwas. int. kł.
Jarłowej wojewódzynie sandomi. starostwie jasielsk. medyk.
Autor wymieniony w approbacie.
(Obejmuje Relacyja zjawienia - modlitwy i pieśń.)

Zakuski: Łolska

2) Port bezpieczny we Łzach tonącej Bżyzny n. Marya
w Łiszkowskim obrazie nad cztowiekiem wiszącą
sprawiedliwości boską krowawemi łzami optakująca...
albo luda obrazu Łiszkowskiego teraz powtornie
do druku podane. 1744 Lwów w druk. Ławta
Jozefa Goliczewskiego. 8° (str. 333 i k. 4. (rysun. obrazu)
(wyd. Adam Łarto starosta goliczowski)

3) Ryżna: Marya Łiszkowska w r. 1705 objawiona - i Pżezw. miłosierdny - r. 1705. A. P. Debranski.
8° - Także litograf. in fol.

1) Skarb nieprzebrany, klejnot nieoszacowany Bogarodzica
Panna Marya matka miłosierdzia we wsi Łiszkowie
w dobrach J. W. W. Ichmościów Ł. Łartow w rezydencji
pasterskiej przed samym wtargnięciem do Łolski Szweda
krowawemi łzami płacząca, wielkimi cudami wstawiona.
A na wisząca u całego świata stym, przez niegodnego ka-
ptana, tamtego miejsca na on czas Łastera x. Mikołaj
Złotnickiego Archidyacona i Officyata Sandomierskiego:
a w przeszłym roku z woli boskiej a z osobliwej J. O.
Krzyszcia Jm. ści Konstantego Felicyana na Łaniawach Ła-
niawskiego Łaski, Krakowskiego Kanonika, powinna w
druku ogłoszona publiką. W drukarni Jasnej - Góry Cr. st.
Roku Ł. 1722. w 8ce Kart 3, str. 242. - Karta 1^a (tytuł, na
odwrócie approbata 1722). Karta 2^a. (Zszykowany obrazek in 12°
bez podpisu Ł. Maryi płaczącej, z przepastną na wstępek, trzymającej na
lewej ręce naga dziecię Jezusa tulącego się, pod spodem 6 wierszy polsk.
wspominających że to jest Obraz Łiszkowski) - Karta 3^a (Herb Łopot
sztych. i wiersze polsk.), str. 1-10 (ded. Janowi Łartowi biskupowi kijowski.
x. Mikołaj Złotnicki) - str. 12 verso-17 (Przemowa do czytelnika) - str.
18-20 (Approbatio in egeris - dekret z d. 8 Octobr. 1705) - str. 23-244 (Dyary-
usz cudów i łask boskich 284 od r. 1705 do r. 1720 pod każdym cudem
wiersze polskie) - 3: Nabożenstwa tu nie ma. 4

Trzy Trze pobijające, pięć Maryi, każda ludzką
 wzięli płac Krowy Tzom ludzkim ptar 3 Maryi w
 cudownym obrazie Lis Koszowskiem przez opisane Krot-
 kie porzątku zjawienia się tych świętych obrazów od
 pewnego Kapłana Kościoła pis Koszowskiego demonstrowa-
 ne 1751 w Krakowie w druk. Akad. 8° K. 16.

! : na odwrocie tytułu herb Korwin dreworyt. !

ded. wo. Zofii z Krasin'skich Tartowej wojewodzynie
 sandomiejskiej, jasielskiej, medyckiej starostce

! : autor w approbacie wymieniony X. Józef Antoni Olszewski
 fil. dr. kanonik kurzelowski, proboszcz w Lis Koszowie !

(Historia obrazu i modlitwy „Lis”))

Kościół w Łękoźcovie (wojew. sandom. powiecie Łękozińskim
miejsc. od Łęka i Kiel) zatonęli Piotr i Katarzyna Odrowążo-
wie oraz ich syn Jan wojewoda ruski. Obraz ten P. Maryi
z arcybiskupem Tobiażem zakonnik Paulin z Łękożcowa Franciszka
Szerepińskiego dzierżawcy plebanii łękożcowskiej który ten-
że obraz u siebie w pokoju powieścił. R. 1705 w Wniebowstąpię-
niu Pańskim dostarczył ^{królowi} na tymże obrazie co było powo-
dem że ten obraz do Kościoła oddano, gdy się tam cuda działy
po uymionej Komisji Stanisław Sieraakowski kanonik gnieźnieński
i administrator arcybiskupstwa gnieźnieńskiego obraz ten za
cudowny ogłosił w Łowiczu d. 8. Oktobra 1706. - Było tych też
krwawych 5 na obrazie

Autor wspomina że obfitej relacyja o tym obrazie jest
osobno drukowana pod tytułem: Port bezpieczny w Tzask
torzejskiej Ojczyźnie. ^{Łowicz 1744} Dyaryusz 3

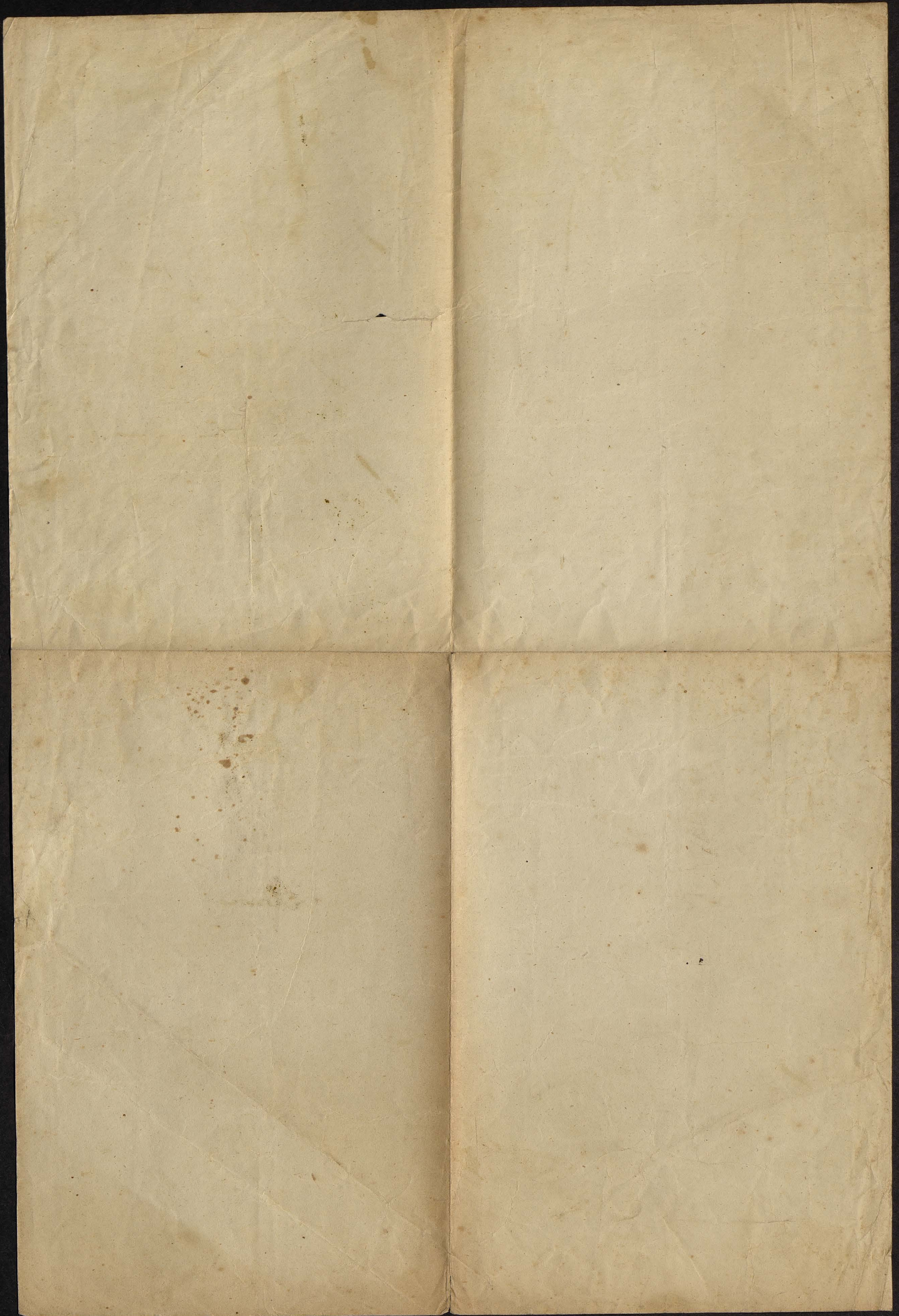

*Przyjdź do mnie Ludu wszelki
 Serce ci otwieram
 Tu Głoda meci miłości
 Złzami walki ztwarzam.*
Obraz P. JEZUSA w Piękoszowie

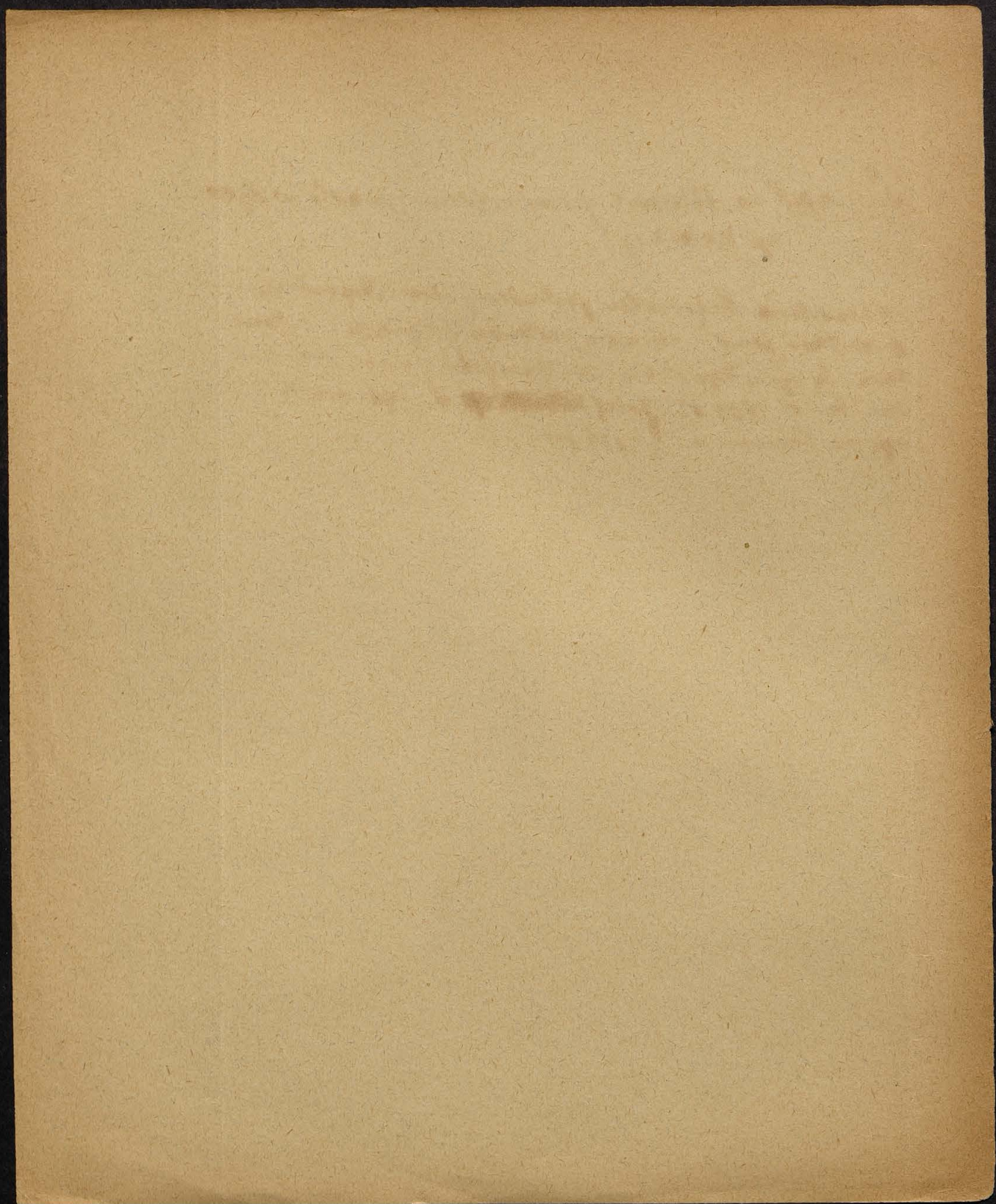
S: Marya Piękoszowska.
Objawiona wr 1705.

*Wojne powietrze głód i ucisk: Progi
 Przez try me krowawe odwrócił Sijn drogi
 Pielno ich widac' zszadził w tym Obrazie
 Pres'a dam pomoc w bardym szymtowym
 razie.*

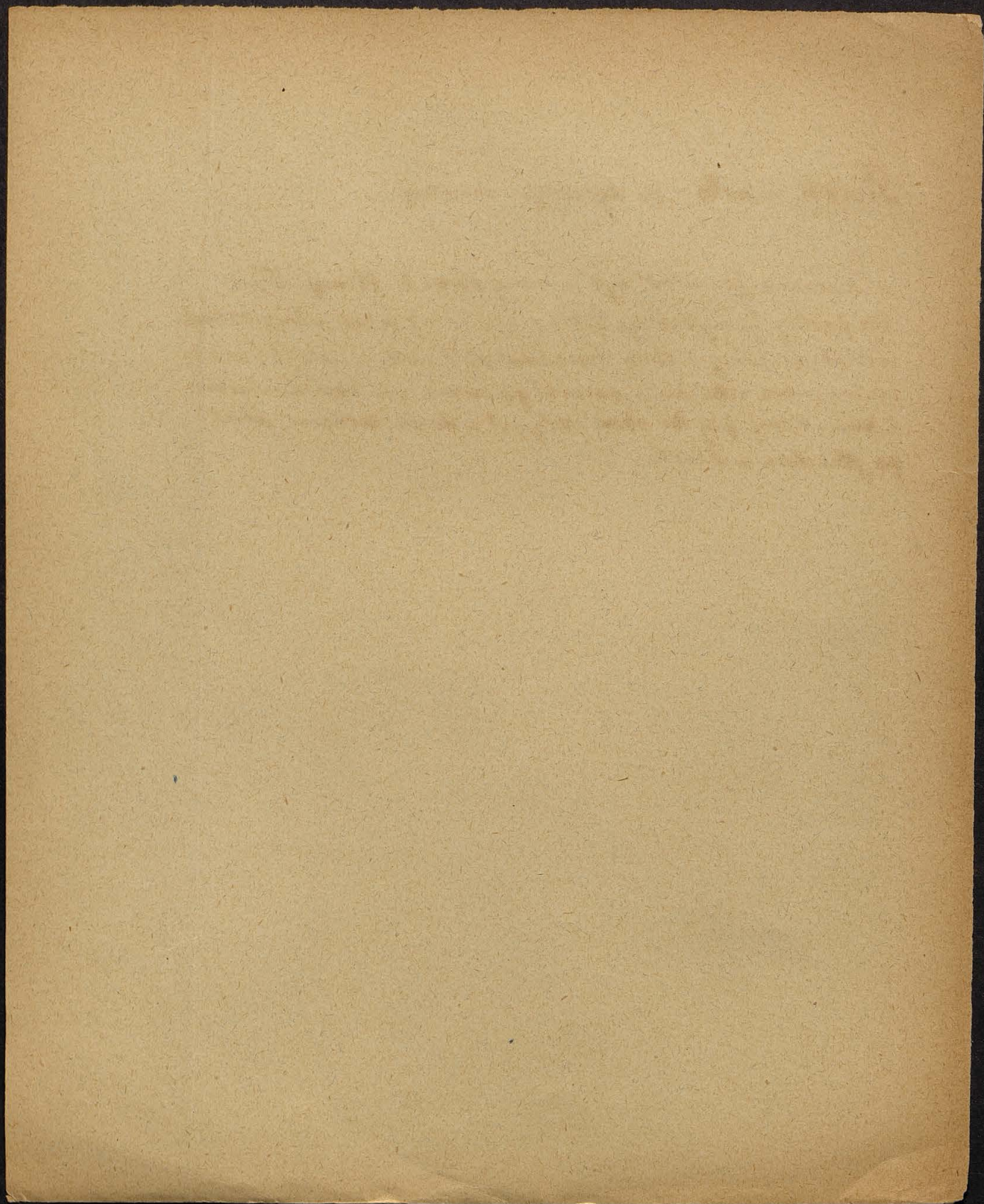
Pinzow, na Miłowie przedmieściu (miasto, w dyce:
zgi Kieleckiej)

W Klasztorze Reformatorów jest widowny obraz Bogarodzicy z
dzieciątkiem Jezus, z Kłęczącemi postaciami S. Wójcicha i S. Stanis:
Tawa. Są rymy tego obrazu: st. Mansfeld Viennae. 8^{oo} - Anton.
Spindler st. 1834. 8^{oo} - Józef ~~Spindler~~ L. (Zajacowski?)
rys. na Kamieniu d. $\frac{28}{3}$ 1836. 8^{oo}

Pin'sk miasto (w dycecyi mińskiej)

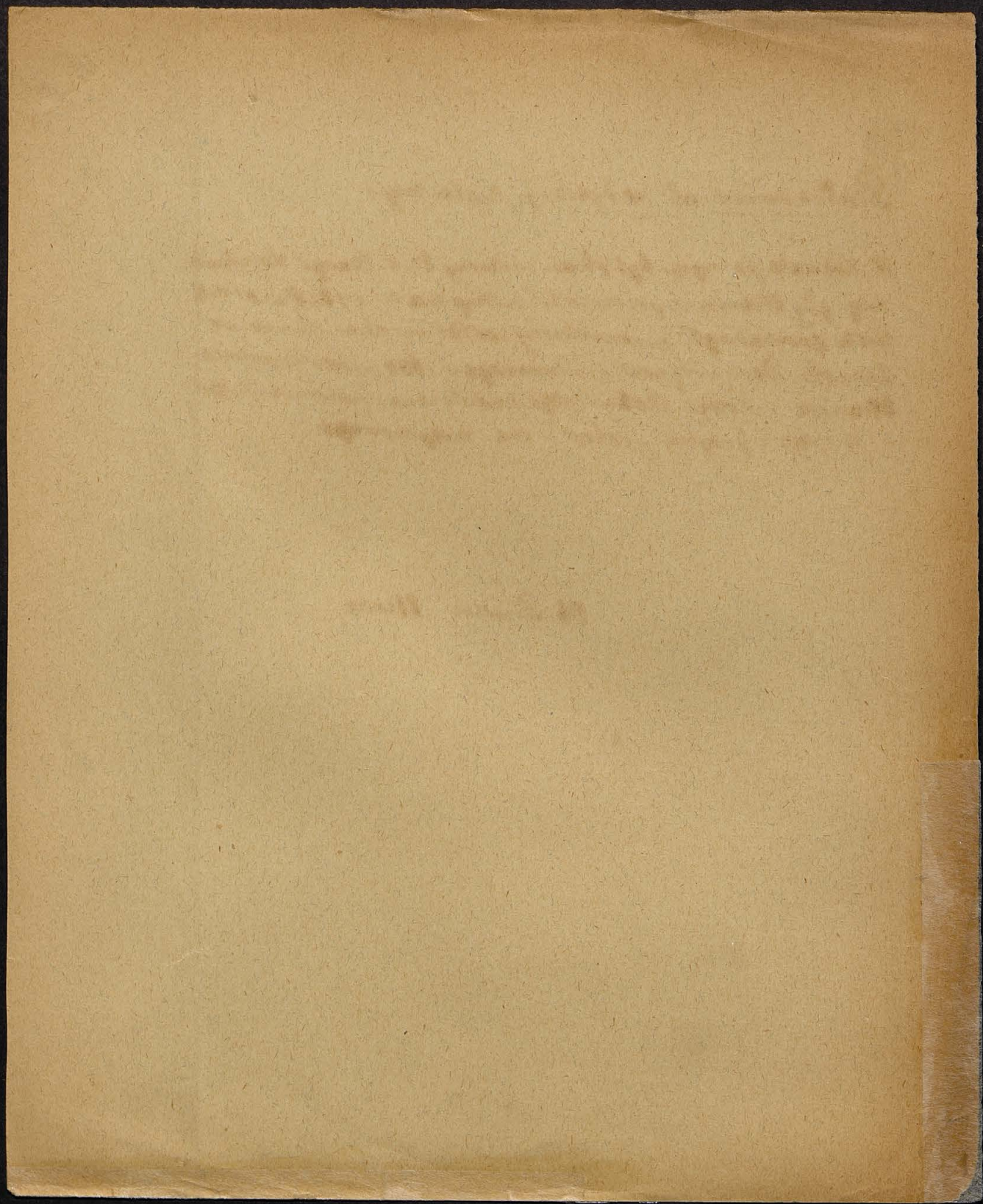
W kościele jezuitów był wspaniały obraz Ś. Maryi P.; -
 ten według Gumpenberga (Atlas, 412 i 516) jakiś młody szlach.
 uc. odpróżniwszy r. 1649 Kozakow od Pin'ska, znalazł pomiędzy
 grabowanemi rzeczami i darował go swemu wnukowi duchowinś.
 kiemu, który gdy ten obraz zastąpił w domu Taskami, oddał
 go jezuitom w Pin'sku.

Piotrkowice w. (w dycezyi kieleckiej)

W kościele farnym był obraz cudowny Śr. P. Maryi Loretanickiej; gdy Marcin Szyszkowski biskup krajk. r. 1628 wielką łaskę doświadczając, przeniesiony został ów obraz także do kościoła Bernardynów fundowanego r. 1630 przez dziedzica Marcina z Rozyci Rozyckiego kasztelana połanieckiego i Jędrzeja z Gnojna proboszcza miejscowego.

Ob. Brzez: Morze

Piotrkow (daw. w dyec. wtorawoskiej)

(na porażku XIV w. wymurowanym)

W kościele farnym Piotrkowa miasta jest w wiel-
 kim ołtarzu cudowny obraz Łasnicia N. P. Maryi, da-
 rowany od królowej ^{Przemyskiej szkoły, malowany na drzewie na klejebłonie wysoki 4 łokcie 7 1/2 cali, szeroki 3 łokcie i cal.}
 Gdy podczas wojny Szwedzkiej liźne przy tym obrazie u-
 da się drały, ~~szkodli~~ i gdy nawet nad kościołem postać
 P. Maryi widziano, restana została d. 16 lutego 1659 du-
 chowna komisja dla rozporzania cudow ztorona z x. Woj-
 ciecha Grabowskiego biskupa enneńskiego sufragana por-
 naniśki, x. Bartłomeja Lempickiego kanonika gnieźnień.
 i x. Jędrzeja Swinotęskiego kanonika płock. Do przewiedreniu
 cudow x. Alexander Głębocki archidyakon gnieźn. admi-
 nistrators arcybiskupstwa gnieźnień. dziekan pornaniśki,
 kantor płocki, kanonik krak. sekretarz królewski, dekre-
 tem swym wydanym w Lowiczu d. 10 Marza 1659 obraz
 ten za cudowny ogłosił. (Ob. Pruszy: Morez)

W kościele podomnikanśkim cudowny obraz N. M. P.
 Ob. Pruszy: Morez - Siejchowski: Dziennik - Kownacki: Sparta -
 Barczak: Rys dziejow za K. Karn. II. 318. - Nowowiejski: Przem.

Najwięższa Bogarodzica Marya Dobroczynna:
mi Taskami i wielorakiemi cudami przy swo-
im Kościele farnym Piotrkowskim obrazie
długim a nieprzerwanym lat wielu przeciągiem
stynąca, to jest krótki opis rozliczne Taski
i cuda niegdys przy wspomnionym obra-
zie doznane wyrażający, teraz za starszych
dozwoleniem do druku podany przez A. M.
obywatela piotrkowskiego a niegodnego
stugi Maryi. W Kaliszu 1777, w dru-
karni J. K. M i Prezydypospolitej. —
w Sce, Kart. meliceb. 7 i str. 112 (Approbata
z r. 1766) — Obejmuje: List do P. Maryi Piotr-
kowskiej str. 1. — Cudów 58 i dekret str. 2-50 da-
lej Koronka Pogrzebowa N. Maryi P i Trabo-
zienstwo. (bibl. Polkow.)

Pytania: 1) Prawdziwe wyrażenie obrazu N. P. Maryi Zasnieżna
cudami i ustanowione w Kościele farnym Piotrkowskim y De-
kretem Konsystorza Ławickiego w r. 1659 za udowiną osto-
szon. J. B. Strachowski sr. Vratios. 800 (cztych - na dole
Apofstowie modlą się, nad nimi unosi się postać N. P. M.)

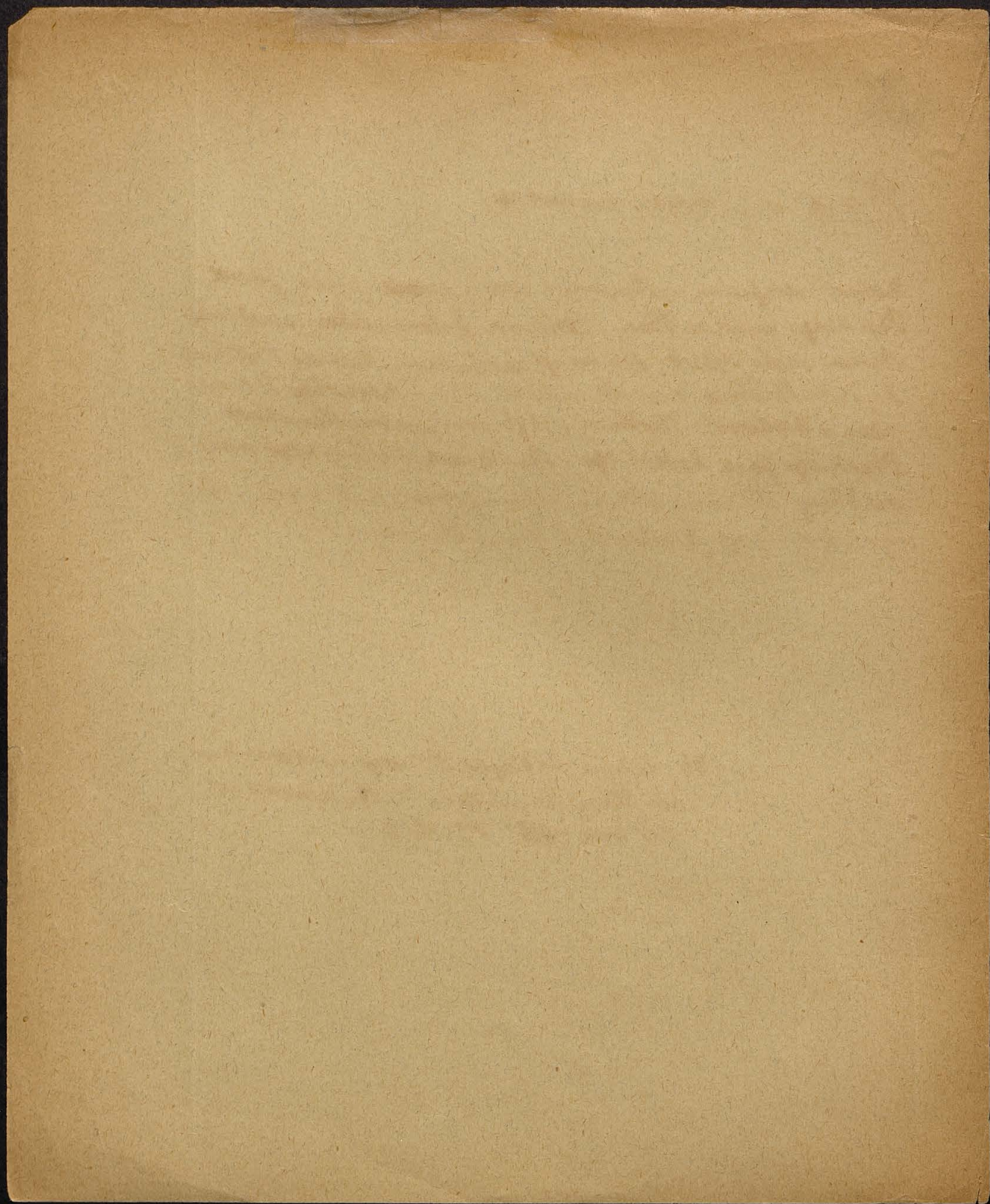
W archiwum kościoła farnego jest rękopis: Liber miraculorum than-
omaturgae Beatoruminae Mariae Virginis in altari majori tum
" et decretorum parochialis eclesiae Petricoviensis variis
" temporibus scriptus."

Ob. Rocznik Piotrkowski 1871 w Piotrkowie 800 - Tygodnik illus-
tracyjny 1865 nr 325 (z widokiem kościoła)

Staza w. (dyceez. krakowska)

Kościół parafialny wystawiony r. 1440 z drzewa przez Jana Ptarskiego dziekana Stazy i Polężyna. Antoni pleban zwrócił nowy stamiat około r. 1526; dokonał zaś budowy Thomas Matthiae Zydek de Staza kanonik wielicki pleban Kosciółów S. Szeze pana w Krakowie i Modlnicy r. 1576 przy pomocy Stanisława Ptarskiego, Jana Radeckiego i Baltazara Charnęskiego dziekanów Stazy. W wielkim ołtarzu cudowny obraz N. P. Maryi, któremu się opiekuje Bractwo N. P. Maryi Poieszenia.

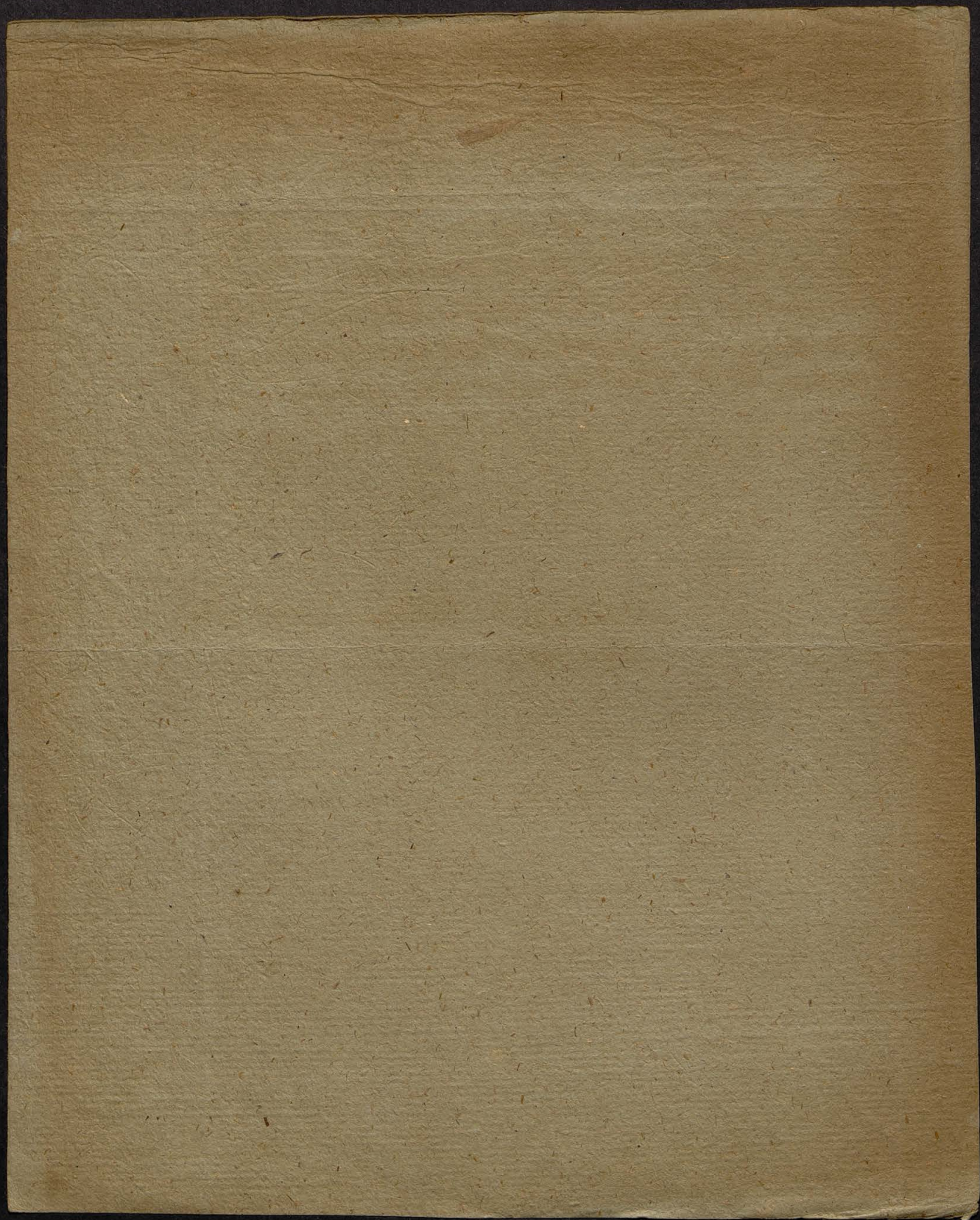
(Ob. Litania do Najsw. P. Maryi poieszenia we wsi Stazy. Czcionkami K. Budweisera w Krakowie (1858). 8vo str. 6.)

13

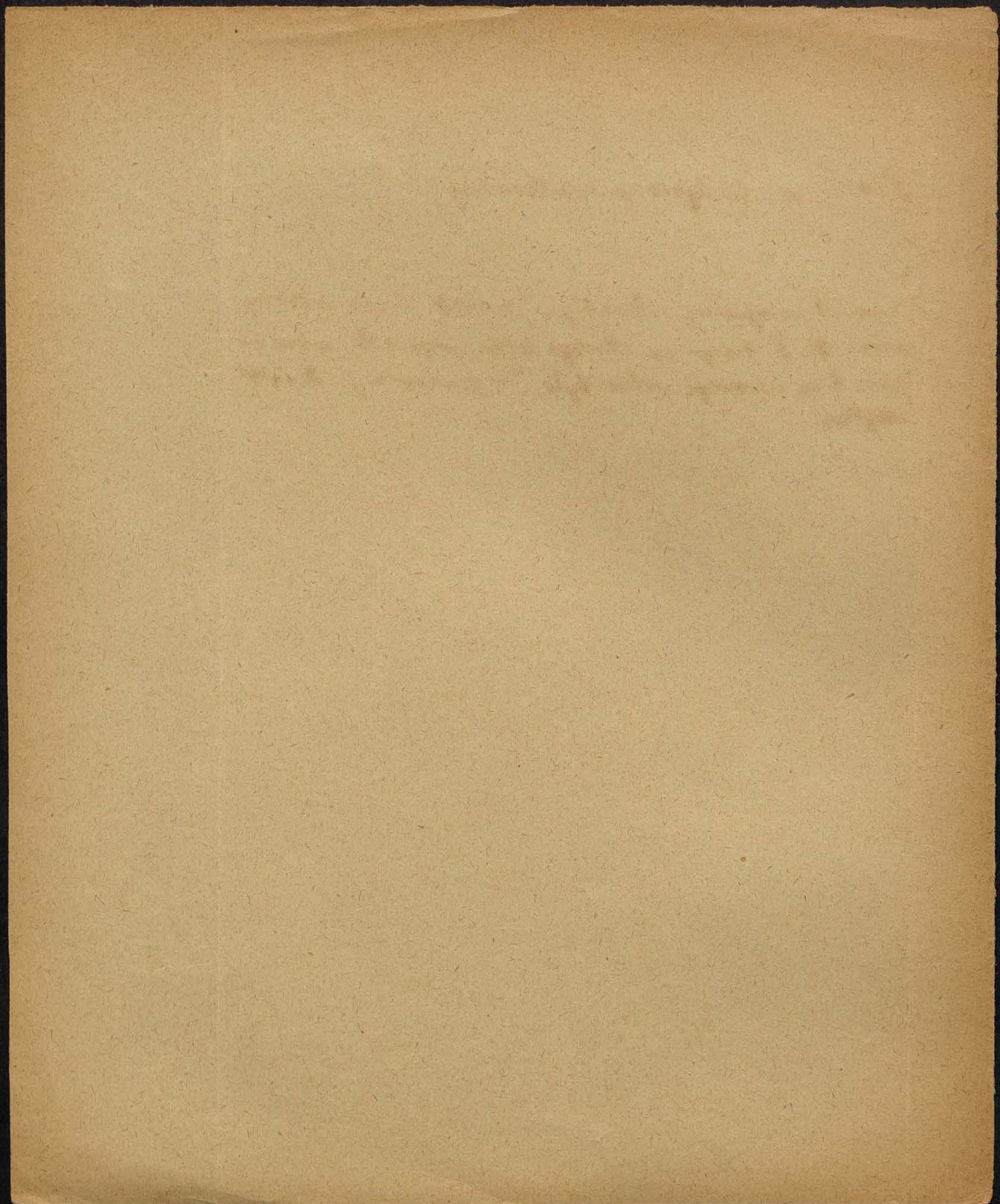
Stochocin wies' w' dzisiejszej' dycezyi chetmin:
skiej, dekanacie nowoskim (powiecie swieckim); w Kosu:
le parafialnym jest tas kawy obraz malowany na plot-
nie N. Maryi L. trzymajacej na lewej rze dzienistko Jezus,
a w prawej berko. Obraz ten juz r. 1711 mowiano za tas-
kawy.

(Fankidejski: Obrazy cudowne, str.
159-160.)

Płotki w. (w dycecyi krakowskiej)

Kościół parafialny istniał już r. 1440, w nim cudowny obraz N. P. Maryi, za którego łaski, miejsce to zawsze od powietrza morowego wolne było. (Ob. Lepkowski J.: Przegląd zabytków.)

W jednéj wsi okręgu w. m. Krakowa znajduje się obraz Najś. Maryi Panny Bolesnej, malowany na dębowej deszce, który na odwrotnej stronie ma taki napis w języku łacińskim: *Haec imago tempore belli Turcici post solutam obsidionem Viennensem A. D. 1685 17. Sept. et post victoriam obtentam castraque Turcarum direpta in tentorio Turcico a Polonis equitibus inventa, ad hoc vero Crucis Altare per famatum Stanislaum Ramocki, civem Cracoviensem, perpetuis temporibus devoti animi ergo applicant, antiquitas vero hujus imaginis est ab anno 1671, ut videre est supra sub praesenti regi nostro Joan III. victoriae.* (Ten obraz znalazło rycerstwo polskie w obozie tureckim po uwolnieniu Wiednia od oblężenia r. 1683, w ten zaś ołtarz wstawiony został przez sławetnego Stanisława Ramockiego, obywatela krakowskiego, a starożytność jego sięga roku 1671, jak o tém przekonywa zwycięztwo teraźniejszego króla Jan IIIgo.)

1835

21

Stoki

dotad nie wysledzono pożaru przyczyny.

Nowy romans »Jean Ango« wielkie ma szezęcie w Paryżu. Dążnością jego jest wykazanie sprzeczności między obyczajami wykształconej cywilizacyi, z przyrodzoném nieukształceniem. Bohatérka Ango jest młodą Afrykanką, która w całej prostocie z duszą najszlachetniejszą przebywa na dworze Franciszka I., gdzie w różne wplątuję się intrygi. Poetyczny i rycérski blask 16go wieku wybornie skreślony; Ango zaś taki przedstawia charakter, za jakim czytający świat francuzki najmocniój teraz przepada. Z treści tego romansu zrobiono dramat.

Rząd francuzki płaci następujące summy na wsparcie różnych teatrów w Paryżu: wielka francuzka opera albo akademija otrzymuje w ogóle 690,000 frank., włoska opera 41,200 frank., komiczna opera 186,000 frank. teatr francuzki 206,000 frank.; do tego należą pensyje, wynoszące 39,000 frank.

We wsi Loczajowie na Wotyniu, w powiecie Wrzemieniec-
kim, aś dycecegi Fuckiej pomiędzy Wrzemieniem, Podkamie-
niem, Porodami i Kozinem, leży wysoka góra skalista
zewsząd lasami otoczona. W XIII wieku osiedli tu Bazylianie
pustelnicy czyli Schimnicy, którzy żyjąc w skalistych piecra-
nach tej góry, wystawili mурowaną cerkiew Uopenia Bohoro-
dicy. W tymże czasie zjawila się Bogarodzica w stupie ognis-
tym na skale stoją pastuchowi zwanemu Jan Bosy ze wsi
Loczajowa, u stop której kłęczą dwóch Bazylianów pustelni-
ków; przyrzeciem zostawila ślad swój w stopie w skale wyry-
tej, w której się potem cudowna woda wydobywata. To było
powodem, iż się w tem miejscu wiele pobożnych pielgrzymów gro-
mądzilo. Król Zygmunt I przywilejem swym w Krakowie 1528
danym porwolił we wsi Loczajowie podzas odpustu w święto
Zasnienia Bogarodzicy odbywać jarmark doroczny, który to
przywilej król Zygmunt August w Oniatkach na prośbę dzie-
dza Loczajowa Bazylega Bohdanowicza Hłojiskiego po-
twierdził r. 1557. Przejedzając tedy z Konstantynopola
metropolita grecki Ziofist, r. 1559 darował ~~obraz~~ obraz Bo-
garodzicy maty na drzewo malowany dziedziura Loczajowa
Annie Tychonownie z Kozin'skich Ziofiejowej Hłojiskiej
rodzine ziemskiej Fuckiej, która go najprzód w zamku swym
murowanym (z którego dziś tylko ruiny) w miasteczku Orła
mils, od Loczajowa umieszcila. Gdy ten obraz zaczął się wstawiać
cudami, i gdy koło niego częstokroć wielką światłość widziano,

darowała też Hłojka ten obraz do cerkwi na górze Poraj-
 jowskiej, przy której zbudowała monaster na 8 zakonników
 i 2 diaków wyznania wschodniego (bieszczoskiego zakonu ws-
 tocznej cerkwi) którym na utrzymanie zapisała w grodzie
 Krzemienieckim d. 14 Novembra 1597 r. szesćiu poddanych,
 10 wlok ziemi ornej i sianożąd. Do jej śmierci w r. 1617 przeszło
 dziedzictwo Porajowa na jej siostrzeńców Jana i Andrzeja
 Firlejów (synów Andrzeja Firleja kasztelana radomsk. stars-
 ty Kowelskiego, Kalwina i Barbary z Kozin'skich). Z tych
 Andrzej Firlej ^{kasztelan wsi} dziedzicem Porajowa, Orli i Kozina, jako
 Kalwin r. 1623, zagrabił z cerkwi nawyżnia srebrne, apparaty i
 obraz cudowny i uwiózł do zamku Kozin'skiego, z kąd dopiero r.
 1647 za staraniem porajowskiego hegumena Jana Zolijy
 (poprzedzonym zwanego + 1651) przez dekret trybunałski Lubelski
 narad do cerkwi Porajowskiej powrócił. (Dekret trybunałski
 wydany d. 5 Maja 1643). Wspomina już Porajów jako miejsce
 cudowne Galatowski (w dziele swem: Nowoje Drewo. Lwów
 1665. 4to list 99) - a r. 1675 widziano tu w powiecie Bogar-
 dziez bronigę monaster od napadu Turków. - Cerkiw (ob-
 szerniejsza ^{przez dostawienie kaplicy S. Jędrzeja Jędrzeja} ~~zniszczone~~ okolo r. 1649 Kosztem Leo-
 dora Hrycewura Domaszewskiego komornika granicznego,
 Krzemienieckiego i Ławy z Oberezeckich matronów, przyjem
 obraz cudowny w Ikonostasie nad drzwiami carskimi
 umieszczono. Przyrzucił funduszu monasterowi r. 1699 d. 9 No-
 vembr. dziedzic Jan Stanisław Amot Tarnowski hrabia z żoną
 Anną z Miłowa Myszkowską. Wreszcie król August II przy-
 wilejem w Warszawie d. 26 Czerwca 1700 danym wniósł monaster
 Porajowski w swą protekcją. Odrestaurowano dawną cerkiw r. 1744,
 malowidła w kopule przedstawiające cuda Bogarodicy wykonał alfredko
 Pachomij z Bemiatyki Barzhanin. Dziejszą cerkiw nowozbudowaną Kosztem
 miłostaja Łotkiego starosty Kaniewskiego wespół z ^{preda Koffmanna} budowniczym z Szląska

F Kamień w gielmy
 położono 7.3 lipca
 1771, ukończono bud.
 wsi i poświęcono d. 8
 Września 1791. Dtu
 gości jej 84 łokci wiede-
 a szerokości 50 łok.
 z kopułą miedzią pokry-
 tą, żagatą i 2 wie-
 żami.

Loczajów

1) Arkka przymierza między Bogiem a narodami chrześcijańskimi Najświętsza Maria Panna na Jasnej Górze Loczajowskiej ustawicznemi cudami stynąca wierszem przez W. Jana Jerliza Skarbnika Drohickego w Krótkości okazyana. (b. m. i. v. - około 1773) 4to str. 28.
(na odwrocie tytułu drzeworyt: Wizerunek cudownego obrazu N. Maryi P. na Górze Loczajowskiej ukoronowanego R. 1773.)

(opis wierszem)

- 2) Góra Loczajowska stodką udowonie z niej wypły wająca woda i Obraz cudowny Maryi Panny... Loczajów 1767. 4to
- 3) Prześławna Góra Loczajowska dawnością cudów Przenajw. Bogarodnicy Panny od udołownego jej obrazu wynikających jasniejąca, tak z wyrażeniem niektórych jej łask, jako też z opisaniem udołownego tegoż obrazu wwieńszenia w r. 1773 d. 8 Wrzesnia wykonanego. Loczajów u O. Bazylianów 1778. 4to Kart 20 i 254.

4) Prześławna Góra Łuczajowska, dawnością udoni Pres-
najiszytszej Bogarodnicy Łanny od udonionego jej obrazu
wynikających jasniejca, tak z wyrażeniem niektórych
jej łask, jako też z opisaniem utworzonego tegoż cud-
twornego obrazu uwiecznienia w r. 1773 d. 8 Hresonia wy-
konanego, krótkim opisaniem do wiadomości świata
... podana. Przedrukowana w Łuczajowie w drukarni
w W. O. Prasylianów 1807. 4to kart 176 i 3.

(Łuczajowa od r. 1607 aż do r. 1807 - Opis Koronacji - w

(Był obowiązek po-
stać do Dymna kopii
obrazu na płótnie,
oraz 31 sztukach wizer-
unków obrotowych na kół-
ce, a za na papierze)

Koniac 3 miesni Ł. i. dwie polskie i i ruska) (K. 94-92. Odo serwandas
intradendis coronis aureis quae donantur a Reverendissimo Capitulo S. Petri de Urbe Saurisima.
genibus d. martij v. ex delegato comitis alepandri. (Stolica Polonica)

5) Góra Łuczajowskaja stopoju czudesno iz neja iz-
tekajuszuzuju czudodiejstwennuju wodu immuszereju,
i 3 konoju czudotwornoju Preswiatyja Diewy Matere
Bozija Marari powstena, wsemu miru jasna i jawna.
Typom w swiaty obyteli Łuczajewskoj 1772. 4to kart 46.
(druk kirylich, waprobicie zd. 24 Junia 1772 powiedziano, iz
to dzieło już dawniej wyszło i że teraz dodano nowe cuda)

6) Góra Łuczajewskaja stopoju czudesno iz neja iz-
tekajuszuzuju, czudodiejstwennuju wodu immuszere-
ju i 3 konoju czudotwornoju Preswiatyja Diewy
Matere Bozija Marari powstena. W Łuczajewskom
monastyrze 1793. 4to

7) Akt dotajni monasteru Łuczajowskiego przez Anne Młojską
w r. 1597 jest w druku: Pamiatniki izdannije wremennuju
Komissijeju dla razbora drewnyh aktow, przy Kijewskom
Generalgubernatorie. Kijew 1859. Tom IV Odd. I str. 38.

Łoczajów na Wołyniu góra kamienna łalami skrozona, tam jaśkonia była cerkiew i monaster, założony w XIII wieku gdzie mieszkali mnichy schimnicy w pieczarach. Wierkwi udowony obraz Bogarodicy, który 1559 grecki metropolita Neophytus przejeżdżając wtedy darował dziedziczy Anice (Hoffke) ^{z Koronki jarosławskiej} żoninie ziemskiej tuckiej (mle od Łoczajowa w miasteczku Orła ja ruzny jej ranku) która monasterowi Łoczajowskiemu 1597 obraz ^{wpróż jowianego} oddała uszyniwszy fundacyę na monaster - Po jej smierci dostał się Filiejom Łoczajow (Ojciec Jan Zeliża Hegumen monasteru r. 1641) procebrował się z landryjem Filiejem kapłanem belfkim który obraz: Jebra ^{notem z 1641} (po był dutej) Zeliża ten niezgłuty był w ^{niepamięci} nieruwał kowej cerkwi pny kamiennych pieczarach od r. 1657. Wielka cerkiew ^{z murów w dnym mieście} najprzed Teodor Hpyewic; Ewa z Berezeckich Doma; fcaufy Komornikowie graniczni knemieniecy r. 1649. Odbudował tę cerkiew bpa Mikotaj Lotocki wojewodzie betzki r. 1771. z koputami wieżami dachami ^{parafy kamiennymi} med ja pokrytem kolum. nami obraz ten koronowany kopciem Mikotaja Lotockiego 1773 d. 8 September pny Sylwestra dubienieckiego Rudnickiego w tadyk tuckiego.

Ob: Przeftawna Góra Łoczajowska dawnością ludów Przenajwyższej Bogarodziej Lanny od audowonego jej obrazu wynikających jaśniejsza. Tak z wyra: zaniem niektórych jej task jako też z opisaniem urozystego tegoi audotworzonego obrazu wienienia w roku 1773 — d. 8 Września wykonanego. W 40 — Łoczajowska Hłona (po rusku) Poczajów

Łoczajowie 1807 przedrukowana 1793 drugie wydanie.

- 1) K. 129 " Aby jednek wesolej tej urozystości u wiernych Chrystusowych pamiątka roz: tawata podobato się w ten ras okolo piciu tysięcy metalow różnego kształtu i wielkości z różnego kruszcem wyłanych ludziom rozdać oprócz wielu już pierwej raraj po wienieniu i potym dni następujących reszto rozdawanych, z których jedne od samego Ojca świstego były pobawione: drugie od Wielmożnego Jmci X. Onufryusza Obratkowskiego najszego na to od Ojca świstego w tadyk inne od Znieuielebnego Jmci X. Domeciana Janowskiego między monasteru Łoczajowskiego, a wshytkie różne z skarbu Cerkwi Chrystusowej przydane sobie odpusty miały. Były także ciężki na pochwałę najużytkiej Dżawie i samyże jej wyobrażenia także kształtu różnego i wielkości z których oprócz bardzo wielu na kitaje malowanych jedyndafie tyfisię papierowych ludziom jest rozdanych."

W Rok 40 urozystej Koronacji w Łoczajowie Urozystoli r. 1774. Karta 143,, Po zakonionej tej przez Janie Wielmożnego Biskupa Sylwestra (Rudnicki) mianej mszy, przewielebny Jmci. Hieronim Kalcynski wiele metalow

różnego kształtu i wielkości: z róźnej materji w Azymie odlewanych: i róźnemi
odpułkami zahutyonych z jednej strony wyobrazenie najowisłkiej Bogarodzicy Lora:
jówkiej mających róźnego stanu ludjom rozdat; między kłoniemi także okrągłego
kształtu były metale takie, które na jednej stronie miały obraz Bogarodzicy
Panny, na drugiej zaś ten napis:

Clem. XIV. P. O. M.

Stanislas Auguste

Rége Polonaise

Nicolas Com: Łołoski Promovente.

a Sylwestro Lubien: Rudnicki.

Episcopo luceorien Coronata.

a. MDCCCLXXIII. 8. Septembr.

Nur-yuſe, w Łofce

~~Antonius marchio sanctacruis Selvecie Archiepiscopus Urbani VIII nuntius ad Sigism. III
Cardinalis 2) Joannes Baptista cancellus Gregorii XV Alban. VIII nuntius
2) Lomej Honoratus vice-comes med. daren: Archiepiscopus derifrenus Urbani VIII nuntius
4) Franciscus Diotallevi Epus J. Angel. et Dyfaciarum nuntius Pauli V.~~

Przed 4 wieki widzieli z mnichy schimminy i pastuch Jan Boosy postac'
P. Maryi na skale w stupie ognistym, gdzie zostawita ślad stopki.

Ob. Wygodnik Ilust. V. 60. - XI. 49. Wygodnik Katolik 1863. ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ nr. 50 i 51 (artykuł
Paliński: Starożytn. Polska t. II cz. II. 903. ~~...~~ ~~...~~ ~~...~~ dobrym porównaniem)

XXII

Loczajów

(1773)

(dopisy 23)

Obraz maty L. Maryi dostata 1559 Anna z Kozimskich ^{JH} wojaska dziedziczka Loczajowa od metropolity ^{neofita} ~~Starogrodzkiego~~ ^{Starogrodzkiego} jadącego (darowata do ~~Starogrodu~~ ^{Starogrodu} ^{cerkwi} ~~Starogrodu~~ ^{Starogrodu}), a 1597 fundowata przy tej ^{cerkwi} ~~cerkwi~~ ^{cerkwi} w Loczajowie Bazyliańców. Obraz koronował 1773 d. 8 września Sylwester Lubieniecki - Rudnicki ^{episkop} ~~episkop~~ Tucki; ostrogski kołystem Nikołaja Potockiego starosty kaniońskiego

Medal w wielkości talara ma na jednej stronie obraz L. Maryi z dziecią Jezus i napis: Sancta Maria Loczajovien. Ora p. n. Roma (do kota) - na drugiej stronie napis: Clem XIV. L. O. M. Stanislao Augusto rege Poloniae Nicolao Com. Potocki promovente a Silber. Rudnicki episc. Luceorien. coronat. an. 1773. 8° 7bris.

Łotwili od Loczajowa podle gosinica wiadkiego z Kremeniecia do Radziwiłłowa jest kępsza góra a na niej kaplica. Pod tą kaplicą w pięciorakich zyli dwaj Bazyliańcy. Tu widział pastuch Jan Prosy w płomieniach stojąca Bogarodzica, gdzie później znaleziono w kamieniu słup. R. 1675 widzano w powietrzu Bogarodzicę broniejącą monaster od napadu Turków.

Cudowny obraz N. L. Maryi Loczajowskiej wielkości dużej cwiartki papieru, malowany jest na grubej tablicy cynkowej; przedstawia Bogarodzicę do piersi trzymając; ca na prawej ręce dzieciątka Jezus tubca wó, do twarzy. Z prawej strony napis IC. XC; a z lewej MP. OY. Obraz ten był pokryty niedużą sukienką z srebrnej blachy cienkiej, którą zastąpiono sukienką z peret. Na ramach (kompatymencie) tegoż obrazu w górze z prawej strony obraz wprostota z napisem СТЫЙ Ісхъ; z lewej strony osoba stojąca w ubiorze dyakonim leż napisu nie dostaje. Po bokach z prawej strony osoba stojąca z napisem: СТЫЙ МІНА; z strony lewej osoba młoda z napisem над гловѣ: СТЫЙ ЯВРАМІ. - Na dole z prawej strony święta z napisem СТЬАА ПАТНИЦА; a z drugiej strony dalej, święta z napisem: СТЬАА ЕКАТЕРІНА - wlezie święta z napisem: СТЬАА ІРИНА. (Góra Loczajowska 1807 karta bierso)

Sylwester Lubieniecki Rudnicki exarcha metropolii kijowskiej,
biskup Tucki i ostrogski poprowadzonej d. 21 czerwca 1770 w
Leczajowie duchownej Komisji, dekretem swym danym w Leczajowie
d. 21 czerwca s. r. 1770 obraz **Poczajowski** za cudowny ogłosił.
Papież Klemens XIV w Rzymie d. 23 kwietnia 1773 nadat odpusty
związanym cerkiew Leczajowska, a Henryk Książę de York kardynal
nat arcybiskup watykański d. 1 marca 1773 przyznał dla tego obra-
zu złote korony z funduszu Alexandra hrab. Sforcy Pallavicini
Urozystej Koronacji dopełnit w Leczajowie d. 8 września 1773
Sylwester Lubieniecki Rudnicki biskup Tucki kofetem **Mikłaja**
Łotkiego starosty kaniońskiego, w przytomności **Mazymiliana** **Popły** biskupa
chotimskiego **Ci Borfiego** skarben - kazańskiego proto archimandryty.
Prudony monasteru ukończono r. 1791.

Storyzeskoje skazanie o swiatoj cudotwornej ikonie Bo-
zkiej Matery Leczajewskiej, swiaucz. A. H. Chojnackago.
1877.

Do r. 1831 obraz refyjski skarował Bazylionow unitow i zaprowa-
dził prawoslawnych. - Wtedy to znikł obraz cudowny z wielkiego
altara, który zastąpiono innym do starego podobnym.

Przełowna Góra Łowczajowska dawnością cudów
 Przenajwyższej Bogarodzicy Łowny od cudownego jej
 obrazu wynikających jasniejsza, tak z wyrażeniem nie-
 których jej łask, jako też z opisaniem uroczystego te-
 goż cudotwornego obrazu uwiecznienia w r. 1773 d. 8 Wre-
 śnia wykonanego; krótkim opisaniem do wiadomości
 świata podana. Przedrukowana w Łowczajowie, w dru-
 karni W.W.O. Bazylianów 1807. 4 to Kart lizb. 176 i
 3. /: Na odwrocie tytułu drzeworyt z historią Stopy Matki Bo-
 żej - historia monasteru i obrazu; uida od r. 1641 - 1807.
 dekret ogłaszający obraz za łaskawy po przeprowadzonej ko-
 misyi w Łowczajowie d. 24²⁴ Junii 1770^{v.s.} przez Sylwestra Lubie-
 nieckiego Rudnickiego wadykę łuckiego (karta 68 v.) -
 Opis koronacji d. 8²⁴ Sentybr. 1773 przez Sylwestra Lu-
 bieńskiego Episkopa łuckiego - kołpca Mikotaja Łobc-
 kiego wojewodzina bełskiego starosty kaniońskiego Korona-
 m przez papieża Klementa XIV Kardynała proboosera
 (Henryka Księcia de York) i Kapitułę Watykańską. ~~Opis~~
 Bazyliki w Rzymie d. 1 Maja 1773 z fundacyi Alexandra
 hr. Sfortia przybył zoremi ~~Opis~~ (Karta 90 v. - 144)
 Opis medalu koronacyjnego (Karta 94 v.)
 Na końcu 2 pieśni polskie (Witaj cudowna matko - i Łowno oraz
 matko) i 1 rufka (Łasty pastyry oury...)
 *Pieśni te ułożył S. P. K. Kasprówic notariusz apostolski - drukowana
 także w Pochodźniku.
 Druż d. N. P. Marji w czasie przenosin cudotwornego i koronowanego jej obrazu z Kaphiy
 do nowej bazyliki w monasterze Łowczajowskim 1. 2. 2. 5. d. 8 Wreśnia 1773 (Wydruk d. 2
 drory i t. 2)

- 1) Epitome historica de origine, antiquitate, ac praesertim de celeberrimo opere Coronationis thauraturgae in Lorzajoviensi Monte imaginis B. V. Mariae... A. D. 1773. VI. Idus Septembris impendio... Nicolai Comitis Potocki Palat. Præsen. Ord. Melitensium Equitis, Fundatoris... peractae. Typis S. A. M. in Monast. Lorzajovien O. S. B. M. 1775. 4to
- 2) Arka przymierza między Bogiem a ludźmi chrześcijańskimi na J. Górze Lorzajowskiej. 4to (wierszem - związkiem obrazu cudown. Lorzajowskiego)

Pareklerye (Kaptlice w cerkwi - przytwarzaj)
matroneum Gynaecium (Krużganki nad Kapli:
cami cygli nowego pobozyną - babiniec)
Nartex, Pronaos (miejsce Koto drzwi i drzwi
przy wejściu) (zwykle dla kobiet)
w Prezbiterium po jednej stronie (Kryżnica)
Zakryftya, po drugiej skarbiec.

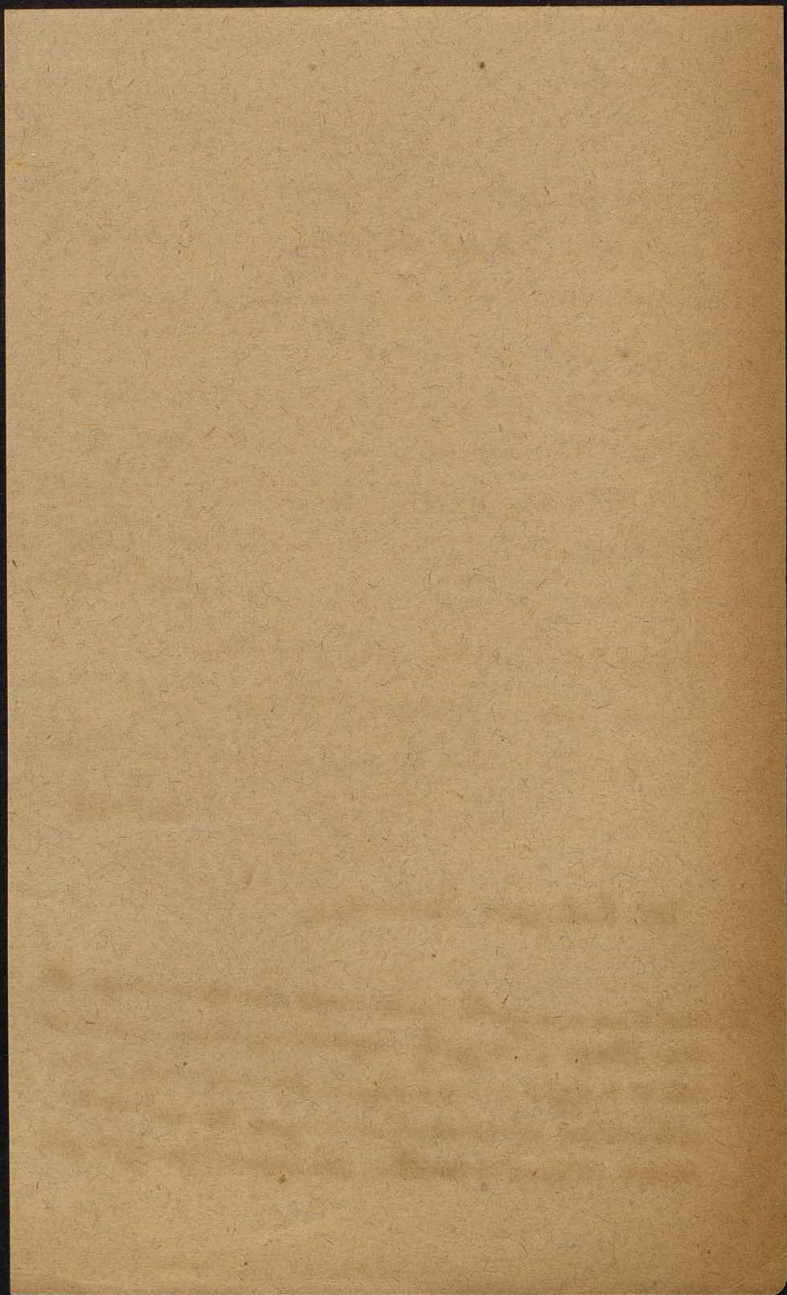
Hypogonation (nadkolewnik) - mantya
- mitra

Grecy nie czynią różnicy według zakonów i reguł między
mnichami, tylko rozpróżniają stopnie według stopni zakon-
wania reguły: 1) Nowicjusz. 2) Zakonnik doskonały który
stoi w służbie. 3) Który wysoki postępek usyni (Megalo-Schemi)
(ob. Goar Jacobi: Notae ad offic. Magni et anglic. habitus.
Venet.)

Dzielo wrozystego uwienczenia rzymskimi
 watykańskimi Koronami cudownego
 Pozrajowskiego Obrazu Przemysłej
 Bogarodnicy Maryi Panny szodrotą
 Zdzikotaja Potockiego wojewodzina hetm.
 czynnoscia Sylwestra Lubienieckiego Rud-
 nickiego exarchy całej Rusi, Turk. i ostrog-
 biskupa w r. 1773 w dzien najowistzego
 Jej Narodzenia szegolwie wykonane,
 kazaniami przez calą oktawę w cerkwi
 Monasteru Pozrajowskiego Z. S. B. W.
 wystawiane. W drukarni monasteru
 Pozrajowskiego 1775. fol. Kart 129.

Seol. 3875.
 red. biskupowi Rudnickiemu.

Kazania na wrozyste cudownego Pozrajowskiego Ob-
 razu Maryi Przemysłej Bogarodnicy Panny uwiencze-
 nie w r. 1773 w dzien Najow. Jej wrodzenia przez
 calą oktawę odznamienitoh rżnych Kaznodziejow
 miane. W druk. monasteru Pozrajowskiego 1776. fol.

(Cudowna obrona Cerkwi S. Trojcy w
 Porajowie z cudownym obrazem i stopką
 N. Maryi L. w Lipcu 1675 r. od Turków ^{Tatarów}
 fol. max ¹² z swiarami polskimi w dołu

"Drogim Kruzkiem stala się Porajowska ^{Wł.}
 gdzie Królowa Niebieska Stopy swojej znak dała"
 i t. d. (z objaśnieniem turb z boku)

2.

Wyobrazenie Koronacji cudownego Obra-
 zu N. P. Maryi w Monastyrze Porajowf.
 Kim W. W. B. Bazylianow ... rys. osiun
 J. W. Sylwestra Rudnickiego Luth. i Oftr.
 Piskupa, kosztem J. W. Mikołaja Potockiego
 wojewodzica bełzyckiego, kawalera maltański-
 kiego, najszlachetniejszego fundatora
 Roku 1773 Dnia 8 Sierpnia ... (Objas-
 niemie liczb 1-8) fol. max.

Matka Boska Porajowska - rys. i rycin Massard.

[The page contains extremely faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is too light to transcribe accurately.]

Poddebce w (w diecezji Luekiej)

Poddebce (Poddubce) monaster Bazyliańców uni-
 tow' 2 mile od Lucka fundowany w XVII wieku. W cerkwi
 monasteru pod tytułem Narodzenia Bogarodzicy, cudow-
 ny obraz Bogarodzicy. Rękopis in fol. obejmujący cude
 przy tymże obracie zriatane od r. 1728 do r. 1773, spisane
 ne po polsku, pod tytułem: „Connotatio miraculorum
 „thaumaturgae imaginis Poddubecensis B. M. per
 „Censorem Hieronymum Daszowski Ordinis divi Ba-
 „silii Magni incepta Anno salutis nostrae 1728.” (w
 posiadaniu a. Ign. Polkowskiego w Krakowie.
 Mlequien Jurij Jarembkiewicz r. 1765 wystawił dwie marowone
 cerkiew.

Fobojmye cuda
 odr. 1728-1773.
 in fol. kart 72
 brak 19 i ostatniej
 karty

Ryiny tego obrazu: 1) Thaumaturga imago
 B. V. Mariae in monasterio Poddebecen.
 Brd. J. Basili M. - J. Masiewski sul. w
 Poddeb. 8vo (u spodu obrazu z Bazyliańców Kłg-
 220yph) - Mizerunek D. P. Maryi Poddebckiej
 - ryt. Masiewski 8vo - 3) (toz) Andreas
 Holoka sul. a D. 1733. 8vo - 4) Boho-
 mater Poddubcka - Joseph Goczemski
 st. 1738. 4to

R. 1728 ultimis diebus Octobris wystąpił od Józefa Wybrus-
kiego episkopa Łuckiego Komisarze a. Lichowicz opat mie-
lecki, Dębowski rektor Collegii (Łuck.?) S. J. i Kozielecki prze-
or dominikanów w Łucku - i powołani Komisarze ztorani
z Gedeona Lutwira Beynosa opata żydywyskiego i Jana
Zmuiszkiewicza Strutyńskiego drukara równieńskiego
d. 21 Sierpnia 1754 w Poddębicach obraz N. P. Maryi za-
całowany wrzuci

Podhorce

W cerkwi Sw. Onufrego przy monasterze OO. Bazylianów
 w Podhorcach, ^{na Plesnicku} znajduje się cudowny obraz Bogarodzicy. Znaj-
 dowat on się pierwotnie ^(terozwyczaj drewniany) w cerkwi parafialnej wsi Motubicy, ^{1 1/2 mil. od Podhorce} gdzie od
 d. 21 kwietnia aż do 24 września 1692 przewiezony był przez Łżani, i świece samego ^{palaty.}
 obraz ten na rozkaz Józefa Szumlan'skiego biskupa lwowskie-
 go ruskiego d. 17 kwietnia 1694 ^{narozkazem} przeniesiony do Podhorzec. Obraz
 ten według podania przez Sw. Łukasza ^{na zprysygnięciu deszczu} malowany, ma na twarzy odiznia szablę ^{przez}
 bliznę, podobnie jak w Pesztochowie. Są tu sławne prazdniki (od-
 pusty) na Obstawiszczenie i Pokrowy (Protectio B. Mariae).

(Ob. Przyjaciół ludu. Leczno 1849 str. 46, gdzie
 widok monasteru z cerkwią. — Przewiez. Sadok
 2; „Monaster OO. Bazylianów w Podhorcach”
 w piśmie Przegląd bibliograficzny - archeolo-
 giczny wydawany przez Cezarego Włisanowskiego,
 go. Warszawa 1881. Tom I Nr. 4 str. 194.)

Synopsis ili Kratkoje Sobranie istorii o sozdanim
 swiatyja Obyteli obczerezytelnyja Podhoreckija drev-
 le imennymyja Plesnickija kupno ze Lwi spomina-
 nie swiatyja cerkwe Preobrazenia Hospodnia w tojże
 swiatoji obyтели, spisana Roku Bozija 1699. (Rękopis
 in fol. str. 120. w monasterze Bazylianów Podhoreckich)
 W Bohotarniku jest Pieśń o Młacie Pookiej Podhoreckiej.

Ob. Galicja w obrazach. Lwów u Pillera. 4to (widok monasteru)

Pierwotny monaster na Pleonisku przy Podhorcach miał fundator r. 1180 Helena córka Wsewłoda Krócia belskiego a żona Kazimierza sprawiedliwego. Owaścyli raczej miasto Pleonisko z zamkiem i monasterem zburzył Szaty wódz mongolsko-tatarski, pozostała tylko drewniana cerkiew monasterska w lesie (która dotrwała do r. 1706) przy której Józyma Łomikowski i Eliasz Gościński czerny z Skitu Mamiawskiego później osiedli. Stanisław Koniecpolski województwa sandomierski ~~z~~ dał dzieło Podhorci zbudował im monaster i grunta nadał, którą to fundacyją r. 1663 Szwiatopetk Czetwertynski wstąpił do Łucki r. 1663 potwierdził. Po zrabowaniu monasteru r. 1673 przez Doroszenkę, król Jan III bawiąc w Podhorcach darował ^{r. 1687} zakonnikom drewno z swych lasów na budowę nowego monasteru przy wódle pod górą, do którego się ~~przeni~~ ^{przeni} r. 1693 czerny przenieśli. Dziś cały monaster wymurował r. 1780 iumen Anatoli Wodziniski, wspierany także od Władysława Rzewuskiego.

Podkamień (Góra rozianowa) w dyec. lwowskiej

W miasteczku Podkamieniu w dawnym województwie wotyńskim, dziś w obwodzie Tarnobrzanskim, siedźmiu mil od Tarnopola, które przybrało nazwę od dużego kamienia leżącego u stóp góry, na której stał niegdyś zamek obronny znajduje się klasztor Dominikanów w którego kościele mieści się cudowny obraz N. P. Maryi. Zakończył ten klasztor wraz z miasteczkiem r. 1464 dziedzie Piotr z Zabokruk Cebrowski. W kościele obraz cudowny P. Maryi malowany na płótnie pędzla grubego z XV wieku wysokości 2 łokci, szerokości 1 1/2 łokcia; o którego pochodzeniu trzy różne istnieją wersje: 1) że ten obraz kazał malować Alexander ^{caesarski} r. 1598 jako wotum za uzdrowienie córki; 2) że to ma być kopia rzymskiego S. Mariæ Majoris, sprowadzona przez córkę Alexandra Łaryńskiego; 3) że to ma być kopia obrazu Bononiego, malowanego od S. Łukasza, kupiona przez jednego Dominikana z ródz. Kaza prowincyala Damascena. - W skutek rozgłosu licznych cudów wyznaczył Andrzej Gembicki biskup Tucki d. 19 sierpnia 1644 osobną Komisję, w skutek której d. 21 lipca 1645 obraz za cudowny ogłosił. Za staraniem przeora Tomasza Drowomiczkiego nastąpiła Koronacja obrazu d. 15 sierpnia 1723 której dopełnił Stefan Dupniewski biskup Tucki (w zastępstwie chorego J. Skarbka archybiskupa lwowsk.) w asystencji Horyusza biskupa Kamieniec., Bizi biskupa kijowsk i Myhowskiego biskupa Tuck rytuś graeci. Na Koronacji było medaliki i oduszano rzymską w Wroclawiu. (było ludzi 107880) R. 1822 odbyła się stuletnia rocznica Koronacji, na którą wybito medaliki z alpa i cyntki.

Dzieta: Cuda Podkamien'skie 1644.

Inscriptiones Sancti Montis Sacratissimi Rosari
apud R. R. Patres Sacri Ord. Praedicatorum, provin-
ciae Russiae prope civitatem Podkamien, inter fines
Russiae et Wolhyniae ab a. 1464 celeberrimi in dioe-
cesi ducoricensi. Reimp. Leopoli typis S. J. 1724.
8vo (pienozza edycja we Lwowie 1722. 4to)

Forma Divinitatis in qua Virgo Maria in ecclesia
Podcamenecensi Ord. Praedic. corona gratis-
panegyrico cultu adumbrata. Leopoli typis Coll.
S. J. 1723. fol. ded. ~~W. M.~~ Michaeli Potocki
palatino Wolhyn... fr. Casimirus Starczkiewicz
ord. Praed.

Barszciewski Jędrzej (zak. Karnodr.) Kazanie na
ramknięcie oktawy Koronacji obrazu cudownej
N. P. Maryi w kościele xx. Dominikanów w
Podkamieniu. We Lwowie w druk. Prackiej S. Trojcy
1727.

Rostkowski Maurycy (zak. Karnodr.): Echo wdrzew-
nych panegyryczno-karnodrziejskich z Łosów z got-
nych najświętszej swiętej Rozaniej Góry łosowskiej bremię-
ca przez całą solenną Oktawę od dnia 15 Augusta
rozporządzająca się cudownego Najw. Panny Obrazu
Koronacji depredykcją w r. 1727 ogłaszających,
albo Kazania przez Oktawę Koronacji cudownego
Obrazu N. P. Maryi P. w Podkamieniu w kościele
N. W. O. Dominikanów zostającego odprawiane ze-
brane. We Lwowie, w drukarni Prackiej Trojcy Przes-
najświętszej 1731. fol. kart 6, str. 180 i k. 10. — ded.
Józefie Maryi z wesołów Sobieskiej Krowiszczowej
polsk. (16 Kazan)

[toż, z zmienionym tytułem: Zbiór na wybór panegyrycz-
no-karnodrziejskich perel honor N. Maryi P. w cudow-
nym jej obrazie na S. Górze Rozaniej nad Podkamie-
niem r. 1727 ukoronowanej, przez Maur. Rostkowskiego
Łoska po Koronacji czwartego 1731 we Lwowie w druk.
Prackiej Trojcy S. fol. k. 6, str. 180.

Delacya Koronacyi widownego obrazu Najowistszey Maryi Panny na Gorce
 Rozanicowej WWO. Dominikanow Prowincyi Ruskiej od Kazy z tego pastera kopiota
 S. Benedykta XIII pozwoloney za sprawliwego na polskim Majeftwie Zarowania Augusta
 II przez J.W. N. J. X. Stefana Bogustawa z Rappiewa na Janufionowach Rappiewofkiego
 biskupa Luckiego Obrzeskiego &c. Odprawionej Roku 1727 miesiaca sierpnia dnia 15
 za pozwoleniem prelozonych w dworwie w drukarni Obrackiej Swiety Trojcy: J. K. M.
 in 4° ark 5 wielki ~~is~~ (drukowano ^{wedlowe} 1728) Sign. A - E. (Kart 20)

Koronacya ta przyta do skutku za staraniem Antoniego Cetnera starofty Korytnickiego i milata
 Polockiego wojew. wotyn. Instrument Koronacyi wydat w Rzymie Benedykt XIII. d. 5
 na karie 8. listopada 1725

"Kiedy nie sam akt Koronacyi odprawowat J. W. Antoni Cetner starofta Korytnicki
 jako fundator hojna ruka rzucal frybny monety z abrysem tego widownego obrazu po
 Kopiele calym, po kruggankach klafitornych, po Cmentarzu, takze Przewielebny Sigdz
 Przewotameczny Senatorom, Sigzton, Panom i Paniom wazniejszym rozdawal takze
 monety frybny: Jote przytara z Rzymu od Benedykta XIII z indultem w offatnim
 rywia zgonie. Ta moneta byla troista, jedna mala jako frotaki bite druga wieksza
 trecia jefure wieksza mala niejako talery bite, bylo jej wsfytkiej namniej Tysicy
 dziesiec." F na jednej stronie NA monogram: 1727 na drugiej Bened. XIII. Corona.
 Inag. in Podkamen. XV. Aug. i keb Znerowa (Cetnerow)

Widlicyca zwycisztwo i tryumf walczacych z piektem i ciadem anielotki parok
 albo Konfraternia S. Tomazja z Akwinu od O. S. Klemenja XII. x. 1737
 d. 21 listopada. Gorce Rozanicowej nad Podkameniem pozwolona a teraz przy
 Franciszka Antoniego Kobielskiego bisk. Tuck. intrudkowana 1740. 8. K. 26.

Gora swista St. Panny Rozanica S. w Luckiem biskupstwie na Wolynin nad miastem
Podkameniem przedzwonem ludami i stopkami panienckimi, dekretom pasterfchim
 i wielu pielgrzymowaniem wstawiona przez Szymona Okolskiego wiatu podana. W Kra-
 Nowie w druk. Lukazja Kupifja 1648. 40. K. 54. ded. Alexandrowi i Zestwie Cetnerow
 chorazemu podolck. S. Okolki przerw perupolcki.

Góra Rozianca sw. N. Panny w Tuckim biskupstwie na Wołyniu
nad miastem Podkamieniem przedziwnymi cudami wstawiona.
Lwów, w druk. bract. S. Trojcy 1716. 4^e Kart 41 (wydał
Kruszewski Tomasz dominikan)

Rostkowski Mauryx. Zbiór na wybór panegirycznyo-Kazno-
dziejskich perel (Kazania podczaj Koronacji 1722). Lwów w druk. brackiej
S. Trojcy 1731. fol.

str. (z widkiem Kłafstom)

Ob. Sygodnik illustr. IV. 14 - XIV. 196. - Kalendarz Ungra (z rytyng obrazu)

Prusze: Morze 51 - Barcz: Rys dziejów zak. Kazn. II. 467.

Dziwiatynski Bartłomiej S. J.: Wyborny Krolestwa Polskiego honor czesi i
Stanie w niebie i na ziemi Krolowej... solenna Koronacja w Kosiele
Podkamieńskim na Górze Roziancowej. 1737 (b. m.) fol. str 75; 86 (w bibl.
Ofsolin.)
Brygancel ludn 1849. 131.

R. 1870 d. 16 grudnia okradziono obraz wdowcy N. P. Maryi, z łodzieje zabrali
z Korony szereozłote w Rygmie r. 1725. robione, a przez Benedykta XIII
poswiecane wartosci 1200 zfr. w a., bertlo srebrne z drogiemi kamieniami
wartosci 400 zfr., 2 Korony male srebrne z brylantami pochodzące od kro-
lewicza Sobieskiego wartosci 600 zfr., wiele wotow wartosci 250 zfr.
R. 1871 sprawiono na tomiait nowe Korony miedziane portowane, ktore
d. i lipca 1873 a. Jozef Nowakowski proboszcz zoltkiewski poswiecił.

Ryzyng obrazu: 1) in fol. A H sulcp. (quikny z widkiem Kosciota, rytowany
mraz Hlozokę po Koronacji. 2) Strachowski sulcp.

Barcz Sadok: Rys dziejów zakonu Kaznodziejskiego w Poloce. Lwów
1861. 8° Tom II str. 467 - 493 (obszerny opis Kłafstom i dzieje)

Filipowicz Augustyn (zakon. Kaznodz. + 1751): Święta Góra Roziancowa opi-
sana R. P. 1733. (Rz. Kopis in fol. str. 455 - w Podkamieniu.)

Wiadomosi o Klasztorze OO. Dominikanow ^w Podkamieniu. Lwów, w druk.
Zakładu Ursolinick 1858. 8° str. 32, z ryng (cpiensia) (autor Barcz Sadok)
(toz) Wydanie drugie 1861.
(toz) Trzecie wydanie. Tarnopol, w druk. Pawlowskiego 1864. 8° str. 32.

Barcz Sadok: Dzieje klasztoru W. OO. Dominikanow w Podkamieniu. Tarnopol, druk
Pawlowskiego 1870. 8° str. 348. (Str. 15)

Poekamin' M. 2 mile od Bradow - pusai z ugradem i
 wspanialy klasztor XX Dominikanow na wzroslku KTM w.
 na górze skalistej na tem miejscu ~~zastawiony~~ ^{zastawiony} na ktorym nie
 gdzi' boiz szere poganickich potowion staci miato - klasztor
 zwany nowo Dzwonianym - w latach 1240. 1319 i 1617. od Tatarow
 zrujnowany - byl dopiero 1640 r. od rodziny Czernow z Ka-
 mienia obudowany i murami nadzwyczajniej kweitwieci
 obmurowany - mistny i bogaty ten klasztor zdobi ludowy

34
- Obec p. Maryi do Kłobuzo widać należycie
przechodzącymy - widok z galerji Kępa zachwycający
Do sięga łowiem pucrajowa i kamienia podolskiego
w Prusji i Lwowa w Galicji - tuż przy ~~Kamieniu~~^{Kamieniu}
Daje się widzieć ogromne tryta Kamienia cudozi
tego kłobuzo z skalistego gruntu wysoko sterczą, a
dalej podziornemu miasteczku nazwanemu "pod Kamieniem"
Dota - p. Cyżewo Storonoski w Galicji -

Bonifiatry mieli Klastory: w Krakowie
Zbrydowicach - Lutufki - Lwowie,
Wilnie - Lucku
zarostaw był tam klastor Benedyktyn-
nek S. Mikotaja.

R. 1623 powołane morowe we Lwowie
tego roku ogień poniszył przedmieścia
Lwowskie

Zakone z roku XVII wieku Kłazat Wprowadzonych
Kustalyn J J J Kalinowski
Stanisławow J J J Stanisławski

R. 1714 morowe powrót we Lwowie

gora rozania świętego karłow. Lanny
w Lucku biskupstwie na Wotyniu nad miastem
Podkamieniem przedwzorem: udami i stop-
kami panieńskimi: dekretem papieżeńskim
i wielu pielgrzymowaniem wystawione.
przez jednego zakonnika z braci Klastoru
Podkamienieckiego, Zakonu Karłowiejs-
kiego Za św. Ładana we Lwowie
w Drukarzni Orackiej, S.S. Trojcy Rok
Lutkiego 1716. 44

jest to drugie pozniższe obchowanie, po
obchowanie Autos nikt do tego: Okolnego,
roboty, fundatorem Kustawski Tomasz.

Inscriptiones Celeberrimi Montis S. Rosari-
in Votivum, in Provincia Ruscia Ordinis
Predicatorum Leopoli Sepis. Confrater.
nitatis S. S. Trinitatis Anno Domini 1722
44 kart 4

Sumptuosam lapideam Columnam supra quam
magis pretii statua Mariae Aenea inausata
postavit Stanislaus Leduchowski Podkomorz
kamieniecki r. 1719 przed wielkim oltarem
jest reurefiony buncruk: obraz Stanisława
Leduchowskiego

(Dzielo to reurefonia opisane napisem rękopiśmianym
w klastorze Podkamienieckim)

Zakon Bonifiatrow najnow r. 1609 do Krakowa
z Wloch zaprowadzony - Mikotaj na Zbry-
dowicach Zbrydowski Wojewoda i General Kra-
kowski we wsi Driedniczej Zbrydowice wy-
fundował im klastor

Provincja Thaumaturgo opusze
Klastory Dominikanow 25

Podkamien

R. 1464 Piotr Cebrowski z Zabokrick reżery wpy mia-
tejsko Podkamien: zamek na gorze wysokiej sta-
tami wysokami otoczony: gorze teraz za officynę
klastora ne umyślił postawic klastor Dominikanow
Kofioł prz budował tego roku a Arcybiskup
Gregora herbu Strzemie zaprowadził w dzień wnie-
sienia Maryj uroczysie Dominikanow do klastora
w Podkamieniu. Opuszy temuz klastorowi (w dzień Św.
Gromniejsi, Wicysławania, Wniebowstania, S. Piotra i

Pawła: w dzień Kofioła popowiczenia) z Rzymu
pozwolono 10 Grudnia 1475 o cofis sam Cebrowski be-
dzej w Rzymie stał R. 1519 Satarowie w Podka-
mieniu, zamek maffeyko: kofioł zbunyl: spalil
Dominikanie fis roznie ruki a fu klastor Wincenty
Cebrowski Podkamienieckie Dobra: ofiatek porostaly
maffeyko: przedko do Wojewody podolskiego Marcina
Kamienieckiego wraz z gruntami kofielnemi
preformarcyt. Kamieniecki + 1545 porostata
jego matronka która byla corka Jana Seniskiego
Podkomorego Starosty Sandomiskiego zbudowata w
Olesku jakow obronniejszym miejscu kofioł Najsu-
Lanny. Kamienieccy byli Heretykami za nich to bo
byli Dysydentami zamek: maffeyko nad ot ku wo-
drie bliskiej sprowadzone rostalo. Po zbunieniu przez
Satarow stalo na miejscu klastora drewniana Kaplica

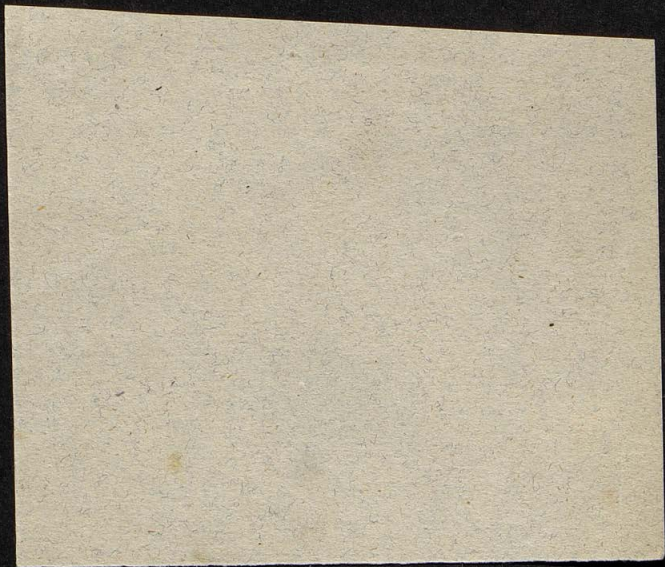
R. 1570 Kamieniecka Wprowodzenie Podolska umyślił
tam kofioł zbudowac lez po jej smierci syn Wojciech
Kamieniecki heretyk sprowadzone dnewo narad wbał
Stopki Madk: Podkie, ja na wielkim i twardym kamie-
niu idac od miasta w gorie Dominikanie za pozostaw-
niem Alexandra letnena Chorażego Podolskiego wyffawil
tam kaplicie. R. 1607 Osaltazar Cetner Driednic
Podkamieniem znou do Podkamienia Dominikanow
sprowadzil tam na fundacyja peniedny R. 1612 reurefo
zgruanta kofioł murowac ofobliwie za fundobliwofis
Alexandr. Cetnara Kapitel Kalicki: O. Hipolita z kll-
ki Dreora za kłorego: okopy choi niskie okolo kofiołka
i klastoru stary. Komfory nad cudami odpruwion
R. 1645 Andzej Gelbicki biskup Lucki dn. 21 Lipca 1645
obraz za cudowny ostofis

D'omus virtutis et honoris per Patres fratres
 Ord. Sain. S. Franc. observantium Leopoli
 Constituta et per Bart. Limonowicz Cons. Leop.
 descripta (adlig. do Thaumaturgus) 4to 1185-104.
 Andreas de Sprowa Odrowozius per Dioc. re
 Palatino Kłorego zabili Włochy będąc Sabri-
 nuflego Piota od Krola Kasimiera rostał urod.
 mianowany Palat. Rufis reprovadit do swowa
 Bernadynow magistrat dat im aredam sacram
 porta Halicienę oppositam marfoni illorum
 pri mo asprigrent a. 1460 post modum capa-
 tiorem a Gregorio rectore publico peculio
 coemptam priori adje at. Odrowozi budował
 im kłafior de Arcybif. Gregorz z Lanoka
 oddat go praeorowi Bern. Lwowfkiuh Gabryelowi
 z Weronę uroczyfcie byto napprowd s bernar-
 dynow (Pestif Leopoli 1464) Kłafitor
 ten ~~reparat~~ schizmatyę Rufini podpalil.
 odbudował go inow Odrowozi r. 1465 Jhalit
 Kłafitor r. 1509. Bogdan Wojewoda Wot offi.
 r. 1511 odbudowany z eqiet R. 1600 miasto
 dla kłafitoru Kawał gruntu odftrpilo Georgius
 Smirnek Capit Leopoli. dat do budowy Latomias
 in Dolany Anticam partem budowano 9 lat
 budowniczym byt bernardyn Bernardinus Avelli.
 des. W Kosuele byty nagrobki labara funebria
 Zapofkiego, Łapera, Dawidawfkiego, Chmielekiego
 Ramulta, Labochickiego & e tholo' fufpenfa
 Pofthum Ecclefie pnes 4 lata budował i rangrat
 Embrosius Itafus R. 1613 fornix fufpenditur
 R. 1615 pictura ornatur R. 1619 fabrica ab-
 folvitur i dla umocnienia muro valido pinnif
 fenestralif fufpenne loricato uncerunt. propuz.
 naculo infuper angulari ad inflar Caftelli ex-
 tructo muniverunt Praetio S. Anny pulikowfki.
 Kamie zaprowadit drugie wrense S. Michala
 pozniej R. 1630 Jan Kasny Lachnicki Kłafitor
 rofwipat

Bernadynki do swowa fprovadit 1.
 Jan z Dukli r. 1482 z Krakowa Kłafitor
 meli in capite vi a Arlatenfif pone clauftrum
 Nicolaus Ferricius dat im plac
 Dioc. re minorum na kłafitor ugli pomiefkanie lud im wyftawit
 R. 1606 chodity bernadynki co ducenit do
 kłafitoru bernadynow na Naborienftwo
 potem uk reformowano
 nielka
 Lowitzere w dwowice 1624
 Welka morowe zaraza 1623.

Wielokopki: Józef Trynitaz Kazanie na Koronacji
obrazu w Łotkaminie r. 1727.

36

57

(✠)(✠)(✠)

P I E S N I

O NAYŚWIĘTSZEY MARYI PANNIE,
ktore się spiewają przed Tey Cudownym Obrazem, Uko-
ronowanym od Oycy Świętego
B E N E D Y K T A XIII.

Ná Świętey GÓRZE ROZANCOWEY.

Publicth. Coll. Lucowine.
P I E S N . P I E R W S Z A .

Od Iásnie Wiel: Imści P. Jána Stanisława Jabłon-wskie-
go Woiewody y Generála Ziem Ruskich złożoná.

PAnno nád Chwały y wszystkie Imienia,
Ktorás ná Świętey Gorze Podkamenias
Wślawiona Twami wielkimi Cudami,
Przyimi nász ukłon y modl się zánami.
Drugi ráz p.wtorz: Wślawiona &c.
W Tobie nim wszystkie Pán Gory postworzył,
Uciezki Miásto tiwożliwym zalozył;
Y ná tey Gorze fundament zbáwienia,
Zalozył Stworca Ludzkiego plemienia.
Korab Nòego choć z wyrokow Pánkich,
Běspieczny osiadł ná Gorách Ormiańskich:
Lecz JEZUS w Tobie o Mátko! zámknięty:
Cud nám odnawia życia niepoięty.
Bo ná tey Gorze kiedy sám spoczywa,
Zrocla łask wielkich dla grzesznych dobywá,
Więc do tey Gory Zbáwienney i Świętey;
Záyrzeć niemoże żaden wáz przeklęty;
Ani dostąpi, ni się tam znajduie.

Kędy Twe Stopy ná Kamieniu czuie;
Ktoremiś Głowę zaiadła mu stárła,
I nas slug twoich z paszczy mu wydarła.
O! iák Opatrzność Boska doskonałe,
Ná Rozańcowey osadzá Cię Skale:
Gdzie przy Obrázie Twym łaska nam płynie,
Kędy się kończy Ruskie y Wołyńie.
Czvil Cię Pharos morza burzliwego,
Albo pochodnią Zmroku strazliwego,
Názwę o Panno! będźiesz nam Krolowá,
Polską iákos tey Gory Rozańcowá.
Czyli tę Gorę názwę nam Gránicá,
Przeciw Tatarom y Turkom Strážnicá;
I tych Woiewodztw Fortecá Grániczná.
Będźiesz Słoniowá Wieżá u nás śliczná.
Będźiesz y Wieżá z ktorey Tarcz tyśiące
Wiszą, i broniá Państwąc hołdujące:
Ktoż się iuż Pogan nieprzyiąznych złęknie,
Gdy w Podkamieniu przed Tobá uklęknie.
Wszak dáłaś Dowod mocy niezłamany,
Gdys połamáła Wolności Tyrany,
I Polkęś Twoię nam uspokoiła,
Gdy biła ná nich z tey Gory Twá siła.
Záczym gdys Polską y Swiáta Krolowá,
Adorowána Duszá, Sercem, Głowá,
Slug twych; nieprzesłań ląsk twoich bez likow
Wzniecać rátując nas wielkich grzesznikow.
Chwála bądź BOGU w TROYCY iedynemu,
W Naszych potrzebach ták miłosciwemu,
Zá przyczynami Mátki CHRYSZTUSOWEY,
Ná pełney Cudow Gorze Rozańcowey.

PIEŚN

P I E S N,

Od Ja: Wiel: J. M. P. STANISŁAWA LEDOCHOW-
SKIEGO Woiewody Wołyńskiego, niegdy całej naszych
wolnych Narodów Namiás: Rzeczy Pospolitey Zkonde-
rowánéy Generálnego Wielkiego Marszałka złożona.

Ná ten ton: na który jest:

Bądź pozdrowiona Panienko MARYA, &c.

NAyświętza Niebios i Ziemi Krolowa,
Náyczystsza Pánno Mátko Jezusowa;
Polskiego Páni wielowładna Kráiu,
Orędowniczko Ludzkiego Rodzaiu,
Tyś sobie mieysce ku łask Twych świádczeniu,
Obráta Gorę w Mieście Podkamieniu,
Byś tym sposobem západłych weyjrála
W Grzechu Jáskiniách i zaraz dzwigała.
Máś Sceptum w ręce znać żeś Monarchini,
Máś w drugiey Syna, ten wszystko uczyni,
Co tylko zechcesz, więc záżyi Twey mocy,
Ku Twoich wiernych poddanych pomocy.
Twoiá to własność dáć zdrowie schorzałym,
Chromym chod, ślepym wzrok, życie zmartwiałym
Rátować wszystkich w potrzebach będących,
Pewną pomocą, Ciebie wzywájących.
Czy możeż w Swiecie więkzy byđź kálík,
Nędzarz mizerny nádemnie Grzeszník?
Czárt, Swiát i Ciało tak mię zatłumili,
Ze ledwie tchnienie wolne zostawili.
Więc poki ieszcze tchu trochę mam w sobie,
Z ufnością wołam M A R Y A ku Tobie;
Wspomni ná zaszczyt Twoiego Imienia:
Dzwigni mię Páni moja z Podkamienia.
Przeblágay BOGA niechay niepámięta
Zbrodni, w których mię trzyma złość przekłęta

Niech się zmiłuje, bowiem litość Jego
Większa, niżeli złość Świata całego.
Prezentuy Twoje i Świętych zasługi;
A temi wypłać grzechow moich długi;
Uproś straconą szatę niewinności,
Dla Mącieryńskiej u Syna możności,
Z ednáy wytrwánie w życiu poprawnóm
Łaskę skuteczną, żeby bydź zbáwioným:
A iekolwiek żyjąc wezwę Ciebie,
Bądź Dobrodzieyką w wszelákiey potrzebie.
Opátruy żywych bez Zbawienia szkody,
Zmarłych na wieczne prowadź Dusze Gody,
Nawróć niewiernych, więźniom uwolnienie
Dáy, y strápiónym w żalach pocieszenie,
TROYCY Najswiętszey BOGU Iedynemu
MARYI Pánie i Niebu całemu,
Niech będzie Chwála w nieskończone wieki,
A nam pomyslna Korzysć z Ich Opieki. Amen.

PIEŚN NABOŻNA.

Od I. W. Imści Pána Jgnácego Hrábi ná Kodniu
SAPIEHT, Woiewodzica Brzeskiego pod czas Interegnum
1733. Skomponowana.

STráżliwego Májestátu Pána
Wielka Mátko, przed wieki wybrána,
Zebyś nędznym nam grzeszoikom,
Práwie w Piekle niewolnikom,
Uprosiła Boską litość,
By nás złości ródowitość, Nie zgubiła.
Ná toś świętą Górę Rozańcową
Wynalázła, byś była gotową,
Przy Cudownym Twym Obrázie,
Rátować nás w kazdym rázie:
Gdzie dosć świadczy niezliczonych Łask

Łásk y Cudow, dla strápiionych

39

Twoiá filá;

Kiedyż Swiáta to morze burzliwe,
Przez wyroki Boskie spráwiedliwe,
W nędz przepáściach nas zánurza;
I gdy długo trwa ta burza,
Przy potopie tey powodzi
Zginąć wiecznie nam przychodzi

w Iego falach.

Więc ty powstań Gwiazdo morska násza,
Niech z Nás każdy moc twoią rozgłasza,
Twoią Ręką rátowany
Iná zgubę nie wskazány
W ktorey siebie iuż widziemy,
Bo bliską śmierć ponosiemy. (w Nászych zálach;
Twoim Swiętym Tym wyobrażeniem,
Przecudownym władzy Twoiey cieniem,
Odwroć ten gniew Boski frogi,
Z ktoregośmy pełni trwogi,
Niech nam zgasną smutki wszelkie
A powłchodzą szczęścia wielkie

Przy Twey mocy;

Więcey BOGA niech nie obrázamy,
Nadewszystko niech go iuż kochamy,
We wżyftkich go Iego Swiętych,
W dziełach chwáląc niepoiętych:
Ták będziemy od karánia
Wolni, potym odmieszkania

W wieczney nocy;

O! Sarmáckich Narodow Dziedziczko,
I Wolności ich Orędowniczko,
Weyrzy ná Tę Twą Koronę,
A day prętko Iey obronę:
Niech Kleynoty Iey celnieysze

Zło-

Złoty ch swobod Nayaśnieyſze

Nic niegáſną.

Wſzyſcy bowiem iey nieprzyáciele,
Náſtępią ná Twoy Honor śmiele,
O Majeſtat Twoy niedbaią,
W Siły, w hárdóść ſwą dufaia
I choć wydrzeć to Dźiędziáwo
Biorąc Polſkę w niewolnictwo

Twoią właſną.

Tyż nie uſtąp nic z Godnoſci Sliczney
Nád wolnemi Królowey Dźiędziczey,
Lecz bądź Páni nam iedyna;
Gdyż przed Tobą Twego Syná
Za Dźiędzicá chętnie mamy
Niechże innych iuż nieznámy

Oprocz Ciebie.

Wſzákże dotąd (przyznay náſza Páni)
Umieliſmy, byóž Tobie poddani,
Niewolnicy Twoi wieczni,
Poprzyſięgli, y beſpieczni,
Dyſhonorow Twoich mściwi,
Záwſze záwſze umrzeć chciwi,

W Twey potrzebie.

Ráczże zgromić náſzych przeciwnikow,
Doſtoienſtwa Twego naieznikow:
Z iednocz ſerca między Stany,
By nie wpádły ná kaydány,
Ktore ná nich zázdrość kuie
I láwnie w nich zapráwuie

Dość złoſliwie.

Tyleſ rázy Polſzcze poſzczęſciła,
Gdyſ z tey Gory iey Błogoſławiła,
Teráz teráz wznieſ Twe ręce,

W Ty.

40
W tyránstwa nás widząc męcę;
Pobłogostaw Twoje Państwo
Służące Ci w nim Poddánstwu

Ták żarliwie.

Práwda żeśmy iuż dáwno niegodni
Twym Krolestwem bydź dla nászych zbrodni;
Przecież gdy Cię Twoje chwály
Zá Ucieczkę grzesznym dały:
Prosim, byś nam Matką była
Płászczem teraz nás okryła

Iák Krolowa.

Wielkie Cuda są Twe ogłoszone
Ná tym mieyscu hoynie wyświadczone:
Niech má mieysce między niemi
I to; o co Cię prosimy,
To jest gdzie nám co zawádza,
Od tego nás Twoja władza,

Niech uchowa:

Chwála BOGU OYCU y SYNOWI,
I Świętemu obodwoch Duchowi,
Ztąd, że stoisz ták zá nami,
Przed nim Twemi modlitwami,
Tyle dla nás dokazując,
I iák Matká nám Krolując

JEZUSOWA.

~~~~~
P I E S N

O Teyże Najsłwieszey

M A R Y I P A N N I E,

Ruskim textem od pewnego Nábożnego złożona.

PReczystajia Diwo; Máty Ruskoho Kráiu
Ná Nebesach y na zemly Tia wesłyczáiti
Ty

Ty hriznyka z tiazkoy muki
Czerez Twoi zbawlasz ruki,

Neday propasty.

Tobi wsi Swiátyi słužat Rodyco BOHA,
I my hrizny sławym Tebe wsi iáko moħa.
Ciłym sercom: nechay myło
Tobi słužyt nášze tiło

Máty czystaia.

Chtož newdiáczen Łáski Twoi skazy kotory,
Z Podkaminia dla zbawlenia, idut do hoity,
Temnych chorych y ušomnych
Oczyščzáiešz tám prytomnych

Proszuž y mene.

May w bácznošty y myłošty wirnoho słuħu,
Neday mene upráwłáty w welyku tuħu,
Skázy teper kolyb znáty
Szczó hriznym budešz diłáty

Pány łaskawa.

Utikaiuczym sia k Tebi w wsiakoy potrebi
Znáiu szczo utwerdyšz nás wšich wirnych iák
Newypuszczayže ná wiki (w Nebi
Z Twoiey přešwiátoi opiki

Mene hriznoho.

Podáy ruku w tiazkoy bidy y utrápłeniu,
Daruy łásku prosiaščozomu mni ku zbawлению,
Budy wšich nas oborona
Prošyt tia Połska Koroná

Jáko Carycy.

Z Synom Twoim nam luboim budy łaskawa,
Kotoromu nach z Toboju wšia czašt y sława,
Wwowik wikóm neprešláne
Poki seħo Swita sláne

Od Wšich słuħ twoich. Amin.

Pohonia w. w obw. Stanisławow. W monasterze tu-
tejszym obraz cudowny P. Maryi
Był tu już monaster za ~~króla~~ Daniela Krzycia halick.

(Galatowpki: nebo nowe Lud 17-
dwowianin 18 37 str. 69.)

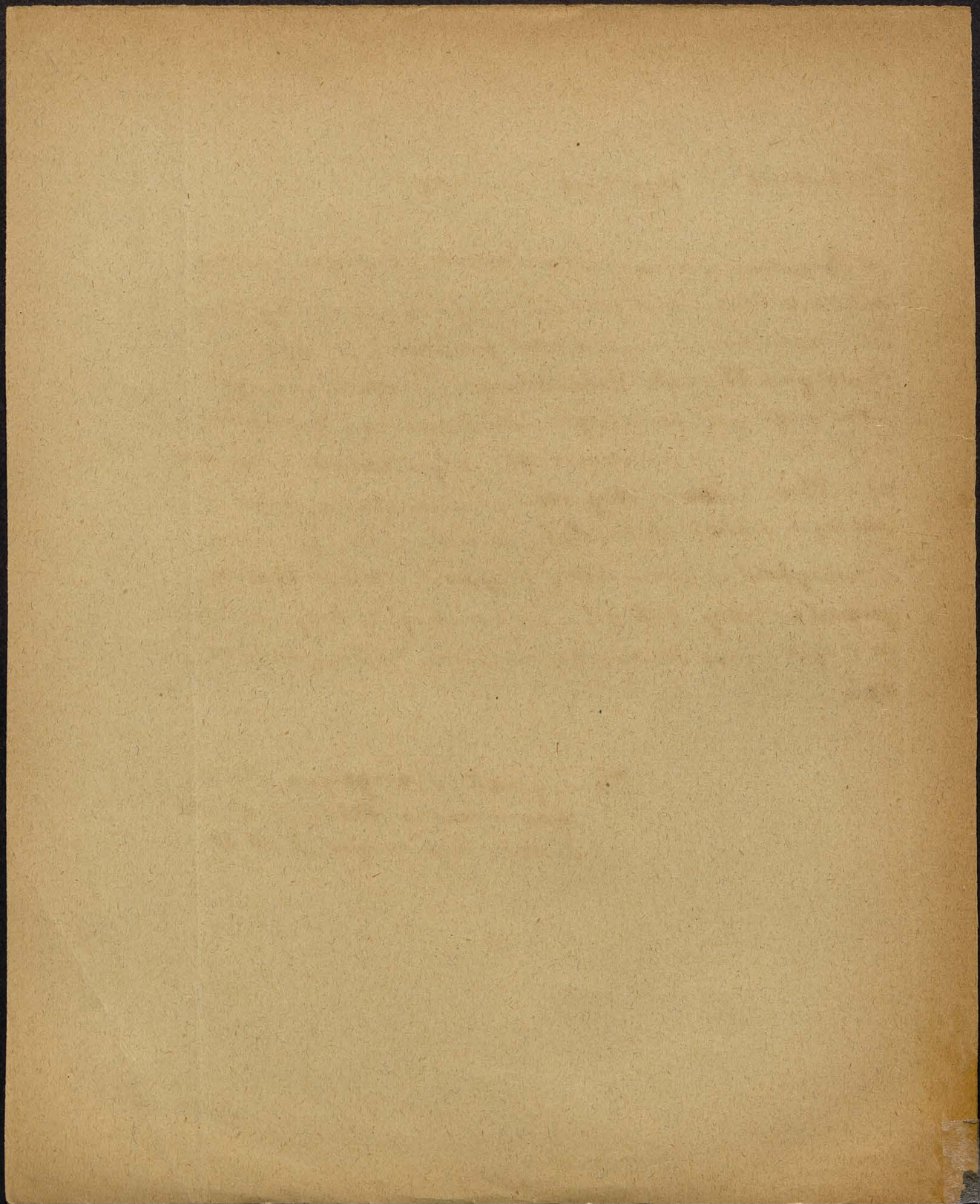
Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a header or title.

Faint, illegible handwriting in the middle of the page, possibly a main body of text.

Polawenie w? (dycecyja zmuńska)

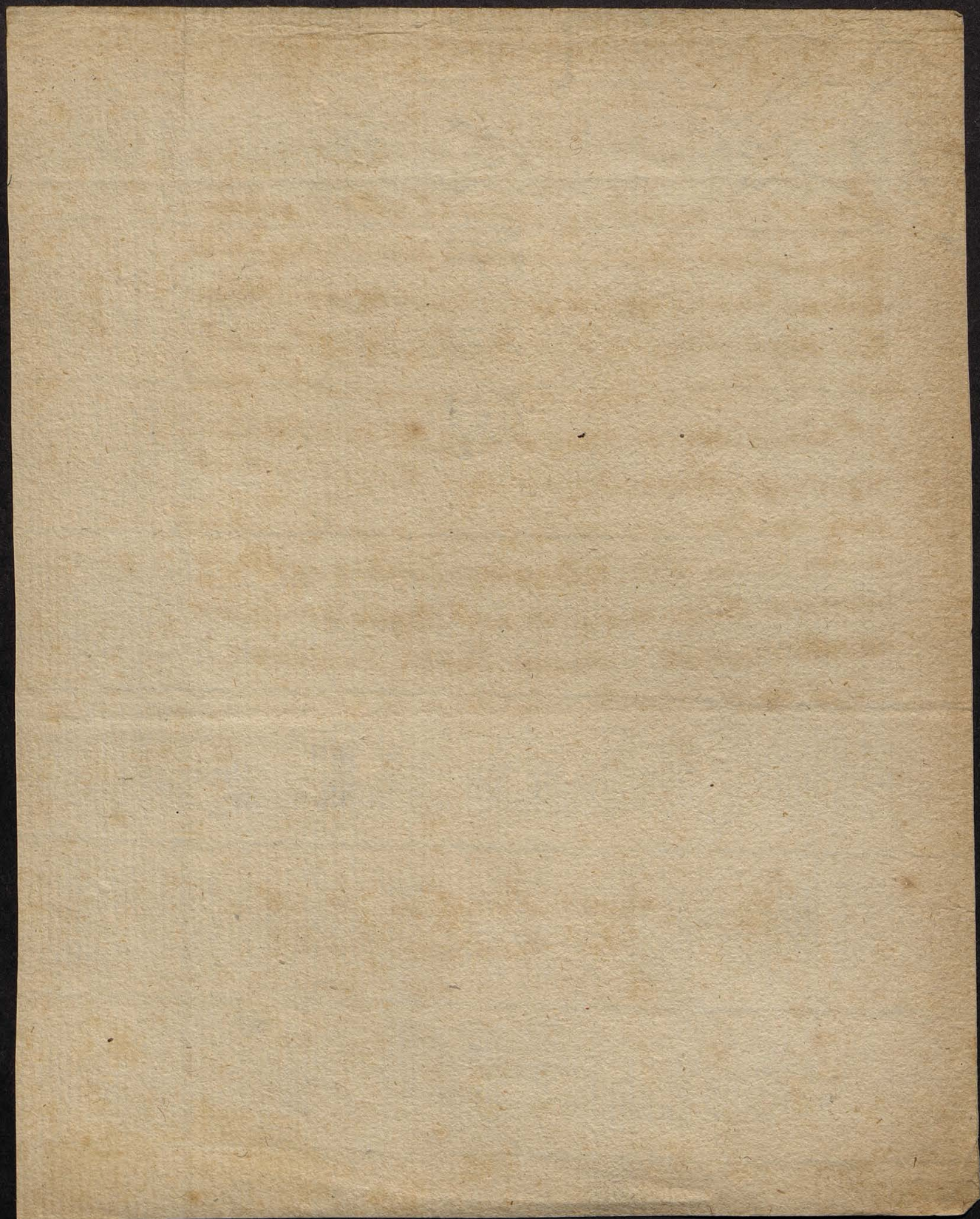
W Polaweniu wsi nad rzeką Laweną, w dawnym powiecie wilkomierskim, (dziś filia do parafii Kupiszki) był klasztor z kościołem Dominikanów fundowany r. 1674 przez Wawrzyńca Michała Odlanickiego - Porzobuta sędziego ziemskiego wilkomierskiego z żoną Marianną z Dąbmontów Siesickich, suprymowany r. 1864. W tym kościele znajdował się: 1) Obraz cudowny Bogarodzicy z dzieciątkiem Jezus w srebrnych szatach portocystych, darowany przez fundatorów. 2) Krucyfik cudowny, który przywiózł z Włoch Marszałek generał artylerji W. K. Lit. i we wsi Wizynty trzymał, skąd go r. 1719 wdowa Stachowska kościołowi w Polaweniu oddała.

Ob. Szymak: Prerogatywa str. 434.
 Żeka wileńska 1858 nr III, str. 266.
 Barcz: Rys dziejów II, str. 362.

Poporcie miasteczko w województwie trock. w dawnej
 diecezji wileńsk., dekanacie kowieńsk. (dziś w diecezji wileń.
 dekanacie trock.) w Kosiele XX. Dominikanów (którym
 tu r. 1649 d. 21 maja dziedzie Stanisław Bejnarz skarbnik
 W. X. Lit klasztor fundował - supymowany r. 1864)
 jest obraz cudowny N. Maryi P. malowany na kształt
 rzymskiego S. Mariae Majoris. Obraz ten który zostawał
 w celi klasztornej przeniesł do Kosiuota x. Justyn Gnoiniński
 przeor. Ozdobny ołtarz koto ambony i srebrną sukienką
 z koronami do tego obrazu sprawił Bogusław Oginiński
 marszałek kowieński z żoną swą Dorotą z Umiechowskich.
 - Dziś Kosiuot i klasztor zniesiony r. 1864.

(Szymak: Prerogatywa str. 428 -
 Barcz: Dys dziejów II str. 366)
 Teka wileńska 1858 N. III, str. 260.

44

Posinie miasteczko (w diecezji mohilewskiej)

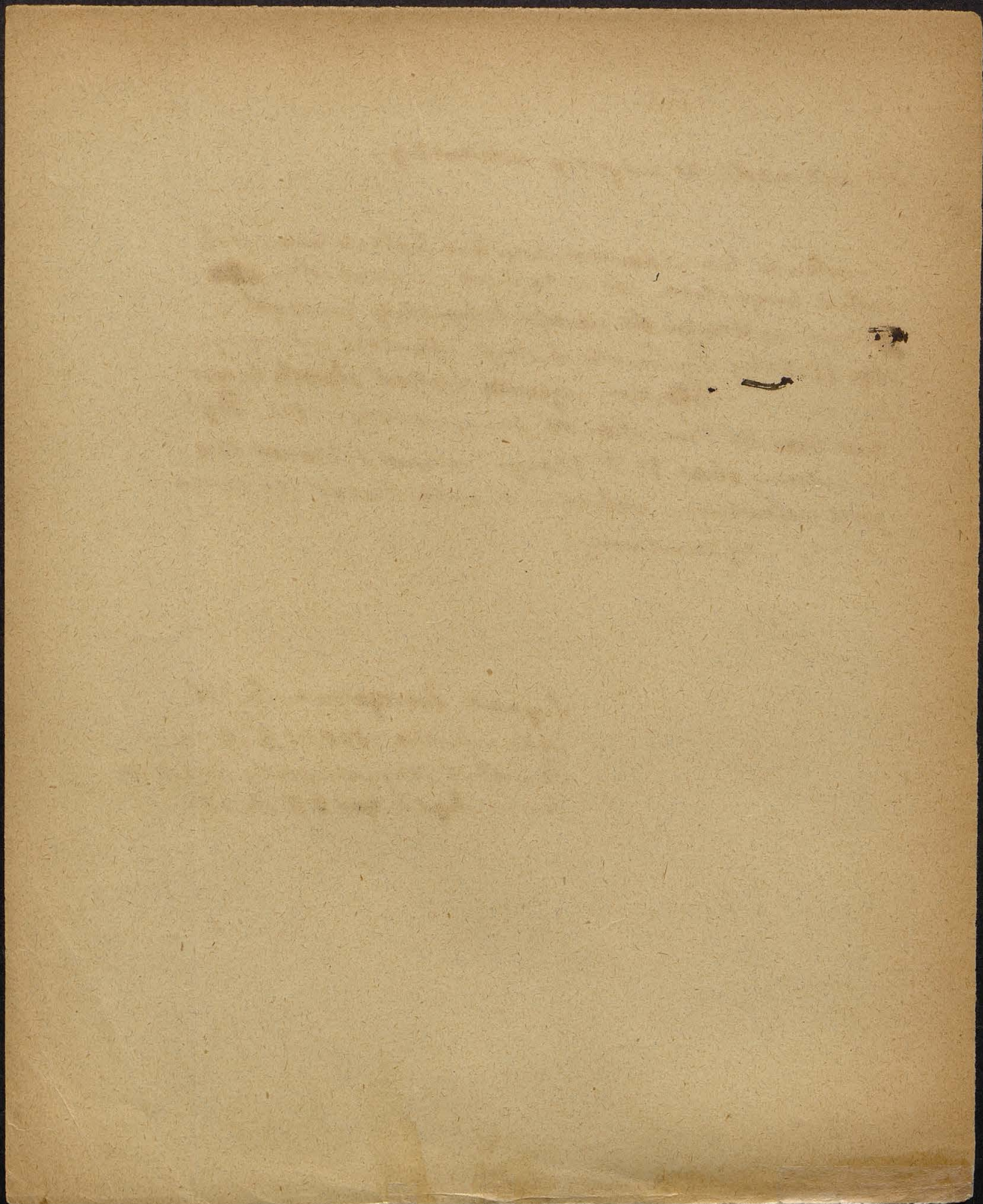
W miasteczku tem w dawnim Księstwie Inflanckim, w sta-
rostwie lucyńskim, nad rzeką, linia przy kościełku ~~parafii~~ fili-
alnym, należącym do parafii lucyńskiej fundował r.
1691 Mikołaj Potkowski biskup inflancki z Sierżynym
Kazimierzem Potockim wojewodą krakow. starostą lucyń-
skim klasztor Dominikanów, suprymowany r. 1832. Był
tu cudowny obraz N. P. Maryi (na wzór S. Mariae Ma-
joris malowany) z srebrną sukienką. Kocioł ten obecnie
w parafialny zamieniony.

Szymak: Prerogatywa, str. 445.

Teka wileńska 1858 N. III str. 241

Pamiętnik religijno-moralny Tom I str. 407.

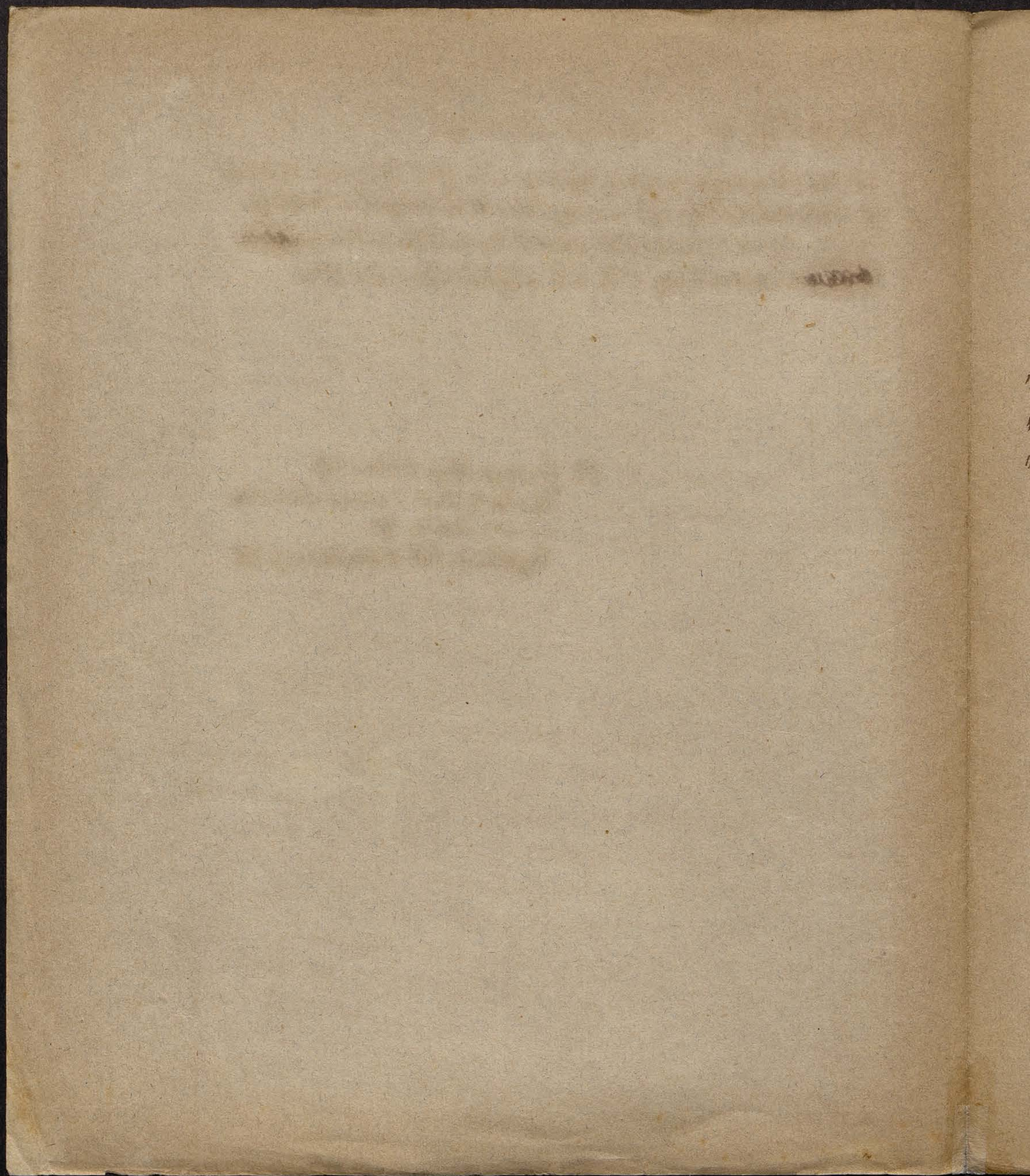
Baracz: Rys dziejów. T. II, str. 367.

Poszytywinty w. (w diecezji wileńskiej)

W Kościele farnym (w dawnej diecezji wileńskiej, de kanonie zaleśkim)
 fundacji krolewskiej, był cudowny obraz N. P. Maryi Loretańskiej,
 który papież Klemens VIII. darował Annie Radziwiłłowej
~~księżniczce~~ Marszałkowej W. X. Lit. Słynął cudami od r. 1621.

Ob. Gumpenbergi Atlas 99.
 Laprocki Luk. O obrazie Sierpokin.
 Prusze Morze. 47
 Kojatowicz Alb. Miscellanea p. 35.

Poszyrwinty w dyec. wileńsk. w dekanacie za-
 leskim). W kościele parafialnym jest obraz cudow-
 ny R. P. Maryi. „Ejus formam typis impressam
 „et versu Polonico ornatam vulgavit R. D. Szawins-
 „ki tunc parochus ejus loci, postea Canon. et Ar-
 „chidiacon. Smolenscensis.” - pisze Albertus Wijnk
 Kojatowicz S. J. Miscellanea rerum ad statum ecclēsi-
 ticum in ~~30.~~ Litvaniae Ducatu pertinentium.
 Vilnae 1650 4to pag. 35. Tenże pisze że były jeo-
 sze cudowne obrazy: W Smolensku u Dominikanów, w
 Olsiadach na Zmudzi, w Łagisach w powiecie witekomier-
 skim, w Sapierygach pod Kownem, w Czernicy wsi
 (należącej do Kollegium jezuickiego w Orszy) w Kaplicy
 obraz P. Maryi, w Trokach (obraz P. Maryi w kościele pre-
 pozycyuralnym na sposób grecki na drzewie malowany od dołu
 do góry urznięty, o którego cudach wydał książkę Szymon
 Mankiewicz r. 1645. Tamże siani kościoła były malowane „
 totius templi parietes ante erant ornati picturis Graeco
 habitu” z cyfrow Witolda pag. 26.) w Wilnie w cerkwi S. Trojcy
 (obraz malowany P. Maryi na tablicy drzewianej, darowany po-
 smieściu Królowej polski Heleny która go r. 1494 z Moskwy z sobą
 przywiozła był niewolnie w cerkwi Bogarodzicy sobornej w Wilnie
 potem do cerkwi S. Trojcy przeniesiony. Wzramian że ten obraz po-
 selftar moskiewskie r. 1569 ofiarowało 50 jeńców. pag. 25)

w Wilnie w Kościele Franciszkanów obraz N. P. Maryi
(p. 24), w Wilnie w Kościele parafialnym S. Jana u jezuitów
2 obrazy cudowne N. P. Maryi: jeden zwany Ruski na drzewie
malowany przedstawia N. P. Maryję z dzieciątkiem Jezus w
lewej ręce, dość duży, drugi ~~coś~~ mniejszy na drzewie
koto wielkiego ołtarza od strony episkopatu w ołtarzu i w
tymże Kościele cudowny krzyż z drzewa w Kaplicy Bo-
żego ciała, pag. 22). W tymże Kościele ~~inne~~ ^{statua} N. P. Maryi
Loretan'skiej darowaną do Kaplicy Loretan'skiej r. 1647 przez
Kazimiera Jezuitówskiego pag. 23)

47

Łoznan' (u Franciszkanów)

Kościół i klasztor Franciszkanów w Łoznaniu założony pierwotnie r. 1646 na przedmieściu Grobla za staraniem Andrzeja Szotdrskiego biskupa łoznan' i Franciszka Metcinkowskiego guardiania, z drewna, po spaleniu przez Szwedów r. 1656, r. 1664 przeniesiony został na Łodgórze pod zamkiem w Łoznaniu (na podzamkowy pagórek). Obrazek Najsw. P. Maryi który się później cudami wstawił kupił r. 1666 Tomasz Dybowski Franciszkan laik od Marcina Malarszyka łoznaniskiego za pośredectwa ztoteho (który to Marcin dostał go od Jakuba towarzysza malarskiego w Łoznaniu) i najprzód w celinow: jej umieścić. Gdy na nim kilka razy krople wodniste dotrzej przemiost go do Kaplicy klasztornej. Tu gdy się wstawił cuda: mi, przysotacając chorym zdrowie, sprawił Dawet z Chome: cie Morawski poborca łoznaniski do niego dwie korony srebrne złociste na głow: Najsw. Panny i P. Jezusa. Do przeciwdzeniu du: chowonej komisoyi, Stefan Wierzbowski biskup łoznaniski dekretem swoim danym w Warszawie d. 9 kwietnia 1669 obraz ten za cudowny uznał i woltarzu umieścić pozwolił. Za staraniem guardiania Wojciecha Zawadinska zidoony ten obraz d. 18 maja 1670 z uroczystością z kollegiaty S. Maryi Magdaleny intro:

dukowano do kościoła Franciszkanów i w wielkim obłazku
umieszczono. - R. 1877 obraz ten zostawał jeszcze w Kości-
ciele po franciszkańskim dla gminy niemieckiej przeznaco-
nym.

Ob. Nowosiedliny Przenajświętszej Bogarodnice
Matki oraz i Panny Maryi... w obrazie
swoim cudownym przedziwnymi dziełami wysta-
wionym, przytomnością Boga uwróżonym, od
Zwierchności Kościelnej potwierdzonym, R. 1670
do kościoła nowego przeniesionym, na
Podzamczu w Poznaniu w kościele ochotnego
Gospodarza, sławnego cudami z Padwoi Anto-
niego Świętego, u W. W. O. O. Franciszkanów ufun-
dowane, przez W. X. Jacka Piękniedę S. Th. Bacc.
na ten czas Głównego Kustosza, a w ponie-
mionym kościele Kaznodziejskiego Ordynariusza ogło-
szone i Audytorem nabożnemu w Niedzielę dorocz-
ną Introdukcyi, po kielkiej Nocy szostej, presen-
towane R. 1672. W Poznaniu, w drukarni K. W.
wy i Dzedziów Wojciecha Regulasa. 4to kart 94
(czyli kart 8 i sig. A - Y2) ded. Janowi Leszczyń-
skiemu wielkiemu Kanclerzowi Koron... Fr. Phylanthus
Pięknieda... W Poznaniu na Podzamczu zamkownym
w Klostwie OO. Franciszkanów d. 24 stycznia 1673 (sic).
Obejmuje: 2 Kazania - Opisanie cudownego obrazu
Panny oraz i Matki Ślajsw. Maryey w Poznaniu u OO.
Franciszkanów cudami wstawionego 1670 (od karty 34-70
sig. Y2 - Y2) - na końcu 4 Pieśni o tejże N. P. Maryi Poz-
nańskiej.

Poznan' (u Dominikanów)

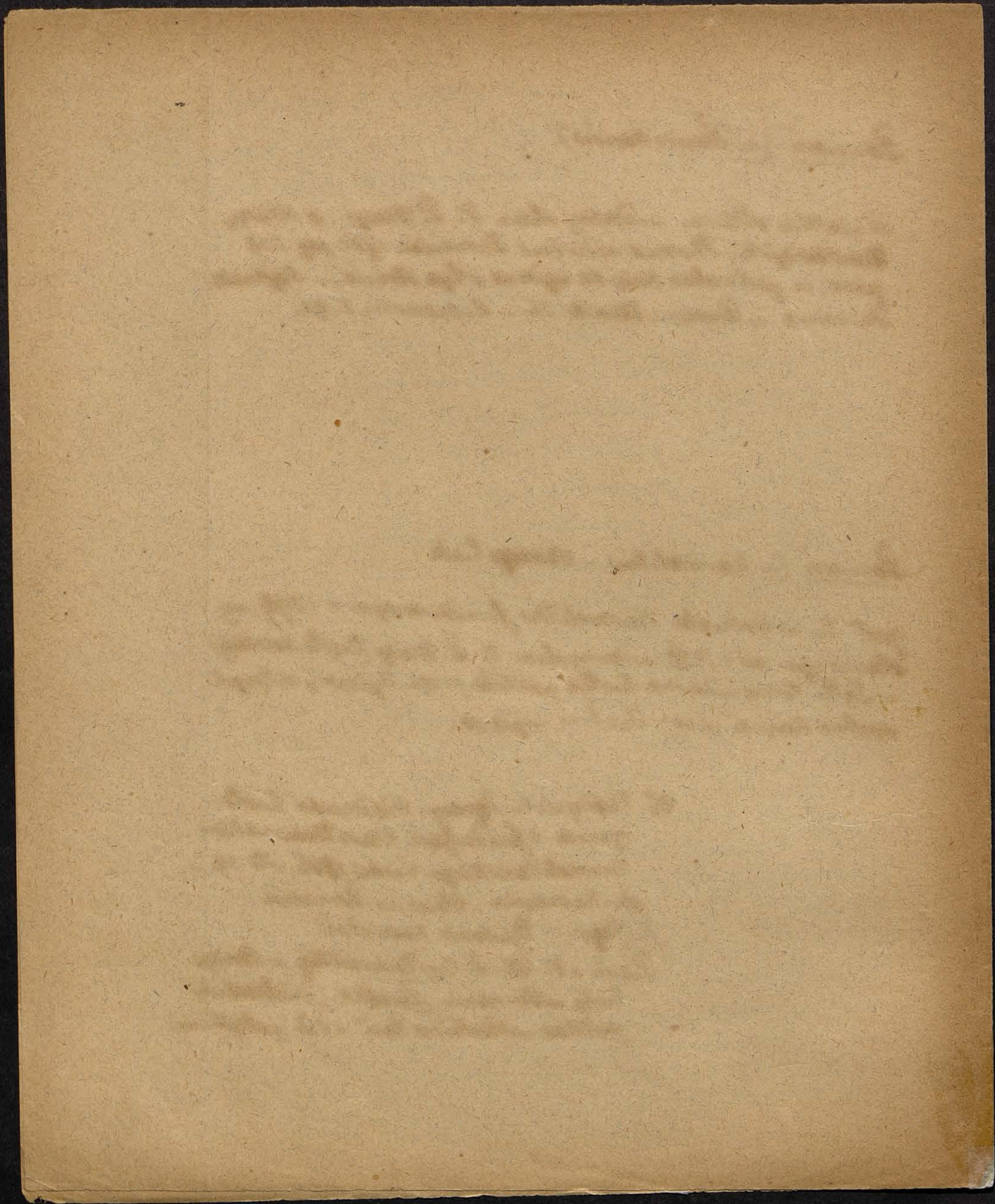
W wielkim ołtarzu udawany obraz N. P. Maryi, o którym
Nowowiejski: Phoenix redivivus. Poznaniae 1852 pag. 219
píše, iż jest osobna křižka wydana o tym obrazie. - Sigismund:
Tri rovine - Prus: More 32. - Łukasiewicz I. 92.

Poznan' (u Karmelitów - Bożego Łiate)

jest tu w kościele Karmelitów fundowanym r. 1399, wy-
stawionym zaś r. 1456, udawany obraz N. P. Maryi (Czesłochowskiej)
- Są tu także udawane hostie pokłote przez Eydou, o których
osobne křižki przez Tretera wydane.

Ob. Chodynicki Ignacy: wiadomości histo-
ryczna o fundacjach klasztorów zakonu
Karmelitanskiego. Lwów 1846, str. 19. -
Łukasiewicz: Obrar m. Poznania
(Fegoz): Opisanie Křižotów.

Pieśni o N. M. P. Czesłochowskiej u Bożego
Łiate w Poznaniu. (Luzatek): „Niebieskich
putkoi wielowładna Pani" i t. d. (patrystyczna)

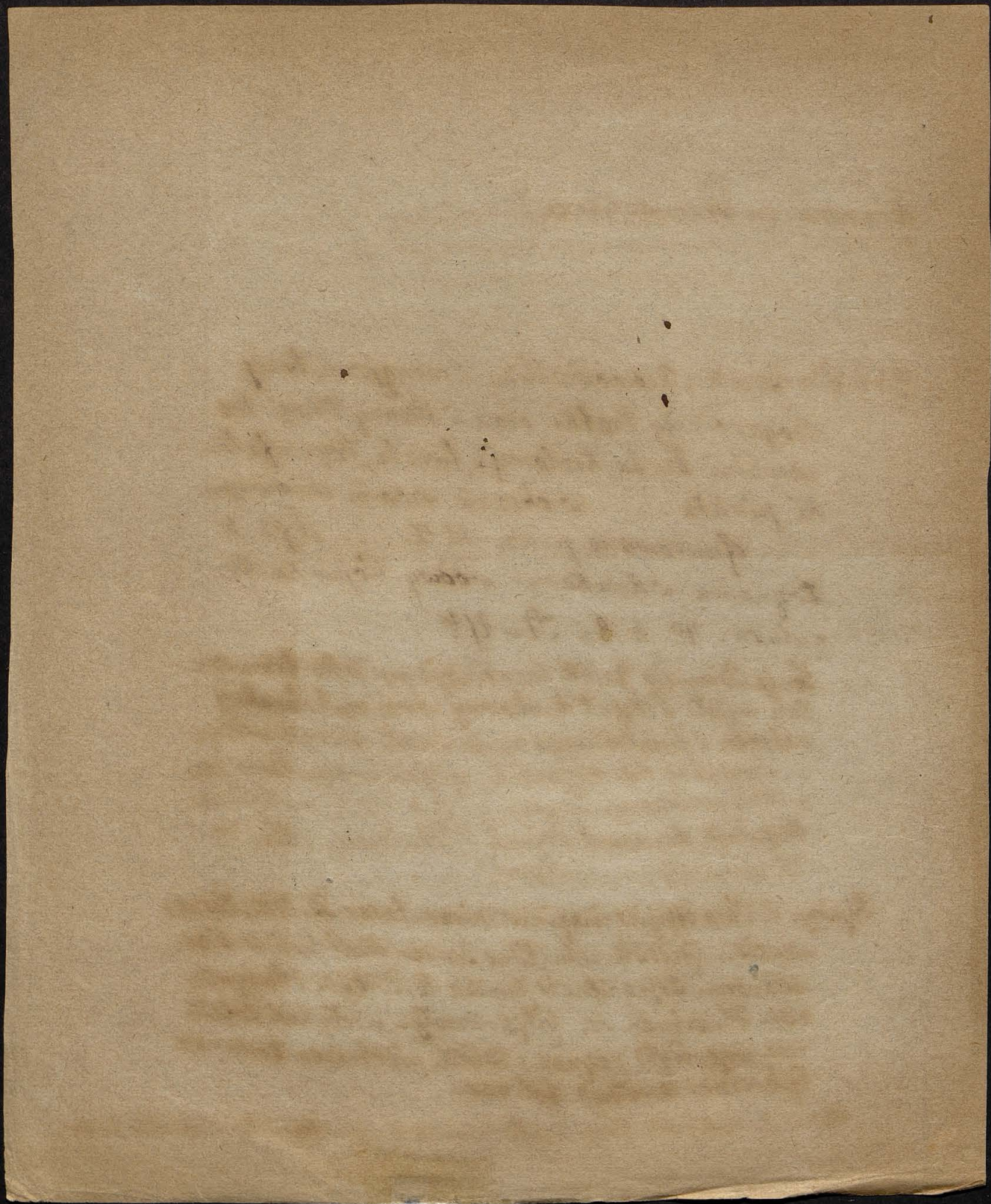
Poznań (u Franciszkanów)

Bienięda Jacek: Browosiedliny Przenajwiętszej
Bogarodzicy Matki oraz i Łanny Margi Mo-
narchini Świeba, Królowej + Świata, tryumfator-
ki piekła. . . . w obrazie swoim cudownym
... ofundowane przez W. X. . . . 1672. W
Poznaniu w drukarni wdowy Wojciecha Re-
gulusa. 40 k. 8 i A - Y^z

Tenże Bienięda Jacek kaznodzieja purytorski francisz-
kan wydał: Prezent duchowny w rodzinnych chwalebnej
mądrości i świętobliwego życia Sewity jerozolimskiego
... Szezepana Św. obrazach, w dzień uroczystości jego
r. 1663 pokazany. Poznań w druk dziedziców Wojciecha
Regulusa, drukował Wojciech Młodnicewicz 1665. 40
k. 36 (niecałe) (Kazanie)

Ryżiny: 1) Vera effigies imaginis Miraculosae D. V. M. Posna-
niensis. . . (Dei) Ill. zelantibus Iconem dicit humilis Fran-
ciscanorum Poznaniensis familia A. D. 1670. Hoffmann
exc. Hirschman sc. (ortykokazaty - w doty herb Łolski
oraz województwo poznań. i kalisk. pod obrazem Svecn ma:
Tych cudów i 10 wotów) fol. meo.

Obaw: In Kaszewicz: Obraz miasta Poznania II. 167. (Hegor) Opus Kaszewicz I. 100.

(tytułu brak.)

570

50

Depozyt Ciata i Krwie Jezusowej powierzo-
ny i zostawiony w Kościele Bożego Ciata
we trzech hostiach w Kamienicy Swid-
win'kiej w mieście Łoznariskiem od
Żydów uktotych, teraz od wielebnego zgro-
madzenia OO. Karmelitów tego depozytu
posesorów pokazany i opisany przez
Franciszka Łowosińskiego przeora Klasz-
toru Bożego Ciata. W Krakowie u wdowy i
dziedziców Franciszka Cesariego 1663. 40 K. 45.
(besty f.)

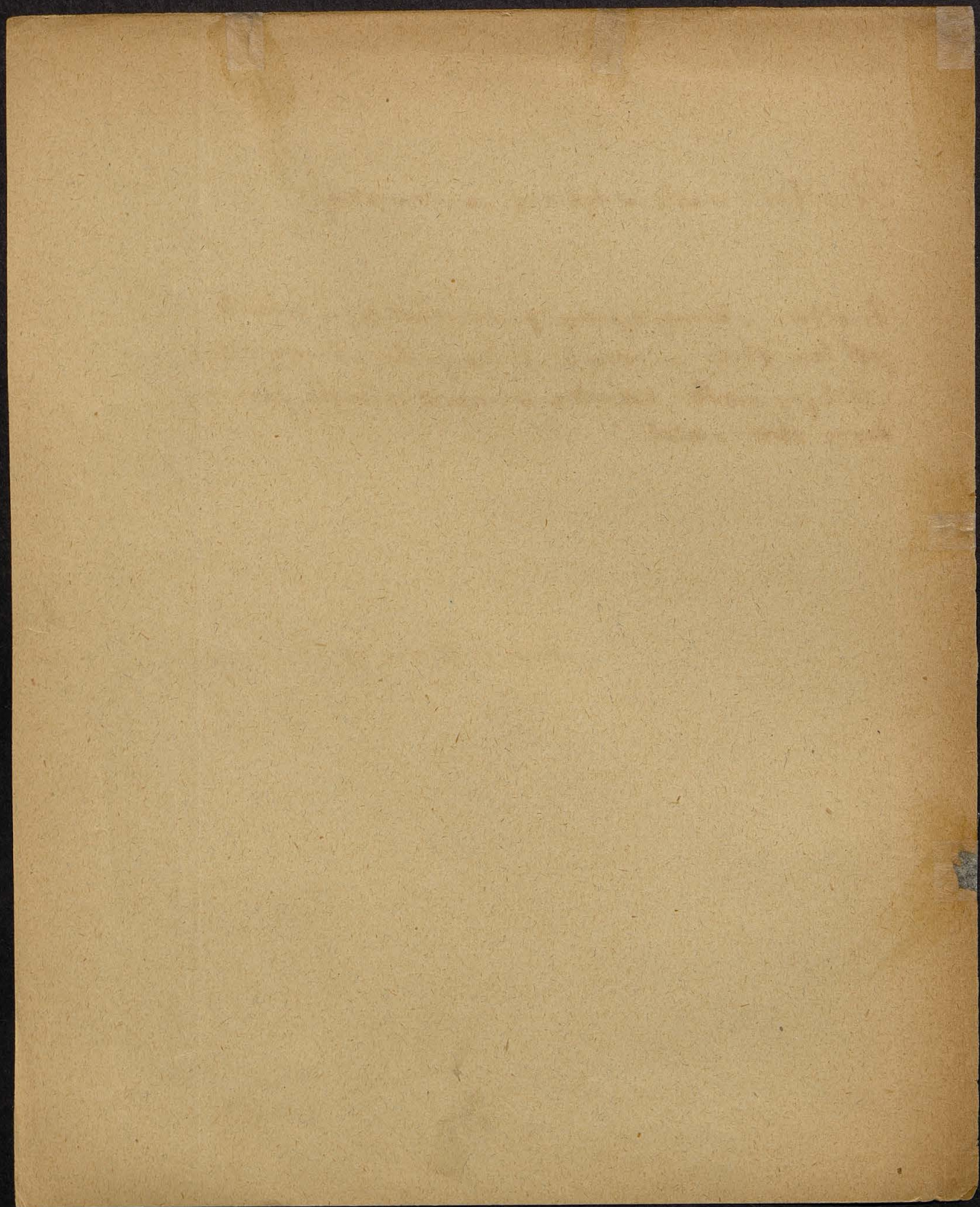
17. (autor czołpat z dzieła Tajńskiego Tomajza Pretera (Pignitbi)
kanonika warmijsk.)

(R. 1399 uktote hostie zostaly w Poznaniu wrzucone
w katuzę przez Żydów; biskup Wojciech zastrze-
biec takowe podjęte z procesją umieścił w
kościółce farnym - na miejscu znalezienia w tady stał
Jaquetto postawił klasztor Karmelitom
Luda od r. 1493 - 16¹⁵ (w Kł'rym to dzieło
pisane)

Przedborz miasto (w diecezji sandomirskiej)

Przedborz (w dawnej diecezji gnieźnieńskiej) w kościele jest tam obraz cudowny N. L. Maryi Rozaniowej, który r. 1636 gdy miasto z kościołem w pożarze spłonęło, sam cudowny obraz ocalał.

Źródło: Morse, 38.

Przemysł. Kor. 1266. w Koszule Dominikanów (dzis w bocznym ołtarzu
w Kościele Katedr. Tawisk. Tamże po supresji Dominikanów
umieszczony)

^(proszę) Statua kamienna w kształcie
Statua alabastrowa (n. L. Maryi u Dominikanów
podczas napadu Tatarów r. 1240 z Kijowa przez Sw.
Jarka przyniesiona; już od r. 1657³⁶ (jak świadczą
proces dyjecezalny Fryderyka Alembeka S. Teol. Dókt
protototar. apóst. kanonika i oficjara przemys który
d. 1 marca 1657 ~~o~~ Statua ta za cudowną ogłosił
i cesi jej zalecił) ustawiać się cudami spisowanemi
Gdy Kozacy oblegali Przemysł 1657 wódz ich Kapusta
poległ i miasto obronione zostało za przyczyną L. Maryi
teże — Koronacja odbyła się r. 1766 ~~o~~ w dzień
~~świętowania n. L. Maryi~~ ^{15 czerwca} 1766
~~niepokalanego Dziewicy D. S. Jadwigi~~ ~~świętowanej~~ (XV)
za dekretem Klemensa XIII.

Klasztor Dominikanek w Przemyslu fundowała Hłumnicka

Q. Statua ta którą święty Jarek do ~~Kościła~~ Przemysła
przyniósł obronił miasto albowiem podczas modlitwy poboj:
nych przed tą statua wypadł Łozi baron Perome z studentem
materną i innymi z miasta i poraził Szwedów. Miasta bronit
Godlewski a Duglas niemógł go dobyć o czym Szwedzi pre:
chodząc pnie Jan zmarzniety ratowali się i potopili
przyjem Axelberg utonął. (Krasuski Mich. Regina Colonis
1669 podaje wreszcie historyczne szczegóły ps. 98-106.)

1: Marcellin od S. Henryka kamelita bop: Kapitel mistyczny.
Kamienie podczas Koronacji n. L. Maryi w Kościele Dominikanów
w Przemyslu r. 1266.

W dziele: Życie zachodnich krajów Apostoła S. Wincentego
Ferreriusza przez Antonina Telega stylem włoskim
r. 1736 wydane, potem przez W. I. Kastyana Koniewskiego
wiersz przestłumaczone. Kraków, w druk. Akademickiej
1750. 4to (w bibl. uniw. Krak. Ser. nr 3811) Str. 22 - 26 są
opisane cuda tej statuy wyobrażającej Bogarodzie (nie-
dracę z dziecią Jezus) oraz retychony przez
Micha. Turmacki sc. Cr. wizerunek z podpisem:
"Effigies de alabastro B. V. M. in elesia Praemyol.
"Cr. Prdm miraculis clarissimae a S. Phyaintho Lo-
"loniam allata."

Statua ta wyobraza Bogarodzie siedzącą na krześle
trzymającą prawą ręką dziecinę Chrystusa, a w lewej ręce
otwartą Księgę. (Robota z XVI wieku) wielkiego ciziaru.
Według podania przyniesiona została przez św. Jarka
do Krakowskiego Kłasztora Dominikanów. Magdalena Do-
brzańska Dominikanka trzeciego habitu, jadąc z Krakowa
Kiego Kłasztora do Przemyśla na nową fundacyę św.
Klunwickiej Kozytem dokonana, przywiozła tę statua
z sobą i w Kłasztorze Dominikanów zostawiła. R.
1669 obroniła tę statua Kłasztor w Przemyślu od pożaru

Ob. Krasuski, Regina Poloniae (wiersze)

XIX Przemysł koron. (1765) (lipień 20) u Franciszkanów (obraz)

~~U Dominikanów alabastrowa statua N. L. Maryi pod czas napadu Tatarów 1240 przez S. Jacka z Kijowa przyniesiona Obraz ten koronowany od Klementa XIII. (może roku 1765??) ~~Statua Koronowana 1766 od Klementa XIII~~~~

u Franciszkanów

Medal: na główniej stronie P. Maryja z P. Jezusem Jhoi na Krzyżu: Anno 1765. do kotta napis: B. V. M. im. con. in eccl. Conv. Prem. coronata a Clem. XIII. Głna odwrócie popiersz S. Franciszka: S. Francisus fundator trium ordinum. (wielk pisu złot.)

(Krajsufki p. 98)

Kędziński Barnaba Franciszkan: O koronacji obrazów Kazanie miane z przytoczeniem Opisu uroczystej Koronacji obrazu N. Maryi P. w kościele przemyskim franciszkańskim d. 8 września r. 1777 od prawionej wydane. Lwów w druk. Kazimierza Szlichtyng. 4° k. 24.

Aniót od Duika S. Kamelita boby: Kazanie między oktawę uroczystej Koronacji Świepokalanie Łoysz tej S. Maryi P. w Przemyslu cudami Syncey w kościele franciszkańskim miane. Lwów w druk. Antoniego Pillera 1778. 4° str. 30. ded. Annier Ankurizow Prorickiej pod Stolicie Koron.

Bojek Zygmunt piar: Kazanie 1777 (mylnie) Lwów. Zocher III p. 501.

Węgrzynowicz Mich: Kazanie Lwów 1777. 4° Zocher III p. 501.

Suchodolski Jan kanonik kijów: Kazanie (1777) 4° Zocher III p. 501.
4to kart 12

Przemysł (u Dominikanów)

br. Józef L. Jędrzej

Statua h. L. Marii (alabastrowa u Dominikanów) ustawiona po przeprowadzonym
procesie przez Fryderyka Alembeka dra Teol. kanonika i oficjara p. n. m.
d. 7 marca 1657 dekretem za ustawioną użrana. — Podług podania r.
1657 od oblężenia Kozackiego obroniła miasto h. L. Maria rzuciła
do ich obozu kule przyrzecm rżinat uł wódz Kapuśta. Obraz koronowany 1766

☐ Zdracellin od S. Henryka karmelita boży: Kąpiel mistyczna
Kazanie podg. Koronacji h. L. Marii w Kościele Domini-
kanów w Przemyslu ~~roku~~ r. 1766 miere. Przemysł
1767. 40 K. 22.

Przemysł

W kościele Franciszkanów jest cudowny obraz
 znatki Boskiej Niepokalanego Porzęcia, srebrną
 blachą w złoczone kwiaty ozdobiony, zawieszony od
 25 czerwca 1659 łaskami wstawiaciel. Dzisiejszy
 kościół na nowo wymurowany od r. 1754-1778.

Fmianowicie wtedy
 obraz miał się w
 różne kolory i dzieł
 kościół od P. Maryi obraz
 uł. Obraz ten dekte.
 tem Koryfiora prze.
 myskiego z d. 8 gnd.
 na 1760 za cudowny
 uznany.

W wielkim ołtarzu nad cyborium jest cudowny obraz
 P. Jezusa Miłosiernego, który się dawniej w Kaplicy
 Zamiechowskiej znajdował, a który około r. 1775
 Uliński starosta Podwysocki potkownik węgk.
 pol. tutaj darował. - Kofuot poświęcał biskup Kiełski 1778.
 - fund. Erg. k. mora bisk. prom. pod tyt. S. Maryi Magdaleny.

(Ob. O kościele i klasztorze OO Francisz-
 kanów w Przemysłu - w Tygodnik Ka-
 tolicki, wyd. x. Prusinoski. Rok
 V. 1864. Grodzisk. 4 to no 43 str. 433-435)

Ob. Podwinski x. Kazanie o Niepokalanem
 Porzuciu S. Maryi P. cudownej w obrazie (w zbiorze Pol-
 Przemyskim w kościele Franciszkanów. słów
 1763. fol. kart 16 (oprócz tytułowej której brak)
 z 2 rycinami. Ded. Morskiemu herbu Topor i jego
 żonie Szymonowskiej herbu Prus (P) - brat jego
 Wawrzyniec Morski podziupny herbedelski ożeniony z
 Itepkowską - brat stryjeczny N. Morski Kuffstalen
 przemyski.) Ob. Kiełkowski
 Maurycy.

Sukhodoloti Jan Karonik Kijowski: Kazanie na
Konkluzji nabozenstwa Koronacji cudownego
obrazu N. Maryi P. w Przemyskim Koscielu
O. Franciszkanow miane. (1778) 4to k. 12

Węgrzynowicz Michal: Kazanie na zarzucie Koronacji
Najsw. Lanny obrazu Przemyskiego miane. dwow,
w druk. Karimiera Szlichtyna 1777. 4to

Rojek Zygmunt: Kazanie między Oktawy Koronacji obrazu
Najsw. P. Maryi w Koscielu Przemyskim, dwow, w druk.
Kazim. Szlichtyna 1777. 4to

Anioł od Duha Sw. (Karmelita bosy): Kazanie między OKTA:
wą uroczystej Koronacji Niepokalanie poczętej Najsw.
Maryi P. w Brzemysku cudami stynącej w Koscielu
Franciszkaniskim miane. dwow, w druk. Antoniego
Zillera J. K. M. gubernial. typografa 1778 Czerwca 14.
4to s. 8. ¹⁷⁷⁸ Pod. Annie z Antkwiszów Poręckiej podsta:
linie Koronnej.

Jarocki Ignacy: Kazanie o Niepokalanem poczęciu Ma:
ryi Lanny. Brzemysl, w druk. Ant. Matyasowskiego
1784. 8to

Kędziercki Barnaba (Franciszek): O Koronacji obrazu
Kazanie miane. Z przytoczonym Opisem uroczystej
Koronacji obrazu N. Maryi P. w Koscielu przemyskim
Franciszkaniskim d. 8 Wrzesnia r. 1777 odprawionej
wydane. dwow w druk. Karimiera Szlichtyna. 4to
k. 24.

Prawdziwy Wizerunek Obrazu Niepo:
Kalamie Powstęj Najś. Maryi P. w Koszule
w W. OO. Franciszkanów w Przemysłu

Taszkami i cudami Stynącego. F... Tenże
Obraz w Roku 1659... w rżine Kolory pod:
czas samej Chmielnickiego inkursji; co
większa Dziecie... od Matki N. Swarz
swojg odwróit; co się dotychczas na tym
obrazie... nadto na to autentyczne
dokumenta... 4to (rycina zrabnie ptyrsko.
wana Stajęj N. L. Maryi z dziećmi, wśród
emblemów aptekarskich.) — na odwoie:

Pies' o Najświętszj Niepo Kalamie Powstęj
Maryi Pannie Cudami Stynącej u OO.
Franciszkanów w Przemysłu. — Na te
notę: Witaj Jutrenko etc.

"w Boskim przejrzeniu przedwieki Powsta..."

(Sign A - A2) / 62
4to N. 2. (przedr. 1772)

Fizy który na pokorne prozby y morowe powietrze
notępowato, Kaley do zdrowia przychodzili.

Wgorze: Sanat est omnes infirmitates. Ps. 102.

Obraz Niepokalanie Poczętej Najświętszej
Maryi w Kościele N.W. OO. Franciszkanów w
Przemysłu Łaskami y Ludami od Roku 1669
do tych czas Synazy od Klemensa
XIII u Koronowany Roku 1765.

¹²
Zoballi sc. — Romae an. 1767.

fol. piśmni w tych. N. P. Maria z Dzieciątkiem
Jezus stojąca - w bogatych ramach - u podu
napis.

86 Opisanie Urzeczytey Koronacy Obrazu Najświętszey Maryi Panny niepokalanej Do:
 rzętey w Kosiele przemyskim W W O B Franciszkanow prowincyi Aufkiej Wielkimi
~~cedzemi~~ Tapkami i cudami stynącego Dnia 8^{ego} Wrzesnia i przez cęta Oktaw
 w Roku Panim 1777 odprawionej in 4°. (ark. 3 ieliczb.) kart 12.
 przykazanin ~~Redzierkiego~~ Osi obrazow.

Franciszkański Kofioł odnowit z koncem 18 wieku Gwardian Gregorz Ostrowski.

o Korony w Rzeczywie wyffarat się Sebastian z Moskwa Moskwa Towary czegwonogrodzki
 porucznik znaku pancernego J K M. Koronacye powoził. Klemens XIII a Pius VI odpułty
 nadat; Koronował Dominik Piotr Karwofiecki biskup bieleński. ^{Koadjut or bisk. Karwof. Franciszkan}
 (nie wie o tej Koronacyi to

domi
 nik.
 2.

ku lipin'ki - tylko medal zna d. 8 Września 1777 Koronacye,
 medal: a) Łata matka boska z dziećsiem Jezusa tronie do kota napis: B. V. M.
 Praemishien. coronat. 1762. Roma ofna odwrone tyara papiefska z dwoma
 kluzami na łmursach do kota napis: Insigne capituli Vaticani. (Rycina w lipin'kim)

(Koronacyja ta się odwołkła z Korony do r. 1777 lizaty w Karbus
 kolegiaty jęstrowskiej)

Obraz niepokalanie Poczystej D. Maryi w Kofiecie WW OO Franciszkanów w Pre-
myślu Tatkami i cudami od r. 1669 stynący od Klementa XIII dostał Korony,
r. 1765 za staraniem Sebastiana Morawskiego Towarza czerwonogródzkiego, który
dopisał uzdrowienia. Korony leżały w skarbcu Kolegiaty jarosławskiej; korona-
cja odbyła się dopiero w Premyslu d. 8 Września 1779. przy Dominiku Piotra
Karwojańskiego. Kazania mieli Barnaba Kędziński franciszkan (Druk) Doman-
ski dominikan Gabriel Kołoda misionarz i Siemiatycki bernardyn, Wąsowski
miechowita, Głodzicki kanonik jarosław. Tomaszewski paulin, Hlynek Karme-
lita terezijski. Serafin Zabłocki franciszkan lwów. K. Anioł Karmelita boży
psem. (Druk) Michał Roszowski bernardyn, Bojek piar (Druk) Jaluowski
dominikan, Łabuzowski bazylian, Suchodolski kanonik kijów. ^(Druk) Dron-
tego są drukowane tezy z tej okolicy profi Salezego Dębskiego franciszkana.
Obraz przedstawia P. Marię z dzieciątkiem Jezus stojącą na kfi ryżu. Według
tradycji dziecko Jezus podjął napadu nieprzyjacielskiego na Premysl odwrócił
od Maryi głowę ku stronie nieprzyjaciół.

57
Opisanie wrażystej koronacyi obrazu Śr.

Maryi L. Niepokalanie porzestej w korciele
Przemysłskim H.W. 90. Franciszkanów pro-
wincyi rufkiej wielkimi Taskami i cudami
Synowego d. 8 września i przez całą oktawę
w r. 1777 odprawionęj. 4° K. 12.

(Koronował obraz Piotr Dominik Karwosiński francuski
biskup biblijski koadiutor biskupstwa bakoufkiego.
- na koronacyę dawno już zezwolił Klemens XIII -
o korony z Rzymu postarał się Sebastian Moriski Towarz.
czarnogrodzki które czas niejaki leżały w skarbcu Kollé-
giaty jarosławskiej - bita metaliki na tę koronacyę)

(Obraz przedstawia N. P. Maria piastująca syna)
20 X.

(Amst)

Mikołaj Antoni z Trzenczo Słizowski adminis.
brator diecezji przemyskiej, po przeprowadzonej
Kommissyji obraz ten za udowny ogłosił d. 30
Października 1760. — Kapituła rzymska z fun-
dacyj Palawicinięgo Sfoluji, r. 1762 korony złote
przygotowała, lecz Koronacja się odwołana i dopiero
r. 1777 nastąpiła.

58

i jaknajwięcej, choćby z uszczerbkiem zdrowia, i gorszym jeszcze uszczerbkiem Chwały Bożej i wiecznego duszy zbawienia, znowu raz po raz spojrzij na obraz i myślą i duchem wstąp do Najśl. Serca JEZUSOWEGO, z którego wypłynęły te święte słowa: *Szukajcie naprzód królestwa Bożego i sprawiedliwości Jego, a wszystkie inne rzeczy dodane wam będą, i cóż pomoże człowiekowi choćby cały świat pozyskał, a na duszy swojej szkodę poniósł?* Daj ci Boże, aby takie nabożeństwo zachowało i ciebie i domowników twoich od onej nieznośnej chciwości, co ją to Pismo św. nazwało *korzeniem wszego złego*, a która w naszych czasach coraz więcej ogarnia ludzi i sprawia, że coraz to mniej jest zgody i wzajemnego zaufania między rodzicami a dziećmi, braćmi a siostrami, sąsiadami a sąsiadami, panami a sługami, bogatymi a biednymi.

W smutku też i cierpieniu, gdy biedne serce twoje przyciśnione krzyżem pocznie się buntować przeciw najświętszej i najśłodziej zawsze Woli Pana i Boga naszego, spojrzij na obraz, a myślą i duchem wstąp do Najśłod. Serca JEZUSOWEGO, które choćby wszystko i wszyscy ciebie opuścili, zawiedli i zdradzili, ono samo jedno nie przestaje o ciebie dbać i całym sobą ciebie kochać, a kochać tak szczerze, że ani matka rodzona, ani nikt w świecie więcej i lepiej kochać

cię nie zdoła, i ani ty, ani ja, żaden zgoła człowiek nigdy dostatecznie nie zrozumie, jak bardzo Ono nas miłuje. Takie nabożeństwo doda ci w niepowodzeniach twoich pociechy, męstwa, ufności i świętej cierpliwości, nie tylko zrozumiesz że „przez wiele ucisków trzeba nam wniknąć do Królestwa niebieskiego,” ale może i z radością i weselem wśród utrapień swoich zawołasz: „W krzyżu zbawienie!” więc tu mię Panie siecz, tu mię pal, tu nie przepuszczaj, byleś na wieki darował, a do nieba Twego przyjąć mię raczył!

Gdy sprośna na ciebie przypadnie pokusa, i będzie chciała skaląć serce, i ciało i duszę twoją, spojrzij na obraz, sercem i myślą przystąp do Najś. Serca JEZUSOWEGO tyłoma skłutego cierniami, tyłoma zranionego grzechami, i przyciskając do piersi i serca medalik lub szkaplerz Serca JEZUSOWEGO westchnij z głębi duszy: Serce JEZUSOWE ratuj! Serce JEZUSOWE zmiłuj się nadenmą! Ogień miłości Bożej najłatwiej stłumi w tobie ogień nieuczciwej pożądliwości. Podobno tych pokus niedobrych bardzo na świecie przybywa, a biedny i stokroć biedny ten co im ulega, bo traci niewinność i łaskę Bożą i łaskę do nieba; a ktokolwiek dobrze w tego rodzaju grzechy się zaplątał, takim grozi Pismo św. że „nie dadzą serca swego, aby się nawrócili do Boga, bo duch porubstwa pośrodku nich.“ Chron się pokus, strzeż

kiej; P. K. z Jaworowa; K. H. z Kempna; A. D. z Jordanowa; A. F., K. S. ze Rzeszowa; A. S., J. L., K. K. z Jarosławia; F. S. z Kołomyi; W. Z. z Głębowic; S. i K. K. z Turynki; S. P. z Krynicy; M. M. z Zaleszczyk; M. H. G. z Rudnicza; P. F. ze Starejwsi; S. M. ze Zborowic; J. S. z Potarzyć; N. N. z Głuchowa; S. L. z Przemyśla; P. B., M. L., J. L. ze Zarudzia; F. B., J. B., A. M., F. K., z Krakowa; J. P. z Kopaczyniec; M. W. z Nowego Sącza; P. K. z Laurahütte; W. M. ze Simianowic; A. M., J. M. z Niechobirza; pewna osoba z Czarakowa; Z. F., i K. E. z Chorzelowa; A. A. F. z Brodów; F. G. z Dąbrówki niemieckiej; pewna osoba z Brzozowa; M. i K. S. ze Złotnik; Ks. M. R. z Rokietnicy; A. W. z Posadowa; P. R., W. P. z Pniew; M. S. ze Zuchoczyć; M. K. z Budzanowa; M. W. z Ostoburza; J. K. z Bełża; F. S. z Bytkowa; A. M., M. G. z Woli Rzepeczyckiej; W. L. z Parchacza; Siostra G., Ks. F. W. za 2 łaski z Chełmia; A. K. i pewna matka za wyzdrowienie swej córki; K. R. z K. za wyzdrowienie męża; F. G. za łaskę pomysłnego egzaminu: S. i K. z K., J. J., M. S., F. P., M. K. z N. za 2 łaski; L. R. z G., A. S. z P., M. K. z Kon., K. J., A. W. z Ostrzewa; R. C. ze Swarzędza; N. L. z Wieszczyzna; z Poznania S. B. K. St. S. T. z Piwnicznej; K. S. z Grünchotzen; J. K. za drowie; St. St. za przejście w egzaminie; M. B. za rozmaite łaski i W. M. za ocalenie z niebezp. z Krakowa; Kazimierz Sędziński za wiele łask z Grünchotzen; F. G. za przywrócenie zdrowia z Miłonowa; za cudowne wyzdrowienie z Dzianisza; uczeń za odebrane łaski z Jasła; za uzdrowienie cudowne dziecka z Janiszowic; W. M. za uzdrowienie służącego z Kacic; F. K. za uzdrowienie córeczki z Cieżkowic; Wład. Gołębiowska za pomysłny egzamin dla syna z Przemyśla; F. M. za wyzdrowienie z Górnej Suchej, ze Szląska Austriac.; M. M. z Gliwic; J. D. z Sosniczoł; Anna i Bronisława Arnot z Poznania.

V. Od Przewodnika krajowego.

Dyplomy agregacyjne otrzymały *parafie*:
w Archidiecezyi Lwowskiéj: Borszczów;
w Dyecezyi Przemyskiéj: Jedlicze, Poraż;
w Dyecezyi Krakowskiéj: Bestwina; *w Dyecezyi Wroclawskiéj*: Petrowice.

VIII. Krótka wiadomość o ukoronowanym obrazie Najsw. Panny w Przemyśle u OO. Franciszkanów.

Sebastyan z Morska Morski, łowczy czerwogrodzki śmiertelną chorobą złożony, ofiarował się do tego obrazu, i za łaską Najsw. Panny powstał natychmiast z łoża, chociaż już wszyscy o zdrowiu i życiu jego zwątpili. Wdzięcznością ku Najsw. Pannie za tę łaskę przejęty, począł się starać o uroczystą koronację cudownego obrazu. Gorliwe zabiegi jego nadspodziewanie pomyślny wzięły obrót, zwłaszcza, że w tym samym czasie za szczególną Opatrznością Boga wynaleziono księgę od 100 lat zgubioną, w której były zebrane liczne cuda i łaski, jakie tu wierni odebrali od Tej Skarbniczki nieba. Niebawem ks. Mikołaj Antoni ze Żrenie Slizowski, administrator dyecezyi Przemyskiej w urzędowym okólniku ogłosił ten obraz za cudowny, a w pięć lat później roku 1765 Ojciec św. Klemens XIII zezwolił na koronację jego, ofiarowawszy szczerozłote korony. Koronacja atoli przysłała do skutku dopiero w roku 1777, kiedy nowy kościół staraniem niezmordowanego O. Grze-

Obraz N. P. u OO. Franciszk. w Przem. kor. 8 Wrz. 1777.

gorza Ostrowskiego, gwardyana konwentu Przemyskiego wykończonym został. Z wielkim przepychem i współdziałaniem licznej szlachty, mnóstwa ludu i całego miasta, które z tej okazji bogate złożyło wotum: ukoronował św. obraz dnia 8 Września ks. Dominik Piotr Karwosiecki biskup Bibliński franciszkanin.

IX. Intencye szczególne Apostolstwa.

Odpusty i posty.

1. **C.** Ś. Idziego i bł. Bronisławy. Za Naj. Pana. *Podzięk. za wysłuchanie próśb od 6738 o., 388 r., 36 z.*
2. **P.** 1 mieś. Ś. Stefana. Odp. w Ap., Najp. ks. Bisk. krak. Sławianie węgier. 24 spraw szczególnie poleconych.
3. **S.** S. Eufemii. Za Ojca ś. Leona XIII. PP. Norbertanki. *O miłość S. P. JEZUSA dla 5707 o., 1708 r., 277 z.*
4. **N.** 1 mieś. (13 po Św.) Ś. Joachima. Na int. kraju naszego. *O błogostaw. S. P. JEZUSA dla 99480 o., 1964 r., 244 z.*
5. **P.** Ś. Wawrzyńca Just. *O opiekę S. P. JEZUSA dla 25249 o., 10585 r., 4914 z.*
6. **W.** Ś. Zacharyasza Pr. *O rozszerz. czci S. P. JEZUSA międ. 7822 o., w 1148 r., w 179 par. Za Naj. Cesarza.*
7. **S.** Wilia. Ś. Reginy P. *Za 233178 grzesznik., w 971 r., w 58 p.*
8. **C.** Narodzenie **N. M. P.** Odp. w Apost.,

pokorę, i dlatego całe zgromadzenie najmniejszym *minimum* nazwał. Syxtus IV Papież potwierdził ten związek zakonny pod regułą Franciszka, którego też Generałem zakonu mianował. Na nowym tym urzędzie założył Franciszek wiele klasztorów we Włoszech i Francyi. Przeczuwał wreszcie Franciszek bliski swój skon, to też zamknął się przez ostatnie trzy miesiące w swej celi, poświęcając cały czas na przysposobienie się na godzinę śmierci. Umarł r. 1507, a P. Bóg okazał przez liczne cuda, jakie za Jego wstawieniem się działy, świętość sługi swego.

Ktokolwiek jesteś, ucz się powolnym być Kościołowi, i niech ci nie będzie trudnem zachowanie przepisanego postu. Nie żąda od ciebie P. Bóg, ni Kościół postu tak ostrego, jaki na się przyjął Franciszek, ale bądź w tem wierny i ochotny o tyle przynajmniej, o ile możesz. Bądź dalej pokorny, a zwłaszcza okaż tę pokorę, kiedy na cię spadną krzyże i krzyżyki, nie narzekaj wtenczas, nie uciekaj od nich, ale w cichości i z poddaniem powiedz sobie: „*Bądź wola Twoja Panie!*“

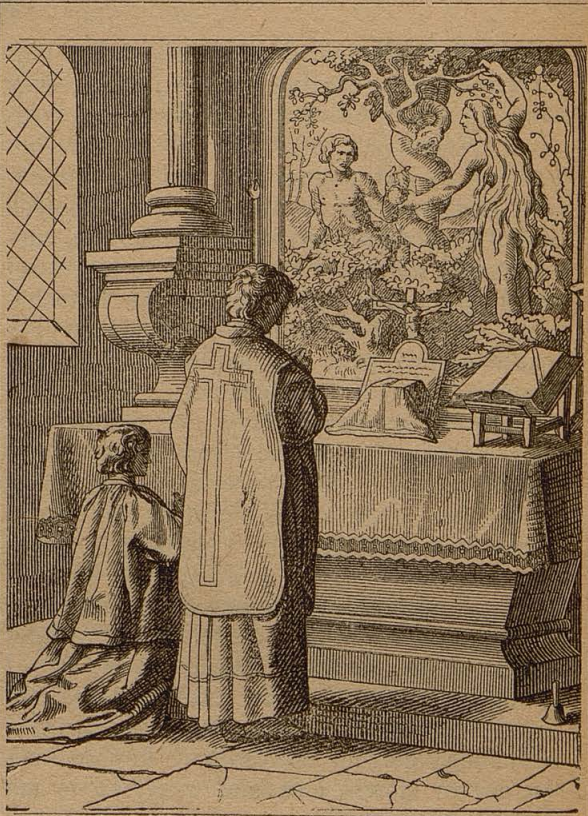
III. Tłumaczenie tego, co kapłan mówi i czyni w pierwszej części Mszy świętej t. j. od początku aż do ofiarowania.

W intencji styczniowej zachęcałem Cię miły czytelniku do tego, abyś w kapłanie zabierającym się do odprawiania mszy świętej uznawał zastępcę samego Chrystusa Pa-

na ofiarującego się za nas Bogu na ołtarzu; dziś zapraszam Cię znowu, abyś to dobrze pamiętał, że kapłan „wzięty z pomiędzy ludzi,” jak mówi Pismo, jest zarazem i zastępcą wiernego ludu. Tym sposobem i Ty i wszyscy wierni, a osobliwie ci co są przytomni Mszy św. w kościele, ofiarują przez ręce kapłana niekrwawą ofiarę niepokalanego Baranka. Dlatego też jeden lub kilku z pomiędzy ludu wybrani są na to, aby byli ministrantami przy Mszy św., to jest, aby służyli do Mszy świętej. Oni to pomagają i towarzyszą kapłanowi mówiąc z nim niektóre modlitwy naprzemian, przynosząc, przenosząc i odnosząc księgę mszalną, podając i nalewając wino i wodę. Oni z ludu najbliżsi ołtarza, oni dzwoniąc ostrzegają lud, kiedy mają nastąpić najważniejsze chwile Mszy świętej. Niewiasty nigdy tego urzędu sprawować nie mogą, a i z mężczyzn mała tylko liczba do tego przypuszczoną bywa... Może Ci żal, że nie jesteś z tej liczby, albo, że rzadko kiedy tego szczęścia dostępujesz? Ale uważ, że w inny sposób możesz być towarzyszem lub towarzyszką kapłana przy ołtarzu pańskim: uwagą, wzrokiem, myślą, sercem i modlitwą łącząc się z tem, co kapłan tam mówi i czyni. Ku temu jednak musisz to wszystko znać i rozumieć, bo tam każde słowo, każda ceremonia ma swe głębokie znaczenie. W części już Ci niektóre rzeczy z tych

ceremonii wytłumaczyłem, resztę zaś z najpotrzebniejszych wytłumaczę Ci jeszcze. Dziś biorę ku temu pierwszą część Mszy św., zwaną w pierwszych wiekach „Mszą katechumenów“ to jest pogan lub żydów, pragnących nawrócić się do św. wiary i uczących się dlatego katechizmu, aby po skończonej nauce przyjąć chrzest św. Przy tej to pierwszej części mogli być w kościele i owi katechumeni, ale przed Ofiarowaniem musieli wyjść, bo nie dopuszczano ich jeszcze do głębszych tajemnic wiary i nabożeństwa.

Ta pierwsza część Mszy św. ma przede wszystkim przygotować serca przytomnych: kapłana i ludu, aby oczyszczone, do Boga podniesione sposobnemi się stały do dostąpienia łask tryskających z najświętszej ofiary, i aby sami kapłani godniejszymi się stali na urząd ofiarnika i zastępcy Chrystusowego. To więc, co się w tej części Mszy świętej dzieje jakoto: nauki z Pisma św. starego i nowego testamentu, które kapłan czyta, modlitwy, wyznanie wiary, zewnętrzne znaki i ceremonie, słowem wszystko, co kapłan i ministrant tu mówią i czynią, wszystko to ma obudzić w duszach przytomnych wiarę, nadzieję i miłość, a zarazem ma żalem, skruczą i świętą pokorą przejąć ich serca. Obacz to miły Czytelniku w szczegółach, które ci podaję w każdej z sześciu niejako cząstek tego początku Mszy św.

Introibo i Confiteor.

Z Piotrowa: A. R. donosi o kilku szczególnych łaskach, odebranych za uciezką do Najśw. Serca. I tak, będąc bez utrzymania wraz z mężem i dziećmi i znajdując się w ostatecznej potrzebie doczesnej, zaczęła przed świętami Bożego Narodzenia nowennę do Najśw. Serca. W dzień wili zupełnie niespodzianie otrzymała wszystkiego obficie, czego było potrzeba do świąt dla całej rodziny. Tego też dnia odebrała z poczty, nie wiedząc nawet od kogo, znaczną sumę pieniędzy. Taż sama w różnych ciężkich chorobach swych dzieci i krewnych, uciekając się do Najśw. Serca, zdrowie im wyprosiła.

Ze Lwowa: M. Cz. donosi o 17 różnych łaskach, które przez nabożeństwo do Najśw. Serca i Królowej od Serca JEZUSOWEGO odebrała.

Nadto dziękują za odebrane łaski: F. R. za pomyślnie złożenie egzaminu z Dobczyc; J. Ch., D. W. ze Lwowa; Pewna familia z Grodziska; trzy osoby z Gostynia; P. S. z Pilzna; R. K. z Chojna; K. Z. z Bielska; Z. R. z Luszczkowa; P. G., M. S. z Krakowa; K. Pr. ze Sambora; W. G., J. M. z Przemyśla; A. C. ze Stryszowa; A. P. z Babicy; F. T. z Jeżowa; L. P. ze Samostrzela; M. B. z Jarosławia; A. i M. B. ze Starej Krobi; T. i A. S. z Rebowca; L. S. z Książa; M. G. ze Zadorowa; F. R. z Tustogłów; W. G. z Godorowa; W. ze Smogorzewa; F. W. z Bogucic; F. K. z Trembowli; A. M. z Poznańskiego; W. K., A. W., J. M., M. K. z Tarnowa; K. H. ze Złoczowa; A. i W. Z. z Mościsk; J. W. z Białej; F. G. z Boryszówki; A. F., J. B. ze Zawoji; J. O.; A. O., J. M. z Dobromila; B. R. ze Rzeszowa; R. A. z Drobmina; Ks. Ch. z Georgenberg; R. M. z Brzozdowiec; J. G. z Gniezna; J. J. P. z Chorzęlewa; J. R. z Kąkolewa; F. S. z Bytkowa; F. M. z Moszczenicy; J. K. z Markowej; T. B. z Poznania; J. B. z Nowego Sącza. Ze Lwowa pewna osoba za wyleczenie z przykraj słabości. Pewien uczeń za natychmiastową łaskę doczesną, skoro się o nią do Najśw. Serca udał

i do Apostolstwa zapisał. Pewna matka, za wyleczenie dwuletniej córki. S. D. z klasztoru Św. Kat. pod Kielcami za wyzdrowienie jednej z siostr.

Ze Staniątek za szczęśliwe odbycie niebezpiecznej operacji po odprawieniu nowenny do Serca P. JEZUSA na tę intencję; K. R. z R.; M. M.; B. W. z K.; B. S., W. K., A. G.

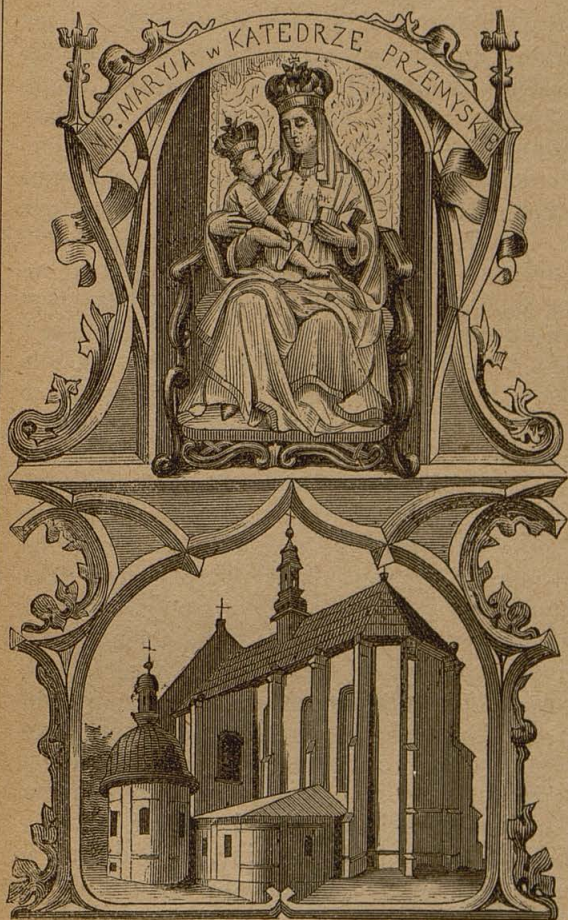
V. Od Przewodnika krajowego.

1. Dyplom agregacyjny Apostolstwa Modlitwy otrzymały parafie w Archidiecezji Lwowskiej obrz. łac.: Jaryszów nowy i Gwoździec; w Dyecezyi Przemyskiej: Bachórzec i Strzałkowiec; w Dyecezyi Tarnowskiej: Zabierzów; w Dyecezyi Krakowskiej: Głogoczów.

2. Zwracamy uwagę, że Członkowie „Dziedzictwa Bł. Jana Sarkandra na Szlązku,” otrzymają od Dyrekeyi Dziedzictwa I. tom *Żywotów Świętych ks. Piotra Skargi* bezpłatnie, jako pierwszą książkę za rok 1881, a później otrzymają i inne tomiki tej książki.

VI. Krótka wiadomość o ukoronowanej figurze Najśw. Panny w katedrze Przemyskiej obrz. łac.

Statua alabastrowa Najśw. Panny, znajdująca się obecnie w łacińskiej katedrze Przemyskiej, jest wedle wiary godnego podania tą samą, którą św. Jacek cudownie wyratował z palącego się kościoła w Kijowie, i z którą, przebywszy suchą nogą wzburzone fale Dniepru, do Krakowa przybył. Zakonnice reguły św. Dominika, zakładając nowy dom w Prze-

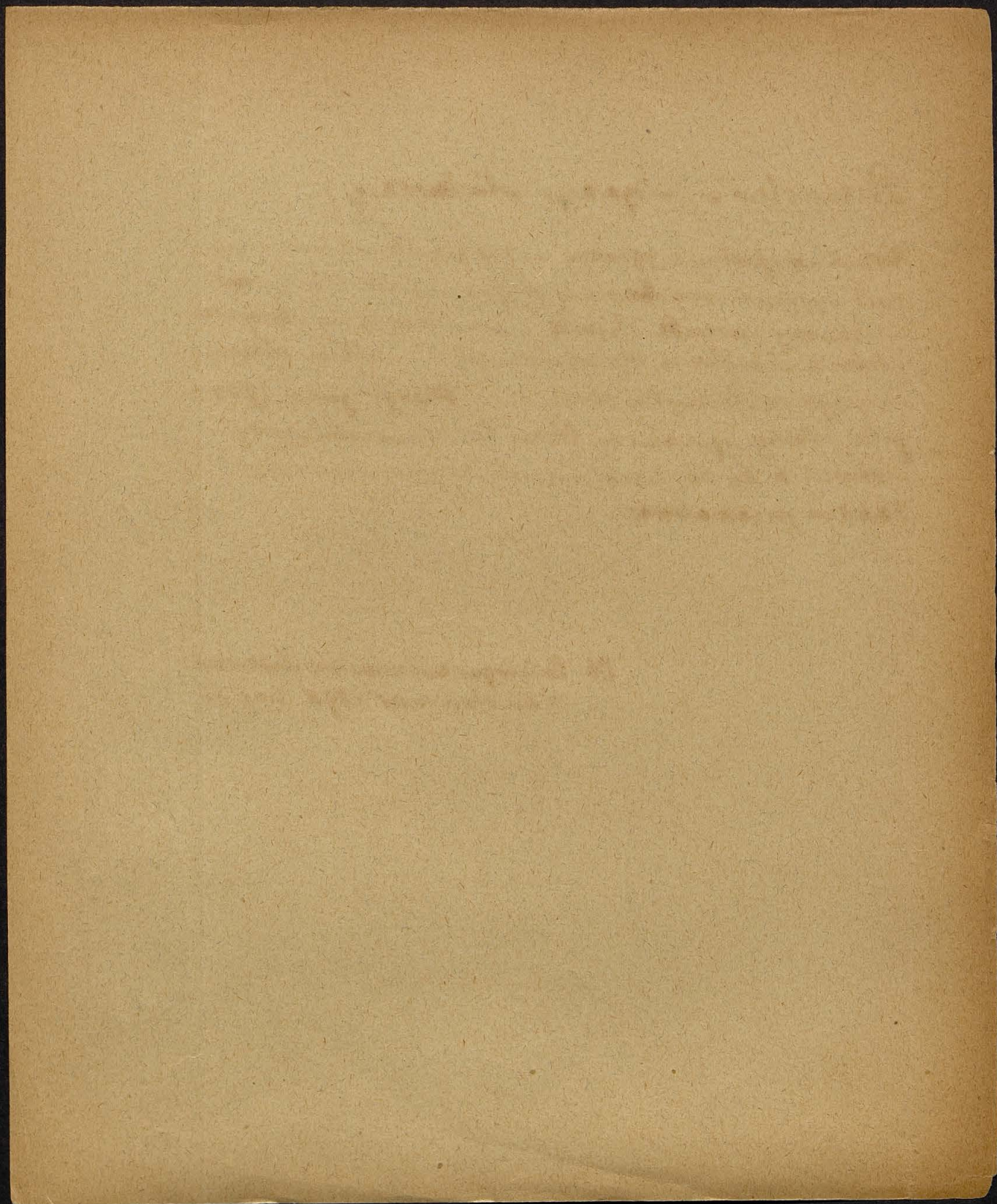
Cudowna statua N. P. w kat. Przem. ob. ł. uk. 15 Sier. 1766.

myślu przeniosły ten św. wizerunek Najśw. Panny do tego miasta, a nie mając własnego kościoła, umieściły go w kościele OO. Dominikanów, gdzie wkrótce cudami zajaśniał. Roku 1657, kiedy Kozacy wpadli do ziemi Przemyskiej i oblegli to prawie bezbronne miasto, Najśw. Panna ukazała się na murach, a miotając ogniste kule na nieprzyjaciół odegnała ich strachem przejętych. Inną znów raz, kiedy podczas napadu Szwedów bezbronni mieszkańcy, zwątpiwszy o ludzkiej pomocy, przed tą figurą błagali o pomoc MARYI, studenci pod wodzą barona Idziego Bromera odparli nieprzyjaciół, którzy uciekając przez zamrznięty San wraz z wodzem, potonęli. Już w roku 1657 ks. Fryderyk Alembek, protonotaryusz Apostolski uznał ten wizerunek Najśw. Panny za cudowny, a w 100 lat później ks. Wacław Sierakowski ówczesny biskup Przemyski, na podstawie licznych cudów uprosił u Ojca św. Klemensa XIII pozwolenie na koronacją cudownej statuy. Korony złote ofiarowała kapituła Rzymska, a koronacyi dopełnił ks. Walenty Szembek, biskup przemyski dnia 15 Sierpnia 1766 r. Niedługo później, kiedy OO. Dominianie z rozporządzenia cesarskiego musieli opuścić klasztor, kościół ten popadł w ruinę, a cudowną figurę przeniesiono do katedralnego kościoła obrz. łacińskiego, w którym po dziś dzień w wielkiej czci jest miana.

Przerpolew w. (w dycecyi wtoctawskiej)

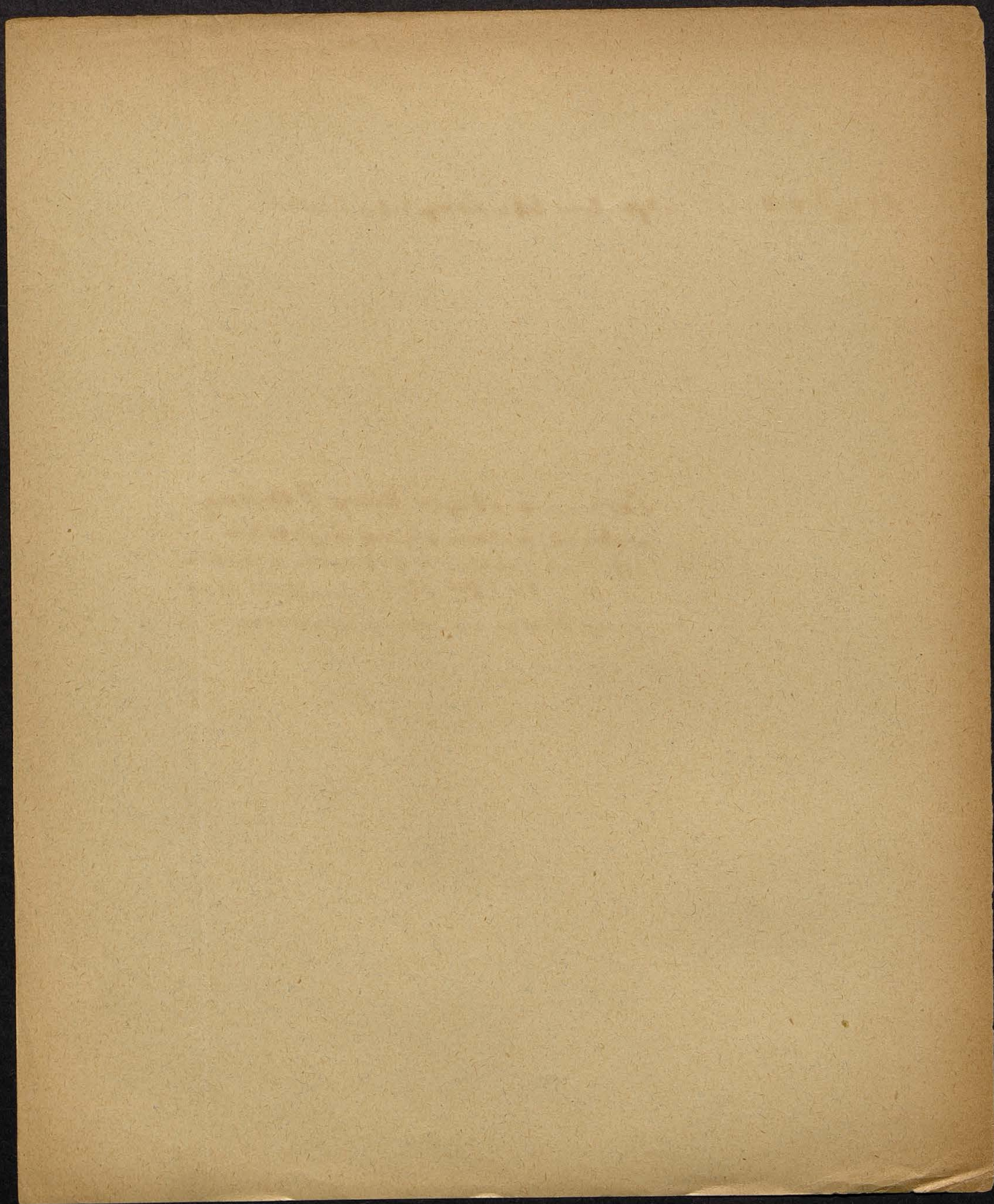
Kościół parafialny erygowany r. 1333, gdy dla starości podu-
padł, wystawił nowy drewniany r. 1753 dziedzie Władystaw
z Kalinowy Laremba starosta prosniatowski za staraniem
plebana Sebastiana Wieruszewskiego. W wielkim ołtarzu
znajduje się starożytny obraz Śl. P. Maryi, już r. 1754
jako cudowny wymieniony. Obraz ten nowszemi czasy
proboszcz x. Lipka karzał niepotrzebnie malarzowi w
Kalizu przemalować.

Ob. Catalogus ecclesiarum diocesis
Vladislaviensis 1875, pag. 66.

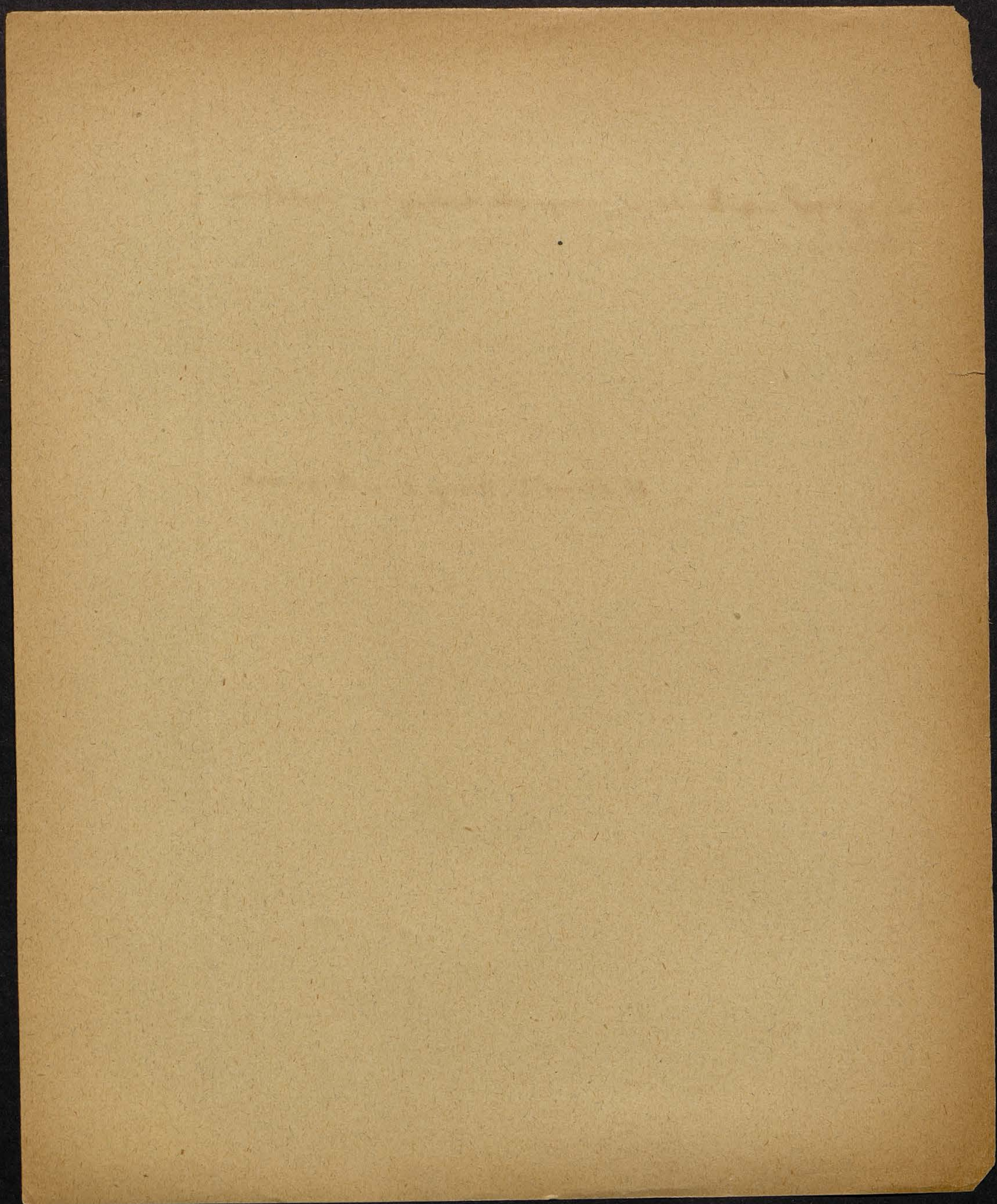
Przydroże (?) (w dyec. lurov. lub w Rosyji lub w Sibirsku)

Pieśń nowa o Najsw. Maryi P. Prolesnej
w obrazie Taskami Stawnej Przydrożkim. -
216. Druk i nakład K. Pruchaski w Pielisku
11. 61. (1861) 8^{wo} str. 4. (Początek): „Co się
dzieje Marya, nie mam pokoja w domu” i t. d.

Przyrow miasteczko (w diecezji wrocławskiej) w klasztorze
Bernardynów widowny obraz Ś. P. Maryi.

Ob. Honor Ś. Maryi P. w Przyrowie

Przyrow

(Ob. Skarb niebieski w Palestyn'skiej roli znalezi-
 ny, w taski boskie zupełnie obsitujacy, od trzech zaś
 blisko wiekow w nowinie Krolestwa Polskiego pod
 miasteczkiem Przyrowem w wojewodztwie Krakowskiem
 zjawniony, to jest Anna swieta samotrzecia... z Flaskami, eu-
 historya znalezienia jej i przydatkiem rozniego nabo- dami i dobrodziej-
 zienstwa... po raz wzarty przez prasę drukarską stwy napetniony,
 stworzony. Krakow w drukarni Akademickiej Kolle-
 gium wiskozego 1773. 8vo K. 5, str. 147. — ded. hr. Mysins-
 kiemu — wydali Bernardyni.)
 — — — Krakow druk Akad. przed 1767.

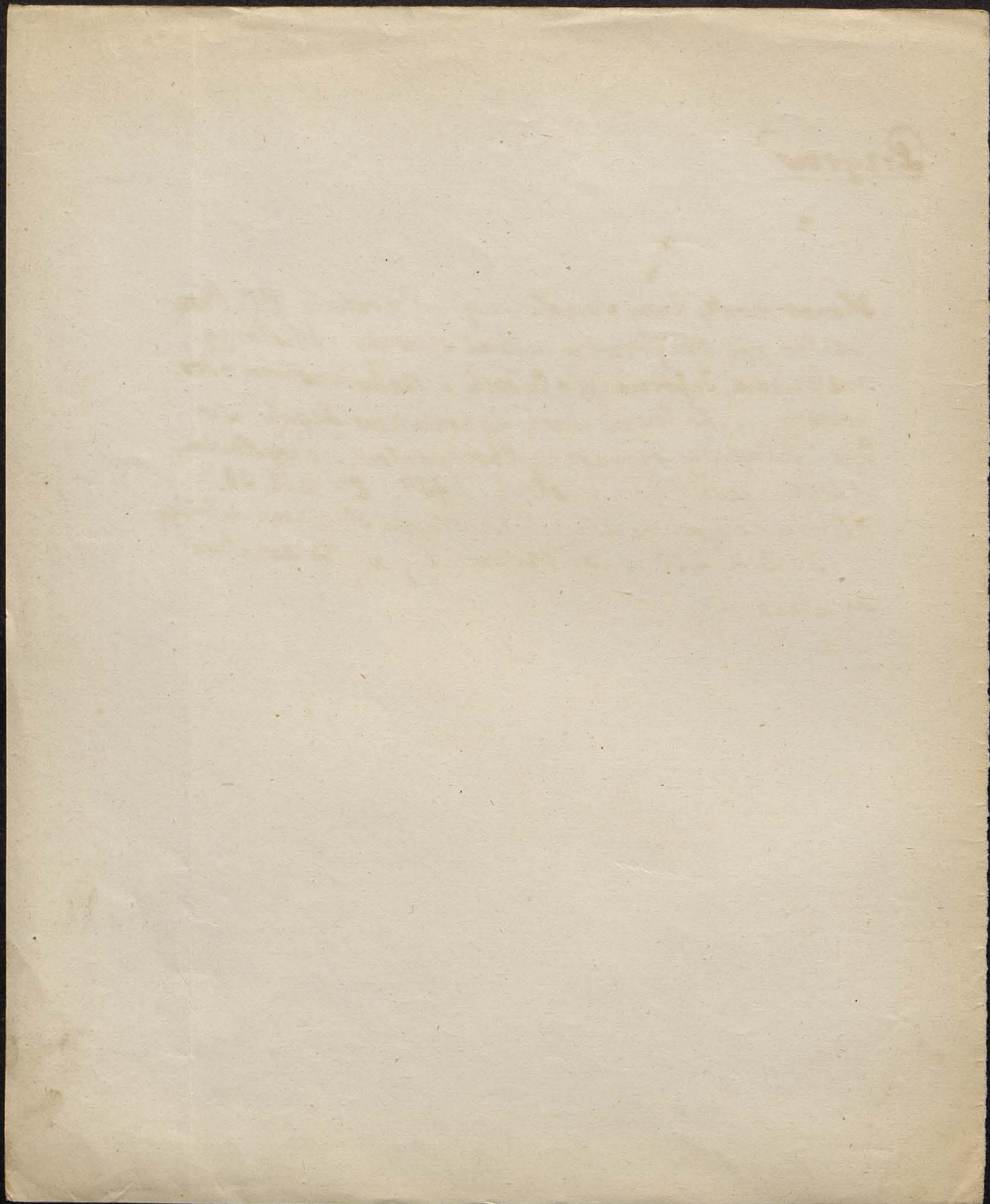
1872

Handwritten text, possibly a list or account, including the word "Total" and various numbers and names.

Handwritten notes on the left side of the page.

Przyrow

Honor Świętej Anny Samotrzeciej w Kościele OO. Obser-
 wantów pod Przyrowem cudami Stałonej, Historia
 znalezienia, Informacja o Cudach i Nabożenstwie ador-
 nowany.... Do treści przez Zakonników Reguły św.
 Ojca i Patryarki Franciszka Obserwantów.... wystawiony.
 W druk. Jasnej Góry Częstoch. 1754. 8w kart. 33.
 Ded. Mikołajowi na Dworach Dworskiemu stolnikowi chełmińsk
 ... X. B. L. Z. O. J. F. Obserw. t. j. x. Bonawentura
 Rydzera.

Lochow (Lorow) w. (w diecezji wrocławskiej.)

Lochow, roku 1306 zwany Lorow, wieś w górnym Śląsku w diecezji wrocławskiej, 1 $\frac{1}{2}$ mil na południowy zachód od miasta Rybnika położona, ma na górze 940 stop niemyśl. położony kościół parafialny z cudownym obrazem N. P. Maryi w wielkim ołtarzu. Na tem miejscu była już r. 1293 kaplica, a r. 1350 kościół parafialny należący do dekanatu Żary (Johrau) w Archidyaconacie Opolskim. R. 1648 oddany Lutrom, r. 1653 powrócił znowu do Katolików. R. 1746 na nowo odbudowany. R. 1847 proboszcz Paweł Skwara wyremontował dzisiejszy piękny kościół, który 1860 konsekrowano.

Cudowny obraz, ~~kopii~~ Kopia obrazu Pręstoehowskiego, Kupili parafianie r. 1722 w Pręstoehowie, od r. 1732 zaczął się wstawać cudami, wskutek czego Franciszek Ludwik biskup wrocławski d. 9 Lutego 1729 wyznaczył Komisję inkwizycyjną, która r. 1730 pisze sądy; wskutek których r. 1750 d. 23 stycznia Filip Schaffgotsch biskup wrocławski obraz zaczął umieścić w wielkim ołtarzu. Papież Pius VI w Rzymie d. 3 lipca 1795 udzielił Kościołowi odpusty. Lud okoliczny polski zowie ten cudowny obraz „Lanienka Lorzowska”. Jest też medal bity dla tej N. P. Maryi.

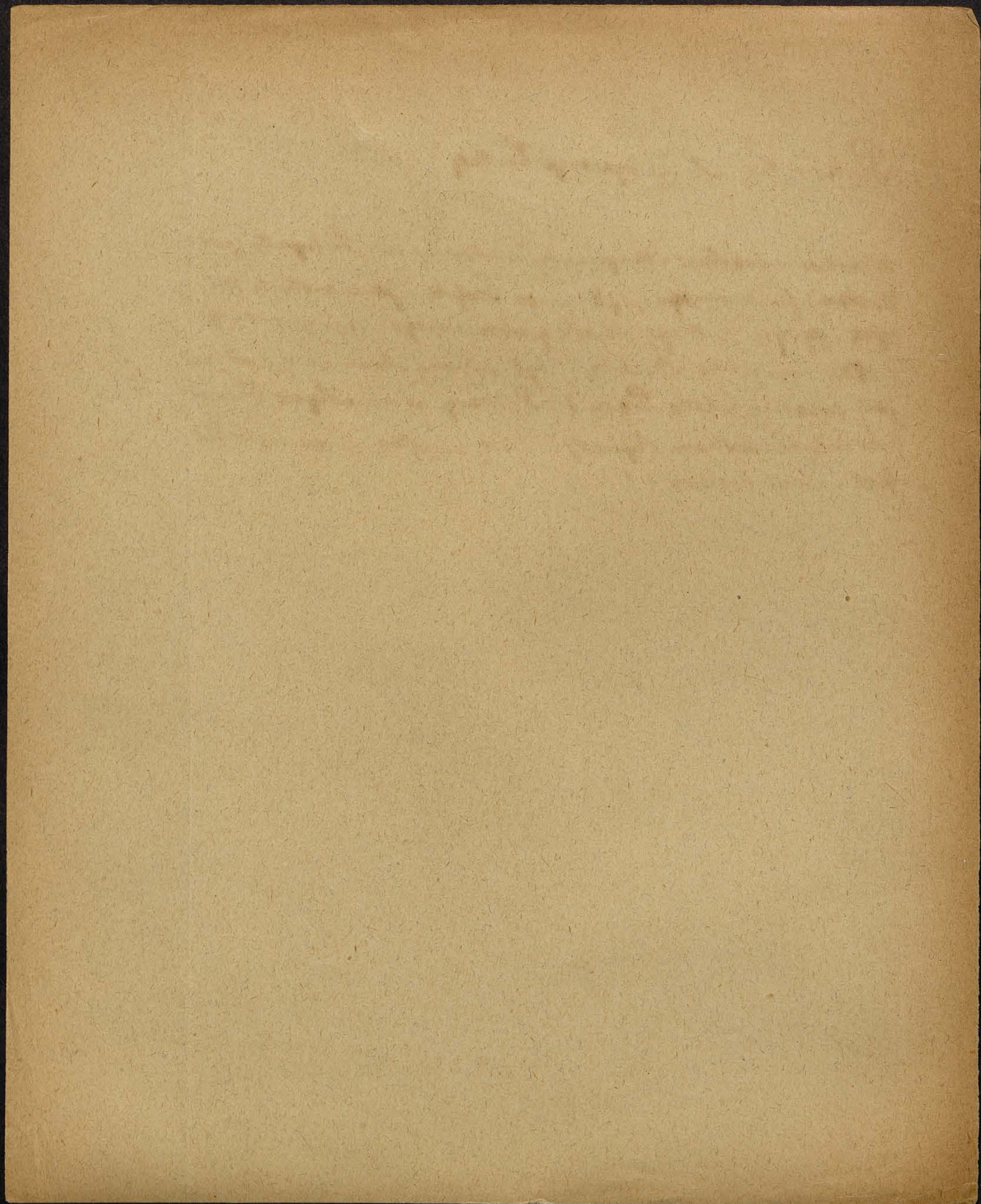
(Ob: Chronik des Pfarr- und Wallfahrtsortes Lochow im Kreise Rybnik in preussisch Oberschlesien, bearbeitet und herausgegeben von Paul Skwara Pfarrer und Augustin Wolleryk Kaplan. nebst einem Anhang: Chronik der nach Lochow adungisten Pfarochie. Rybnik. 1861 Druck von A. Krummer in Rybnik. 8vo K. 2, Str. 90 i Str. 30 (Anhang). 7.

(Na czole Książki jest litografowany widok Kościoła in situ
z wizerunkiem małym cudownego obraru P. M. Łódź.
St. Marien-Wallfahrtskirche in Lochow - Łątny Kos-
ciół Najsw. Maryi Panny w Przowie. - Lit. Inst. von
A. Krummer in Pless u. Rybnik.)

Kronika czyli historyczna wiadomość o Przowie,
farnem i parafnem miejscu w Rybnickim powiecie
w Pruskiem Gornem Salzku, ułożona i napisana
na przez Koźdra Pawła Skware, Fararza Przows-
kiego i Rydułtowskiego i Koźdra Augustyna Wal-
czyka, Kapelana. Z obrarkiem farnego i parafnego
Kościółta Najsw. Maryi P. - 1862 Pruwonkami A.
Krummera w Rybniku. 8vo str. IV. 88 (z 1/2 ramką
rycina, litogr. co w wydaniu niemieckiem.).

Puhinki w. (w dycecyi Tułkiej)

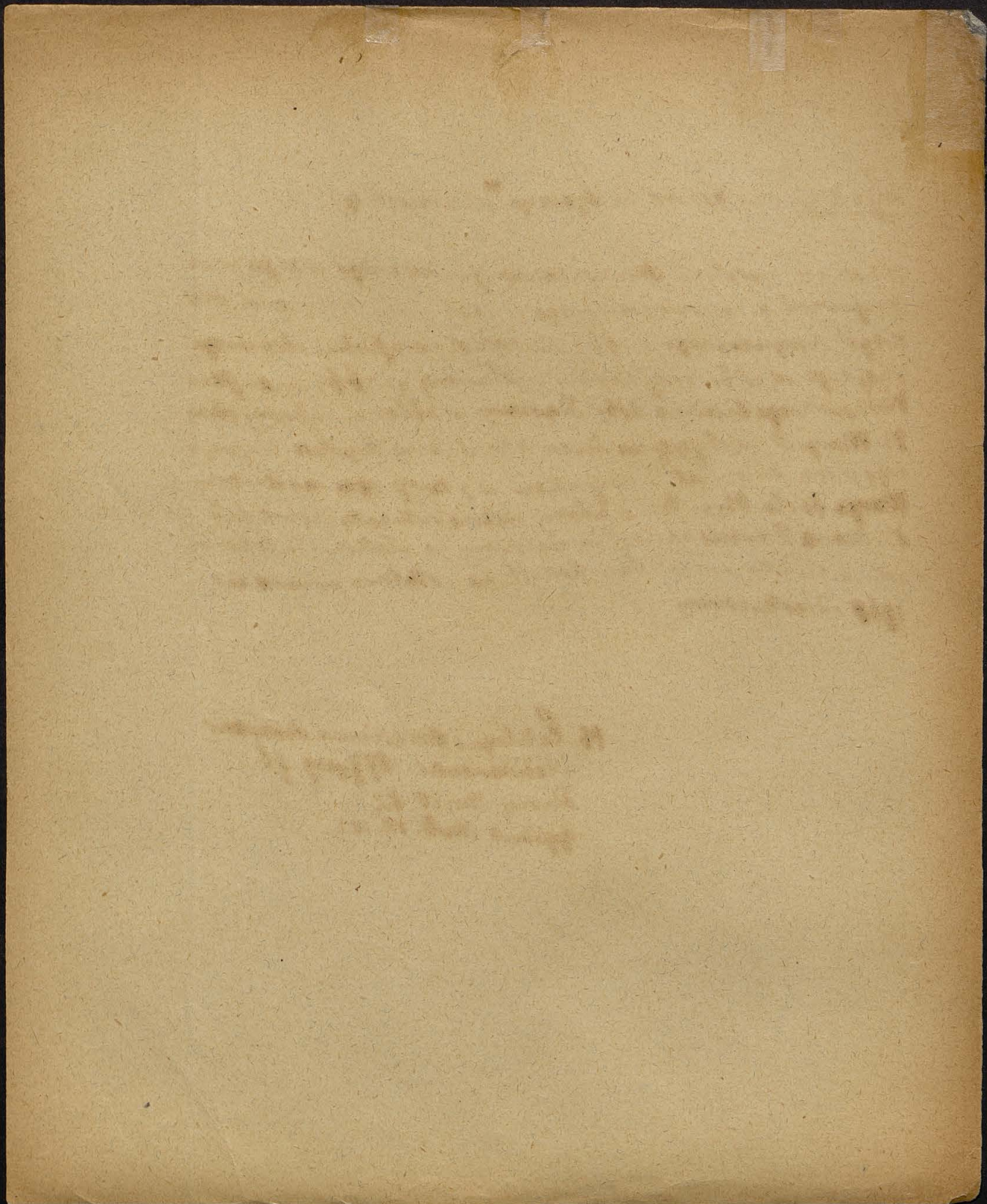
W cerkwi monasteru Szarylianów unitów we wsi Puhynki (pod Kowlem) fundowanego r. 1764 przez Teofilę z Jeruzalskich Wilizynę i jej syna N. Wilgę starostę grabowieckiego, supymowanego r. 1832 (nad rzeką Stuchta) - był cudowny obraz Bogarodzi, jak świadczy polska: „Pieśń N. P. Maryi w monasterze Puhinskim cudami i łaskami Słynącej” - której początek: „Przed wieki Świe: bios i ziemi Królowa” i t. d.

Szary miasteczko (w diecezji wlotawskiej)

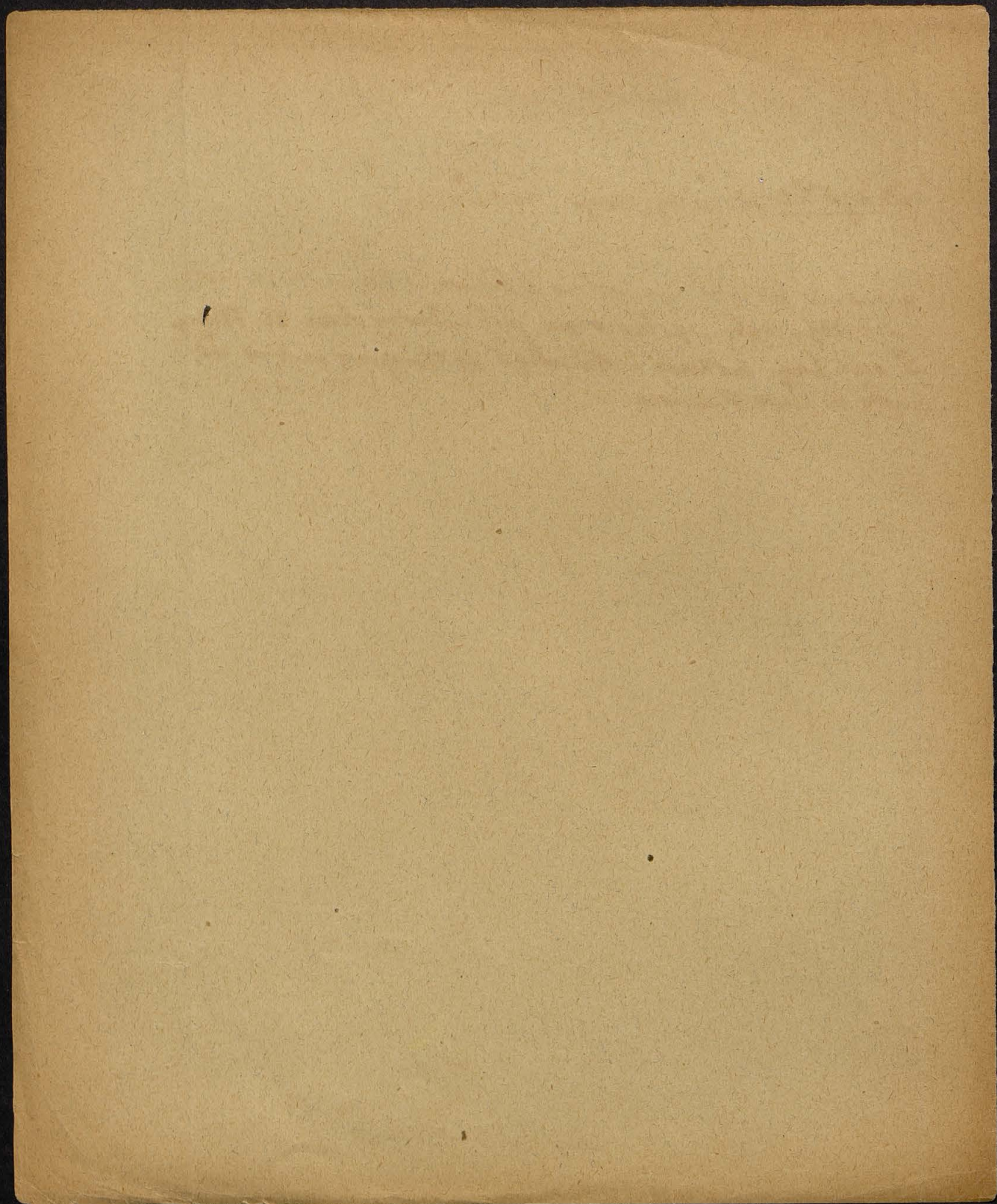
W Kościele Klasztoru Franciszkanów (fundowanego r. 1280 przez Krzyżaków, a na nowo osadzonego r. 1339 przez Kaamięra Wielkiego, supymowanego r. 1864 i w Kościół parafialny obróconego) znajduje się w bocznej Kaplicy, wystawionej r. 1664 przez Jana Noskowskiego dziecina dóbr Raszewy w ołtarzu cudowny obraz N. Maryi P. piastującej na lewem ręku dziecina Chrystusa trzymającego w ręce kula świata z Krzyżkiem; w prawej ręce zaś dziecina Marya berta. Obraz ten ozdobił srebrną sukienką, zowie lud N. Maria P. dubelstka; jest on malowany na płótnie 1 1/2 łokci. wysoki, a 1 1/2 łokci szeroki. Sam Kościół po ostatnim pożarze w r. 1768 odrestaurowany.

Ob. ² Catalogus Ecclesiarum diocesis
Wladislaviensis 1878, pag. 76.
Dariusz: Morze, 82
Tygodnik Ilust. VII. 122.

Rajsko w. (w dycecyji włocławskiej)

W kościele formym pierwotnie z drewna w XII wieku, a następnie r. 1607 z cegły wygotawionym, jest cudowny obraz Śl. Maryi P. oraz drugi Tarkawy J. Walentego, do którego w^o nadane od-
pusty od Linoe VI. papieża.

Rakowiec (obwód stanisławowski)

We wsi Rakowiec nad Dniestrem w pobliżu Hlorodentki w Galicji, jest w cerkwi parafialnej murowanej św. Dymitra, cudotwórcy obraz Bogarodzicy, przeniesiony z kaplicy zamku rakowieckiego zbudowanego r. 1660 przez Olbrachta Piłeniewskiego cesarza halickiego, po zburzeniu w r. 1760 leżącego dziś w ruinach.

(Zamiatnik galicyjski 1821 Tom I str. 189-192 - Przyjaciel ludu leżniewski 1836 str. 306.)

[Faint, illegible handwriting at the top of the page]

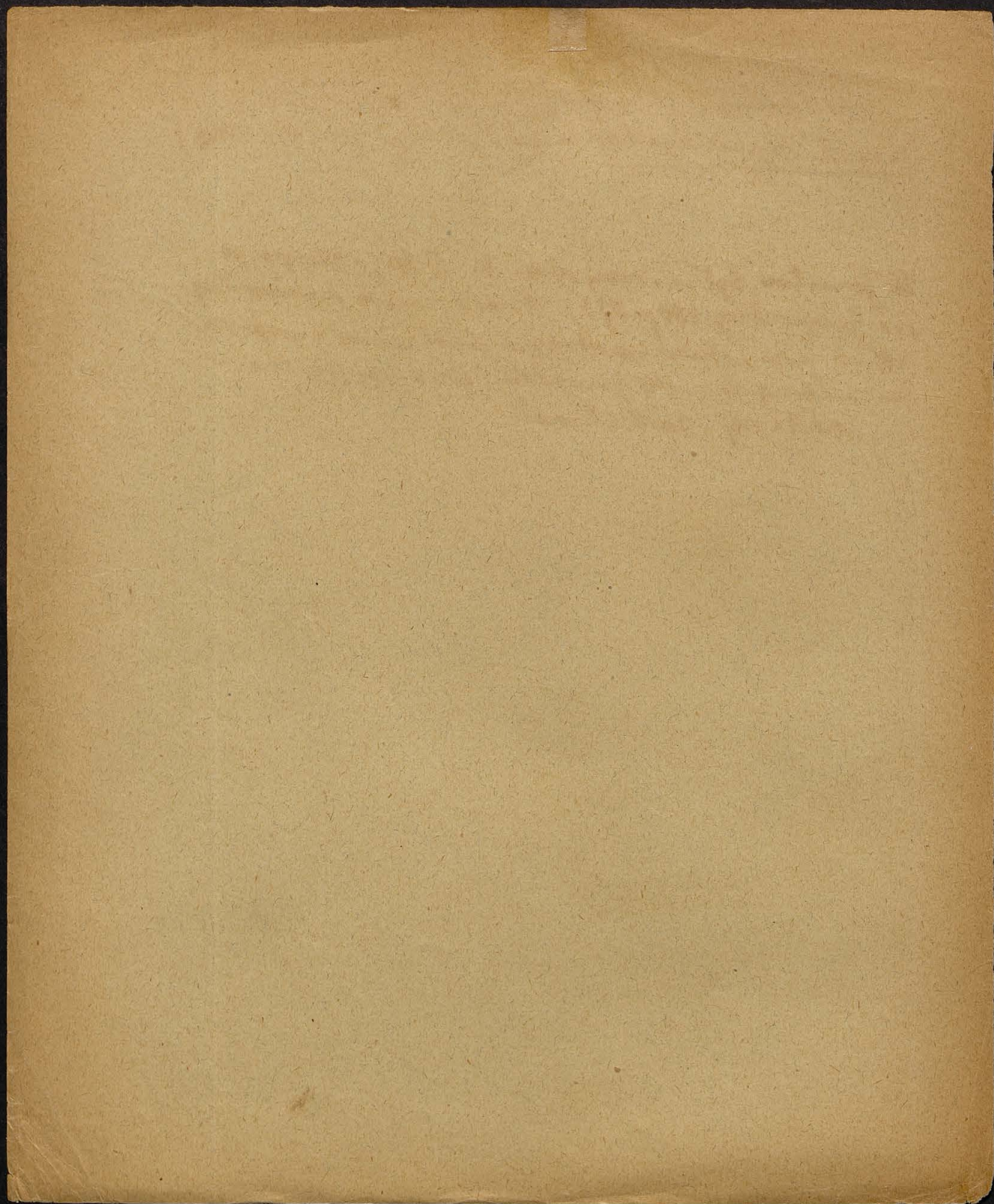
[A block of very faint, illegible handwriting in the upper middle section]

[Faint, illegible handwriting in the lower middle section]

75

Rawa mazowiecka m. (w dycezyi warszawskiej)

U jezuitów był cudowny obraz Śr. P. M. (o którym pi-
sze Gumpenberg 480 p. 573). W czasie napadu Szwedów targ-
nął się jeden żołnierz na obraz i chciał zerwać z niego ko-
ronę srebrną, lecz ręka mu upadła; gdy drugi wlecił na dra-
bina, spadł z niej i kark ztamał.

76

Rokitno w. (diecez. poznański.)

Wieża nadana została wraz z kościołem klasztorowi cystersów w Bledzewie r. 1338, który był drewniany, odrestaurowali go opaci Stanisław Dembiński, Teodor Pawłowski 1642; dopiero opat Kazimierz Opaliński, który tu zatorzył rezydencję dla cystersów, wystawił obóz: mury kościoła drewniany. R. 1707 zarządził opat Benedykt Guroncki stawiać mury kościoła na wzgórzu, który dopiero opat Józef Loka (+ 1762) ukończył w którego wielkim ołtarzu jęzuse r. 1692 za pozwoleniem biskupa Stefana Wierzbowskiego cudowny obraz umieszczone

Cudowny obraz P. Marii przywieziony ^{podobno} z Włoch przez Diotra z Brnia Opalińskiego wojewodę kalisk. przedstawia na drewnianej tablicy, H. P. do piersi, wysoki nad 2 mierne przedzi 1 1/2 palca. W tyle miał na desce napis: Johannes Stawicki Dn. Dno. Matthiae Dąbrowski Archidiacono Krosowiański et Praeposito Stuzewien- si, in pignus amoris. Pretur proes. - Po śmierci Kateryny z Lesz- na Opalińskiej wojewodziny kaliskiej (która podług innego podania ten obraz miała strygnąć od ojca swego Władysława Leszczyńskiego Kamlerza w. Kor.) dostał się ten obraz jej synowi Janowi Kazimierzowi z Brnia Opalińskiemu kanonikowi poznań. opa- towi bledzewskiemu. Ten sprawił do tego obrazu ramy orzech i drewniane zamknisze na którym były na jednym końcu obrazy S. Bernarda i święt. św. Jana, a na drugim S. Kazimierza i S. Wawrzynia srebrne z herbami Opalińskiego. Na rewersie zaś było malowane Zwiastowanie N. Panny. - W Rokitnie wsi opactwa bledzewskiego cystersów na pagórku był wybudowany drewniany kościółek przez opatów bledzewskich x. Dembińskiego i x. Teodora Pawłowskiego, poświęcony przez x. Macieja Maryana Kurfskiego biskupa erzeńskiego, sufragana poznański r. 1669 na cześć S. Michała Archanioła. Do tego to kościoła darował ten obraz Jan Kazimierz Opaliński opat bledzewski. Gdy się liczne uroda przy tym obrazie działy zstąpił Stefan Wierzbowski bisk. poznań. Komisją duchową złożoną z Wojciecha Dobrzeleńskiego infułata Tuskiego, archidya kona poznań.

officyata poznani., x. Stefana moryckiego S. J. Doit. proboszyza
poznanski. S. Maryi Magdaleny x. Tomasz Młodzianowski
soc. Jes. i x. Jana Kazimierza Steczewicza Dra Teol. Dziekana i
proboszyza zbarskiego, d. 11 Antego 1670, w skutek ktorej Wojciech
Dobrzelewski d. 3 Marca 1670 dekretem za cudowny iw obraz ofe-
dyt. R. 1670 Jan Kazm. Opaliński opat bledzewski rozprestrzanił
kosciot przybudowany choł i wieze, oraz wystawit obok rezy-
denyę dla Kapłanów, i Karat Koscioł 1670 Proszowic. R. 1670 obraz
ten na ządanie Króla przywieziono do Warszawy

Marb nieprzebrany dobrodziejstwa boskich, Obraz
cudowny Prasiwistrej Lanny Maryi w Opactwie
Bledzewskim Rokitnickiej, Opisany przez X.
Jana Kazimierza Steczewicza Swiętego Lisma y
Brawa Doktora Dziekana y Proboszyza Zbarskiego
R. L. 1672. W Poznaniu w drukarni dziedzicow
Wojciecha Repulusa. 12^{my} Kart 12, str. 1-275.

ded. Mikotowi Korybutowi Królowi pol. ... x. J. K.
Steczewicz. - pag 70-140 (Opisanie i dzieje obrazu,
str. 141-267) (Luda odr. 1670-1672), str. 269-275
Trzy piesni o cudownym obrazie R. L. Maryi Rokitni-
kiej (w bibl. Prastoryskich)

Ob. Opis Kosciota w Tygodniku Katol. redakcyi x. Brusimowski-
go w Grodzisku, 1860 str. 44-46. (O roku bywają tu 4 wielkie
Opusty.)

- Rokitno 1) w dyec. poznań, w dawnym dekanacie zborckim
 wies' Opactwa Bledzewskiego (miał od Skwierzyny)
 2) w dycecyji warszawskiej
 3) w dycecyji Funko-zytomskiej (w ujeżdżeniu kijowskim) w Kosiele parafialnym.
 4) w dycecyji kieleckiej?

Niniejszem przostuję wiadomości o Rokitnie. — Rokitno o którą rzecz, jest to wies' dość ludna w dzisiejszym Księstwie Poznańskim, w powiecie Międzybózkim (Dornbaum), w okręgu Rokitnickim, — z parafialnym Kościołem w dycecyji Poznańskiej, dawniejszym archidyaconacie Leszewskim (Petersche po niemiecku) w dekanacie Leszewskim. Jest tu obraz cudowny N. P. Maryi, którego jest kilka wizerunków rzeźbionych: 1) Imago B. V. miraculosa Rokitnensis in Polonia 8° (bez wymienia rzeźbiarza, — podobno z dzieła: Driewo Joan. S. J. Distractio: nes itinerantium. Brunbergae 1701. 12^e) 2) toż: Strachowski rzeźbił 8° 3) toż: Wizerunek N. P. Maryi tak kami rzeźbiony w Rokitnie w Księstwie Poznań. 8° oval. rzeźbiony w Paryżu, z obwódką koronkową w Wilczyńskiego: Album de Vilna. 4) toż drewniany, staraniem J. Kanonika Polkowskiego wykonany. — Obraz ten N. P. Maryi ten się odnawia, iż ma na pierwszych ortach polskich. — W bibliotece Uniwersyt. Krak. jest dzieło: Młodziejowski Thom. S. J.: Recollections ad methodum S. Patris Ignatii conscriptae. Posnaniae 1677. 4to gdzie jest dedykacja: „Beatisimae in Christo Rokitnensi Abbatiae Bledzeviensis miraculis sublimissimae”. — Kościół parafialny we wsi Rokitnie erygował Jan Dolina biskup poznański. R. 1661 Wojciech Szolimowski biskup poznański parafię w Rokitnie wcielł do klasztoru Cystersów w Bledzewie (fundowanego r. 1239 przez Władysława Odonicza księcia wielkopolskiego) do którego to klasztoru wies' ta od czasu pierwotnej fundacji należała. Jan Kazimierz z Brna Opaliński kanonik poznański opat Bledzewski wystawił r. 1641 w Rokitnie przy Kosiele (gdzie był obraz cudotworny) konwent zakonny Cystersów (filialny opactwa w Bledzewie). Kościół dzisiejszy w Rokitnie

nie ~~opisał~~ (na wzgórzu - *in situ*) zaczął stawiać mурowany Józef Bernard Gurawski opat bledzewski około r. 1204, a ukończył go Michał Józef Gaceryński opat bledzewski r. 1246. Józef Łukasiewicz: Krótki opis historyczny kościołów parochialnych w dawnej diecezji poznańskiej. Poznań 1859. Tom II str. 380 pisze „iz kościół rokietnicki stynął w całej wielkiej-Polsce obrazem cudownym N. Maryi P. i odpustami.” - „Historja Obrazu tego oraz Cudów, Wydat i Regestr Cudów Jan Kazimierz Steczewicz. W Poznaniu 1766.” jak pisze Łatowski Józ. Andrzej w Mysłt. Polska w obszernych wiadomościach. Część III (lubo mylnie toż dzieto odnosi do Rokitna pod Warszawą). - Rokitno jako cudowne miejsce w wielkiej Polsce wymienia Scherer Henricus Soc. Jes.: Atlas Marianus. Poznania 1702. 4to Pars III. - Dnis jest ~~tu~~ ^{w tobie} wsi Rokitno w W. Kierst. Poznania w diecezji poznańskiej. w dekanacie Zbąszyńskim, kościół parafialny stynny odpustami dla cudownego obrazu.

- 2) Rokitno wies' pod Warszawą, w gubernii warszawskiej, okręgu warszawsk. w archidiecezji warszawskiej, dekanacie Błotńskim ma kościół parafialny Sw. Jakuba ^{na miejscu kopii drewnianej r. 1700} wymiarowany z koncem XVIII wieku przez ^{podług planu architekta (Słotki)} Mikołaja Świąckiego biskupa poznańskiego, przy którym osadzeni byli Komuniści. Jest tu ^{wielkim obrazem} obraz cudowny N. P. Maryi (kopia Czestochowskiej) ^{malowany na drzewie długości 2 1/2 przost. 13/4 toki p. r. 1700} sławny odpustami. - Dawnej wies' ta należała do diecezji poznańskiej, archidya konatu warszawskiego, dekanatu Błotńskiego. - Wiadomości o tej wsi i o kościele jest w Łukasiewicza J. Krótki opis hist. kościołów par. w dawnej diecezji poznańskiej. Tom III str. 288 - i w Encyklopedyi wielkiej Orębranda: artykuł Rokitno. - Obraz ten wspomina: Chmielowski w dziele: ^{nowe (stary)}
- 3) Rokitno wies' w gubernii kieleckiej, w diecezji krakowsko-kieleckiej, dekanacie Włoszowskiem ma kościół parafialny Sw. Maryi Magdaleny, wystawiony z drzewa r. 1686. Ma tu być także obraz cudowny N. P. Maryi (kopia Czestochowskiej).

Rokitno w. (w diecezji poznańskiej)

78

W Rokitnie dawnej posiadłości klasztoru cystersów w Bledzewie, w kościele klasztoru cystersów zatonionego r. 1641, ^{wygi ranej 1622} przez Jana Kazimierza Opalińskiego opata bledzewskiego znajduje się w wielkim ołtarzu obraz udawany Matki Boskiej, starodawny, malowany na drewnianej tablicy, 2 stopy wysokości, a 1 1/2 stopy szeroki, przedstawiający N. P. Maryę w popiersiu, bez dzieciątka Jezus, z zatonionym demoditwem, z twarzą pochyloną ku lewej stronie w pokornej pobożności zatonionego, z spuszczoneymi oczami; pokrytą srebrną sukienką z otłem połskim na piersiach, oraz z srebrną koroną, którą z aniołki podtrzymują. Na odwrotnej stronie obrazu napis: „Joannes Stawicki Pado Dñi Matthiae Dobrowski Archidiacono Cruswiciensi et Praeposito Stuzerwensi in pignus amoris. Cretur pro eo.” różne cuda, które się działy przy tym obrazie, spowodowały Alberta Szolibowskiego biskupa ⁽⁺¹⁶⁸³⁾ poznańskiego, w na prośbę Kazimierza Opalińskiego opata bledzewskiego wystąpił dla zbadania cudów osobną komisję ztożoną z Szecepana Moreńskiego D. Teol. proboszcza Kolegiaty S. Maryi Magdal. w Poznaniu, Jana Kazimierza Stezeniera D. Teol. i Prawa dziekana i proboszcza Duszpyskiego i Tomasa Młodziejowskiego, Sec. Jes. z Poznania, która ta komisja duchowna na miejscu d. 11 lutego i 3 Marca 1670 cuda badała. Przed tą komisją zeznawiał Kazimierz Opaliński opat bledzewski, iż obraz ten od dawnych czasów był w domu Leszczyńskich. Matka opata (siostra Leszczyńskiego Kamlerka Koron. a żona Opalińskiego wojewody poznańskiego) oddzieliwszy ten obraz po rodzicach, dała go synowi swemu Janowi Kazmierzowi Opalińskiemu opatowi bledzewskiemu, w którego w wielkim był poszanowaniu i który gdy się o udawności jego przekonał, umieścił go najprzód w kościele bledzewskim, a następnie w Rokitnie w wielkim ołtarzu. Stefan Wierzbowski biskup poznański dekretem z d. 15 lutego 1670 obraz ten za udawny ogłosił. Obraz ten powtórnie z uroczystością w wielkim ołtarzu w Rokitnie d. 21 listopada 1671 umieszczono.

Steżewicz Jan Karimierz: Historia obrazu w
Doktrynie i Regestr cudów. Poznań 1766.

Lukaszewicz Józ.: Opis Kasztelów. Tom II str. 329.

Trygodnik Katolicki. W Górnym 1860. Nr 6, str. 44.

Chwaiszewski J.: pielgrzymka do wzniesionych
miejsz. Poznań 1882, str. 293.

(Miartha Karol): Lzeo' Maryi na każdy czas. Miko:
tom 1889 str. 254, z drzewnym obrazem.

~~20 22 42~~

73

~~18~~
18
Wies' Rokitno leży dziś w W. X. Poznań-
skim, powiecie międzychodzkiem, Okręgu
Rokitnickim - dawniej w biskupstwie Poznańskim
archidyaconacie Przeworskim, w dekanacie
Przeworskim

Rokitno cudowny obraz Bogarodzicy
(Beatissima V. Maria in clivo Rokitnensi
abbatiae Bledzeviensis miraculis sublimis-
sima) na pagorku w Rokitnie dobrach
opactwa Bledzewskiego. Taona cudami już
1677 (jest jej dedykow^{ane} Metodzie nowoski-
Thom. : Recollectiones ad methodum S.
Patris Ignatii conscriptae. Posnaniae
typ. Soc. Jes. 1677. 4°.)

Rokitno

80

Marb nieprzebrany dobrodziejstwo boskich.
Obraz cudowny Najświętszej Panny ~~1672~~
Maryi w Opactwie Poledzewskim Ro-
kitnickiej, opisany przez K. Jana Karim-
miera Stecewicza Sw. Pisma i Prawa Dokto-
ra, dziekana i proboszcza Tęskkiego, R. P.
1672 w Poznaniu, w druk. dziełniców Woj-
ciecha Regulusa (1672). 12mo kart 12, str.
269 i 6. - ded. Michałowi Korybutowi
Wolowi polsk. (bibl. Cracow.)

Historja obrazu cudownego R. P. Maryi
w Rokitnie i rozbiór cudów przy nim
zdziałanych, przez Jana Karim. Stece-
wicza. Poznań 1676.
(Zakuski Bibl.)

Notes

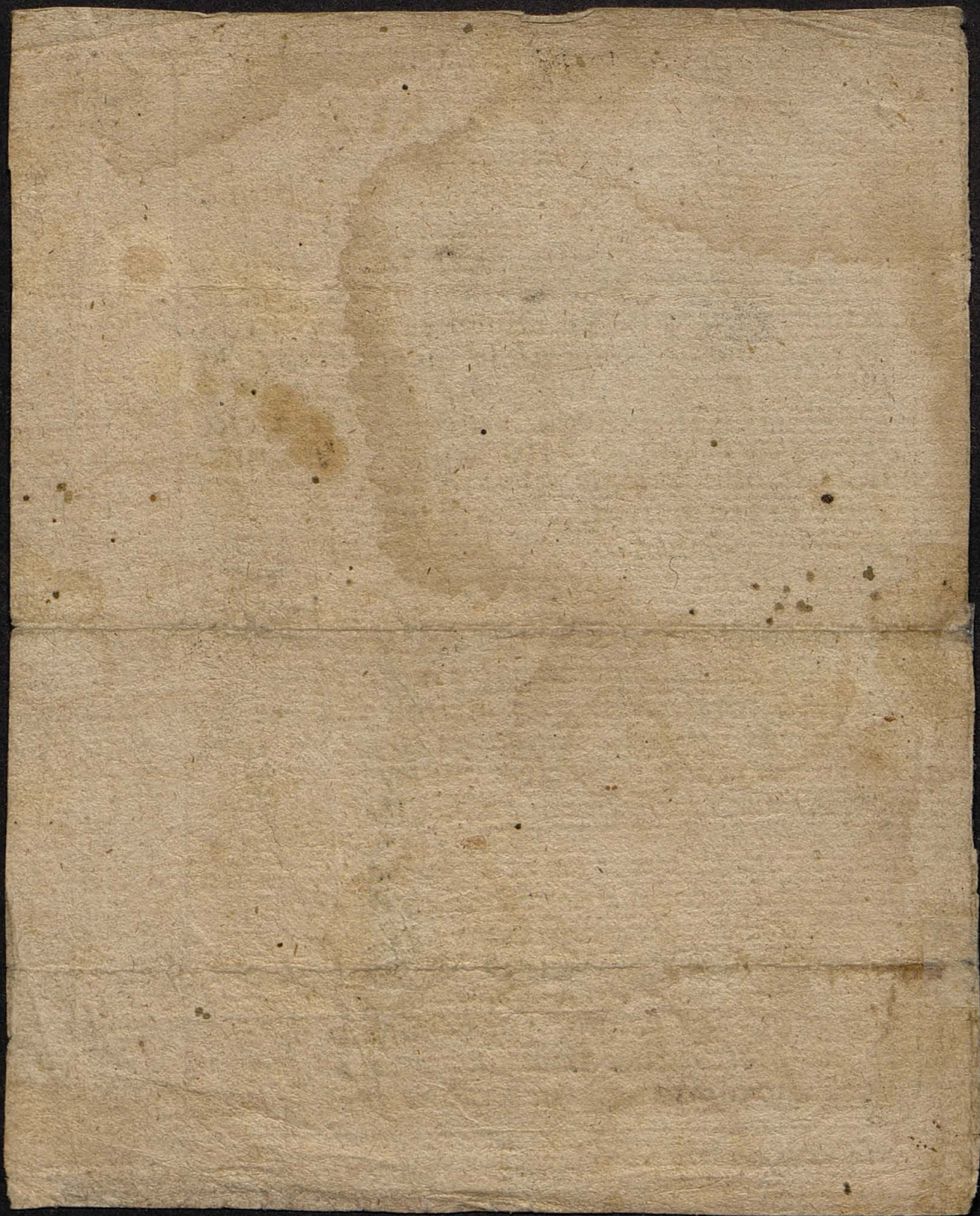
the first impression is that the
the second impression is that
the third impression is that
the fourth impression is that
the fifth impression is that
the sixth impression is that
the seventh impression is that
the eighth impression is that
the ninth impression is that
the tenth impression is that

the eleventh impression is that
the twelfth impression is that
the thirteenth impression is that
the fourteenth impression is that
the fifteenth impression is that
the sixteenth impression is that
the seventeenth impression is that
the eighteenth impression is that
the nineteenth impression is that
the twentieth impression is that

Modlitwa do Najswiętszey
PANNY MARYI
Rokitnickiey.

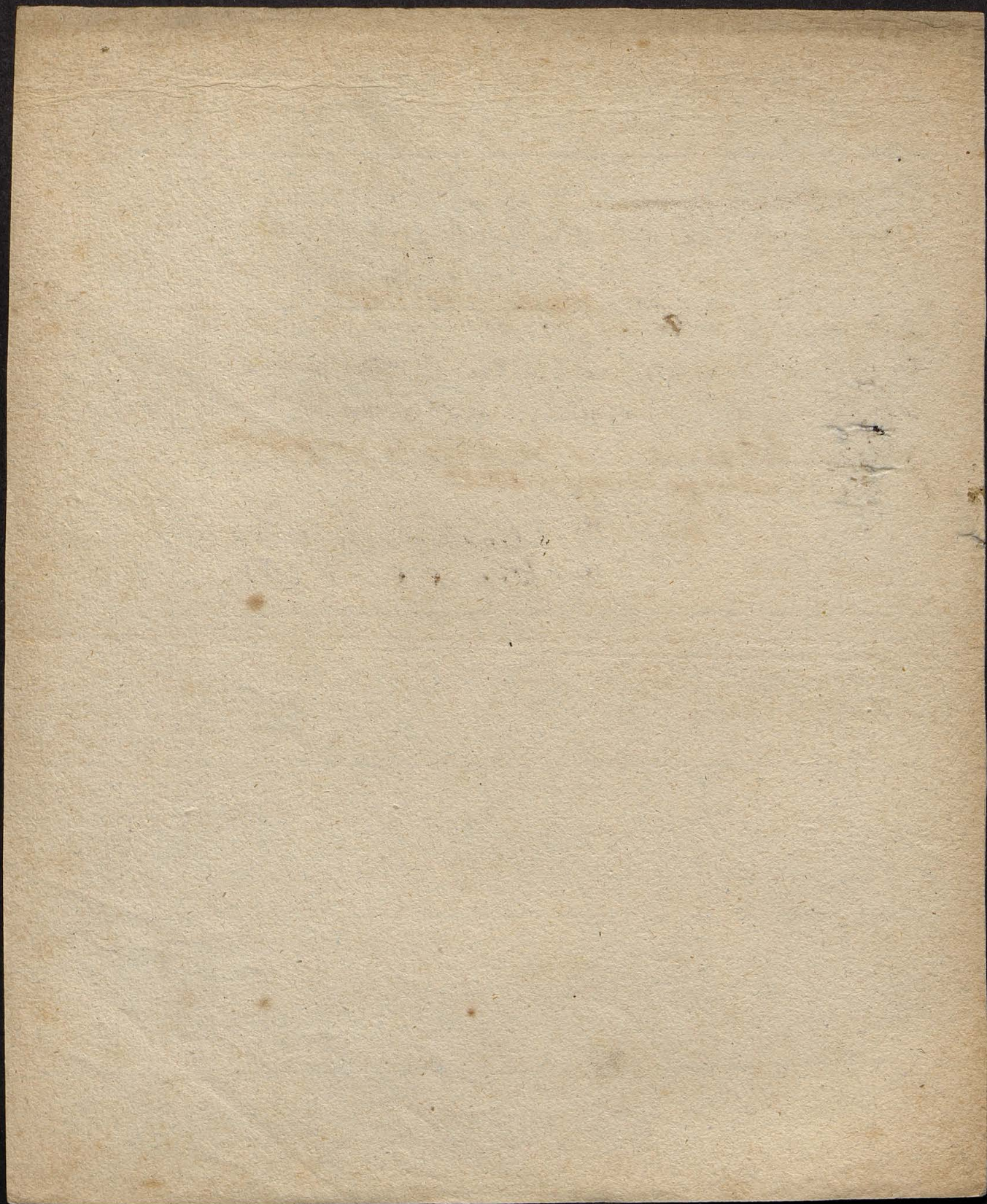
81

O Prawdziwe naczynie dziwnego Nabo-
zeństwa Najswiętsza y Przebłogosławiona-
Panno y Matko BOGA, MARYA w cudo-
wnym Obrazie Rokitnickim slynąca, ktorci
żadnym niegárdzisz człowiekiem, ani ni g-
dy do Ciebie uciekaiących się nieopuszczasz. Ja
mizerny grzesnik przychodzę do Ciebie, y
z miłości BOGA mego, całego siebie z cia-
łem y duszą teraz y na zawsze iako nie-
wolniká oddaie Tobie, abys tą władzą ktorzi
Tobie Przenajswiętsza Trojca udzieliła, y
swoią najsukuteczniejszą przyczyną, ktorą
wszystkich do Ciebie się uciekaiących zachonu-
iesz, mnie w życiu y przy śmierci rządzisz,
sprawować, strzec, y bronić ráczyłaś abym-
nietylko doczesney konfuzyi y nieśławy uysc-
aćle też kiedyżkolwiek z wszystkimi Wybranemi
cieśzyć się mógł. Nieopuszczay mnie-
osobliwie w tey potrzebie moiey (tu wy-
razić potrzebę, iaka zachodzi) ktorą to
bie więcej sercem, iak ustami opowiadać y
oddaie. Spodziemam się, że wysłuchany będę,
przez Syná Twiego iednorodzonego Páná ná-
szego IEZUSA Chrystusa, który przy obecno-
ści Twoiey zelżywą śmierć krzyżową, z
przeniknięciem duszy Twoiey wzáiemnie u-
holowaiącey podiał, y z BOGIEM Oycem
w iedności Duchá Świętego żyje y kroluie
BOG Błogosławiony ná wieki wieków Amen.

Prokurino wieś w obwodzie Samborskim. W cerkwi
 drewnianej nowej, ^{wystawionej 1733} (która jest filią do
 n. p. ^{św. Marii Koletki} ~~która~~ ^{pochozi z Kijowa}
 Dajtarowie) obraz ten r. 1734 płakal szami. R. 1778 miał
 ten obraz sukienkę srebrną. Cerkwia ta która już r. 1717
 istniała, leżała w dycepcji przemyskiej ruskiej.
 Jest pieczęć do tego obrazu w Podohotacniku poczajowskiem
 i w księce naborzaja. Peremyszl 1834. 8°

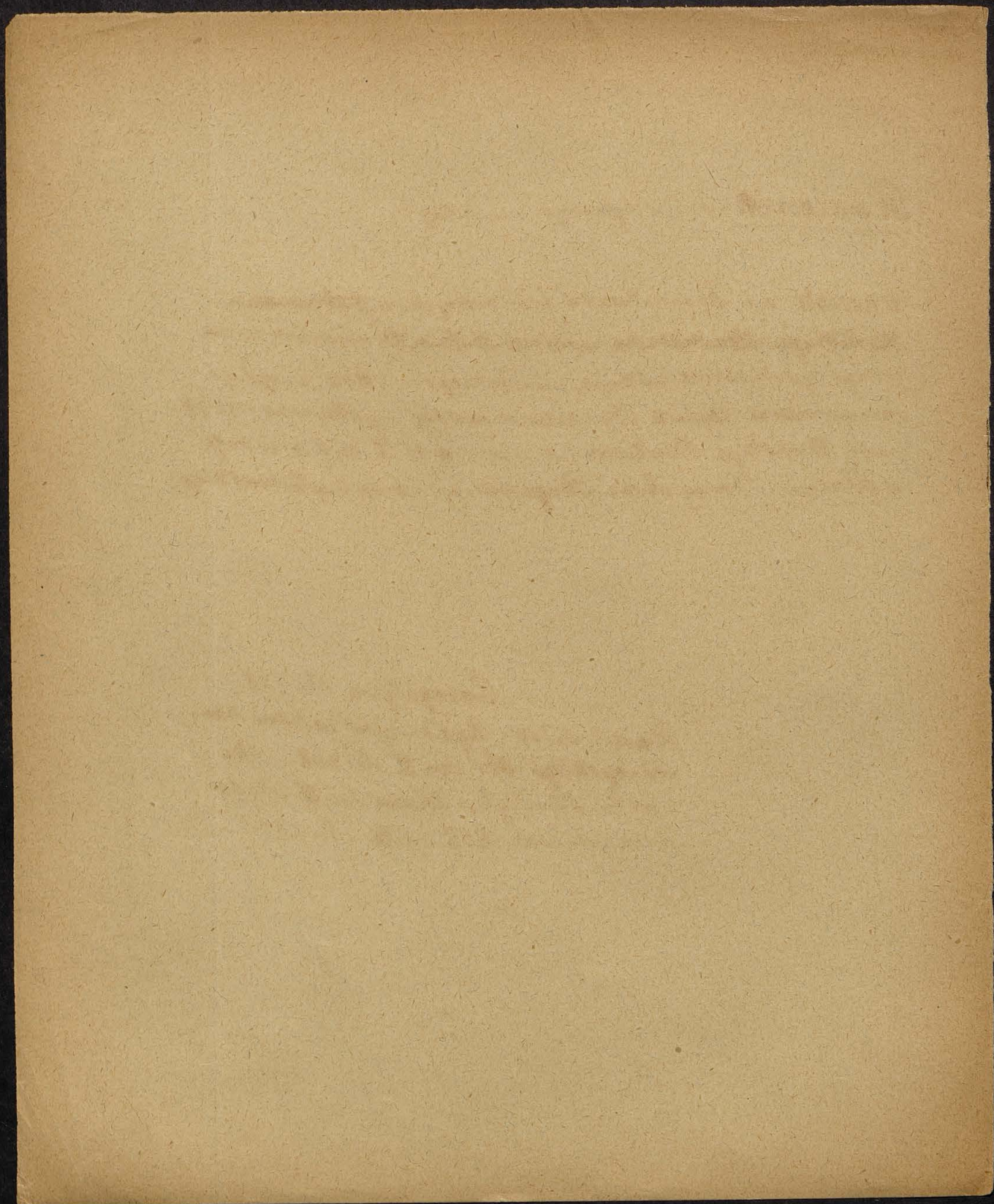
(Ob. Schimatism eparchii Pere-
 myszlskiej 1838 str. 256)

Rosienie m. (w diecezji zmujskiej).

W Kosiele xx. Dominikanów fundowanych (r. 1646) przez
~~Mikołaja Stankiewicza pisarza W. I. d. t.~~ właściwie przez
 Jerzego Syszkiewicza biskupa zmujskiego r. 1642, znajduje
 się marmurowa Kaplica Stankiewiczowska wystawiona r. 1646
 przez Mikołaja Stankiewicza pisarza W. I. d. t. a w niej
 w ołtarzu widowny obraz Bogarodzicy (kopia Caspiuchowskiego).

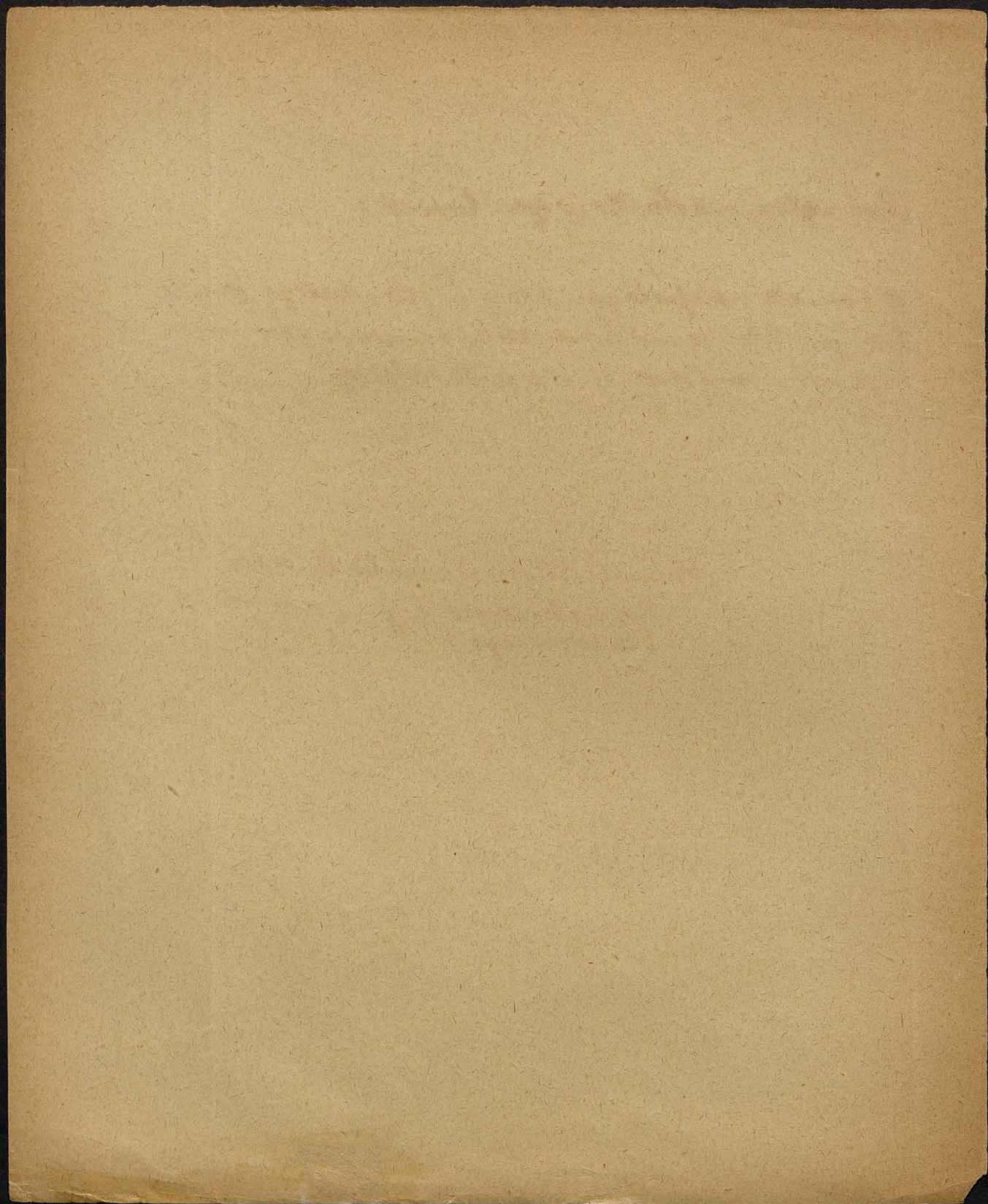
(Ob. Szymański: Prerogatywa str. 425. —
 Barcz Sadok: Rys dziejów zaku Kas:
 nodziejskiego 1861, Tom II, str. 368 — Pa:
 liński: Starożytna Polska, Tom III str. 54 —
 Tekna wileńska 1858 Tom III str. 232.)

Rozniatow miasteczko (w dyec. lwowsk.)

W kościele parafialnym, który r. 1703 z Misją Jezui-
tów Jan Aleksander Komiepoliski Komisarz w. Koron. za-
łożył, jest cudowny obraz N. Maryi P. Bolesnej

(Ob. tytuł: Mater admirabilis Dolorosa
Rozniatoviensis S. J. W zbiorze
P. Michałowskiego.)

Roziany Stok

Klasytor dominikański założony przez Szczególnego
Łyszkiewicza stolnika derpskiego r. 1661 - supymow.
1846 - srebrne ramy ważące 66 grzywien do obrazu

Rozianostockiego W. P. Maryi Sprawita r. 1764 Strę-
gita z XIX r. Radziwiłłowa Sottokubowa generałowa
artyler. litew. księstwo Rozianostockiego na całej Czajony niozą wdziękami i rozchodząca

- 3) Wonnosi mistycznej rozry... albo cuda przez Taskę Lzenajowistzej
Maryi P. od wielu... doznane. Suprasł 1756. 4to (planowany i poślizgnięty)
- Cuda Najow. P. Maryi (w Obrazie Rozianostockim w (jest to przedruk kfiarski)
Kosiele Wielebn. OO. Dominikanow prowincyi litewskiej) gargela jurkowskie.
tak dawniejsze w roku 1687 drukowane, jako też pro- gd 2 r. 1677 - do któ-
rej Wawrzyńc Osto-
czyński podpisał przy
rozianostocki dodat-
ek od r. 1708 - 1756
nr 125 - 258 - appro-
bata mato dyktora r.
1754)
- 3) tym przybyte, do druku podane w r. 1756. w Supraslu Str. 188.
w druk. OO. Bazylianow 4to kart 5 i Str. 188.
(także pod tytułem: Morze litosii... Suprasł 1756. 4to)
- Morze litosii i Taski bożej ~~przepasiste~~ z Rozianego-
Stoku wylane, kwitnącemi codzien świeżo dobroczynstw
powodziami wonnemi stawy relokami cały świat Litewski
5) oblewając, to jest Obraz Boga - Rodzicy Maryi Dziewicy,
w misyonarskim Zakonu Kaznodziejskiego Kosiele
Rozianostockim w przedziwne Boga Cuda od sta lat
optymawający... w drukarni J. K. Mei W.W. XX. Fran-
ciszkanow R. P. 1760. 4to kart 10, str. 193. i 3 (Zaci) (dodano tu 2i Cudow
nowych od r. 1757 -
1760. Nr 259 -
285)
- ded. Imieniom Korsakow... w Polocku podczas Misji 1760
w Decembrze, Łaża z Komwentu Rozianostockiego.
(jest to też sama edycja w Wonnosi mistycznej rozry 1760
tylko 6 kart porządkowych obejmujących tytuł i dedykacyę
zmienną i ~~nie~~ dodrukowane) (Approbata d. 2i Julij 1760)

- 4) Wonnosi mistycznej róży z Kościoła Rożano-
 stoickiego W.W. OO. Dominikanów prow. lit. albo Lada
 od wielu doznane i zaprzysiężone, najprzód w r.
 1677 drukiem ogłoszone, powtórnie w r. 1756
 w Supraslu przedrukowane, a teraz znowu
 z przybytemi i codziennie niemiał przybywa-
 jącemi udami do druku podane... r. 1760
 w Wilnie w druk. XX. Franciszkanów. 4 to
 K. 2, str. 193 i 2. (autor Wawryniec Ostroczyński
 dominikan) ~~podat uida odr. 1708-1756 do dzieła Gabryela Jur.~~
~~Łobaczewski~~ ~~kwskiego~~ (wydat Szymak) (Ob. Jocher III n. 9016)
- 5) Wonnosi mistycznej róży z Kościoła Rożano-
 stoickiego OO. Dominikanów Browin. lit.
 funduszu J. M. Jyżkiewiczów ^{na jej pytał reas}
 w dziełach ^{przełożona} ~~rozchodząca~~, albo Lada ~~XX. Maryi Dzmyod~~
 wielu doznane, najprzód w drukiem ogłoszone w r.
 1677, (powtórnie 1756 w Supraslu,
 1760 w Wilnie drukowane, teraz przedru-
 kowane R. 1762. Wilno. 4 to
 (wydat Szymak) (Ob. Jocher III. str. 502)
- 6) ~~Wonnosi~~ ~~rozchodząca~~ i Tarski bożej z Rożanego-
 stoickiego wylane. w Wilnie w druk. XX. Franciszkanów
 1767. 4 to kart 5, str. 193.

- 7) Obraz uadowy Bogarodzicy w Rożanym stoiku. Wy-
 dane trzecie. własnym nakładem wydat Ks. H. K. Br.
 9) (Znac. Rożanostocki) J. J. M. Wilno 1857. 120

Bobrowski J. Materiały dla geogra. Szymak: Prerogatywa, str. 430. i 395 - Szaręcz
 fii i Statystyki Rosyi: Grodno i Kaja Rysdziejów. II. str. 369 - Czas (Kraków.) 1854 n. 12. 14.
 gubernia. Petersburg 1869 cz. II str. ~~Wawryn. Polona III 287 - Zregład rożaniai. XV/11 240.~~
 1822-1822. ~~Madomosci o zawarciu uadowego obrazu N. Maryi D. w~~
 Kościele Rożanostockim W.W. XX. Dominikanów Misyjonarzów
 zostajowego (h. m.) 1764. 800

Rozany Stok (dawniej zwany Tabenszyzna lub Krzywostok
w powiecie grodzieńskim

(na wzór prz. Kochowskiego)

Obraz ^{celownika} P. Maryi cudowny malowany w Grodnie ^{r. 1652} przez malarza
 Lutka, który malując go nawrócił się i został katolikiem.
 Sprzedał go malarz ten ^{Abrahamowi} Szeżnemu (Tyszkiewiczowi) Stolnikowi
 Kowci Derpskiemu, w którego domu w Rozanym - Stoku, w powiecie grodzieńskim
 przez 7 lat zostawał. R. 1658 zaczęły się dzieć cuda przy tym
 obrazie w dworze: same się lampy zapalały, wieńce suwe roz-
 kwiatały. Co spowodowało iż Tyszkiewicz r. 1659 kofioł w
 Rozanym - Stoku ^{*)} założył i obraz do niego oddał. R. 1659 pod-
 czas wojny z Moskwą Tyszkiewicz obraz ten wraz z kofiołem:
 noszycami innymi wyniósł na Podlasie, gdzie zabrany wraz
 z wozami od nieprzyjaciół, porzucony został, a przez ludzi
 znaleziony i do kościoła Juchnowieckiego oddany, skąd
 znowu r. 1659 do Rozanego - Stoku sprowadzony do Kapli-
 cy w dworze. Styrzo o różnych cudach przy tym obrazie
 zrzętanym Jerzym ^{*)} Białtozór biskup wileński. wyzna-
 czył w Wilnie d. 11 Maja 1662 Kazmierza Jana Wojszna: Fdziekana grodzieńsk
 rowicza kanderza dyec. wileńsk i Jerzego Michala Poie-
 nickiego pradata Kustofa wileńsk. regenta kancelarii wielkiej
 W. X. Lit. jako Komisarzy do sprawdzenia cudów, którzy na
 miejscu d. 1 lipca 1662 Komiszyją odprawili; poczem Alexan-
 der na Maiejowie Sapięha bisk. wileń. dekretem swym w
 Wilnie d. 20 Czerca 1668 obraz za cudowny uznał i Kos-
 iół tamże fundowei pozwolił. - Szeżony Abrahamowicz
 Tyszkiewicz Stolnik derpski z żoną Eufrozyna ^{*)} potorygofy
 jezuzje r. 1661 ^{18 grudn.} fundamenta pod kościół, wykonując
 go wspaniale r. 1663 osadził przy nim Dominikanów Stric-
 tionis observantiae (z klasztoru w Sejnach) i ^{*)} wdział Wniebo-
 wżycia P. Maryi 1663 obraz cudowny do nowego kościoła i klasztoru

dyec. wilen.

*) w r. 1658, pierwotnie
Tabenszyzna, potem
Krzywostok, w
koncu Rozany Stok.

Tomasz Kazmierza Ko-
jatowicza S. J. rektora
Kollegium wileńsk.

(Luda odr. 1658 - 1675 nr 1-124)

Głansownicy przesłizany miesiąc (t. j. Księga o cudach obrazu N. P. Maryi w Rozanym Stoku) przez x. Gabriela Jurkowskiego zakonu Kaznodz. przeora rożanostockiego. Wilno 1677. 4to - (to) Wilno 1687. 1° (2)

1760 odr. x.
Klasztor

Rozany Łotok kwitnących Łask ojca miłosierdzioń Boga w wszystkiej poniechy Marya jedynaka Jego Rodzica Dziewica z cudownego obrazu Rozano-Stockiego

2) Głansownicy i przesłizany miesiąc... Wilno 1754
4to autor Jurkowski Gabr. -
dodał nowe cuda Ostrowski
Gabriel podprzeora rożanostocki
(Kl.)

nad przegradzone rzędroty na powołanie
... do siebie z ugnoszą garną się
wylewająca, w Kościele w W. O. Nieży Domi-
nikanow... z pod Grodna o mil ^{z teru} ^{z. z. mie akademickiej}
... ptynie. 1763. W Wilnie w druk. Soc.
Jes. 4° K. 8 str. 193 i str. 2. (Pieśń o cudownym
obrazie N. Maryi w Rozanym - Stoku X L.
Dominikanow) - Wydał x. Wawrzyńiec Ostro-
wzyski S. J. L. prefekt misyji na W. X. Lit.
zak. Kaznodz. przedrukowaoszy dzieło Jur-
kowskiego z dodaniem nowych odr. 1708-1760
cudow.) - ded. Honoracie Oginskiej pannie zakonu
Kaznodz. Klasztor woosk. (ktorej Kofytem to dzieło
drukowane...) - Konwent Rożanostocki. -
Approbata dana d. 30 Octobr. 1762 wymienia wydawcę
Wawrzyńca Ostrowskiego prefekta misyji
(jest to dosłowny przedruk edycji z r. 1760, z odmien-
ną tylko dedykacją)

Roziany Stok

87

3)

Wonnosi' mistyczna rozy z Kofuota
Rozianostockiego WWO. Dominikanow
Browiny Litewskiej, fundozu JWH
Im. PP. Syszkiewiczow na cala ojczyzna
nasza wdziacznie sie rozchodzaca albo lada
przez Taska, Przenajow. Marji P. od wielu
roznego stann i kondyucji ludzi doznane
izaprzysizzone, najprwad w r. 1677 drukiem
ogloszone a teraz nowo znouu... do druku
podane a J.W. Im. PP. Jozefowi i Annie z
Lonejow Syszkiewiczom ciwonom rozje-
wodztwa witeńskiego, lubofraniskim, na c
dofiskim, dubickim starostom... od Konwen-
tu Rozano-Stockiego ofiarowane. R. P.
1756 w Supraslu w druk. Od. Baryhanow. 4 to
k. 12 (tytul, dedykacja, aprobaty) str. 1-188.

przedruk: Gabriel Jurkowski przed rozian.
Stoki: Głanowany i przesłany miesiąc 1677
Owtoimowski Wawrzyniec podprecory
rozianostocki: Głanowany i przesłany
miesiąc. Wilno 1754 Dodatek do r. 1755.
przedruk: Wonnosi' (wzrostki i widow 250)

Aniot z ludzką twarzą albo Aniot w cieł...
 J. Wincenty Ferreryusz... Najdostojniejszej
 Maryi P. w obrazie Rozanostockim cudami
 styczkiej dedykowany. 1761, Typis Monasterii
 Suprasliensis 1761. 8° str. 570 i Kart 17
 (Kart 4 Oedykacyja N. P. Maryi - Kart 13 Orygi-
 nat albo same pisanie zjawienia uide-
 nego obrazu Tronajow. M. P. Rozanostockiej
 w spot z cudami odr. 1652 - str. 241 Piśm
 o cudownym obrazie N. M. P. w Rozanym
 Stoku) (potem Zywot. J. Wincentego Ferr.)

Dzieta drukowane:

- 1) Główny miesiąc 1677 (26) Luda 1687
- 2) " " 1754 (12) Luda 1677
- 3) Womosci mistyczna 1756
- 4) Luda 1756
- 5) Womosci mistyczna 1760
- 6) Morze przepasane 1760
- 7) Morze litosci 1767
- 8) Rozany potok 1763.
- 9) Aniot z ludzką twarzą 1761.

Aprobatio imaginis per Alex^m. Sapietę ep. Vln. ⁸⁸
Vlnae d. 20 Junii 1678

Aprobata 2 r. 1677 Głanformy i przesłięny
mieścić przez Gabryela Jurkowskiego
przeora Sejnieńskiego

Aprobata 2 r. 1754 mówi że Laurentius.
Owoczymoski subprior przerobił ufięzke
Głanformy i przesłięny mieścić r. 1668
- aprobowane - i znów 1673 aprobowane

"Do Czytelnika. Dla ządających wielu Dzw.
tę ku Matce Najś. Rozanostockiej w
tych kilku arkuszach niektóre cuda są
przedrukowane z Księgi tej, która po
kilka razy już z druku wyszła. Proszę
Czytelniku nabożny tu tylko mać krótką
informacyę.

dalej 8 1/2 kart wiadomości i cuda do r. 1760
na końcu; Inne cuda i Tafel N. Matki Ofiar.
nie w Księdze dawniejszej są wydrukowa-
wane.

Rozam stok w powieści grodzienstrim

Morze litosci i łaski Prozej przepasięte
z Rozanego - Stoku wylane, kwitnące^{mi}
codzień świeżo dobroczynstw powodziami,
7) wonnemi Stawy zatokami, cały świat Litewski
ki oblewające, to jest Obraz Bogarodzicy
Maryi Dziewicy w Misyonarskim Zakonu
Kaznodziejskiego Kościele Rozanostockim
w przedziwne Boga cuda od 17 lat
optuwający . . . . . w Wilnie w drukarni
J. K. M. Akademickiej Societatis Jesu
R. 1762. 4to kart 15.

na odwrocie tyt: "Reimprimatur."

ded. Tomaszowi Korjakowi S. J. D. Kanoni-
kowi wileń. proboszczowi cyrylskiemu
... w Wilnie. 1762 w Czerwie. Książ z Konwentu
Rozano - Stockiego Zakonu Kaznodz. prowin.
S. Anioła Hroza w Lit.

Benedictio Imaginis in bonis Felis Fyozkiewicz
dapiferi dermatensis, dictis Rozanostok, per
Cesarium Joannem Wajsznarowicz Cancellarium
Direc. Viln. Dabroviae 22 Novemb. 1662.
Comisrio abrogatur per Georgium Orjatowicz
episc. Viln. Vilnae d. 11 Maji 1662

CZEŚĆ LITERACKO-ARTYSTYCZNA.

O RÓŻANYM STOKU OKOŁO GRODNA O CUDOWNYM MATKI BOSKIEJ OBRAZIE i słów kilka o *Korsakach*.

Chrystus Pan wysyłając Apostołów uczniów swoich im i ich następcom dał moc nauczania narodów, razem też dał łaskę i siłę czynienia cudów. Apostołowie Święci Pańscy uzdrawiali chorych, przywracali wzrok ślepych, słuch głuchym. Jeżeli taką moc dał uczniom swoim, o jakże większą nierównie udzielił swój Matce. Wszystkie łaski przez Świętych Pańskich wszystkich męczenników wyznawców poczynione, nigdy się nie zrównają tym, które się działy i dziś będą za pośrednictwem Najświętszej Maryi Matki Bożej. Ma moc wszystko zjednać i sprawić dla Syna swojego; wszystkie Jój niebieskie i ziemskie żywioły cześć oddają ¹⁾. Cierpienia, kalectwa, bierze na siebie. Nikną one — Marya bowiem wszystkie uzdrawia niemocy. Chorych w nagrodę cierpień ich zbawieniem obdarza ²⁾. Jest kwiatem lilią najczystszej białości, czystsza niżli sami Aniołowie. Jakby wśród zeschłego wieńca ludzkości grzesznej — gałązka zielona wydała owoc a

¹⁾ Mariae omnia elementa parent.

²⁾ Certissimum salus infirmorum salvans ex corruptione ad salutem reducens Maria.

tym jest Chrystus, z którego poszło ludzkie zbawienie. Z kwiatu panieństwa Maryi wyszła latorośl. Z tej druga, to jest, zbawienie nasze. Dla tego precudna jest wonia Jój. Najświętsza Marya! ci którzy Ją wielbią i serdecznie błagają, serca ich przejęte są tej woni urokiem. Modlitwy na cześć Jój zowią Różańcem, Wieńcem Róż nieprzekwitłych, precudną wonią do Nieba płynących. — Mędrzec Pański mówi o Maryi, zowie Ją pachnącym balsamem, wybraną mirrą ³⁾. Pod Jój obroną i opieką niemasz niebezpieczeństwa i nagłej śmierci. Miecz się nieima, ogień wygasa. — Szkaplerz święty mocniejszym jest od żelaznej tarczy, kule przelatują z dala. Twardszą jest pierś wiernego Jój sługi, jak pierś stalowa ⁴⁾. Pełną jest miłosierdzia tej tkliwej macierzyńskiej cudości, dla wszystkich najwyższych swoich nieprzyjaciół ⁵⁾. Chwała Jój na ziemi jest tylko jakby przedsiem Jój sławy. Wielbią w Niebie Ją aniołowie. Ta cześć w Niebiesiech Maryi wielka i wzięta jest ⁶⁾. Ta Marya słynąc wszędzie, słynęła i słynie w Różanym Stoku, trzy mile od Grodna.

Obraz cudowny Matki Boskiej Różannostockiej był początkowo przez artystę Lutra malowanym — malując o-

³⁾ Sicut cinamomnum et balsamum aromaticum quasi mirra electa dicta Sauvitate odoris.

⁴⁾ Ego murus inexpugnabilis excelsa habens propugnacula.

⁵⁾ Ś. Brigida największa Jój ucieczka, mówi o Maryi, Plena misericordiae ac charitate pessimo inimico suo misericordiam exhiberet si humiliter deteret.

⁶⁾ Etiam Angeli non sine magna et sonore voce verba Gabrielis identidem decantant.

89
braz ten nawrócił się, został katolikiem. Z wielą innemi tego artysty obrazami dostał się do Szczyńskiego Tyszkiewicza Stolnika Derpskiego, przez lat siedm w jego domu w Różanym Stoku bez żadnych cudów zostawał. Były w ówczas rozmaite wojny — działo się to za czasów Jana Kazimierza. Na górze w Różanym Stoku stał krzyż. Uchodząc od niebezpieczeństwa wojny z Grodna pobożny świętobliwy Kapłan, oddał się na wieś. Przewoził go pewny kmiotek kowalskiego rzemiosła. Gdy nocowali w Różanym Stoku, nim się wybrał woźnica, ksiądz podróżny wyszedł na drogę przed nim pieszo. Zbliżywszy się do Góry około krzyża, upadł na ziemię, zaczął się modlić i płakać. Woźnica gdy nadjechał, pytał go o przyczynę, powiedział mu Kapłan — jakoby miał widzenie wielu cudów i łask, które się na tym miejscu spełnić mają. Nikt jeszcze o obrazie Matki Boskiej nie wiedział. Gdy już zasłynął cudami i kościół przez Tyszkiewiczów został ufundowanym, ujrawszy kmieć ten kościół wspomniał opowiadał przepowiednię już zmarłego w ówczas Kapłana. Było to około roku 1660, trwały wielkie i długie wojny przez lat 7. Tyszkiewicz sprawą zajęty rycerską na wojnach się bawił, jako rotmistrz pancernej chorągwi. Żona miała ten zwyczaj codziennie z rodziną i ozeladką odmawiała z rana Różaniec, czasu Nieszporów Godzinki przed obrazem Matki Boskiej. Jednego razu siedm wieńców zeschłych, którymi ubrany był obraz ten, zazieleniał. Odtąd dla większego uszanowania, obraz przeniesiono do osobnej komnaty; o tym doniosła mężowi. List ten gdy czytał głośno, żołnierz usłyszawszy, pobiegł do mocno chorej żony swojej, mówiąc: oto się zjawił cudowny Obraz w Różanym Stoku, ufaj i wierz, i uzdro-

[Eufrozyna]

N° 12
1854.

wiona zaraz została. Czasu wojen, gdy już Wilno przez lat 30 było w rękę nieprzyjaciół — Tyszkiewicz z Różannego Stoku na Podlasie się przeniósł, uwożąc z sobą obraz ten święty, okrażony od nieprzyjaciół, z poczem swoim był związanym. Zabrakło żołnierzom którzy ich pojмали do zabicia ich odwagi i siły, przypisywali Obrazowi, który ukryty w onczas znaleźli. Budynek, w którym powiązani byli więźniowie, podpalili — ogień się ich niedotknął. Poznali przeto cud Boży i upadłszy na ziemię, chwalili Boga — Tyszkiewicz przeto od niebezpieczeństwa śmierci widoczną Boską mocą uwolnionym został. Było to rychło po skończonej wojnie r. 1663, jechał zakonnik ś. Franciszka Bernardyn z posłuszeństwa z klasztoru Podlaskiego do Grodna, po drodze przez nieznanomy sobie Różanny Stok przejeżdżał — niewiedząc kto tam mieszka, co się tam kiedykolwiek dzieć mogło. Zatrzymał się nagle, zdawało mu się widzieć niepospolitą światłość nad jednym punktem domu. Ta światłość unosiła się ku Niebu, z Nieba już większa spływała na ziemię. Na górze, gdzie stał krzyż, widział jakoby wzniesiony wspaniały kościół okryty różami. Tém widzeniem zachwycony wstępuje do dworu, w tój chwili zastał wszystkich zgromadzonych odmawiających przed Obrazem Godziaki o Niepokalaném poczęciu Najświętszej Maryi Panny. Dowiedziawszy się o wielu cudach, pojął tajemnicę swego widzenia. Podziękowawszy Bogu za nieograniczoną Jego chwałę na każdym miejscu, niemniej w prywatnym domu jak w klasztorze — widząc świetne imię Tyszkiewiczów, niemniej w sławę, jak przeznacną rzadko równą, szczerą, prawą pobożność okwitujące i bogate — pobłogosławił temu domowi i do klasztoru miał wyjeżdżać. Wyjechać jednak nie

mógł. Niepojmował jako się to dzieje i czém się to stało — uczuł wolę Boską, aby to wszystko objawił co widział Tyszkiewiczowi. Szczerze to wziął do serca Szczęsny Tyszkiewicz i żona jego, wielkiej świętobliwości i cnót, Eufrozyna. Na miejscu wskazaném wzniesli wspaniały i wielki kościół w Różannym Stoku. Odpowiednym był i stosownym do chwały Bożej i do sławy zasług Tyszkiewiczów imienia.

W domu jeszcze Rożannostockim słyszano przed obrazem tym pienie Anielskie. Głosy tego choru tylko Eufrozyna Tyszkiewiczowa i jedno dziecię słyszały; jakby głos z Nieba tylko cnotliwa i świętobliwa Niewiasta i niewinne dziecię usłyszeć zdolne. Nakeniec gdy ukończono kościół, tak był wspaniałym, że 20,000 ludu mógł pomieścić. Roku 1663 w sam dzień w Niebowzięcia N. M. Panny w prowadzono do kościoła solennie XX. Dominikanów i oddano im ten obraz. Na pierwszym niesporze czasu spiewania *Salve Regina*, wielki był płacz, wzruszenie, tryumf liczenie zebranego z Litwy ludu. Modlitwa porusza Niebo. Czesu tój pieśni i modlitwy, ujrano jakby żyjące Matki Boskiej wejście. Niebieski promień z nieba spadł na chór ludu; upadli na ziemię wszyscy. Był to cud wielki a bardzo szeroko rozśławiony po całej Litwie aż do dziś dnia. Oczem wznawiając pamiętkę, chwalmy Boga w niezmiernych cudach Jego na wieki. Do ozdobienia kościoła tego przyłożyli się wielce sławni na Litwie Korsakowie. XX. Dominikanie wydając książkę 1760 r. o Rożannymstoku w lat sto po fundacyi Rożannostockiego kościoła, poświęcili książkę te Imieniu Korsaków.

(Dokończenie nastąpi).

Wiadomości naukowe i literackie.

Z Poznania. Wydawnictwo p. Żupańskiego zaczyna odznaczać się nie tylko ważnemi dziełami wychodzącemi w przedmiotach naukowych i w literaturze pięknej, ale nadto wytwornym drukiem i papierem. Z tego względu poznańskie księgarstwo zrobiło wielki postęp, zwłaszcza gdy sobie wspomniemy na dawniejsze wydania drukarni Orędownika, a szczególniej drukarni Stefańskiego, odznaczającej się zupełnym brakiem gustu, i najniedbalszą korektą. Z nowych dzieł wydanych przez p. Żupańskiego, są: *Badania Lelewela o początkach Słowian, z drzeworytami.* — Dzieło ogromnej nauki i objętości: *Satyry Horacego wierszem miarowym* przełożone przez Dra Marcellego Motty, który dawniej nieco przełożył był *Elogii Wirgila* usza także wierszem miarowym. — *Żywot Szlachcica we wsi* przez Andrzeja Zbylitowskiego napisany. — Jest to przedruk rzad jego dziełka, które po raz pierwszy wyszło w Krakowie, roku pańskiego 1597. Powtórne to wydanie wyszło z polecenia księcia Zygmunta Czartoryskiego. — Niemniej w tójże księgarni pojawił się pierwszy tom: *Dziejów angielskich* od Jakuba Hgo do naszych czasów, przez Macaulaya. Przekład tego wyborowego dzieła zaleca się poprawną czytelnością — stylem pociągającym czytelnika. — O wszystkich tych nowych utworach zdamy rozciąglejszą sprawę, zastanawiac się nad każdym poszczególnie.

CZĘŚĆ LITERACKO-ARTYSTYCZNA.

O RÓŻNYM STOKU OKOŁO GRODNA O CUDOWNYM MATKI BOSKIEJ OBRAZIE i słów kilka o *Korsakach*.

(Dokończenie.)

Korsakowie ród swój wiodą wspólnie z innemi najznamienszemi domami od W. Książąt Litewskich. Protoplasta przybyły z Korsyki ożenił się z siostrą księcia Swidrygielły, w posagu na Białej Rusi wielkie dobra w Połockiem odziedziczył; od dóbr swoich różne mieli przydomki: Poczapowscy, Hluboccy, Hołubicey, Borkołapiowie, Udzielscy, Słowiczowie. Wszyscy jedną są tylko rodziną Korsaków, jednego używają herbu dwie kotwice razem skute, jedni na tarczy, drudzy na hełmie kładną. Niemasz domu, któryby ich prześcignąć zdołał. Sanguszkowie, Sapiehowie, Radziwiłłowie; Korsakowie są im równi, niemal wyżsi pokorą i świętobliwością, która w ich domu kwitła i przyozdabiała. Znakomici u nas w kraju mężowie służąc Bożej chwale i dla siebie stawiali pomniki w kościołach — kościoły do dziś dnia świadczą o potęgze i zasłudze dawnych domów, jako np. kościół Św. Michalski Lwa Sapiehy, kościół ś. Teresy Pacy w Wilnie, Nieświezski Radziwiłła Sierotki, Olycki Albrechta, Berdyczowski, Rozannostocki Tyszkiewiczów, Lubelski Firlejów. — Korsakowie mają też swój pomnik, to jest swój kościół w Głębokiem. Wielkością swoją i olbrzymią fundacją XX. Kar-

melitów bosych inne przechozi. Ta tylko różnica, w ustroniu mało znanym, jako ukryta pełna zasług sława Korsaków. W sprawach rycerskich w obronie kraju byli znakomici i wielcy — w Połockiem województwie zachowuje się dotąd tak zwane Pole Korsakowe. Jest to pole, na którym Korsakowie poczem z własnej rodziny złożony, z wyciężyli nieprzyjaciół kraju. Z wycięzcy Termopilsy Roman Sanguszko pod Ulą, Korecki, o którym tyle lud piśni śpiewał, niebyli słynniejsi od Korsaków, którzy zostawili po sobie pomnik wieczysty — oto Korsakowe pole. Jako na południu są mogiły Wandy, Krakusa, na północy kraju jest pole Korsaków. Chleb który mieli, nie z intryg, nie z protekcyj, lecz krwią był i znojem przodków dobyty. Wiele się do powiększenia chwały Boskiej w Połockiem przyłożyli. Majglówniejsze ich fundacya w Berezwezu Bizylianom i Wierzbołowi, Karmelitom bosym w Głębokim, w Ostrowcu Dominikanom w udziale i Hubinie ś. Franciszka Serafickiego zakonnikom Bernardynom — Józef Korsak wojewoda Mściślawski, Jan sędzia ziemski Oszmiański byli fundatorami. I tygodniową misją Kazimierz sędzia Nowogrodzki wielkim sumptem z najzbawienniejszym owocem do Nowogrodka sprowadził i utrzymał. Korsakowie własnym swoim kosztem i wojskiem bronili Połocka r. 1564. Po wzięciu Połocka w znacznej liczbie w niewolę zostali zabrani. Z sławą Rzpłtęj senatorskie zajmowali krzesła. Piotr Korsak wojewoda Połocki r. 1538, Józef wojewoda Mściślawski, Jan marszałek W. Księstwa Litewskiego kasztelan Połocki r. 1611 wojewoda Smoleński, Jan kasztelan Połocki r. 1661, Rafał Korsak r. 1631 biskupem r. 1637 metropolitą został całej Rusi. Wiele miał łask i znaczenia u Urbana 8go,

90
bogato od niego obdarzony, świętobliwy kapłan, biskup czynany, mąż światły, pracujący z poświęceniem się dla kościoła, świecznik jego prawdziwy, niepospolite znaczenie mający w kościele Bożym. Roku 1760 już ostatnich czasów panowania Augusta III. znaenie jako powagę w województwie Połockiem Korsakowie jako urzędnicy ziemscy ludzie szanowani, cnotliwi i poważni. Imię to przyszło do tego znaczenia, męstwo, wytrwałość, najczystsze obywatelstwo a Korsak, to jedno. W owym czasie w województwie Połockiem Ignacy stolnik, Franciszek podczaszy, Ignacy łowczy, Ludwik skarbnik, Trojan podwojewodzy, Michał sędzia pograniczny, Jan rotmistrz Połoccy, Kazimierz sędzia Grodzki, Nowogrodzki Aleksander skarbnik Orszański starosta Mielnicki, Jerzy starosta Kuzliński, Stefan rotmistrz Smoleński, Hipolit starosta Wielatycy i iani wszyscy ludzie cnotliwi w województwie swoim znakomici. Nakoniec Korsak poseł sejmowy ten wielką duszą swoją i cnotami zasłużył na osobnego historyka, jako jedno z wielkich okazałych drzew już się w gaju niemieści, lecz osobno stoi zdala, majestatyczną postacią, okazałemi swojemi formami podziwia.

Co do świętobliwości i pokory przeszedł wszystkich Kazimierz Korsak z rycerza i pana poddanego swego sługa, siostry swojej wieśniak. Świętobliwością i pokorą, stanął na czele nie tylko rodziny lecz i całego narodu. I wigodniej jeszcze dokazał jak ś. Aleksy Rzymianin (*). Bogatym będąc człowiekiem z sławą wielką a godną imienia swego, rycerskie sprawował rzemiosło. Pomimo powszechniej czci i miłości, którą wzbudzać umiał, pomimo przyszłości

*) O nim obszernie Naramowski mówi.

1854

qu. 14.

światnej, jaką mu imię, majątek sława rycerza obiecywały, nosił na sobie piętno tęsknoty, tej wyższej tęsknoty, którą tylko czuć mogą dusze i serca świętsze wybrane. Pragnienie doskonałości i poświęcenia się było jakby namaszczeniem, które odróżniało od innych tego rycerskiego pełnego wyższej do tego nauki młodzieńca. Długo jednak nie mógł wybrać dla siebie powołania; nie znalazł drogi, którą mu było najlepiej trafić i dojść do kresu zbawienia. Stan duchowny zdawał się być pewnym nieomylnym środkiem, jednak dość niemiął siły i natchnienia. Rycerstwo, powołanie tak szlachetne zaspokoić go nie mogło. Nieznane, wieszczę, święte nowego jakiegoś stanu pragnienie w duszy jego pałało, jakby natchnieniem Bożem, czuł pociąg do kmieć siermięgi, i ciężkiej około roli pracy. Przejsć do niej ze stanowiska jakie zajmował, z ukształcenia ze zwyczajów swojego życia, oczywiście było niepodobiestwem. Jedną razą na straży nocnej będąc, od nieprzyjaciół napadnięci zostali, zwalczyli ich lecz w pośpiechu Kazimierz Korsak w miejscu rycerskiej okrył się gunią kmieć, uważał w tem wyraźną dla siebie skazówkę. Stan swój rycerski opuścił, udał się naprzód na puszcę dla bogomyślności przez lat kilka na samej modlitwie i lichem wyżywieniu poprzestał. Lecz to go zadowolić nie mogło. Jako już był wyniszczonym i zmienionym na pustyni gdy poszedł do gospodarza we wsi służyć; nikt go niepoznał. Przez lat kilka oddał się z największym poświęceniem pracy i służbie. Gospodarz chciał mu wynagrodzić oddaniem córki i gospodarstwa. On czysty, nieskalany przez życie całe młodzieńca, dla uniknięcia pokusy i nagabania gospodarza, opuścił go a dla większego upokorzenia do własnej dziedzicznej wsi przyszedł

służbę u jednego z kmieci przyjmując. Wszystkie majątności jego już rodzona siostra pełna srogiej ku ludziom woli objęła. Niepoznany aż do śmierci przez lat wiele doświadczał przykrego obejsia, srogiego bicia i ciężkie podejmował prace. Gdy się już zbliżyła śmierć jego, miał umierać, gospodarz tracąc sługę, którego więcej jak syna kochał oblewał łzami. Rzekł mu Kazimierz, jeśli chce służbę jego wynagrodzić? nie nie żąda tylko aby mu sprawdził księdza, i pojechał na miejsce które mu wskazał, wiedział bowiem z natchnienia Bożego w tem miejscu spotka kapłana w podróży, którego pragnął. Przybywa sędziwy kapłan, przejął go jadącego gospodarz. Gdy wszedł a odszedł gospodarz, przemówił po łacinie Korsak i nazwał go po imieniu, był to bowiem nauczyciel jego. Przy ostatniej spowiedzi wytrył mu przejścia życia wyznając, że największych nieporównanych duszy zachwyceń doświadczał i prosił o wieczną tajemnicę i o pogrzebienie go między włościanami. Gdy umarł, tajemnica nie była wydana — pogrzebano go jako sługę jednego z kmieci. Dopiero po śmierci X. Dominika Podolca Jezuitę, tym był ten spowiednik, w jego papierach znalezioną została opisana historia przezeń tego zdarzenia. Dla tego mówię Korsak przewyższył i więcej na sobie niśli ś. Aleksy dokazał. Ten bowiem wzięwszy na siebie stan żebraka i u bramy własnego domu żył z jałmużny, jednak poznany był przy śmierci i cześć stosowną stanowi swemu odbierał. Pokora Korsaka dosięgła jeszcze za grobem, po śmierci długo o tem niewiedziano. Oto jest wzór szczerego uczucia. Uczucia bowiem ludzkie, zawsze dla siebie chwały między ludźmi szukają, nie są przeto szczeremi. Szczęśliwy i rzadki człowiek jest ten, który uczynił takie

dziwy w żywocie swoim.

Eustachy J.....ski.

Wiadomości literackie.

Kraków. Nakładem J. Wildta wyszła broszurka: *Święty Franciszek Seraficki* i poeci włoscy z jego szkoły — napisana przez B... Jest to krótkie zebranie, może za krótkie książki Ozonama: *Les poètes Franciscains en Italie* — przekład niektórych hymnów Jakóba de Todi udał się dosyć szczęśliwie; za to w innych miejscach czuć pióro kobiece, i niezbyt wprawne. Z tém wszystkiem wdzięczni jesteśmy autorce, że nam pierwszy raz dała poznać w kilku wyciągach ową poezję włoską poprzedzającą czasy Danta.

Lwów. Z dzieł najwięcej mających wagi i budzących interes jakie się w ciągu roku pojawiły we Lwowie, jest książka Karola Szajnochy: *Szkice historyczne*. Aczkolwiek obejmuje ona te tylko rozprawki historyczne, jakie zamieszczał *Dodatek do Gazety Lwowskiej*, z tém wszystkiem zawsze uważać je można, jako zupełną nowość. Znajdujemy w niej następujące przedmioty, podług nowych obrobione źródeł: Sw. Kinga — Szlak Batu Chana — Wiek Kazimierza W. — Do historyi Krakowa — Brody krzyżackie — Barbara Radziwiłłówna — Stanisław i Anna Oświęcimowie — Próbką podań historycznych — Wacław Potocki, autor Wojny Chocimskiej — Wnuka króla Jana III. Do tego dziełka dołączony jest portret Maryi Klementyny Sobieskiej. — Donosząc na teraz o tej pracy p. Szajnochy: damy później obszerny jej przegląd.

Rudki miasteczko (obw. samborski.) w dawnej diecezji
 lwowskiej (dzis w przemyskiej) w kościele parafialnym jest
 cudowny obraz Bogarodzicy w stylu bizantyjskim na
 tablicy (drewnianej malowanej) ^{wysokości 139 centim. szerokości 106 centim.} Obraz ten znajdował
 się pierwotnie w drewnianej cerkwi we wsi Zaleszczyki.
 Po zniszczeniu wsi i cerkwi przez Tatarów obraz ten
 przetrwał przez Jerzego Czarny (do r. 1612)
 przedsięwzięto (do tamtego parafialnego kościoła w
 Rudkach w XIV wieku ~~do~~ fundowanego, a r. 1606 przez
 Jerzego z Niedzielska Madalińskiego chorążycia
 wielimiskiego obudowanego z drewna, i w r. 1728 przez
 Michała Urbanickiego cześnika żydaczowskiego wyrem-
 rowanego.

[podobny do Częstochowskiego, tylko dzieje Chrystus trzyma zwoj zamiast różdżki (w stylu bizantyjskim.)

Ob: Vera effigies Imaginis B. V. Mariae
 Rudecensis in Archidiaecesi, Terraque
 Leopoliensi miraculis clarae. J. Fi:
 lipowicz sc. Leopoli. 12mo rzytk
 (blacha u Walerego Mięlogłowskiego -
 dzis u hr. Przerdzieckiego.)
 Kamiński z.: Wiadomości o cudownym obrazie B.
 P. Maryi w Rudkach. Lwów 1879. 8^{ty}

Rudki wieś zwata się pierwotnie Berkowa Włóka. Około r. 1430
dziedziec Lubor fundował Kościół ławnicki, który spłonienie jego Diak
Wnurek około 1640 dotował. W XVII w. dziedzic ~~...~~ Swiatopłk Pole-
Straszki kościół ten oddał rojnowiecom Arianom; lecz r. 1603 Jerzy
Madałnicki chorągi wielkopolski zwrócił go Katolikom. R. 1675 przez Turków
i Tatarow, spalony, odbudowany na nowo z drewna i obraz w nim cudowny
wystawiony. R. 1655 Jędrzej Heno podkomorzany sandomski zarządził murować
kościół, który r. 1728 Michał Urbanicki cześnik i dystrykcyjny dokon-
czył. Na wieży koscielnej zegar z cyferblatem mającym wyobrażenie bitwy
pod Berkami 1683 darowany przez Jędrzeja III. Cudowny obraz jest w
wielkim ołtarzu. - Cuda zaczęły się od r. 1693 proboszcz Jędrzej Gru-
dowski. - Komisja co do cudów tego obrazu zarządził Alexander
Fiedor bisk. przemyski 1727. - Główny odpust w święto narodzenia
N. P. Maryi (2. sierpnia)

(Ob. Wiadomości o cudownym obrazie Najw. Maryi Łany
w kościele parafialnym w Rudkach. Zebrał i wydał Ks. Michał
Kaminicki proboszcz radecki. We Lwowie, nakładem autora,
z drukarni Ludowej 1879. 120 str. 124. (od str. 91-124 na:
bożeństwo, gróźbki, pieśni.)

Obraz Najświętszej Łany Maryi w Kościele radeckim,
audami starym. Dostąd na odnowienie Kościoła. Lit. i
druk K. Pillera. 120 K. 2 (Chromolitograf. obraz N. Maryi
- Pieśni o N. Maryi Ł. w obrazie radeckim z r. 1703 - na końcu
widoczek: Kościół parafialny o. f. w Rudkach. Nakładem
Ks. M. Kaminickiego.)

Rudki miasteczko (w obwodzie samborskim, diecezji przemyskiej); w Kościele parafialnym jest ludowy obraz Bogarodzicy, pochodzący z cerkwi ruskiej we wsi Zalesonica (czyli Żeleznica) zburzonej przez Tatarów, i tu pierwotnie w drewnianym Kościele rudeckim umieszczony r. 1612. Murowany Kościół na miejscu drewnianego wybudował r. 1728 Michał Urbaniski cesnik żydaczowski. Aleksander Przedwojowski kasztelan wiszeński, Jędrzej Mikołaj Michałowski i a. Jędrzej Grudowski kanonik chełmski proboszcz rudecki fundowali manufakture. Kościół poświęcony r. 1741, lubo fundacja takowego sięga XIV wieku; uposażył go dziedzic Jerzy Madaliński r. 1606. — Obraz malowidła bizantyjskiego. — Odpusty: Stawne w Nawiedzenie (2 lipca), Wniebowzięcie (15 sierpnia) i Narodzenie (8 września) N. M. P.

(Ob. ludowy obraz N. P. Maryi w Rudkach pod Gródkiem przez a. ~~Michałowski~~ w piśmie: Chata nasopismo ludowe. Lwów 1872. Rok VI nr. 8, str. 113-115. = Obrazek litogr. kopciem a. Michała Kamińskiego pro: boszora 1872 (30 str.) —

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

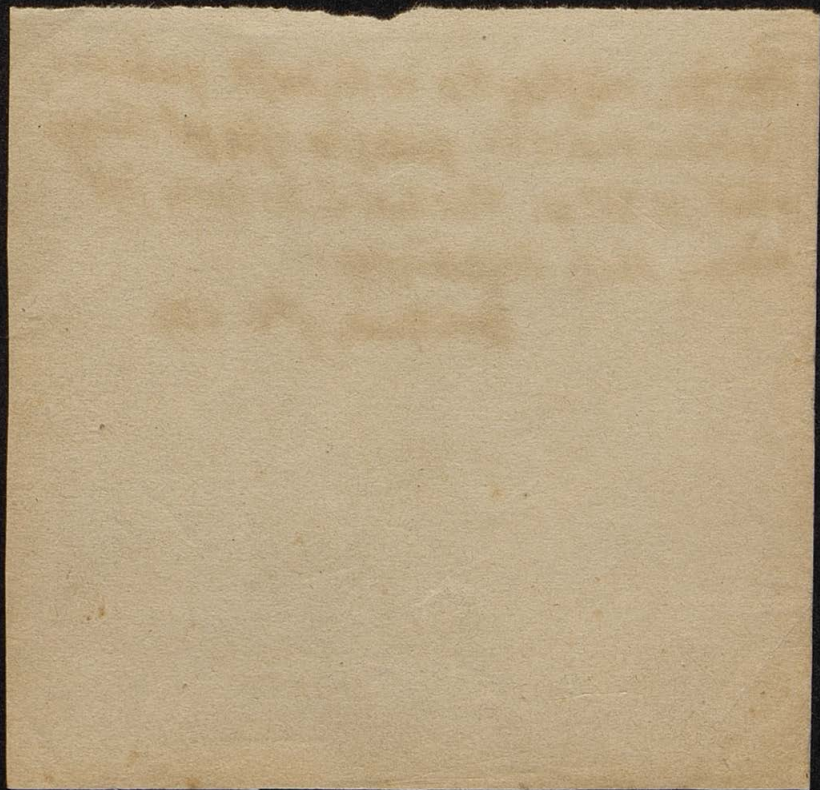
[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

93
Matka Boska w Rudkach.

tey sławne jest od trzech wieków cudo-
nym obrazem Najśw. Panny. W począt-
kach 18 stulecia była to jeszcze mała
wioska, a w wieku 14 jako przysiółek nale-
żało do Beńkowskiej Wiszni. W tej wiosce
stał na wzgórzu zamek Beńka, w którym
koliczni mieszkańcy chronili swoje życie
i mienie przed pogańską dziczą. Zamek
ten dziś już nie istnieje, a należał on osta-
tniemi czasy do Scibora. Ten dla wygody
katolików wybudował w Rudkach kościół
który Piotr Strzygonia Chrzastowski, bi-
kup przemyski poświęcił. Kościół ten nie
pozostał, ale kilkakrotnie przez pohańców
był spalony. Zaglądnijmy teraz do history-
cznego obrazu. W roku 1612 był kró-
lem polskim Zygmunt III. Król ten, chcąc
utrzymać na tronie mołdawskim Konstan-
tynego Mohilę, posłał swe wojsko pod wodzą
Stefana Potockiego na Mołdawę. Hetman
potoczył z Turkami niepomyślną bitwę dla
czci polskiego, sam dostał się do niewoli
a wojewoda zaś mołdawski został zabity pod
czasowym Rogiem. Tatarzy, nie doznając za-
pory, wpadają w ogołoczone z wojska Ru-
sy. Podole, palą wsie i miasta, zabierają
mienie, a spokojnych mieszkańców upro-
stają w jassyr. Wieś Żeleźnica
a Pańską stała się

Ruzyn miasteczko w kijowsk. gubern.
powiecie skwirskim gniazdo Książki Ruzyn
skub w XVI w. W cerkwi S. Mikołaja jest
audowany obraz Bogarodzicy
Lachlewicz str. 209.

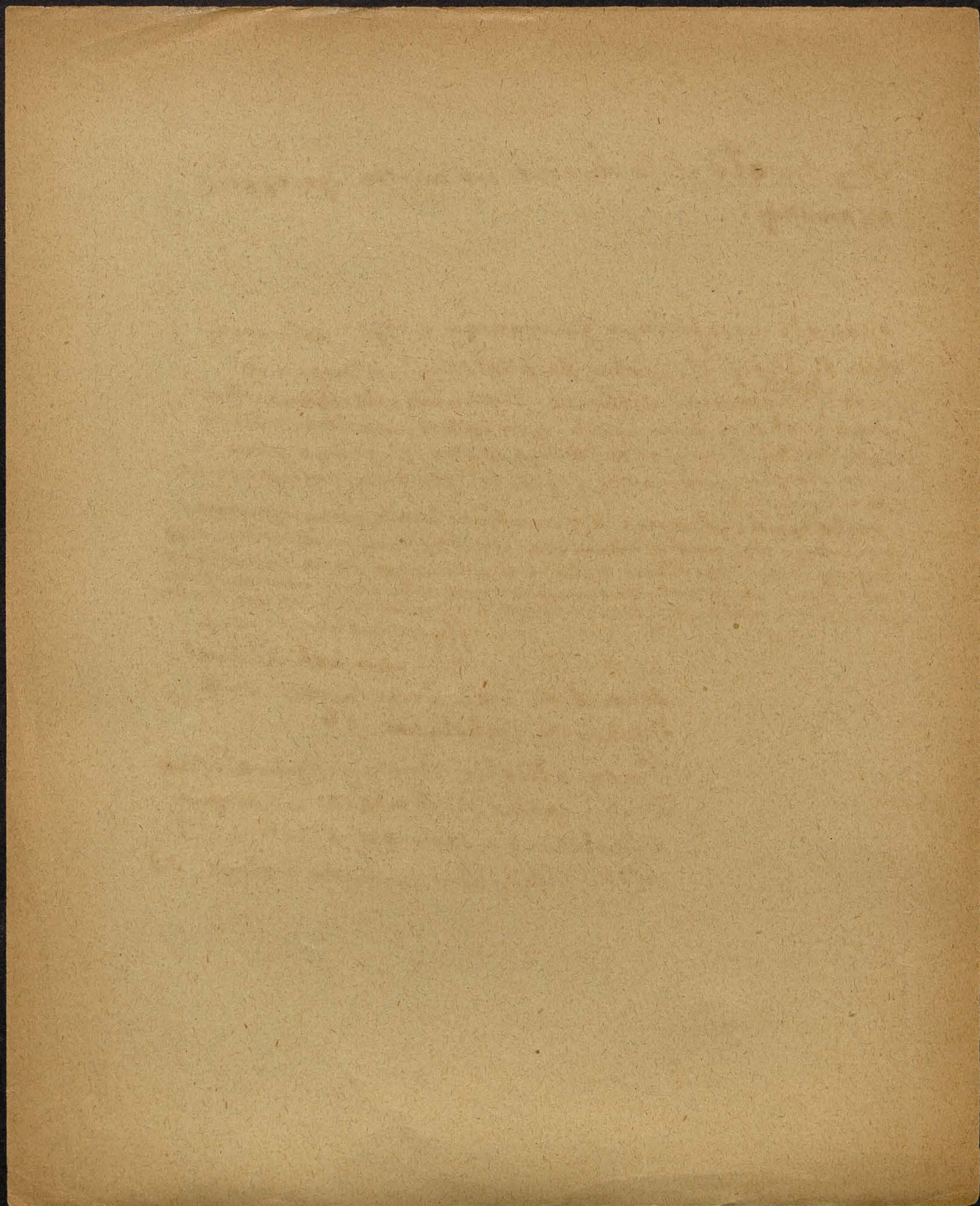

Rychwałd w. (w obwodzie wadowickim, diecezji
krakowskiej)

W Kościele parafialnym fundowanym r. 1472, jest cudowny
obraz Ś. Maryi P. (podobny do Sokalskiej), którego cuda
spisał ^{Andrzej} Komonicki, w rękopisie: Monumenta albo zebrańie staro-
żytnych dzieł, orządów, ludów, powieści i tańsk boskich przez obraz cudowny
"Matki Bożkiej P. Maryi w Kościele Rychwałdskim, przywilegia, prawa, opo-
wieści starych czasów spisane r. 1728." fol. 70 arkuszy (najduje się w Kos-
ciele w Rychwałdzie)
Dziwotny Kościół wystawiony r. 1472 pierwotnie z drewna, później wymurowany;
wymalowany r. 1635 wewnątrz. Cudowny obraz odr. 1647 stawy, przeniesiony r. 1688
z boczego do Wielkiego ołtarza. Katarzyna z Komorowa Łaska marszałkowa W.
A. dit. r. 1672 fundowała prebendę i fundusz na 2 moze co tydzień do cudownego obrazu.
Kościół Konsekrował r. 1756 Franciszek Potkagiski biskup patarenski, sufragan Krakowa

(Ob. ryzing: Vera effigies gratiosae imagi-
nis B. V. M. in elesia parochiali Rychwał-
densi, dioeci. Crac. Decan. Livec. - sculp.
Strachowski Vratislaviae. 4to)

Pieśń o Matce Bożkiej Rychwałdskiej.
Druk i nakład K. Prochastki w Cieszymie
i Pielotku. 8. r. (około 1870) 8vo str. 2. (Po-
czątek:) Witaj o Pani Niebieska Królowa i t. d.

96

Rychwałd (w wadowick.) w. Kościół parafialny S. Mikota ^{pa}
 pierwotnie drewniany zbudowany przez osadników niemieckich,
 erygowany r. 1472, na 3 stare dzwony, z których jeden z starożytnym
 napisem, drugi sprawiony przez Grzegorza Dziuzi ^{r. 1569}, drwonny
 wystawił Jerzy Wronicki cieśla i snycarz ziwiecki; sam Kościół
 malowany r. 1635 za staraniem Baltazara Sumstkiego plebana miejs.
 cowego. Później ten Kościół został wymurowany; organy sprawio-
 ne r. 1680. A wielkim ołtarzu jest cudowny obraz Ś. P. Maryi, który
 Katarzyna z Komorowa żona Piotra Samuela Grudzińskiego
 z Wielkiejpolki, majątku meza swego przywiozła i najpierw
 w zamku w Stępieniu trzymała, i r. 1647 do Kościoła w Rych-
 waldzie darowała, gdzie wotawiony w ołtarz pobawony który Miś-
 kotaj Oborski sufragan Krak. benedykta. Od r. 1647 zaczął ten
 obraz slynac cudami: albowiem d. 8 Wrzesnia na nabożenstwie w
 dziata Elżbieta z Pibersztyna Karska arendatorka mego Rych-
 waldku, widziata jak się ten obraz mienil, i megi sama raka na
 twarzy cudownego wzdrowienia doznała. Toż samo ozdrowiał Piotr
 Samuel Grudziński wojewoda kaliski starosta wrodzki, któ-
 remu we śnie ten obraz się pokazał i o niedowierzenie sstrofował;
 w skutek czego ów Grudziński ołtarz do tego obrazu sprawił.
 R. 1658 d. 11 Czerwca Katarzyna z Komorowa Grudzińska dziedzi-
 ka Stępienia w towarzystwie 2000 ludzi szła w procesji do cudow-
 nego obrazu w Rychwałdzie, dziękując Bogu że jej majątku
 w inkursji szwedzkiej ocalały. R. 1672 Katarzyna z Komorowa
 ze woto żona Teodora Łaskiego fundowała prebendę do ołtarza Ś. Ma-
 ryi w Kościele rychwałdskim zapisawszy na to roczny czynsz 200 złp. na
 Rychwałdzie. R. 1688 d. 20 Listopada został cudowny obraz uroczajnie
 z bożnego do wielkiego ołtarza przeniesiony i bractwo Skaplera w.
 zaprowadzone. — R. 1718 d. 11 Czerwca zaprowadzono przy Kościele w
 Rychwałdzie drugie bractwo S. Trojcy. — R. 1693 zaczął pleban miejs.
 wy Andrzej Płucinski w Rychwałdzie nowy Kościół parafialny
 murować kościem Konstancji Otyli z Wielkiejpolki Oginińskiej dziedzi-
 ki Stępienia i Rychwałdu — lecz dopiero r. 1756 skończony i przez Fran-
 uszka Potkańskiego biskupa patarensk. sufragana Krak. konsekrowany.

Stary drewniany Kosciół z Rychwaldtu przeniesiono do Głowic.
- Przy Kosiele w Rychwaldzie jest 19 kopis: Monumenta albo
zebranie starożytnych dzieł, ozdób, cudów, powieści i tańsk
boskich przez Obraz cudowny Matki Boskiej L. Maryi w
Kosiele Rychwaldskim, przywilegia, prawa, opowiesci sta:
rych czasów spisane r. 1728 przez Andrzeja Komonickiego
wojta żywieckiego." in fol. arkuszy 70. - Rytmę cudow:
nego obrazu w Rychwaldzie sztychował w Wroclawiu Stra:
chowski.

Rytkow (?) obraz Łopatyn.

Obraz r. 1756 przeniesiono do Łopatyna.

Rytkow w. w dystrykcie lwowskiej, w województwie bełskim, starostwie szarorawieckim.

Tarcza mocna dla obrony rzymskiej religii wystawiona r. 1790. (b.n.)
8vo str. 77 i k. 1 (jest to opisanie cudów N. P. Rytkowskiej; od str. 40 więcej pobożnej treści - wydane przez Janka Wiśchowskiego burgrab. grodzk. liwoh.)

Zocher n: 9018.

1: Przy końcu dodany tegoż autora: list uniwersalny o ostatcznym sądzie boskim (b.n.) 8vo str. 34. wierszem !/

Rechnung (2) über die...

Die...

...

Rywałd (Rehwalde) wieś w dawniejszej diecezji chełmińskiej (obwód Grudziądz), w kościele parafialnym tyt. S. Sebastiana, jest w wielkim ołtarzu cudowna figura M. Marii P. Trzymającej na lewym ręku dzieciątka Jezus, z drzewa rzabiona do 4 stóp wysokości. Według podania wyrzebił tę figurę pobożny Krawczyk w zamku Radzyń, i w Rywałdzie przy drodze w Bożejmsce umieścił. Gdy się różne cuda przy tej figurze działy, zamiesiono tę figurę do Radzyń, z kąd jedna kłosem do Rywałdu powróciła. Wybudowano dla tej figury osobny kościół Narodzenia M. Marii P. w Rywałdzie, który r. 1667 już był parafialnym; odbudował go na nowo dziedzic Sebastian Czapki Kasztelan chełmiński r. 1689. R. 1748 fundowała przy tym kościele klasztor Kapucynów ^{Konstancja} ^{Doła} z Gnińskiego Czapka wojewodzina chełmińska (pomorska), sprowadziwszy zakonników z Warszawy. Klasztor suprymowany r. 1823 przez rząd pruski, przeznaczony został na dom karny dla duchownych, kościół zaś zamieniono w parafialny. Największy odpust bywa na Narodzenie M. P. Marii.

(Ob. Fankidejski: Cudowne obrazy, str. 92-96.
- Wizerunek Matki Boskiej w Rywałdzie, drzeworyt. w Chwarszewski Józef: Żywoty Patronów narodu polsk. Poznań 1874, str. 24.)

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs, but the characters are too light and blurry to be transcribed accurately.

89 Stodki owoc drewa Gruzickowego bo zdrowiu, życiu i zbawieniu skuteczną ayli. Tąski i cuda świadczone od obrazu Matki Boskiej na Gruzice zawiązone; a w Kos: całe Bzefrowskim ojcow Bernardynów będącego lebrase y za pozwoleniem zwierzchnof. a; przez jednego Kapłana Zakonu S. O. Franaszka Obserwantów Prowincyi Buzkiej do druku podane roku którego Błogosławiony Owoc z żywota Maryi. światem wydany 1765. w drukarni Lwowskiej SS. Trojcy. in 8° ^{Kart 147} Ark. A, B, C, D, E, F. nie licząc na drugiej stronie tytułu ryćkat: ^{in 12°} Miraculosa mater Bzefowienfil ryłowana: ^{licho} F. Z. B. d. Refson. (autor Bzefowski Venobi Pradicator generalis definitior actualis)

R. 1513 d. 15 sierpnia na tym miejscu gdzie Kłasztor Bernardynów zjawita się statua Matki Boskiej na Gruzice u Kmiotka Jakob Ado (statua z lipowego drewa Toki z wyfoka) wyffawiono matę Kofiotek drewniany który r. 1531 Tatarzy fhalic nie mogli R. 1610 Mikotaj Spyttek z Doboku Ligeza Kapłtan fandonis fki kofiot Bernardynoi zayyna murosaw ~~z kłostu~~ w którym leży po: chowana w habicie zakonnym córka Ligezy owego: Zofia Luderyanse z Krafinskich Ligezianska potym diepna na Oftracy; zastawin Komiszyna Koronna ta fundowata w Bzefowie Kofiot i Kłasztor Bernardynek które z Farnowa sprowadzita leży na tym miejscu byli potym Liary R. 1642 powietrze okropne w Bzefowie grasowato że wffyszy prawie wymarli R. 1672 wielka

pozawiskia cissi miasta misfrukt. Bzefow r. 1739 nalezat dubomisfchim w zamku była Kaplica R. 1754 ^{stat} ~~stat~~ a fki (koronacyja tego obrazu Kormami przez Benedykta XIV powfwis conemi za ftaraniem X. Jerego dubomisfkiego Chora jego W. Kor. który Kaplica bogata wysffawowat ^{Lubbrinska wdowa potym} po smierci jego zona jego urodzona Joanna Baronowna de Stain (r. 1765 ^{chora potym} ^{prawa} ^{ta} ^{h.} wffaniata Koronacyja. d. 8 Wrzefnia 1762 Koronowat Wautaw Sierakowski biskup przemyski (jest drukowany Dyaryusz tej Koronacyji)

Bulla na Koronacyja dana w Rzymie 5 Grudnia 1753 zftaraniem Jerego dubomisfkiego Chora jego w Kor. Bzefowskim Franc: Kazanie na Koronacyji cudownej Matki Boskiej w Bzefowie R. P. 1763 d. 9 Wrzefnia. Lublin w druk Soc. Jes. 160 ark. 5.

Ob: ^{Joan} Matyszko (Alexander (Nonnowostkiego Retoryki Professor): Kazanie podroz aktm
kornelii Statuy Matki Bozkiej w Rzeszowie. Krakow w druk. Semin. S. 1763. fol.

Marcellian od S. Henryka karm. bos. pncos lubelsk: Monarchuzna
wtadza z meicerynfska Maryi tafkawofus ztaozona przy publicznej
w Kosiele Rzeszow. OO Bernard. Statuy od kilku wiekow cudami
Stynqcej Kazaniem w oktawę 3^{ia} oglofzona. Lublin w dr.
Col. Soc. Jes. fol. Ark. 8^{ed}. Popielom.

Historya zjawienia sis statuy Najow. Maryi P. Kłora w Kosiele OO. Ber.
narydnow Rzeszowfskich cudownemi Stynie Tafkami. Wydana w R. 2.
1765 z Archiwum Konwentu Rzeszowfskiego a terazza nowo prze-
drukowana. Druk i naklad Kfiszgarni J. A. Pelkara w Rzeszowie.
80 str. 48. na koncu Aprobata na dyeto: Stodki owoc drzewa grubzkowego
a P. zenobio. dat. 26 April. 1765 i Dodatek cudow od r. 1828-1855.

Na pamiatke stuletniej Koronacyi Najow. Maryi P. w Kosiele OO. Ber.
narydnow Rzeszowfskich na dniu 8 Wrzesnia 1863 odbyc sis majqcej.
(Historia Kłor.
toru i opis) Rzeszow drukiem Jana A. Pelkara 1863. 80 str. 15

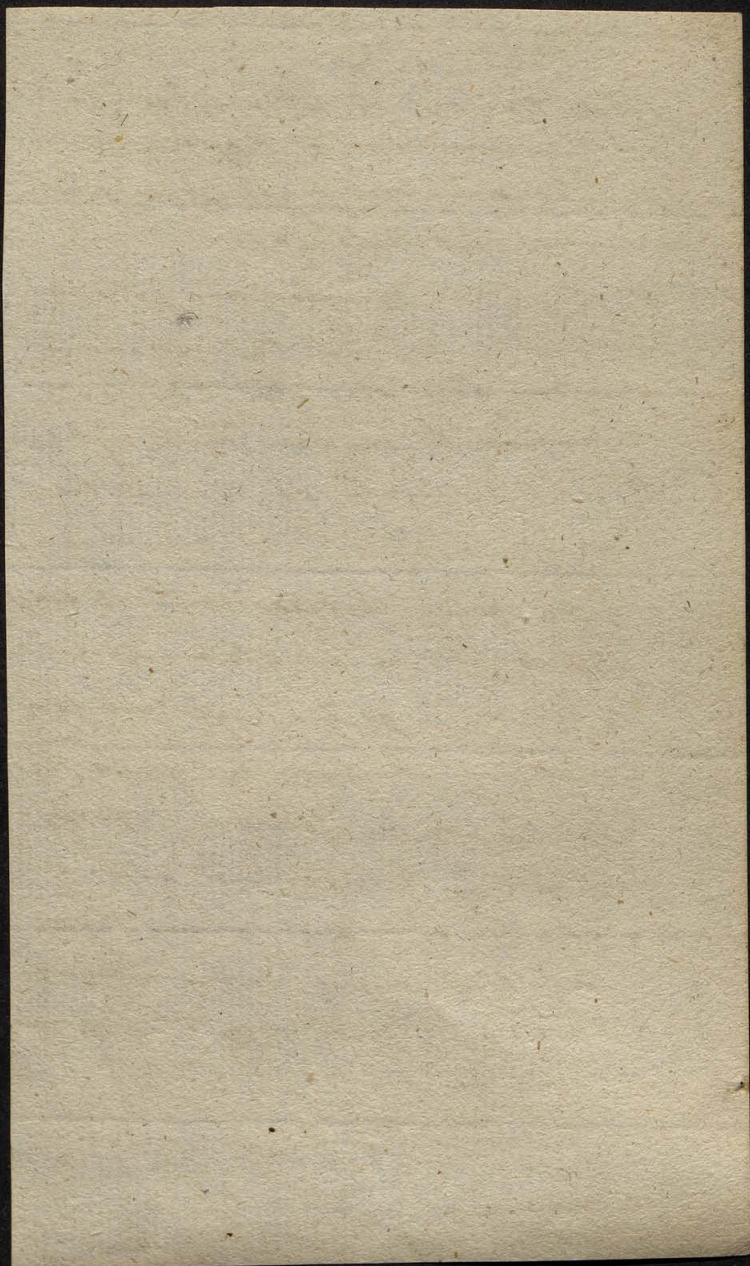
OO Koronacyach - Kofiot z Kłafystorem Bernardynow na miejscu dawnego
Kofiotka drewnianego z r. 1610 Mikotaj Szytek Ligera na Gorzycach,
Ledzifzowie, Rzeszowie i Gogowicie Kapfytelan random. Budowz ukończono
r. 1629. Kaplicz po prawej stronie w Kłorej sis mefci cudowna statua wystawit
zenny Lubomirfski chorqzy w. Kor. Kłorej toz zbudowal Kaplicz po lewej stronie
Jera Jezusowego. Ottaż wielki z mekq Chrystusa rzeźba na alabastrze fundowal
Mikotaj Liger.
Statua rzeźba z lipowego drzewa wyfo Kofia z łoka, piastuje na lewej dzeicme Chrystusa
w prawej trzyma berło, wystawiono najpryod matq Kaplicz potem r. 1531 obfzermiej sy
Kofiotek drewniany. (korony dawne z Kładziona - nowemi dopiero z Dyma przystanemi)
Koronowano d. 7 Wrzesnia 1863(2)

Bzowski Franuisek: Kazanie na Koronacyi cudownej Matki Bozkiej
w Rzeszowie. Lublin 1763. 840

Doman'ski Wojciech x. Prawo Koronne Maryi w znak Krzyza Sw. to jest Kazanie na Koronacyi cudow-
nej Matki Bozkiej w Rzeszowie, w Obfzypantow prowincyi Rakckiej, miane r. 1768. w Krakowie w
druku seminaryum biskupiego 1766. 40

Krótkie Historja o Obrarzu cudzo-
nym w Królestwie w Królestwie Włoch.
O. O. Bernardynów Królestwa
wzrostem powiększenia. -

1513 statuta zamieszkała, na gruncie
pojawia się na tem samym
miejscu gdzie dziś stoi kościół -
wówczas to miejscem było ogro-
dem i należało do Księstwa
Saxonia Ado. - który przechodził
się w ogrodzie wieczorem d. 15 sierpnia
miał to jest na łonie wzięcia
N. p. Maryi - sprężyć wszelkie
dwiaktywa stwarzająca, grzeszka,
wzrostem nie bez trudy, prochy-
pit bliżej - i usłyszał głos -
„Nikiej się - Chce ja na tym
miejscu chwalić syna mojego
wiedzi - i prosiłby strażnika
dodać” -

Wabożenstwo podczas mszy św. do P.
Jezusa i do N. P. Maryi szerególniej
w Kościele OO. Bernardynów Prze-
zwojskich Sankami Stryncej. Tarnow
druk. Anst. Rufinowskiego 1854. 120
st. 216.

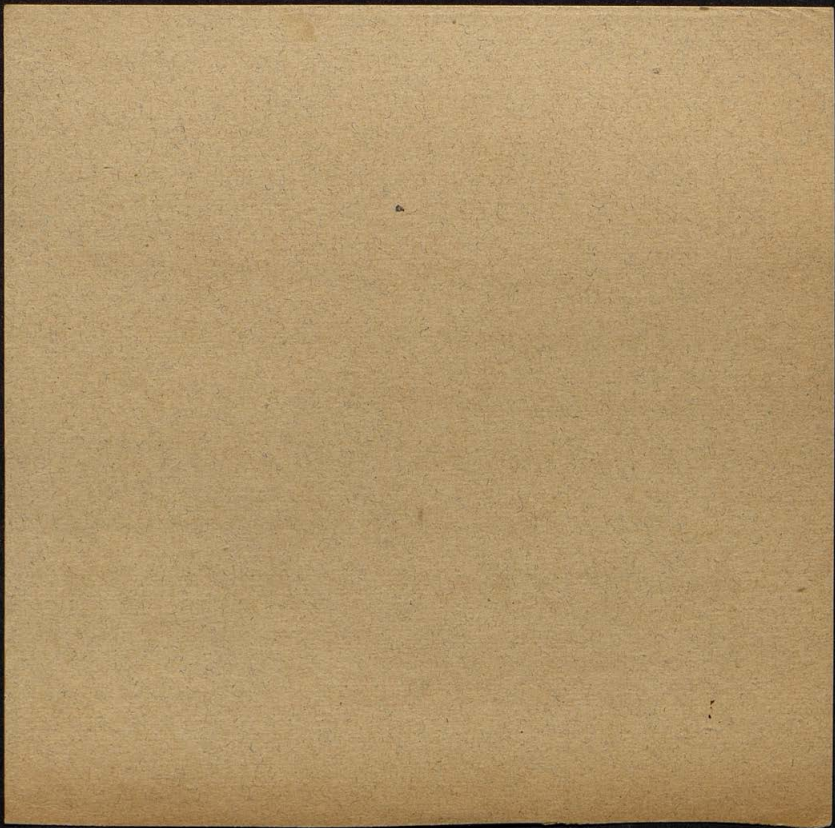
101

Hymn na cześć Najsw. Boga-rodzicy Maryi P. przy stoletniej
rocznicy Koronacji Jejze w Przeszowie, cudami Stryncego wizerunku
w Klasztorze OO. Bernardynów, uroczystie odbytej nadmian 8 Wiercia
1863, napisany przez Teofila Stryncjanickiego. Przeszow, druk i na-
klad Koisgera Jana A. Pelara 1863. 8st. K. 4 (hymn i modlitwa)

History

Kazanie na Koronacji cudownej matki
 Płoskiej w Arseńowie r. 1763 d. 9 Wrsześnia
 I. Franciszka Porowskiego Soc. Jesu.
 Lublin, w druk. Soc. Jes. 8° Kart 38.

Zjawil się obraz 15 B ubogiemu Janu;
 bowi Adu na grufie - Korony spra-
 wit I. ^{geny} Lubomirski chorazy (Koron. z
^{joanna karolina de sztein}
 zong, Koronował Wawław Tietkowski angb.
 lwow.

103
Straszewski Cudowny obraz P. Maryi
w Rzeszowie. Straszewski sculp. 1778.

104

Kościół cudownej Matki Boskiej w Przeworze
(Chata, opisano wydawane przez x. O. Motynickiego. 8.
Lwów 1874. Tom X. Nr 14 str. 209-214.

~~... ..~~

(... ..) s ... ..

... ..

... ..

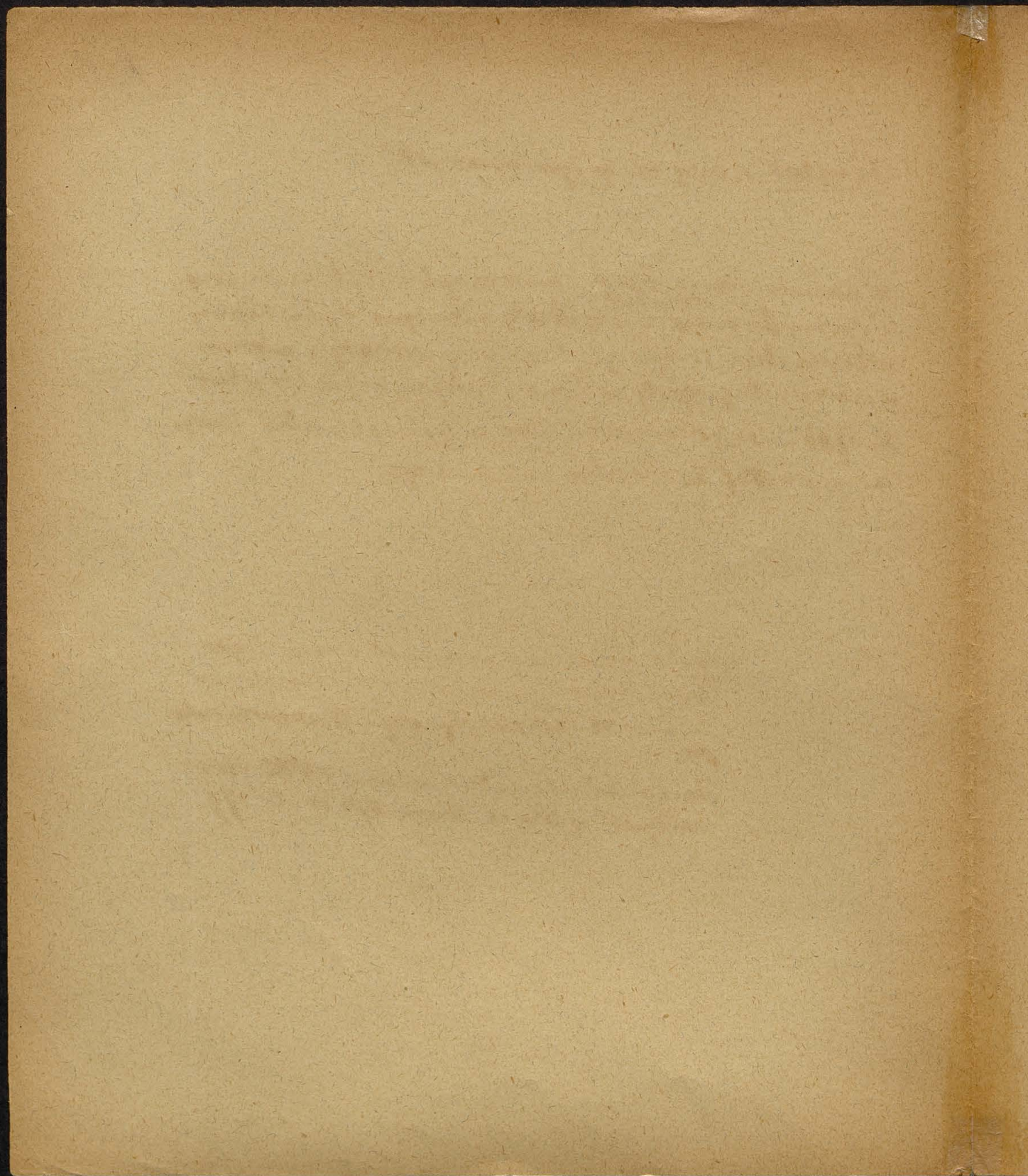
... ..

Sambor nowy m. (w dyec. przemysk.)

W Kosciele Bernardynów, fundowanych r. 1476 przez Jana z Sprowy ^{wojeś. podolsk.} Chorowaja (z żoną Beatą z Jenayna) był w Kaplicy wdowiny obraz N. Maryi P. bolesnej siedzącej z miezem w pierści i trzymającej na łonie zdjątego z Krzyża Chrystusa. R. 1786 przeniesieni zostali Bernardyni do Klasztoru Miszyonarzy, a r. 1847 do Klasztoru prozumińskiego.

(rycina: Prawdziwy wizerunek obrazu Najsw. Panny Bolesnej w Kaplicy W.W.O.O. Bernardynów w Samborze Taskami Stryńcey - Maszewski sculp. 8vo

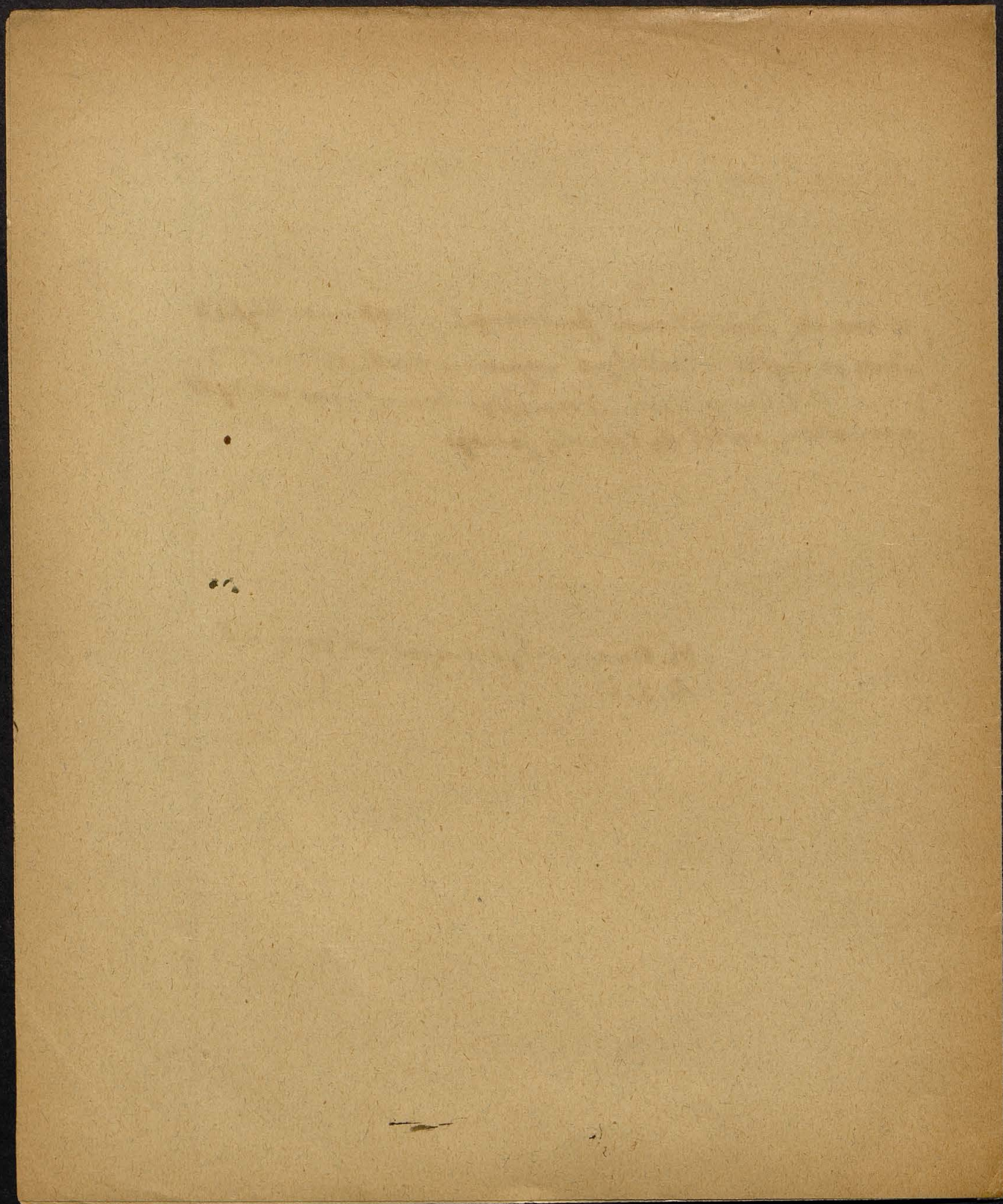
Starożąd. Sad.: Pamietnik zakonu W.W.O.O. Bernardynów w Polscie. Lwów 1874. 8vo str. 377.

Sambor nowy m.

W kościele Dominikanów fundowanych r. 1406 przez Elżbietę
wdowę po Spytku z Mielostyna wojewodzie Krak., był cudowny
obraz N. P. Maryi, który po supresji Dominikanów w r. 1788,
przeniesiony został do kościoła żarnego.

(Ob. Barcz: Rys dziejów Krak. Karn. T. II,
str. 326)

Sambor nowy.

W cerkwi parafialnej Narodzenia Śr. Maryi P. której r. 1554
 założoną została jest cudowny obraz Śr. Maryi P. Z powo-
 du task doznanych około r. 1760 Eliasz Komarnicki fol-
 nik żydowski z żoną swą Heleną Kerkier nową na
 miejsce drewnianej wymurował.

(Ob. Schmatiom eparchii Pere-
 myszkoy ~~1877~~ 1878 str.
 328) (Ob. Pierwi raboiznyja iz Boho-
 klasnyka porajewskiego peredru-
 koranija. Peremyśl 1834. 8°
 Rabiej Franc: Istorija cudotwornoj
 ikony Prez. Diewy Maryi w cerkwi
 Samborskoj. Sambor 1889. 8° str. 35. (102a)

Korotka istorija cudotwornoj ikony Prez.
 Diewy Marii w parochialnoi cerkwi Sambors-
 koj. Napisau Franc Rabiej gr. kat. sotrudnik.
 w Samborie. Da kladom Rady Mjeskoj. Z pe-
 ratni Swarca i Trojana 1889. 12° str. 35.
 z ryunk drewnyt. "Cudotworna Prez. Diewa Marija
 Samborska" (W bogatych ramach Progorodnia piastuje
 drzewna Chrystusa, ktory wis do niej tuli.)
 Autor wspomina iz wydano chromolitograf. obraz M. B. Sam-
 borskoj i bite medaliki - Na koncu: Piesni do Cudotwornoj
 Prez. D. Marii Samborskoj. (Dywna twoja Tajna cychuja jawnie i t. d.)

miasto Sambor zalone zostało po pożarze w r. 1241. St. =
rego. Sambora w g. Starego Miasta. - Cerkiew wybudował r.
1554 Antoni Radzyński biskup przemyski za pozwoleniem
Krolowej Bony. Cerkiew ta pierwotnie drewniana r. 1333 pod m.
p. Ta. Obraz cudowny objawil się d. 15 Września 1727 w domu
Heleny Dobrzańskiej wdowy, studentowi Protowi Marsters.
Kiemu, który na nim dostrzegł trzy krzyże. Obraz ten na
prośbę proboszcza ruskiego darowała Helena Dobrzańska do
cerkwi. Obraz malowany na płótnie, u góry malowany wizeru-
nek męczyzny trzymającego karkę z napisem: "Bwsepjetaj
Maty" jego zony i herb. Pierwotnie ten obraz jakiś podróż-
ny zostawił u Jana Stawicza kupca greckiego, po którego
śmierci r. 1705 Helena Dobrzańska jako po rękopie odzie-
dziczyła takowy. - R. 1727 przystąpił przez biskupa przemyskiego
komisarze Ezechiel Pomzankowski iumen Tawrowicki, Antoni
Topolnicki, Barlaam Filipowicz i Teodor Nalczorczycki dzie-
kan samborski, d. 28 Września 1727 obraz za cudownym ^{wizeru-} ~~obrazem~~
a biskup przemyski Hieronim Ustrzycki dekretem wydanym
w monasterze Sw. Spasa 1727, tenże obraz za cudowny agto-
r. srebrną sukienkę, do obrazu sprawił r. 1728 Eliasz Komar-
nicki miecznik z ydarewki dziecię wsi Radtownie który także
w tym kościele r. 1737 cerkiew wymurował, w której się znajduje
portret jego i jego zony. W cerkwi tej pochowany biskup pre-
myski Stanary Szepetycki + 8 Czerwca 1779 w Straszewiczach.
W cerkwi znajduje się księga opisywająca cuda przy tym obrazie
zdratane od r. 1727 - oraz wstąpił św. Walentego kapłana
męcenika za czasów cesarza Klaudiusza r. 270 po Chr.

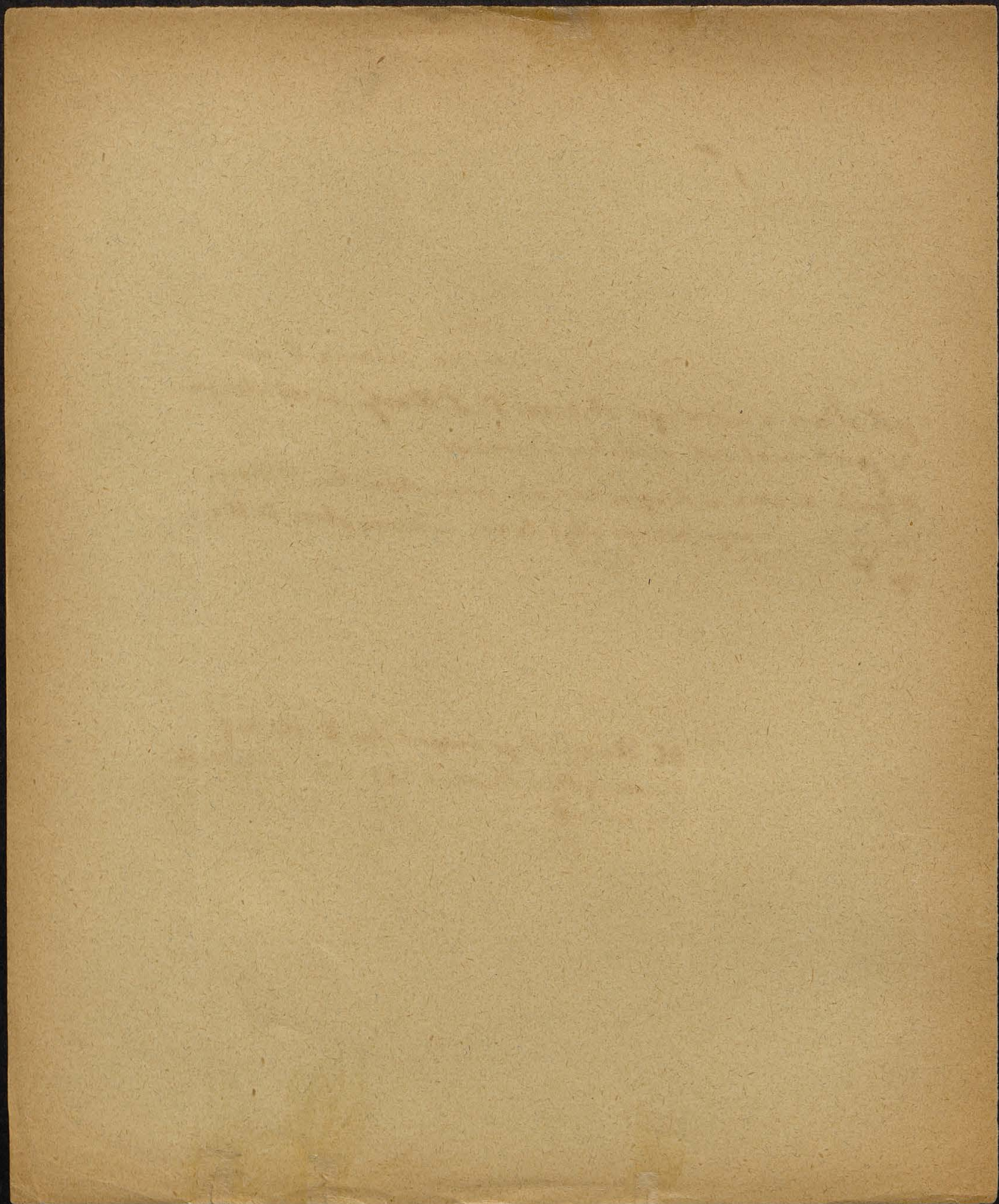
Sambor nowy. Obraz cudowny N. M. P. był w suprymonowanym
Kleptorze Dominikanów. Pł. Barzoz Dys dziejow za K. Kazn. II. 326.
Kownacki: Sparta 256.

Sandomierz m.

W kościele Dominikanów ^{św. Jakoba} po lewej ręce ołtarza P. Jezusa
jest ołtarz z cudownym obrazem N. P. Maryi, przed którym
św. Jacek miał swe modlitwy odprawiać.

W tymże mieście w drugim kościele dominikańskim S. Maryi
Magdaleny (suprymowanym) był także cudowny obraz Śr. Ma-
ryi P.

Ob. Barcz: Rys dziejów Tom II, str. 327-
Nowowiejski: Phoenix pag. 211 - Siejkowski:
Dni roczne.

Sejny miasteczko dziś w Królestwie Polskiem
 dycecyi augustowskiej, dawniej w dycecyi wileńs.
 W kościele katedralnym w wielkim oltarzu jest cuda-
 mi słynąca statua z drzewa lipowego do 3 łokci wy-
 soka, pięknie rzezbiona, malowana, przedstawiająca
 siedzącą na krześle N. Marys P. trzymającą w lewej
 ręce jabłko, prawą zaś stojącą dziecię Chrystusa. Sta-
 tua ta od rzęzi aż do dotu otwiera się i wtedy przed-
 stawia N. Marys P. z rozłożonymi rękami, a w ołtarzu
 S. Trojcy, to jest Boga Ojca trzymającego Zba-
 wiciela na krzyżu, a nad nimi Duch Sw. w postaci
 gołębki; skrzydła zaś statui tworzą płaszcz rozpos-
 tarty, pod którym z obu stron umieszczone postacie
 klęczących Krzyżaków i osób różnych stanów. Sta-
 tua ta rzezbiona w XV. wieku, była pierwotnie w jakimś
 krzyżackim kościele w Prusach, skąd około r. 1532
 wyrzucona przez Luteranów, pozostawała w prywat-
 nem posiadaniu w Królewcu. Tu r. 1603 zakupiona
 do nowo erygowanego kościoła Dominikanów w Sejnach
 (który r. 1602 d. 16 maja Jerzy Grodziński starosta
 przerosłki, lesniczy puszczy królewskich przelomskich
 pierwotnie z drzewa fundował, r. 1619 zaś wymurowany,

r. 1804 przez Rząd pruski supymowany i w Kosciot
Katedralny ^{r. 1817} zamieniony). Za Taską tej statui miastecz:
ko Sejny r. 1656 cudownym sposobem od wojska mos:
kiewskiego stojącego już w pobliskich Łordziejach,
uratowane zostało. R. 1720 sprawiono na tę statue
srebrną sukienkę. - Kosciot odrestaurowata Róża
z Platerów Strutyn'ska Starosina siejwiejska r. 1760.

(Ob. Szymak Grzegorz: Prerogatywa Za:
konn Karnodziejskiego. Wilno 1755. 4to
str. 421-423. - Pargacz SadoK: Dys:
dziejów Zakonu Karnodziejskiego. Lwów
1861. 8vo Tom II, str. 372. - Kłosy
pismo illust. warszaw. 1868 Nr 126,
gdzie drewnyjt statui - Wlancki Stanis:
ław: Maria w Stynnych Taskami obra:
zach. Warszawa 1869. 12mo str. 69-72
z drewnyjt.)

110

Sejny (w dawnym powiecie grodzieńskim)

W kościele Klasztoru Dominikanów, który r.
1602 Jerzy Grodzieński starosta przerański
fundował jest cudowna statua Bogarodzicy
~~z~~ średniej, z drewna, która się otwiera;
przyniesiona do Sejny r. 1603 umieszczona została
w kościele 1619

Szymak: Prerogatywa.

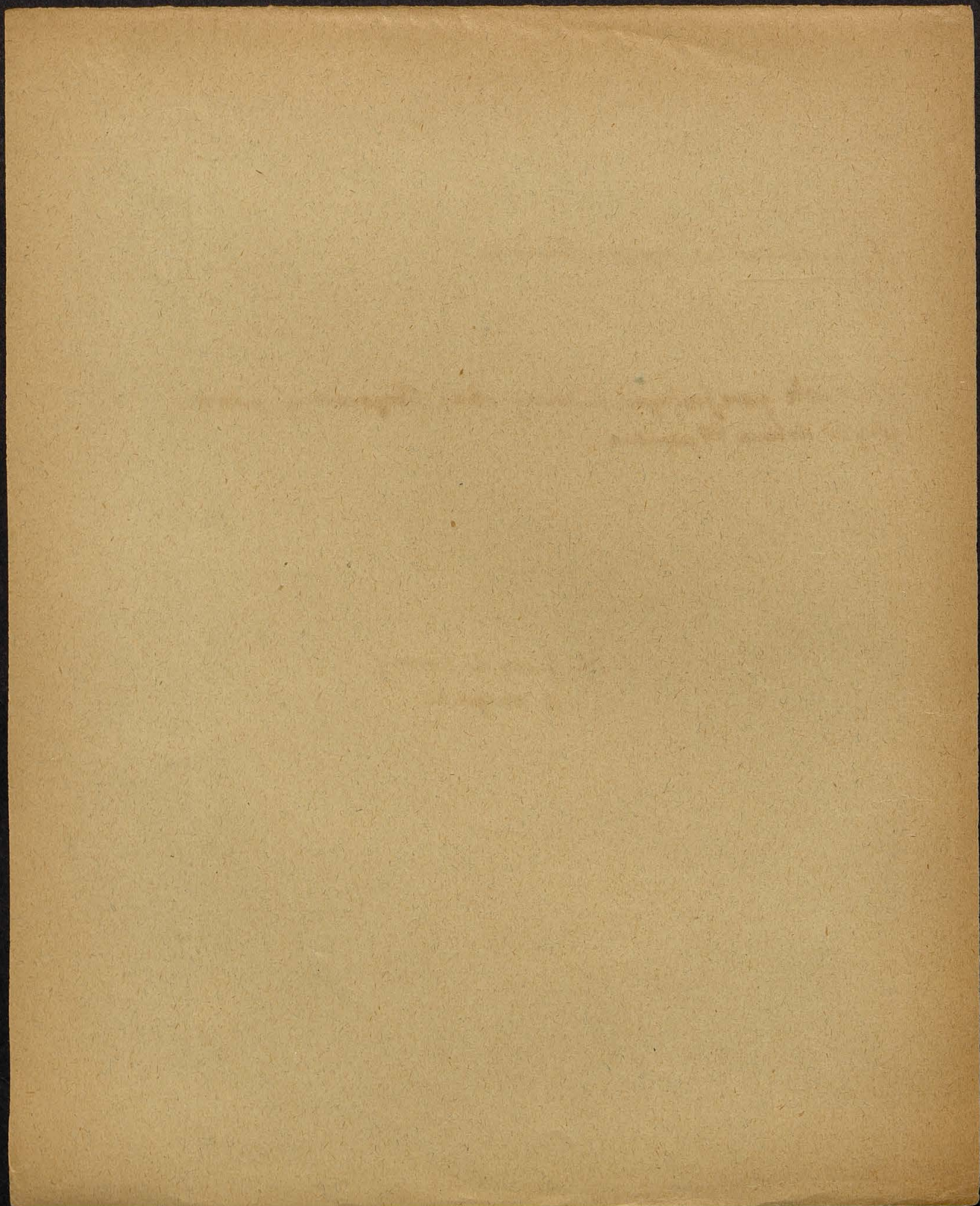
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Sędziszów w. (dycecz. kielecka)

W kościele parafialnym cudowny obraz Bogarodzicy, poświę-
cony od Urbana VIII pięćdziesiąt.

Ob. Głosy do Korony...
X. Wargocki.

dekanacie miśkowskim

Sianowo wieś w dzisiejszej diecezji chełmińskiej (obwód Karthaus). W kościele parafialnym tyt. Narodzenia N. Maryi P. jest w wielkim ołtarzu starożytna figura cudowna N. Maryi P. siedzącej na krześle, trzymającej w prawej ręce berta a na lewem dzieciątko Jezus, które prawą ręką błogosławi, a w lewej ręce ma berta. Figura ta z drzewa rzeźbiona, wysoka 18 cali. Figura ta zostawała najprzód w kościele w Miachowie, z kąd cudownym sposobem przeniosła się do Sianowa i wśród krzaka paproci się zjawiała. Umieszczono ją więc w kościele który już r. 1343 istniał, r. 1480 odrestaurowany. R. 1811 gdy się kościół w Sianowie spalił, przeniesiono cudowną figurę do Strzepza, z kąd po odbudowaniu kościoła (filialnego) w Sianowie znowu figurę cudowną N. Maryi P. Sianowskiej naraż przeniesiono. R. 1864 kościół w Sianowie został oddzielną parafią.

(Fankidejski: Cudowne obrazy str. 97-102)

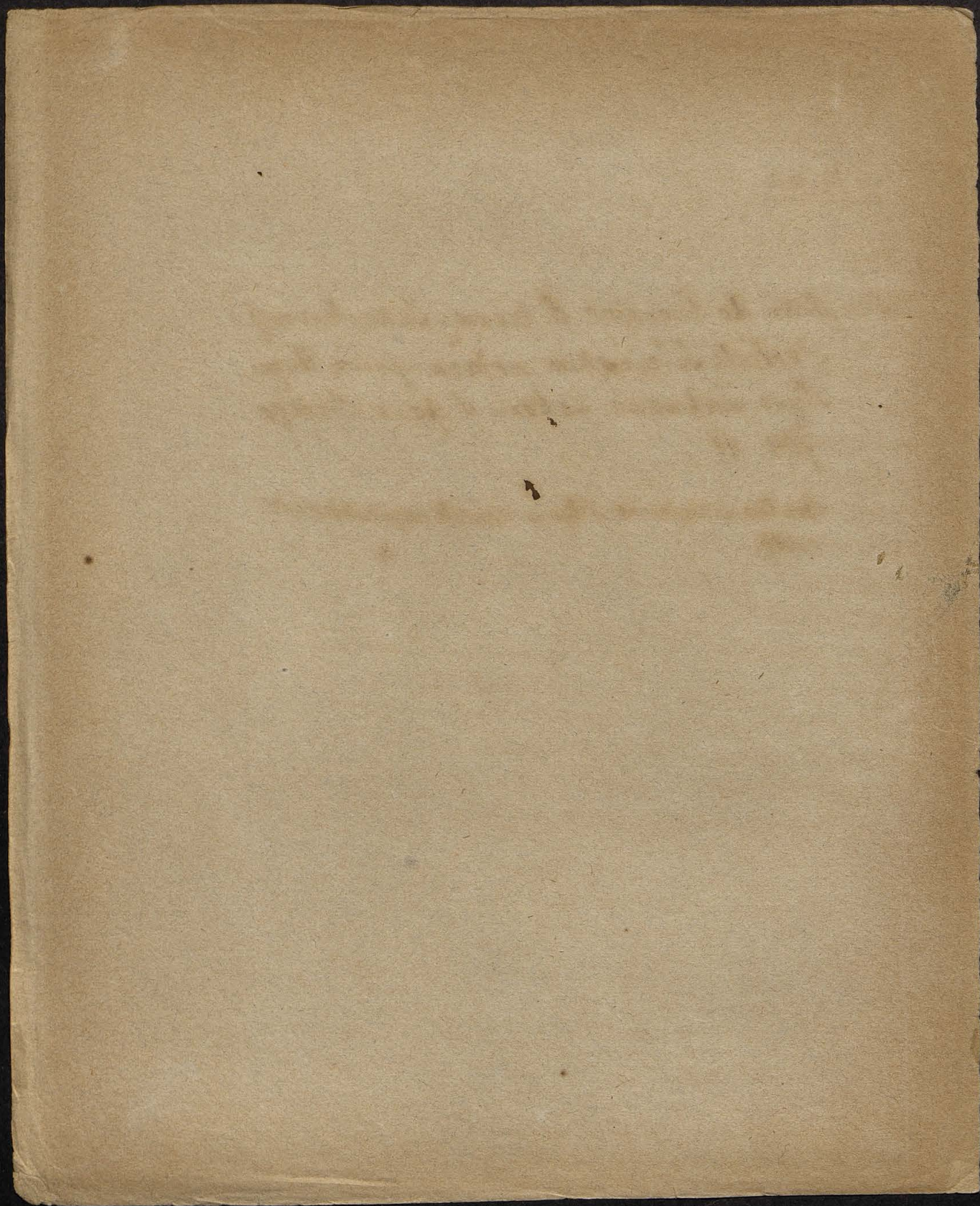
Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Sidzina

Supplika do Przenajsw. L. Marycy S. Kaplerznej
w Kościele Sidzińskim podana przez Augu-
styna Lochmana Zakonu S. Jana Bożego
1704. 40

Pracowno S. Kaplerzne w tymże Kościele zaprowadzono
r. 1689.

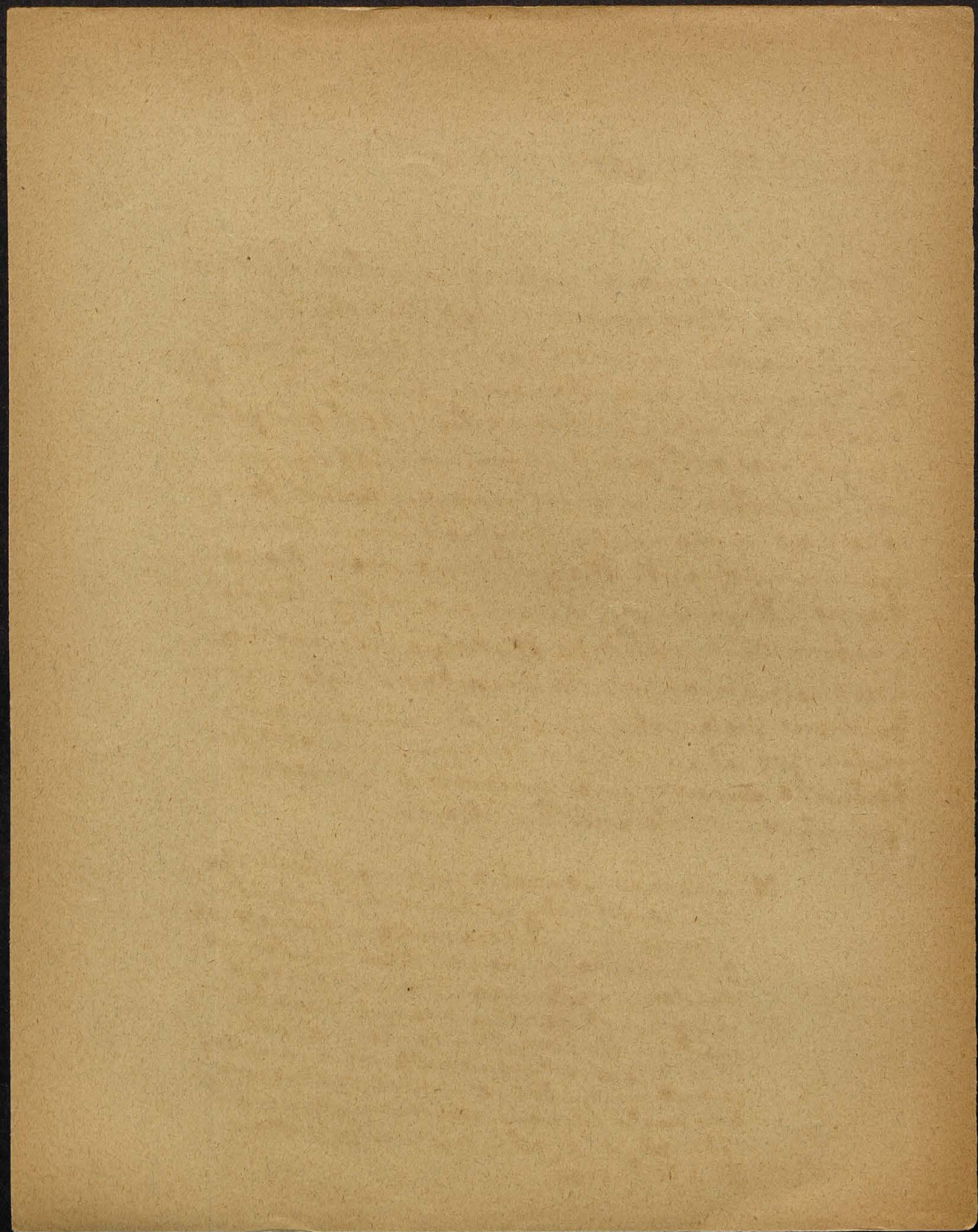

114

Sieniawa m. (cyec. przemysł.)

Miasteczko Sieniawa zwata się pierwotnie Dybtkow i była wsią, którą dopiero r. 1676 Mikotaj Hieronimi Sieniawski marszałek nadworny koron. w mias: 6 teżko zamienił. Tenże Sieniawski fundował tu r. 1676 klasztor Dominikanów obserwantów (Bertrandystów) których rząd austriacki d. 20 Grudnia 1788 suprymował i probostwo tu przeniósł, oddawszy kościół farny na cerkiew ruską unicką. W kościele Dominikanów był cudowny obraz N. Maryi P. (Kopia obrazu Mariae Majoris w Rzymie) zwanej Roziancowa, który Cecylia z Lubomirskich matronka Mikotaja Sieniawskiego r. 1666 darowała do kościoła Dominikanów; było przy tym obrazie wiele wotów, które Szwedzi podczas inkurzji około r. 1700 zabrali. Helena Tenirynska miedzianikowa bratawska, doznawszy cudeł, fundowała d. 10 Wrzesnia 1726 wotywną co robota przed tym obrazem.

- Ob. Skarbiec nieprzebranych nigdy Łask Boskich zawsze pełny wotewicznemi cudami w obrazie N. M. P. Roziancovej w kościele W. D. Dominikanów Sieniawskich nieustannie każdemu wystarczający, dla uzdrowienia chorych, wskrzeszenia umarłych, powiechy smutnych etc. wszystkim każdego momentu otwarty, a za rozkazaniem Starszych na wolne i odanie przy tym Obrazie cudownie poratowanych ludzi świata polskiemu publicznie wystawiony R. P. 1764. Job. Kart 7 (jest tu opis 12 cudów) (14 kopia)
M. J. B. E. 3432.

z dodatkiem na kart 47. - Dedyk. Pannie Katarzynie
z Potulic Potulickiej Księżni Sieprskiej... w Colle-
gium Ptockim 1652 d. 2 Februarii, Łukasz Paprocki
Scr. Jes.

Paprocki wylicza cuda w Sieprze od r. 1602 działane aż po r.
1651 oraz opisuje liczne wota i dary - wspomina też cudowną
studnię pod górą Kosciotą N. Panny Benedyktynki w Sieprze;
nad którą to studnię postawiono Kapliczkę. - Wymienia też
wszystkie Ziemi Sieprskie od czasu założenia klasztoru:

1) Katarzyna Strykowska herbu Korzbow od 1631 + 17 Stycz-
nia 1634. 2) Anna Potulicka podkomorzanka poznańska 1634
+ 31 Październ. 1647. 3) Anna Domostawska herbu Natęce
wtory 1648 + 2 Septembr. 1651. 4) Katarzyna Potulicka (córka
Jana i Zofii Witosławskiej) od r. 1652.

Pieśń o N. Pannie Sieprskiej zaczyna się:

Najwyższa Pani na Ziemi, na Niebie:
Przez którą ludziom Bóg oddał sam siebie,
Tys' nowy Loreł w Sieprze założysta,
Cudys' wystawiła. i t. d.

Pierwszy cud miał się stać r. 1483

Skępe

Zorasterek to w dawnej ziemi dobrzynskiej powiecie lipnowskim ^(dawnej dycecy. płać.) pomiędzy 5 jeziorami. Kościół przy Kłasztorze Bernardynów r. 1767 pięknie odbudowany, Słynny odpustami. Obok kościoła znajduje się korytarz ze Stągiami zwany Kalwaryą, oraz 2 oddzielne Kaplice i Trzecia z boku z Katakumbami. — Od bardzo dawnych czasów tuż za miasteczkiem we wsi Wymyślin naprzeciw drogi wiodącej do Lipna znajdował się kamień znacznej wielkości wielu Krzyżkami drewnie narznięty. Nad tym kamieniem często widywano światło, a nawet postać Boga Rodzicy, a ludzie korzystali z wiary przed tem objawieniem doznawali uzdrowienia, i dla uczczenia miejsca około r. 1480 postawili tamże Krzyż z wizerunkiem Zbawiciela. — R. 1495 niejaki Jan Kusnierz ubogi mierzwanin z Powiedziok, idąc za wskazówką we śnie otrzymaną przybył aż do Skępego i za jego wstawieniem się, na wyzwanie upomnienie go dziedzic miejsca Witko-Taj Kosielecki Kasztelan Kruświcki w miejscu gdzie stał wspomniany Krzyż kazał wybudować drewniany Kościółek pod wezwaniem Zwiastowania Ś. Maryi Dzanny. R. 1496 cudownie uzdrowiona z ciężkiej niemocy kasztelanka Kosielecka, córka fundatora pojechała do Loznan, aieby tam wystarać się dla Kościołka w Skępem o piękny obraz

H. Panny, której opieki nad sobą doznała. Tam na próżno
 odwiedziła wszystkich malarzy: a ostatni z nich stworzył jej
 rzeźbę, ażeby się sama przekonała, iż takiego obrazu, ja-
 kiego żądała nie posiada. W rzeźbie tej dostrzegła Kazytelan-
 ka niewielki posąg rzeźbiony z drewna, przedstawiający
 H. Pannę z złożonymi na jej rękach rękami. Znalezienie
 zjawieniem dzieła którego nie robił i nigdy przedtem nie
 widział z pokorą podarował status Kazytelance która
 ją tegoż r. 1496 w kościele Skarypskim złożyła. Z powodu
 szerzącej się pokorności do tegoż miejsca, wioskotaj Kosci
 lecki kanonik wrocławski a późniejszy biskup chełmski, podow-
 zas dziedzic dóbr Skarypskich sprowadził r. 1499 z miasta Kota
 Bernardynów, których przy Kosciotku osadził. R. 1511 poświę-
 cony został przez tegoż biskupa wymurowany kościół w
 miejsce drewnianego wraz z klasztorem, która to fundacyja
 Zygmunt III, Władysław IV i August III potwierdzili. R. 1762
 odbudowano go zupełnie. Statua H. P. Maryi wzrasta, została
 r. 1754 ~~przez~~ ^{d. 10 W. Kępcia} za cudownego dekretem Komisarzy ^{księcia Lubawskiego} przez Szembeka
 biskupa ptockiego na to wyznaczonyj Łapier Benedykt XIV
 pozwolił na koronacyja wizerunku H. Maryi P. która się
 w przysięcie d. 18 maja 1755 odprawia przez ~~opata~~ ^{opata} biskupa
 Płakowskiego przy asystencyi opata Strzelnońskiego.
 — Luda Srijane fruzaja r. 1606.
 w sklepie żyje stawny fruzer w łofianin jakob Mitkowski
 r. 1810 w Bogdanie pod Szpadami i brat jego maiej również
 fruzer.

Gd. 20 lipca 1754 wysz-
 rezonej, którą gra-
 wowali Marcin Stra-
 chocki ~~reze~~
 i Franciszek Wpiałow-
 ki kanonicy ptoacy

Skępe miasteczko 6 mil od Stożka oddalone założone
 r. 1445 (może 1443) na mocy przywileju Władysława War-
 nienicyka, niegdyś własności Kosieleckich, następnie
 Działyńskich, a od XVIII wieku Zielin'skich. Za miastecz-
 kiem we wsi Wymyślinie jest klasztor Bernardynów z
 cudownym obrazem N. P. Maryi. Na miejscu tem przy drodze
 wiodącej do miasta lipna widywali pasterze w XV wieku
 często nad wielkim kamieniem Krzyżkami dziwacnie
 narzeczonym nadzwyczajne światło, a jednemu z pasterzy
 ukazała się N. Panna Maryja polecając aby w tem miejs-
 tu założono klasztor. Gdy miejsce to z powodu licznych
 task i cudownego uzdrowienia niejakiego Jana z Pobie-
 dziska na całą okolice słynąc zaczęto, wystawił naj-
 przed Nikołaj Kosielecki Kasztelan Kruszwicki
 drewniany kościółek na cześć N. Maryi P. r. 1496,
 do którego to kościoła córka tegoż Kosieleckiego zaw-
 dzięczając swe uzdrowienie darowała rzeźbiony w drze-
 wie posąg N. Panny nabyty w Poznaniu. Nikołaj
 Kosielecki biskup chełmiński wymurował kościół
 z klasztorem, ~~po~~ którym r. 1498 Bernardynów osadził.
 Dniejszy kształt rozszerzony otrzymał ten kościół
 dopiero r. 1767. W wielkim ołtarzu mieści się drzewia-
 ny posąg Bogarodzicy w dręcinnym wieku z rękami do
 modlitwy złożonemi. Posąg ten r. 1755 za pozwoleniem

papieża Benedykta XIV ukoronowany został przez
Fabiana Płaskowskiego biskupa ^{martirijckiego} (suffragana ^{helmińskiego} płockiego;
gł. (Ob. opis i widok Kofciota w Słupem, drzeworyt.
w Tygodniku ilustrowanym warszaw. 1859. T. I Nr.
2 str. 16)

Jożef Eustachy hr. Szembek bisk. płocki wyrażał d. 20
Września 1754 duchowną Komisję dla zbadania cudów, wsku-
tek czego Benedykt XIV r. 1754 wydał dekrét koronacyjny
jest medalik.

Wiadomości pewna o obrazie Najsw. Maryi P. w ziemi Dobrzyńskiej w Kościele Skępskim X X. Bernardynów od kilku wieków cudami i Tyskami wstawionej od Benedykta XIV pap. r. 1755 d. 18 Maja Koronowanej te raz dla dogodzenia prawowiernym . . . po piąty raz do druku podana. W Warszawie 1827. 8° K. 2. str. 92

(toż samo) Wiadomości historyczna... kizei raz do druku podana. Warszawa, w druk. X. L. Piotrow 1845. 12° str. 96 z ryżem.

z wizerunkiem fizyck. (st. 1-53 jest historia - dalej habożenstwo) 2° (ed. 6^a) Dla wygody duchownej Chryścian . . . Warszawa dr. Chmielewskiego 1843 8° z ryżem.

2° (ed. 7^a): Dla wygody duchownej Chryścian pobożnych mianowicie tych którzy w obrazie w Kościele Skępskim Kłs. Bernardynów znajdującym się w r. 1755 koronowanym przez

wydawca mówi iż 12 edyc. wyszła tego dziełka r. 1837, a 29^a r. 1843. (wydat "Włachowice") 3^a r. 1849.

N. Maryi P. matki Bożej X. P. B. Warszawa w dr. Stan. Strąbskiego 1849. 12° str. 127 z ryżem. (str. 5-32 wiadomości o koronacji tego obrazu)

o systemie niejsau w Skępem, o obrazie N. P. Maryi tam się znajdującym i o habożenstwie 2° (ed. 7^a) (jak wyżej:) Dla wygody . . . Warszawa w druk.

K. Kowalewskiego 1858. 12° str. 127 z ryżem.

Lamietnik religijno moralny Tom XI

Kuczyński Alojzy: Krótka wiadomości o obrazie N. Lanny w Skępem (p. 17-19 w Kalendarzu dla ludu polskiego na r. 1866. Warszawa 1866 z wizerunkiem chromolitogr.)

Tygodnik ilustrow. I. 115.
 Bibliotek. Staroz. Polsk. I. 357. II. 498
 Włancki 18.
 Drużewicz

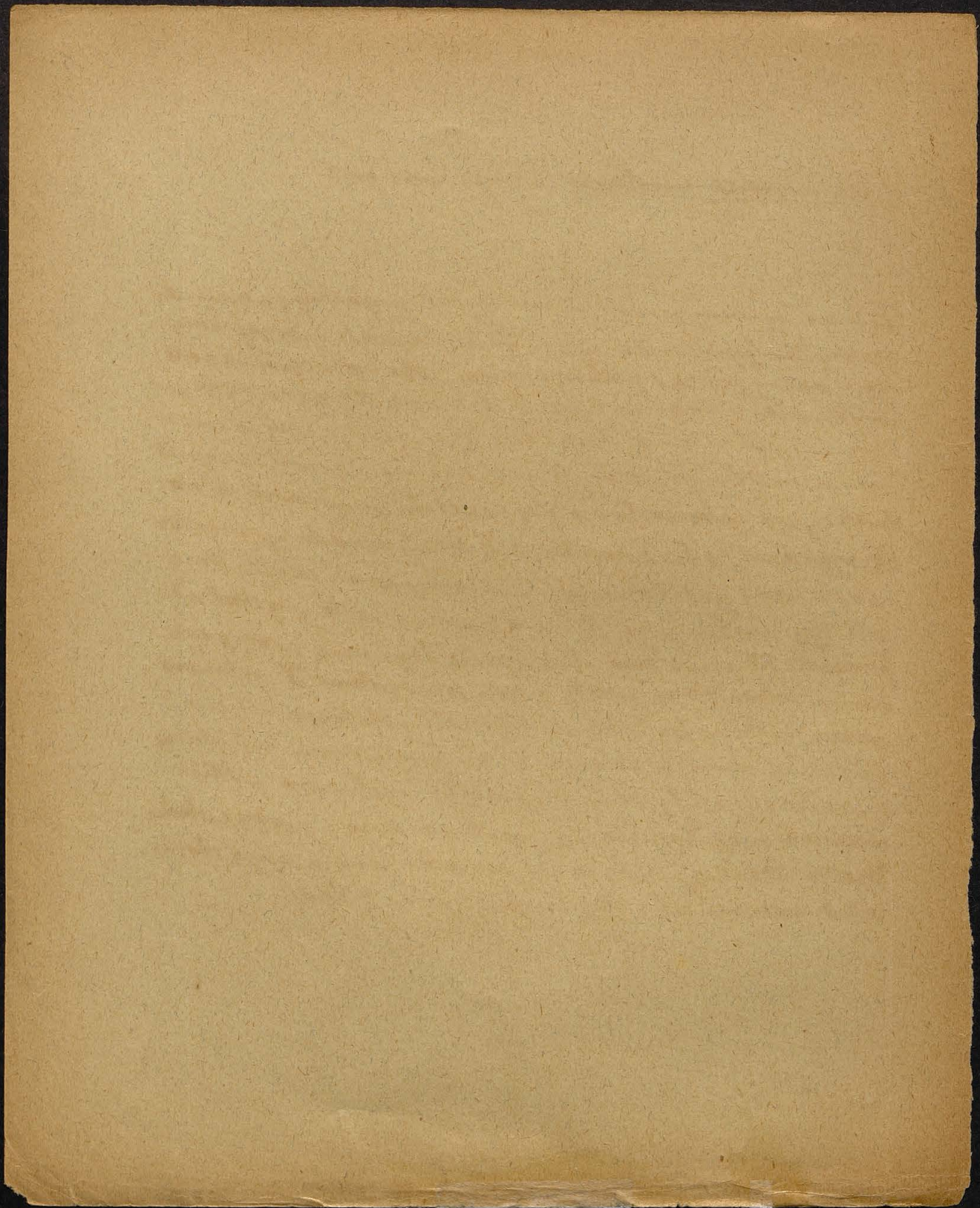
Skępe, przez Aleksandra Stawenka-Stawinskiego (w Lamietnik religijno-moralny Tom XXXIII Październik, str. 377-396.

12 edycja pod tym samym tytułem. Warszawa w druk. J. Węckiego 1837. 8° str. 123 i 1.

[The page contains several paragraphs of extremely faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the document. The text is mirrored and difficult to decipher.]

Skiernewice miasteczko (w dyec. warszawsk.)

Podczas wyprawy przeciw Turkom r. 1621, arcybiskup gnieźnieński Nawroczyniec Gębicki mieszkając w Skiernewicach, pewnej nocy wyjrawszy podczas modlitwy oknem, zobaczył w ogrodzie pata: w skiernewickiego na lipie D. P. Marię stojącą na kościelcu, która do niego rzekła te słowa: "Dzie lękaj się, syn mój to nieścisłe odwróci." Poczuty tą przepowiednią, odprawił następnego dnia, 10 października 1626 Polacy odnieśli zwycięstwo nad Turkami pod Chocimem, karat odmalować Matkę Bożą w takiej postaci jaką się mu ukazała i nadto uzyskał od Grzegorza XV pozwolenie obchodzenia tego dnia uroczyste. Papież Urban VIII, na prośbę króla Władysława IV ustanowił osobne modły na ten dzień dla kościoła polskiego. — Gdzie się podział obraz odmalowany z woli arcybiskupa Gębickiego, niewiadomo — jest tylko na tę pamiątkę wystawione w Skiernewicach przy kościele na cmentarzu duża i piękna statua Matki Bożej, którą co noc oświetać lampą mają obowiązek 6 mieszkańców z swych posiadłości. (Rps.)

Skoszewy w. (dyec. warszaw.)

We wsi (niegdys' miasteczku) Skoszewy, w kościele para-
fialnym zbudowanym r. 1758 z modrzewowego drzewa ~~z~~
za staraniem proboszcza Dąlikowskiego (po zaleniu daw-
nego kościoła od piotuna d. 13 lipca 1692) jest cudowny ob-
raz Bogarodzicy, malowany na drzewie (na koszt 8 matki
Bożkiej zwanej Loretem w kościele P. Maryi w Krakowie)
wysoki 3 łokcie, szeroki około 2 łokci, sposób malowania sta-
rozrytny. Obraz ten według aktów kościelnych, został malować w
Rzymie papież Grzegorz Wielki i posłał do Carogrodu cesarzo-
wi greckiemu, skąd r. 1370 dostał się Słuckonowi wojewodzie Te-
czyckiemu, panu na Strykowie i Koszewach. Już od r. 1390 wsta-
wił się cudami. R. 1666 odbył do tego obrazu pielgrzymkę z pro-
cessją x. Mikołaj Popławski proboszcz bolimowski (późniejszy
biskup inflancki). R. 1701 za przyczyną tego obrazu Skoszewy
wolne były od panującej morowej zarazy. Kościół Skoszewski wry-
towali arcybiskupi gnieźnieński Wacław Leszczyński d. 22 Sty-
cia 1666 i Stanisław Szembek d. 5 kwietnia 1715. - Cudowny obraz
przedstawia Bogarodzie trzymającą na lewej ręce dzieciętko Jezusa,
a w prawej bersto; sukienka i korony są srebrne i wota. Głównie
odpuszty d. 15 sierpnia i 8 września. Przy kościele jest pisana
książka in folio, obejmująca „Prawa (przynależę) kościoła, historię i
„Compendium miraculorum ex authenticis documentis, votisque fidelium
„oblatis eidem imagini collecta.“ - Król Władysław Jagiełło nadał wsi
Skoszewy dziedzicznej Piotra Skoszewskiego mieznika Tęczyckiego pana
na Strykowie i Koszewach r. 1426 prawo miejskie magdeburskie i 2
dorzeczne jarmarki; co Zygmunt I. na prośbę dziedzica Jakuba Skoszew-
skiego r. 1530 potwierdził, jako też król Stanisław August r. 1766.

Erekcja kościoła parafialnego nastąpiła r. 1521, a konsekracja
r. 1761 przez Krzysztofa Dobin'skiego
biskupa serenińskiego, sufragana gnieźnieńskiego, opata hebdowskiego.
— Są też 2 Pieśni o Matce Boskiej Skoszewskiej.
Pierwsza zawiera się: "Matko Skoszewska w Porzeźnińskim
powiecie" i t. d. — Druga: "Przed twym Marya Skoszewska
obrazem" i t. d.
(Rps.)

Ob. Tygodnik ilustrow.

Pieśń o N. M. P. Skoszewskiej. ¹²¹

1. Przed Twoym Maryo Skoszewska obracem,
I dziesięćka Boga Chyna, i Twojego rarem,
Składamy prośbon, nie siem niewępienia,
Błagamy łaski, i daniel prociwienia.
2. Tobie wsi Maryo, a borkiemu słowo chwata,
Tęps słowo pośrednicke, Tęps moriatio dute
A słowo ciato, w kwińdym dnu momentie
Sęst z buwienia droga w nowem Testamencie
3. Ture do ktonańców dziewico pokora stańebnicy
Wydaly nowy owoc, w borkiej winnicy
Owoc wrechmocny, w Chlebie i winie
Torednik, Boga ojca proci słowo w dysnie
4. O Tanno Maryo, procieta bez xmaru
Chroń nas od ynechy chroń od narary,

Ciasta namoego y nieoonej naszej duony

Niech cie, psaw, dzieci drogo Matko wroscy

5. Heynamy cie z poklonem, o Matko jedyna

I dzieci Jerusce, Twojego Syna

Blywobaw nam Matko w obraru swistego

I pniejednaj Boga w Trojcy I tej Jedynego

Amen
S. Nokolandii
Pieśń 2. -

1. Matko Skosrewska w Boczynskim Powiecie

Smutnych powiecho jedyna w kioj powiecho

Nadzieio pierwna ludki utrapionych

Trosiem wypierchaj, y glosy wskazanonych

2. Skwiebnie Twoich w swyptkich swiebnikow

Miedzy ktoremi wwoich Domownikow

Ktory sie ciebie patrzę na Twan Świsztych
W Skonemach uwajęć karkie nieprojeść

3. Ludry postronni, ugotę kardy rjwy
Ine gdy w potnebach; wnozi gęś ptaarliwy
Ten nęto miejue craso swej trudności
Samym westchniem uchodzę ciekhości

4. Co nawiedrają miejsca Twoje świszte
Spowiadają karkie jix powiäste
Subo odlegli Dobrodzieści tak wiele
Kniają cie będę w Skonewskim obracie

5. Świadkiem są cude że Twe imię świsnie
Tu i postronach nigdy nie rąjnie
My świsnę widzę Twe Matko Skonemka
Twe stawne karkie teraz kiedy Polka

6. Tuż rójnowana w dawnej pobornosci
Wtamy wygnij amunonych w rćici
Patrij nas Matko w Skonemskim obracie
Niedaj nam gęde w naszym cęrtkiem rarie

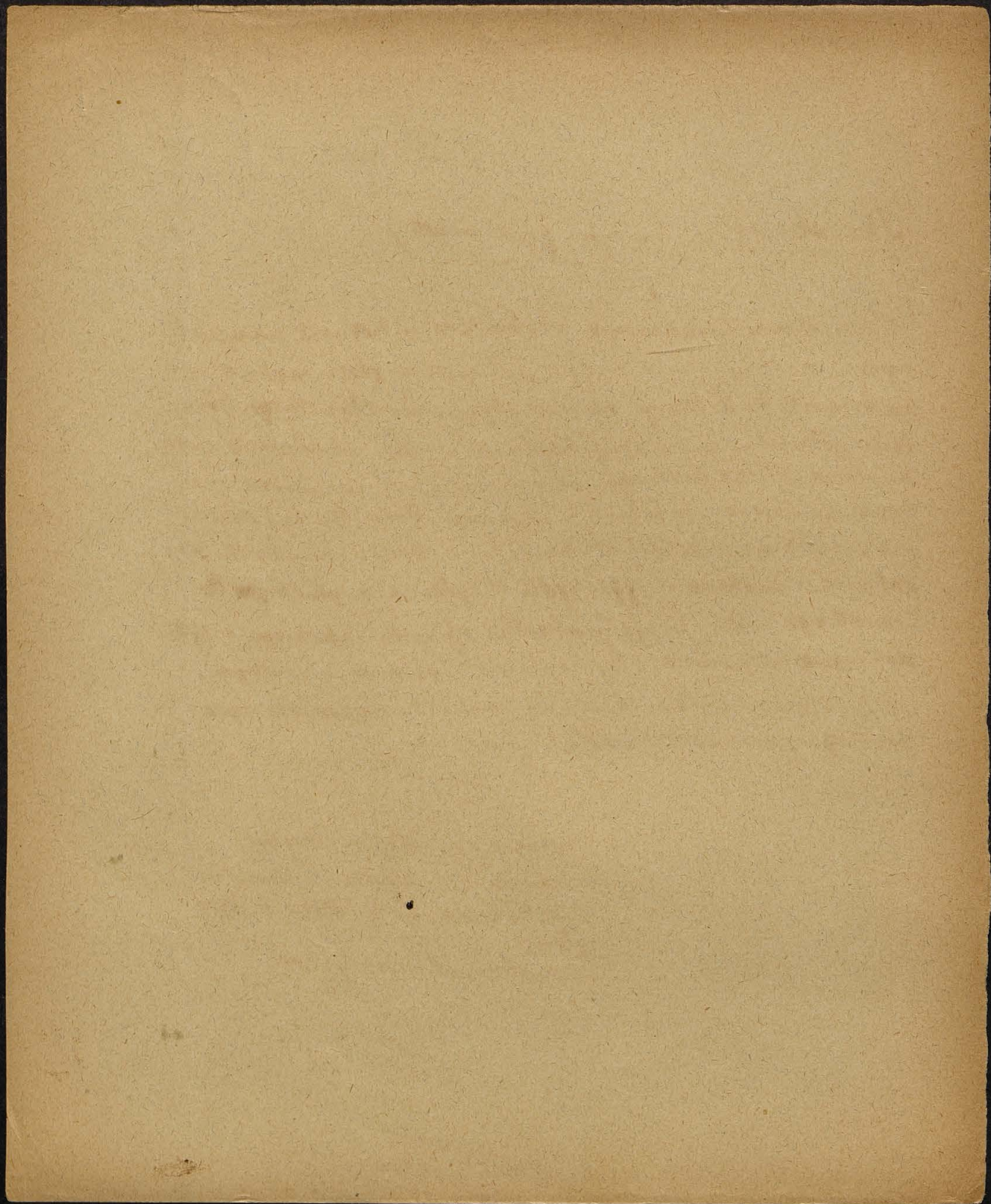
7. Dodać nam łaski dodaj i pomocy
 Broni od złych ludzi bron cięśniej niemoży
 Niezpusć nas Matko nigdy w twej opieki
 Niedaj nam żyć i teraz i na wieki
8. Amen do ciebie głos żałosny wnosim
 Matko Słosewka o przyrzecz prosim
 Ułdyna swego aby naszych żłosi
 Ułpuscił i wnie, w wielkiej swej łitości,
9. Pomnijże nie okup drogi na stworzenie,
 Swoje oddałit rybnę, dał i bawienie,
 Poprawe życia w ciarła chytrego,
 Cialo mndłte próżności w walące światło tego.
10. Wnieś to do syna w cerni Twej łaski cherny,
 Niech będzie pokoj o tobie prosiemy,
 By sercu nasze i jednocześnie byłij,
 Bogu i Tobie w wieczności sławijij.

Amen
 S. Kochanicki

Skrzebowa w. (w dyec. gnieźnieńsk.)

W Skrzebowy (w dekanacie otobockim) w kościele parafialnym erygowanym przed r. 1521, jest cudowny obraz malowany na drzewie N. P. Maryi, na wzór obrazu Loretańskiego. Obraz ten znajdował się w murowanej kapliczce w polu, zbudowanej przez dziedzica Miłaszewskiego, jak podanie głosi za cudowne ocalenie pomimo ran w bitwie z Szwedami. Obraz ten był stawony już r. 1663, a z. Benedykt Kawiński proboszcz skrzebowy opisał cuda zdziałane r. 1771-1786. Wizyta za arcybiskupa Ostrowskiego przez Józefa Gembertha oficjara kaliskiego r. 1782 dokonana, wspomina o tej kapliczce i obrazie cudownym, który dopiero około r. 1812 z tej kapliczki do kościoła parafialnego przeniesiony został. (Rps)

Ob. Obrazek tej Matki Bożej.
Kalendarz Maryński (K. Marki)
w Mikulowie na r. 1861 z drzewo-
rytem.
Schematismus dyec. gneon.

Smardzowice w. (dyceez. Nielek. Dekanat Skalski)

W Smardzowicach, w Kościele parafialnym wzniesionym pierw-
 wotnie przed r. 1399, po spaleniu wybudowanym r. 1571 przez
 Jana Cjanowskiego dziedzica Cjanowic jest cudowny obraz
 Matki Boskiej od r. 1667 Taskami Styngcy, malowany na dre-
 wie, wysoki 3 łokcie, szeroki 2 łokcie: przedstawia on Boga-
 rodzica, piastującego na lewej ręce małego Jezusa z wyciągniętą
 prawą ręką do zagnania, ~~prawy~~ trzymającego w lewej ręce kule
 świata; Bogarodzica ma w prawej ręce berło i na sukni gwiaz-
 dę z prawej strony. Sukienki i korony są srebrne, postacane,
 a tło obrazu lustrowane. Cuda tego obrazu zaczął spisywać
 Jan Rudzki Dr. Praw i Teol. profesor Akademii ^{Krak.} ~~Krak.~~ ^{proboszcz}
 smardzowicki r. 1675. Roku 1656 za probostwa x. Adama
 Koszrzewicza Dr. Praw, kanonika Krakow. Szwedzi zrabowali kościół.
 R. 1675 zaprowadzono Bractwo Roziancowe. R. 1737 stodozige
 okradli kościół. Haurzyniec Michał Rompałski Dr. Fil. proboszcz
 Karat na ścianach kościoła odmalować niektóre cuda r. 1742;
 a probosz x. Antoni Krzgnowski Profesor teologii, kanonik S.
 Floriana r. 1757 Karat wysytychować obraz na blasze i tańcową
 rytmę odbijać. R. 1787 d. 5 dipcia zjechał tu z Ojcowa król
 Stanisław August i trzymał do chrztu Marię Salomeę córkę Teo-
 fyla Zaluskiego kasztelana buskiego(?) starosty chełmińskiego i
 Honoraty Hępkowskiej: chrztu dopełnił x. Adam Naruszewicz
 biskup emazyjski koadiutor smoleński pisarz w. lit. za probos-
 twa x. Zygmunta Wtyn'skiego. - Główny odpust bywa w Łazdier-
 niku w niedzielę Roziancowej. - Cuda spisane przez x. Jana

Rudzkiego, w Księdze „Monumenta i t. d.” rozpoczynają się r. 1673 d. 27 Julii, gdy utopiony Bartłomiej synalek Stanisława szewca z Bromnika do życia przywrócony został. Jest też polska Pieśń do Matki Boskiej Smardzowskiej napisana przez Matyldę Liszewską, której początek: „Krolowo świata, nędzne, grzeszne stugi - Sercem padamy do twojego tronu” i t. d. (Rkp.)

(w dyoc. Łucko-żytomirsk.)

romiat czerkaski 125

Smity miasteczko w gubern. Kijow (niegdys Lubo-
mirskih) ^{gru. r. 1778} Xawery Lubomirski sprzedat Smity
Kłecia ^{z domu} z domu Kłecia Tawrogzefkiemu, po którym z.
1793 oddzielił go hr. Alexander Swanowicz Sa-
mojstow, teraz zas posiada jego corka hrabina
Zofia Bobryńska. ^{z domu Aleksandra} Kofioł katolicki murywany
w r. 1818 przez Towilickiego ^{antoniowego} na miejscu drewnianego
w zeszłym wieku byli tu Kapucyni. Opiskofuota
Smilanskiego wespół w Wilnie r. 1856.

Była tu pierwszynie Kaplica ^{drewniana} przy której okolo 1788³ ofiedli
Kapucyni, lecz opuścili Smity r. 1787, kaplica została Kosciotem
parafialnym r. 1807. Ludowny obraz N. M. P. w wielkim ołtarzu malow-
wany na drewnie, zyszał r. 1777 przez Łukajra malera radwornego
Kłecia Tawerego Lubomirskiego darowany z. Mateuszowi Bratow-
kiewskiemu, który go d. 27 Stycznia 1783 ofiarował do Kosciota
w Smity. Doalowany na desce lipowej, zerał ^{d. 2 grudnia 1883} w czasie udamu. Matka
Bozka trzymi na lewej ręce dzieciętko Jezusa (majka w r. 18^{ku} kule sziata
prawa rękę ma do pierzi nakloniona, a lewą podtrzymuje nozka
dziecinę. Pkt o udeku obrazu spijet z. Stanisław Frębicki proboszcz fmi-
Kłecia d. 2 października 1794 i tenże r. 1795 prawił sukienkę srebrną
dnowy Kofioł drewniany wystawit 1809 hr. Alexander Samojstow. Dnowy
Kofioł (na miejscu drewnianego) zerał stawiać 16 maja 1818 Antoni So-
winski, konsekrowany 1 listop. 1827 pod tytułem Wniebowstania N. M. P.
Wizerunek cudownego obrazu litografowany w Wroclawiu okolo r. 1855 Kłec-
kim miazdowego proboszcza, z. Kazimierza Snioczko.

Ob. (Ziód Zeron): O Smilanskim parafialnym Kosciote na Ukrainie.
Witno, drukiem Josefa Zawadzkiego 1856. 45 str. 44.

39000. illust. 1872. Serja II. T. IX. 212.

Główny odpust bywa d. 15 sierpnia. - Układ obrazu
pod względem artystycznym już nowszy.

Ryżina obrazu, w litogr. J. Pziembłowskiego w Kłknie. 8^{oo}

Smoleńsk

1) Wzniesionym Kościele Dominikanów obraz
 udowany Sr. M. L.

ob. Gumpenberg 638.

Pruszer: Wozze 48.

Bargez: Rys dziejów zak. Karn. II. 500

Tygodnik illust. 2. VI. 210.

Okoloki: Russia florida.

Obraz miał być malowany przez Sw. Łukasza, nabył go Xięże
 Lubart stary w Konstantynopolu, darował go zaś Dominikanom
 Króliewicz Władysław II. - Jan Kazmier Kosztowny ofia-
 rował lampę

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

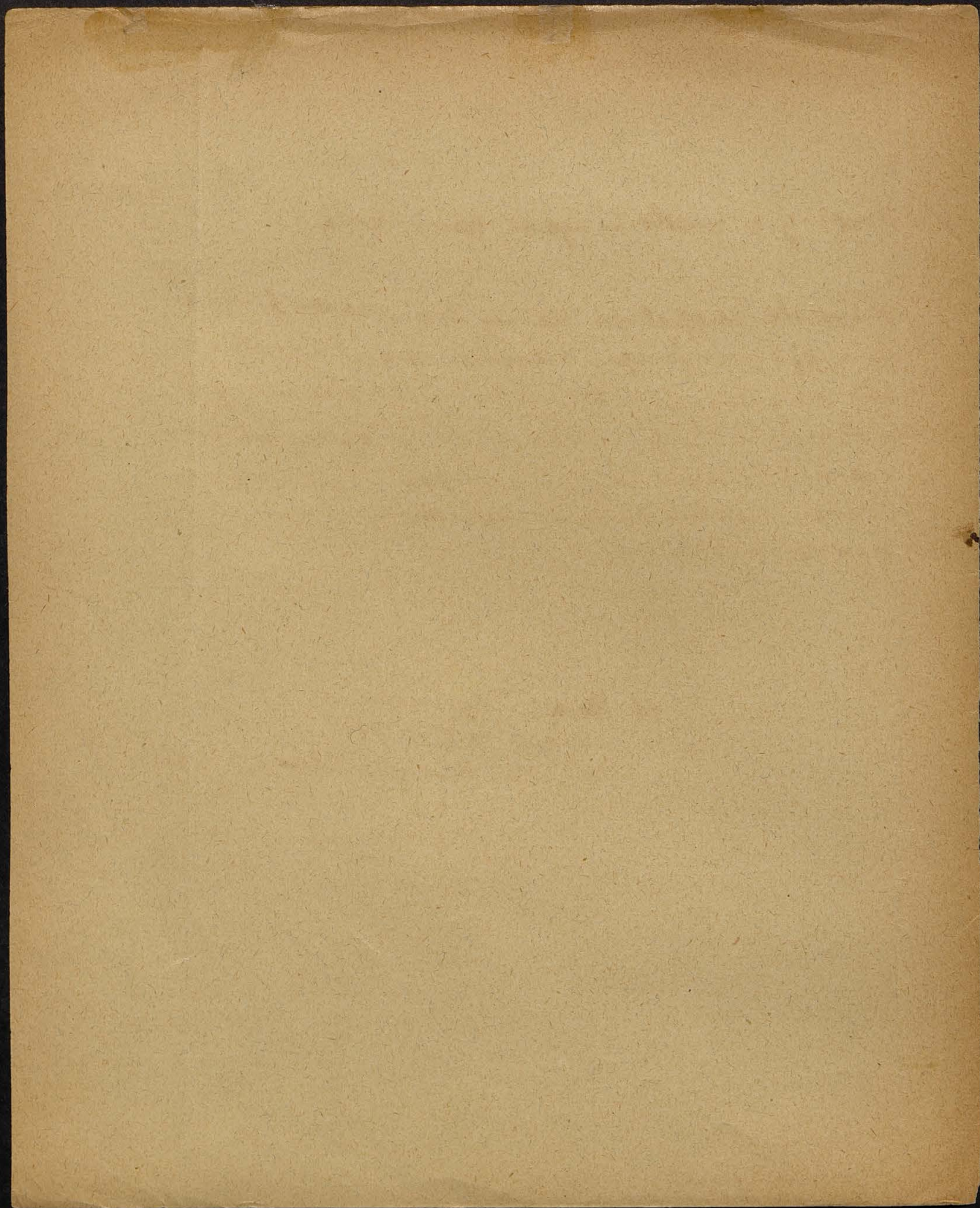
[Faint, illegible handwriting]

Smotrycz miasto (w dyceez. kamienieckiej)

W Kościele parafialnym (dawniej Dominikanów fundowa-
nym r. 1373 przez Jerzego i Aleksandra książąt Korybutow-
iczów, suprymowanym r. 1831) jest w wielkim ołtarzu cudow-
ny obraz N. P. Maryi Rozaniowej w dość szorstkich roz-
miarach, malowany na płótnie r. 1556 przywieziony przez
przeora, z klasztoru Dominikanów w Portke, jak świadczy
napis na odwrotnej stronie obrazu.

Ob. Baran: Rys dziejów zakonów Kar-
malijskich. T. II, str. 501.

Pałinski: Starożytna Polska T. II str. 965.

IV Sokal (Kor. 1724.) (dopisy 4) 95

Monastra Korony Polskiej niezgodnie przy cudownym obrazie Sokalskim najwiśtzej
Boga Rodziły Maryi w Kościele OO. zakonu Sw. Franciszka Obserwantów, Rozlicznych uduw Takami
Uzbrojona, tryumfalna, teje Krolowej nieba i ziemi Koronacy poprzedzajca - - - - - przez
jednego zakonnika Orani mniejszych S. Franciszka Obserwantów Konwentu Sokalskiego a licenya Franciszka
remonstrowana Roku (artkuł 25) 1724 w 4° (autor Janacy Orłowski) dedykowane: Lofij 2
Polskich Puzyniny pisarzowej wielkiej W. d. lit. ... (Konwent Sokalski) Bernardynów (reforma) Kalafat Kart wielki 100
oktor. 1400

Obraz Sokalski malował Jakob Wezyk ochrzcony Litwin za Władysława Jagielly (który i w dworze
Krolewskim rozne malował obrazy byt biegłym i niemaloproku nie utrauit z roboty uftawicznej) jest on kopia
obrazu Cierotchowskiego malare gdy po brazy do Brestochowy dla ryfowania: dokonieniu obrazu pielgrymował
zafat w domu r. 184, a miejscny obraz dokoniony, oddat ten obraz do Cerkwi w Sokalu cerkiew zgonata za napadu
Tatarow stare miasto Sokal spalone byto i tej ftiony dougu od Betza gdzie stara figura marowana
nad brzegiem stoi i adnie si tylko teraz pola Ma wsi Zawiszin cagna. Stanisław Gonolin'ski biskup
Chedm'ski ratujit Kłafior Bernardynów i Kofiot na miejsce profta Kapliczki: Bernardynów tu d. 13 Lipczyca
r. 1599 ofadził. Latem Tatarzy Sokal spalili. Jan hrabia Ostrog wojewoda poznański dat 5000 złb. na zbudowa-
nie Kofiotu a Hieronim Jastowiecki ftarosta sokalski pozwolil drewna na budowu z łafow. Fundamenta
na murowany Kłafior popowiat Jery Tomoj'ski biskup Chedm'ski i d. 14 Kwiecniá r. 1611. popowiat wymurowany
Kofiot. R. 1635 Bogdan Chmielnicki z wojskiem będc w Sokalu d. 11. Novembriá 1655 odwiedil Kłafior którego wtey
tylko 300 ludzi ftregto: nie pamiatke darował Kupel srebrny i talarów bitych, który dotąd w Kłafior
(Jwa listy Bogdana Chmielnickiego jeden pisany z Jabot pod Sokalem 11 Noemb. 1655 a drugi
13 Noemb. w Sabarab pod dworem 1655 do Gwardyana Sokalskiego są w dypale tym (Ark. 8M 2))
d. 1723. Alexander Fredro biskup Chedm'ski na d. 19 Marca wypracuył Komiszya która obraz za cudowny uznata
a Alexander Antoni z Plechowic Fredro biskup Chedm'ski z Kwiecniá 1723 w Kierbiehowie za cudowny oftopil
za przyrzucieniem si Augusta II i na Kofyta Michata Potockiego na stotym Latoku i Jedzi prouie wopi
wody Walyjskiego: pisarza wielk. Koronnego otrymat obraz Korony od 18/20 tole od Innocentego XIII papieja
popowicane i d. 8 Września 1724 Koronowany zostal przez Jana Skarbka arcybiskupa lwowskiego opata ploc-
kiego. Korony Kofytowaty 120,000 złp. -

IV

Historya Obrazu najwiśtzej Lanny Maryi Bogarodnicy w Kościele W. O. Bernardynów w So-
kale z dawna cudami ftynacego; z Archiwum tychże Ojcow podana, a na wiersi polski przetlu-
mazona oraz: modlitwy u Koronowanej nieba i ziemi Krolowej i Lanny przytacione; na elzien Koron-
nowania tegoż cudownego obrazu podane Na chwale Boga: malki jego najwiśtzej przez Jana
Jabltonow'skiego wojewody Generata ziom Ruskich. W dworowie w drukarni Collegium Societatis
Anno 1724 in 4° ft. 32. wierszem historya (modlitwy wozat: Nabozienstwo do N. D. M. Wniebowstajej
ft. 21-32.)

Vincentius Santinus Episcopus Trapezuntinus Benedicti XIII legatus ad latere nuntius ad Augustum
II 1724 - Stefana Jrowa Koron Jezusa i Maryi przez cato oktawu tryumfalnego aktu Koron.
Hymn do N. D. Maryi Sokalskiej (1734) 12°

IV Actus Coronationis miraculosissimae Imaginis Localiensis B. V. Mariae Angelica manu depictae, in Regno Poloniae Palatinatu Betzenfi, Anno Domini 1724 Die 8 mensis Septembris Expeditus. Et in re-
tione Orbi declaratus. ^{6. m. d. i. r. r.} ^{ark 7 n. 129 (in 4°)} Karta 12^a: (Lepo 1729) 4°

77. ut autem hic sollemnis actus cum majori sit triumpho et honore B. V. Mariae perennique illius existat memoria Illustrissimus Supremus Regni Notarius immediate post Coronationem stans in throno, monetam argenteam, seu Numismata B. V. Mariae Localiensis, more regio inter homines deservavit. (78) Haec moneta erat duplex, una minor, quae duobus senariis valebat. In hac una ex parte erat imago neocoronatae Deiparae Localiensis circa quam inscriptio haec fuit: Coronata B. V. Maria Localiensis ab Innocentio XIII, 8va Sept.

ambrosij. Ex altera vero parte duae coronae in cuspidibus repositae, supra quas duae manus in modum crucis, hoc est fterma Seraphicae Religionis S. Patris Francisci; in his autem manibus erat fterma belvissimae Domus Lotociorum, sub praedictis coronis haec inscriptio: Sub Benedicto XIII - P. P. ^(rycina przy wyprawie dypl. p. kiego) ¹⁷²⁴ 2^a Moneta, imperiali erat major: In hac ex una parte fuit imago B. V. Mariae Localiensis cum inscriptione: Imago Miraculosa B. M. V. Localiensis ab Innocen-

tio XIII Papa in Regno Poloniae Palatinatu Betzenfi, 8va Febris Coronata. In altera parte Infigne Regni Poloniae, seu Aquila; haec in unguibus coronae, in pectore autem fterma Seraphicae mi Augusti II regis Poloniarum gestavit, ubi inscriptio talis: Sub Benedicto XIII Pontifice maximo, & Potentissimo Augusto II Polon. Rege. 1724. F. toz, samo

Oprois tych miatem medal nosizny z obrazem m. Dofk. Sokalskiej: napisem a nadrukiem ftermie S. Franciszka czy S. Antoni leg wytartej jest w zbiorze hrab. Ign. Lofia.
F Medal wielkosi duzego talara na 1) ftermie B. Maria: Virgo Miraculo. B. V. M. Local. ab Innoc. XIII Papa in regno Polon. Palat. Pze. 8. Sept. coronata na 2) ftermie ornet polski najizny dwie korony w rapach. Sub Bened. XIII. Pont. max. et Potent. August. II Polon. rege (rycina przy wyprawie dypl. p. kiego)

Relacya o Koronacyi Obrazu Najswietoszej Maryi Lanny Pociepenia w Serajsku w Kosciele WW O. Bernardynow ~~odprawionej do K.~~ odprawionej do K. Danfx ego 1752 dnia 8 Wrepnia w dwowic w dukarni Oratwa N. Trojcy. in fol. 21 kart n. 129. Na karcie 19 " Tymczasem raz w Kosiele rozdawano Metalle y Numismata z Portretami neoko- ronatkki Krolowey Polstkiej Maryi. Na numizmatach, z jedney strony byl Portret tejze Pani z napisem B. V. M. Coron: Hc Na drugiej stronie, heby Jz WW Lotockich y Zamogoch, Fun: datorow koon z napisem: Sant Astris, Casting, Coronam.

Kosciol Ks. Bernardynow w Sokalu przez Lucjana Siemienistkiego w Tygodn. illu. warszaw. 1862. Tom V N. 143 z 2 ilustr. Klastor w Sokalu przed po- zarem w r. 1843 (podt. litograf.) i tenze po odbudowaniu w r. 1848 (podt. litogr.) p. 244. Kosciol z 25 maja 1843 w nocy wiaz z obrazem, odbudowany na nowo i d. 7 wrzebn. 1848 podpis: ¹⁸⁴³ obraz na wzor ftermy gornow wymalowany

Jotkal m. nad Bugiem 7 mil od Łotkwi z 3880
 mieszkanicami ma starożytną kamerystkę; w
 tej XX Bernardynów, niegdyś obwarowany, w
 którym się obraz P. Maryi Korony od Klementy
r. 1724 przystany ukoronowany. znajduje - w
 poblizu miasteczka wznoszą się liczne kopce cybli
 Ruskaney, na pamiątkę poległych wojenne. -

Vitalis

Proh tego wsta ofob.
 na wydane Kazania:
 Rozmawny nowa Anto.
 ni: Kazanie podczas
 oktawy Koronacji N.
 P. Maryi Sokalskiej
 b.m. 1723. fol.
 (znan. p. : Mieczysław m.
 u tejcy pamiatki.
 Januszki i Pruki. b.m.
 1728. fol.
 Darszewski Jdrz. Kor.
 melita: Kazanie na zam.
 kniazie oktawy. d.w. w
 w druk. Prackiej 1725.

Wtedy każy wymienia wydawca sławnych Potockich i Arystofu
 na - biskupów Łockich, Warmińskich, Chełmińskich i Łomżyńskich -
 Opatów 2 (Zygmunta ostrowskiego i Bernarda Jędrzejowskiego) -
 Bractwów kanoników (Aleksander chełmski, Jan wileński) - Proc
 winyata dominikańskiego (Jakuba) - Wojewodzi: Kra kowscy,
 Łandomiśscy, Kijowscy, wotynscy, betzy, podolscy, Bractawscy,
 czerniehowscy - Kasztelani: Kra kowscy, Łandomiśscy, lwowscy,
 Kamienieccy, betzy, lendzy, ^{Stefan} halicy, sanoccy, radomscy, wis-
 liccy - Strażniki w. Kor. (Józef) - Podkanclerzy w. Kor. (Mikotaj)
 - Podskarbi w. Kor. (Baltazar) - Pisarze polni Kor. (Stefan i Jakub)
 - Podczasy lit. (Krzysztof) - Podkomorzowie: podolscy (Michał
 i 2 Mikotajów), Łanocki (Kasper), halicy (Jakub i Alexander)
 - Chorąg podolski (Andrzej) - Podczasy Łanocki (Kasper)
 Hetmani Kor. - Podskarbi nadw. Kor. (Dominik) - Referendarz
 w Kor. (Stefan) - Strażnik lit. (Stanisław) - Generatowie po-
 dolscy (Jan, Stefan, 2 Mikotajów) - Generat Król. (Jakub) - rot-
 mistrze (Samuel, Paweł) - Magistři equitum (Piotr, Marcin,
 Jerzy, Andrzej, Mikotaj) - Tribuny cesar. (Stanisław)
 - Starosci halicy, Krasnostawscy, Łokalscy, Jęzerczki -
 Marszałkowie trybunatu.

Toż samo dzieło wyszło także z admiennym tytułem Tyłko i dedykacji:

1²cc. Chwała Koronna szeregliwa Koronacja Monarchini całego
 świata Maryi w cudownym iey obracie Sokalskim Anielską
 ręką wymalowanym, od Oycy S. Innocencyusza XIII z tą Koroną
 uderowanym Roku 1724 dnia 8 Września, Od różnych Karadię-
 iów stylem panegirycznym w Kosiele W.W. Bernardynów przez
 całą oktawę aktu tego wystawioną Janie Wielmożnemu. Jmci Panu
 Michałowi na Złotym Łoku i Sędziowski Potockiemu wieowodzie wotyni-
 skiemu... zapisana przez jednego z konnika konwentu Sokalskiego
 R. 1726 w Lwowie w drukarni Kollegium Soc. Jes. ^{4to}
 Kart 5 tytuł i dedyk. Michałowi Potockiemu... x. Ignacy Ostrowski Diff.)
 ark. 2 i kartka i (Actus Coronationis... Imaginis Sokaliensis... in Relatione
 Orbi declaratus... także ofobno drukowane)
 Str 9 - 36 i kart 23 (Kazania też same w wydzie: ~~Sokalska~~ sprawa.)

Skarby niebieskich tajemnic, to jest Księgi objawienia niebieskiego S. Matki Brygitty z rodzaju królewskiego Kiziney Nerycki ze Szwecyey, fundatorki Reguly S. Salvatora, z Tacińskich na polskie przetłócone przez Zakonnika Ormai Mniejszych Ojów Bernardynów. (b. m.) 1698 fol.

Str. przeszło 179. (z approbaty widai że to tłumaczyst X. B. A. K. t. j. Bernard Krupski Bernardyn)

ded. N. P. Maryi cudami w Sokalskim obrazie Stryncej
 ... Zofia Sobestyańska Ziemi Konwentu Sokalskiego
 S. Salvatora Zakonu S. Matki Brygitty

Sztuka ryciny in fol. 1) Tytuł sztychowany Sulpisit Leopoli Cas. Andr. Niedbtowicz. 2) Obraz Najświętszej Panny Luceorenia (w Sokalu) (u dotu Świerzy polskich: „Skarb Taszki Boskiej... Sulpisit Leopoli 1698 Cas. Andr. Niedbtowicz. 3) S. Brygitta (w całej figurze siedząca - w owalu) 1698 Sulpisit Leopoli Casim. Andr. Niedbtowicz.

Zródło Taszki Boskich za przyrzeczą N. P. Maryi P. w obrazie Sokalskim czyli Ordozienstwo do Matki Boskiej Sokalskiej zastawiane na wszystkie pory roku z różnymi Książkami reboznych zebrane z dodaną z historią tegoż cudownego obrazu. Lwów, drukiem M. F. Bremerby 1862. 8mo str. 462. XXXIV. VII i kart 8. (Na przeciwstanie: z historią obrazu skrócona podług dzieła Ostrowskiego: Maćna straż.)

Są 2 pieśni polskie o N. Maryi P. Sokalskiej; pierwszej po-
wstętek: "Najświętsza Panno w Sokalskim obrazie" i t. d. —
drugiej: "Zawitaj Królowo, bądź zawsze gotowa" i t. d.

d. 9 Novembr. 1652. b) List Prochiana Chmiel-
nickiego, z Saborów pod Sokalem d. 11 Novembr.
1655. c) list tegoż w Saborach pod dworem
d. 13 Novembr. 1655. - te listy (z p. M2) pisane
do Gwardyana Sokalskiego zdają się być fałszywe.

Ob. Niezpodkowiec 40.

Tygodnik Kat. V. 243.

Gumpenberg 438.

Palimpsest: Staroz. Łódka T. II Cz. II str. 123b.

Kalendarz Katol. 1887 Czerwiec.

dworiarzy

Dargacz: Pamiętnik zakonu Bernardynów 1874 str. 378.

Dołatek przy Górze lwowskiej 1857 str. 128

Normantosi lwowskie 1858 str. 157.

Wieczność nieustającej pamiętki w Koronach złotykh naj:
przedawniejszego obrazu Najsw. Maryi P. przy solennej jej od-
wieklowi pożądanej Koronacji w Sokalskiej Dziedzice W.W. Bp.
zakonu Franciszka Obserwantów albo raczej Bernardynów
roystawiona. [w R. 1724] ^{3. part.} w drukarni przestawnej Akademii Za-
mojskiej. fol. K. 15. (na odwrocie tytułu miedzioryt obrazu
N. P. M. Sokalskiej: J. Donnet sculp. Danzig. - drzeworyt herbu Potoc-
kich i Cetnerów - dedyk. J. W. pani z Cetnerów Teofili Potockiej
strachinowej w. kor. betkijskiej, robrzyńskiej starosinie ... x. Ignacy
Orłowski - dalej Panegiryk wierszem.

Planus triumphalis sublimi hostium idest trabeatae Potociorum
scuti ad solennem Reginae coeli, matris Regum regis, in thrau-
neturga Sokaliensis imagine coronationem militans. Zamos:
cii, typis Universitatis 1724. fol. K. 10 na odwrocie tytułu
miedzioryt: Obraz cudowny N. P. Marycy Sokalskiej 1724 u koro-
nowany. J. Donnet sculp. Danzig. - panegiryk na cześć Michała Po-
tockiego starosty kwasnostawskiego i Sokalskiego, po ławnie.

Summa cudow seu Compendium miraculorum B. V. Mariae Soka-
liensis. (wydane przed r. 1724)

Apparatus solennissimae Actus Coronationis B. V. Mariae Socaliensis (b. m.
i. r.) 4te zarkuszy.

Nowa religijna miana w Sokalu d. 10 Wrzesnia 1848 czwartego dnia po konse-
kracji kościoła i wprowadzenie obrazu N. P. przy x. Mikotaju
Ruczyńskiego z łonka klasztoru. Lwów 1848. 8^{oo} str. 12.

Panegiryk

J. W. pani z J. W. Cetnerów...
Teofili Potockiej... przez...
X. Ignacego Orłowskiego I. F.
doktora... prokuratora korona:
cji... przegana

Panegiryk

(Socaliensis)

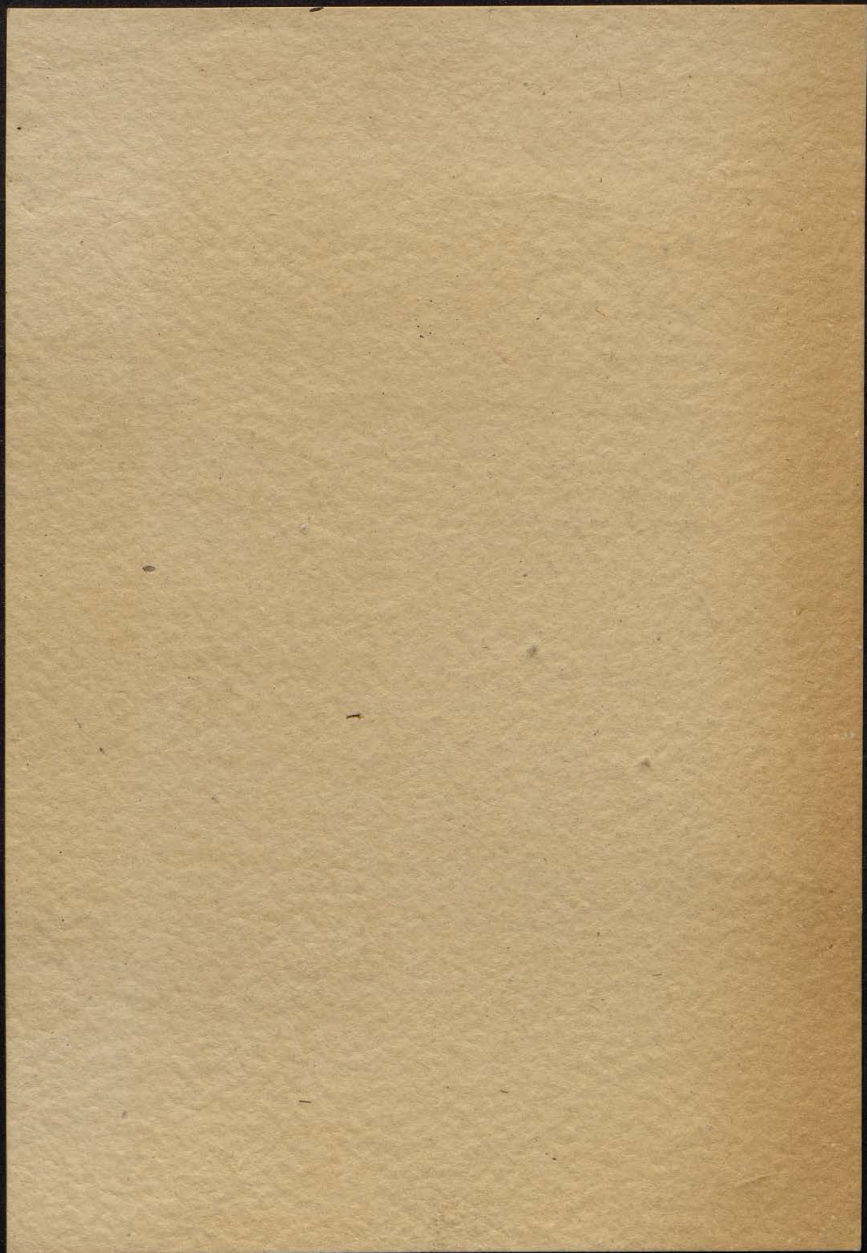
133

Sacrae ac miraculosae (imaginis Deiparae
Virginis historia. s. l. et a. 4to k. 4.

poratex: Socaliensis tuae Deiparae
Virgo sacrae ac miraculosae Imaginis
historiam tibi do, dico, dedico.

(cum nonnulla Approbata .. auctoritate Martini
Szyfrowski episcopi Cracov. .. Jacobus
Janidlovius J. U. D. Can. Sord. Acad.
Crac. Rector. (1618 - druk w Krakowie)

Epitalemium J. Gomolinski episc. lucor. 4to
ded. Socaliensis Virginis miraculosae imaginis
historia (cum approbat. Jacobi Janidlovii)

jeżeli choć trochę dbasz o to, aby ku Chwale Bożej i zbawieniu dusz spełniła się prędzej obietnica Pańska, że „*będzie owczarnia jedna i Pasterz jeden*,” prosz, a prosz gorąco i często, aby posłał Pan żniwa robotniki na żniwo swoje, aby wskrzesił między nami jak najwięcej kapłanów, ale kapłanów świętych i to wielkich świętych, potężnych w słowie i czynie.

Lecz mało jeszcze znaczy prosba; bo jeżeli prawda, co mówi Zbawiciel, że „*nie każdy co mówi Panie Panie wniwdzie do Królestwa niebieskiego*,” i jeżeli ty sam rozumiesz, że nie wystarcza abyś prosił *Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj*, ale że potrzeba modlić się i **pracować**, bo *kto nie pracuje, ten też jeść nie ma*. Toć łatwo też pojdziesz, że nietylko modlitwą, ale czem więcej trzeba się przyczyniać, by nie marniało żniwo Pańskie. Ale czem? Posłuchaj. Lat temu kilka umarła ani bardzo bogata, ani bardzo uczona, ale bardzo pobożna niewiasta. Bóg jej był dał syna jedynaka, a ona pragnęła by syna tego mogła wychować na sługę Bożego. Więc od początku ofiarowała to dziecię swoje Najśw. Pannie, a od pierwszej młodości uczyła go kochać JEZUSA sercem MARY: i kochać MARYĄ Sercem JEZUSA, a zarazem przyczyniła pracy i zabiegliwości by było o czem syna wyprawić do szkół na naukę. Nie źle jej się z tem wiodło; ale choć gorąco pragnęła, by jedynak jej mógł zostać księdzem,

przecież nigdy ani słowa mu o tem nie wspominała, bo lękała się by czasem syn jej nie tyle z natchnienia Bożego jak raczej z namowy rodzicielskiej niepowołany nie wcisnął się między sługi Boże. Ledwie z ojcem lub spowiednikiem kiedy niekiedy radzić się o tem ważyła, ale za to Sercu JEZUSOWEMU i Matce Najśw. sprawę tę często polecała. I doczekała się, że kiedy się syn jakkolwiek poduczył, on sam z własnego popędu padłszy rodzicom do nóg, prosił ich jak o największą łaskę, by nie bronili mu pójść do zakonu i zostać sługą Bożym. Z weselem serdecznem sama go odprowadziła do furty klasztornej. Ale ponieważ odtąd nie potrzebowała już łożyć na syna, a Pan Bóg pracy jej błogosławić nie przestawał, więc jednego i drugiego chłopca, pojętnych a pobożnych sobie upatrzyła i poczęła radzić i dopomagać ich rodzicom; by tak samo jak ona swego syna przysposabiali ich na sługi Boże i doczekała się, że w parę lat mogła drugiego już wychowanka odstawić za furkę klasztorną. A gdy jej przyszło umierać, to choć nie pozwolił jej Bóg doczekać się tego, by ujrzała syna swego przy ołtarzu, ale dał jej inną niespodzianą wcale pociechę. Bo gdy śmierć się powoli ale niechybnie zbliżała, a raz po raz mąż z nią poczynął rozmowę, co on z sobą ma począć, gdy Bóg ją zabierze, na tem stało, że i on bodaj na braciszka pójdzie

szawy; E. Z. z Gliwic; A. M. ze Strzelca; Pewna rodzina ze Strumienia; pewne osoby za wysłuchanie 11tu prósb; M. K. ze Sokala; S. O. z Kobylnik; H. K., R. M. z Rudkowie; S. C. z Czempinia.

VI. Krótka wiadomość o ukoronowanym obrazie Najsw. Panny w Sokalu.

Jakób Wężyk, pobożny malarz z Litwy, odzyskawszy cudownie wzrok przed obrazem Najsw. Panny w Częstochowie, postanowił z wdzięczności za tę łaskę, odmalować tenże obraz i ofiarować go do kościoła. Jednak mimo trzykrotnej w tym celu pielgrzymki, nie był w stanie żadną miarą tego uskutecznić mimo, że w sztuce malarskiej celował, ale powróciwszy trzeci raz z Częstochowy, znalazł u siebie cudowny obraz ręką anielską namalowany. Niewymowną radością przejęty, ofiarował go do kościoła farnego w Sokalu, gdzie wkrótce zasłynął cudami. Między innymi, cudownie odzyskał zdrowie ofiarowawszy się do tego obrazu, ks. Jerzy Gomoliński, Biskup Chełmski. Ten też z wdzięczności za tę łaskę wraz z Janem Ostrorogim, wybudował tu kościół z klasztorem i oddał go OO. Bernardynom r. 1599. Coraz liczniejsze cuda, których opisaniem przepelnione są księgi, skłoniły Ojca św. Innocentego XIII, że na prośby Józefa Potockiego, w skarb. koron. zezwolił na uroczystą koronację cudownego obrazu. Dopełnił tejże

Obraz N. Panny w Sokalu koron. 8 Września 1724 r.

wśród wspaniałej uroczystości ks. Jan Skarbek, Arcybiskup Lwowski dnia 8 Września 1724 roku.

W sto lat później z dopuszczenia Boga, zgorzał ten kościół wraz z klasztorem; obraz atoli wyratowano szczęśliwie. Wtedy to obywatelstwo okoliczne, godni następcy pobożnych praocjów, gorliwych czcicieli Najśw. Bogarodziecy, pospieszyło skwapliwie z chojnemi datkami, a wkrótce nowa świątynia stanęła na gruzach dawnej.

VII. Od Przewodnika krajowego.

1) Jego Świątobliwość Ojciec św. Leon XIII przedłużył czas trwania jubileuszu aż do końca tego roku. Korzystajmyż więc z tej łaski, zwłaszcza, że i powtórnie odpustu tegoż dostąpić można i ofiarować go za dusze zmarłych, byle powtórnie przepisanych obowiązków dopełnić.

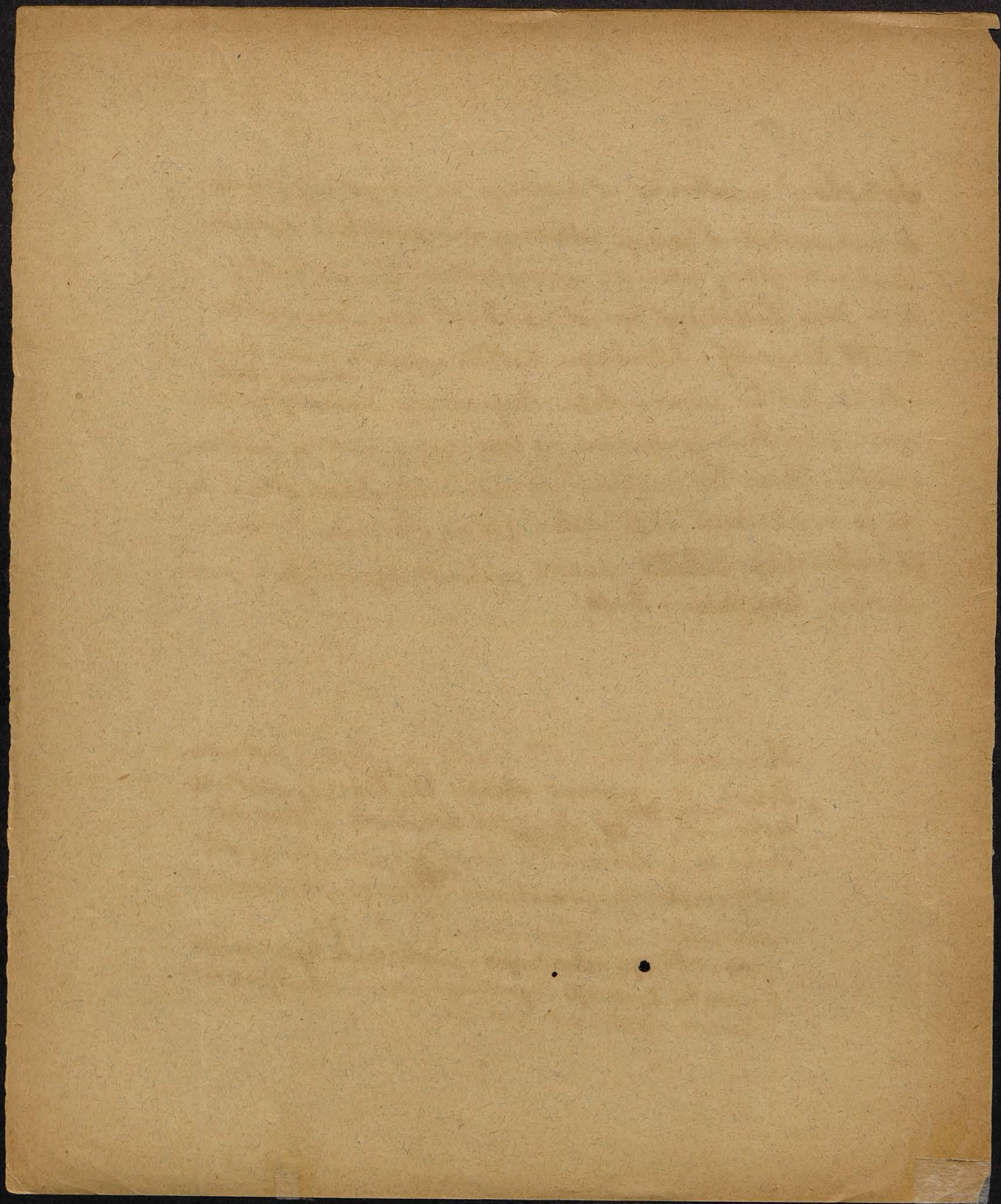
2) Dyplomy agregacyjne otrzymały *parafie*: w Archidiecezyi Lwowskiej Grzymałów; w Diecezyi Krakowskiej: Klecza; w Diecezyi Tarnowskiej: Strzelce Wielkie.

VIII. Intencye szczególne Apostolstwa

1. **W. Wszystkich Świętych.** Odp. w Ap., w Szkapl. Niep. Pócz., w Żyw. Róż., Pap. *Podzięk. S. P. JEZ. za wystuchanie prósb od 11873 o., 1820 r., 156 p.*
2. **Ś. Dzień zaduszny.** Odp. w Apost. *Za dusze zmarłych: 87557 o., 7175 r., 538 p.* Za zmarłych w Apostolstwie Serca P. JEZUSA.
3. **C. Ś. Guberta.** *O miłość S. P. J. dla 3436 o., 5162 r., 667 z.*
4. **P. 1 mieś. Ś. Karola Bor.** Intenc. szczególnie polecone: 41. PP. Urszulanki. Za Najj. Cesarza.
5. **S. Ś. Elżbiety.** *O opiekę S. P. J. dla 32172 o., 4928 r., 754 z.*
6. **N. 1 mieś. (22 po Św.) Ś. Leona.** Odp. w Apost. *O rozszerz. czci S. P. JEZUSA między 10819 os., w 2656 r., w 473 paraf.*
7. **P. Ś. Engelberta.** *Za nawróc. 23563 grzesznik., w 4450 r., w 1483 paraf.*
8. **W. ŚŚ. Koronatów.** *O nawr. 8237 niedow., w 2368 r., w 1227 p.*
9. **Ś. Ś. Teodora.** *O nawróc. 5674 pijaków, w 2651 r., w 1324 p.*

Sokolow miasteczko w diecezji przemyskiej (ystrku =
le rzeszowski w Galicji) dawniej w wojewodztwie ruskiem
ziemi przemyskiej powiecie przeworskim, zatorzone r. 1569
przez Jana Lileckiego. Kościół parafialny drewniany wybudował
r. 1588 Krzysztof z Sztembergu Kostka wojewoda z żoną Anną
Lilecką. Jest tu cudowny obraz Bogarodzicy, siedzącej ^{w koronie z berłem} na Kois:
zycu z dzieciątkiem Jezus, które ma lewą rękę wzniesioną, po bokach
aniołki. Obraz ten znajdował się pierwotnie w kościele S. Du:
cha na przedmieściu, skąd okolo r. 1760 za staraniem Antonie:
go Grabin'skiego ~~obraz~~ cesarza wielunskiego do Jary prze:
niesiony (Niepokalanie Powsta).

Ob. rycinę sztych. in 8vo odbita na Kitajce z podpisem:
"Prawdziwe wyrażenie obrazu ^{o. m.} B. Boskiej wielkimi
faskami (Styngnej ^{o. m.} w mieście Sokolowie w kościele
Ducha Sw. w dobrach Benedykta Grabin'skiego sta:
roty smolin'skiego ^{o. m.} i Starzy z Wistockich
matronce f. na wotum oddane [R. P. 1771."
[jako osobliwym dobrodziejom i protektorom tegoż kościoła
F przez ks. Ignacego Zagotskiego Kom. i Sebastjana Koz:
towicza mans. i wik. kości. Sok.

Godzinki o N. Maryi P. ptażcej w obrazie Stanisławow. ;
kim w Kosciółce ormiańskim Tafłami ptażcej (przez a ja =
Kuba Manużewicza) Lwów 1771 w drukarni Brautera
s. trojcy 86 kart 22.

³ 22. sierpnia
Q. 1742 Obraz cudowny N. P. Maryi pta kat w Kosciółce drewnianym
r. 1662 wybudowanym, który r. 1762 ~~1763~~ wymurowano pod
tytułem Niepokalanego Poczęcia N. P. Maryi. Obraz ten w
wielkim ołtarzu. (Dziś pisze że obraz cudowny od r. 1742.

Prześń do Najaw. Panny w Stanisławowie w Kosciółce parafialnym ormiańskim
w wielkim ołtarzu. (Początek:) "Witaj ptażca Dłomi przy Rucie" i t. d.
(Akpis) (w tejże śnie są opisane cuda

Obraz jest kopią Czertochowskiego, pierwotnie był u Dominika pisarza, któremu
wzrostki przynosił przeniesiony do Kaplicy, pta kartami 4. 1732 d. 22 sierpnia, w skutek
czego była komiżna duchowna - w Kaplicy widywano wrog światła. Kobieta tonca wrzede
Dystryżcy, westchnęwszy do obrazu uratowaną zostata, ten samo idzieciz który się
udać do srebrnym naparstkim - Obraz ten w rarysac z Kolegiaty przeniesiony
został przez Józefa Sobickiego hetmana Kasztelana Krak. z Mniże Kie m pod Komorzym
Litewskim, który wzrostki z dzieł ten obraz w procesji przenosił.

Ob: Karacz: ~~Stanisławow~~ Stanisławow 157. - Ezolowka: Opis Stanisławowa.

Deutschlands Kunstverein

für den Sticht im Schwur = Kunst = Verein.

Wohl nie hat ein Unternehmen seit so kurzem Bestehen eine so weite Verbreitung, namentlich in der höheren Gesellschaft gefunden, als oben genannter Kunstverein; nicht nur in unserem Vaterlande, sondern überall, wo nur irgend ein Sinn für Kunst vorhanden ist, haben sich Mitglieder gemeldet. Dadurch aufgemuntert und um die Gunst aller Kunstfreunde fern zu erhalten, werden wir kein Opfer scheuen, immer Größeres und Schöneres zu liefern. Wir geben hier ein Verzeichniß unserer bis jetzt gelieferten fünf Kunstblätter:

1. **Komm Hans.**

2. **Das verirrte Kind.**

3. **Geh Hänschen,** Pendant zu „Komm Hans.“

4. **Das letzte Kleinode.**

5. **Der Savaryardenknabe.**

Diesem wird folgen im Herbst d. J.:

6. **Bitte Bitte,** Pendant zum „Verirrten Kind.“

Und dann halbjährig:

7. **Das Fischeermädehen,** Pendant zum „Savaryardenknaben.“

8. **Abendstunde.**

9.

10. ein in mehr als doppelter Grösse des „Komm Hans“ ausgeführtes Vereinsblatt

historischen Inhalts.

Ausserdem erhalten sämtliche Mitglieder, welche vom ersten Bilde an unserem Verein angehören, beim zehnten einen in der Grösse „das letzte Kleinode“ ausgeführten Kupferstich als Prämie gratis.

Es erscheinen jährlich zwei Bilder für den Beitrag von $2\frac{1}{3}$ Thlr., Abdrücke vor der Schrift 4 Thlr., zahlbar bei Empfangnahme eines jeden Vereinsbildes mit $1\frac{1}{6}$ Thlr. resp. 2 Thlr., und für das zehnte Vereinsblatt den doppelten Preis mit $2\frac{1}{3}$ Thlr.

Die Mitglieder des Vereins sind frei die schon früher erschienenen Bil-

Stara Siemiatwa (miasteczko w Gubernii Podolskiej)

Tutejszy kościół parafialny zbudował z drzewa r. 1716 Mi-
kołaj Siemiatowski hetman polny koron. kasztelan Krak.
który też sprowadził z Rzymu obraz Matki Boskiej w łos-
kiego pędzla. Obraz ten cudowny znajduje się dotąd w wiel-
kim ołtarzu. Kościół wymurowała Anna z Zakrzewskich
Radziwiłłowa wdowa (+ 2 kwietnia 1850 mając 85 lat.)

Ob. Wędrowiec. Warszawa 1882 80: 50
Seryi IV (czyli Tom 40 80: 1041)

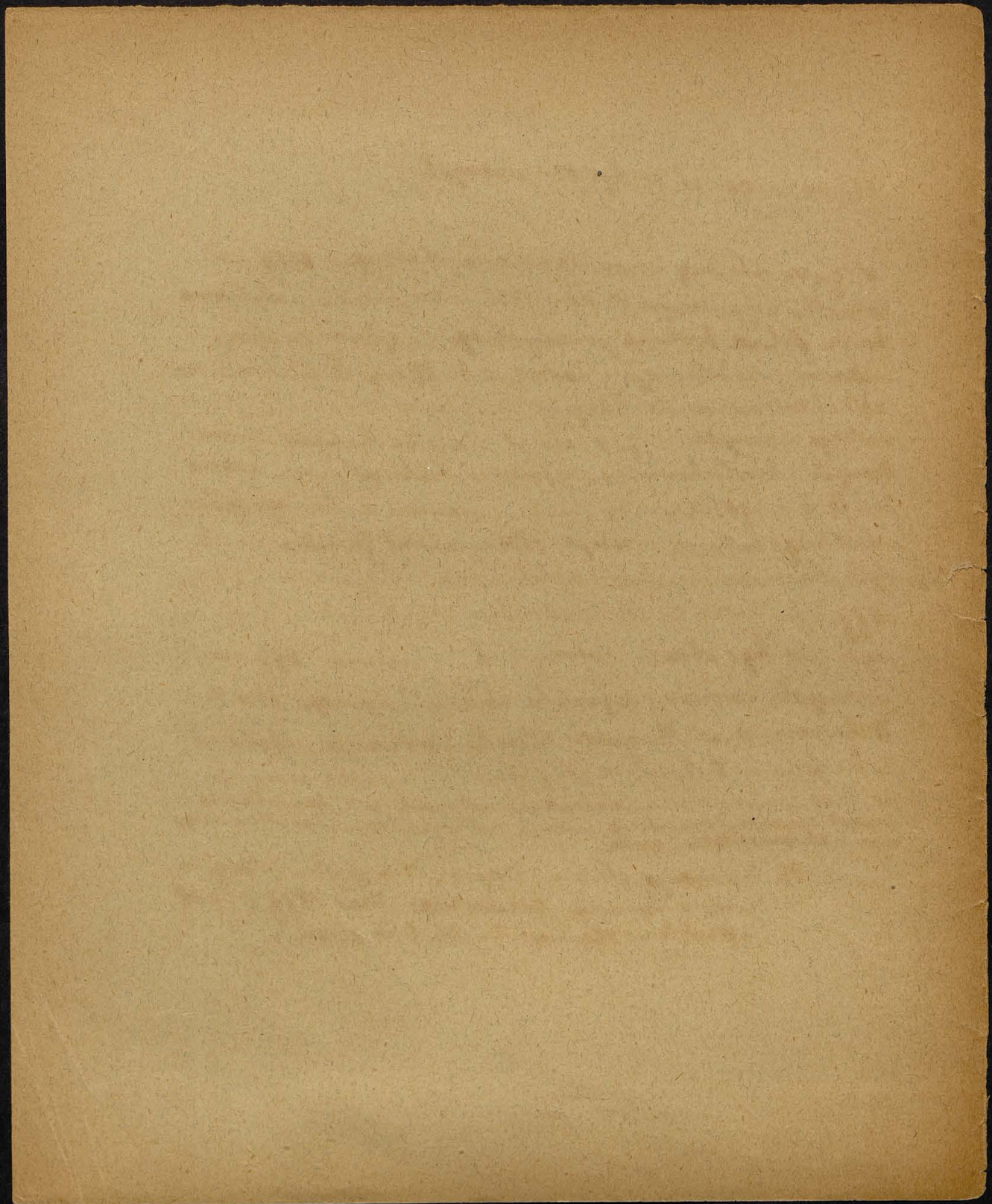
The American Institute of Learning
This book is a collection of papers
presented at the annual meeting
of the American Institute of Learning
held in New York City on the
15th and 16th of December 1900.
The papers were read by the
following members of the
Institute:

Dr. J. H. Woodworth
Dr. J. H. Woodworth

Stara wieś w. (w dyceez. przemyski.)

W tej wsi założonej przez Kazimierza Wielkiego r. 1359, w kościełku erygowanym około r. 1430 przez Janusza z Dubienia herbu Dołwa biskupa przemyskiego znajdował się obraz cudowny przedstawiający Zaśnięcie Ś. Maryi P. listnie przez papieża mianowicie z Węgier odwiedzanym. Alexander Fredro biskup przemyski r. 1726 założył klasztor Paulinów sprowadzonych z Częstochowy; po skasowaniu Paulinów przez cesarza Józefa II r. 1781, klasztor ten za staraniem Antoniego Gószewskiego biskupa przemys. oddany został jezuitom, za których staraniem Kapituła Watykańska w Rzymie d. 27 Maja 1837 z funduszu hr. Alexandra Sforzy z Piacencyi, przeznaczyła dla tego obrazu korony i d. 12 Czerwca 1837 na uroczystą koronację zezwoliła obrazu cudownego Matki Miłosierdzia w Starej wsi, która to koronacja odbyła się uroczystie d. 8 Września 1837 przez nunjusza arcybiskupa na tessałonicenckiego, w asystencji metropolity rusk. Sembratowicza arcybisk. ormiański. Romaszkana, biskupa ruskiego przemyskiego Skupnickiego, oraz prałatów infułatów i opatów

(Ob. Koronacja obrazu Najsw. Maryi P. w Starej wsi przez x. Ignacego Polkowskiego (Czas 1837 nr 208 w feuilietonie, obejmującej też historię obrazu)

141
Czeszowski Iwon S. J. Koronacja cudownego obrazu
P. Maryi L. pod wezwaniem Matki miłosierdzia
w kościele OO Jezuitów w Starejusi pod Przysz-
wem. Lwow, druk ludowa, 1887. 12! str. 87 -
(tytuł drukow.) Ob. Kalendarz Katol. 1887 Wzrosien.

O Klafytorze i widownym obrasie dr. Lanny w Starogins¹⁴²
pod Przożowem. (Chata 1874 J. IX. 82x6. str. 81-83.)

wśród chrześcijańskich rodzin. O wy, którzy w tych rodzinach przewodzicie, zaprosicie, jak to uczynili małżonkowie młodzi w Kanie Galilejskiej, P. JEZUSA do domu waszego, oddajcie Jego Sercu w domach waszych i w sercach waszych miejsce przynależne temu „Królowi Serc“, a błogosławieństwo Serca P. JEZUSA stanie się dla waszej rodziny źródłem pokoju, chrześcijańskiej jedności i miłości, a z niemi zamieszka pod waszym dachem szczęście, o ile na tej ziemi daném tylko być może.

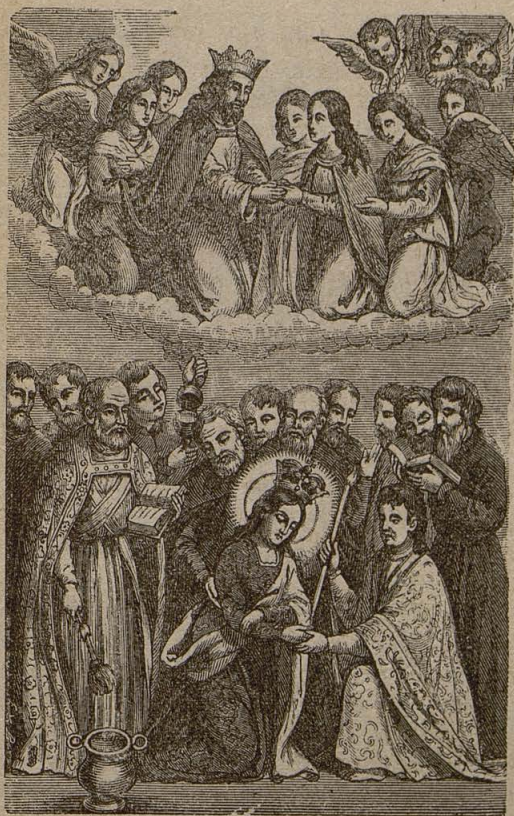
IV. Koronacya cudownego obrazu Matki Boskiej w Starójwsi pod Brzozowem.

W pierwszych dniach miesiąca Września odbędzie się w Starójwsi pod Brzozowem rzadka i wielka uroczystość koronacyi cudownego obrazu Matki Boskiej. Dekret koronacyi został już wydany przez Kapitułę Bazyliki Watykańskiej św. Piotra w Rzymie dnia 12 Czerwca 1877 r. na wniosek JMKs. Jackowskiego, rektora klasztoru OO. Jezuitów w Starójwsi. Wniosek ten, czyli prośbę o koronacyą opatrzoną dowodami cudowności obrazu, podpisali JJ. WW. Arcybiskupi lwowscy: łaciński, ormiański, ruski; Biskupi: tarnowski, przemyscy: łaciński i ruski, niemniej i prześwietne Kapituły, jakoteż wiele znakomitych osób duchownych i świeckich.

Koronacya uroczysta obrazu złotą koro-

KOŚCIÓŁ W STARÉJWSI POD BRZÓZOWEM
W DYECEZYI PRZEMYSKIÉJ.

OBRAZ CUDOWNY MATKI BOSKIÉJ
W STARÉJWSI W DYECEZYI PRZEMYSKIÉJ.

na, odbędzie się dnia 2go Września według przepisane go rytuału. Obraz będzie zostawał przez 8 dni po za kościołem, potem t. j. 9go Września będzie uroczyście intronizowanym, czyli wniesionym do kościoła i umieszczonym w wielkim ołtarzu. Przez ten cały czas od 2go aż do 9go włącznie odprawiać się będzie nabożeństwo misyjne.

1. *Niektóre szczegóły o koronacyi cudownych obrazów Matki Boskiej.*

Już w VIII. i IX. wieku koronowano obrazy Matki Boskiej; w zwyczaj jednak to weszło dopiero w XVII. wieku, kiedy hr. Sforza Pallavicini ustanowił fundusz na wieczne czasy, aby z niego Kapituła Watykańska rozdawała szczerozłote korony dla obrazów cudownych Matki Boskiej. Pierwszy obraz ukoronowano w bazylice Watykanu w r. 1631 jeszcze za życia fundatora.

Żeby obraz mógł być uroczyście ukoronowanym, potrzeba dowodów, że istotnie jest cudownym; te dowody posyłają się do Kapituły Watykanu do Rzymu, zkąd po sprawdzeniu dowodów wychodzi upoważnienie, że koronacya może się odbyć. Jest przepisany osobny obrządek, według którego koronacya musi się odbyć z największą uroczystością. W Polsce jest na przeszło 400 cudownych obrazów Matki Boskiej 29 uroczyście ukoronowanych. Pierwszy obraz został ukoronowany 8 Września 1717 r. w Częstochowie,

w czasie kilkudniowej uroczystości koronacyjnej rozdano tam blisko 150 tysięcy komunii św. Podajemy nazwiska innych obrazów cudownych z rokiem koronacyi. W Nowych Trokach 1718, w Kodniu nad Bugiem 1723, w Sokalu nad Bugiem 1724, w Podkamieniu w Galicyi 1727, w Żyrowicach na Litwie 1730, w Warszawie u OO. Kapucynów 1739, w Łucku na Wołyniu 1749, w Wilnie w kośc. Św. Michała 1750, we Lwowie u OO. Domin. 1751, w Łąkach Bratyańskich w Woj. Chełmińskim 1752, w Leżajsku 1752, w Chełmie w kośc. farnym 1754, w Skępem w ziemi Dobrzyńskiej 1755, w Jarosławiu w ziemi Przemyskiej 1755, w Berdyczowie w Woj. Kijow. 1756, w Białyniczach w Woj. Witebsk. 1761, w Przemyślu u OO. Franc. 1762, w Rzeszowie 1763, w Krakowie u OO. Karm. 1764 (jest dekret kor. z Rzymu, koronacya jednak naznaczona na ten rok nie odbyła się), w Przemyślu u OO. Dominik. 1765, w Chełmie w Woj. Ruskim 1765, w Miedniewicach w Woj. Rawskim 1767, w Poczajowie na Wołyniu 1773, we Lwowie w kated. łac. 1776, w Bołszowcu w Galicyi 1777*), w Latyczowie na Podolu 1778, w Międzyrzeczu Ostrogskim na Wołyniu 1779, w Szydłowie na Zmudzi 1786.

*) Dnia 15go Sierpnia odbędzie się w Bołszowcu pod Haliczem uroczyste nabożeństwo z powodu stoletniej rocznicy koronacyi cudownego obrazu.

Są i inne obrazy Matki Boskiej z koroną, które jednak nie były uroczyscie koronowane.

2. *Kościół w Starójwsi pod Brzozowem.*

Na ziemi Sanockiej, w Dyecezyi Przemyskiej, w malowniczej okolicy u podnóża Karpat, znany jest daleko i szeroko kościół Starowiejski. Jest tam obraz Matki Boskiej, który od blisko lat 500 słynie wielkimi cudami. W r. 1399 postawiono tam dla tego obrazu kaplicę, która jednak nie wystarczała, żeby pomieścić napływającą zewsząd ludność. Ks. Alex. Fredro, Biskup Przemyski i Ks. Kan. Franciszek Goźliński, wystawili w r. 1728 wspaniały kościół, tak jak jest na obrazku przedstawiony, i oddali go z Częstochowy sprowadzonym OO. Paulinom, których jednak za czasów Cesarza Józefa II. skasowano. Wtedy to obdarto kościół z ozdób i ofiar pobożnych, na samym tylko cudownym obrazie zostały srebrne sukienki i kilka bogatszych wotów, a i to nie bez endu, bo jak niesie ludowe podanie, świętokradzca, który wyciągał i po te resztki bezbożną rękę, nagle oślepl. Kościół zostawał przez lat 40 prawie bez obsługi kapłańskiej, i oddano go za staraniem Ks. Biskupa Antoniego Gołaszewskiego w r. 1821 OO. Jezuitom. Nabożeństwo do tego świętego miejsca tak się wzmogło, że we wielkie święta lud w obszernej świątyni pomieścić się nie może i nabożeństwo pod gołym niebem odprawiać się

musi. Na Wniebowzięcie i na Narodzenie Matki Boskiej przychodzi tam nie tylko z okolicy, ale z pogranicznych powiatów i z Węgier po 20 do 30.000 ludzi.

3. *Obraz cudowny Matki Boskiej w Starójwsi.*

Cudowny obraz Matki Boskiej Starowiejskiej przedstawia N. MARYĄ P. umierającą na ręku Apostołów; u góry widać P. JEZUSA otoczonego Aniołami, jak przyjmuje wniebowziętą Najśw. Matkę Swoją. Obraz ten słynie cudami od lat blisko 500. Jak mówi podanie został on cudownie przeniesiony do Starójwsi z Węgier, z miasteczka Humenyi. Biskupi Przemyścy, którzy dawnymi wiekami wizytowali to święte miejsce, wychwalają cudowność tego obrazu. Ks. Biskup Sierakowski pisał o nim w r. 1745, że „pielgrzymi schodzący się tamdotąd nawet z po za granic Polski świadczą o skuteczności nader wielkich łask i o obfitości skarbów Bożych, które na tém świętém miejscu spływają na Wiernych.“ Pielgrzymi, którzy przychodzą na to święte miejsce, doznają i dziś jeszcze łask nadzwyczajnych: jedni wyznają grzechy ciężkie, które na wielu spowiedziach taili, inni odzyskują zdrowie, inni doznają ratunku we wszelakich ciała i duszy potrzebach. Uroczysta koronacya tego obrazu, ma świadczyć w późne wieki o jego cudowności i wdzięczności za odebrane łaski dla Matki Boskiej Starowiejskiej. Jesteśmy przekonani, że ty-

siące pielgrzymów podążą do Starójwsi na tę uroczystość, żeby oddać cześć Matce Boskiej i polecić się Jój świętej opiece.

V. Błogosławieństwa Najśw. Serca P. JEZUSA w naszym kraju.

1. *W. Ks. A. N. z Mielca pisze:* „Walenty Ryniewicz, policyant w Mielcu, zachorował śmiertelnie. Po trzech tygodniach jego choroby wezwano mnie, abym go zaopatrzył ŚŚ. Sakramentami na drogę do wieczności. Zastałem go blizkim konania. Chory zobaczywszy mię, rzekł z wysileniem: „Ojcie Dobrodzieju! czuję, że wnet umrę, i dlatego pragnę się szczerze i dokładnie wypowiadać, bo to z pewnością będzie ostatnia spowiedź.“ Nim go opuściłem, rzekłem tak do niego: „Mój Walenty! Bóg będąc Panem życia naszego, może nas w każdym czasie do siebie powołać. Jednak Serce Jego jest tak obfite w miłosierdzie, że nas zawsze ratować może.“ On z całą ufnością ofiarował się Sercu P. JEZUSA i ja również we Mszy św. poleciłem go miłosierdziu Boskiemu. W krótkim czasie przychodzi do mnie i mówi: „Dziwią mi się ludzie, że żyję i zdrów jestem. Za twoją to Dobrodzieju doradą, a z łaski cudownego Serca P. JEZUSA przyszedłem do zdrowia. Niech to Dobrodziej poda do wiadomości, by cały świat wiedział, jak to dobrze jest w Sercu P. JEZUSA szukać ratunku,

Cześć literacko-artystyczna.

Cas. 1 208 K. 1877

Koronacja obrazu Najświętszej Maryi Panny

w Starej Wsi

przez

X. IGNACEGO POLKOWSKIEGO.

Na wieść radośną, że za dni naszych ma się odbyć koronacja N. M. Panny w Starowiejskim obrazie cudami wstawionej, takim pobożnym uczuciem zabiły wszystkie polskie katolickie serca, a przede wszystkim wszystkie dycezyje galicyjskie, iż trzeba było być na miejscu, aby się o tem podniosłem przekonanie uczucia, trzeba było naocznie być świadkiem, aby się utwierdzić w pobożnej ości ludu dla N. M. Panny. I ta wielka chwila właśnie dziś nadeszła, a uroczystość odbyła się z takim pobożnym namaszczeniem, z takim religijnym przepychem, że wszystko co się marzyło o tem wielkim święcie, spełniło się w rzeczywistości wszystko co się widziało naocznie, tak nas żywo przeniosło w minione podobne uroczystości, znane nam tylko z opisu, że godzi się jak najprędzej, choćby pobieżną zdać relację,

o tem wielkim święcie, jakiego z żyjących nikt nie widział w Polsce całej.

W Zemlińskim Żupaństwie na Węgrzech w miasteczku Humenny, w parafialnym kościółku był starodawny obraz N. M. Panny, na płótnie malowany a przedstawiający chwalebne zejście z tego świata Boga Rodzicielski, i chwałę Jej w Królestwie Niebieskiem. Według tradycji ojców Kościoła, apostołowie cudownym uwiadomieni sposobem o bliskim zgonie Matki Najświętszej, z dalekich kończyn ziemi judzkiej zeszedli się w dniu jednym do Jerozolimy. Jedną ożywieni myślą, by od Matki boskiego ich mistrza otrzymać mogli ostatnie błogosławieństwo, przybywają do ubożego domku Maryi. Jakiś domorodny słowacki malarz tak sobie uprzytomnił tę piękną chwilę. W pośród dwunastu apostołów klęczy N. M. Panna, a przed nią Jan św. z zapaloną gromnicą. Jeden z siedziwych apostołów podtrzymuje rękę Najświętszej Panny. Księżę apostołów Piotr św. w kapę kościelną ubrany w lewej ręce trzyma otwartą księżkę, a w prawej kropidło z wodą święconą. Za nim jeden z apostołów rozdmuchuje w kadzielnicy węgle, dwaj inni w księdze czytają, a pozostali w niemem zachwyceniu modlą się posmutnieni wielce. Górna część obrazu przedstawia chwałę w niebie Najświętszej Panny.

Kiedy obraz ten był malowany i przez kogo? jak długo w wzmiankowanym na Węgrzech zostawał kościele? nic o tych rzeczach nie wiemy, podanie bo-

wiem onego dopiero sięga czasu, kiedy obraz ten cudownym sposobem znalazł się na ziemi Sanockiej. Świato to całemu wiadomo, że i domek Najświętszej Panny dnia jednego, czyli nocy jednej cudownym sposobem przeniesiony był najprzód do Dalmacyi, a ztamtąd do Loretu, gdzie dotąd zostaje, toż samo stało się z Humeneńskim a dziś Starowiejskim obrazem.

W tej uroczej, niegdyś odwiecznymi zarosłej lasami, a dziś gęsto zaludnionej Sanockiej ziemi, w dolinie rzeczki Stobnicy, nieopodal miasteczka Brzozowa, w drugiej połowie XIV wieku, nad drogą w Starej Wsi na drzewie, zawiął się niewiedzieć kąd opisany przez nas obraz. Kto go tu zawiesił, gdy nikt powiedzieć ani wytłumaczyć nie umiał, pobożny lud Starej Wsi nie wchodząc w przyczynę, otoczył obraz czcią i nabożeństwem serdecznem. Po niedługim jednak czasie niepewność względem pochodzenia obrazu wyjaśniła się dokładnie. Z poza Karpat węgierskich od Homony przybyli dnia jednego do Starej Wsi stroskani Słowacy i opowiadali żałośnie, że z kościółka ich, cudami słynący obraz Najś. Maryi Panny zniknął nagle, za którym oni w różne rozeszli się strony by go odnaleść konieczna. W pielgrzymce swej gdy do Starej zaszli Wsi, a zobaczyli go na drzewie, powitali serdecznymi łzami radości, i z należnym szacunkiem skarb swój drogi do ojczystej unieśli siedziby. Radość ich jednak krótko trwała. Nazajutrz bowiem z kościółka ich zniknął obraz nie-

widzialnym sposobem. Teraz już na pewno udali się poń do Starej Wsi, i powtórnie zaniesli na Węgry drogę swoje palladym. Ale obraz po raz trzeci zniknął, i na wybrane w Starej Wsi wraca miejsce. Nad tem trzechkrotnem nie ludzkim zdarzeniem zastanawiając się uznali wolę w tem Bożą, i obraz w spokoju tam zostawili, gdzie Matka Boska upodobała sobie i tak wyraźnie zaznaczyła wolę swą.

Takie jest podanie ludowe mieszkańców Sanockiej ziemi, takie jak i podanie węgierskie, które uczony X. Balogh de Nemešicz, Węgier, zaniesił w swem najnowszym dziele *Beatissima Virgo Maria-Regina Hungariorum*. Obu narodów jednoznaczne podania o cudownym obrazie, potwierdza jeszcze jeden pobożny szczegół. Od niepamiętnych czasów parafianie z Humany, czcząc pamięć obrazu swego, corocznie na dzień Narodzenia N. M. Panny w pobożnej pielgrzymce przychodzą do Starej Wsi — kompanii zwykle towarzyszy proboszcz miejscowy — a poprzedzają starodawną chorągiew z Starowiejskim obrazem Matki Boskiej. Nic rzewniejszego nad przybycie tych słowackich patników, ze łzami i jękiem witających: *Sławnu Kralawnu Uheršku, Paneńku Maryju Starowiejsku*. Nic rzewniejszego nad pożegnanie się ich z cudownym obrazem.

Otóż tego to obrazu odbyła się w dniu dzisiejszym uroczysta koronacja, za zezwoleniem apostołackiej Stolicy. Na to ostatnie słowo kładę nacisk dla tego, że u nas w Polsce mnóstwo się

znachodzi obrazów N. M. Panny koronami ozdobionych, z pobożności i powszechnego zwyczaju, a 30 tylko takich, których koronacja nastąpiła za dekretem rzymskim. Za takim dekretem pierwsza koronacja obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej odbyła się w roku 1717 a ostatnia u nas w Polsce 1786 w Szydłowie na Żmudzi. Od czasu jak wprowadzono w kościele naszym zwyczaj koronowania obrazów Matki Najświętszej cudami wstawionych, od owego sławnego zapisu kardynała Pallavicini z roku 1631 ukoronowano na całym świecie z uroczystością rzymską 233 obrazów, z których na szczęśliwe panowanie Piusa IX 5 przypada obrazów, w Sarwar na Węgrzech, w Paryżu *Notre Dams des Victoires* i *du Sacré Coeur*, słynny obraz w Lourdes i ten w Starej Wsi piąty.

Sto tysięcy ludu, trzystu kapłanów, kanoników i prałatów, trzech infułatów i czterech biskupów znajdujących się na koronacji obrazu, oto najwymowniejsze znaki wspaniałego obrzędu. Dnie i noce całe rzewne pobożne śpiewy, łzy i łkania naszego kochanego ludu polskiego, po kilka naraz kazań w różnych punktach, gdzie zgromadzeni byli pobożni parafianie, przy 25 ołtarzach nieustannie odprawiane Msze Sto od 5 godziny rano aż do pierwszej; praca duchowna aż do późnej nocy w konfesyjnalach, a przytem wszystkim porządek wzorowy i organizacja znakomita i ład w całym tem nabożeństwie i uroczystym obchodzie, oto rzewne i najmilsze obrazki

pobożności, jakie w Kościele tylko katolickim znaleźć można w prawdzie całej i majestacie.

Sama koronacyjna uroczystość poprzedziła tygodniowa misja OO. Jezuitów, owoce której Bóg tylko policzy. Słabo lub źle wierzący, mało lub wcale nie znający katechizmu i prawd wiary tu byli tak duchowo nauczeni i oświeceni, że odtąd na prostej już pozostaną drodze aż do ostatka życia swego. Nie szczędzili też sił swoich i najdosłojniejsi biskupi. Metropolita lwowski, arcybiskup ormiański Romaszkan i biskup przemyski Stupnicki, ale nadewszystko nasz Najdosłojniejszy legat Stolicy apostolskiej Nuncyusz Jacobini, który od chwili przybycia do Starej Wsi cały się służbie pasterskiej poświęcał, to do późnej bierzmując nocy, to pontyfikalnie spełniając celebry.

Nadszedł nareszcie oczekiwany wielki dzień 8 września. O świcie, który nie wróżył pogody, stukotami salwy z moździerzy powitano dzień koronacji Matki Boskiej. Horyzont czarnymi zasuty chmurami, deszcz wiszący w powietrzu, wiatr nieprzyjemny, unoszący tumany kurzu po nad głowami pątników, wszystko to słabych w wierze trwogą przerażało, że lunie deszcz wielki i przeszkodzi uroczystości. Bóg jednak tak dał i Matka Najświętsza, iż potoki wód niebieskich jakby na rozkaz wstrzymane zostały aż do momentu, w którym uroczyste *Te Deum*, uroczyste „Ciebie Boga chwalimy“ zaśpiewało sto tysięcy piersi aż do chwili, w której posłannik Ojca Sgo po ukoronowaniu obrazu papieżkie dał błogosławieństwo całemu ludowi.

Przed samym aktem koronacji X. Metropolita lwowski Sembratowicz i Biskup przemyski, otoczeni wspaniałą asystą kleru swego, w swych przenysnych strojach wschodnich, zasiedli tron biskupi. Obok nich Arcybiskup ormiański Romaszkan i infułat tarnowski X. prałat Król, dwaj inni infułaci, opat kanoników regularnych X. Słotwiński i X. Hoppe asystowali na drugim tronie biskupim koronatorowi. Z wybieciem godz. 10ej rano wyszła z kościoła wspaniała procesya, rozpoczęta klerem obu obrzędów, a zakończona poważnym gronem szlachty polskiej, bogato przybranej w kontusze, przy karabelach, a postępującej tuż za Nuncyuszem.

Na ementarzu przed kościołem w pięknie urządzonej kaplicy na wyniesieniu, stanęli wszyscy. Ceremonia rozpoczęła się od wzniesienia hymnu *Veni Creator*, poczem kanclerz konsystorza przemyskiego X. prałat Łobos odczytał po łacinie akt notaryalny biskupi, dotyczący koronacji. Po tym pierwszym akcie koronator zawezwał O. Prowincyała OO. Jezuitów i Rektora starowiejskiego klasztoru, aby wykonali przysięgę, jako korony, którą Matka Boska ukoronowaną będzie strzedz będą na życie całe. Koronę złotą na poduszce przyniesioną, złożył hr. Stanisław Potocki z Rymanowa w asystencji dostojnych Panów Sanockiej ziemi, OO. Prowincyał i Rektor padli na kolana i wykonali na św. Ewangelię przepisana przysięgę. Następnie X. prałat Łobos odczytał z oryginału łacińskiego dekretu kapituły watykańskiej w Rzymie wydany pod nim 12 czerwca 1877 r. pod pieczę-

cą i własnoręcznym podpisem Kardynała Borromeo. Dekret ten na pokorną prośbę O. rektora z Starej-wsi X. Jackowskiego, wyrobili w kapituły watykańskiej: Kardynał Prymas hr. Mieczysław Ledóchowski i Kardynał Jan Franzelina, dzisiejszy purpurat, a niegdyś nowicysz starowiejskiego kolegium OO. Jezuitów. Po odczytaniu dekretu kapituły X. kanclerz Łobos odczytał *Breve* Ojca św. Piusa IX, ogłaszające odpust zupełny dla wszystkich na całą oktawę uroczystości. Oba te akta odczytał w języku polskim ludowi jeden z OO. Jezuitów, po zakończeniu których najdosłojniejszy koronator poświęciwszy według rytuału koronę złotą perłami ozdobioną, padł na kolana wraz z biskupami, całym klerem i ludem i zaintonował pieśń „Pod Twoją obronę“. Koronę złożył na ołtarzu, przy którym Nuncyusz *pontificaliter* sumę śpiewał. W czasie ewangelii Panowie polscy otoczywszy wieńcem zasiadających na tronach biskupów i Nuncyusza obyczajem przodków naszych, wyjęli do połowy karabele, znak dając, że i orężem wymownych kaznodzieli X. kanonik Praszalowiec z Łiska i O. Baczyński S. J. objaśniali ludowi znaczenie tej wielkiej niezapomnianej w Polsce uroczystości. „O Matko Boża, spojrzysz z tronu swego, zawołał w zachwycie X. Praszalowiec, spojrzysz na tłumy ludu, na te sto tysięcy serc bijących dla Ciebie i błogosław nam, a jako Polski Król, błogosław Polsce całej“.

Po skończonej sumie Najdosłojniejszy koronator

w asystencji obu Arcybiskupów, biskupa, infułatów i prałatów, wszedł na balkon urządzony przed kościołem nad wielkimi drzwiami i tam znajdujący się na ołtarzu obraz N. Maryi Panny osobiście według rytuału koronował. Kler śpiewał pobożnie pieśń *O gloriosa virginum*, a kiedy była chwila, w której pieśń ukończono, a koronator jeszcze złotymi gwóźdźkami złotą przybijał koronę, to taka cisza nastąpiła, tak każdy westchnienie trzymał w piersi swej, że było słychać każde uderzenie młotka, a sto tysięcy ludzi tak wlepiło wzrok swój w tę niezwykłą ceremonię, iż obraz jej pozostanie w duszy ich na całe życie. Po odśpiewaniu przepisanych modlitw koronator zaintonował hymn św. Ambrożego, a po nim papieskie udzieliwszy błogosławieństwo, na ten ten majestatyczny zakończył akt.

Nie mógł teraz wydział opisywać podziękowań składanych Nuncyuszowi — wyrazi uczuć ku Ojcu św. i to rzewne uradowanie Nuncyusza z przyjęcia jakiegoś doznał i z tego co widział, co wszystko miało miejsce przy toastach podczas obiadu wznoszonych, lepiej to opiszą inni, ja do kościelnego wracam działu. Wieczorem, kiedy deszcz ustał, na cześć Najsw. Panny po wszystkich wzgórzach zapalono ognie, a obraz i kościół wielce przystrojony w zieleń, makaty i napisy tak illuminowano jak tylko można było najpiękniej. Ale największą illuminacją były rzewne śpiewy ludu w kościele, na ementarzu, po różnych wzgórzach które nie ustały ani na chwilę przez noc całą, i które najwymowniej dały świadectwo o pobo-

żności polskiego ludu o cześć głębokiej ku Najświętszej Pannie tak tradycyjnie przechowywanej w narodzie naszym.

Dnia 9 wiześnia odbyło się uroczyste wprowadzenie obrazu koronowanej NMPanny do kościoła. Przez całą oktawę obraz ten wystawiony na wyniosłym balkonie, aby lud wszystek który nie mógł nigdy pomieścić się w kościele widzieć mógł ten drogi cudami wstawiony wizerunek, aż do dnia dzisiejszego znajdował się otoczony czcią i strażą pobożnego ludu. Po koronacji w dniu wczorajszym dziś pierwszą Mszę św. odprawił X. Infułat Hoppe i odtąd aż do procesji z obrazem święte sprawiano ofiary. O 10ej godzinie po sumie odprawionej przez X. Infułata Króla i po kazaniu przez X. Prałata Buchwalda, Metropolita lwowski Sembratowicz w asystencji X. biskupa przemyskiego Stupnickiego, pontyfikalną odprawił procesję i uroczystość wprowadził obraz do kościoła. Obraz zdjęty z ołtarza niesli najprzód chłopcy ruscy i polscy, potem szlachta, dalej prałaci i kanonicy a u podwoi kościoła drogi ten skarb odebrali OO. Jezuiti, z krążganka udzieliłi nim ludowi błogosławieństwa, a potem do kościoła wnieśli *processionaliter*. Akt cały Najprzewielebniejszy Metropolita zakończył hymnem Ś. Ambrożego, modlitwami rytualnymi i błogosławieństwem pasterskim. Zabrzniały hymny, pieśni i śpiewy a z tysiąca piersi pobożne westchnienie: *Unitas! unitas! unitas!* Jedność kościoła łacińskiego z greko-unickim.

Stęszew (w dyec. poznan.)

W Kaplicy Kosciota jest cudowny obraz N. P. Maryi
 od r. 1650 stawy. (Pb. Bujdecki: Vita Math. Lubienka)
 W Stęszewie w Kosciotku P. Maryi w wielkim oltarzu jest na
 wieźbie cudowna figura N. P. Maryi, która się najprzód proja:
 wita nad bagnem i lubo przemierona do Kapliczki, ciągle się w dawnem
 miejscu pokazywała. Jan Zdechty r. 1639 dla tej figury wybudował
 osobną Kapliczkę, która gdy r. 1657 Szwedzi zburzyli, figura jed-
 nak ocalała i ciągle się nad jeziorami Witobelskim i Lipnem uno-
 siła. Odbudowali Kaplicę Stanisław i Józef z Wronyżyna, a x. Jan
 Głitowski proboszcz r. 1653 obszerniejszy Kosciotek wystawił.
 R. 1823 x. Walenty Greszkiewicz proboszcz nowy Kosciotek
 z drzewa wystawił, w którym dotąd ta cudowna figura się przechowuje.

(Gazeta Toruńska 1869 nr 107)

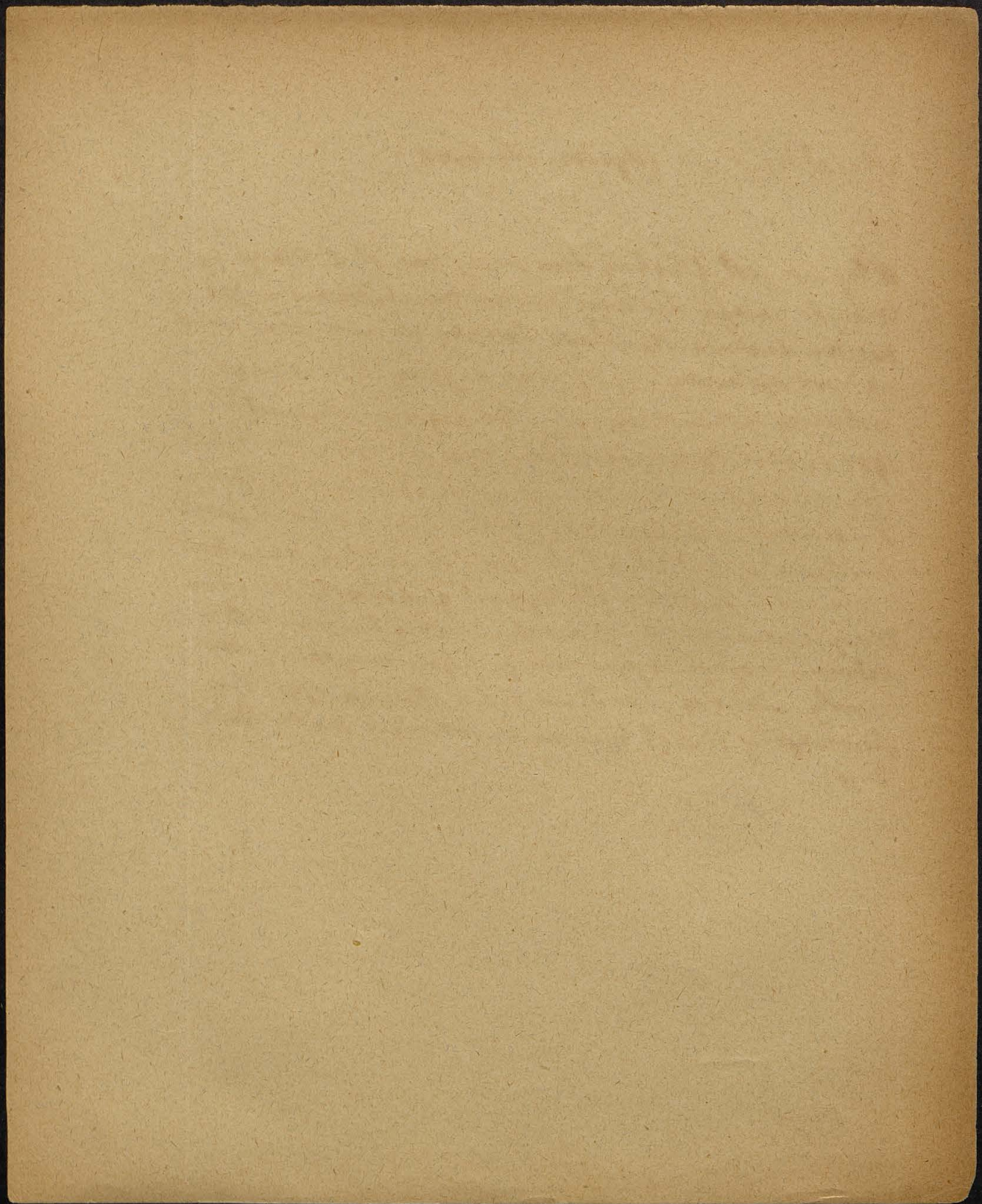
gastien'ski; slyshet'ski (frantsuzskan); d'art;
ka o'z'p'is'tve shot pod'gov'is' priy'uzny'ye
k'ryl'ovoy' me'ba i' z'oz'm; Marye w' d'v'ey
nau'ich'es'ma w' k'os'v'e S'k'alm'ist'v'in
priy'uz'ov'ny'm p'ol' ob'raz'e k'ar'nd'z'ov's
k'm d'v'ok'ur'sem o'p'is'ov'ane. K'ak'iz
w' d'ruk' ser. p'ec. 1941 lot. k. 10 sed' Anto
m'emi p'riy'it'v'iz'm'm h. d'v'ok'ov'na p'ro'bo't'
s'p'is' d'v'ok'ov'ist'v'om (m'ema m'og'ot'ov')

~~S'k'alm'ierz~~

149

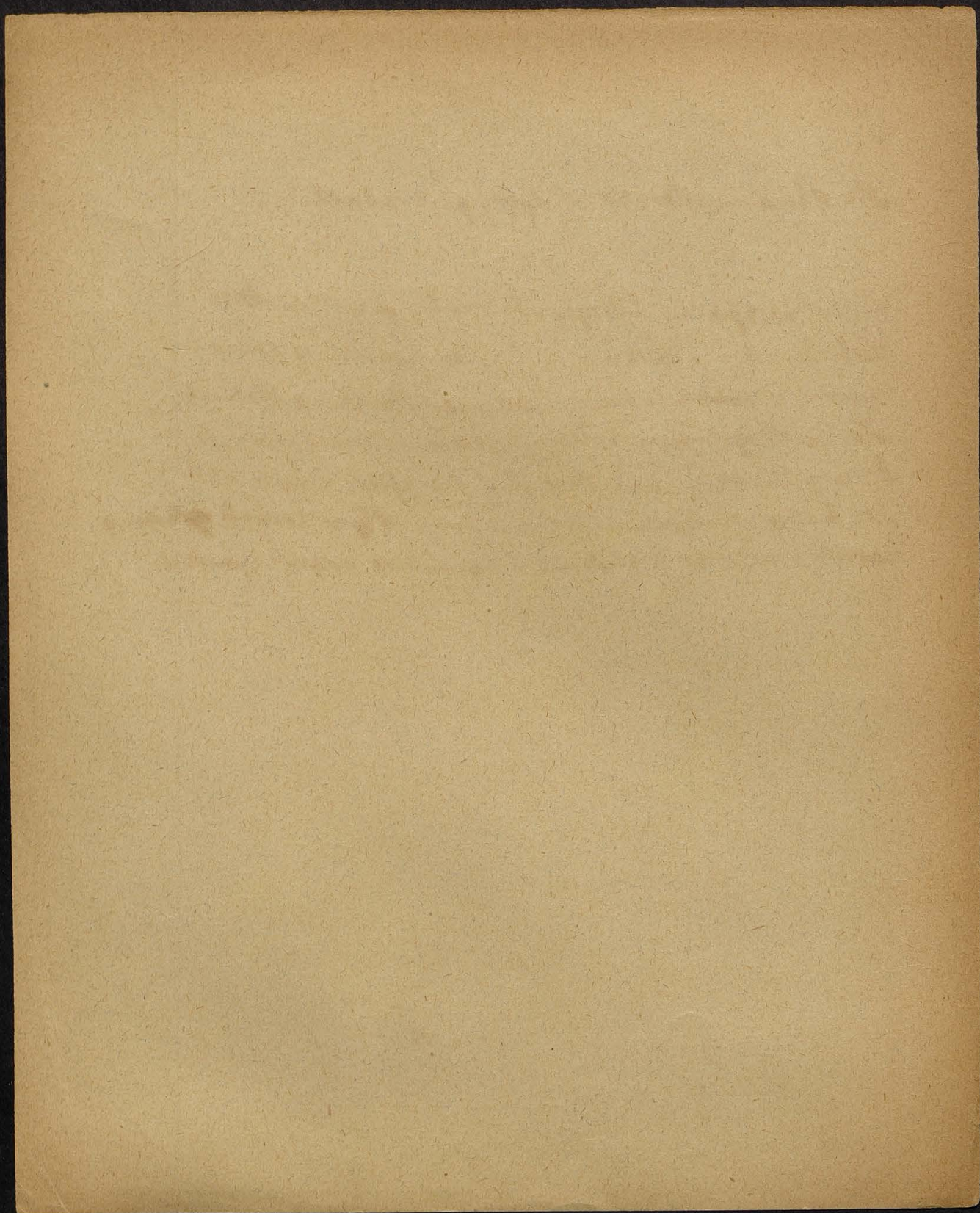
Strzałków w. (dycecz. włostawsk.)

W tej wsi jest filialny drewniany kościół P. Maryi, należący do parafii Liszków. Kościół ten zbudowany r. 1604 kosztem dziedzica Stanisława Laremby, po zniszczeniu został na nowo wystawiony r. 1727 przez x. Jana Branickiego proboszcza liszkowskiego, gdy i ten pogorzał, zbudował r. 1754 dziedzic Ignacy Laremba kościół dzisiejszy. W wielkim ołtarzu znajduje się cudowny obraz Wniebowzięcia P. Maryi P. malowany na drzewie około 3 łokci wysokości, a 2 łokcie szeroki. Przedstawia on P. Maryję P. otoczoną z każdej strony 4 aniołami, u dołu zaś 12 apostołów otaczających grób otwarty; nad głową Maryi korona srebrna wystająca. Pomiędzy licznymi wotami srebrnymi, znajduje się jedno Wawrzynca Garzarczyka z r. 1681. Odpusty nadane są przez Piusa VI. d. 11 stycznia 1795. Najgłówniejszy odpust bywa na Wniebowzięcie Matki Boskiej.
(Rkps)

Strzelno miasteczko (w dyec. gniemiensk.)

Kościół parafialny J. Trojcy starożytny przy klasztorze
 Norbertanek zbudowany r. 1216 przez Kazimierza Krócia
 Kujawskiego, konsekrowany r. 1236 przez Barthona biskupa
 wrocławskiego, mający 15 ołtarzy, posiada cudowny obraz N.
 P. Maryi Furskiej, oraz starożytny krucyfik, który r. 1461
 Jan biskup wrocławski uznał za cudowny. W tym kościele gotyckie są
 pomniki marmurowe Aleksandra i Kazimierza Króciat Kujawskich.

76
157
a
Studzianka (w dyec. gniezn.) czyli Studzianne
(w powiecie bpooyjskim wieś Studzianka) (dziś w dyec. sandomiejsk.)

Obraz na płótnie malowany 2 łokcie długości 1 1/2 łokca szerokości przedstawiający świętą Rodzinę przy stole: ^{na którym sioleca} siedząca N. P. Maryja podająca młodemu Chrystusowi rękę, grzeszącemu grzeszkę, któremu S. Józef podaje do napoju Kielich - według jednego podania mniej prawdziwszego przewiozł z Włoch Kardynał Drzewicki dla kościoła w Drzewicy. - Według drugiego podania obraz ten powstał Ferdynand II cesarz królowi polskiemu Władysławowi IV przez Jana Lipskiego biskupa chełmskiego, gdy tenże przewiozł Cecylię Renatę. - Obraz ten był najprzód w Znamierowicach w posiadaniu Albrycha Starońskiego starosty potrkowskiego ~~o~~ kasztelana iarnowskiego, który go dostał za pierośką żonę swą Przerębską wojewodzianką sieradzką. Druga żona tegoż Starońskiego Przemyska z domu wdowa po Zbyszku, darowała go po rabunku szwedzkim Potrkowskiemu Stanisławowi, który go umieścił w Kaplicy ~~o~~ w Studziannej. Tutaj gdy odr. 1660 zaczął się wstawiać cudami, delegował Mikolaj Przemowski arcybiskup gnieźnieński Komisarz, ^{ryj odbyte d. 24 lutego 1671 a. arcybiskup d. 28 Marca 1671} która na miejscu d. 8 marca 1671 uznała i ogłosiła obraz za cudowny. Jan ^{Stanisław} Łoboski dziekan łowicki, kanonik sandomiejski gnieźnieński warszawski kanclerz królowej Marysi dowódcy dziedzic Studzianny wybudowałszy kościół na górze Dzieńszą zwanej w Studziannej, obraz wnieśli cudowny umieścił i Filipinów sprowadzonych z Rzymu d. 8 Maja 1671 przy:

nim umiescił; którą do fundacyi Klemens X d. 14 Grudnia
1674 potwierdził. Do odbytej Komisji w. 1671 Mikotaj Praż-
mowski arcyb. gniezn. dekretem swym: in villa Studziann
d. 28 Martu 1671 obraz ten ra udowny ogłosił.

Kościół wybudowany r. 1673, do którego d. 10 Lipca 1673 obraz
wrażycie wprowadzono. — R. 1776 przeniesiono udowny obraz do nowego
kościółka.

Pieśń o Najsw. Maryi P. Studziennej. Nakład i druk Fr. Foltyna w
Wadowicach 1868. 8° str. 2. (Dopisek:) „Opresliany obrazie na miejscu
takowym” it.d.

(toż same): Syców, drukowany u F. Heince, nakładem od F. Scholz w
Kobyliagóla, b. r. 8°

Pieśń o N. M. P. w Studziannie. (Dopisek:) „Krolowa Polska, Syna
przedwiecznego” it.d. (sept)

Kochowski Wespazyem w listkach ma swoją pieśń o Matce Bożkiej
w Studziannie, którą zowie dowetem — (w niej wspomina ce-
dowe obrazy polskie: Leszajsk, Sokal, Bohnie, Chelm, Su-
chow, Terki, Myslenice, Podkamień, Klemian, Zdziesz, Pro-
kowie, Krakow na Piastu).

Kwiatowski Kornel: Lud, pieśni, podania ludu z Mazowsza
Przaskiego. Warszawa 1867, na na str. 251 ludowy pieśń
o obrazie w Studziannie.

Studzianno

12) Karanie w Kosiele XX. Filipinow w Studziannym, na
 uroczystosci przeprowadzenia udami Styncego obrazki Boskiej
 Obrazu ze Starego do nowego Kosioła, wkręsto nawiedzenia tejże
 Najsw. Boga Rodzicielki w r. 1776 przynade, miane przez X. Gze.
 gora Zacharyaszewira w oworas proboszcza inowto do niego: a
 przez X. Kazimierza Przybylskiego proboszcza Kongregacji Studzia-
 nkiej do druku podane r. 1808. W Wierszawie, w drukarni Wiktor-
 Dąbrowskiego. 8mo k. 2 str. 56. - ded. Górzłowi Wojciechowi Boria Wola
 Górkieru dyce. Kielck. biskupowi... X. K. Przybylski (bez zadnego surygotu)

Ob: 1) Tródsta Studziannkiego widownych task strumienia
 (opis cudow... wydany przez
 Filipinow tamtejszych) Warszawa 1729. 40

2° edyc. 2) Tbior dobroczynnosci i task ludowi
 chrześcianskiemu okazanych przy cu-
 downym obrazie Jezusa Bzary i Jozefa
 swistego w Kosiele Studziannskim dozo-
 rowi Kongregacji S. Filipa Neryusza
 powierzonym; powtornie do druku poz-
 dany. Lwicz w druk. arcybisk. gniezn.
 1776. 4° k. 6. st. 299. 9. z ryang wydad
 X. Kazmierz Przybylski proboszcz Kon-
 gregacji Studzian. - jest tu Informacya
 o cudownym obrazie Studziannskim - Cuda
 Piefn o cudownym obrazie Studziannskim -
 Rejestr) ded. Michatowi Zakrzewskiemu Stolnikowi
 wendenskiemu... X. Kazmierz Przybylski.

Najswiętsza Maryja Zanna Studziannicka przez Leo-
 Jula Senartowicza. Warszawa nakładem Księgarni
 Michata Frühlinga 1857 (drukarni Alexandra Gind
 12mo str. 24 Cena kop. 15 (wierszem legenda - bez wartosci historycznej)

Lenartowicz Teofil (w Paryżu d. 29 listopada 1852): Cudowna Madonna
rya Łanna Studzienna. (Odbitka z „Szkotki dla dzieci” 1852, 8°
str. 251-260) 8°); Legenda wierszem - Na końcu przypis
- prozą historia obrazu. :/

Ob. Włancki 22

Bakijki: Starz. Łosk. T. II Cz. I. str. 416.

Karamowski: Faunes pag. 96.

Kochowski: Nieprzemijące porównanie str. 105. (Wyd. Turzysk. str. 96
" Annales III pag. 149 - i dib. VI. 278

Chociszewski J. Pielgrzymka do ważniejszych miejsc w ziemiach
polskich wstawionych cudownymi obrazami N. Maryi P. Lorzani
1882. str. 299.

Zacharyaszewicz X: Kazanie w Koszule XX. Filipinów na wro-
sgotostę przeprowadzenia cudami słynącego obrazu ze starego
do nowego Koszule w Święto Nawiedzenia 1776. Warszawa 1808.

Sulistawice wieś odległa 3 mile od Sandomierza
 W kościele parafialnym jest obraz cudowny Matki Boskiej
 bolesnej, który miała z sobą przywieść niejaką Dorota
 Ogryfina, wzięta w wyprawie wojennej r. 1610 jako branka
 przez Wesparyana Dusieckiego. Taż Ogryfina wszedłszy
 w wiejski matyńskie z Maciejem Pračem kofiełnym
 sulistawskim, przed śmiercią darowała ten obraz do za
 czasów plebana Grynysza do kościoła w Sulistawicach.
 R. 1655 obraz ten zaczął stynąć cudami, wskutek czego
 Andrzej Trzebicki bisk. Krak. wyznaczył komisarzy
 Sebastiana Kokwińskiego archidyacona i officyala sandom.
 sekcr. król. i Andrzeja Kanon Soc. Jes. rektora Kollegium
 sandomińskiego, którzy zjechawszy d. 11 grudn. 1658 rozpozgli
 kommisarza, wskutek której biskup obraz za stynące cu-
 dami i Tąskami uznał dekretem d. 2 kwiet. 1659. Obraz
 ten nadzwyczajnie mały 9 cali wysokości, figga starożytnych czasów
 jako tli ma grubą szeregółotą blachę z brylantami, rubinami, perłami oształowaną
 na 3000 dukatów(?).

Ob: Wiadomości o cudownym obrazie
 Matki Boskiej Bolesnej w Sulistawicach.
 Warszawa (druk. xx. Misjonarzy) 1857.
 - Wiadomości o Sulistawicach z widokiem
 kościoła przez x. J. Cz. (apla) w Tygodn.
 illufty. Tom I 1860 nr 35 str. 376.
 - Wiadomości o Sulistawicach przez plebana x. Józefa Gąplę
 w Przegląd Katolicki 1864. nr 4 str. 60-62.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

~~Wzrost~~ Sulistawice

wysokich i głębokich boleści

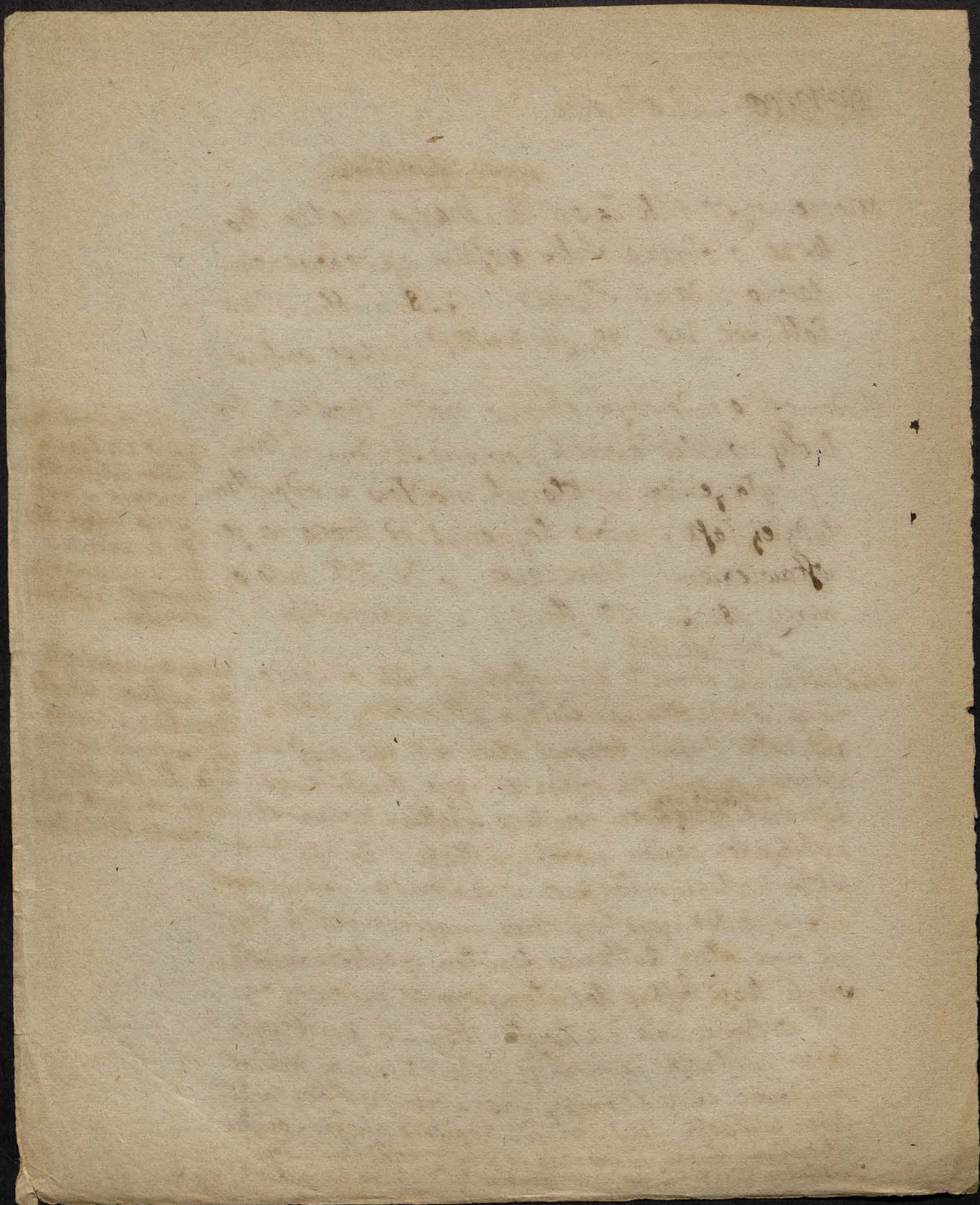
żmora wysokich Tasi (N. Marya Matka Bo-
lesna w obrazie Sulistawskim a probowanemi
dawno cudami Tyngca. 1738 Dublin w druk
Coll. Soc. Jes. 40 (Sign. A - 324) (w bibl. warszaw.)

Wiadomości o cudownym obrazie Matki Boskiej Bo-
lesnej w Sulistawicach powiecie Sandomierskim
z przytoczeniem niektórych modłów z odpustami,
tudzież Tasi i cudów doznanych od Boga za jej
wstawieniem. Warszawa w dr. XX. Wierszy:
narzy 1857. 120 Str. 19 z wizerunkiem.

(toż) Wydanie drugie
podat X. J. Czajla
pleban Sulistawski.
Warszawa, w druk.
Józefa Ungera 1870.
80 Str. XXVI. K. 1
Str. 32 (z wizerunkiem
kresowy.) Wydanie
pomnożone.

w dawn. dyec. Krak.

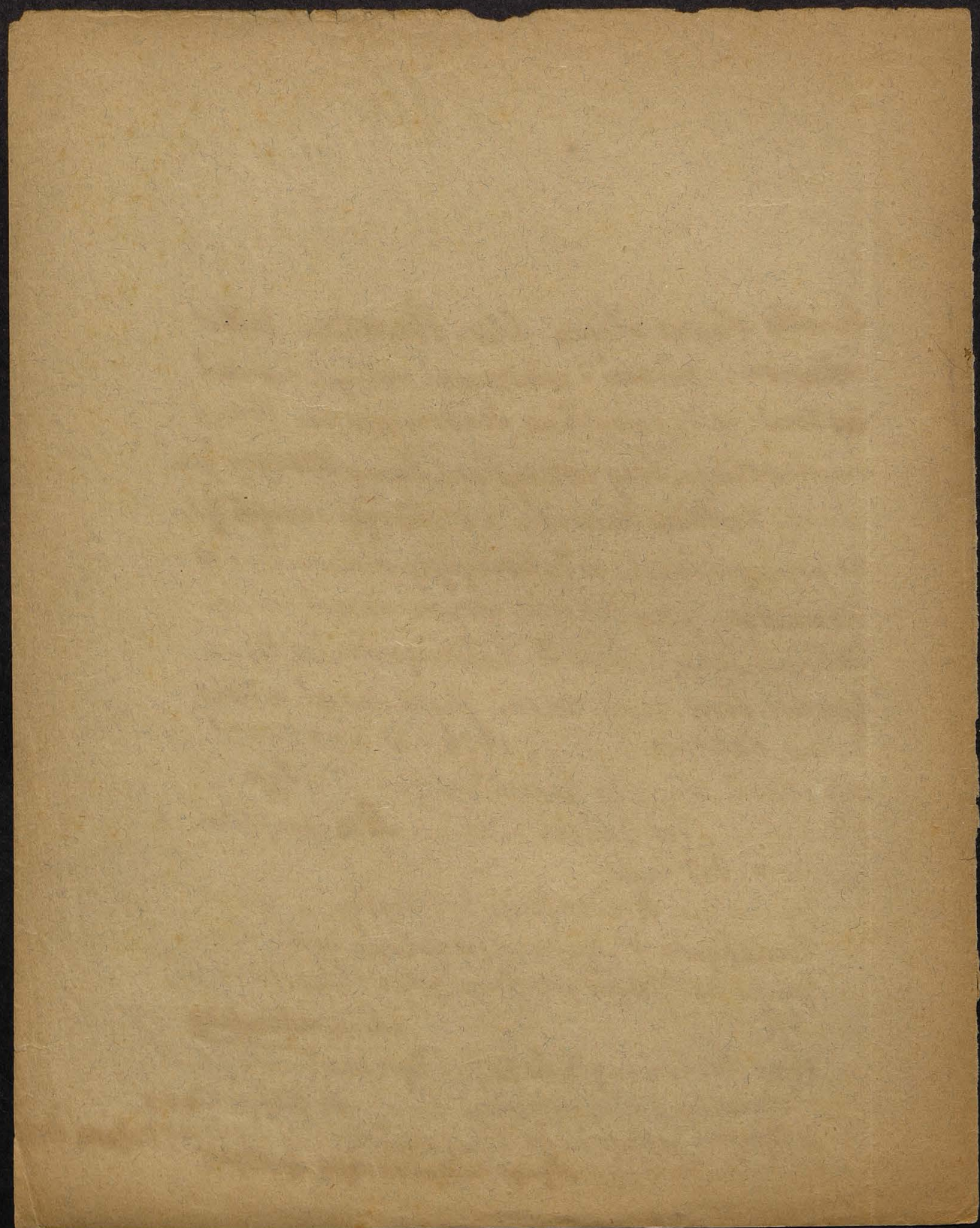
Sulistawice (miejsc. od miasta Klimontowa, a 3 mile od Sando:
mieszca, w kościołku ^{drewnianym, wzniesionym w 1650} parafialnym jest cudowny obraz
N. B. Matki Boskiej Bolesnej, który od r. 1655 zaczął się
wstawiać cudami. Dnia rozkaz Andrzeja Trzebickiego
bisk. Krak. ^{z 24 Października 1658} delegowani Komisarze Sebastian Kokwinski
archidyakon sandom. proboszcz w Głisku i Andrzej Kanon
rektor Kolegium Soc. Jesu w Sandomierzu examiniowali
cudami; w skutek czego tenże obraz „*imagine beatiss. Virgi:
„nis more veteri Authenico depictam. in eulogia Sulista:
„wiensii”* tenże biskup dekretem swym za cudowny uz:
nał w Podzeczynie d. 2 kwietnia. 1659. — X. Józef Czajla
pleban Sulistawski zamierza ¹⁸⁶⁴ (ze składek nowy kościół
wybudować. Podziels Komisarzy r. 1659. a Franciszek Rozkoński
pleban Sulistawski złożył przez siebie napisaną książkę z opisem
historycznym obrazu cudownego i z wyzrecogólnieniem cudów.
Dziś już tej książki nie ma. Zreczegład Katołicki. Warszawa 1864 nr 4 p. 60-62 (gdzie
w drukowaniu de krete Trzebickiego)

Swiatlo Stawne Stonca Solis- Stawskiego Albo
 wstawionego cudami i codziennemi roznych powiech
 Fas Karmi: w Wojewodstwie Sandomierskim Obrazu
 Julistawskiego. Przy wroclawstosci Pamny Maryey Gran-
 niczney Krotkiem Kazaniem z Historyy samych tyl:
 ko poprzywiezionych, w Inkwizycyey Swiadectw, i w
 Kommissyey prag Dekrecie wspomnianych cudow
 Deklarowane, przez F. Antoniego Szulca Ozyrow
 Bernard. Prow. Matey Polski, Theolog. Moral. w Konw.
 Opato. Lektora. R. P. 1676. W Krakowie
 w drukarni Wojciecha Goreckiego J. K. M. Typ.
 4to Kart 12. Jed Janowi z Stradomy Stradomskiemu †

... z. Ant. Szulc
 (synowie tegoz Stradomskiego byli Krystyn w zakonie
 Bernardynow †, Alexander w zakonie Norbertanow
 Gabriel Rottermund prowincyal polski i litew. Bernardynow
 1676. orka popa moskiewskiego

Obraz ten przywiezta do polski Ogrodzina (branka Ktois
 z Moskiewskich Krajow przywiezta, Wesparyan Ruszecki r. 1610.
 Ja Ogrodzina zostawiaj zony Kosielnego [obraz do Kwartala Matyarsa Prada
 darowala. Zangt obraz stynge cudami od Wojny Szwedzkiej]

Swarzewo (Swarzau) - wies w dycecyji chełmińskiej, w Kaszubach, (obwód: Neustadt), w kościele parafialnym w wielkim ołtarzu jest figura cudowna Śl. Maryi P. niastującej dzieciątka Jezus, rzezbiona z drewna, około 1 1/2 stopy wysoka, zwana Śl. Maria P. Swarzewska. Zjawia się Śl. Maria P. najprzód przy studni za wsią. W XV wieku przeniesiono tę figurę z Swarzewa do kościoła parafialnego w mieście Stara Hebla (na półwyspie); lecz gdy podczas reformacji Luteranie ten kościół zajęli (zbudowany pierwotnie r. 1142), przenieśli się ta figura cudownie na powrót do Swarzewa nad studnię, skąd do kościoła około r. 1583-wybudowanego przeniesiona, już r. 1684 licznymi cudami wstawiona. Odbywa się tu wielki odpust w święto Narodzenia Śl. Maryi P. - Patronka rybaków i żeglarzy.

(Fankidejski: Obrazy cudowne, str. 76-83 gdzie też i Pieśń o Śl. Maryi P. Swarzewskiej.)

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

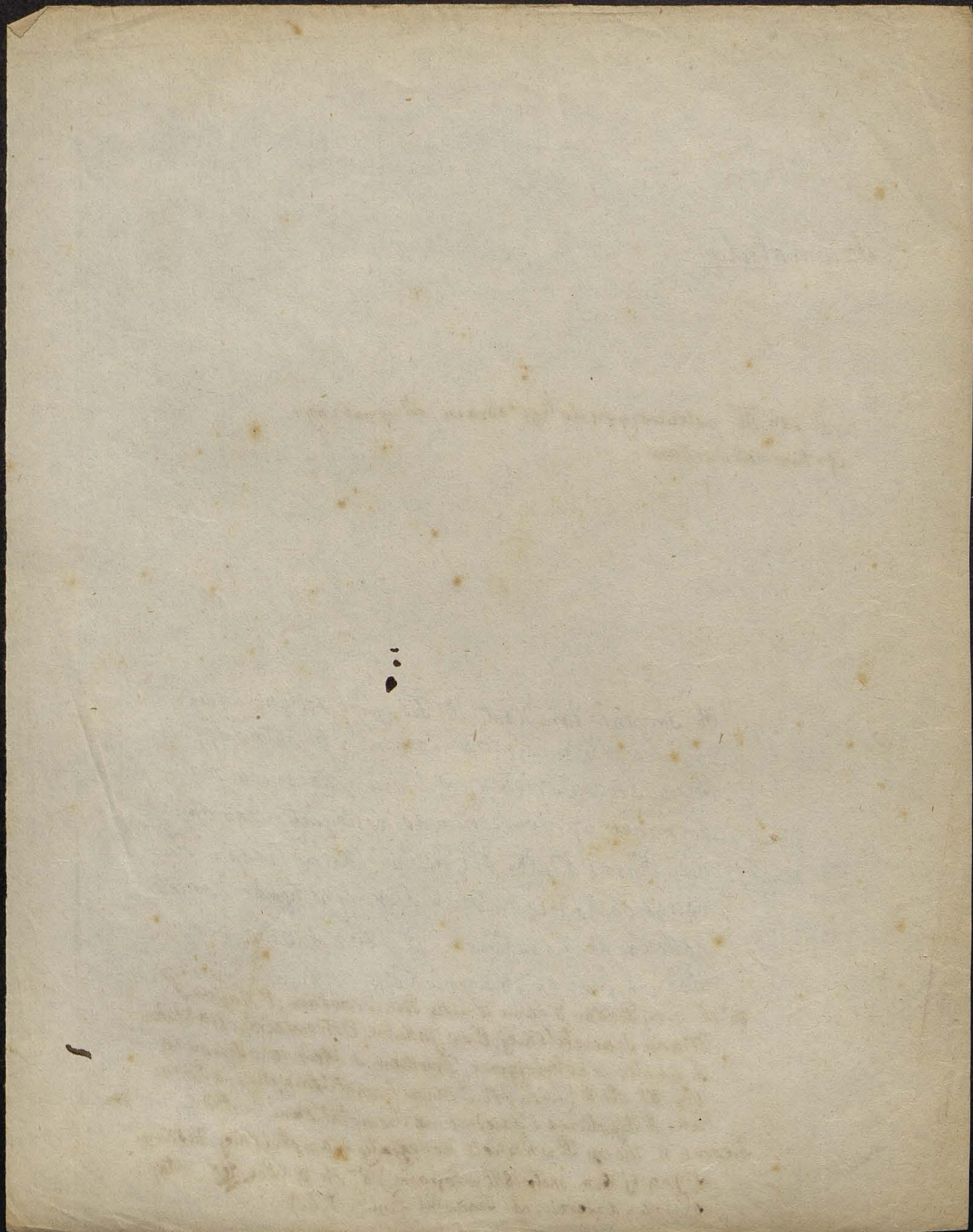
[Faint, illegible handwriting, possibly a signature or a short note.]

Szamotulę

Król Jan III poleciłszy się do tego obrazu, otrzymał zwycięstwo nad Turkami.

Ob. Torjani Jan Kanty Dr. Fil. (prof. Poetyki i francuskiego języka w szkołach Lorzans.): Wydatność Trojcy Przenajświętszej w Maryi, Kazaniem przy dozwolnem wprowadzeniu do Kollegiaty Szamotulskiej Obrazu Matki Najśw. wielkimi Taskami świątecznego, obchodzie w dzień S. Trojcy w tymże Kościele Kollegiackim pokazana R. L. 1762 d. 6 Czerwca.

Lorzan, w druk. Akademickiej,
N: 15. Trzy Pieśni O Lani Jeruzie Dzierżewskim; O Najsw. P. Maryi Szamotulskiej; O sw. Jakubie Ostrowskim. Nakładem F. Scholca w Kobylejgórze, Drukiem F. Heinze w Sycowie. b. r. 8° str. 8. (Pieśń o N. P. Maryi Szamotulskiej, str. 2-3 Lorz.:
tek: „Witaj śliwna i dziedriczne Szamotul Lani” i t. d.)
Pieśni o N. Maryi P. w Kościele Kollegiaty Szamotulskiej Taskami świątecz. b. m. około 1840 w Bopraniu) 8° str. 3. (Lorztek: „Witaj śliwna i dziedriczne - Szamotul Lani” i t. d.)

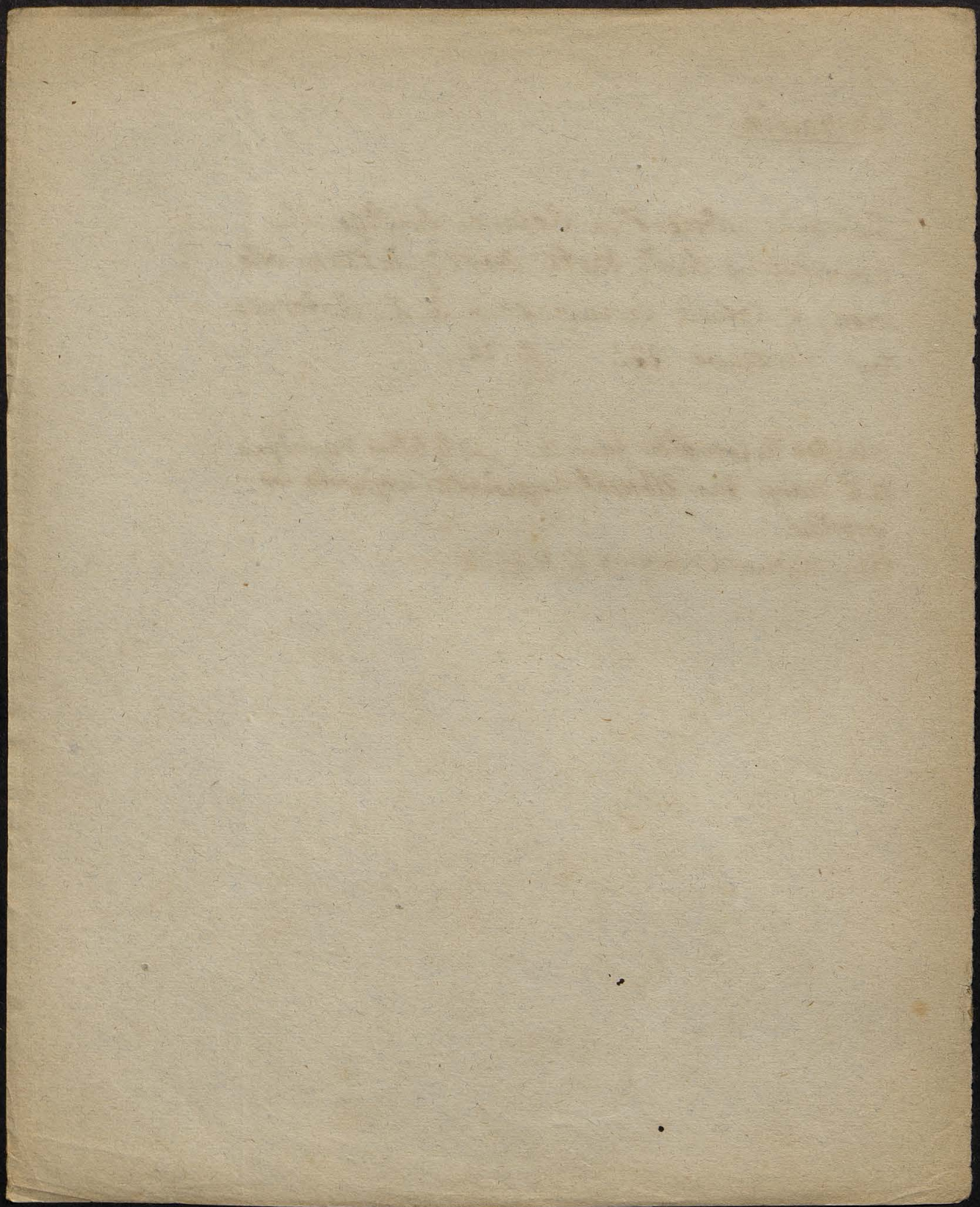

Szczawin

Zebranie nabożnościwo Bożanca Świętego dla
powiększenia chwały Matki Boskiej takkami usta-
wionej w Kościele Szczawinśkim X. X. Reforma-
tow. Warszawa 1773. str. 22.

Klasytor Reformatow fund. 1661 pod tytulem Nawiedzenia
N. P. Maryi Jan Albrecht Szczawinśki wojewoda ino:
wrocław.

Obacz: Addyament do Koralewicza 37. 51. 85. 100.

Szkalmierz

Cudowny obraz w kościele Paraf. - do którego
odpuść w dzień Nawiedzenia P. Maryi:

Ob: Jasienski Sylwester (graniszkan):
Prętkie przegwie choc pod Górą przy
Wizycie Królowej Świeba i ziemi Szary
w dzień Nawiedzenia w kościele Szkal:
miejskim przy Cudownem tej obrazie
Kaznodziejskim dyskurssem ogłoszone.
D. 1741. w Kaliszu w druk. Coll. Soc. Jes.
fol. K. 10 ded Antoniemu Junickiemu
proboszczowi szkalmierzkiemu ^{herbu Łyżko Komla} (-
głow nie ma)

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

[Faint, illegible text]

Szkalmierzyce (pod Kaliszem w dyec. gniezn.)

jest tu obraz cudowny N. P. Maryi.

Ob. Bystronowski W.
Chonor Maryi. Kalisz
1741. 8° p. 73.

Very faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

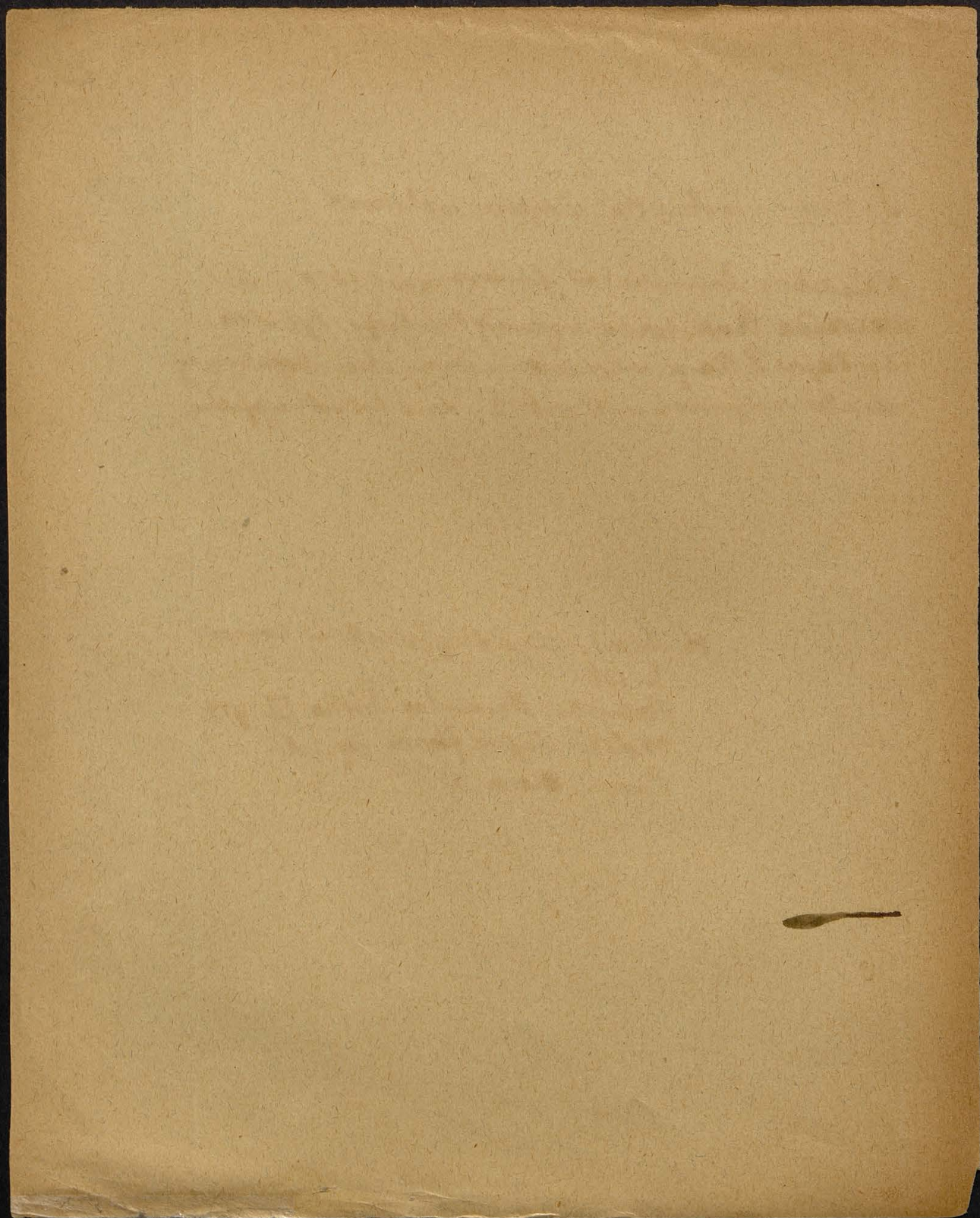
Very faint, illegible text in the upper middle section of the page.

Very faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Szkłowo miasteczko (w dycezie mohilewsk.)

W klasztorze Dominikanów fundowanym r. 1619 przez
Aleksandra Chodkiewicza wojewodę trockiego, był w ka-
płuy Najśw. P. Maryi w kościele cudowny obraz Bogurodzicy
Klasztor supymowany przed r. 1846 - dziś kościół parafialny.

- Ob. Barcz: Rys dziejów zakonu kaznodz.
II. 506
Daliniski: Starożytna Poloka III. 314.
Oholski: Rusia florida, pag. 128.
Pruszer: Morze. 51.

Szumsk miasteczko (Dyceca. Fučka)

a) W klasztorze Dominikanów fundowanym r. 1697 przez Mi:
chala Rafata z Dierzgową Szumskiego podstolego wileńskiego
z żoną Halorką z Stachowskich, były 2 obrazy N. P. Maryi
widowne: jeden (kopia Czestochowskiego) z Koroną i sukien-
ką srebrną, nabyty od fundatorów u Wojdźwizowej wdowy.
Drugi z srebrną złotą sukienką.
Był tam także widowny obraz P. Jezusa wskazującego
obiema rękami bok przebity.
Po supresji dziś kościół parafialny od r. 1850.

Ob. Ptasz: Rys dziejów zakonu Karndz.
T. II. 374.

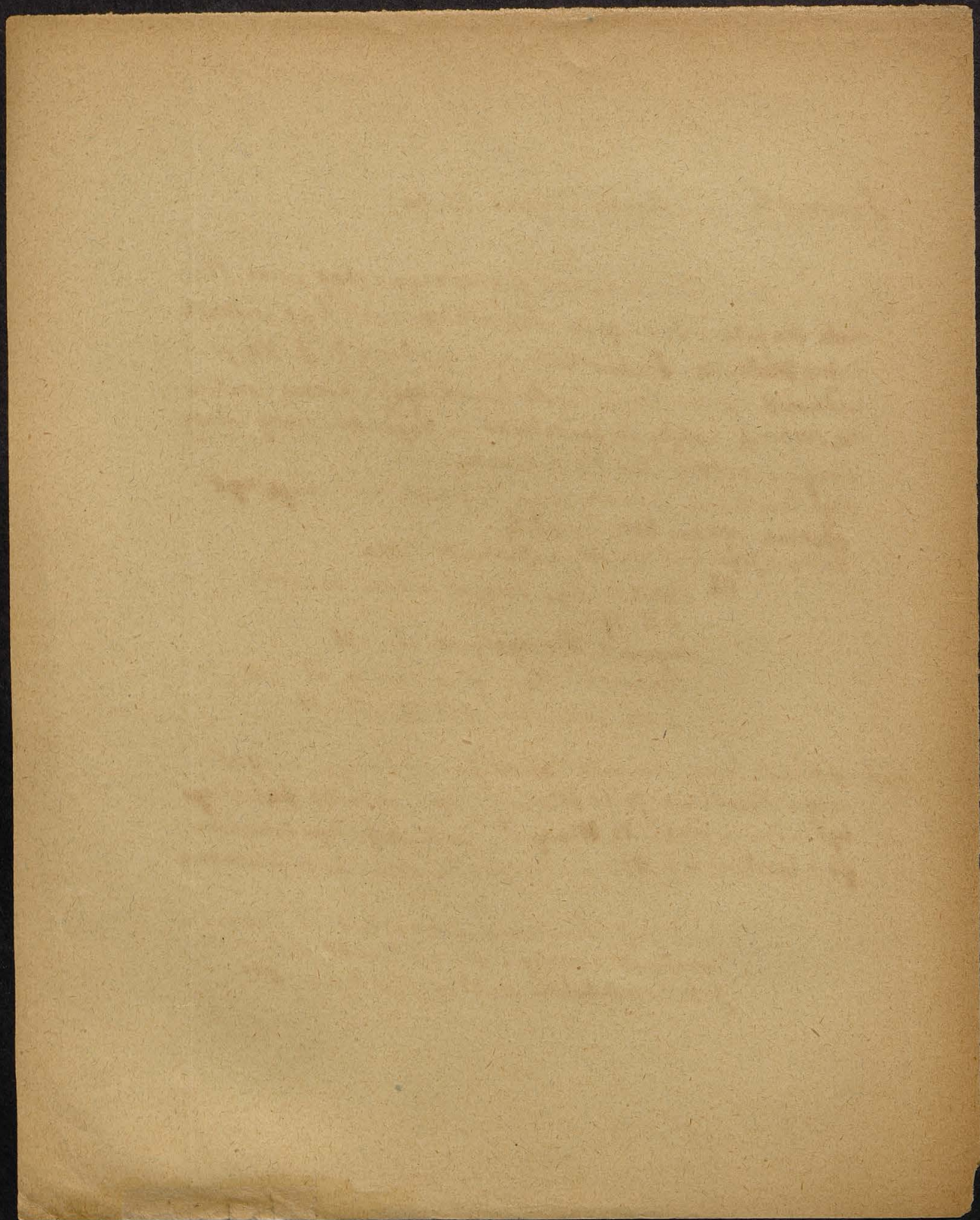
Szymał: Prerogatywa str. 438.

Pałiniński: Starożytna Polska III. 218.

TeKa wileńska 1858. III, str. 268.

b) W klasztorze Franciszkanów fundowanym r. 1705
przez Stanisława Jętko Malinowskiego cesarza halickiego
był widowny obraz N. Maryi P.; po supresji tego drewniane:
go klasztoru w r. 1832 przeniesiono ten obraz do Podkamicnia

Ob. miedzioryt: Prawdziwy wizerunek N. P. Maryi Die-
pokalanie porządek u Franciszkanów w Szumsku.
J. F. Kotnacholski sc. et c. in Szum. 8vo

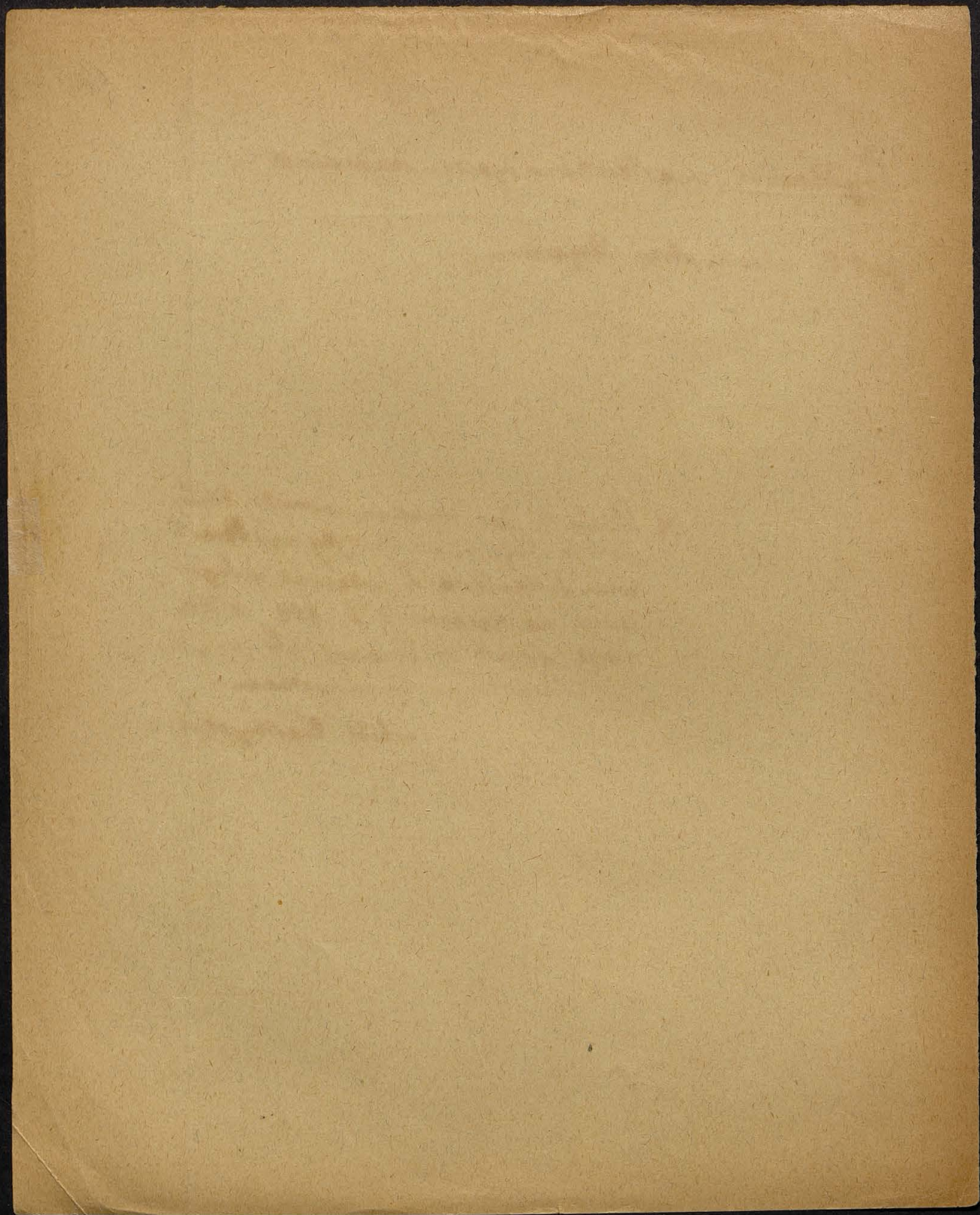

Szydłowice miasteczko (w dycece. radomirsk.)

jest tu cudowny obraz Bogarodzicy.

Ob. Przetocki Jac. dziekan radomski: Miło-
siertnie Bogarodzice Marycy nad Pract-
wem Szkapłesa S. pokazane w Szyd-
łowcu na Kazaniu R. D. 1650. W Kra-
kowie, w druk. Fr. Czerwego. 4to (3^{1/2} ark.)
ded. Archidiaconowi Stowikowskiemu.

(w bibl. Czartoryskich)

Szydłów, miasteczko w powiecie rosienskim, guber.
 ni kowieńsk. na Zmudzi ma kościół murywany
 zbudowany na miejscu ^{zwanem Poddal} świątyni pogańskiej przez
 Piotra Giedygolda dziedzica Giejszów r. 1457 (na
 dzień narodzenia Matki Boskiej, którą późniejszy
 właściciel Melchior Zawisza kapłan witebski zamie-
 nił na zbor kalwiński około r. 1532. ^{który potem zniszczono} Gdy r. 1612 rozesła
 się wieść o ukaraniu się Matki Boskiej na kamieniu
 stojącym za miasteczkiem (gdzie dziś kaplica drewniana)
 wytożysza Kapituła zmudzka prosiła o oddanie kościo-
 ła zabranego przez kalwinów, wskutek czego wyrokiem
 trybunału r. 1622 oddano tenże kościół. Długość ko-
 ściół rozporządzeniem r. 1760 Jan Dominik Łopa-
 ciński proboszcz szydłowski a późniejszy biskup zmudz-
 ki. Długość jego x. Tadeusz Bukaty proboszcz szydłow-
 ski i biskup łęczyński dokonali budowy, którą r. 1786
 poświęcono. Dowożąc wyniosł Leopold Kościół szyd-
 łowski na stopień infuacji r. 1786 w którym obraz ^{gana} Giedroja
 biskupa zmudzkiego ^{d. 8 września} urodzysie ukoronowany został.
 - Odpust bywa 8 września.

(Poprzedni obraz
 niu duchownej Ko-
 misji przez a. Mi-
 chała Macykewicza
 i a. Kazimiera Kli-
 nowicza z cudow-
 ny warony i

(Ob. artykuł: Kościół w Szydłowie na Zmudzi;
 dzi przez J. Buszyńskiego, w Tygod. illust.
 warszaw. 1861. Tom III nr 69 p. 24 gdzie i
 widok drewniany Kościoła. - Historyczne
 opisanie Kościoła Szydłowskiego ~~z 1861 r.~~ na
 Zmudzi wstawionego cudownym obrazem Matki Boskiej
 przez J. Buszyńskiego. Wilno 1859. 128 str. 64. -

Jucewicz Ludwik Ad. Przystawia ludu litewskie-
go. — Jucewicz L. A.: Wspomnienia Tomu-
dzi. Wina 1842. str. 14-38.

Dyana szychow. „Vera effigies augustiformae Vir-
ginis Mariae in ecclesia Praepositurae Sydo-
riensis miraculis ab a. 1600 clarissima... a
celoforma Stephano Joanne Duce Giedroja episc.
Samogitiae... imperialis... Thaddaei Josephi Pru-
katy episcopi Theopriensis, Suffraganei et Canonici
Samogitiae... A. D. 1786 d. 8 Septemb. coronata.”

Ob. Sygodm. illnotk. III. 24.

Abalifki: Polska star. III. 574.

Na tem miejscu gdzie Łańcut Kowie uzieli Matki Bożej
z dziećmi Kimi Bożej na kamieniu zbudowano Kaplicę z
kamienia status Porządniczy, przy końcu XVIII wieku Kłopot
tem a. Szymona Kowca Giedroja proboszcza sydotwiec
kiego.

Wzrostem uzażył bit Łańcut w Łaryca medaliki, mas-
jga z jednej strony wizerunek Matki Bożej Sydo-
towskiej a z drugiej strony napis litewski.
Obraz jest kopią Czeszochowskiego; ude przyniesiono
odr. 1622.

Pieśni o Grajow. Lannie Szyngiej Taskami w Kos-
ciele Sydotowskim dycecezyi Żmudzkiej (drużkows-
na w książce objaśnieni o Poractwie Doctrinae
Christianae). (Początek:) „Zawitaj Lanno Szyngaja
udami. Po całej Żmudzi siejga Taskami” i t. d.

Szydłow Kot. 1786.

Lipień 26 165

XXV

Kościół farny, w dyle. z mudyk

Szydłow miasteczko na Żmudzi ma cudowny obraz Matki Boskiej koronowany koroną sprawioną od Sadeusza Bukatego a poświęconą od papieża Liusa VII jak to widzieć z obrazu (litografowanego) ^{z rękopisu z r. 1786 i różnic} Vera effigies Augustissimae Virginis Mariae in Ecclesia Praepositurae Szydloviensis - Miraculis ab anno 1600 clarissima a Celoisimo, Excellentissimo ac Reverendissimo Domino Domino Stephano Joanne Duce Giedroyci Episcopo Samogitiae Equite Ordinum Aquilae Albae et Sancti Stanisłai, impensis Christi fidelium et cura Illustissimi Reverendissimi Domini Thadaei Josephi Bukaty Episcopi Szeszpeńsk, suffraganei et Canonici Samogitienis, ejusdemque Ecclesiae Szydloviensis Praepositi Infulati Anno Domini 1786 Die 8 Septembris Coronata

Na Koronacji było 12 biskupów, 5 wojewodów, starosta z mudyki i kilku kapłanów oraz kilkanaście tysięcy ludzi.

(r. 1569 przez melchiora Szemiota kapłan z mudyki)

Kościół w Szydłowie fundował 1457 Piotr Giedygold ^{dziedzic na Giewrzach potem odrywkami po stralemm} przeobrażony na ¹⁶⁵⁰ wybudował znowu kościół ^{ok. 1644 roku na kamieniu} Smotka Kanonik (obraz) Matki Boskiej ¹⁶¹² wystawił ^{ok. 1644 roku na kamieniu} pastuszkom.

Ob. X. Adama Jucewiza: Drużyłowia ludu litewskiego i tegoż Wspomnienia Żmudzi. Wilno 1842. str. 22.

Historyczne opisanie kościoła Szydłowskiego na Żmudzi wystawionego cudownym obrazem Matki Boskiej przez J. (gnacego) Błeszyn: Kiegos Wilno nakł. Rafatowicza zainkami A. Sytkina 1859.

Frakcja: Tekst: jęz. polski. 120 str. 64. (z pieśnią na wesele obrazu po pol. i po litew.) 2 str.
Kościół w Szydłowie fund. 1457 Piotr Giedygold ^{dziedzic na Giewrzach, po 1785} ^{remin} odbudował go na początku XVI wieku ^{dziedzic Jan Zawisza} ^{ok. 1569 znowu} ^{pożarzył a plac za pł. Kalwini gdzie im obok pogrzebiska} ^{dziedzic Melchior Szemiota} ^{kapłan z mudyki} ^{zob. Helwecki} ^{wystawił r. 1569} ^{Zob. ten odebrał Kalwinom} ^{r. 1623 x. Kozakiewicz} ^{Smotka Kanonik z mudyki} ^{proboszcz Szydłowski} ^{który na pogo} ^{relikwii nowy kościół} ^{wystawił r. 1650 poświęcony przez Piotra Parafianowskiego bisk. z mudyki} ^{8 stycznia 1651} ^{Dziśniejszy kościół} ^{z muryował 1760 Dominik Łopaciński pleban}

szudłowski który zupełnie ukonieczono 1786 - obraz matki boskiej
zjawił się r. 1612 pastuszkom. Stefan Gedrojc biskup zmużyk.
po przewidzianej Komisji obraz ten za udowony ogłosił, a później
Ludw. VI przystał korony. Koronacji d. 8 września 1786 dopełnił
książe Stefan Gedrojc bisk. zmużyk. Kofytem Tadeusza Józ.
reza Bukatego sufragana ^{kanonika} zmużyk. i bisk. telpieńskiego.
Obraz w wielkim ołtarzu. Dzieciątko trzyma w lewej ręce
Książkę a prawą błogosławi (Kopia Czystochowskiego obrazu)

GIESMIE SZYDLAWOS

APEJ PANNA SZWENCZIAUSE CUDAWNA SZYDLAWOS
ABRAZDE.

Swejka Panneli Cudajs pagarbinta,
Zemajcziu zemiej loskomis szlowinta,
Letuwoj ligiej pažina,
Kas tyktaj Tawi garbina.

Cudawname Tawa Szydławos Abrozde,
Wysu werkienczu tajp sunkiami roze,
Kožnas ligonis isz tawa
Losku swejkata jem sawa.

Kad neprietelej wiera wirszu jeme,
 Tad Kataliku Wiera tejp patrieme,
 Jogiej septinite lika
 Zemajciu Kunigaj, tykta!

Tumet ir Szydławas ing ju rankas kluwa
 Asztones deszimts metu kada užmyrsztas buwa
 Bažniczes dajktus ir Dwarus
 Apwertu ing sawa Zbarus.

Nieks jo ne iszka, nieks jo ne dažyna
 Kur apej Tawa Panna garbe ejna,
 Spasaba duodi iszkoty
 Ir garby Tawa atrasty.

Gannantims banda Wajkielams mažiomis,
 Tu pasirodej ant Akmens aniemis,
 Sunu ant ranku turenti
 Grawdej aszaras lijonti.

Taj iszwidusis skubindamis eje,
 Sakit newierniems wys taj kan regieje.
 Tej su wiresniu pribuwa
 Atrada jog tejsa buwa.

Tas pasiklausy kam Aszaras lieje?
 Atsaka Panna: tu ezion ari, sieje,
 Kur sunu mana szłowyna,
 Ir Warda mana garbyna.

Ans nusiminens mysliai kas gal buty,
Tajp dydzia cuda nenore iszduty,
Nor paslept garbies dydibe,
Razuma sawa kitribe.

Tur kartu Diewas zinklus sawa roda,
Nuog szimta metu uklam mysle duoda;
Tas dwase szwetu uzdektas
Prasza kad ten butu nuwestas.

Kad ing tan wieta Senelis nueje,
Tuojaus akimis sawa praregieje
Saka Baznicios czia wieta
Ant Tawa garbies padieta.

Tas Diewa loska kada apturieje
Ziuriet ant wisu szalu jau pradieje,
Kozakiewiczuij Kunegu
Apsaka wys kajp isz Knigu.

Tujaus parody ir wieta kur skrynie
Rasti uzkasta su prowoms gielziniu
Kajp tyktaj galu atminty
Ir wieta czionaj pazinty.

Kurie atraden skryne su popierejs,
Nusitiesyje wysi dydejs cudajs
Szlowina cudu dydibe,
Ir losku Tawa daugibe.

Togiej niewernus su giedu isztrieme,
 Bażnicza szwęta nug anu atieme,
 Garbinga esi wietomis
 Isz dangaus łoskomis.

Rajszi ejn gražej aki regieima,
 Aptur už tawa tris pasweikinima;
 Isz tawa dydzios gieribes
 Appini mus nuog piktibes.

Ir asz griekusi mana paskandintas,
 Szaukiu pri tawens kad buczio appintas,
 Paduok man ranka werkintiam,
 Grieku pyktibiej gulentiam.

Nulenkiej wysus patriemej newiernus,
 Turiek apiekoj sawa sunus wiernus,
 Kurie pri tawens szaukiame
 Tegul toj łoskoj mirsztame.

Amen.

Niniejszą pieśń, pod tytułem: Giesmie Szydławos
 przeczytałem i nic przeciwnego wierześ. nie znalazłem. Wilno,
 Sierpnia 26 dnia 1859 r. X. J. Szytejk o.

N. 766. } Polegając na niniejszém zaświadczeniu, drukować po-
 zwalam. Wilno, Sierpnia 27 dnia r. 1859.
 Biskup Dyceczalny Wileński A. Krasiński.

Перепечатать позволяется. Вильно, 28 Августа 1859 г.

Ценсоръ А. Мухинъ.

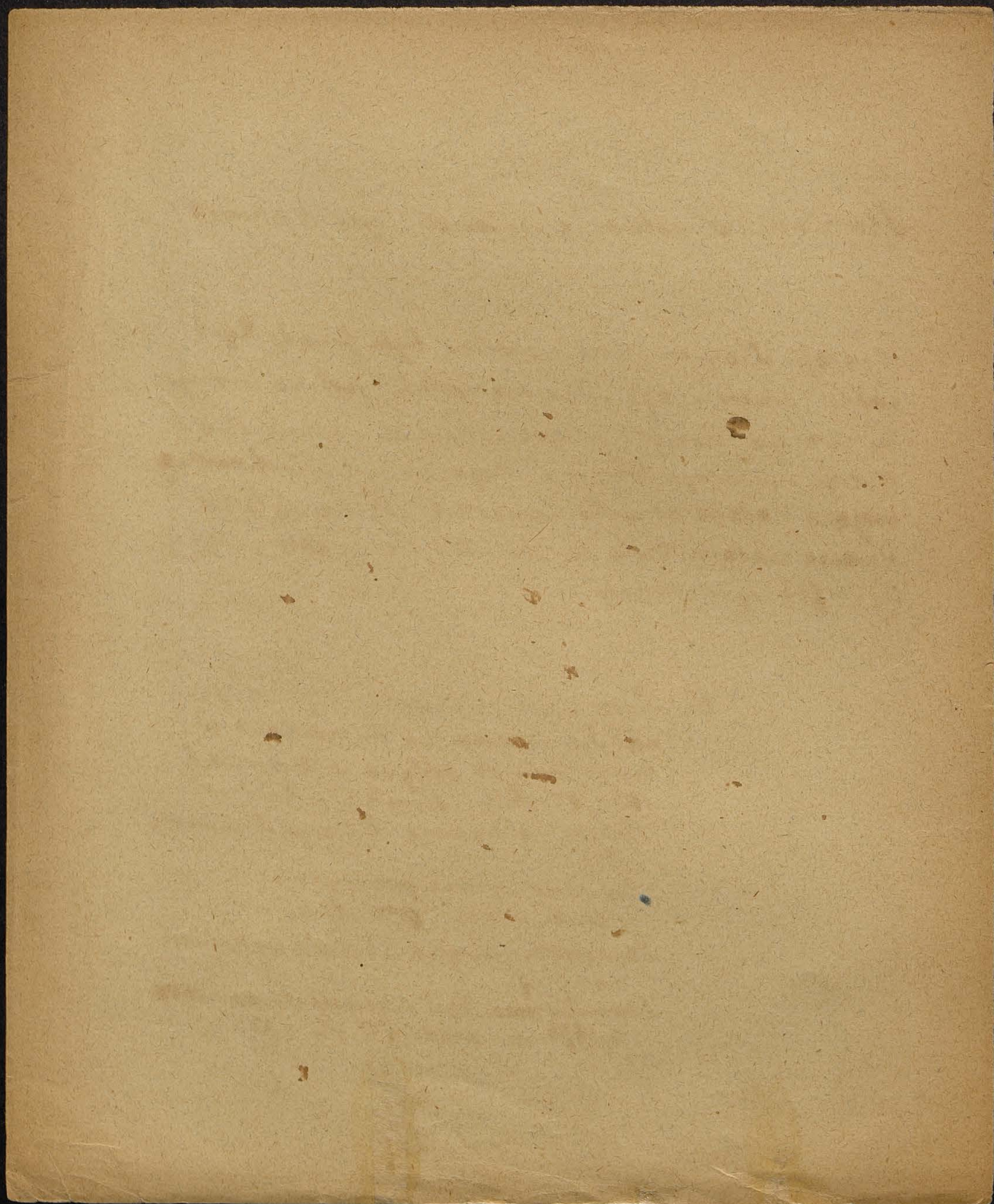

WILNO. NAKŁADEM I DRUKIEM A. STYRKINA.

Stemien w. wobwodzie wadowick. (Diece. Krakowsk.)

W parafii Stemien (która pierwotnie była filią do Rych-
wachu, i dopiero r. 1672 oddzieloną została) jest na wroczys-
ku zwanym Komotków groń Kaplica imienia N. P.
Maryi z cudownym obrazem Bogarodzicy Częstochowskiej,
mająca nadane odpusty papieskie, w której się także
odprawia czasami Msza św. Obraz ten stawy ~~od~~ w Kaplicy
tej r. 1866 wymurowanej.

- Ob. Pień, nowa do najów. Panny Maryi
nad Stemieniem na Kumotkowem.
Przcionkami Fr. Foltyna w Wadowicach
1869. 8° str. 4. (Porzątek); Bądź po-
stokroć pozdrowiona - O Marya Stemieńska"
i. t. d.
(toż samo) wydanie późniejsze, bez mięjs-
ca druku i roku. 8° str. 4.
Lepkowski: Przegląd zabytków w okolicach
Kraak. 117.
Schematismus cleri diocesis Tarnoviensis
a. 1874. Tarnopol, 8° str. 232.

Swiecie (Schwetz) miasto w obwodzie swieckim.

W mieście zwanem Swiecie (Schwetz) w dawnej dyceceji kujawskiej a dziś w chełmińskiej, w klasztorze i kościele ^{filialnym} (gubernatorskim, który r. 1625 Jerzy Kapell burmistrz zbudował, znajduje się cudowny obraz ^{w wielkim Altarze} P. L. Maryi. ^{na płótnie} Obraz ten, według podania, poniewierający się ^{Karmięcej dziecią Jezusa przyznając na prawem kolanie} Kupił pewien szlachcic z Sandomierskiego, u Kupca Kalwina w Gdańsku. Gdy z tym obrazem do domu powracał, stanęła szkuta, na której ten obraz wisiał wieszono, pod miastem Swieciem ~~stała~~ i z miejsca ruszyć niechciała, do poki z niej nie zdjąto i w drewnianym kościółku S. Michała (dziś na tym miejscu stoi gmach dla obłąkanych) nie umieszczono. Później pogorzał ten kościółek od pioruna, przyciem obraz P. Maryi nieknięty został; przeniesiono więc obraz do Gory, lecz zniknął nagle i na dawnym miejscu pogorzałego kościoła się znalazł. Dornawane przy tym obrazie Taski były przyrzyna, iż w tym miejscu kościół a obok niego i klasztor Bernardynów wymurowano, do której to budowy cegły aż z Gdańska sprowadzano. — Dziś klasztor zajęto na dom obłąkanych.

Swojski 4 stopy,
szeroki 3 stopy,
(na srebrny sukienki)

(autor Julian Preis)

— (tor) Toruń 1865.

F Katolickich dla wrytku Kosciel-
nego i domowego. Pelplin 1871, a
nepomucena Romana.

Matka Najświętsza Świecka, czyli Obrona wiary
w Świętych Łańskich. Podanie święte dla ludu
katolickiego wydane przez Sierp - Polaczka.
W Toruniu, drukiem Augusta Szejdera 1852
(własnym nakładem wydawcy J. Prejsa w Chelm-
nie) 4to Kart 2, str. 18 (powieść prozą - dość jałowa)
Cena 5 Srg. (Dochód przeznaczony na odnowienie klasz-
toru Świeckiego.) — Pieśń o Matce Boskiej Świec-
kiej (w Zbiorze pieśni nabożnych 395) — Są i niedaw-
no wykonane Obrázky Matki Boskiej Świeckiej.
— Sankidejski: Obrázky cudowne, str. 106-
113. — Prawdziwa historia o N. Łanie w
miesiącu Świeciu wierszem napisana przez Jana
Jabłonowskiego wojewodę ruskiego starostę
świeckiego. R. 1624 (?) d. 13 Junii. (Rz. Kopia)

Prawdziwa

Historja o Najświętszej Panowie
w Szwecji miłością wielką napisana przez

Starostę Szwedzkiego

Jana Jablonowskiego Wiewiórę Ruskiego
Ex. Archiwio Conventu Szwedzkiego.

Praca się zmitowała N. Panie nad nami.

Anno 1624 = 13 Junii.

1840

Dear Mother
I received your kind letter
of the 10th and was glad
to hear from you. I am
well and hope these few
lines will find you the same.
I have not much news to
write at present. I am
still in the same place.
I will write again soon.
Love
Your affectionate son
John W. Adams

1.

Ty, którego przeda łach wszystkich odrywa
 Głus, Kubińskiego, Yrcela forte stala,
 I ta potrzeba na świecie nie była
 W której byś Pami nas nie ratowała.
 Zarwiec kbych tu łaskie, Proskiej świata
 Webrał w łebki mierze: ju których kajaniata
 Mów Proskaj w świecie sposobem cudownem
 I cudem Trojcy stawia zawsze równem.

2.

Wszakanie jeden w Powach miasta Gwanstia,
 A iab się Póie w kracertwie uparty,
 W których lubo mazona Mpatha Paniska,
 Ale obrary wiec maja za iarty.
 I owzem, stoic ich bywa tak tyraniska
 Ze je traktujaz jako proste karty.
 Zwolow, przyjarcioł, obrary smyck stroja
 A Mpathie Proskiej poptac sie nie boja.

3.

W takich to jędze zhonoklast srogi
Miał obrar pistunij Krójej Pódróicelki,
Y Pory sepronyt jako w nas srogi
Y obserwaneyi kawrze górnim wzełli.
Taki on za swymu idacy natogi,
Cw obrar cudy, o jak broncept wielki!
W sepiurze kominniej pła seymu palkiania,
Postawit pła wistociego Tanny wysimiania.

4.

W taki Zutrzenka Stóica przedwicznego
W Gwiazda mona burliwego swiata,
Ziasarka swiatła wrystkich Tasi Króiego,
Trec ktora hódziom powna idie rata.
Strojna promieniami Stóica niezgastego,
Krijijca i gwiazd Tani, wicernu lata
Pisnuje hospóów kominnego seymu.
O wstydzie wicerny: myśli, stów i rymu.

5.

Wawtyjic się nad tem kárdy heretyku
W delikatność usvoj naszej Wiary;

A w swojej majestatycznej berliń.
 Władze Meronika i król Abagary
 Yda iycia Tanna jeszcze stawa w myku
 Tych, co obrazy uca jak krosiat stary.
 Stanie i Lukras ów Ewangelista,
 Młody malował i Matthe i Chrysta.

6.

Długo ten obraz był szymu opona,
 O jakie Twoje Boie sprowne sądy,
 Nie przez niecierpliwie Twój nieskończona,
 Dajca się sam baje, i Matthe przez błędy.
 Urago nas samych niecierpliwych pono,
 Byśmy swój horror kładli pod Twoe sądy
 Byśmy niedbali o niego tak swawo
 Ni się pisaćby rawsze sprawa stawa.

7.

Aż swój czas przyszedł temu obrazowi
 Nie Bóg nagrodzić chciał mu owe wgariny.
 Przynęto pewnemu w Goanisku słabiecowi
 Być w pomie, w którym mieszkał Luter twarę.

Cóż co się posunął obraz huminowi
W ten waktament ugnął Pannie krócy.
Sklachoci ogląda umyślnie inby krócy
Czar uciana obraxy i sprócy.

8.

Widzi po ścianach pięknie malowania
Y hrownych jego obraxy przepysane
Pwirciada także się po przegładania,
Widzi i karnów portrety pości śmieszne,
Y po ludzkiego skontentowania
Ściany ciekawie strojne i obwisne.
Aż muci okiem na komin namierzony
Y tam obraxy obraz Matki święty.

9.

Konturial katolik i sklachaci molliwy
Widząc ów obraz mocno okropny
Y ku swej Pani honoru iartliwy
Chciałby się wadzić gniewem pobudzony.
Aż zaś woląc postać starob nieszliwy
Ten nie go stracił przez gniew swój uruszony

Gdy się pasuje i gdy w sercu staje
 Takimi słowy po Lutra się wzdaje.

10.

Janie nie bądź o ten obraz soka
 Najświętszej Maryi i Janiny (jak widzieli)
 Prędzej kłótnią na opowie macie,
 A niego wam się ja jak kształliki wstąpię.
 Wście mi go spójcie co mało trzymacie,
 A kupicie może: a ja z tego wyjdę.
 To pręda że ten obraz nie spójcie,
 A to go pręda wam nie podaruję.

11.

Wście go prędażcie słuchać odpowie,
 Luboli miama cony ten obraz Nieba,
 Ja go wykupię jak z więzienia (powie)
 Wście o niego nam się zgodzić trzeba.
 Tak się rozmawia o wem kupcowi
 Jakby go nagła ścisła potrzeba.
 Łubomy miemie lub sale nie zmieszaj
 Daje się wście na agste i pienie daj.

12.

Stawa tedy targ ciele tyrfami
Chryś ow obrac poryc amamienity,
Co wlacliać / racho co miody / Sami /
Spodiewajac się nagrody (amamienity) sowyty
Co Syna Samy Virola nād Jerolami.
Dobywa worka, i ten starb obfity
Kupuje obrac obrzywa i płaci
A patrz ie rybia i nie sam nie traci.

13.

Bo skoro przyjeżdż po swojej gospody
I zajny w worku co x niego ubyło
Takby ónowit Galilejskie gody
Wysłanie pismiadze jak ich wiele było.
I nād to analant x. Niesiestkiej nagrody
Tak sturye Samie pożytek i miło.
Wim obrócz sie lutro po wybrztu
Mówione nieprawda bez bez fundamentu.

14.

Wlacliać tak cādem jako i rodoicia
Kontent nād samiar i smem przyjeży

Sam na kolania upadłszy x wdzięknością,
 Czuje obraz i chowa prezenty.

A kupiec szuka daremnie ze słowia,
 Siniędy obup Bojż Matki święty,
 Wio sobie że mu ich nie ukradłono
 Ale też nigdy ich nie znalazłono.

15.

A taki x pamiętkami równo i x obrazem,
 Procho się chlachoic ze Górnika wybiera
 Polak się cieszy, niemiec troška rarem
 B prawie x gnicaru ledwie nie umiera,
 Y którego psaku ja tu nie wygrze,
 Chlachoic na ostubę i x nią się rozpięra
 X mottawy wielkige, że tej święta władra
 Y która odhapił i jemu nagrodza.

16.

Mija królowstwie i zamki i brzegi,
 Z które przepłyną Wirtu wige oblewa,
 Pod pobrym kupcom rabiora swe biegi
 Y w domu procho stanąc się spociewa.

Atż wyciągnąwszy skrzynę i
Do kameli Świeckiej i miasto przybywa
Atż tam skrzynę jak na haku stawia
Ani się ruszyć z tego miejsca powa.

14.

Przuci się wnet byle wszystkim po swej skrzyni
Z najprzód maca na czoło zawładni,
Atż tu trasa wszystkie swe nauki
Do płynącej skrzyni namacali.
Luski, pojarki, haki, liny, krowki
Z wszystkich moay, siły wszystkie się trząskali
Niż razi ni mogą wyprowi nie staje
Aż słachcie w myśli namięni wstaje.

18.

Do pługich trawgach i w myślach suchodni
Do myśli słachcie zmai myśla, od Proga,
Atż te na Wiśle skrzyni ich przewalidy
Najmniejszej Miatki sprawuje ta proga.
Wola, która chce aby obraz z wody
Atż ląd wyniesion być świeckiego proga.

Wnie skoro obrax na swe ręce bierze,
 Statek się wznosi idzie w swojej mierze.

19.

Wnosi go w miasto i patrząc na górce
 Na czarnej wależ w Wiśle upadającej,
 Najpięknie w powietrze białawą nie w murze,
 W imię Michała świętego oszczęconą.
 Inniwko której stat statek jak w murze
 Tam obrax skłania z półką gorącą,
 Który wędli Franciszka synowie,
 Których to Polka Bernwardyni zowie.

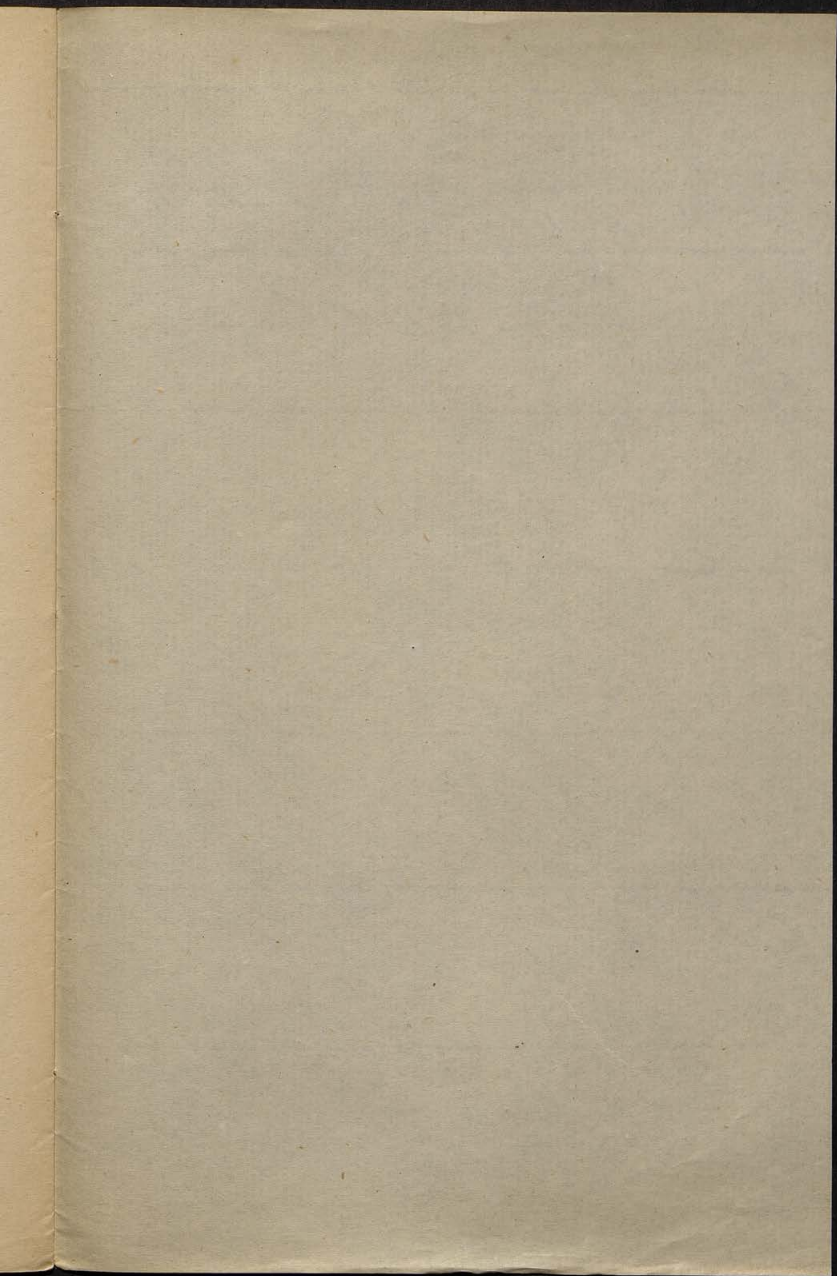
20.

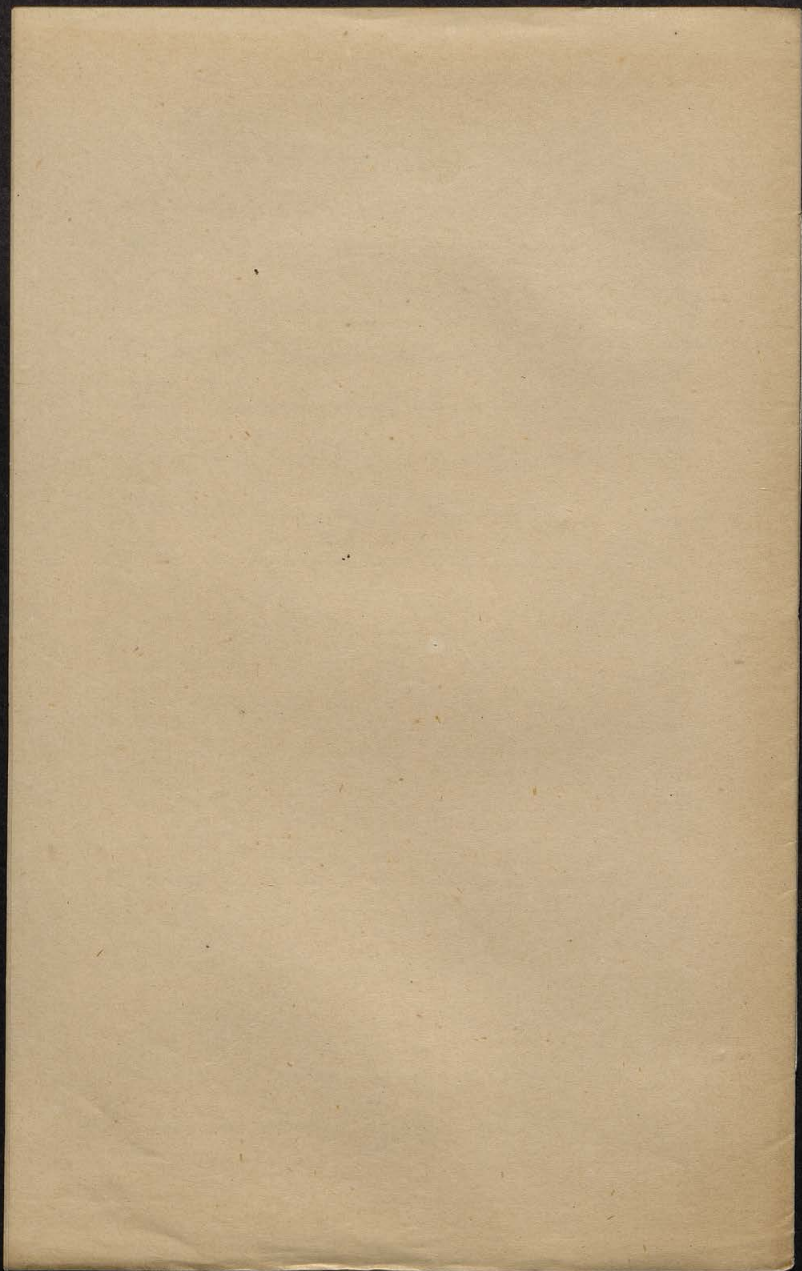
Ac ci w ubóstwie i potocznie stawia
 Na najbogatszy fundax obrax mają,
 By gdy go cunarni Bóg co rax to jawniej
 Kurawca reorząd chorzy się abiegają.
 Jak tenatniej si twierdzą tak i spawni
 Ze taki wrodakich do Boga poznają,
 Przed tym obraxem, które taki od słonica
 Bronienie światła reasyta bez korica.

Tu tedy Panna stryjsce co obrata
 Inwicia i jego Miszkaraniów probiernych
 Wiek w Łaskę Swoją aby nie ustata
 Spriska Twoja, a po niej nabiernych
 Miszkaraniów i miłości niewolnicza trwata.
 Płacz i brzegów od Wisły rozłoznych
 Miasto x Starostwem w te ci zapisuje
 Piewola która Starosta rád czuje.

176

In the same manner, we have
seen, in the preceding chapters,
the effects of the same
cause, in the case of
the human mind, and
the same effects, in the case
of the human mind, and
the same effects, in the case
of the human mind, and
the same effects, in the case
of the human mind, and

Swierzeń

Swierzeń miasteczko Ordynacji Nieświeżkiej przy
 ujściu rzeki. Urozy do Niemna, 3 1/2 mili od Nieświeża,
 W kościele ^{cerkwi} farnym fundowanym r. 1588 przez Witko-
 łaja Krzysztofa Radziwiłła kasztelana trockiego,
 jest cudowny obraz dr. P. Maryi. Przy cerkwi tej
 zbudowany został Monaster Bazyljanów przez Michała Kazimierza
 Radziwiłła wojewodę wileń. hetmana w. W. I. d. wraz z Semi-
 narjum, przed r. 1749.

Letnia pięknej jak księżyc, łask pro-
 mienniami światu przyswiecająca, albo
 pełności nieograniczonych dobrodziejstw
 Matki Boskiej w Obrazie Swierzeńsk.
 Kim z dawna cudami stynącej, niegdys
 przez x. Piotra Wagnera Długowskie-
 go Kanonika Smoleńsk. pleb^{ania} Swierzeńsk. mia-
 tu pokazana; teraz z przydatkiem dru-
 giej części z różnych autentycznych doku-
 mentów zebranej. J. P. X. Jez. M. B. Michałowi
 Kazim. Radziwiłłowi na Otyce, Nieświeżu
 S. Państ. Drużm. X. i. g. u. i. Hrab. i. na Mi. i. z.
 Krozach... Wojewodzie Wileńsk. Hetman. W. W.
 X. Lit. ofiarowana i dla pomnożenia honoru

Matki Boskiej, dla zachęcenia do powin-
nego ku niej nabożeństwa, za dozwolen-
iem starszych powtore do druku po-
dana przez Innocentego Jastkiewicza.
W Bieswieżu w drukarni J. X. Mosi
1754. 4to kart ⁵⁰ (Sign. A-M)
~~(z rysunkami)~~ (z rysunkami sztych)

(dubl. Wileń.)

ded. Michałowi Kazimierz. Radziwiłłowi Ligzycin
województwu Wileń. Słectm w. W. X. L. .... Collegium
Swierżnieńskie Z. S. B. W.

Do Czytelnika (Przedmowa). Obraz zjawił się na drze-
wie około r. 1500 na tem miejscu na którem teraz
cerkiew - z powodu pożarów nie ma żadnych dokumen-
tów - Cuda tegoż obrazu od r. 1636 aż do r. 1650 opi-
sane wydał x. ~~Wojciech~~ Piotr Wagner Długowski
kanonik smoleński pleban swierżnieński w osob.
nej Ligzie o Cudach Obrazu Matki Boskiej Swierż-
nieńskiego. Do tej pierwszej Ligzi r. 1754 dodał
jako Ligzi drugą Cuda ⁽⁵⁰⁾ (od r. 1697 - 1751 Innocenty
Jastkiewicz Z. S. B. W. rektor Seminarjum ruskie-
go Swierżnieńskiego (jak świadczy Approbata).
W Koniu: Bieśń (półka) o Pi. Pamięć w Obrazie Swierż-
nieńskim cudami stynącej (1754) i Modlitwa.

Letnia pięknej jak księżyc, Taśka promie-
 niami światu przyswiecająca albo
 Letności nieograniczonych dobrodziejstw
 Matki Boskiej, w Obrazie Świerznień-
 skim z dawna cudami słynącej, niegdyś
 przez x. Piotra Wagnera Długowskiego
 go kanonika smoleńsk., plebana świerń-
 swiatu pokazana; teraz z przydatkiem
 drugiej części z różnych autentycznych
 dokumentów zebranej, Janie Oświeco-
 nemu Książęciu z M. Michałowi Karzi-
 mierzowi Radziwiłłowi... wojewodzie
 wileńsk. hetmanowi w. W. X. lit. ofiaro-
 wana.... powtórze do druku podana.
 W Nieświeżu, w drukarni Jęgo Książ-
 ciej Mości, R. 1757. 4to (na odwrocie ty-
 tułu herb Radziwiłłow szychow.)
 Sign. a - n2.

K. n. 18 (tytuł, dedykacja..... Collegium
 Świerznieńskie z. J. B. W., Przedmowa
 do Czytelnika, Cenzura dat. w Żyrardowie
 1753 wspomina iż to wydanie napisał x.
 Innocenty Jaszkiewicz rektor Serraina-
 ryum w monasterze Świerznieńskim)

K. n. 15. Część pierwsza: Cuda od r. 1635 - 1650 =
 K. n. 14 (Część wtóra. Cuda od r. 1677 - 1751 (30 cudów) /

K. n. 3. (Pieśń o Najsw. Lannie w Obrze
Swierzeńskim cudami stynącym, r.
1754 - Modlitwa.)

1: Obraz zjawia się około r. 1500 w Swierze
nie w lesie na drzewie, na którym to
miejscu cerkiew wybudowana. Michał
Kazimierz Radziwiłł wojewoda wileński
fundował tu monaster dla Bractwa
unitów i Seminarium przed r. 1754 - X.
Wagner-Długowski był kanonik smo-
leński, pisał swierzeński wydał r. 1650
Dziękę o Cudach Matki Profkiej Swier-
zeńskiej - tę wzupetnit w drugim wy-
daniu r. 1754 pod tytułem: Dobra Aniołowa
z Jastkiewicz rektor Seminarium w
monasterze Swierzeńskim. :)

Święta Lipka

Święta Lipka (Heilige Linde - Linda Mariana) w Prusach
 Książęcy^{ych} w Krainie Barthen, w pobliżu ^(3/4 mile) miast Rössel i Ras-
 tenburg, ^(1 1/2 mile) ma największy odpust w dzień Nawiedzenia N. P. Ma: [w Krainie Ma-
 ryi. - Posag Bogarodzicy Trzymającej Dzieciątko Jezus, ^(2 piernostnie z drewna toraa z srebra) z
 Krossen, według podania ^{okolo} r. 1300 pojawił się w ten sposób:
 iż skazanemu ^{między} w Rastenburgu na śmierć zbrodniarzowi
 pokarata się matka Boska w nocy w więzieniu przedwy-
 prowadzeniem na śmierć, wskutek wielkiej skruchy, i
 dawszy mu kawał drzewa z łotkiem poleciła mu wyrzeźbić
 swój posąg, a po okazaniu go sędziom zawiesić na lipie
 koło drogi prowadzącej z Rastenburga do Rössel. Zbrodniarz
 lubo się rzeźbiarstwa nieumywał, wykonał zadanie i od sy-
 dzioń uwolniony zawiesił posąg na lipie wskazanej. Gdy zaś
 licznych przed tym posągiem doznawano cudów, przenie-
 siono po dwa krocie posąg do kościoła parafialnego w Rasten-
 burgu, lecz ten zawsze cudownie na dawne miejsce zni-
 kat. Około r. 1374 ^{wystranej 1343} zbudowano na miejscu gdzie lipa stała kaplicę
 przy której później założono probostwo; lecz r. 1524 Luteranie zbur-
 zyli kaplicę. Dopiero r. 1612 Stefan Sarski sekretarz króla (+1641 set. 57)
 Zygmunta III kupiłszy od Ottona von der Gröben ^{r. 1641} Świętą Lipkę
 wymurował tu nowy kościół, który r. 1631 oddał jezuitom z Collegium Reszel.
 a w r. 1660 otworzyli przy nim misyjną. Dwieście kościół wymurowany
 r. 1681 ze szkadek przez budowniczego Jerzego Ertly z Wilna, poświę-
 cony r. 1693 przez Jana Stanisława Zbąskiego biskupa warmijskiego.
 Obraz w wielkim oltarzu P. Maryi jest podła belgijskiego malarsza
 Bartłomieja Lens, a w pobocznych Maria Altomonte z Wiednia majera z Leberga

[Marginal notes:]
 w Krainie Ma-
 zurskiej;
 2 srebra
 w Krainie Ma-
 zurskiej;
 2 srebra
 w Krainie Ma-
 zurskiej;
 2 srebra
 w Krainie Ma-
 zurskiej;
 2 srebra

R. 1780 supymowano jezuitów, i r. 1816 erygowano probostwo
katolickie

Świąta Lipka (Heilige Linde - Linda Mariana) w dycecyji wamijskiej, w Prusach wschodnich, w obwodzie Rastenburg, na miejscu gdzie wielki Komtur Henryk von Plotzk r. 1311 pobit Witeresa Króla Litew. Losy P. Maryi wyrzeźbił przed r. 1400 zbrodnia ródzicy w więzieniu w Rastenburgu. Już r. 1520 była tu Świąta Kaplica. R. 1618 zbudowano nowy Kościół Karztem Stefana Szadorskiego sekretarza biskupiego. Dzierżycy Kościół i Michał wyffawit r. 1687-1704 wileński budowniczy Jerzy Ertly, wymalował wewnątrz Marię Dreyer z Heilsberga 1724. W wielkim ołtarzu obraz P. Maryi z dziećmi Jezus (pochyła belgijskiego malarza Bartłomieja Lens 1640) w srebrnej sukience. - W nowym ołtarzu z obrazem P. M. Polefni, malowany 1701-1702 przez Marcina Altaninje w Wiedniu.

Ciaritus Michael: (Historia Lindae Mariana) 1626 - Clagius Thomas J. J.: Linda Mariana sive de D. V. Lindenovi Libri V. Coloniae Ubiorum apud Joan. Ant. Kinckium 1659. 8vo - Gründlicher Bericht von Catholischer Verehrung Unserer Lieben Frauen und Gottes Gebährerin Maria an dem Hl. Ort Linde genannt. Braunschweig bei Heins. Schultz 1667. 12⁸ str. 128 - Historia Lindenovis oder Kurzer Inhalt Clagii Tractatus. Braunschweig 1667 - Werner Ludov. Reinh. a: De scriptis historiam Lindae Marianae in Borussia fama gratiosissimae illustrantibus Dissertatio. Cuius Strin 1756. - Beschreibung... des Wallfahrtsortes Heilige Linde, bearbeitet von C. L. K. - t. Roessel (o. J.) 4to - Erläutertes Preußen V. 72. - Kolberg Dr. (Zeitschrift für Geschichte und Alterthums Kunde Ermlands III. 28-138. 435-520. = V. 131-226.) - Wochenblatt für Architektur und Ingenieur. 1833. Nr. 44. - Boettcher Adolf: Die Bau- und Kunstdenkmäler der Provinz Ostpreussen Heft II. Natanson. Königsberg, 1892. 4to str. 113-120 2 wierszy do kolumn i ilustracyami.

Rycciny: Faucis Basilicae Deo S. D. M. et Deiparae
rae Matri prodigius ter admirabili fidelium in-
pensis cura P. P. S. J. ad S. Iuliam in Prussia erectae
absoluta A. D. 1729 et seq. Birkhard sculp. Prage
(Kobrow). - Die Kirche zu Heilige Linde lithogr.
von F. Fiesler. Lith. Inst. von D. Rahke in
Elbing. - Die Heilige Linde lithogr. von Bilo
1838.

Theses philosophicae Augustae Poli, Poloniarumque
Reginae Mariae Virgini in caeteri Lindensi gratius
et miraculis celeberrimae, consecratae. ... Dependuntur
a M. D. Stanislao Hosio Auditore Philosophiae. 1694.
Carolus de la Haye sculp. Varsaviae. fol. patent (Ko-
lumnada z 38 portretami biskupow wamijskich w medalionach,
w gorne maty obrazek N. P. Mary u J. chyni na dole po lewej
stronie Klergy Klergy Stanislaw Hosyusz)

Medal wielkości talara: awers: front Kościoła z napisem
do Kola: Die heil Kirche oder Heiligen Linde - Revers:
Dziewo lipowe na nim w owale wizerunek Matki Bożkiej J. chyni
nad nią na wstępie napis: J. Maria ora pro nobis. U stopi Dżewa
Kłyny z lewej strony pastern, z prawej zaś wót napis do Kola:
„Heilige Mutter Gottes“

Krotka wiadomości o początkach i pomnożeniu
nabożeństwa i cudów na Słynnym wielkiem Las-
kami margi Łanny miejscu Świątej Lipki, z różnych
historyków wyjęta (dawniej w niemieckim języku
wydana, teraz na polski język przetoczona. R. 2
1720 w Brunzbergu w druk. Soc. Jes. 12° str. 104. str. 1-67) Historia
(wada) str. 68-104 (zakład dla patryków)
Michael Fried. Lartius: (dziekan w Allenstein + 1638)
De Linda Mariana. Brunzbergae 1626. (ed. Sigismundo III)

Historia Lindensis oder kurzer Inhalt Clagii Trac:
tats. Braunsberg 1667. 12° item 1698.

~~Opisanie miejsca Świąta Lipa Warszawa 1805~~
(nie było 120 stron)

Opisanie miejsca Świąta Lipa czyli Świąta Lipka nazwanego
(w Warmii) z przytoczeniem świątobliwych uwag duchownych, owych
i pobożek oraz pieśni i modlitw... z niemieckiej Digiiki
dawnej wydrukowanej i znowu R. 1773 przedruk. na Łolski
zaj język R. 1770 przedruk. a teraz znowu... wydane.
W Warszawie R. 1805. 8° str. 1. 233 i Rejestr.

Świątolipka w Pruszech wschodnich, jej opisanie i his-
torya podług starych ksiąg o tem miejscu napisanych przez (jest tu wiele провинно-
ralitymów pruskich)
Księdza Katolickiego. W Drezlu 1862, do dostania w drukarni
F. Kruttkiego. w 8ce, str 80 i K. i (omyłki drukarskie)

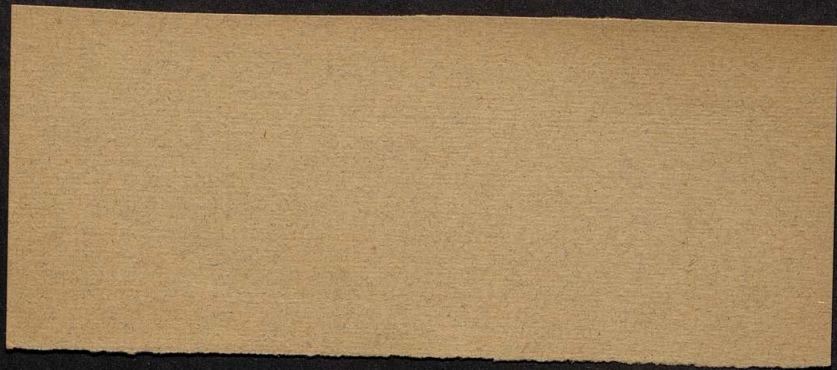
Jest tu: Wstęp o czi i wywołaniu świątych i nawiedzeniu miejsc swię-
tych & Opisanie i historia Świątolipki (str. 13-52) - niektóre pieśni
wyjęte z kalendarza Warmińskiego (str. 52-80)

(+1664)
Clavius Thomas S. J. : Linda Mariana sive de
B. Virgine Lindensi Libri V. Coloniae Ubio-
rum, apud Joan. Anton. Kinchium, 1659. 8vo
(Dubletywien. n. 487. Ea. 3)

Gründlicher Bericht von Katholischer Verehrung Unser
Lieben Frauen und Gottes-Geberin^h Maria, zu der-
selben Ehre an dem heiligen Orte Linde genannt,
grösserer Vermehrung. Braunschweig 1667. 12mo
st. 179.
Neufeld M. Coel. Conr. : Dissertatio de Linda Ma-
riana generalia sistens. Regiomonti 1720. 4to
Geschichte und Schilderung des Wallfahrtsorts Heilige
Linde (Ermländischer Hauskalender 1857.)

Włodkowiez Soc. Jes. : Odae votivae Reginae lactorum Lindensi in
Propria decantatae. Cracoviae 1667. 4to

182
O Świętej Lipce (Heilige Linde). /: Pamiętnik
religijno-moralny 1853 Tom XXIV Maj
str. 473 - 488 przez Ks. J. K. Metlewicza.

Die Wallfahrtsorte des Ermland.

Das Ermland hat, wie in dieser Zeitung bereits gelegentlich einmal erwähnt worden ist, zwei Wallfahrtsorte von bedeutendem Renomme, Heilige Linde bei Köffel und Glottau bei Guttstadt. In dem ersteren Orte befindet sich eine Marienkirche, in dem letztern eine Corpus-Christi- oder Frohleichnamskirche. Gegenwärtig, wo man mit aller Macht bestrebt ist, in Dittrichswalde eine neue Mirakelwirthschaft zu etabliren, wird es gewiß von Interesse sein, die Entstehungsgeschichten oder vielmehr Entstehungsmythen dieser beiden Kirchen kennen zu lernen. Die berühmtere der beiden Kirchen ist die zu Heilige Linde. Ihre Entstehungsgeschichte, wie sie im Volksmunde lebt und aus einem in der Kruttschen Buchhandlung zu Köffel vorliegenden Auszuge aus den bezüglichen Kirchenacten hervorgeht, hat eine merkwürdige Aehnlichkeit mit den gegenwärtigen Vorgängen in Dittrichswalde.

Etwa gegen die Mitte des 14. Jahrhunderts befand sich in dem Rastenburg Gerichtsgefängnisse ein zum Tode verurtheilter Verbrecher. In der Nacht vor der Hinrichtung erschien ihm die Mutter Gottes, und nachdem er ihr auf Befragen, weshalb er so traurig wäre, sein Schicksal erzählte hatte, übergab sie ihm ein Stück Holz und einen Stecher mit dem Auftrage, etwas ganz Beliebiges zu schnitzen und beide Gegenstände am nächsten Tage den Richtern vorzulegen. Falls seine Begrabigung erfolgen würde, sollte er die Richtung nach Köffel einschlagen und das Schnitzwerk auf die erste Linde, welche er anträfe, hängen. Bei der Vorführung am Morgen erwies sich die Schnitzerei als Bildniß der Maria, und die Richter, denen der Verurtheilte die in der Nacht gehabtten Erlebnisse erzählte und das Bildniß vorzeigte, wurden so bestürzt, daß sie den Verbrecher sofort auf freien Fuß setzten. Hierauf schlug derselbe die angegebene Richtung ein und heftete das Bildniß an einen Lindenbaum, an der Stelle, wo gegenwärtig der Ort Heilige Linde steht. Es geschah nun eine große Anzahl Wunder. Blinde, Krüppel und mit den verschiedenartigsten Krankheiten behaftete Personen, welche vor dem Bilde Gebete verrichteten und von dem Wasser einer in der Nähe gelegenen Quelle Gebrauch machten, wurden geheilt. Sogar Schafe und Ochsen saßen vor dem Marienbilde in die Knie. Aus der Heilquelle entnommenes Wasser fand in der Umgegend Verbreitung zur Heilung aller nur denkbaren Krankheiten. Um den betreffenden Lindenbaum hatte man eine Capelle erbaut, diese wurde jedoch etwa in der Zeit um 1520 von Protestanten zerstört und das Bild beseitigt. Trotzdem blieb der Zudrang der Andächtigen zu dem Schutthaufen und dem Baume ein großer. Im Jahre 1617 ging das etwa sechs Hufen große, im Besitze von Protestanten befindlich gewesene Territorium in katholischen Besitz über. Bald darauf

wurde an Stelle der zerstörten eine neue Capelle erbaut und die Leitung derselben von den aus Braunsberg vertriebenen Jesuiten übernommen. Da hierdurch der Andrang der Pilger sich in hohem Maße steigerte, so daß die Capelle die Andächtigen nicht zu fassen vermochte, fühlten sich die Jesuiten veranlaßt, die gegenwärtige Kirche zu erbauen (1690). Diefelbe ist, um die nöthige Anziehungskraft zu erhöhen, geschmackvoll aufgeführt und mit übermäßigem Luxus aufs reichste ausgestattet. Dieses konnte um so leichter geschehen, da von weit und breit bedeutende Beträge und reiche Geschenke zugesprochen waren. Die Wundererscheinungen und Heilungen hörten auf, weil ein Graf einen blinden Hund in der Heilquelle gewaschen und dadurch die Ungnade der Jungfrau Maria hervorgerufen haben soll.

Die Linde, auf welcher das Mirakel begannen, und von welcher der Ort seinen Namen führt, existirt nicht mehr. An der Stelle aber, wo sie gestanden, in der Kirche am ersten Seitenaltar rechts (vom Hochaltar aus), steht eine Nachbildung derselben in Holz und Eisenblech. Das Holz wird natürlich als von der ersten Linde herrührend ausgegeben und von alten Beschweflern mit Jubrunst gefügt. Auf dem Baume steht in einer goldenen Gloriola das Mirakelbild.

Der Besuch der Pilger ist auch bis jetzt ein überaus zahlreicher geblieben. Aus dem ganzen Ermland erscheinen, in der Regel unter Führung von Geistlichen, zu verschiedenen Zeiten, abgelesen von den einzelnen oder in kleinen Haufen herbeiwallenden Andächtigen, unter Absingung kirchlicher Lieder kirchspielsweise organisirte Processionen, um hier ihre Andacht zu verrichten und den in Aussicht gestellten Ablass zu erhalten, dann aber auch, um während des bis zum Jahre 1875 jährlich abgehaltenen neunentägigen großen Jahrmarktes sich nach Herzenslust zu amüsiren. In diese, vom 24. Juni bis 2. Juli währende Jahrmarktszeit fällt der größte Theil der Processionen, von denen am 29. Juni, dem Petri-Paulsfeste, allein gegen 30 sich einfanden, unter diesen viele aus Polen. Eine bedeutende Anziehungskraft übt auch die prachtvolle Lage des südlich und nördlich von zwei Seen, östlich und westlich von bewaldeten Bügelketten eingeschlossenen Ortes mit der aufs reichste ausgestatteten und von einem schönen, terrassenförmig ansteigenden Garten umgebenen Kirche aus, in deren Hauptaltare sich Gebeine des heiligen Lucas, Stephanus, Symphoranes, der Cäcilia und Barbara befinden. — Der große, bereits erwähnte Jahrmarkt, welcher in hohem Maße demoralisirend einwirkte, ist seit dem Jahre 1875 mit einer Verkürzung der Dauer auf 3 Tage auf eine andere Zeit verlegt worden.

Die Geschichte Glottaus läßt sich in kürzeren Umrissen darstellen. Sie hat mit der eben erzählten das gemein, daß sie auch mit einem Spitzhüben anfängt, und daß Ochsen und Schafe darin eine Rolle spielen. — Besagter Spitzhübe stahl aus der Kirche zu Guttstadt etliche Werthsachen,

darunter auch einen goldenen Kelch mit einer Anzahl consecrirter Hostien. Als er im freien Felde seinen Raub revidirte, oder nach anderer Lesart mit seinen Genossen theilen wollte, entdeckte er diese Hostien. Er schaute sich nun, den Kelch zu behalten, und vergrub ihn in den Boden. Das hatte auf einer Viehweide stattgefunden. Als bald darauf eine Viehherde dort weidete, fing ein Ochse an, die Erde an der betreffenden Stelle aufzuscharrn und legte den versenkten Raub bloß. Ehrfurchtsvoll sank er in die Kniee und erhob ein andächtiges Gebet. Sogleich kamen seine Genossen herbei und thaten dergleichen. Der Hirt eilte hinzu und sah das Wunder. Sogleich machte er sich auf, ging nach Guttstadt und theilte dem dortigen Pfarrer das mysteriöse Erlebnis mit. Auf Veranlassung des letzteren wurde der Kelch in feierlicher Procession nach Guttstadt zurückgeholt und im Tabernaculum untergebracht, nachdem die nöthigen Sühnegebete verrichtet waren. Am nächsten Morgen, o Wunder! war der Kelch verschwunden, und abermals war er auf dem Felde und wurde von der frommen Heerde verehrt. Das wiederholte sich dreimal. Da erkannte Jedermann, daß an jener Stelle eine Kirche gebaut werden sollte. Das geschah — und es entstand der Wallfahrtsort Glottau. Daß der Ort nicht so in Aufschwung gekommen ist, wie Heilige Linde, liegt daran, daß dort nie Wunder gewirkt worden sind außer dem Entstehungswunder; ferner daran, daß der Katholik viel lieber und häufiger zur Jungfrau Maria betet als zu Gott selbst; endlich wohl auch daran, daß der Ort ganz im Gegensatz zu Heilige Linde an landschaftlichen Schönheiten gar nichts aufzuweisen hat. Gleichwohl besteht die Kirche als Mirakelkirche noch heute und wird vielfach von Gläubigen selbst aus weiten Entfernungen besucht. Sie ist nicht so luxuriös ausgestattet, wie jene in Heilige Linde, besitzt aber gleichwohl ein recht namhaftes Vermögen. Der Wunderkelch sammt den Hostien ist noch vorhanden und ebenfalls am Seitenaltar rechts hinter einem Gitter zur Anbetung ausgestellt.

Kleines Feuilleton.

[Die Monde des Mars.] Trotz aller sonstigen Aehnlichkeit schien der Planet Mars in einem Punkte von unserer Erde durchaus verschieden zu sein, nämlich in dem Mangel eines Mondes oder Trabanten. Um so größer war die Ueberraschung, als eine Kabeldepesche meldete, daß Professor Wapsh Hall in Washington am 11. und 17. August zwei Monde des Mars entdeckt habe. Die erste Frage, die sich hierbei dem Laien aufdrängte, war naturgemäß die: weshalb hat man diese Monde nicht bei uns in Europa gesehen? Die Antwort auf diese Frage ist einfach: Weil Europa in Bezug auf instrumentale Mittel von Amerika weit überflügelt ist, und die europäischen Sternwarten keine hinreichend kraftvollen Ferngläser besitzen, um so kleine und lichtschwache Objecte wie die Mars Trabanten

Rußland.

† St. Petersburg, 14. Sept. [Immer noch Deutschland und die deutsche Presse.] Heute ist es der „Golos“, der sich mit diesem Gegenstande in ausführlicher Weise beschäftigt. Die Polemik eines Theils der deutschen Presse in Betreff der Stellung Deutschlands zu Ruß-

entdecken zu können. Schon im Jahre 1862 vollendete Alvan Clark einen Refractor von 18 1/2 Zoll Objectivdurchmesser und 23 Fuß Brennweite; im Jahre 1873 lieferte er ferner nach Washington einen Refractor von 26 Zoll Objectivdurchmesser und 33 Fuß Brennweite. Ein noch etwas größeres Instrument hat Herr W. Corning in Chicago auf seine Kosten von Clark herstellen lassen. Fragt man nach den größten Refractoren in Europa, so besitzt auch hier das größte Instrument ein Privatmann, Herr R. S. Newall in Gateshead bei Newcastle in England; es hat 25 Zoll Objectivdurchmesser und ist von T. Cooke in York erbaut worden. Leider steht dieser Riesenrefractor in einem Klima, das die volle Ausnutzung seiner optischen Kraft selten oder nie gestattet. Von Staatsinstituten besitzen die Sternwarte zu Lissabon einen Refractor von 15 Zoll, Pultawa einen solchen von 14 Zoll, Greenwich von 12 1/2 Zoll, Paris von 12 Zoll, endlich die Sternwarte des Herrn v. Bülow zu Bothkamp einen Refractor von 11 Zoll. Vor einigen Jahren hat die deutsche Regierung für die Strassburger Sternwarte die Anschaffung eines 18zölligen Refractors bewilligt, und Wien wird in den nächsten Jahren ein Teleskop von 26 Zoll Objectivdurchmesser erhalten. Aus dem Mitgetheilten ist ersichtlich, weshalb man erst in Washington mittels des Clark'schen 26zölligen Refractors die beiden lichtschwachen Trabanten des Mars entdeckte. Die Durchmesser derselben betragen aller Wahrscheinlichkeit nach kaum 10 Meilen, so daß man es also — um eine Humboldt'sche Bezeichnung zu gebrauchen — mit „Taschenplaneten“ zu thun hat. Nachdem die Existenz und die Stellung dieser Miniaturweltkörper einmal bekannt ist, wird man sie auch wohl mit etwas schwächeren Instrumenten wahrnehmen können. In Paris hat man in der That nach vielem Suchen mit Hilfe eines großen Spiegelteleskops einen der Marsmonde gesehen. Das merkwürdigste an diesen Trabanten ist neben ihrer Kleinheit die Schnelligkeit ihres Umlaufs um den Mars. Bekanntlich gebraucht unser Mond 27 Tage 7 3/4 Stunden zu jedem Umlaufe um die Erde. Der äußere Marsstrabant vollendet seine Bahn um den Centralkörper dagegen in 30 Stunden 14 Minuten, der innere sogar schon in 7 Stunden 38 Minuten. Dem entspricht ihre geringe Entfernung vom Mars, die so unbedeutend ist, wie wir bei keinem anderen Trabanten finden. Genauere Resultate werden sich erst in den nächsten Monaten geben lassen.

sahen, warfen sie sich ihm zu Füßen und flehten um Gnade. „Gleich, gleich!“ antwortete der Glende und wies seinen Helfershelfern diejenigen an, die festgenommen werden sollten. Nachdem sie geknebelt waren, erwürgte er sie an den Thoren des Tempels selbst, dann ließ er einige Straßenhunde schlachten, mischte deren Blut mit dem Menschenblute und nöthigte die überlebenden Juden, dieses schenkliche Gebräu zu trinken. Der Leichnam des Gemeindevorstehers, Abraham Canetti, ward von den Hunden zerrissen. Im Folgenden die Liste der Getödteten. Es ist ein seltenes und kostbares Document, das die Herren Diplomaten auf der demnächstigen Conferenz aufklären kann. Besonders mögen sie den Namen Simio behalten. Er ist ein würdiger Führer für die autonome Bulgaree.“ (Es folgen eine Menge Namen, die in Getödtete, Verschwundene, Vermundete, Geflüchtete und nach Schiptla Weggeschleppte eingetheilt werden.)

Vom Kriege.

** Ueber die Einnahme der drei türkischen Redouten vor Plewna (die bekanntlich am 12. d. den Russen wieder verloren gegangen sind) meldet „Times“ und „Daily News“ in langen Depeschen: Der Kaiser kehrte gestern (11. d.) Abends 10 1/4 Uhr nach Radjows zurück. Heute bei Tagesanbruch langte einer seiner Adjutanten, Kirgisen-Oberst Dschenziskan, mit der Meldung an, daß gestern 7 Uhr Abends zwei frische russische Brigaden die vorspringende Mittelredoute (Grawiza) genommen hätten, von welcher die Rumänen am Nachmittag zurückgeschlagen worden waren, und daß sie nach einem Gegenangriff der Türken diese verfolgt und auch die nächste Redoute genommen hätten. Das würde einen nachhaltigen Erfolg bedeuten, aber auf alle Fälle müssen die folgenden Angriffe mittelst Sappe und Laufgräben vorgenommen werden, denn von russischer Seite waren die letzten Reserven vorgeführt worden. Das Archangelregiment that sich am meisten hervor, und dessen Oberst Schmeltzer, ein Adjutant des Kaisers, fiel, als er eigenhändig die Fahne auf den Wall pflanzte. Befagte Redoute beherrscht theilweise die übrigen Stellungen und kann mittelst eigener Schanzarbeit in einen Stützpunkt zum Angriff der letzteren verwandelt werden. Der Berichterstatter schätzt die Stärke der engagirten Russen und Rumänen auf 57,000 und der Türken auf 50—70,000. Die Bravour der Russen schildert er als die glänzendste, kritisiert aber scharf deren schlechte Verwendung. Offenbar habe die Infanterie die deutsche Taktik noch nicht gemeistert, da ihre Soutiens und selbst die Reserven sofort in die Gefechtslinie verwickelt wurden, statt den Angriff zu erneuern oder den Rückzug zu decken. Auch die Artillerie-Verwendung wird von ihm als sehr ungenügend geschildert. Die russischen Batterien nämlich seien zu weit rückwärts geblieben, um die Angreifenden gebührend zu unterstützen, wogegen die türkische Artillerie

Die deutsche Bravour ist im Besitz der Russen.

Vermischtes.

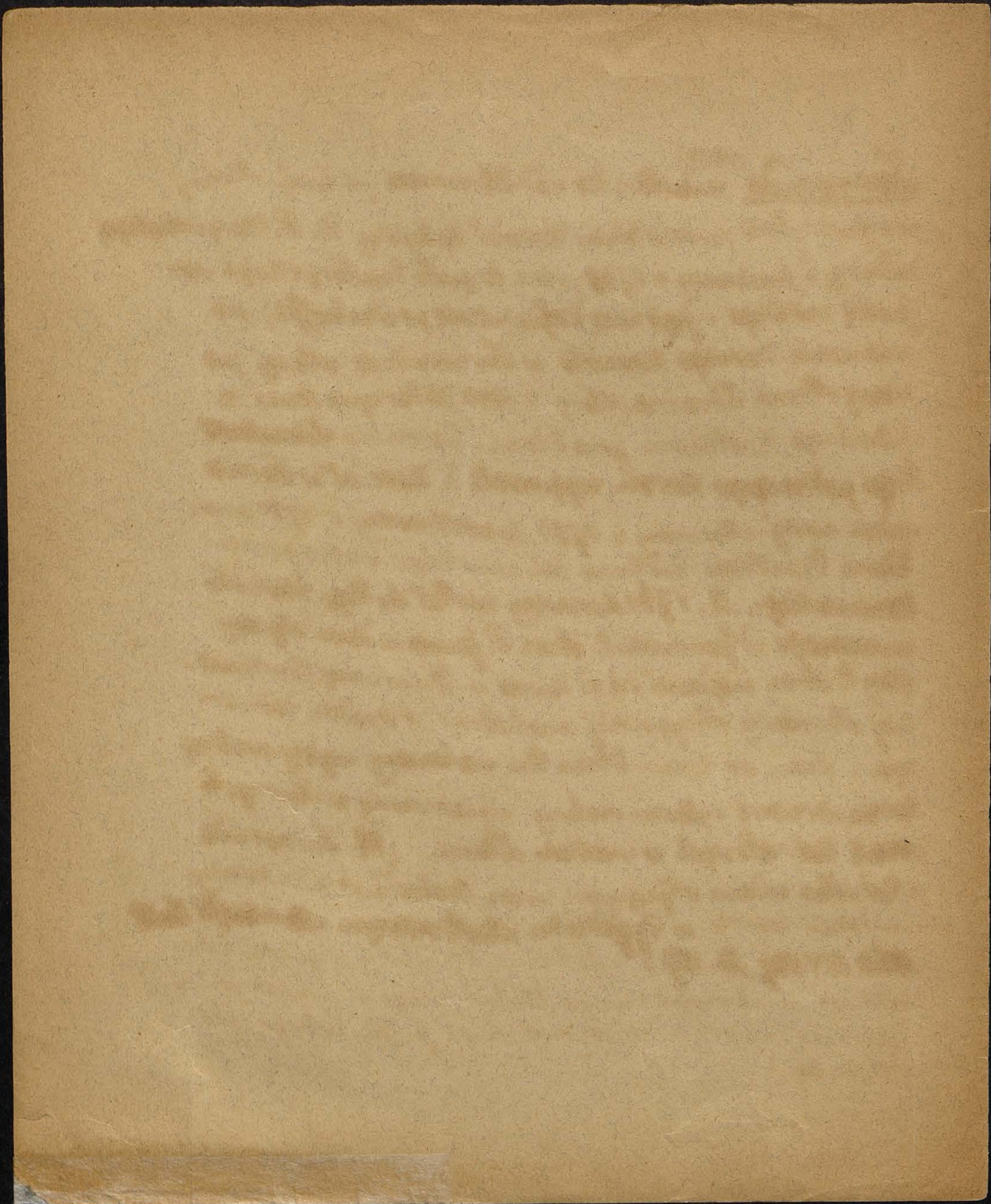
[Prompote Antwort.] Vor den Richter von Bowstreet zu New-York wurde ein Bagabund mit einem mächtigen schwarzen Bart geführt. Nachdem der Richter einen Blick in die Acten gethan, wandte er sich mit den Worten zu dem Angeklagten: „Nach alledem zu schließen, muß Ihr Gewissen ebenso schwarz sein, wie Ihr Bart!“ — „Wohl,“ entgegnete der Bagabund, „wenn man das Gewissen nach dem Bart mißt, so hat Er. Ehren gar kein Gewissen!“

Handel, Verkehr u.

Berliner Börsenwoge.

Unsere Börse zeigt im Vergessen eine wahre Heldengröße. Die Katastrophe am verfloffenen Ultimo, welche derzögerlosen Spielwuth ein so plötzliches Ende bereitete, ist schon längst wieder ihrem Gedächtniß entrückt und die alte Garde steht wieder an der Spitze eines leidenschaftlichen Hauffetreibens. Selbst ein Theil der gefallenen Speculanten ist wieder auf den Kampfplatz zurückgekehrt, um nun das Heil, welches auf dem Wege nach unten nicht gefunden wurde, in der entgegengesetzten Richtung zu erringen. Die Börse machte deshalb während der vergangenen Woche den Eindruck, als ob durch irgend ein Wunder die Welt mit einem Schläge von ihren Schäden geheilt worden sei. Es vollzogen sich nicht nur auf dem internationalen Speculationsgebiete, sondern auch in fast allen Bergwerksactien ganz enorme Courssteigerungen, so daß man aufhören mußte, an eine Wirkung nur künstlicher Kräfte zu glauben, daß man vielmehr eine bereits erfolgte Betheiligung des Privat-Publicums voraussetzen durfte. Daß die Actien der österreichischen Creditanstalt etwa 48 Mark, die französischen Staatsbahn-Actien 25 Mark, selbst die bisher so vernachlässigten Lombarden etwa 27 Mark gewannen, wird selbst den der Börse Fernstehenden nicht gerade Wunder nehmen; daß aber die Montanwerthe aus dem Zustand der Erstarrung so ursprünglich zu neuem Leben erwachten, als ob unser commercielles und wirthschaftliches Leben mit einem Male eine Umgestaltung erfahren hätte, diese Thatsache muß allgemeines Staunen erregen und zu der Frage führen, ob diese Bewegung auch innerlich berechtigt sei. Der Speculant bezeichnet die reiche Ernte in Oesterreich-Ungarn, die günstige Semestralbilanz der österreichischen Creditanstalt, die gesteigerten Einnahmen der französischen Staatsbahn als die Ursachen der Hauffestromung. Was haben aber unsere deutschen Bergwerke mit diesen Gründen zu thun? Daß Oesterreich eine gute Ernte hatte und österreichische Bahnen bessere Einnahmen erzielen, erwirkt doch nicht unseren Bergwerksunternehmungen bessere Revenüen. Andererseits mögen wir umschauen, so weit wir können, so

Tarnoruda ^(nowa) (miasteczko nad Zbruczem po lewej stronie,
 w województwie podolskiem. Kościół tułejczy Ś. P. Maryi i skapłonej
 zatorony i fundowany r. 1748 przez Augusta Czartoryskiego wo-
 jewodę ruskiego i jego żonę Zofię (wdowę po Denhoffie) po
 zniszczeniu dawnego kościoła w Tarnorudzie starej po
 prawej stronie Zbrucza (który r. 1643 Katarzyna Anna ze
 Sztemberga Kostkówna żona Adama Hieronima Siemianow-
 skiego podczaszego Koton. erygowata). Kościół w Tarno-
 rudzie nowej ukończony r. 1754, konsekrowany r. 1761 przez
 Adama Brańskiego biskupa belineńskiego sufragana
 kamienieckiego. R. 1761 darowany został do tego kościoła
 mурowanego od Gorzeuwskich obraz P. Jezusa cudami styngcy,
 który to obraz znajdował się od dawna u Diuninowej Bobkows-
 kiej starostiny stryżonkiej przechodząc w spadku rodzin-
 nym z domu do domu. Obraz ten malowany najzuśrebrną
 koroną uciernioną i płaszcz srebrny, umieszczony w stołowych
 ramach kwadratowych, w wielkim ołtarzu. (Ob. Tarnoruda
 z kościołem cudami styngcym, przez Poolestawa z Ukrainy,
 z widokiem kościoła w Sygodniku ilustrowanym warszawsk. Tom V.
 1862 nr 137, str. 187. z widokiem. — Rodziny i piosni z do-
 datkiem, do cudownego obrazu Włotwieznego P. Jezusa w Kos-
 cielu Tarnorudzkim. Warszawa, druk J. Glickoberga 1860.
 12no str. 39.)

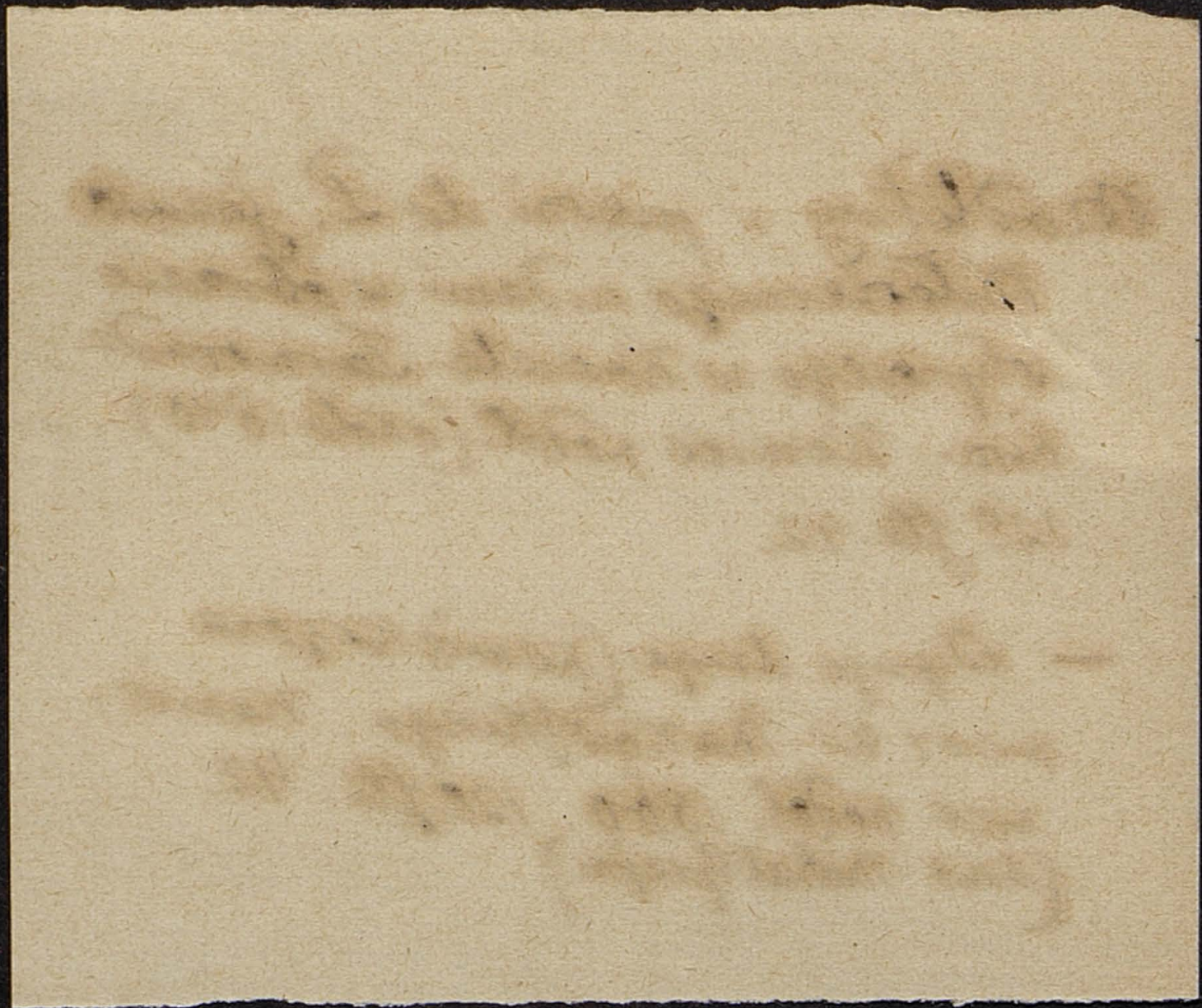

1840a

Modlitwy i pieśni do P. Jezusa
Miłosiernego cudami w obronie
stynącego w Koszule Tarnobudz;
Kim. Kamiec podol. (około 1840)

120 str. 42.

— edycja druga (powis Koszona
przez Ks. Markowickiego. Kamie-
niec podol. 1860. 120 str. 42.
(druk Michał Grejm)

107

185

Tarnowiec.

Narratio qua posteriorum memoriae proponitur,
quomodo quibusque viis ad id tandem feliciter per-
ventum est ut statuam Virginis Mariae quondam in
ecclesia P.P. Carmelitarum in Jasto publice culta nunc
ecclesiae parochiali in villa Tarnowiec existenti per
decretum ex auctoritate gubernii leopoliensis adjudicata
publico quoque honore habeatur semperque Deo ad-
juvante sit habitura. (Bez miejsca i roku) 80 kart. 5.
(z 15 allegatami urzędowemi w koncyzji Karłowaremi)
(wyszło około 1789 podobno w Tarnowie - autor Walenty
Karwowski proboszcz tarnowiecki dziekan Jasielski + 1805)

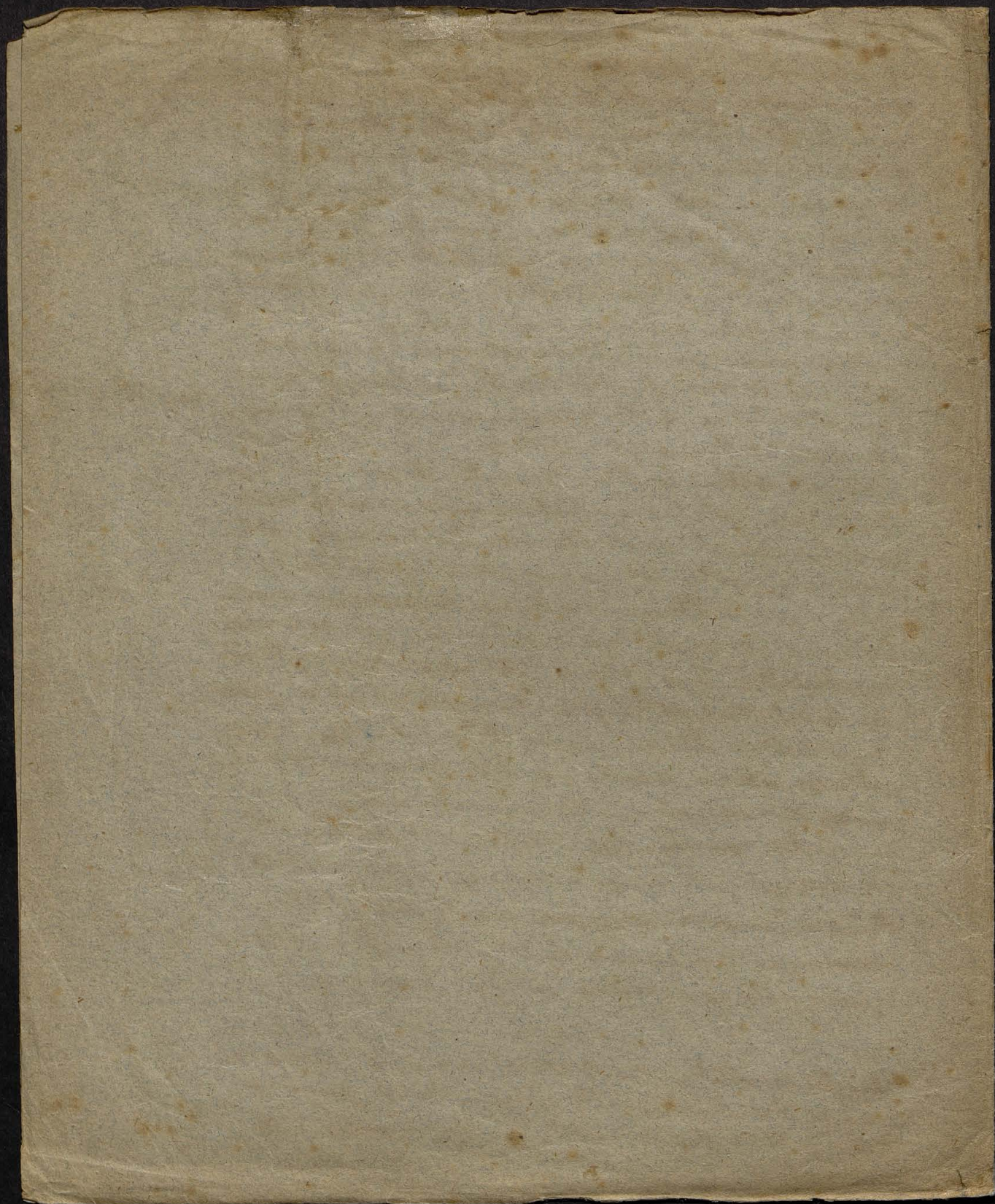
W Jastolu był klasztor Karmelitów trzewickich gdzie od 300
lat była cudowna statua z drewna P. Maryi z woszu od
Węgrów czczona, statua ona w wielkim ołtarzu; gdy r. 1785 d. 29
Xwielnia wiskozza część miasta zgorzala spłonęła też i klasztor
Karmelitów, z kościołem wieżą i budynkami, proboszcz jasielski
Wotkowicz ktoremu Karmelici byli sołż w oku i owe prośbyje
Węgrów doniósł cyrkularnemu urzędowi w Dukli iż Karmelini
odprawiają nabożnostwo w spalonym kościele który grozi ru-
nieniem i że tam mnóstwo ludzi z kościoła parafialnego do
ich kościoła klasztornego dla zabobonu zwabiają. — D. 2 maja
1785 nakazał cyrkulnt Dukielski Walentemu Karwowskiemu
jako dziekanowi aby zjechał do Jasta i zrobiwszy inwentarz
kościół zapieczętował. — Do konat tego polecenia Karwowski
d. 4 maja 1785 zapieczętował rekrystyją a statua cudowną

przeniósł do kościoła parafialnego w Jasle, w klasztorze zaś
Karmelitów tylko 3 zakonników wtedy było. - Gdy proboszcz
w Dukli oraz proboszcz w Tarnowie z powodu procesji liczących
i odpustów razdrośnie patrzyli na dochody proboszcza jasiel-
skiego, zaskanagli onigo tajemnie w skutek czego Jan Diwel
nominat biskup tarnowski polecił w Tarnowie d. 23 Maja 1785
dziekanowi Karwowskiemu aby zjechał do Jasła, matkę boską
widowną z wielkiego ołtarza w kościele parafialnym zdjąć i
obwinąć wosy na plebani zamknąć; co też d. 27 maja 1785 do ko-
nat. - Leż proboszcz jasieloki nie dbając znowu matkę boską
do ołtarza wystawił. - Gubernium lwowskie d. 17 listopada
nakazało skasować klasztor Karmelitów trawickich
w Jasle o cześć z Tarnowa d. 28 Grudnia 1785 Karwowskiego
zawiadomił P. Lubieniecki propositus infutatus administrator
tarnowskiej dycezyi, przywrem dobra na fundusz religijny
zabrano. - Gdy proboszcz jasieloki r. 1787 na nowo status widow-
ną w ołtarzu wielkim wystawił i gdy się liczne odbywały pro-
cesyje do tegoż poleciło gubernium lwowskie ^{20 stycznia 1787} ~~20 stycznia 1787~~ ^{grudnia 1787}
innych księży razdrośnych) dziekanowi widowną status zabrać
z kościoła jasielokiego i do kościoła w Dukli odwieść gdzie
w zakrytych miata być przechowana. - Gdy rozkaz ten d. 11 stycz-
nia ¹⁷⁸⁸ przez Lubienieckiego administratora dycezyi tarnowskiej
Karwowskiemu jako dziekanowi do wykonania przygotany
został. D. 1 Maja 1788 polecił Karwowski proboszczowi jasiels-
kiemu aby mu do Tarnowca owa widowną status przystat. - Urząd
Dukielcki cyrkularny gdy się procesyje do Tarnowca gdzie w za-
krytych był ~~był~~ widowną statua N. P. Maryi z Jasła przywie-
ziona (z drewna do 5 stop stuga) odbywały, polecił na nowo 12
września 1788 przez starostę Schompetter aby owa status do
farnego kościoła dukielskiego odestano. Podana tymczasem
Katarzyna Kurpatnicka hrabina dóry wotnia dziedziczka Tar-
nowca prosiła do Gubernium lwowskiego o nadanie owej statuy
widownej kościołowi tarnowieckiemu a to przez wzgląd ponie-
waż ojciec jej Stanisław Łętowski wybudował klasztorowi Karmelitów

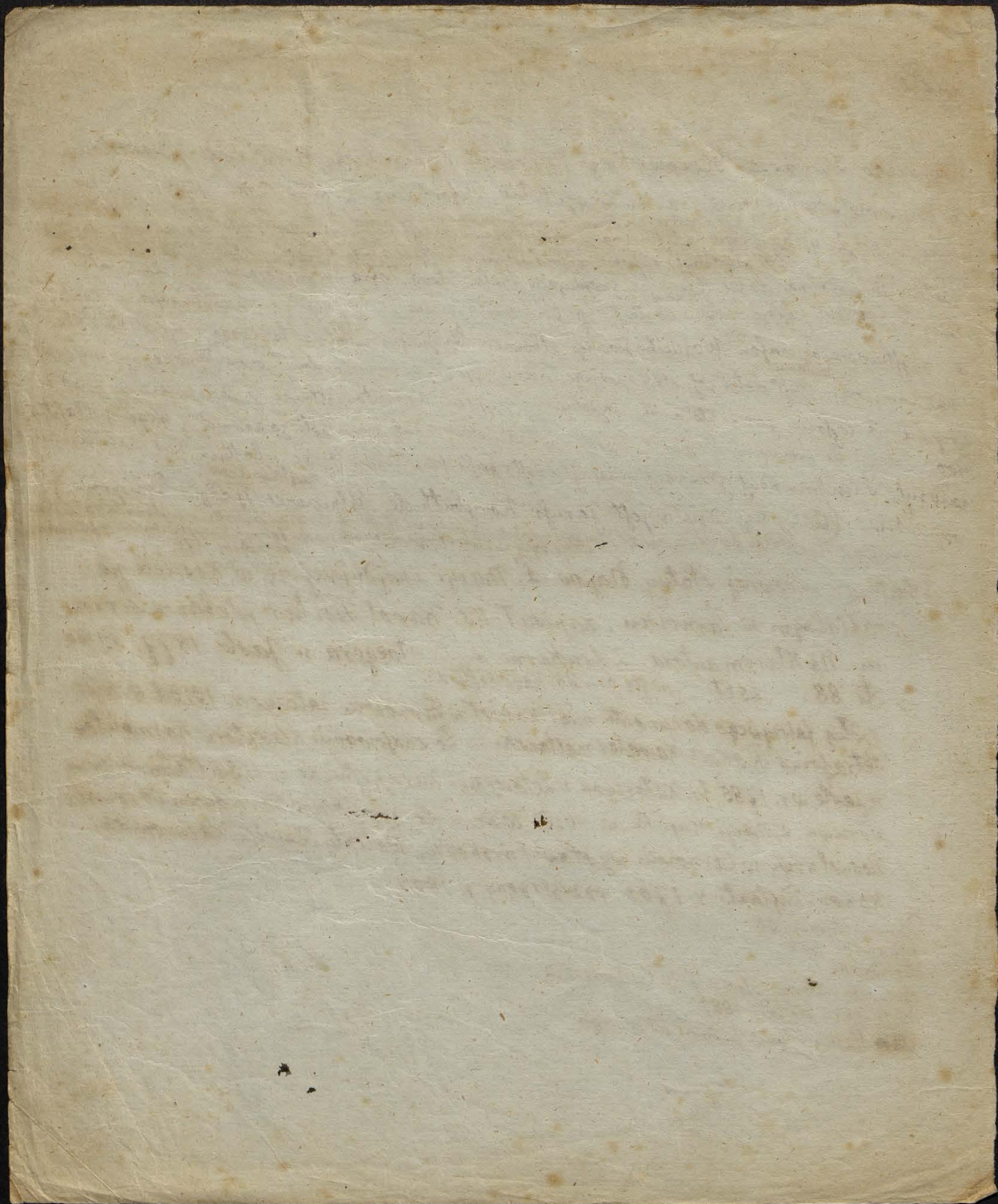
Proboszcz jasielski po
stugiej wotnie ledwie
d. 21 stycznia 1788 sta-
tuż z całym do Tarnow-
ca odestat.

w Jarle wiejs, konwent i wielkim tegoż klasztoru był dobroczyn-
ca. - Pozwolił na to ^{przez wabia} ~~gubernator~~ ^{Prigida} cesarski radca i komisarz
gubernii lwowskiej (gubernator) d. 13 ~~lutego~~ ^{grudnia} 1788 pod warunkiem
kiem aby statua przez biegtych w sztuce zostata otaxowana i
wartosci za takowa z dolizzeniem 10 procentowej nadwyzki na
konysu funduszu religijnego ztozona zostata; albowiem rząd
niemoze nie uste powac za darmo. - Doniosł o tem Florian Aman
Janowski biskup tarnowski d. 23 septembra 1788 proboscowi
tarnowieckiemu. Gdy hrabina Kurapatnicka ofiadowyła swą gotowosc
zaplatenia tej statuy gubernium lwowskie d. 3 stycznia 1789 poleciło
urzędowi cyrkularnemu dukielickiemu otaxowac i sprzedac owe
statue hrabinie Kurapatnickiej. - Bartłomiej Bawynski Szwecyz
otaxowal statue na 15 złr. a komisarz cyrkularny ^{olrymanowicz} ~~olrymanowicz~~ ^{Baron de Gaftheim}
w Tarnowcu d. 21 stycznia 1789 z 19 k hrabiny Katarzyny Kurapat-
nickiej owe 15 złr. z dodatkiem 10 procentu 1 złr 30 kr. czyli razem
16 złr. 30 kr. za tę summe urzędownie cudowną Matkę boską
sprzedat na własności kościoła w Tarnowcu. Podat zarazem proboscy
prosbę do biskupa tarnowskiego o pozwolenie wystawienia tej
statuy w wielkim oltarzu na co biskup Florian Aman Janowski
d. 3 marca 1789 zezwolił byle to wystawienie działo się w ucihosci
bez nabozenstwa. Dnia 24 marca 1789 po południu wystawit
wice Walenty Karwowski proboscy tarnowiecki a dziekan jarciel-
ski w wielkim oltarzu cudowną statue N. P. Maryi Kupioną
w oltarzu wielkim kościoła parafialnego w Tarnowcu.
Cuda ~~co~~ które się działy przy tem wizerunku spisane przez
Karmelitów zgorzaty r. 1785 z klasztorem - Boltąd liczne tłu-
my pobożnych pielgrzymów z Węgier zwiędzają cudowną
statue w Tarnowcu przynosząc przez to obfity dochód
proboscowi przez dawanie ofiar na nabozenstwa i dzie-
dzieciowi przez powiszkowienie intraty z propinacuj.

Klasztor Karmelitów w Jarle istniał już r. 1437 podobno daw-
niej przez Władystawa Jagietkę założony. R. 1789 gmach na
cyrkul jarcielcki obrócony zostal, po wyproby Karmelitów w r. 1765.

Wiadomości o wizerunku Najświętszej Panny Maryi niegdyś zwanej Węgierskiej potem
 Jasielskiej, a teraz ku czci publicznej, za dozwoleniem Wicekrólowi duchownej i świeckiej
 w Kosciele Tarnowieckim wystawionej podobna do druku do roku Łanjskiego 1789. W Drzemyle
 w drukarni Antoniego Matyjaszowskiego przyw. Bisk. Synogr. O. P. (in 8° ff. 26 na drugiej
 stronie) ^{drzeworyt} obrazek maty Vera effigies B. V. Mariae Patronae Regni Hungariae de Jasto in
 Tarnowice collocatae A. 1789. (na miesiąc matka boska z bersem Jezusem) na końcu
 Pisma Najświętszej Panny Tarnowieckiej.) 2da edyc. Jasto 1857

X. Jędrzej Łukasz Olzowski kanonik kijowski pleban gorlicki (czyli wstąpił w Łęże Korybut
 Wiskowicki) r. 1734 drukowaną podał wiadomość że Justus Lipsius rodem z Lowanium piase
 jako s. Elżbieta córka Jędrzeja króla Węgierskiego zaślubił Ludwikowi synowi Hermana Landgra
 fa Turynzji i Habsyj. Kazata wyrzuci kilka Statuy Maryj z Jezusem; i tych jedna dostata
 się do Koscioła w Mieście Niemieckim Hali około r. 1267, dwie zaś takie Statuy ofiarowata bratu
 swemu Jędrzejowi królowi Węgierskiemu: odkąd ta Maryja patronka Węgier zostata. Lomie:
 niona Statua poprzec z Węgier dostata się do Jasta. Kłasztor Karmelitois przed r. 1400 w Jastie
 już był wystawiony na cześć Najświętszej Panny Odwiedzającej s. Elżbiety, który ^{ok. 1400} długi czas
 należał do rządu prowincji Węgierskiej. Statua ta z drewna wyrzynata dostata się i pewnego
 Kłasztoru Węgierskiego do Jasta A. 1785 Kłasztor Karmelitois w Jastie się spalił Statua ze stera:
 niem X. Walentego Karwooskiego dostata się do Koscioła tarnowego w Jastie, leży i powodu cudów rządu kazat
 ten posąg w inne miejsce pniejęc czyli ranczej Karwooski zostawny plebanem w Tarnowcu i powo
 du zbęgowiska ludzi ^{zanie te} wyjął ze sobą do Tarnowia r. 1789 Powiada autor tego pisma
 pewnie Karwooski ze obraz ten w rządu uprosiła hrabina Katarzyna z Łętoskich Kuropatnicka
 dama orderu gwiazdy złotej - dla Tarnowia.

2ª edyc: wiadomości

Tarnowiec dostał za zions Jen Herberta XVI w. - najnie posiadali Kuropatnicy
a hr. Kuropatnicki (syn Ewazyfa) zamienit te dobra z Pilnińskim za Jasień!

Tartaków

Tartaków miasteczko w dawnej ziemi bełskiej ma kościół parafialny łaciński. pod tytułem S. Michała, zale-
żony r. 1587; odnowił go r. 1603 i fundacyi przyrzuciła
Katarzyna wdowa po Zygmuncie Trzczańskim Kasztela-
nie lubawowski. Dzisiejszy kościół wystawił Franciszek
Salery Łotocki; konsekrowany r. 1794. Znajduje się w nim
cudowny obraz Niepokalanego Lourguia Maryi P. który kil-
kakrotnie widział krwawo płaczący i za którego przyrzynę
Tartaków od powietrza wolności został.

(Nabozienstwo do Matki Boskiej, dla wy-
gody tych którzy jej święta święte uwiel-
bione i cudami wstawione nawiedzają, osobli-
wiej jednak dla wygodę nawiedzających obraz
niepokalanego Maryi Panny Lourguia cudami
w Tartakowie stynnego. Raz drugi do druku
podane i powiększej części powiększone R. 1780.
W Zamostku ^(sic) w drukarni Akademickiej. 8° kart 52.
(Sign. Q - G4) - Niema tu wiadomości historycznych ani
cudów; w jednym tylko miejscu to jest w Ostawie Święt w po-
mnie autor o cudach z r. 1778 i 1779 (nie w dodatku) - w
koncu Listu o Cudownej P. Maryi Tartakowskiej, pomiędzy
któremi jedna ruska.) (bibl. Polk.)

1845

My dear Mother
I received your kind letter
of the 10th and was glad
to hear from you. I am
well and hope these few
lines will find you the same.
I have not much news to
write at present. I am
still in the same place
and doing the same work.
I shall write again when
I have more news to
send you.

I am, my dear Mother,
your affectionate son,
John Smith

Tartakow (w dawniej dyec. chetmskiej). Obraz znajdował się w pałacu miasta Tartakowa, po paleniu tegoż wyniesiony dostał się w darze od Stanisława Potockiego wojewody bełk. z. Miś Kotajowi Kucherskiemu proboszczowi, który go w Kosiele umieścił. D. 1765 d. 9 Maja, takat ten obraz krwawymi łzami. Za staraniem z. Augustyna Kostkiewicza komendara, konystora chetmski z. Tab. Komisyy, 1776 i drugi 1777 w skutek których Antoni Onufry Okęcki biskup chetmski dekretem danym w Skierbieszowie d. i Kwietnia 1777 obraz za uידowny urat.

Ob. Godzinki z cudów poprzyżyszonych o obrazie Tartakowskim. 1777.

Kostkiewicz A. ^{Augustyn}: Panna wiadomość Obrazu Niepokalanego Porzcia Maryi Panny w Kosiele parafialnym Tartakowskim. Porzajów, druk. Bazyliański, 1778. 8° (w bibl. Potkows. defect) (na odwrocie tytułu rzyna Obrazu cudownego Tartakowskiego z herbami Potockich i Mniszchów. sulps. Adam Gorzemiński Porzajowie.

(może też samo - tytułu brak - porzątek :

Kostkiewicz A.: Panna wiadomości obrazu Niepokalanego Porzcia Maryi P. w Kosiele Tartakowskim. Porzajów 1778. 8°.

(Kostkiewicz A.) Opisanie historyczne obrazu Niepokalanego Porzcia M. Maryi P. w Kosiele parafialnym Tartakowskim, jego porztku, wstawienia się, udamy, wyjęte z świadków poprzyżyszonych na dwóch Komisyyach i Processu względem tegoż obrazu. (1778) 8° str. 1-386 (konca brak. - obejmuje str. 1-257 historyę obrazu, Luda w Aktach Komisyy i Dekret, str. 258-356 Karania Martyniana Dracza Kiewicza, Stanisława Piłanowicza proboszcza uhrynowskiego, Kornelega Obian'skiego; str. 357-386 Dodatek, Luda które niewerły w Akta Komisyy).

Exemplar defektowy w zbiorze x. Polkowskiego -
drugi w Dzikowie (bez tytułu?)

Kostkiewicz A. Nabożeństwo do Matki Boskiej
(Sarkowskiej) dla wygody tych, którzy jej miejsca
święte upodobane i cudami wstawione odwiedza.
Lamosi 1780. 8°

Wielmożny
toż. Wydanie 4te Lwów 1851. (z wizerunkami
litografowanymi.)

Prace Sądok: Sarkow (w piśmie: Warta
1890 № 817.)

Tartaków

Obraz cudowny Niepokalanego porzęcia N. Maryi P.
 (stojącej na smoku) był pierwotnie w pałacu miasta Tartakowa w kapticy w posiadaniu dziedzica Stanisława Łotockiego wojewody bełsk. Po spaleniu pałacu wziął ten obraz do siebie x. Mikołaj Kucharski pleban tartakowski i trzymał na plebanii. Dopiero po jego śmierci obraz ten przeniesiony został do kościoła parafialnego S. Mikołaja (zakozonego r. 1587 do którego zapis uczyniła Katarzyna wdowa po Zygmuncie Prziwiskim Kasztelanie lubaczowskim r. 1602) w miasteczku Tartakowie i zawieszony pod grzymsiem na pilastrze nad krzysielnicą. Dostrzeżono iż d. 9 marca 1765 obraz ten krwawemi łzami płakał, co było przyczyną iż x. Augustyn Koftkiewicz Komendantz kościoła, obraz ten z kościoła wziął do swego mieszkania na plebanii, lecz przestraszony narząd go narazitiż w kościele znowu zawiesił. Na prośbę dziedziczki Anny Łotockiej wojewodziny kijowskiej obraz ten umieszczono w bożnym ^{parafialnym} ~~parafialnym~~ ^{kaplicowym} ~~kaplicowym~~ oltarzu S. Józefa. Liczne cuda doznawane i udawanie się wielu ludzi do tego obrazu były przyczyną iż biskup chełmski dla zbadania cudów wyznaczył osobną Komisją złożoną z x. Józefa Wydrzy drękaną i Karonika Katedr. chełmsk. x. Gabriela Józefa Kobylańskiego proboszcza w Horodle, x. Mikołaja Rozjowskiego proboszcza hofuzowskiego i x. Kajetana Leszczyńskiego proboszcza w Stojanowie. Komisja ta rozpoczęła 17 Genoc. 1776 w Konarce swoją czynności 20 Genoc. 1777 i następną d. 1 lipca 1779 na ządanie x. Józefa

Bieltkowskiego proboszcza tartakowskiego spisana i
 przeprowadzita inkwizycja wskutek czego Antoni Onufry
 Okęcki biskup chełmski dekretem swym danym w Skierbszowie
 d. 1 kwietnia 1777 obraz ten za cudowny ogłosił i d. 8 czerwca
 1777 w wielkim ołtarzu kościoła Tartakowskiego uroczystie,
~~okazywał~~ przez a. Melchiora Kochnowskiego biskupa dionizyjskiego
 suffragana i officjara chełmsk. umieścić kazat. Obraz
 ten wymieszony cudownie z porząd ptomieni zapalonego patelu,
 r. 1769 Tartaków od powietrza morowego obronił. Tartaków
 w dawnej diecezji chełmskiej, w województwie bełkim (dzis
 w obwodzie iotkiewskim) miasteczko było w stosunku Łotockich
 (dzis Rosnowskich) - Obraz malowany jak się zdaje w XVII wieku.

Kostkiewicz A. a.:

(exemplarz cały
 posiada biblioteka
 Dzikowska. IV. i. 34.
 drugi defektny ma
 Władysław Ostrowski.)

- Ob. (Opisanie historyczne Obrazu świętokalanego
 Poczcia Najsw. Maryi P. w kościele parafialnym
 Tartakowskim, jego porzątku, wstawienia się u:
 dami, wyjęte z świadków poprzedzających na dwóch
 komidoyach i Proceosu względem tegoż obrazu (1778)
 8° str. 1-386 (brak tytułu i końca - Opis cudów oraz
 2 Kazania a. Martyniana Diacza Kiewicza bazyliana i a.
 Stanisława Piramowicza proboszcza uhrynowskiego pod
 czas publikacji dekretu.)
- 2) Pracownictwo do Zdratki Booskiej dla wygody tych,
 którzy jej miejsca swiste upodobane i cudami wysta-
 wione odwiedzają, osobliwie jednak dla wygody niewie-
 dzających Obraz świętokalanego Maryi P. poczcia
 cudami w Tartakowie Syngcy..... Wydanie czwarte
 .... pomnożone. We dworze nakładem i drukiem
 M. F. Doremby 1851. 12° str. 408, k. 2. (2 litografow.
 wizerunkiem obrazu Tartakowskiego)

Tartakow miasteczko w obwodzie zotkiewskim powiecie Sokalskim. W murtowanej cerkwi parafialnej Narodzenia Bogarodzicy jest cudowny obraz Bogarodzicy piastującej dziecię Jezus. Obraz ten z Jeruzolimy zakonnik Basylian Jeremi z pobliskiego monasteru w Woturynie i darował swym krewniakom w Tartakowie, którzy ten obraz w kaplicy drewnianej w pierwszej połowie XVIII wieku umieścili. Gdy ta kaplica zgorzała i gdy wśród zgliszcz znalazł się obraz niezniszczony, przeniesiono go do nowo wybudowanej cerkwi drewnianej. Na miejscu tej drewnianej cerkwi, wybudował paroch Emilian Lewicki nową cerkiew murtowaną w 1875 do której papież Idoroczne odpusty udzielił.

Ob: Korotkii istoryornyi wiadomości pro Tartakow i cudotworu sw. ikonu Matery Boziej w cerkwi Tartakowskiej, spis: tawit Wasilij Czorneckij (paroch z Sieljabetskoho). Lwów, typografia Starożukijstko ho Instytutu 1890. 8vo str. 13 (z pieśnią ruską) i 2 rycinami drewny: 1) Cudotworna Ikona Matery Boziej w cerkwi Tartakowskiej. 2) Cerkiew Tartakowska (widok).

8

8

Torowo (Dirschau)

193

~~Obraz~~

~~Obraz~~ (miasto dziś w diecezji chełmińskiej dekanacie torowskim,
^{r. 1225} ~~obraz~~ ^{wprowadzonym}). W Kościele farnym (w kaplicy Sw. Aniołów Stróż:
zów jest do noszenia cudowny Obraz Śr. Maryi L. malowa-
ny na blasze 1 1/2 stopy szeroki, 2 stopy długi przedstawiają-
cy Śr. Maryję L. karmiącą dzieciątka Jezus. Obraz ten pierw-
wotnie był w Kościele Dominikanów Sw. Mikołaja i po zaje-
ciu takowego przez Luteranów ^{r. 1825} do fary przeniesiony.
Wstawiony cudami od r. 1626.

Sankidejski: Obrazy cudowne, str.
119-122

33 1891

Wmieszcze Tomaszowie należącem do ordynacji Lamojskiej w województwie bełskim, założone pierwotnie na Roguzinie przez Jana Lamojskiego Kancelarza i hetmana w. Kor. i nazwane Jelitow, a około r. 1595 Tomaszow. Gdy od czasów pierwszej psady miejsca na wzgórku piaskowym ku południowi słońca i inne zjawiska widywali, wystawiono najpierw tamże drewnianą figurę Młki Pańskiej, a r. 1636 murowaną także i figurę Kofyten a. Fiełowicza Komendarza Tomaszowskiego. R. 1652 chowano w tem miejscu 2 matyły na powietrze a Jan Domański mieszczanin wystawił obok figury kapliczkę drewnianą. Gdy Szwedzi stojąc obozem na Łaszkach Tomaszowskich d. 12 marca 1656 kapliczkę tę spalili i zburzyli, obraz z niej N. P. Maryi według podania pochodzący z Podhorzec z domu pp. Oliwiskich, pomiędzy smieciami na obozowisku znalazłszy został przez 2 siostry szlachcianki Wilezyńskiej i dego-minską, które tenże obraz do dworu wywiozły i tamże w kościele archikatedralnym w Kaplicy Kaszniejskiej umieściły. R. 1662 odbudowali na nowo w Tomaszowie zburzoną Kaplicę z desek Jan Kubisz i Stanisław Jaroszewski mieszczanie i poczem obraz P. Maryi za staraniem Sieprawoskiego proboszcza Tomaszowskiego uwrócić został

ze Lwowa za nakazem Wojciecha Korycińskiego arcy-
biskupa lwowskiego. - R. 1672 podczas napadu tatarskiego
wywieziono obraz z Tomaszowa do Zamosścia

Jan Tomajski ^{kawaler} (na Roguzinie założył miasto, które się zwalo najprzód Jelitów, dopiero około 1595 przeszwano go Tomaszowem. Za miastem na wzgórzu wystawiono z muru figurę za staraniem Sędziego Fielewicza Komendarza Tomaszowskiego. Około 1636 — dopiero Jan Domański na miejscu tej figury wystawił kapliczkę drewnianą ponieważ tu był cmentarz ludzi zapowietrzonych r. 1652 i jego cokoł tu pochowano. Ludowy obraz N. P. Maryi darowany do tej kapliczki z domu Olewińskich z Podhorzec. R. 1656 d. 12 maja Szwedzi zburzyli tę kapliczkę, dwie matrony Wilezińska i Legomińska znalazły ten obraz wzięły go z sobą do dworu i zawiesiły w katedrze lwowskiej w kapliczce Kufnieńskiej. R. 1662 Jan Kubiz i Stanisław Jarczewski mieszkaniec Tomaszowski nową kapliczkę z drewna tamże wystawili (gdzie się nabożeństwo odbywało); obraz ze dworu nazał do Tomaszowa ze staraniem Sędziego Sępińskiego proboszcza sprowadzili — R. 1692 podczas napadu tureckiego obraz przeniesiony do Zamkowa, po napadzie nazał odwieziony stynął cudami. Obraz za cudowny ogłosił Stanisław Łwisicki biskup chełmski; ofobez ed ministrator a S. Jędrzeja Rybickiego przy tej kapliczce postanowił r. 1678 i. bractwo Szeperleńskie zaprowadzić rozwiolit d. 19 maja 1684. — Na miejsce drewnianej kapliczki został od r. 1721 do 1725 kofioł kofstem Józefa Potockiego wojewody kijowskiego zmurowany i obraz cudowny do tego przeniesiony, 1725 a r. 1727 Trynitarze przy nim ofadzani. Kofioł: klasztor konsekrował 1742 Józef Łafon Koadjutor biskupstwa kijowskiego ^{pragnionych}

Ob: Tródsto dla wozgotkich ofbiete N. Maryja P. cudownymi Takt ^{przeprzebranych} strumieniami przy ofygotenacji Wojciecha S. arcybiskupa gnieźnieńskiego i mszenka patrona Korony polskiej i W. X. Litewsk. w Kofiole Wł. OB. Trynitarów ofygot od wykupienia niewolników na Diapach Toma: ofygotkich ofygot, teraz ofygot liter ofkompendyowanych dysponyng wyja: wione przez S. Antoniego od Duha S. Sw. Theol. Lektora Takonu Trojcy Dren. od wykupienia niewolników; z dozwoleń ofygotich we Lwowie w druk. Coll. Soc. Jef. R. P. 1746 d. 8 Miesiaca maja 8° kat 8. ofy. 132 z ryng ofygot. Effigies miraculosae imaginis B. V. Mariae in arenis Oppidi Tomasz. viefis quae apud R. P. Trinitarios difyal. magna populi frequentia et devotione colitur. Joa. Filipowicz sc. Leopoh. (w bibl. Potkowi)

(Antonius a Spiritu S.)
autoranon. Pejzjerfi:
ur. 1712 w ofygot, ofygot do
Trynitary w dwor
wie 1727 +
1738 w ofygot:
ofygot

2) Pragnienie serdeczne duszy do ofygot ofbiete Taktami Tródsta albo modlitwy nabożne do N. Maryi P. w Tomaszowskim obrazie cudami ofygotnej po Koronym ofygotem wyrazone. We Lwowie w druk. Coll. Soc. Jef. 8° kat 10 (druk 1746 r.)
na odwozia ofygot. ryng: Effigies miraculosae imaginis B. V. Mariae in arenis Oppidi Tomasz. viefis quae apud R. P. Trinitarios difyal. magna populi frequentia et devotione colitur. Philip. Jac. Marszycki sculp. in Polonia.

Podług Balińskiego Starożytna Polka. II. ff. 1242. założony 1613 Tomasz Za-
mojski nagrobrałk dziedzicznej wsi Rogoźno miasto klóre nazwał
Tomaszowem i nadał mu przywilej lokacyjny w Zamosciu d. 25 maja 1621
Przywilej ten zatwierdził Zygmunt III d. 7 października 1621.

Kazanie o Niepokalanem Porzeczcu Przenajświętszej Maryi P. Matki Bożkiej w R. P.
1740 w kościele Tomaszewskim W.W. OO. Trynitarzyów na Piastku przez x. Bro-
boszcza tamtejszego Jarnego i t. d. miane, po Kazaniu zaś przez J. J. P.
Mikotaja Kudwanowskiego kasztelana halickiego do druku podał
rozkazane. Wydrukowano zaś R. L. 1741 d. 23 Sycznia we Lwowie
w druk. P. J. Golezewskiego. fol. (Przedmowa niemieckim polski.)

Antoni od S. Duchy 1746

Zrodlo. (Filipowicz 1746)

Pragnienie serdeczne
(Mafzycki 1746)

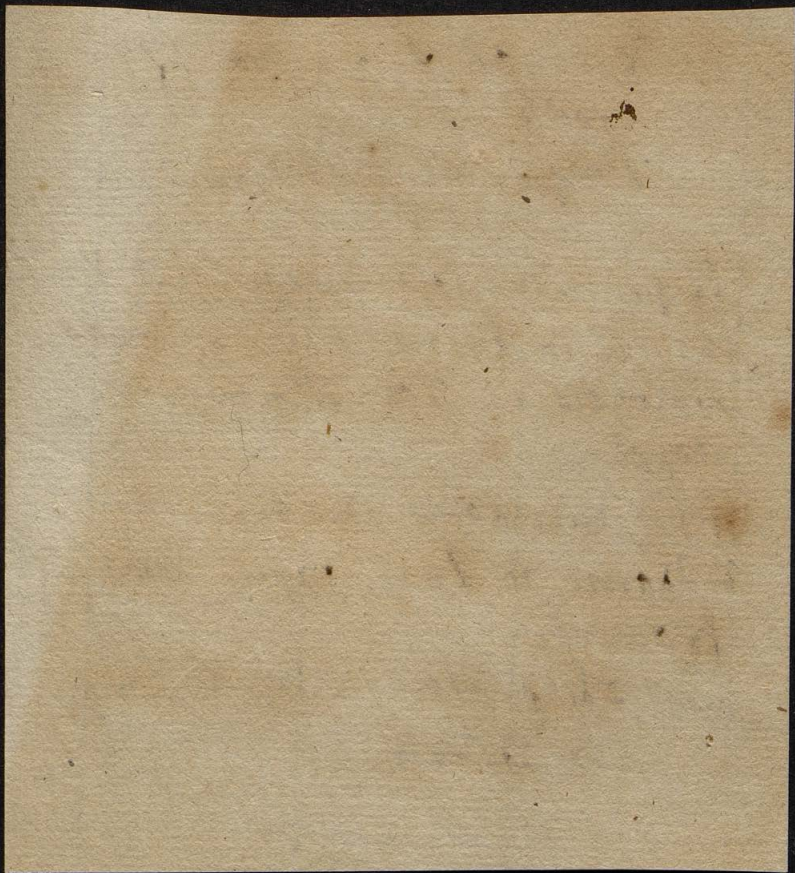
(Zwierzycki ur. 1712, wstąpił 1728 + 1758)
Koman 196

Effigies miraculosa Imaginis B. V.
mariae in Arenis oppidi Tomas-
soviensis... Joa. Filipowicz sc.
Leopoli.

Effigies miraculosae imaginis D.
V. Mariae in Arenis oppidi Toma-
soviensis

Philip. Jac. Mafzycki sculp.
in Lelonia.

brass

Obraz N. M. Panny Tomaszowskiej cudami słynący.

Copyrighted material

Topolno (koło Świecia) w diecezji kujawskiej dris w dyec. chełmiń.
 dekanacie świeck.
 Kościół z klasztorem OO. Paulinów fundował 1683
 Adam Zygmunt Konarski (województwo malborski)
 warmijskiej, który ^{f. 1683} Kościół na miejscu drewnianego
 wymurował. — Znajdujący się tu obraz N. P. Maryi malowany na drewnie
 (kopija częstochońskiego) miał wiszący przyspitynosc; ^{wyżoki 3 łokcie, szeroki 2 łokcie,}
 znaleziony od rybaków pozostawał w dworze dopo-
 ki Samuel Konarski chorąży pomorski (z żoną ^{f. 1688}
 Heleną Konopacką) niezbudował dlań o koto r. 1583
 drewnianego kościołka, którym zawiadowali Fran-
 ciszkanie, dopoki r. 1683 Adam Zygmunt Konarski
 z muru go nie wystawił. Paulini uroczystie tu wpro-
 wadzeni 1685, którym klucze oddawał Andrzej Konarski
 wojewódzic malborski podkomorzy pomorski; żona zaś
 jego Ełybieta z Walewskich Kościół w aparata Koscielne
 zaopatrzyła. — Po skasowaniu klasztoru (przez Cesarz pruski ^{f. 1810}
 Kościół zamieniono w parafialny. Cudowny obraz jest w wielkim
 ołtarzu. — ludowna. od r. 1500.

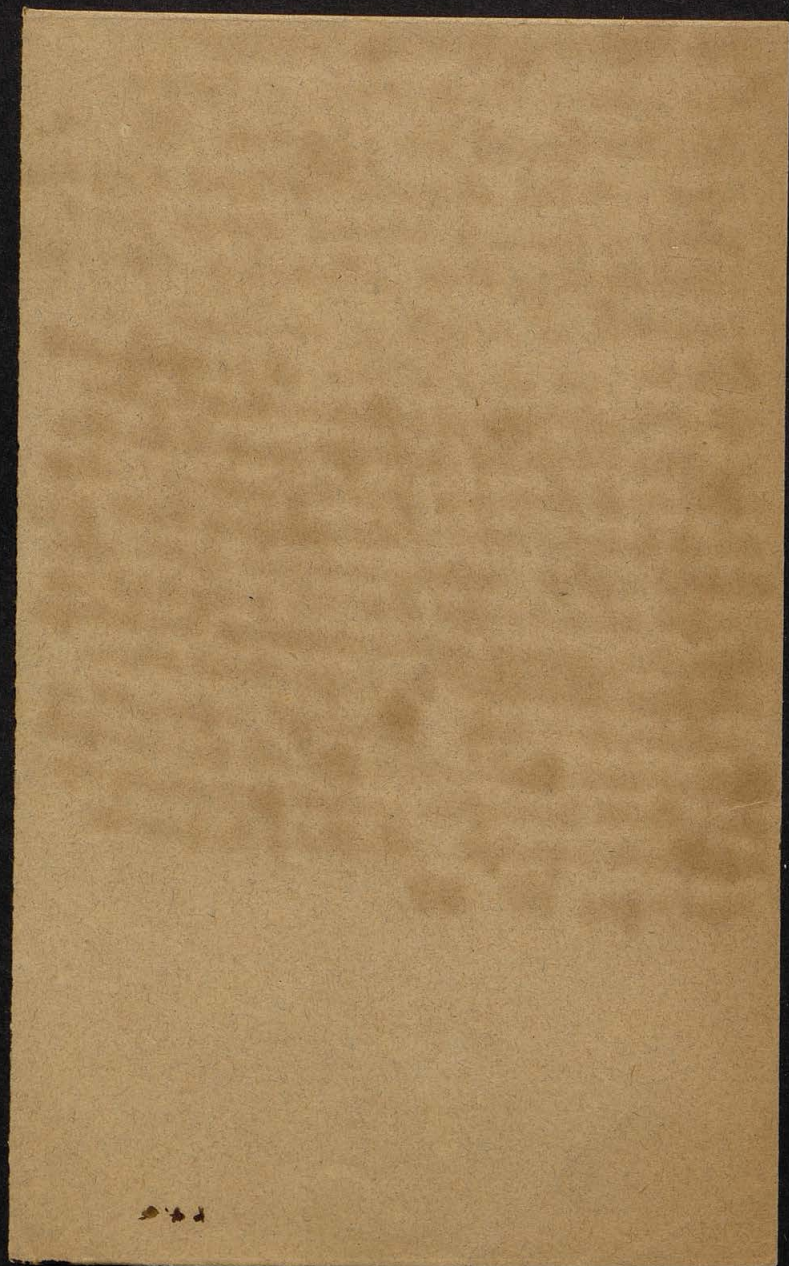
205
215

(Fankidejski: Obrazy cudowne str.
 113-119 — Kiedrzyński: Mensa Pa:
 zarea — Mieszpotkonicz 42.

[The page contains extremely faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the paper. The text is too light to transcribe accurately.]

Obraz cudowny Bogarodzicy w Efezie
 (Odigitria Efezka) jeden z 3 obrazów który ma-
 lował S. Łukasz, otrzymana ^{r. 1162} (Eufrozyna Księżniczka
 potocka od Emanuela Komnena cesarza greck.
 i Bonikata Chryzoberga patriarchy (r. 1181-1192)
 i umieszczona w monasterze Sw. Spasa w
 Potocku wyl. Zapototskim. R. 1239 Paraske-
 wija (córka potockiego Księcia Boriaciwstawa) wydana
 za Księcia Aleksandra Newskiego wywiozła ten obraz
 z Potocka do Toropia (w pszkowskiej gubernii) i dar-
 owała do do cerkwi sobornej Woskresieńskiej tamże gdzie
 się dotąd znajduje. Malowany na drzewie wysokości 1 arszyn
 szerokości 14 wersok. Zawierały, zwróconia sukna
 Bogarodzicy czerwona, spodnia ciemnosiną, sukienka dzie-
 ciątka Jezus ^{z rękami zwróconymi} (ciemnozieloną). Na drugiej stronie obrazu
 wymalowany Sw. Mikołaj. (Dziwonyt. wizerunek w
 Patjuszkowa: Pietruszija 1890 str. 31.) Zowięt ten
 obraz także Korsunskim, ponieważ go Korsunicy wywie-
 zli do Potocka przynieśli. (Lwisto d. 9 Października)

napis u góry MP AY.

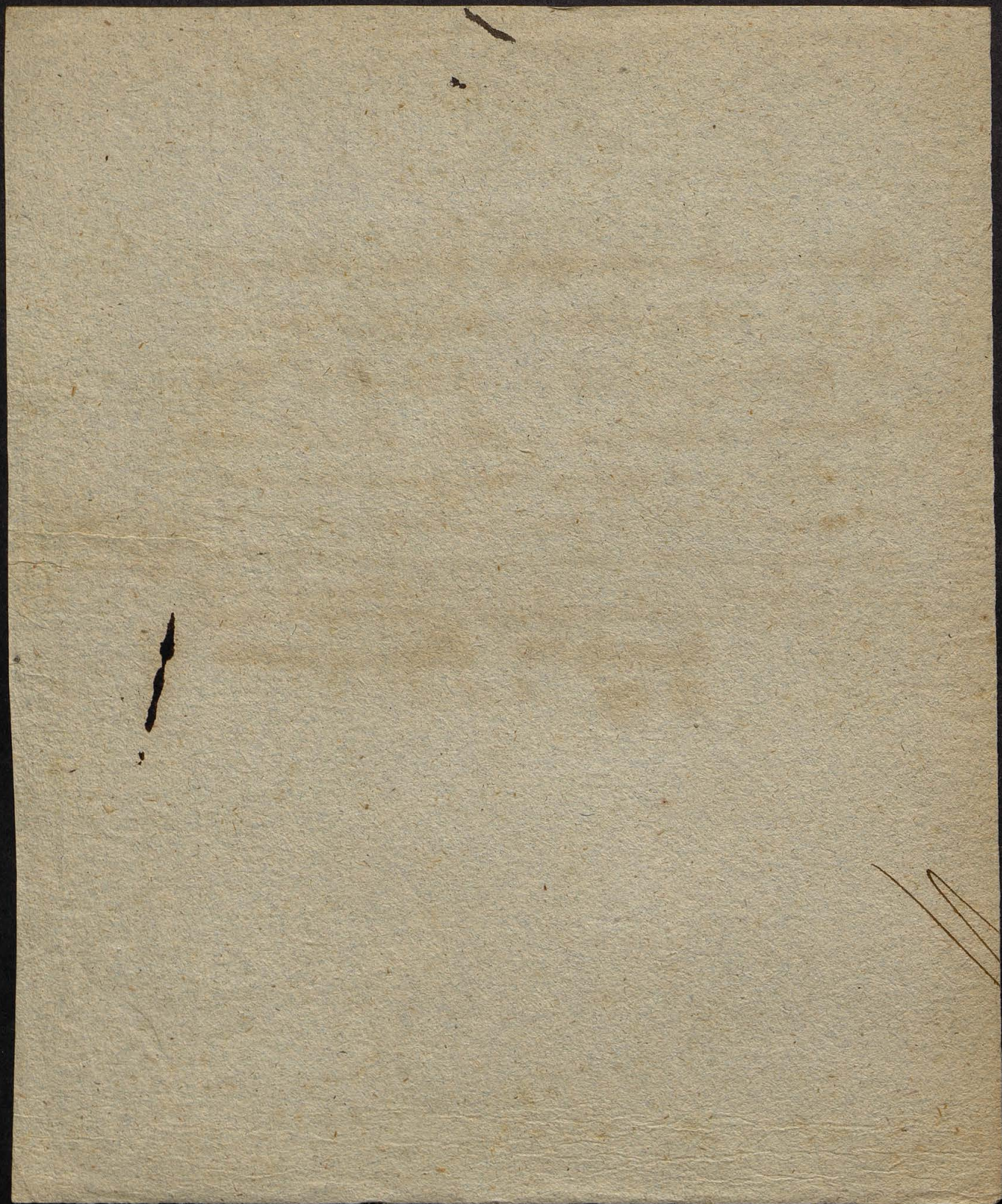

Torun miasto w dzisiejszej dycezyi chełmińskiej.

Na chełmińskiej bramce, która dziś jeszcze
stoi, był niegdys Tarkany obraz N. P. Maryi
wstawiony cudami już r. 1632. Dziś ten obraz
nie istnieje. — W Kłafstwie Dominikanów w Kaplicy Król:

nieży był cudowny obraz N. Maryi P. malowany na Rusi r. (ob. Nowowiejski Eloc.
nrz 227 — Dainow:
Rys II. 370.) —
1190, miał go przynieść S. Jacek z Kijowa przemieszany później
r. 1831 do Kościoła S. Jakuba — W Refekt. Franciszkanów (fund. 1239
— r. 1724 oddanym Franciszkanom) był także cudowny obraz N. Maryi P.

Sankidejski: Obrazy cudowne
Str. 129. — Str. 28. 30.

Trąbki (Trampken) wieś w dzisiejszej dycecyi chełmińskiej dekanacie czerewskim (w obwodzie gdańskim); w wielkim ołtarzu kościoła parafialnego jest obraz cudowny Śl. Maryi L. niastującej dziecko Jezus, malowany na płótnie 2 stopy wysoki, 1½ stopy szeroki. Obraz ten miał się pierwotnie zjawić na drzewie, w którym to miejscu przed r. 1720 wystawiono Kaplicę. Dzisiejszy kościół wzmurował Karol r. 1740 Konstancja Prąpska wojewodzina pomorska, w którym ustanowiono oddzielną parafis. Do dziś dnia jeszcze stawa jest z task Śl. Maryi Trąbkowska.

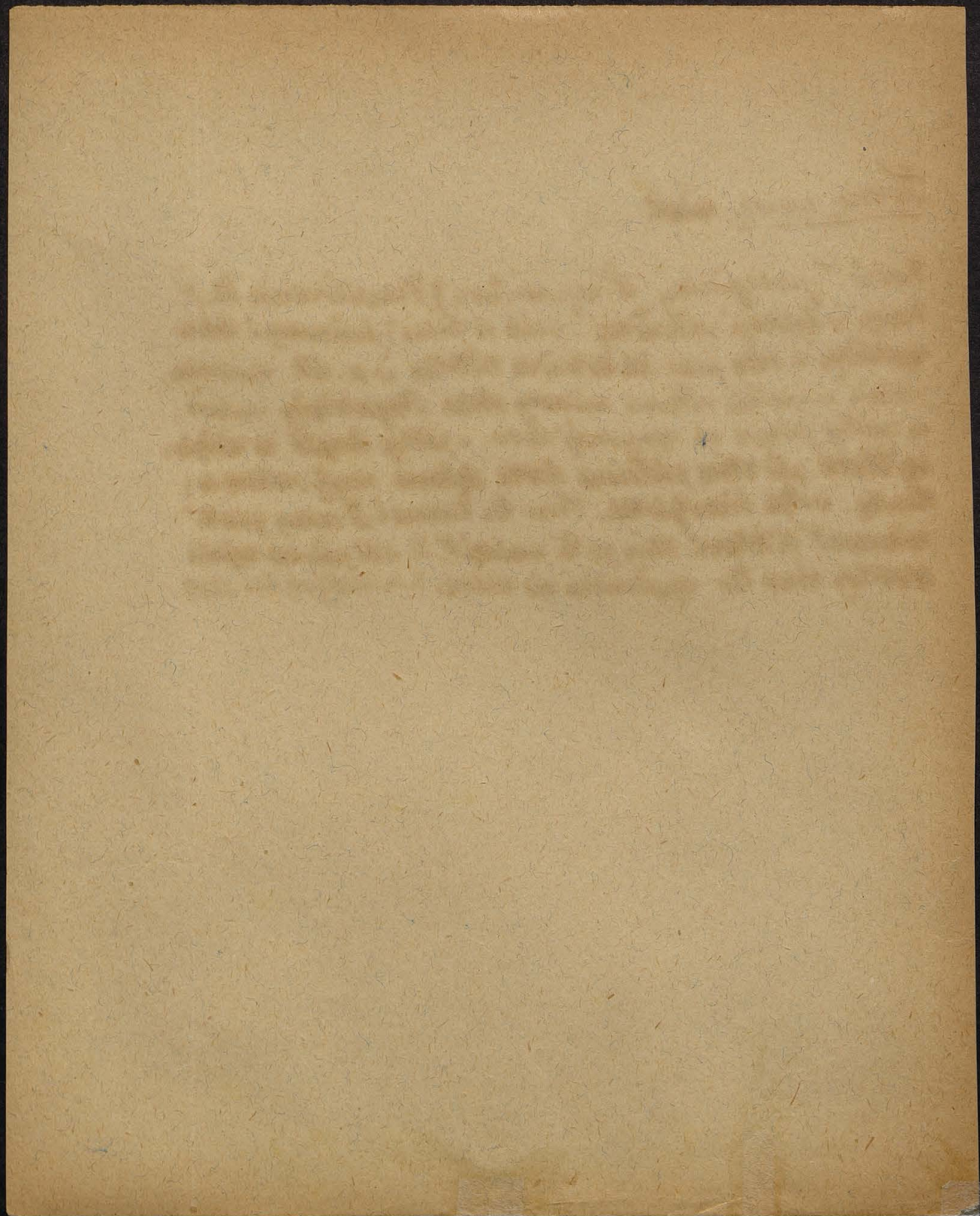
Fankidejski: Obrazy cudowne,
str. 129-134.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Troki nowe miast.

Kościół parafialny (Praepositura) Nawiedzenia N. P. Maryi (w dycezyi wileńskiej - 4 mile od Wilna) fundowany i dobrze uposażony r. 1409 przez Aleksandra Witolda w. x. lit. murowany, posiada w wielkim ołtarzu cudowny obraz Bogarodzicy malowany według jednych na cynkowej desce, a według drugich na miedzianej blasce, pod którą podłożona deska dębowa, okryta srebrną siatką, w stylu bizantyjskim. Obraz ten Emanuel II cesarz grecki podarował Witoldowi, który go tu umieścił. R. 1655 podczas najścia Moskali, obraz ten wywieziono do Wilna. Cuda działa się od r. 1603

Obraz P. Maryi w Nowych Trokach w Kościele farnym stynał ludami od czasu Witołda, obraz ^{Koronacji z Nazym przystaniem} Koronował (1718 d. 4 Włesnia Konstanty Kazimierz Bzrostowski bisk. wil. razem z Ludwikiem Oginińskim bisk. smoleńskim i Alex Morainembisk. zmudzkiem - na Koronacji Tożyła Jerefoa z Bzrostowskich Oginińska żona Maryana Kapitel. wileńskiego pneszto 40,000 imperyatow.

Ob. Solennitas coronationis B. V. Mariae in antiquissima sua ad praepositalem Palatinus Trocensis civitatis basilicam, etc. feliciter celebrata. Vilnae typis univers. I. J. 1719. 4to (Pobudowa kościoła w Trokach)
Dyktę)

Mankiewicz Szymon x: Kościół farski Trocki ludowi Przenaj-
swiejszej Bogarodzice P. Maryey objaśniony przez x. Szym.

biskupstwa
zmudzkiego
biskupa na nowo
na fariat wysta-
wiony.
Mankiewicz Szymon x. z przydaniem Wiatyku gwoli nabożnie
nawiedzającym obraz N. Lanny Trocki. Wilno w dr. 80.
Barzgiarow u S. Trojcy 1645. 4to K. 16. (Opisuje tu iuda-piennicy)

na cynyrowej desce malowany przez J. Zukę (przedstawiła P. Maria trzymająca Dziecina Chrystusa)

Obraz N. P. Maryi w Trokach ^{nowy} miał zostawać pierwotnie w Carogrodzie, pod opieką tego obrazu cesarz Jan Komnen pobit
Munnów i Persów. - Cesarz grecki Emanuel II darował

Trygli rancji pod:
Talmu go około
r. 1400
go Witołdowi W. X. Lit. gdy się okazył r. 1386 - Obraz ten został -
wąt w klasztorze benedyktynów w Stanach Trokach r. 1410 fundowanych -
(jest i rycina fitychów.) (od r. 1874 w katedrze wileńskiej. to mylnie)

Euda opisał Szymon Maniewicz r. 1645. Korone, złotą dla Maryi
prawit dawniej deon Sapieha Kanclerz w. x. Lit, a dla Jezusa Alexan-
drowskiego Kanclerz w. x. Lit. (sta później fkradli) i potem x. Kazmierz
Boolewicz pisał Konsystorza zmudzkiego - Koronacja u Klementa XI
wyjednał Konstanty Kazimierz Bzrostowski bisk. wileń. za staraniem
Kardynała Albani protektora Królestwa polsk.

Regina Regni Poloniae et Magni Ducatus Li-
tvania in thaumaturga sua cum puerulo Jesu
Scone ad praepositalem Palatino Trocensis Civi-
tatis Basilicam missa e dementissimo Clementis
papae XI plecito a reverendissimo Vaticano Capitulo
diadematis per Constantinum Casimirum Pro-
toski episc. Vilnens. d. 1718. 4 Septembris coronata
a Palaemonio-Academia Societatis Jesu Univer-
sitate adorata, dicatas honori ejusdem Sanctissimae
Matris et Illustrissimi Coronatoris Ea univ. sa
philosophia theses defendente R. R. D. Simone
Butrimowicz S. Theol. auditore, Praeside R. L.
Adamo Minkiewicz Soc. Jes. Phil. Doct. Trois
Anno 1718 d. 11 Septembris scilicet in Octava festi
Coronationis. Vilnae typis Universitatis Soc. Jes. fol.
Kart. 9. - ded. Coronatori... Simon Butrimowicz -
jestta: Relatio brevis de origine, antiquitate, gratiis et
cultu Beatis. V. Mariae in Palatino-Trocensis Scone
thaumaturgae (Kart 4) - w koncu Conclusiones philosophicae.

(powinno być przy tym dziele ryms m. B.) (ob Jorher
III p. 506 n. 9051 et pag. 630. - Brown Biblio-
teka Towarzystwa Jezusowego str. 280 to dzieło
przypisuje Adamowi Minkiewiczowi jezuita.)

Sylkowski Albertus S. J.: Fidelis Prophetissa seu impletum
B. V. Vitiunium, explanatum. Typis monasterii Olivensis 1674
ded. Vignini in Imagine Trocensi miraculis clarae.

Syrovkomla (Kondratowicz) Władysław: Wycieczki po Litwie w promie-
niach ad Wiln. Wilno 1858. 8° Tom I str. 41-51.

Dzieje dobroczynności. Wilno 1822. Tom III. 8° str. 1272 gdzie jest ryms
part. Strachowski rulp. fol.

Gumpenberg 187 - Krasuski 298 - Syrovkomla. Wycieczki - Brusy. Morze - Księga cięta 1858 str. 192.
Balincki. Złota Księga. III. 304, 316 - Barcz. Dys II. 277. - Kalendarz Katol. 1887.

(wstawił autor
Adam Minkiewicz)

Ś. Maryja Panna cudami wystawiona w Farnym kościele w Trokach

(korynowana)

W dawneiu udrichnem niegdzi kuzelwii, potem staroszkii grodowem i wojewodztwie Troclien, które ten uobliwony miasto przywili, i kaskelan onego wojewodztwa zasiadał w senacie wojewodztwie kraso-
o 4 mile od miasta Wilna w dyeceryi i gubernii Wilejskiej w Trochim powiecie leży miasto ~~Wilna~~ Troki tak nazwane od hitewskiego wyrazu trokas, co znaczy wyhaserowana wśród lasu nowina.

Przeważające dzieje tego niegdzi grodu gina w powiece wielkich, ~~odległej sięgają starych wieści~~ i odległych sięgają czasów, słowo Islandzki podróżnik Snorro Sturlesohn już w XII stuleciu wspomina o ~~tu~~ ^{niejako} jako bardzo dawna osada, której początek Skaudgucowi Dai uwzgl. 1) W dwa wieki potem Maciej Strykowski wspomina o w roku 1321 Gedymiu Wielkim królem Litewskim, z Kiewowa tu do Trok przeniósł stolicę swą. 2) Ocie k jedynak dąży do starych byles odnowa się Trok które dziś tak już upadły i licha byles zostały wiosnarym. Co się Nowych Trok tyery które nas tu gównie interesuje, z powodu obram tam znajdującego się a cudami wystawionego, to k najpród od starych Trok odległe są o pół mili, a podczas gdy tamte, sbudowane w dolinie wśród Pricunyd kras Nowe Troki wzniezione na półwyspie wyległego a bardzo głębokiego juncora, które miejscami dochodzi do 175 stopi głębokości. Tych nowych Trok ratownicem już wkrótce hitewski Kiejstut, który po bitwie radanij Litwinów przez rękę Krzyżaków w roku 1348

1) Cracki o hitewskich i polskich prawach I 8. 2) Strykowski krasik. wyd. pieter. 353

Najpiękniejszy, tej świątyni widok, jak obraz Młody Maryi w wielkim
 umieszczeniu otamu. Obraz ten malowany na desce z drewna cypryjskiego⁷⁾
 w stylu bizantyjskim Emmanuel II Paleolog cesarz Wschodni (1391-1428)
 przysłał w darze W. S. Silewliciemu Witoldowi „amicissimo suo combat-
 labri ototo roku 1400. 8) Długo przedtem obraz ten chorowany był w
 skarbcu cesarskim Wschodnim, a cesarz Jan Komnen (1118-1131) w woj-
 nach króla prowadził w obronę go wieżał swoim, i wojłem przed bitwą
 dla ucieczki na widok wytawiał; po dwóch rai wyciągnięciu nad
 Hunami i Persami odnieśliśmy, na srebrnym worze do Konstanty-
 nopolu wprowadził. Jak nawet podaniem jakoby obraz ten był z
 liaby obracisz rka I. S. Silewliciemu malowany, 9) *patrz na końcu.*

Wtedy obraz ten raryzował cudami, pierwsi na to nie mamy daty.
 to byłby wiadomo iż na wiosnę roku 1603 gdy raryzował pierwsze
 gwiazdy nężyto się po całej Litwie, biskup Wileński Benedykt Wojna-
 dla uchwycenie Tawli Bory, a za uchwyceniem się Młody Maryi,
 który obraz w Trockim lwiciele, cudami w tym czasie raryzował, z
 duchowieństwem i ludem w portach pielgrzymy, modła się i płać,
 a za grecką pomyślaną, raryzował sama, publiczną z Wileń do
 Trock odprawił procesję. Ojciec Jurij Szwajcarski był piel-
 grzymem, na drodze wsi, gdzie się na odprawy ratnykowskiej
 pod gosem wiechem, z przygotowanymi na polu ambery iastwie
 przemawiali do ludu pobudzając wyzbylić do polubę i poprawę
 życia. Biskup sam, był gwiazdy porównał, niezważając na go-
 dowi owoy swyż, ani na swyż wisk swyży, podawał harani, wini
 Hunim pobierając ludu na ziemi siedzący dając przysłał polubę
 i słuchły psawdziwej. 10)

7) Białicki Stanisław Polska III 317 pisze iż malowany jak na blasze miedzianej.
 8) Miliutin Regine Regni Poloniae fol 4.
 9) Tawli Lomii
 10) Przegłowski II 50.

I widzeniu za przerwę, przyjechał Młłkowi Panmy ulitował się Pan
Bóg niedoli biednego ludu, ulamane deserre w ciągłe padaty, choroby i smut
sprawadrogę, wotanie gdy procesy. te i pielgrzymki uwieści do Wileń
ustaly na ołwiu całą - niebo rozpozodrito się, w miejsce nowu ozywae
wioysto powiektne, a przewidzany głod obfitym na potach unie-
jem wstawal diler całą. Lud kowodrugał cudowi Młłkowi i
Trochum wstawionu obranie.

Obrad na podziękowaniu Młłkowi Młłkowi, ten za jej wniektadnie
przyjechał i na uproszeniu Tark i psiech uwrych, owe uwryte
z Wileń do Troch procesy werty w uwrycj i potnele prawnos-
nego ludu. Pod opieka i przewodnictwem Jeruzala, w werwie piel-
gnyculi biskupij, brachos akademicko Wileńskich z poboinę uwry-
dite kompacie. Brachos S Karimie w Wileń w rok dażyło
do Troch na święto Nawiedzenia Maryi Panmy. Brachos Rucie S
pod wodę OO. Dominikanin, sio na kaide święto Wniebowzięcia
Maryi Panmy - na inne uwrychwi spienęło k brachos S Panmy
od OO Bernardyn Wileńskich k brachos, lwiości uwrychwi
S wrychwi i z lwiości S Jenego. A nie byllis z Wileń ale z Nowu
i Młłkowi i z wielu innych innych cowl uwrychwi pielgrzymki
poboinę dajac do Młłki Berluj Trochuj.

Pozjedny i kalich pielgrzymek brachos akademicko Wileńskich entne
na obranie rancieito wotum z kalichu napisem: Devoto populi solen-
nior maxime et primo excitata est a Patribus Soc. Jesu: Coll. Viln.
qui primi solennes supplicationes, cum Sodalitate Academicorum
Vilna (concurrente ad eas totius civitatis plebe et praecipuis personis)
Trocos usque ceperunt instituire. 11) Młłkowi Bori jech tei k przeslu raznele
panieci pielgrzymki poboinę biskupa Wojny, biudy w lek biilla. kalich
jui miiesunowu tablicy. 11) Roku 1669 w czasie gnasującej cholery i wojny, biskup Wileński Młłkowi Sapięch
obrac Młłkowi Troch do Wileń i w kaide miiesieci. z obranen
tym biillachotku za miiesieci obywaty i procesy. Po huellechiu k potnie
na iadanie obywatelstwa Trochuj, 8 Wmuni. 1667 obrac ten mrowyji do Troch
pneucianuj, w dawnum miiesiu w Wileń obranen, dohuj biskup
kolowad. 12)

11 Solennitas coronationis pag 8.

12) Przegasowki Zyudy biskupia III 20.

Pierwszy kłóy pochwalnemi stary, chwale Maryi w Trocliu opisat obrac
był & Karimien Sarciewskii 13) a pierwszy kłóy opisat cuda Maryi Panuy
swiadczone w Troclach był & Mauciewicz Szymon 14) o kłólu pna Mauc-
kiewicza przywiezionych cudach wspominają: Szymon Butrimowicz
cukr panegirym Regina Regni Poloniae. 15) i Ks. Adam Miulowicz
Kłóy honoracyja obraru Trocliego opisat wspolrecznis. 16)

Ks. Mikołaj Łyngelki w czasie gdy był prowincyatem Litewskims i mieszkał
w Wilnie, tak dla Polaki jak dla Litwy w roku ~~1655~~ 1655 sprwadzał
z Ryjnu religioze swętych męczenników, ości obawiając się by talowu
jalienmu nie ulęży miserji i ufności i wtora, napisat list do
Matki Najswiętszej i pna udajając się z dewocji do Troch dwórch
teologów Adama Labedzięgo i Mikołajęgo Kofowickiego, odolat talowu
prowca ich aby list ten stęyli na otkanu Maryi - Labedzię odpra-
wiający Mm S. przed cudownym obrarem, list wedle ralicznia na otk-
na potężył, słowicywym ^{swięta ofiar} ~~Matki~~ listu byo jui mimo hosłelinsęgo
sukhania nie enalant jui ^{wisę} smilnat ~~bradę~~ ^{on} worat wyspłklich
i w tej samy chwili enalant się na stoliku o. Mikołajęgo Łyngelkiego
w Wilnie o mil alery. ~~To enalant~~ W listie niewidoma reka Dopisat
» Owo pnaie stanię się - Jaki religioze k mimo przesłid wielu spru-
wadono susilniwie na miejsce przemacenia swęgo. 17)

Jadwiga z Szwecylowskich Zerowierowa wojewodszina Miriska w
ciężkiy i niebezpieczny chorbi siebie i woserkę swoję talis emier-
sknie chora ofiarowat do cudami wstęurionę Matki Bożię Troclię
i nie ludle, zaisle ale Boia moca, dauncie niebawem wdręchady
zdrowie. Na podziękowanu za to Panu Bogu wojewodszina przybywony
do Troch wotbicie z woserkę swoję ofiaru maceru wbrona kłólicy
stężyła na otkanu Maryi Panuy 18)

13) Inaturo leuca - pna nię cęskunę był. 14) Kuciot famy Trocli - 15) Patn nię
był byo dzień - 16) Solemnis Coronationis - 17) Kujasany Miscellanea lib. I Cap 13
w ręk. Ks. Łyngelkiego - talis Butrimowicz f. 3. Miulowicz pag 8. 18) Butrimowicz
fol 4.

Teresa z Tyshkiewiczów Lawinska starszyna Mińska podobnego domu
są cudzi dwugocenne ofiarowała Wotum 18) ~~patn na koniu~~
Lew Sapieha podhancleny Wd Litewskiego z dewocyi leu Millbarnie
Trolach cudami wstawiony zlotu korony drogiemi kamieniami aut ordo
bioną ofiarował Millaryi Pannis, a Alexander Nannenski, talis pod-
hancleny Litewski mniejsz korony zlotu P. Jeruzemi. 19) T. ostabiz
niegodziwy zwoyjsca slerad, gdy się kradziei wydała, niegodziwie leu ca
talie gnuine swętołohadlow szarany był na spaleni - ale od tego wyroben
^{zarobkowi} ~~owocnego~~ ^{probona} Trolizy Karimien Bronkowskiego, uwolniony, szarany
był na karę anwersi pnu dejsi. 20) Wmiejca sleradziowiy korony, Mota-
nyuz koronysh. dyceury Emudliuy Karimien Polceuria ^{na} ~~nowa~~
~~sprawił~~, korony zlotu gnuinen wstawit, którego u leu cel uyi exclud
po testamentu jego biskup Emudli Karimien Pan 21)

~~Gdy potem nicutannu protanajare~~

W roku 1702 gdy Szwedzi weszli do Wilna, i szanliwego dopuścili iij
rabunkiu, kamorik Wilenski, a zarazem biskup Smoleński Eustachy
Kobowicz sprawnadziowiy z Trol cudowuy obrar Millb. do domu swęp,
wdrzei pnu d nim, nie moga, i domu wyhledni naboiznistaw odpra-
wiał. i dopóty szagał wzdlił się pnuł i szagał porowcy Maryi,
dopóli ~~ka nie sleradziowiy się~~ Szwedzi nie ukapili i Gedymin
gnodu. 22)

Potem gdy nicutannu protanajare się cudi, staly się w ca gło-
snijsze. pater dyceury Wilenskiy Karimien Bronkowski na
karaony procy koronyry do wyprowadzenia ichowidzenia cu-
dow, na ncu O. Alexandra Sawichiego S. J. pnułat do Rzymu caba
dalek procy stolicy apokolikiy o wydaniu delich koronacyjnyuz
a kapituliy Walyhainliuy, o udzieleni do koronacyi zloty koron -
Proba rozpatrowana i pnyjstka wotata Tarkawie - nadeny bulle z Rzymu

18) Janice fol 5/ 29-22) Janice fol 5. 23) Pnygystawski III str 107.

19) Prusa Mone Tarkli str 47.

nadziei korony, i powołenie na niego biskupa Wileńskiego - Wtedy, rzyt-
 się gołowie do potrzebnych przygotowań, na tak wielki, a ważny uroczystości.
 Była to druga koronacyj obrządku Rzymsko-Polskiego - Pierwsza była przed
 wstern obrządku Austro-węgierskiego, ta druga miała być wrost potem Trzecią
 W unowocześnieniu, w obchodzie w ceremonialach Litwa chciała dowiedzieć koronie
 i dołączyć się na równi swiętą jak Austro-węgierska koronacyj - Biskup
 Wileński, odpuścił sobie partenskie rozprawy tak do biskupów jak
 i dycecezanów. Zaś mażona Teresa - Bronkowska Ogińska znowu
 Marcyan Ogiński kancłarzem Witebskiego, a mematem pod kancłarzem
 trybunału Litewskiego na godny obchód tej unowocześnieniu Data i wspaniały
 skalkulowały 40,000 imprez, nadto do odbioru korony i Rzym przyjechał
 na 4000 imprez, drugie doświadczenie kancłarzem. Próbowano owym Trzeci
 Pratach Scholarych Wileński, i Marcin Sypulski - przy pomocy ojca
 Janusza Wileńskiego, tak znaczący mający do dyspozycji funduszy hojny
 dawający - jak najwięcej jak najwspanialej, unowocześnieniu wspaniałym -
~~Dziś koronacyj unowocześnieniu był 4 Wnieśli~~ Drogę do lwicót wiodł
 przez 5 wielkich bram tryumfalnych - lwicót bogactwami malowanymi
 i atabagowanymi obity jasnymi bogactwami i splendorem. Dwie koron-
 wacyj unowocześnieniu był 4 Wnieśli, ale już same wigilij. Dwie
 obchodzone były unowocześnieniem. Na koronacyj zjechał duży Parten Wi-
 leński - Karminien Bronkowski - a z nim przybyli: biskup Szw-
 leński Ludwik Ogiński; biskup Litewski Aleksander Kłocinski, biskup
 sufragan Wileński Maciej Anceuta, i biskup ~~Kłocinski~~ Kłocinski ^{rodzycy Wileński, Litewski, Sufragan}
 sufragan Białostocki - Prataci i kancłarzem ~~rodzycy Wileński, Litewski, Sufragan~~
 duchowni i partenskie dzieła rodzących nawet parafii i muszki salony i nie
 mażona liczbę kancłarzem - Dygnitatem Litewscy, panowie i szlachta i ca-
 tej niemal Litwy, i pobierający lud wiejski nie tylko z Wileńskiego ale i Sufragan,
 i Sufragan, przybywał z koronacją o mil 10, 15 i dalej. Unowocześnieniu unowocześnieniu
 i koronacją kancłarzem przez całą czas unowocześnieniu więcej było jak 50. Przybył kancłarzem unowocześnieniu

rami dostojny koronator rozprawa uwerychy alet koronacyi - Jan a rai koronacy
 podług form przepisanych dojechit dnia 4 Wnieszia 1718 o godzinie 10 rano.
 Kaidygo dnia pner ceta obławę ~~bywato~~ nauk nie liczy ~~i pner~~ i pner
 uwo religijnych do przychodzących ~~koronacyi~~ lub odcludzających koronacyi
 bywato karat try regule a niechidy i ctery - Sumny uwerych spiweli
 na pneriaa biskupsi, wdrici ^{na tydzie} ~~adwielajaj~~ z salomonem biennowawim ~~na tydzie~~
 prawowomnem ludowi. Liczby przychodzących do stołu Pawlskiego nie rachow
 wano - zakuw opisie koronacyi wystany i 60 owb. wciaw był uwerych
 odmelito w herchylki bledis i uwerych wyman. wian. Co nra scyplnij
~~to~~ na i na hyl widonych koscioł na koronacye, nigdzie nie uwachdionny
 umiowili jako na ten cel wybot albo medaliki - albo ki obraci Millanny
 bylio ~~do~~ ^{do} pnerziryku dotawno ryku Matki Bozkiej Trochij koscioł ni jej opierny.
 To co dotad opisalismy - doryga uwerych do rolu koronacyi - po ty uwerych
 jici niemamy iadnej bliższej szczegolowej relacyi tak o miejscu tem jako
 o obracie samym ogolnie bylio wiemy, i koscioł w Trobach czystuje, a
 w nim i obrac Millanny - koscioł ludu chwi nie tak licny jak
 dawniej oddaje ciet Matki Bozkiej, a ta Matka Bozka jak przedtem tak i teraz
 nie ślapi Fach surich ceterom prawdziwym.

Bibliografia obraru Millanny Trochij

Sumpta jut literatura obraru Trochiego - to co is jednak rebrato wymianij
 tu chruologizami -

1. Maciej Karimow Sarbiewski S.J. podług Jochusa 9050 miat wydał ctery
 ody na ciet Millanny Trochij p. t. Quatuor Lucea Virginis Matris seu
 publicae ac solennis ad aedem B. Virginis Matris Trocensem, pro-
 cussio odis IV expressae Antwerpia, typis Mouli 1624.
2. Mankiewicz Symon, podług uotat Legoty Pawlskiego ogwit dnubiem
 kniazem p. t. Koscioł fary Trochij ludowi Pnerzawistny Bogardii-
 ce Panny Maryey objaśniony pner J. Sym. Mankiewicz, biskupstw-
 Annudkiego dycecan. nowo na swiat wystawiony. I przydaniem wi-
 tylen gwoli nabożni uwiedracyen obrar N Panny Trochij. Wilno w
 drukarni Od Baryliandow u J. Trojcy r. p. 1645 in 4to kart 16.

3. Regina Regni Poloniae et Magni Ducatus
 Lituaniae in Thaumaturga sua cum Parvulo Jesu
 Leone ad Praepositalem Palatino Trocensis Civitatis
 Basilicam missis e Clementissimo Sanctiss. D. N.
 Clementis D. Pr. Papae XI. placito, a Reverendis-
 simo Vaticano Capitulo Diadematis. Per M. Exc.
 ac Rev. D. D. Constantinum Casimirum Orxo-
 stowski D. et Ap. S. Gr. Episcopum Vihnensem,
 ejusdem S. D. N. Praelatum Domesticum et
 Pontificii Soli Assistentem An. ^{Præsent:} 1718. 4.
 Jbris coronata. A Palæmonio-Academica S. F.
 Universitate in laborum coronam electa ac
 philosophici operis Coronide adornata. Ducatus
 honori eiusdem S. P. Matris etc. ^{Illustrissimi Coronatoris} (ex universa
 philosophia theses Defendente Erudito ac A.
 R. D. Simone Butrimowick S. P. D. N. Munno
 A. A. L. L. et Philosophiae Magistro, in Academia
 Vihnensi post absolutum nuper cursum philosphi-
 cam S. Th. et Sacrae Linguae Auditore Praeside R. P.
 Adamo Muthierick S. F. A. A. L. L. et Phil. D. eiuſdemque
 in eadem Universitate nuper Professore, hodie ad aulam
 Ill. Loc. Ordinarii Vihnensis Theologo Domestico. Trois
 An. 1718 die 11. Septem. scilicet in Octava Festi Corona-
 tionis ad praesentiam Universitatis Academiae. Floridpomeri

dicinis. Vilnae. Typis Universitatis Societatis Jesu fol. hast. 9. na ciele wie-
drionych in folio, o knihym nicej. (2. m. 2)

4. Solemnitas coronationis B. V. Mariae in antiquissima sua ad praepositi-
tem palatino Trencis Civitatis Basilicam, a temporibus Alexandri,
Vitoldi Magni Lithuaniae Ducis, gratias et miraculis, clara Teone, et
Clementissimo S. D. N. Clementis XI placito, cum indulgentia plenari-
per decursum octo dierum, ab Illust. Excel. ac Res. Dom. Dom. Courtan-
trano Carissimo Brochovrbi Episcopo Vilnensi ejusdem S. D. N. Prae-
lato Domestico, et Pontificis Solis Assistenti. Anno Domi 1718 Die 4
Septembris Dominica XIII post Pentecosten, ritum ac Ordinationem hic
describenda instituta et felicitate celebrata. Vilnae Typis Universitatis
Societatis Jesu A. D. 1719. in 4to str. 33. (bib. ~~Urb.~~ Acad. uniej. w Ursh.)
Brown pisze pag 290 i opis ten wydat ks. Miuliewicz Adam. Tamoz
podtyg Zaturkiego Conspetus, przytana tygi autwa inne jesene diebo.

5. Panegyricus de cultu et origine imaginis thronum aethera BV Ma-
riae Trencis in Lithuania. Vilnae Typis acad. S. J. 1718 in 4to

Plebanciewicz inne jesene diebus, o Mlake Berlicy Trecliy przytana.

6. Fons gratiarum. Vilnae 1718.

W Legoly Paulgo notabent rapicous jesen:

7. Nicolaus Cravasty S. J. Oratio panegyrica in laudem S. Mariis
in Teone Trencis coronatae Vilnae 1719.

W bionnych diebach o Mlake Berlicy Trecliy krotkie wiadomosc
znajduja się: w dziele Atlas Marianus Gumpenberga CLXXXVII str. 302
w Prusiam More Taeli str. 46, Baliński Stawigła Polcha III
str. 316. Kuzja Swiate rok 1858 tom XII str. 129. Kowalewicz
wyprawy o Litwie - Litwinski Nowyze Obracis str. 10.

I obracisku poudstawajacych. M. W. Troska, anane ni sa ^{hry} ~~da~~ hyllo
 piewosy uicli in folio - wysoki 280 newli 110 milim. miedrony
 tali ma pod obracisku napis: Imago Beatissime Virginis Mariae
 Troci in ditvaria miraculis clausima, ab Emanuele II Imperatore
 Oriens Nitola Principi Orthodoxorum fidem recentes amplexo donata.
 Creditur illa esse cujus beneficio Joannes Comnenus Imper. Oriens.
 Hunnos et Persas dericit, quomodo post oblectas victorias, argenteo
 curru albisque quadrigis in sui loco triumphantem in veris. Constantin.
 hincopolis. Anno prosequi. M DCC XVIII die VIII Septembris missis Roma.
 diadematum per Ill. Excel. et Reser. Dnum Dnm Constantinum
 Carminum Praetoribus Episcopum Viliensem Sni D. N. Cleme.
 ni XI Praetorem Domesticanum et Pontificis Solis Assistentem coronata.
 (2 m 2)

Drugi obracisk in 8° wysoki ~~121~~ 121 newli 74 millimety, rytowat Stra-
 chowicki - ma podpis: M. Marya Panna Trocha. Na hyn miedro-
 nycie Pan Jezus nie ma na glosce korony (2. m. 2)
 Troci silychowanu w Paryżu in 8° wysokat x t Tetowicki.

Medalik miany jest jeden i to nowoczesny. Na l. g. Obracisku Wlasy Tamy
 i napis N P TROCKA. Na l. o. napis w 5^{ci} wierszku MATKO | MIŁOSIĘRDZIA
 POD TWOJĘ | OBRONĘ | KLIEKAMY SIĘ. CAQUE SCULP A PARIS.

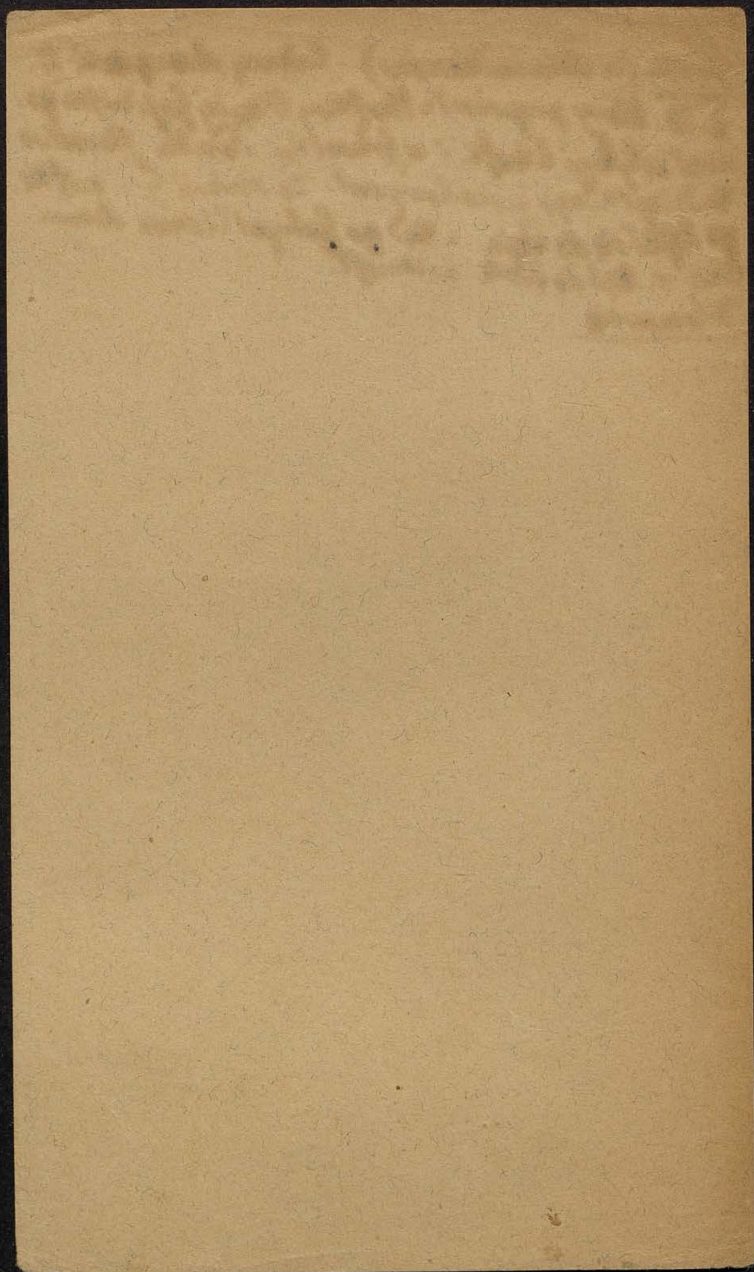
malowanych. 9). Obrac przedstawia Mill Panne wprost siedząca i trzymająca na prawej ręce Sferę, w lewej rękę trzym. Najświętsz. Panu. Kwiaty. Balinski (l.c) pisał iż „obrac ten był dawniej w ceteris postaci, ale podczas odnawiania katedry w r. 1600, nie wiedzieli jakiego powodu odjęto mu części spodniej” Obecnie od czasu lewności obrazy już nieobecni bogactwami skoczeni sześcianami.

Foficynasata voluum. 18)

Przez w dniecieu ilone Taeli Boiej 19) jeden cud zdany tak opisy: » Tataryn korał dżewki, mając siłę ręk i rękawicę, a nie mogąc jej przez żadne leki zgubić, czasu jednego przykafito mu się być w karcenie gości swojej w Twolach, do której katedry kłupcy i żydzi zjechali się na nocleg, tam gdy wspióca żyd jeden zaczął bluźnić Panu Najświętszemu, a od Tataryn poganiem biał, lecz słysząc przy dworze o niej, dobywszy szabla cwał w tę żyd, mówiąc: Nie bluźnij Panu, lubo już Nicb. y zicnie Twolawa. Temu Tatarynowi Najświętszemu Panu, który się za jej cwał rwał, pokazał się w tej chwili nieb. i to bluźniccy inicjator mego nie folgował, a to ja też błie przyjaciu moja do Tyu, ręk ręk, idzie już rano wstawny prosi kaptoma który pieruwa Mora odprawował biał, aby ci przy niej wyrzucił, a mi jej swicę zapalona przez cwał ilon, z której na ofiarę pójdziesz. Co tak słowo narył on pogani, rano ednym na ręk szał. Tak Panu Najświętszemu ręk. wdużerowie wdużerowie, oddawał, lubo i nieprzyjacielom kłupcy świętego, który ci za cwał jej ręk ręk. 19)

Troiki (u Dominikanów) - Ludowy obraz gracki N.
 L. M. który przywiózł z Moskwy Maja Gosićka ge-
 nerał estycki literak. i w folwarku Dombu starostwa
 Tordziejskiego przechowywał. Do imienia Gosićka
 go dostał się do Sejn, z kąd go Gabryel Usman domini-
 kan r. 1695 do Troki przemiast.

Klimowka

Troki nowe (u Dominikanów)

W Trokach w klasztorze Dominikanów fundowanym
r. 1688 był także cudowny obraz N. Maryi P. malowany
na sposób grecki. ^{z regna r. 1688 Skotnam} Obraz ten zostawał pierwotnie na foliarce
Domblu u Macieja Gosiewskiego generała artylleryji. Daro-
wany Dominikanom zostawał najprzód w Sejnach, z kąd go to
Troki r. 1695 a. Gabriel Usman dominikan sprowadził.

(Szymak: Prerogatywa str. 434)
Siejkowski. 434.

Konstytucya sejmowa z r. 1678 oddata rozwaliny zamku mniejsze-
go w Trokach porwalając im się tam lokować, i także wspomina
i Dominikanie że zamku Trokim byli fundowani od królów
Kazimierza Jagiellończyka, Aleksandra, Zygmunta Augusta, z kąd
przez inkrusye nieprzyjaciół rugowani zostali. Wtarcie w nich fun-
datorami jedynakże byli Marjan Oginski wojewoda Trocki i
żona jego Marybella z Hlebowiczów r. 1688 d. 27 Lutego.

(Ob. Barcz: Pys dziejów z Korm Kasnodz
II. 277. — Teka wileńska 1858 nr III str.
267. — nr IV, str. 193. — Ośliniński: Starożytn.
na Polska III. 217.)

Faint, illegible text in the upper section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the middle section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the lower section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Partial view of text from the adjacent page on the right, including characters like 't', 'c', 'r', 'l', 'c', 'c', 'a', 't'.

Troki nowe (miast.) w Kosacie parafialnym

Solemnitas coronationis Beatissimae V. Mariae
in antiquissima sua ad Praepositalem Palatium Tro:
censis Civitatis Basilicam, a temporibus Alexandri
Vitoldi Magni Litvaniae Ducis gratis et misericor:
dia clara Scione... e... Clementis XI placito .... ab Illust...
Constantino Casimiro Brzostowski episcopo Vilnensi....
A. D. 1718 d. 4 Septembris ritu ac ordinatione hic
describenda instituta et feliciter celebrata. Vilnae
typis Universitatis Soc. Jes. 1719. 4to K. 17. oryli st. 33.

O tym obrazie pisali Kojatowicz (Miscellanea), Gum:
perberg (Atlas Mariannus), Simon Maniewicz
(in speciali libello de hac Scione A. 1645 impresso) et Niclaus Eg:
zar. (Ratio panegyrica in laudem S. Ma:
ris in Scione Tro:
censi coronatae
Vilnae 1719) Min
Kiewicz, Adam
Soc. Jes. (Theses
ex universa thea:
logia philosophia
cum relatione de
origine gratiae
thaumatologicae im:
punit Trocensis)
1719

Srebrną sukienkę na obraz sprawiła Teresa z Brzostowskich
Ogińska Kasztelanowa witebska

R. 1610 d. 8 Maja w Krakowie jezuita Juliuszowi Mancinelli podczas
odprawienia mszy św. przez niego zjawiała się N. P. Maria i rekła: Ego
sum Regina Poloniae. (Mancinelli Simon S. J. Vita L. Jul. Mancinelli)

Book

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the honor to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours, &c.
 J. M. [Name]

Received of [Name] the sum of [Amount] on the [Date] 18[Year].
 [Signature]
 [Name]
 [Address]

Truskolasy

213

W Truskolasach 2 mil za Łęstochową w Kościele inkorpo-
rowanym do Klasztoru Kłobuckiego Kanoników regularnych
Obraz N. P. Maryi siedmkróci ptakat r. 1681. Dekretem Komis-
ryi (Dominica infr. Octav. Assumptionis Domini) 1686 uznany za
taszkawy i uroczycie przez Mikołaja Oborskiego sufragana
Krajk. i Wiktoryna Wereszowskiego Proboszcza Przego Ciata
przeniesiony do Wielkiego ołtarza. (Ranotkowski Stef. Mfj.
fol. 149 v. i 151 v.)

Truskolasy wieś (w gubernii Łódzkiej powiecie Łęstochowskim)
3 mile na zachód od Łęstochowy, dawniej w diecezji Krakowsk.
dzis w kujawsk. ma dury (kościół parafialny tyt. S. Mikołaja,
do którego 40 stopni prowadzi. W Kościele tym jest 7 ołtarzy i kilka
starych obrazów staroniemieckiej rzki. Był to pierwotnie kościo-
łek drewniany należący jako filia do klasztoru Kanoników regu-
larnych w Kłobucku i według podania miał być zbudowany za
pieniądze zbojów. Dźisiejszy kościół wybudował z drzewa r. 1737
Józef Winner naddzierżawca starostwa Krzepickiego, konsekro-
wał go zaś r. 1746 d. 26 listopada Michał Kunicki sufragan
Krakowski. W wielkim ołtarzu cudowny obraz N. P. Maryi (po-
dobny do Łęstochowskiego) malowany i tokieć wysoki, a 1/4 tokieć
szeroki. Obraz ten r. 1655 nabył Grzegorz Krzaska Kowal z Trusko-
las za 30 kop grzdzi od malarza Stanisława Bobrowskiego z
miasta Władawy, i na prośbę x. Augustyna kanonika regularnego
lateran. kapelana w Truskolasach, darował do ~~kościółka~~ kaplicy
płacy za wócią stojącej. Gdy r. 1677 nad tą kaplicą widywano światło,
Pod czas najścia
Szwedów, obraz ten
wyraunony, znalezione
pod ławą, i umieszczo-
no w kapliczce przysto-
nej za wócią.

przeniesiono r. 1681 tenże obraz do kościoła, gdzie począł
 słynąć cudami, a r. 1682 dostrzeżono nawet trzy na takowym.
 Z tego powodu wyznaczył Jan Matachowski biskup krak.
 (Cracoviae d. 15 Septembr. 1683) osobną Komisję dla zbadania
 cudów, złożoną z x. Franciszka ^{de marta} (Leitrycego) Dr. Praud proboszcza
 w Siemuni, Stanisława Zaboklickiego proboszcza w Skarszy-
 cach i Franciszka Lesniowicza proboszcza w Trzodkach i Mino-
 dre, officyanta pileckiego. ~~W~~ Po przewidzeniu Komisji
 Mikołaj Obotski biskup laodycejski sufragan krakowski
 dekretem swym (Cracoviae, Dominica infra Octavas Ascen-
 sionis Domini 1686) obraz ten za ^{Taskany} cudowny ogłosił i w
 wielkim ołtarzu umieścić pozwolił. — Główny odpust
 obchodzi się tu w 6^{ty} niedzielę po Wielkiejnocy. — W kościele
 znajduje się księga pisana pod tytułem: „Locus conno-
 „tandorum miraculorum et gratiarum B. Mariae in
 „ecclesia Truscolasensi Canoniorum regularium date-
 „ranensium provisus A. D. 1691 die 1⁹ Octobris.” obej-
 mująca 21 opisanych cudów tutaj od r. 1682 aż do r.
 1733 dorzeczonych. — O Komisji względem cudów czytn najwięk-
 sze zabiegi r. 1682 x. Fryderyk Leander Kapelan Trusko-
 laski, kanonik regularny, za starostwa Atanazego Mię-
 czyńskiego starosty Tuchkiego, Krzepickiego i Tosickiego,
 pułkownika J. Kr. Mui.

(jest w tej księdze do 200
 cudów opisanych)

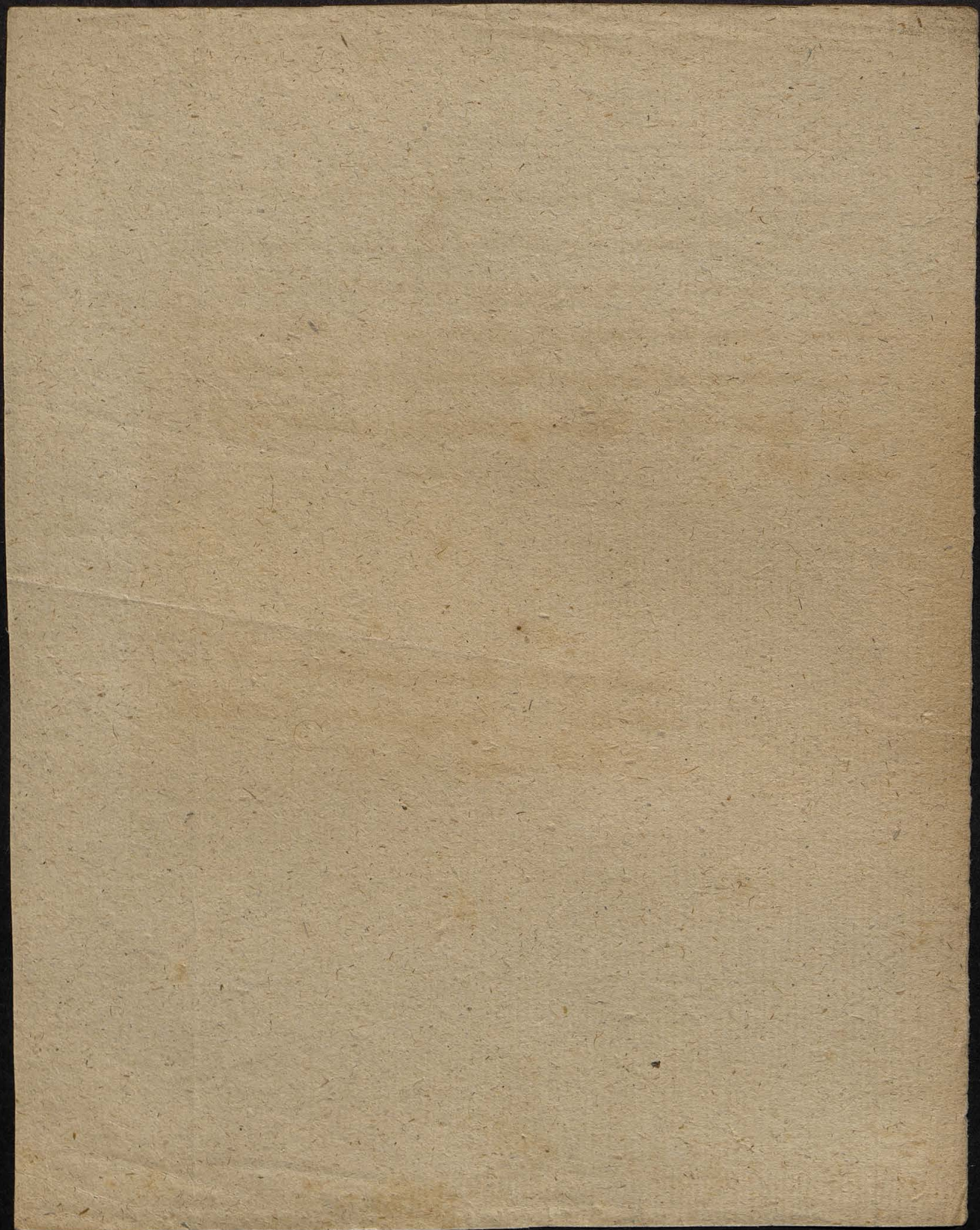
Kościół w Truskolasach przez
 Adryana Ljeborkiego (w Kłosy
 pismo ilustrowane. Warszawa
 1873 Tom XVII. Nr 42 (d. 21 sierpn. 1873)
 z widokiem kościoła drewnianego.)
 wiadomości wyjąta z r. Korp. Ant. Pija-
 kowskiego.

Krotka wiadomość o kościele parafialnym
 w Truskolasach, jako też i opisanie cudownego
 obrazu N. Marii L. pomieszczonego w wielkim
 ołtarzu napisana przez x. Antoniego Dziakowskiego
 administratora parafii Truskolaskiej d. 4 listopada 1876
 Mfj. w 4to str. 85. (z Dołkowskiego)
 Tytuł ill. warty.

214

Tuchola (Tuchel) miasto w dawniejszej diecezji
chełmińskiej, dekanacie tucholskim (obwodzie chojnickim),
w kościele farnym dawniejszym, był w bocznym ołtarzu
Taszkawy obraz N. Maryi L. Stawny już r. 1653, na płot
nie malowany przedstawiający Bogarodzicę przystępującą dzie-
ciątko Jezus. Obraz ten wraz z kościołem zgorzał d. 17
maja 1781.

Fankidejski: Obrazy udowne str.
125-127. — Fryderychowicz: Geschichte
der Stadt Tuchel, str. 70.

Suchow

Mater pulchrae dilectionis sanctissima Virgo thau-
 matura Suchoviensis Maria in Monte sancto excellen-
 tissima, Benedicta Benedictinorum Protectrix... novo
 praefatione a Don. Casimiro Fortunato Albrychowicz
 Jacri Ord. Benedict. Professo, in Univ. Crac. Phil. Doct. Maria-
 Lellensi ad Suchoviam Priore... adorata. 1749. Cracoviae
 typis Collegii Majoris Universitatis. fol. Kart 10.

ded. Stanisław Benedykt Bonera Partoszewski Archidiaconus
 nobili tyneński abbatii... (9 tu 3 ody w Leoninach pisane)

Obraz w Suchowie raryt. Stynąc cudami odr. 1597, na zbadanie cudów
 wyznaczył Komisarz Jakub Ładzicki bisk. krak. i. 1641, którego
 dekret approbował r. 1642 Tomasz Oborski bisk. laodyjeński
 sufragan krak. - Na następniejszy odpust Nawiedzenia N. P.
 Maryi, gromadzi się czasem do Suchowa przeszło 60000 ludzi
 Do arcyopactwa tyneckiego należały benedyktynskie o-
 pactwa w Trokach i Ortowie, Probostwa (praepositurae)
 w Koscielnie, Uniejowie i Suchowie, Przeorstwo (prioratus)
 w Suchowie (Mariae-Lellensi ad Suchoviam)

Obraz malowany
 r. 1495.

Stanisław Benedykt Partoszewski herbu Bonera był
 opatem i przeorem w Nieświeżu, proboszczem w Mińsku, opa-
 tem w Mogilnie (przez Kamilla Paulucci nunyusza mia-
 nowanym) w Koncu Opatem tyneckim Kanon. krak. i ko-
 misarzem klasztorów benedyktynskich w Polsce i Litwie.

Ob: Gumpenberg 476. 569 - Krasuski 198.

jest medalik: St. Gł. S. Maria Suchowska - St. Obr. (2 Jean na Krzyżu):
 Pamiętnik 2 odpustu.
 Główny odpust 2 lipca.

Ortus miraculosus in occasu submontano, sive Imago
 Virginis Benedictae Mariae Tuchoviensis sub cura
 ... P. Benedictinorum Synecensium existens, crebris
 miraculorum radiis, continuis solatiis ac gratis
 in auxilium humanae naturae.... clarescens.... novis
 subsecutis prodigiosorum favorum radiis... exur-
 gens a P. Benigno Buchowski Benedictino Synecen-
 si.... ex mandato Superiorum collecta, conscripta ac
 lyricis versibus celebrata. 1718. Cracoviae typis
 Francisci Cerary. 4° K. 68. ded. Alexandro comiti in
 Stupow Szembek supremo regni dapifero capitaneo be-
 censis... B. Buchowski

Probstwo (praepositura) w Tuchowie r. 1468 wcielil Lius II do klasz-
 toru Benedyktynow tynieckiego, a opat Maciej lepiej upo-
 raryt. Obraz zawrat stygnac cudami odr. 1597. Obraz wysoki i szeroki
 na lokcie (cubitus) byl najprzod noszony (portabilis) i zostawat
 w malym drewnianym kosciotku za rzeka Bratka - dzisiejszy kos-
 ciot wymurowany zostal kosciem Adama Glinickiego choraziego
 sandomir. Kamien wcielny do niego poswiecat Jerzy z Laminowody
 Lesniowski ziadz, ktory tozyl koszt na wymurowanie chora.
 Kosciot wymurowany poswiecat Mikołaj Oborski bisk. laodyj.
 sufragan Krak. Kaplicz Bractwa Niepokalnego Dzycia P. Maryi
 przy tymz koscielu r. 1699 fundowali Kazmierz Szaniawski
 Towarz Tuchowski z zoną Teresą Papacką, w ktorej to Kaplicy
 oltarz poswiecat Stanisław Obieganski biskup bawonski
 graniszkan. Druga Kaplicz, S. Barbary i S. Antoniego Padewskiego
 r. 1700 fundował Remigi Grocholski chorazy bractaw. -
 Obraz pominiej umieszczono w oltarzu. - Najstawniejszuy od-
 pust bywa tu na Nawiedzenie N. P. Maryi na ktory sız do 6000
 ludzi gromadzi. Komisary dla sprawdzenia cudow wyznaczyl r. 1641
 Jan Kob zadnik bisk. Krak. Dekret potwierdzil r. 1642 Tomasz Obor-
 ski bisk. laodyjski sufragan Krak. - Luda tu z dawniejzych dzieł opi-
 sane i nowe dodane siegaja po r. 1717 z dodaniem poezyi tajinskich.
 Autor wspomina cudowny obraz N. P. Maryi w Kaplicy Kosciotu klasztoru tynieckiego
 przedstawia P. Maria wznajajca na konie z dzieciną Jezus ktory trzyma rózg w r. 14. F

F Za Tafelę tego obrazu
 nie było morowej zarazy
 w Synku. - i drugi cu-
 downy obraz N. P. Maryi
 dolefniej in Porta Collegii
 Uniwersytetii Cracov.

Tuchow na ołtarz

(w bogatej oprawie, relikwiami ~~na~~ Kłosa ołtarzowy, rzeźbami koronami i wieloma wotami podobny

Obraz na drewnianej tablicy cudowny Matki Boskiej. R. 1468 praeporczytura Tuchowska przytoczona do klasztoru Tynieckiego Benedyktynów przez ^{na} Luiza II papieża a znowiej opat Tyniecki Kofciot ten lepiej wyposażyt. Obraz wzywany do nosenia procesyj ^{całk} rzucał cudami od r. 1597. Wyobrazo na jest na tym obrazie matka boska w prawej ręce różę trzymająca a w lewej ^{całk} D. Jezusa który w jednej ręce błogosławi a w drugiej kule świata trzyma ^{całk} wysokości i herokosi i stopa. Jakub Zadzik biskup Krakowski d. 27 maja 1641 wystat Komisyjje ^{całk} (w skutek Kłorej obraz ^{całk} cudowny uznat Kłorej po- tem do ołtarza wstawiono. Adam Glincki chorąży fardomiski wybudował w XVII wieku Kofciot tak jak jest wprzód jezura ^{całk} Gergius de Zimnowoda Lesniowski miecznik kijowski a potem ^{całk} xiądz muirowany chor (chorum) ^{całk} wyffawit Kofciot ^{całk} poruszczał ^{całk} Mikołaj ^{całk} Błofski ^{całk} biskup ^{całk} Łaodycki. ^{całk} Infragan kanonik ^{całk} Krakowski; ^{całk} Kazmier ^{całk} Junoza ^{całk} Sraniaufki ^{całk} Towary ^{całk} ziemski ^{całk} Tu ^{całk} kowski ^{całk} z ^{całk} żoną ^{całk} Janą ^{całk} Teresą ^{całk} de ^{całk} Gorka ^{całk} Rapacka ^{całk} r. 1699 ^{całk} Kaplic ^{całk} i ^{całk} Towary ^{całk}stwo ^{całk} Niepokalarego ^{całk} porzicia ^{całk} przy ^{całk} tym ^{całk} Kofciela ^{całk} refozylki ^{całk} który ^{całk} to ^{całk} ołtarz ^{całk} Stanistaw ^{całk} z ^{całk} Dieganowa ^{całk} Dieganiski ^{całk} biskup ^{całk} Ła ^{całk} kowski ^{całk} na ^{całk} Wotofurynnie ^{całk} porzisczał. R. 1700 ^{całk} Remigi ^{całk} Grocholfki ^{całk} chorąży ^{całk} brataufki ^{całk} wyffawit ^{całk} przy ^{całk} tym ^{całk} Kofciela ^{całk} Kaplic ^{całk} J. Osabary; J. Antoniego ^{całk} Laduny

R. 1657 Georgy Oskoiy chwałt zTupic Tuchow. Misdy Jarnowema Tuchowem toczyta jis owego Roku bitwa misdy Szwedami Kłorym Węzny pomagali a misdy Polakami. R. 1622, 1623 byto ^{całk} frowiatne w Jarnowie, Dieau, Llynie & . . .

Ortus Miraculosus in oracu submontano sive sacra Imago Virginis Benedictae maris Tucho-
 wienfij sub cura adm. R. P. P. Benedictinorum Tyneconum existens, crebris miraculorum radiis
 continuis solatis ac gratis in auxilium humane naturae in regno Poloniae ad radices montium
 clarescent) ^{całk} -- (a ^{całk} P. benigno ^{całk} Tuchowfki ^{całk} Bened: tino ^{całk} Tyneconfi ^{całk} (profesory ^{całk} tyneconfi ^{całk} S. theol.
 lector, et congregationis secretarius) -- ex mandato superiorum collecta, conscripta, ac ^{całk} lyriis ^{całk} resibus
 celebrata. Anno 1718 Pracoviae typis Francisz Cezary -- in 40 ark nieligb: 18. (Historia obrazu ^{całk} wistym)

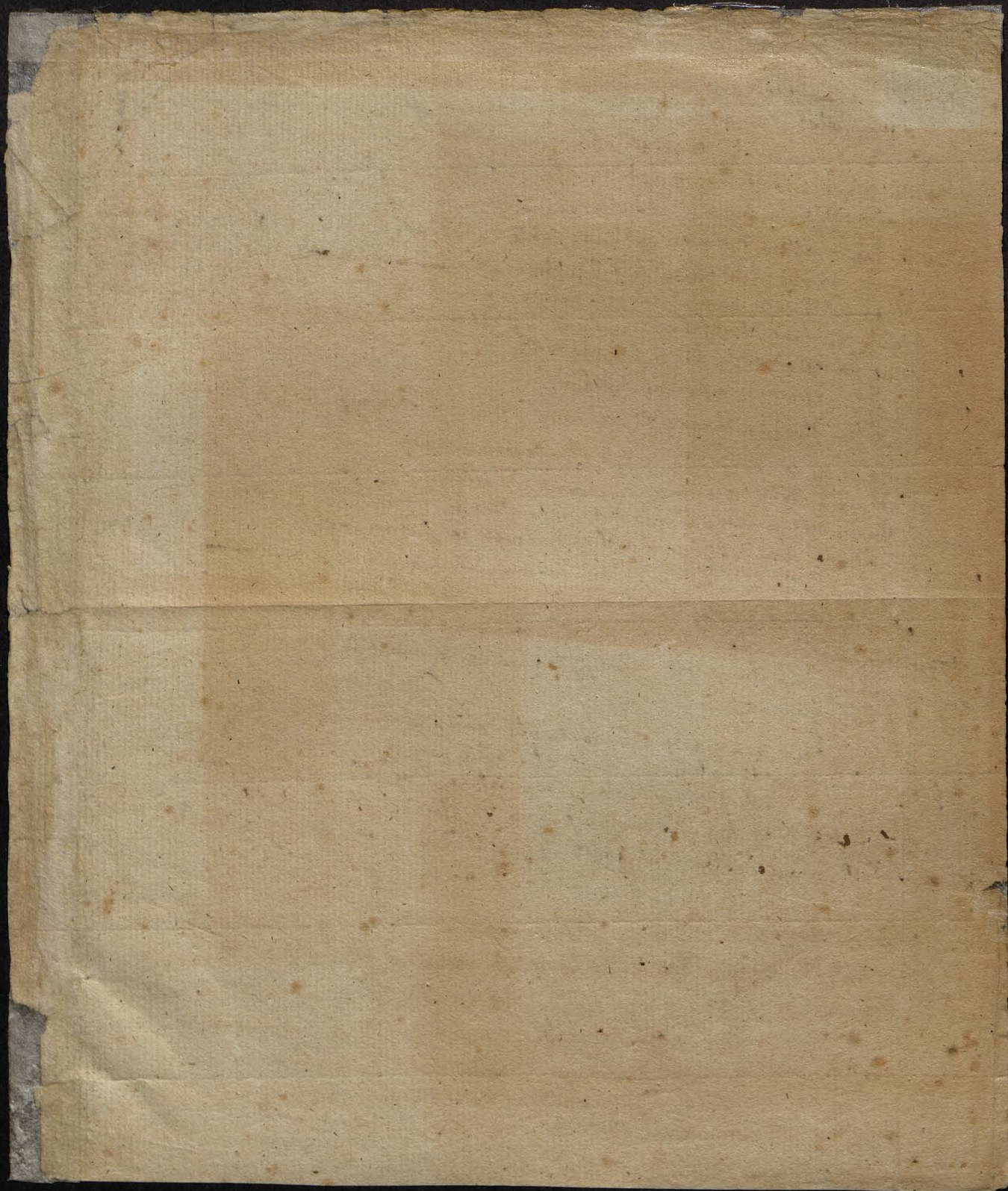
Wonnoci wdzięczna Rozy Niebieskiej Łanny ^{całk} Prenawistrey ^{całk} Marijy ^{całk} w ^{całk} Korciele ^{całk} Tuchowfkiem
 ukońcu sw. O. Benedykta przez wielkie łafki, dobrodziejstwa i cuda zławiannie się wydawajca.
 z dozwoleniem śląskych Objawiona; od kryta przez W. D. Marjana Melaniufra tegoż rakuonu Kapłana
 y pomienionego kofciota Kapellana. W Krakowie w drukarni wdowoy i dyedziow Andreja
 Piotrkowfkiya Typonr. J. K. M. Roku Pańfkiego 1648. in 40 kart nieligb 4 fty. 26 dedyk. Stanistawowi
 z Ouzienina Złotokonfkiemu biskupowi Chelmskiemu opatowi Tynieckiemu. . . . Klasztoru Tynieckiego
 z Komnicy. (Historia obrazu) (Koiżka rzadka, to nakład opat się przy porzyceli ^{całk} dnokoni
 Piotrkowfkiya r. 1648.)

Fons signatus Triguina miraculorum scaturigine exundans sive Gratharum et miraculorum
 qua ad thaumaturgam Iconem Virginis Benedictae Mariae Suchoviensis sub cura P. P. Benedic-
 tinorum Tyneensium existentem votorum frequentia assiduo concursu, continuo solatus
 celebrem, augustam, gratiosam sunt et in dies augmentis Synopsi, studio et imperio
 P. Bonifacii Bostocki Prioris et Custodis Tyneen: Praepositi Suchoviensis, Ordinis
 S. Patris Benedicti, iterum in publicam lucem Exposita. Anno miraculosa partus Virginie
 1695 Cracoviae typis Universitatis st. 117 in 8° typis regine i na douzi stronie
 Karty 115 ryćna: Obraz P. mariey Ludowoy w Suchowie pod strazą Cywion Tynei.
 Kuch. Reg. S. Benedykta. (z Suchow)
 red. a. Dziakanowi Katedr. Krak. Gaspardo Ciencki praeposito in Piotrowin... B. K. P. Typ.

Womosi wdzięczna Aoyi Niebieskiej Panny Przenajświętszej mariey w kościele Suchowickim
 rekonm sw. Oj. Benedykta przez wielkie siłtafi, dohodziejstwa i uda zjawienie wydey 4 ca
 3 dozwoleńiem starbnych: Roku Pańskiego 1655 w Krakowie w drukarni wdowcy
 dziedzicow Franisfxa Czarego, Typografa J. K. M. Roku Pańskiego 1655. (Kart. nieligo. 4
 st. 64 in 4° dedyk. Stanisławowi z Dzuzenina Dłhokonięciemu bisk. chełmskiemu (odmien.
 - 64.) na u melaninisa)... Kłaztoru tyneckiego zakornicy.
 od str. 33. (jest votum do kazuie they Panny Suchowickiej prosiac o pokoi
 ojczyźnie utranionej przez J. d. (ibickiego) J. K. M. napisane Roku pańskiego
 1655. (wierszem) (jest do dzieła melaninisa przelom kordone i powis kzyone
 nowemi ad r. 1648 - 1655 udam, z dodatkiem wierszy dibickiego)

Kościół w Suchowie od r. 1000 - 1460 był parafialnym, po przemieszczeniu parafii
 do miasta zamieniony na przyorat Benedyktynów. Do śmierci ostatniego benedykt.
 tyra Jędrzeja hr. Ankuricza + 17 lipca 1827 objęli zarząd jego jezuita aż do r.
 1842
 Ob. Prupcz - Gumpenberg 426 - Kraonki 198.

Tuchów

8)

218

Obraz cudowny Najśw. Panny Maryji
w Kościele Tuchowskim, napisat
Ks. A. Dziemiec. Kraków, w druk.
W. T. L. Anzycyca i Spółki 1892. 12^{ty}
str. 72. (z 2 drzeworytami: *Stanna*
i *Widoku Kościoła*)

Index

The names of the persons
mentioned in the
list are given in the
order in which they
appear in the original
manuscript.

Albrychowicz Casim. Mater pulchrae
dilectionis sanctissimae Virgo thauma-
turgae Inhorvicensis in monte sancto
odocata. 1649. Cracov. typ. univ.
fol.

219

~~Lubomirski
 August II - Metan 1751
 235 7854
 1.2
 1780
 1740.5 - 440.56
 1741~~

1787
 1782
 1781
 1782
 1781
 1782

Pieśń
o Najświęt. Pannie Maryi
TUCHOWSKIEJ.

Witaj, witaj a zawitaj Panienko Tuchowska,
Witaj, witaj a zawitaj, Pani Archanielska,
Sliczna, piękna, przyjemna Panienko Tuchowska,
Bądź od nas pozdrowiona Jezusowa Matko.

Zjawiłaś się Panno św. w Tuchowskim kościele,
Idzie ach idzie grzeszników do Ciebie tak wiele,
Slicznaś, piękna, przyjemna Panienko Tuchowska,
Bądź od nas itd.

Prosimy byś nas raczyła do łaski swej przyjąć,
Nie dajże nam Panno święta na wieki zginąć,
Slicznas, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

O jak wielkie, niezliczone cuda pokazujesz,
 Że grzeszników choć największych do siebie przyj-
 mujesz,

Ślicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Kiedy się oni do Ciebie Panno uciekają,
 Tobie Panno aż do śmierci służyć przyrzekają,
 Ślicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Idą ślepi, trędowaci, idą i kulawi,
 Ciebie Panno święta prosić, o swe pierwsze zdrowie,
 Ślicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

My się też grzesznicy do niej uciekajmy,
 Zdrowaś bądź Panno Marya! tak Jej zaśpiewajmy,
 Ślicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Rada to Panna nysłyszala takie pozdrowienie,
 Zjedna Ona wespół wszystkim, grzechów odpusz-
 czenie,

Ślicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Wszyscy wespół głosem jednym, chwalmy tę Pa-
 nienkę,
 Że jest Panna po porodzie u Boga za matkę,
 Ślicznaś, piękna, przyjemna p. tuch.
 Bądź od nas itd.

Wszyscy w niej ufność miejmy, to nas nie opuści,
 Ale do Syna swojego, da nam przystęp bliski,
 Ślicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Łaskę Twoją wszystkim pokaż, Panienko Tu-
chowska,
Twarzy świętej nie odwracaj o Matko Boska,
Slicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

Boć nas inszy już nie przyjmie, jeżeli nas od-
rzucisz,
Ale mamy tę nadzieję, że nas nie opuścisz,
Slicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

Nie wypuszczaj nas od siebie, i w smutku od-
chodzić,
Ale nam też w prośbach naszych racz Panno wy-
godzić,
Slicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

O Ty Matko Jezusowa bądźże pozdrowiona,
Któraś wielkiej godności u swojego Syna,
Slicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

Racze się teraz za nami przyczynić do Niego,
Gdy Ty chcesz, On nie opuści człowieka grze-
sznego,
Slicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

O laskawa a miłosierna Panienko Tuchowska,
Słynie już po całym świecie, Twoja wielka laska,
Slicznas, piękna, przyjemna P. tuch.
Bądź od nas itd.

Daj żeby na serca padło, Twoim służebnikom,
Udziel aby iskiereczkę i nam też grzesznikom,

Slicznaś, piękna przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Pójdziemy tedy nie mieszkajmy Pannę przywi-
 tajmy,

Dodaj nam Panno pomocy, boć nam jej potrzeba,
 Ublagaj Synaczka swego co się na nas gniewa,
 Slicznaś, piękna, przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

Pokażże Mu swoje piersi, których On pożywał,
 Prośże za nami Panienko, by święty pokój dał,
 Ślicznaś piękna przyjemna P. tuch.
 Bądź od nas itd.

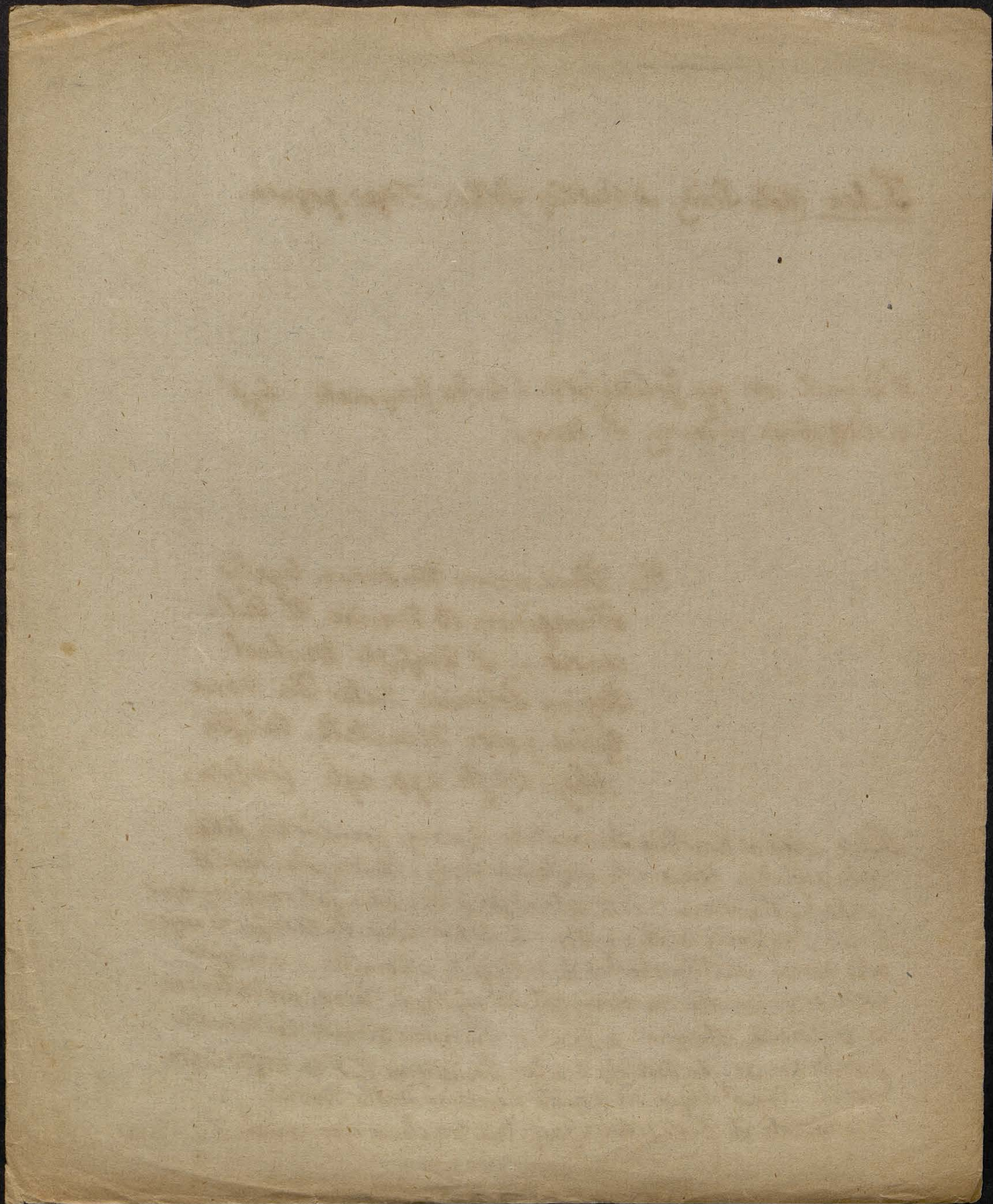

Tulce (koto Srody w Wielkiej Polsee) P. dyec. poznan.

W Tulcach wsi pp. Grudzińskich herbu Grzymata, był
r. 1669 obraz cudowny P. Maryi.

Ob. *Votiva novem Musarum legatio
ad imaginem B. Mariae V. Tul-
censis* — w Krafuski Michael:
*Regina Poloniae Mater Dei Maria
lyrica poesi decantata. Calisii
1669. 120 flr. 270-296. (wieszem)*

Tulce, wieś w Królestwie Poznańskiem, dycezyi poznańskiej, deka-
nacie środkim, leżąca koto miasteczek Srody i Zamieścola. Kościół
parafialny Narodzenia N. P. M. istniał już w XIII wieku, jak świadczy zapis
Przeworskiego wojewody Kalisk. z r. 1361. — R. 1529 dziedzic Łukasz Górka wóje-
woda poznań. wcielił probostwo do Kolegiaty w Kórniku, i w miejsce
drewnianego kościoła, murywany gotycki wystawił. Później probostwo zno-
wu od Kórnika odłączył, a dziedzic Władysław Hierusz Malinowski
kanonik poznań. do kościoła bractwa Powieszenia N. P. M. r. 1533 zapro-
wadził. — Odpust odbywa się w święto Narodzenia Matki Boskiej.
Opis kościoła ob. Łukaszczyca Józef: Opis kościołów w dyec. poznań. T. I. str. 341

Pytania: Maria matka Jezusowa... w Koszule Fuliglow-
skim pod Lwemysłem Kanon. Reg. Grobu Chrystu-
sowego, a w dziejachach dobrach J. B. Jezym.
L. Ludowiki z Mnichów Łożackiej H. W. K. K. K.
od 100 lat kaskami Stryga. Dekretom J. W. Sm.
X. Siemakowskiego na ten czas Biskupa Pryem:
obwieszczenia i publikowana, a teraz w 24-
wym portreie R. 1763 odrysowana. 4 to
(z tekem. Litawa i Koncya - stoi na Kłajcu)

Obraz w lasura jest to płaškorzeźba z drewna postaci przytoczona
do tablicy drewnianej obitej ponozwym exanitem, suknie posrebrana,
promienie rzeźbione
Ełwony odpust d. 2 lipca

Cudasi i Taski N. Maryi Panny w obrazie
 Kosciota Tuligowskiego kanoników grobu
 Chrystusowego. .. doznane przez K. Dioniz-
 zego Jaguścinieckiego S. J. D. kanoników
 grobu Chrystusowego konsyliarza proboszcza
 chełmskiego zebrane. 1769. Kraków w druk.
 Seminar. Akadem. 4to K. 3. 11. 202. (z ryćmi
 sztych. P. Maryjadow. tuligowsk. roku 1763)

17.20

(dobne oprav. f. 1763)
 (Galijski)

szlachecki (operacja Rudotowic)

(Kościół drewniany w Suligotwach wyftawit r. 1593 Mikotaj
Mzurowski dziedzic Rudotowic i Suligotw który r.
1446 Jan i Mikotaj Mzurowski oddal za konowi mie-
chowitów - r. 1624 spalili go Tatarzy; r. 1629 Adam
Nofkowitz pleban nowy wyftawit; wymirowano go
r. 1768 koftem Ludwika z Mnifachów Potockiej
Kafztelanowej Krak. i Mateusza Bondeckiego
generala miechowskiego. - Po wkrozeniu Turków
do Podola przyniesiono ten obraz przedftawiający
P. Marię ftojącą na mieftcu i trzymającą dziecię
Jezusa, z kudryniec i najprzed na topoli umieft-
czono o na początku XVIII wieku w kościele. Wskutek
reftanej Komisji Wftawu Hieronim Sierakowski
bisk. przem. r. 1745 ^{2. 2. 18. August} (obraz za cudowny ogłosit)

F. 1745 r. 1768
przeftawiony przez
pandecki

Tursk w. (dycecyja gniernieńska)

^{nad rzeką Prosną, wielko polne,}
 Tursko czyli Tursk wies (w dawnej dycecyji gniernieńskiej (w dawnym województwie Kaliszkim) dzisiaj w dycecyji gniern. w W. X. Poznani, powiat i okryg Pleszewski). Kościół tutejszy fajny z drewna pod tytułem Ś. Maryi istniał już w XV wieku, po spaleniu odbudował go z drewna Wojciech Lidmarowski pleban. ^{około r. 1710} Z powodu licznych procesy do tutejszego cudownego obrazu, zawęta r. 1777 dziedziczka Anna z Sołniewskich pierwowzem zamężciem Krzycka, drugiem Chlebowska Kasztelanowa Kaliska, staroscina liwska, opodal starego drewnianego kościoła, stawiać nowy murywany z cegły, po której śmierci (w r. 1783 zaszytej) pleban miejscowy Jan Zepomucyn Alojzy Karpieński, kościół ze składek w r. 1786 ukończył. Znajdujący się w tym kościele cudowny obraz N. P. ^(w wielkim ołtarzu) Maryi wyrażający proz Ś. Lanny ^{z najświętszego ciała} także Ś. Michała, Ś. Katarzynę i Ś. Barbarę, tak zwany Kotlerkowy ^{wodnemi farbami na malowanym} i papierze, bliźko z łokcia szeroki a więcej jak 1 1/2 łokcia wysoki, kupił od obraznika ^{przed 100 laty} Jan Biadata gościny ze wsi Lenartowic, mił od Turska, i dat go x. Franciszkowi Biesiotowskiemu plebanowi lenartowickiemu poświęcić i przyklepić go na ścianie w chacie. Gdy obraz ten wilgotny od ściany odpadał, ^(9 czerwca) wyniosł go tenże Biadata dla osuszenia przed chatą d. 24 Maja 1864. Nagle przy pogodzie bez wiatru zerwał się obraz i ^(zjawit się) wzbiorzył się w górę po nad lasy uleciał, i dopiero w Tursku

Pleban tamtejszy x.
Karimierz Gorzewicz
umieścił go w Kosciółce.

mile od Lenartowic, na tem miejscu gdzie później r. 1777
nowy kościół stawiać zaczęto, upadł. Gdy przy tymże ztożo-
nym w Kosciółce w Tursku obrazie święte się uroda działy,
dekretem Koncyliu z Topolki z d. 29 Maja roku 1679 r. x. Franciszek Xaw. Radolinski prokurator generalny
ogłosił go r. (1765) Officyat generalny Towarzystwa cudownego obrazu.
Obraz ten d. 28 Września 1786 za staraniem proboszcza x.
Jana Nep. Aloiz. Karpieńskiego ze starego kościoła do no-
wego wroczyście przeniesiony został.
(Obraz jest kopią cudownego obrazu w Maria Zell w wyższej Styryji jak smiałay
wydrukowany przypis na obrazie)

(Kazanie na Przeprowadzeniu wstawionego Obrazu
Najśw. Maryi P. w Tursku, do nowo wymurowane s
go kościoła miast d. 28 Września r. 1786 przez
x. Gabriela Cedrowicza kanonika Kępczyńskiego, pleba-
na opatowskiego, stypskiego, kasnowiejskiego i kot-
wojewodzkiego, Kaliskich. W Kaliszu w drukarni
J. O. Xia Jmci Prymasa Arcybiskupa Gniezna 1786.
8° Kart 40 (Kart b: l. 9. A - E 2) - ded. Ludwikowi An-
toniemu Roszkowskiemu... Cedrowicz. (W notach
do Kazania jest kilka szeregów do historii obrazu,
w końcu: Obrządek przeniesienia obrazu d. 28 Wrzes-
nia 1786.) (x. Gabriel Cedrowicz był 1801-1808 proboszczem w
Tursku bibl. Polk.)

Ob. Tygodnik Katol. 1861 r. str. 237.
Kalendarz Katol. 1887 Sierpień.

(Miartha Karol.) Cześć Maryi na Karły czas. Mikolaj 1889.
str. 243, z drzeworyt. nizerunkiem obrazu.

Zamieszka z Turska zawierająca historię cudownego obrazu Matki
Bożkiej Turskiej, krótkie żywoty S. Michala, S. Katarzyny i S. Barbary,
pieśń o N. Maryi P. i w teny modlitwy, zebrał i wydał J. Chojiszewski.
Poznań, u wydawcy H. Chmielewskiego 1881. 8° str. 16.

Dzieje cudownego obrazu N. Maryi Lanny i Kościoła
w Tursku z dodatkiem modlitw i pieśni opracował
X. Tomasz Basiniński pleban miejscowy i dziekan
dek. pleszewskiego. Czysty dochód na dywony
w Tursku. Gniezno, nakładem autora, drukiem
J. B. Langiego 1882. 8° K. 2 str. 71. i

str. 4-15 (Dzieje Kościoła i cudownego obrazu)

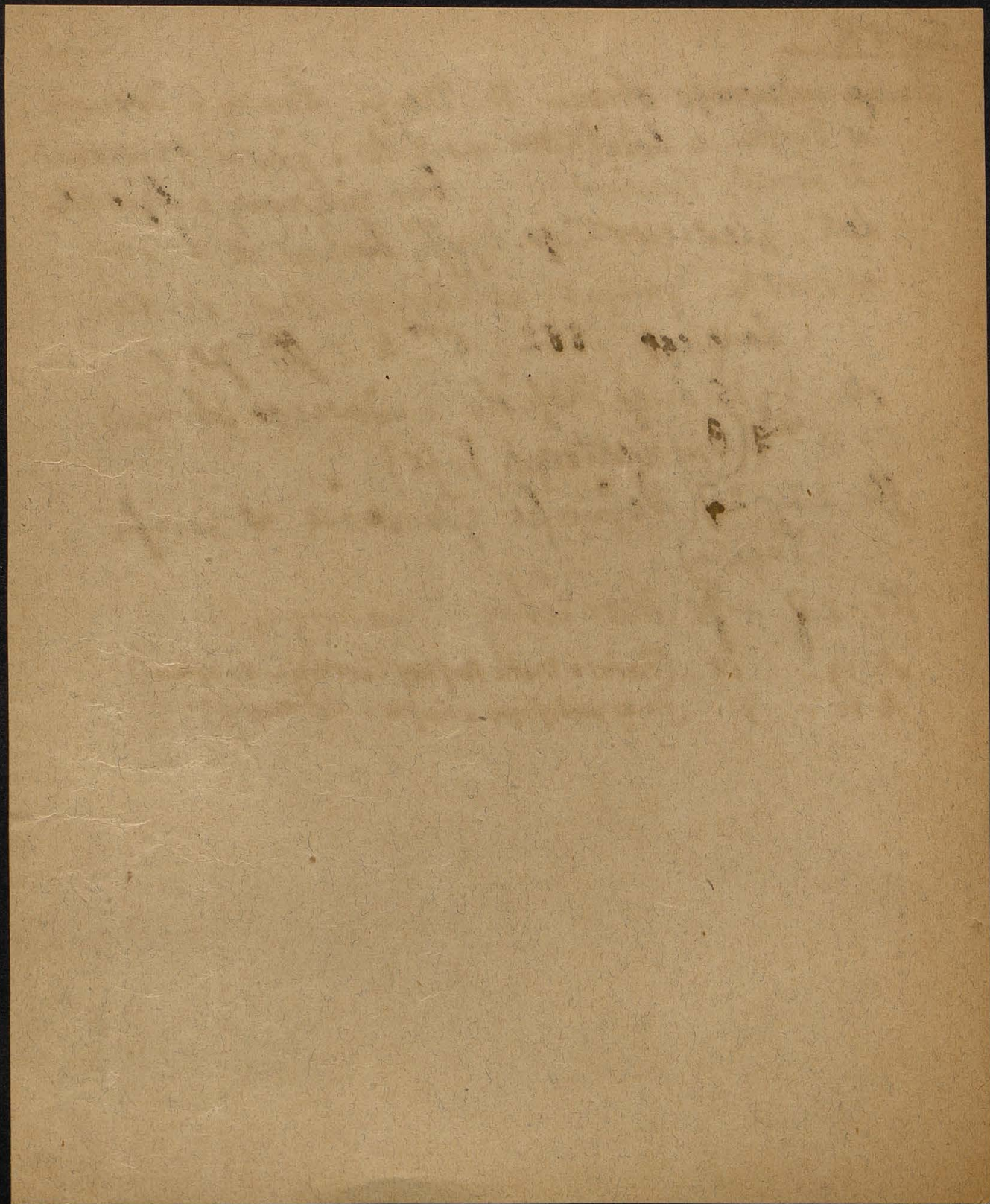
str. 15-²²2 (Opis niektórych Tursk)

str. 22-27 (Ważniejsze zdarzenia w parafii
Turskiej)

str. 27-⁴⁸48 (Modlitwy i nabożeństwa)

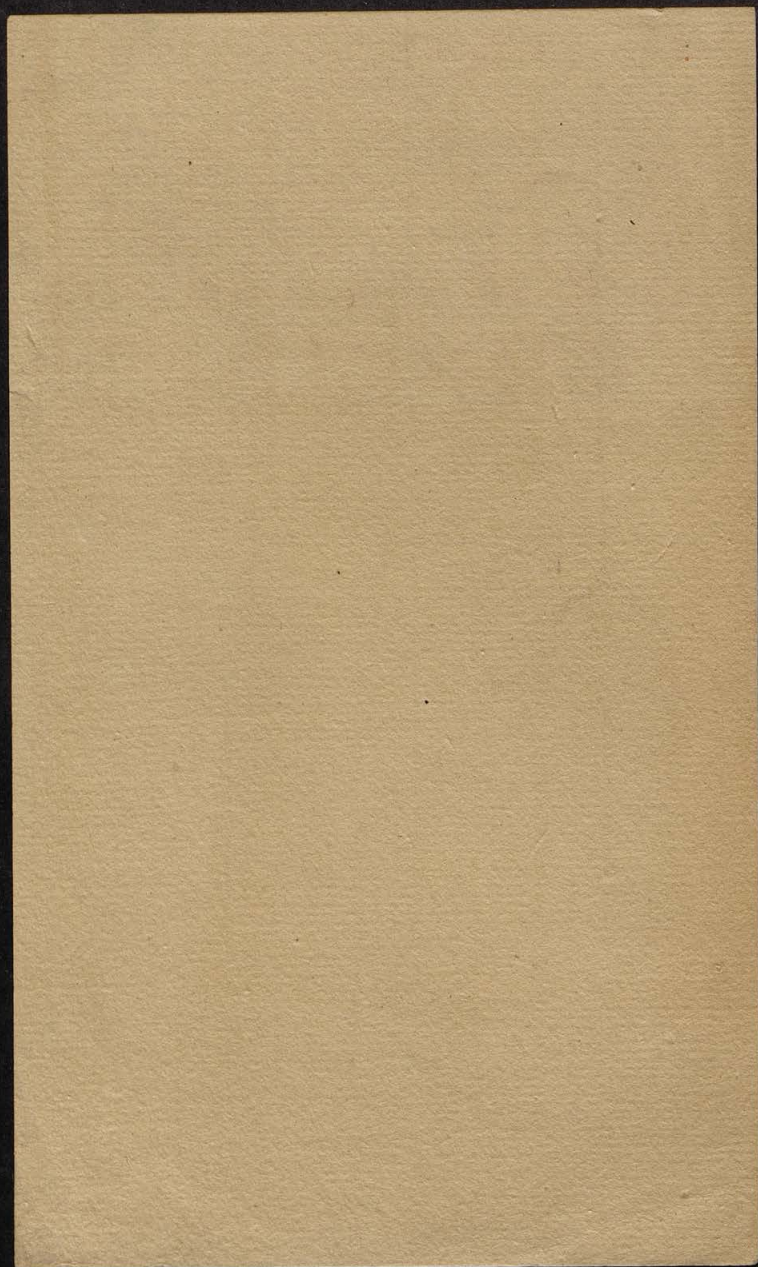
str. 48-55 (Pieśni o Matce Bożej Turskiej - 52 notami)

str. 62-71. (Szereg proboszczów w Tursku - Dobrotliwych)

Turok

Nowe Pièoni. Marsz Turzycy dla
Lotników postępujących do N. P. Maryi
Turoskiej. Sycow druk u F. Heinze.
(Kobylagora, nakładem od F. Scholz)
8vo kart 4.

Władza duchowna, uważając za potrzebę diecezjalną, przeznaczyła i translokowała od I. Lipca r. b. następujących praesbyterów na posady duchowne:

X. Felixa Grandkowskiego na wikaryusza do Obry i Wolsztyna,
X. Rocha Kościelskiego, na wikaryusza do Czempinia,
X. Andrzeja Kamińskiego z Sierakowa, na drugiego wikaryusza do Borku, a X. Kazimierza Rosińskiego do Sierakowa,
X. Reinholda Myllera z Rogoźna na wikaryusza do Miejskiej-górki, a w jego miejsce X. Felixa Wartenberga do Rogoźna,
X. Ignacego Kamińskiego z Stęszewa na wikaryusza do Bród, a X. Terczwickiego do Stęszewa.

X. Walterbacha z Wielenia do Koźmina, a w jego miejsce X. Stanisława Goreckiego do Wielenia.

X. Felixa Frankenberga na wikaryusza do Wysokoci w miejscu X. Sulkowskiego, któremu powierzono zarząd przez kommandę nad kościołem i parafią w Gieciu.

JX. Muszyński, dotychczasowy wikaryusz w Lussowie, otrzymał prezenta na plebanią w Rusku, dokąd jako kommandarż przesiedla się od Igo Lipca r. b.

Pewna dobroczynna osoba, nie życząca sobie przez skromność być wymienioną, ofiarowała kościołowi w Dembinie w roku zeszłym Tal. 100 na sprawienie obrazu Matki Boskiej Wniebowstąpienia, mającego być umieszczonym w wielkim ołtarzu w tacecznym kościele. Taż sama pobożna osoba i w roku bieżącym darowała na cel powyższy Tal. 50, którą to ofiarę taceczne kolegium kościelne z wdzięcznością przyjęło. Oby ten czyn pobożny znalazł naśladowców!

(Koresp.) **Koźmin** 20. Czerwca. Chociaż to nie nowości ale starożytnie rzeczy, sądzimy, iż zajmować będą czytelników *Tygodnika* szczegóły, podane z dawnego kazania o cudownym obrazie Matki Boskiej w Tursku. Zyczyćby wypadało, iżby kto podjął się opisem i historią miejsc cudownych i obrazów Najświętszej Panny w Polsce, i Niency i Franey podobne dzieła już mają. Czyżby się mógł kto zająć napisaniem dzieła: Geografia święta ziem polskich, Królów i Maryilenniczych?

Choć to nie kronika Turskiego kościoła w dekanacie Pleszewskim, może jednak być do niej miły przyczynek, który wyciągam z notatek pod tytułem: „kazania na przeprowadzenie wstawionego obrazu Najśw. Maryi Panny w Tursku do nowo wymurowanego kościoła, dnia 28. Września roku 1788. przez X. Gabriela Cedrowicza; kanonika Leczyckiego plebana Opatowskiego i Słupskiego, kaznodzieję szkół wojewódzkich Kaliskich. Druk w Kaliszu w drukarni J. O. Xięcia Prymasa Arcybiskupa Gnieźnieńskiego r. 1788.

Jakoż, kościół w Tursku, mówi ów kaznodzieja: „r. 1777. dnia 27. Lipca zaczęty.“ Był proboszczem miejscowym W. J. X. Józef Przyłucki, podówczas Kaliskich, a teraz szkół Wielkopolskich wydziałowy rektor, kanonik Kaliski. Ten maż zasług, nauki i przyniów pełen, wiele tam dobrego poczynił. Pierwszy kamień kładł W. J. X. Stanisław Gorzewicz, kanonik Łowicki, proboszcz Gołuchowski, między innymi dobrodziejami tego kościoła i on dobrze tu czyniący i J. W. Jędmós Pani Anna z Świnarskich, pierwszemu zamężciem Krzycka, drugiem Chlebowska, kasztelanowa Kaliska, starościna Liwska, jak z wielką swoją i wszystkich radością, w roku pomienionym zaczęła ten tak wspaniały, a na tém miejscu potrzebny kościół; tak do połowy wyprowadziwszy go, z niezmiernym żalem swoich poddanych i obcych w r. 1783. w sam dzień św. Wojciecha żyć pozostela, a zatem i kościół co do murów w górę się zaprzestał!

Pierwiastkowo obraz Najśw. Maryi Panny Turskiej znajdował się w wsi Lenartowice. Tak bowiem X. Cedrowicz w przypisku do swego kazania opowiada: „Wies Lenartowice na miłe od Turska. Tam Jan Biadała, oszczynny natenczas, kupił ten obraz od obraznika, i dał go Jmci Xiedzu Franciszkowi Miesiołowskiemu plebanowi Lenartowskiemu, poświęcić, u którego Biadała był przez 3 lata. Obraz to, jak nazywają, kolderkowy z papieru, blisko 3 łokcie szeroki, a na wwyż więcej jak półtora łokcia, wyrażający, prócz Najśw. Panny, św. Michała, św. Katarzynę i św. Barbare. Przeniósłszy się potem na chałupne Biadała, wziął z sobą i obraz. Przylepiał go na ścianie, gdzie po dwakroć odpadał.

Zwiniony i wilgotny, razu pewnego wyniósł przed chałupę swoje i na pretach od grochu białego, między wierzbami go położył, aby wyschł. Gdy zadzwoniono na nieszpory o godzinie trzeciej, w oczach Jmci X. tacecznego plebana, Jana Biadala, Jakóba Włodarza, i innych wielu, którzy pod przysięgą to widzenie przed wyznaczonymi na to od zwierzchności duchownej stwierdzili, uniósł się ku kościołowi, potem zbliżył się w górę po nad lasami do Turska przybył powietrzem i 4 rogami tu, gdzie murowany kościół, na piasku, z tém większym wszystkich podziwieniem, że i dzień wcale był pogodny, bez najmniejszego wiatru i obraz nie sam był, ale z utkwioną jeniolą stanął. Dzieło się to w Sobotę przed Zielonemi Świątkami r. 1764. dnia 24. Maja.“

W dalszych przypiskach X. Cedrowicz, wymienia ofiarujących datki na kościół w Tursku; między innymi tak mówi w przypisku:

„J. W. Jmci Pani Katarzyna z Tworzyńskich Gajewska, kasztelanowa Rogalińska, przejeżdżając przez Tursko, dała kilkadziesiąt czerwonych złotych. Pani ta, ztąd największej pochwały godna, że chwali nie pragnie, nie chcą pewnie nawet o tém wiedzieć, co się tu pisze, a jak jest w Bogu zatopiona, tak też wyłana dla Boga. W. J. Pan Ignacy Suchorzewski, iż innych podług możliwości też coś czyniących pomine, (których imiona ku późnej na tém miejscu pamięci, a wiecznej przed Bogiem, zapisane są) dał też różnemi czasy do kilkadziesiąt, myśląc i o swym kościele, który w Bardzie, dobrach swych, muruje.“

Dalej mówi autor:

„Pracowity Jan z pod Czestochowy (nazwiska się nie kładzie, bo tak chciał wyraźnie) wtedy, gdy nie było o czém już i robić, przyszedł na to miejsce i w ręce pasterskie ofiarę złożył. Imi pracowity ludzie, co mogli, czynili. Kilka tysięcy złotych od Wielmożnych Jeh Mość Państwa Felicyana i Mareyanny z Mycielskich, Wierchlejskich, Pod-Sędkowstwa Kaliskich, na tę świątynia jest ofiarowanych. Udział ten łaski pamiętny będzie w tej świątyni Bożej i pójdzie w zapis wnczego imienia wraz z babki imieniami.“

W kazaniu samem i ten robi wykrzyknik autor:

„Czy przecież to Królowa Aniołów i Nieba, Matka Boga naszego, Pani nas wszystkich; a toć wieciej powiem, Narodzie Polski, Królowa to twoja, Regina poloniae.“ W przypisku do powyższego autor powiada:

„Tak właśnie N. M. Panna kazała się nazywać W. X. Juljuszwowi Mancinellemu S. Jezu. Ten maż apostołski po Europie i Afryce wielkimi cudami za żywota i po śmierci wstawiony, mówiąc Litaniae, usłyszał od N. M. Panny. A czemu mnie Królową Polską nie zowiesz; bo ja to Królestwo wiele kocham dla osoblwego ku mnie nabożeństwa. Ma to w kalendarzu swoim X. Jan Poszakowski pod d. 14. Sierpnia i W. X. Jan Kwiatkiewicz w rocznych dziejach kościelnych pod r. 1618., gdzie liczba S. Dalby to Najwyższy Pan, abyśmy Polacy odpowiadali wyrazem tej Królowej naszej! Odpowiemy zaś, jeśli Ojców naszych pójdziemy przykładem w nabożeństwie ku Niej.“

Z różnych dalekich stron różne niesiono do cudownego obrazu Turskiego kościoła ofiary i tak w jednym z przypisków oświadcza autor:

„W r. 1785. d. 10. Listopada Szymon Szafranski, Tracz, przywoził z Rusi komet i teleg, z chętnego i mocnego i siemię postanowienia dwa wielkie dzwonki miłego dźwięku z literami, jak zwyczajnie po naszych kładą się polskie lub łacińskie, tak tamte z ruskimi. Jeden zda się, za najmniejszy do wielkich dzwonów, a drugi na kościół. Kupił je z krwawej swęj pracy w Kolkach, miasteczku na Wołyniu za Łuckiem. Dał za nie kilka set złotych.“ Przewodzi autor w przypisku o Hostyach świętych, w Turskim kościele złożonych następnęj osnowy:

„O tych Hostyach, które ja na swoje oczy widziałem, i kto chce, w Tursku widzieć je może, cała rzecz się tak ma: Pewien zły końcem przystąpiwszy do Ciała Pańskiego, przysięgłszy Go, wyjął z ust i schował. Wyszedłszy z Turska, dla zgrzyotu sumienia dalej iść nie mógł. Skruszony tedy na sercu, wrócił się, oddał komunikant, wyznawszy jawnie, co zrobił. Cyrograf od niego oddany, spalony. Drugi komunikant nie wiedzieć, jakim sposobem posłiniony i przedzielony, gdy ludzie dali znać, jest wzięty i zachowany.“

W przypisku błaga o błogosławieństwo Niebios kaznodzieja, dla dobroczynców kościoła Turskiego, oświadcza: „J. W. Jmci Pani Weronice z Krzyckich pierwszém zamężciem Mycielskiej, drugiem Garczyńskiej, Generalowy Wojsk Koronnych J. K. M. wraz z Ję Synami i Córami. Ta Pani między innymi dobrodziejstw i to uczyniła temu kościołowi, że jej nakładem przed Utajonym w Naśw. Sakramencie Bogiem, dniem i nocą lampa się pali. Godna tym większej pochwały, im rzecz przywoitza, ba owszem konieczna, aby po kościółkach wyciąg ten palenia się lampy zachowany był.“

„Prócz dobrodziejów wwyż położonych, są także W. Jmcość Państwo Franciszek i Katarzyna z Rudnickich Pruscy, Łowstowo-Przemyscy; toż W. Jmci Pan Szymon Rudnicki. Między temi dobrodziejami i tacy policzyć się mogą, co do pomnożenia nabożeństwa ku tej Matce Boga przyłożyli się. Ci zaś są Wielmożny Jmci Pan Ignacy Zagajewski, Stołnik Kowalski i W. Jmci Pan Alexander Chlebowski.“

W przypisku daje znać kaznodzieja, że przy wprowadzeniu obrazu z starego kościółka Turskiego do nowo zbudowanego, asystowało uroczystościom ówczesne wojsko polskie, pod dowództwem W. Jmci Pana Ignacego Hoffmanna, Pułkownika regimentu Szeftowa J. W. Jmci Pana Ozanowskiego. Oznajmia kaznodzieja w przypisku, iż ówczesnym pasterzem parafii kościoła Turski go był X. Nepomucen Alojzy Karpiński. A kapłan ten, mówi autor, miejsen temu z dawna zasłużony, teraz zaś wcale użyteczny, krząta się jak może, w dobry sposób myślać. Właśnie taki, w tym wieku,

i na takie miejsce, gdzie i nabożeństwo pięknym porządkiem bez przesad prowadzi i w okolicznościach, dotyczących się obrazu nie na lada powieści przestaje, lecz prawdy dochodząc, rzeczy dowodne tylko w zapis kładzie i na co świat szmerze, tych czasów względem kościołów nie czynny, bez najmniejszego przykrzenia się komu, około potrzeb kościelnych zabiega.

Obrządek przeniesienia obrazu,

które na dzień 28. Września 1786. r. przypadło.

Między dawnym i nowo wymurowanym kościołem, wystawiono szpaler na 3 łokcie wysoki, z świeczny gładko ułożony, na 400 łokci długi, z którego wynikały taxowe drzewa, a między nimi 100 piramid, na wierzchu kagańce dzwigających. Od piramid do piramid spuszczone były festony, lampami oliwnymi napełnione, całemu zaś szpalerowi zamiast bramy, początkowały dwa okrągłe obeliski, stolarską pracą kształtnie wyrobione, wstęgami szerokiemi w figurę spiralną okrążane i świecami napełnione.

Ściany kościelne wewnątrz powleczone były karmazynowym adamaszynym obiciem, a do niego na wstęgach paliowych przypięte zwierciadłowe lustra z świecami jarzącemi. Wielki ołtarz tym kształtem ubrano. W samym jego środku wystawiono wspinały purpurowy, suto złotem szamerowany Majestat, którego kopuła na dwu gradusikach unosiła kosz złoisty, włoskami kwiatami napełniony. Pod Majestatem stał stół srebrnymi blachami obity, a na wierzchu jego kilka par lichtarzy srebrnych, na sabasikach świece jarzące dzwigających.

Nad stołem unosił się duży Orzeł Polski, rzunięty z herbem królewskim w piersiach, uszykowany do dzwigania obrazu cudownego między rozciągnięciem skrzydłami; w dziobie trzymał koronę, a w szponach złoty napis: Salve Regina. Orzeł ten oznaczał wdzięczność Korony Polskiej, za cudowną swą Królowej łaskę i opiekę, gdyż w wigilią świętej tego samego roku, w którym miano obierać Najświętszego łaskawie nam dziś panującego króla Jmci P. M. ten obraz Maryi Najświętszej z SS. Michałem, Barbarą i Katarzyną zjawił się i ze wsi Lenartowice do Turka przez powietrze wyżej wszystkich borów (na co wielu świadków patrzyło) cudownie był przeniesiony. Obok Majestatu pomiędzy słupami ołtarzowemi, stały cztery kilałokciowe girydony kształtnie tożsone, suto złote, perłkami opuszczanemi przyozdobione, świec jarzących kilkadziesiąt na sobie dzwigając, a między girydonami na dużych srebrnych lichtarzach świece jarzące znacznej wagi.

Porządek nabożeństwa.

Wprowadzenie tego obrazu w wigilią św. Michała poczęto od missey apostołskiej, przez XX. Reformatorów prowincyi Wielkopolskiej, odprawionej przy licznych kompaniach z miast i wsi, jako to: z Pleszewa, Ostrowa, Gołuchowa etc. — Gdy się już dobrze zamierzcho, wydano z armat ognia, rozpalono na szpalerze rzęście światła, które przy buchających płomieniach z zapalonych kagańców paradnie całą drogę do kościoła objaśniało.

Wprzód, niż ruszyła processya z kościoła starego, zaczęło się kazanie, miane przez W. Jmci X. Mikołaja Karczewskiego proboszcza Krolikowskiego. Po kazaniu przy ponowieniu rzęstego bicia z armat, ruszyła processya tym porządkiem: za poprzedzającymi kompaniami i licznem duchowieństwem, czterej Lewitowie w dalmatykach nieśli obraz wzmiankowany, za obrazem celebrujący W. Jmci X. Kirczewski, dziekan kapituły Chockiej, niósł Przenajświętszy Sakrament Ołtarza przy nieustannem biciu z armat, dawaniu ognia z ręcznej strzelby od assistującej milicyi garnizonu Kaliskiego, odgłosie kapeli i okrzyku do łez pobudzającym wiernych zgromadzonych. Skoro w szpaler weszła processya, zaczęto palić świece rzymskie, a obok race i różne sztuki pirotechniczne puszczano. Wnieiony obraz postawiono między skrzydłami Ołtarza wspomnianego wyżej. Zaczęły się nieszpory, po nich kazanie stósowne do tej okoliczności; pierwsze w tym kościele miał W. Jmci X. Cedrowicz, kanonik Łeczycki, proboszcz Opatowski, kaznodzięca szkół wojewódzkich Kaliskich; po tym nastąpił przy fajerwerkach koniec nabożeństwa około północy.

Nazajutrz sumę celebrował W. Jmci X. Betkowski, kustosz kolegiaty Chockiej, kazanie miał X. Bernard Zołądkiewicz, gwardyan Konński, Reformator. Dnia drugiego celebrował W. Jmci X. Cerekwicki, kanonik Kaliski, dziekan Pleszewski, proboszcz z Koryt. Dnia trzeciego celebrował W. Jmci X. Stanisław Gorzewicz, kanonik Łowicki, proboszcz Gołuchowski. Kazania Xieża Missyonarze przez cały czas ten odprawiali. Co wieczór fajerwerk przy iluminacjach palono przy rzęstym biciu z armat.

Podczas tego nabożeństwa komunikowało ludzi około 9000. Nawróciło się do kościoła św. dyssydentów czterech.

ARCHIDIECEZYJA LWOWSKA.

(Korespondencya Urzędowa.) **Lwów** dnia 21. Czerwca 1861.

I. X. Jan Janicki, dziekan Tarnopolski i pleban w Opryłowcach, otrzymał ustym Expositorii canonicalis.
X. Józef Nowakowski otrzymał kanoniczną instytucją na probostwo w Żółkwi.

X. Felix Tarczyński otrzymał prezentę na plebanią w Magierowie.

Administratorami wujających plebanii zostali:

X. Józef Kruczek w Felicenthal (parafia przeniesiona teraz z Klimca.)

X. Michał Falkiewicz w Kulikowie.

X. Władysław Wagner w Tarnopolu.

X. Saturnin Michalewski w Budyłowiu.

Prócz tego:

X. Antoni Kiernik ze Złoczowa, został wysłany jako „Cooperator expositus“ do Podhorzec, gdzie z fundacyi JW. Leona Hr. Rzewuskiego wkrótce nowa parafia erygowana będzie.

X. Teodor Ostrowski wikary z Kozłowa przeniesiony do Złoczowa.

X. Marcin Urysz wikary z Sassoowa przeniesiony do Zaleszczyk.

X. Adam Suski otrzymał Applikatę na wikarego w Kozłowie

II. Umarli zaś:

X. Kandyd Michałkiewicz, Dominikan i wikary w Czortkowie

18. Maja,

X. Józef Tarnawiecki, proboszcz w Tarnopolu, 20. Maja.

III. Na dniu 19. b. m. odbyły się we Lwowie kapituły OO. Franciszkanów i OO. Dominikanów. — U OO. Franciszkanów po wtórnie obrani zostali: O. Klemens Kobak, prowincyałem, — O. Paweł Gracowski, gwardyanem konwentu św. Stanisława obok Halicza, — i O. Piotr Kowalik, gwardyanem konwentu w Horyńcu. — Nowo zaś obranym został: O. Mikołaj Klimek, gwardyanem konwentu Lwowskiego. — U OO. Dominikanów zostali powtórnie obrani (za osobną dyspensą O. Jenerala quoad interstia): O. Ambroży Waiss, przeorem w Jezupolu, a O. Alexander Mozolowski, przeorem w Czortkowie. — Nowo zaś obrani zostali: O. Franciszek Jarzebiński, przeorem we Lwowie, — O. Dalmacy Uryjczew, przeorem w Podkaminieniu, — O. Pius Zlamal, przeorem w Żółkwi, O. Daniel Babel, przeorem w Tyśmienicy, — O. Cesałw Liss, przeorem w Bohorodeczanach, — O. Dominik Babel, przeorem w Potoku.

W skutek tych wyborów, wszyscy nowo wybrani przeorowie obejmują administracyę parafii, onym konwentom poruczonych.

Prócz tego następujące przeniesienia uchwalono.

O. Benedykt Hirtkowski z Tyśmienicy jako wikary do Czortkowa.

O. Jacek Czechowicz z Potoka, jako Cooperator expositus do Krotoszyzna.

O. Idzi Wojta z Tyśmienicy, jako Cooperator expositus do Kościejowa.

O. Sebastian Flissowski z Kościejowa, jako wikary do Podkaminienia.

O. Jordan Wajtaler z Jezupola, jako wikary do Tyśmienicy.

O. Cyryn Jrlwek z Podkaminienia jako wikary do Jezupola.

O. Benedykt Panek z Podkaminienia, jako wikary do Lwowa.

O. Apollinary Grodecki z Dzikowa, jako wikary i Magister Novitiorum do Lwowa.

O. Floryan Lemiński, Jubilat z Jarosławia na spokojne mieszkanie do Podkaminienia.

O. Hieronim Niemezanowski po ukończonym kursie teologii ma być posłany jako wikary do Bohorodeczan.

IV. Na Bułgarów wpłynęło do naszego konsystorza po dzień dzisiejszy (21. Czerwca) następujące składki:

Wahut Austryacką. 221 Zł. 92½ cent.

Z kościoła Lwowskich: z kościoła katedralnego i prócz tego: w złocie: 2 dukaty Austryackie, 1 dukat holenderski i 1 pierścionek złoty — w srebrze: 1 moneta na 1 Zł. W. A. — 1 cwanecygier stary, i 1 moneta rosyjska na 10 kopiejek.

Z kościoła Jeznickiego, Św. Piotra i Pawła prócz tego 1 krzyżyk złoty — i 3 guziczki do koszul — srebrem zaś: 3 talary bawarskie, 1 pótalar węgierski, 1 cwanecygier stary, 1 cwanecygier nowy, 1 moneta na 3 kr. Mon. konw. i malutki obrazek N. P. Maryi malowany na porcellanie.

Allumni wiekszego seminarium . . . . . 10 „ 20 „

Z kościoła OO. Karmelitów . . . . . 59 „ 93 „

Z Parafii Bożego Ciała (OO. Dominikanów) . . . . . 42 „ 10 „

„ Św. Andrzeja Ap. (OO. Bernardynów) . . . . . 26 „ 30 „

„ Św. Maryi Magdaleny . . . . . 21 „ 20 „

„ Św. Antoniego . . . . . 16 „ 86 „

„ Św. Mikołaja . . . . . 15 „ — „

„ N. P. M. Śnieżnej . . . . . 13 „ 40 „

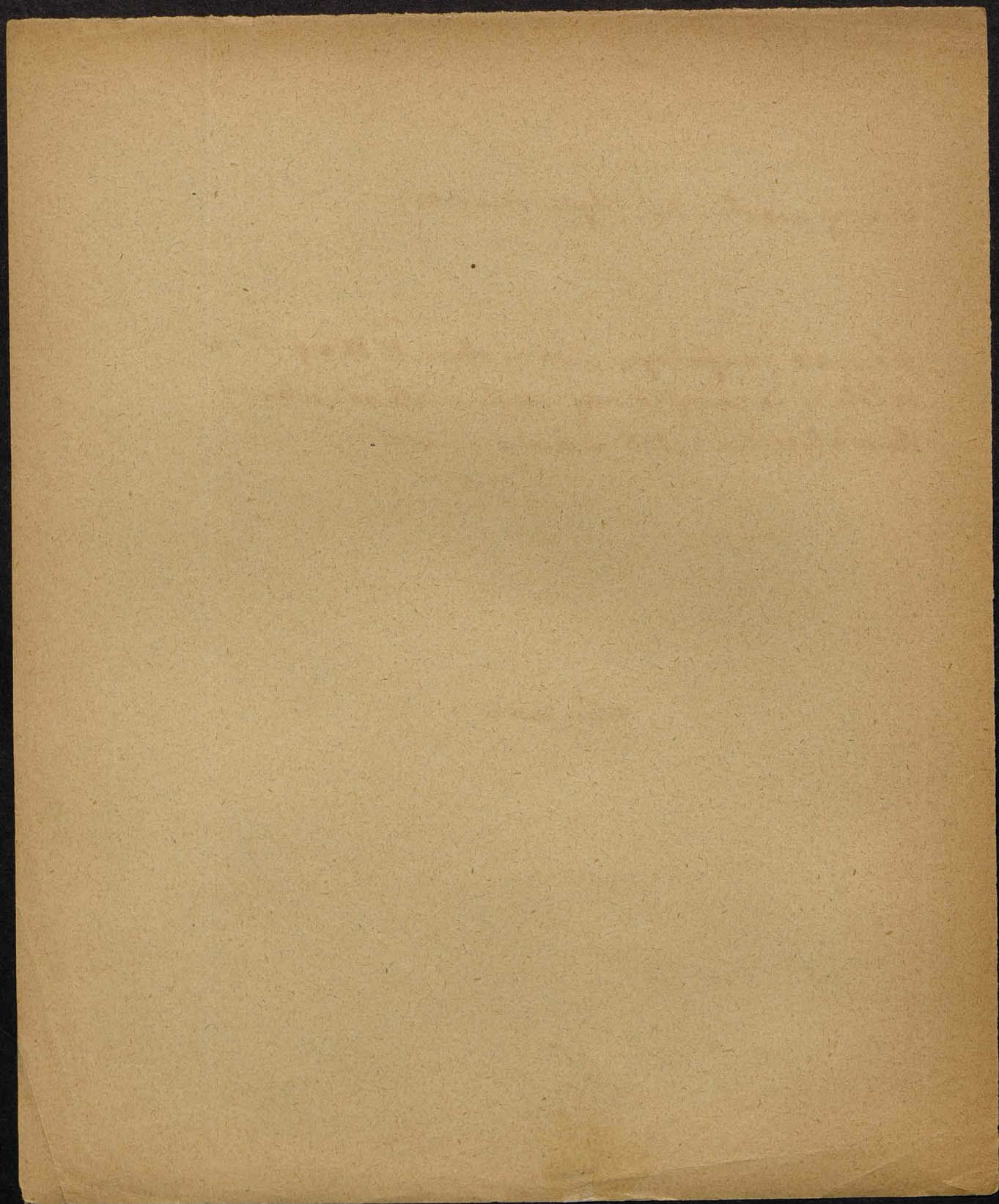
„ Św. Anny . . . . . 6 „ 59 „

„ Św. Marcina . . . . . 6 „ 59 „

Twery miasteczko (dyec. zmuńska)

W kościele parafialnym cudowny obraz N. Maryi P., która
ry Potocki na pamiątkę swej niewoli u Tatarów, zostawszy
starostą twerskim r. 1650 w dworze umieścił.

Wolowiczewski I. 217.

Tynna

Obraz Bogurodzicy trzymającej dzieciątko Jezus, sty- (podobny do slaty z pami-
nat już w r. 1650 cudami (Krafcuski 80111: Regina Poloniae Xie.) nawiązuje do legendy
ac Universi Mater Dei Maria lyrice poesi decantata. Calisii chowpskiego)
1669. 120 pag. 169). Podczas zajęcia Podola przez Turków prze-
wieziony najprzód do Kamienica podolskiego a potem do
Lwowa, skąd dopiero w XVIII wieku wrócił do Tynny.

Kościół wymiarowana r. 1750 Teresą z Poiejów Hłumiecka
Hłumiecka Koron. - Stawne odpuasty odbywają się d. 2 lipca
w tem miasteczku - w dyec. kamienieck. - Obraz malowany
na drewnie wysoki 2 arsyfny 4 werszki, szeroki 1 arsyfny 4 werszki, w wie 1 kimelstarna
kościółka parafialnego, ma bukienkę srebrną pozłacaną. Do r. 1597 był w kłopotach
Hłumieckich

(Przezdziński Alexand: Podole, Wołyn, Ukraina
obrazy miejsc i czaow. Wilno 1841. 8° Tom II
str. 19 - Marceżyński Wawrz: Statystyczne
topograficzne i historyczne opisanie guber-
ni Podolskiej. Wilno 1820. 8. T. I str. 254)
- Obraz D. P. w Tynnie chromolitogr
(z wyciekem kofuła) in (Kof-
Fajans w Waszawie - Tygodnik illustr.
waszaw.) - Tynna przez A. Rollego w Kalen-
daru illustr. waszaw. Jaworskiego 1867)
- Tygodnik illustr. IX. 116. - Dalsiński: Staroz. Polok.
T. II. Cz. II str. 959.)

F przez Bolesława z Ukrainy

Jest medalik -
Scurus Podoliae et antemurale Poloniae in gratia
sissime sua imagine lamtiliforma et ad mirabilis Deipara
Villaria Tynensis, Illustrissimo et excellentissimo d. d. Ignatio
de Ryckti Hłumieck. Episcopo Regni Fundatori suo dedicata
A. D. 1751 a D. J. F. P. Tynne. (Tynna?)

Synna wieś leży po obu brzegach rzeki Sarnawki, należała do dóbr
 Krolewskich. Około r. 1598 Tomasz Humiński towarz podolski dziejący
 ca Synny na miejscu drewnianego kościoła wystawił marmurowy i cudowny
 obraz w nim umiesił (zabył) zaś te dobra przez zamianę r. 1597 Wojciech
 Humiński. Marcin Kalinowski hetman polny kor. wojewoda brański. wybił
 jego na wyprawę przeciw Tatarom polecił się Angarodzie w Synnie i Kos-
 ciółowi 50000 zfp. zapisał. - Urban VIII r. 1640 nadał odpust na dzień 2
 Lipca. Dla rozruchów wojennych r. 1656 przeniesiono obraz do Katedry
 ry w Kamieńcu Podolskim [a po zajęciu takowego przez Turków r. 1672 do far-
 nowa na pograniczu powiatu trybowelskiego, później do Katedry lwowskiej
 z tamąd do Debowiczek w ziemi Tułowickiej, dalej do Dzwonów pod Prze-
 myślem, do Krynicy na Ładolu wreszcie do Kaplicy zamkowej w Rykutach pod
 Kamieńcem podolskim. Po ustąpieniu Turków z Ładola wystawił Stefan Humiński
 wojewoda podolski 1717 nowy kościół w Synnie, który Rzymian
 ski biskup konsekrował, w nim umieszczono wielkim obrazem cudowny obraz
 błony podobny kościół zapisał Stanisław r. 1750 Teresa z Paucjów żona Józefa
 Humińskiego, ukończony 1784. - R. 1719 Jan Młicki podkowiak wojak
 kor. osiadłszy w Synnie zapisał kościółowi 6000 zfp. na 3 mce tygodniowo
 za duszę Jana III. - R. 1648 zrabowali Turcy Chmielnicki Synny, przy-
 uem jeden Tatarzyn ciął zabił w obraz. - R. 1734 hajdamacy pod dowództwem
 Wiercia zrabowali kościół. Po Humińskim dostata re Synna Godzkin.
 Główne odpusty d. 1-3 Lipca.

[przez Krysytynę z
 Potolskich wdowę po
 Aleksandra Humińskiego
 i prawniczkę Izabellę
 Humińską dziedziczkę
 podolską

Uchanie miasteczko (dyceez. lubelska)

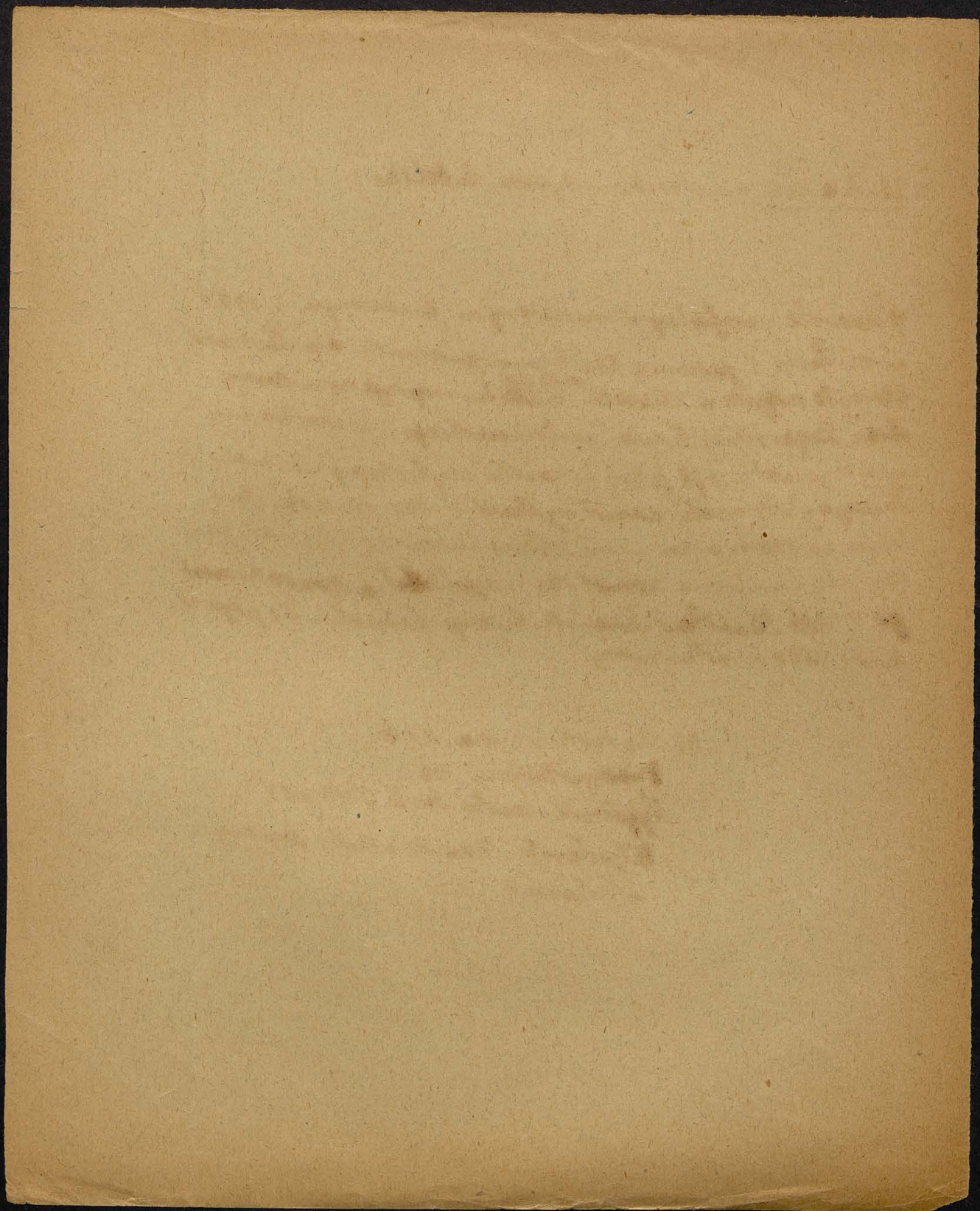
W kościele parafialnym murywanym fundowanym r. 1483 przez Pawła z Jasienca Kasztelana randoński. dla Paulinów którzy to miejsce w XVI wieku ^(okolo 1577) opuścili; znajduje się cudowny obraz Bogarodzicy (kopia Czeczowskiego); probostwo przy nim erygował r. 1578 Jakób Uchański arcybiskup gnieźnieński. Dzisiejszy wspierający kościół wystawił r. 1602 Szymon Damiłowicz podskarbi w. kor. z żoną Heleną Uchańską. Syn ich Jan Szymon Damiłowicz kościół ten przyozdobił, a konsekrował go r. 1696 Stanisław Suwicki biskup chełmski. Po pożarze: li w r. 1809 odrestaurowany.

Ob. Krasuski: Regina, 226.

Nieszporkowicz, 43

Tygodnik illustr. Ser. II. T. VII. 204.

O. Gostawski: Książka o Matce Boskiej
w Uchaniu.

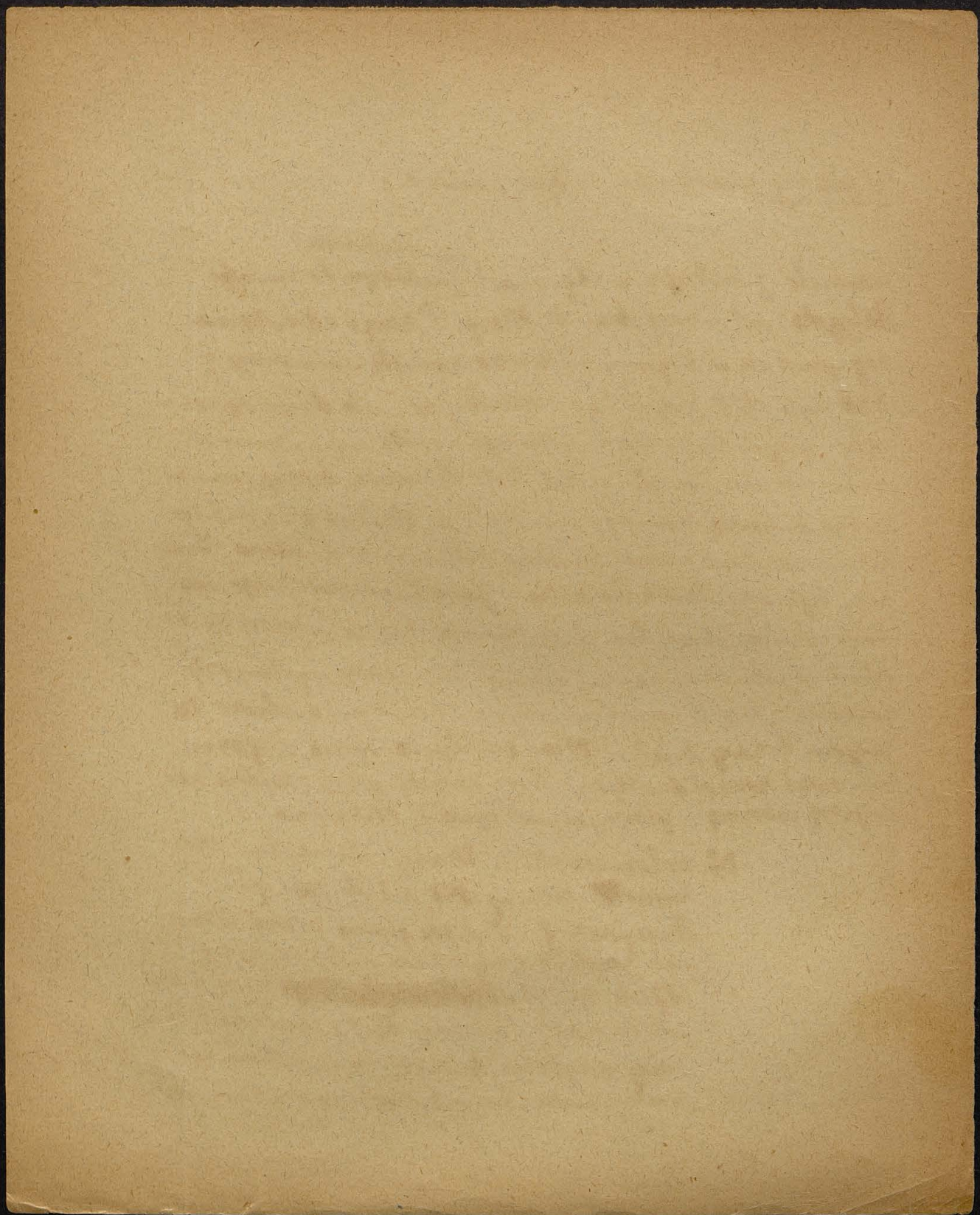

Ugiany miasterko (w dyec. zmiudzk.)

W kościele filialnym w Ugianach ^{nad rzeką Dubiosą} (należącym do parafii Poetygota) jest cudowny obraz N. Maryi P., który d. 28 listopada 1657 zjawił się w krynicy niedaleko kościoła zatorzonego r. 1658 czyli 1650. Gdy od tego czasu liczne cuda dzieją się po: częsty i gdy ludzie wodę z cudownego źródła na uzdrowienie orów wciąć porzegli, został Piotr Parzewski biskup zmiudzki osobną duchowną komisją ztoroną z x. Mateusza Zaleskiego, Kazimierza Lanckomina, Wojciecha Witkiewicza dziekana, który przy bytności Pawła Zaranka i Jana Lądzińskiego, zbadawszy cuda, obraz ten d. 14 stycznia 1658 za cudowny ogłosili i w pobliskiej Kaplicy z dawna nad źródłem wystawionej umieścili, którą to Kaplicę później na kościół przerobiono. Na miejscu takowej dziedzić Marcelli Dyrda r. 1884 wymurował kościół dzisiejszy. Prócz kościoła jest tu i Kaplica nad krynicą cudowną. - Główny odpust bywa d. 15 sierpnia.

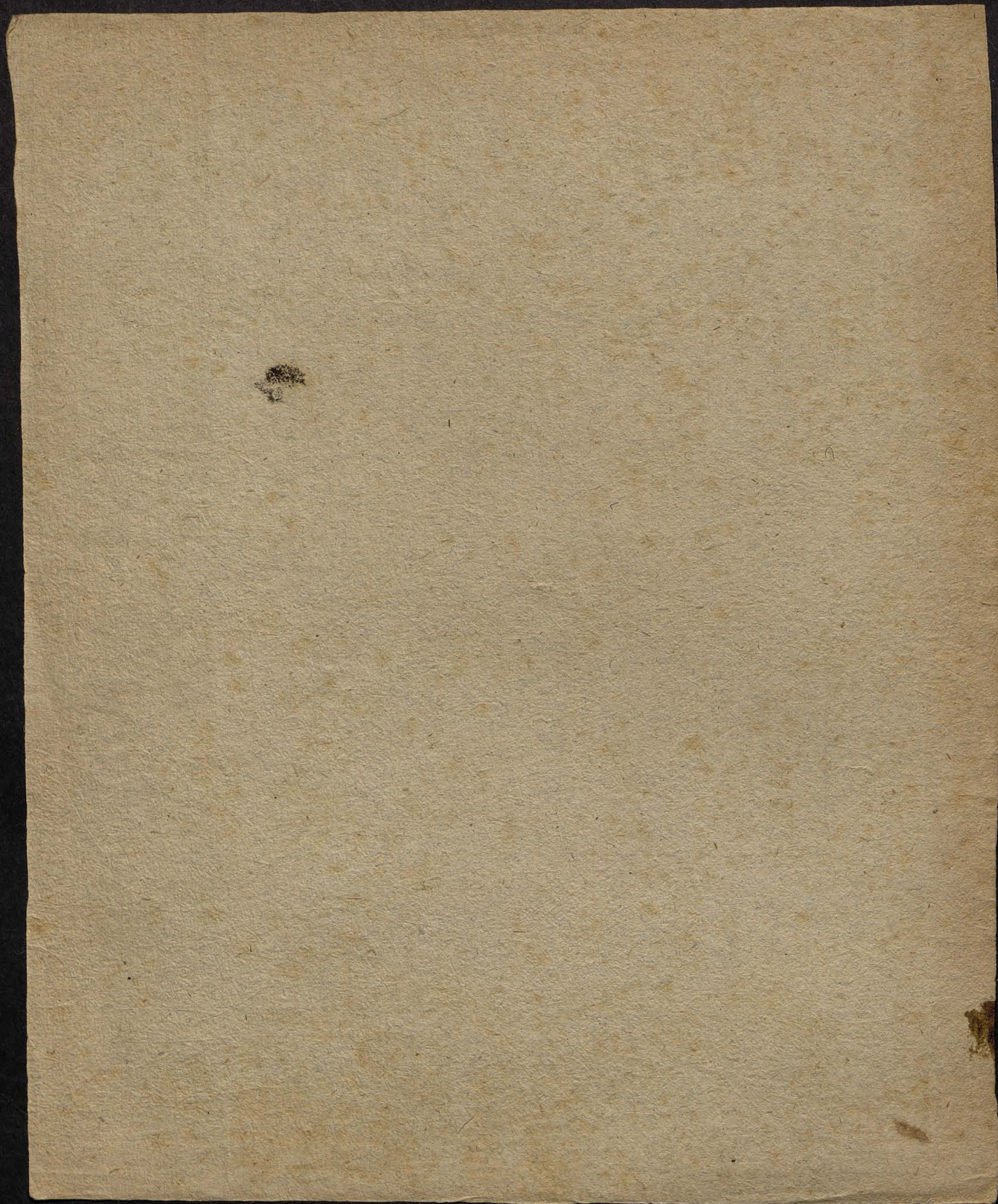
Ob. Wołowzewski K. Maiej: Zemaistiu His: Kupiste. Wilnij 1848. S. I str. 170-171.

Ponozynski J.: Dubiosa główna rzeka w dawnem Księstwie Zmiudzkiem opisana. Wilno 1871 str. 39-40 ~~opisana~~ (który także poleka pisać o cudownej Matce Boskiej Ugiańskiej przytacza; Drużek jej: „Bóg wielbiona, nad źródłem zjawiona - Krolowa Dubios w Ugianach wystawiona” i t.d.)

Ustyanowa górna (w. w obw. sanock.) W cerkwi S. Parafkewii
 tutajszej parafialnej jest cudowny obraz Bogarodicy
 trzymającej P. Jezusa, otoczonej Prorokami. Obraz ten
 w rogu nadpalony znaleziono w zgliszczach cerkwi w
 Smolniku, którą Turcy spalili. Cerkiew istniała 1652.

(Ob. Schinatom eparchii Peremygsk.
 skoj 1878 str. 380.)

Uszack ^{miasteczko} (na Litwie) czyli Uszacz (koto Witebska ^{wyż. Litwa,} pod dykt. mohilewsk.)
 1) ludowy obraz n. l. m. w cerkwi Bazylejów unitów (dziś prawosławnej) w monasterze
 fundowanym przez Kajemierza Fręzkiewicza podskarbiego nadw. lit. okoto r.
 1685.

Przenajdroższej Matki Bożej Uszackiej po
 cudach zjawionych i approbowanych radości wy-
 razona rytmem (b. m. i. r.) 4^e k. 4. (druk gotki)

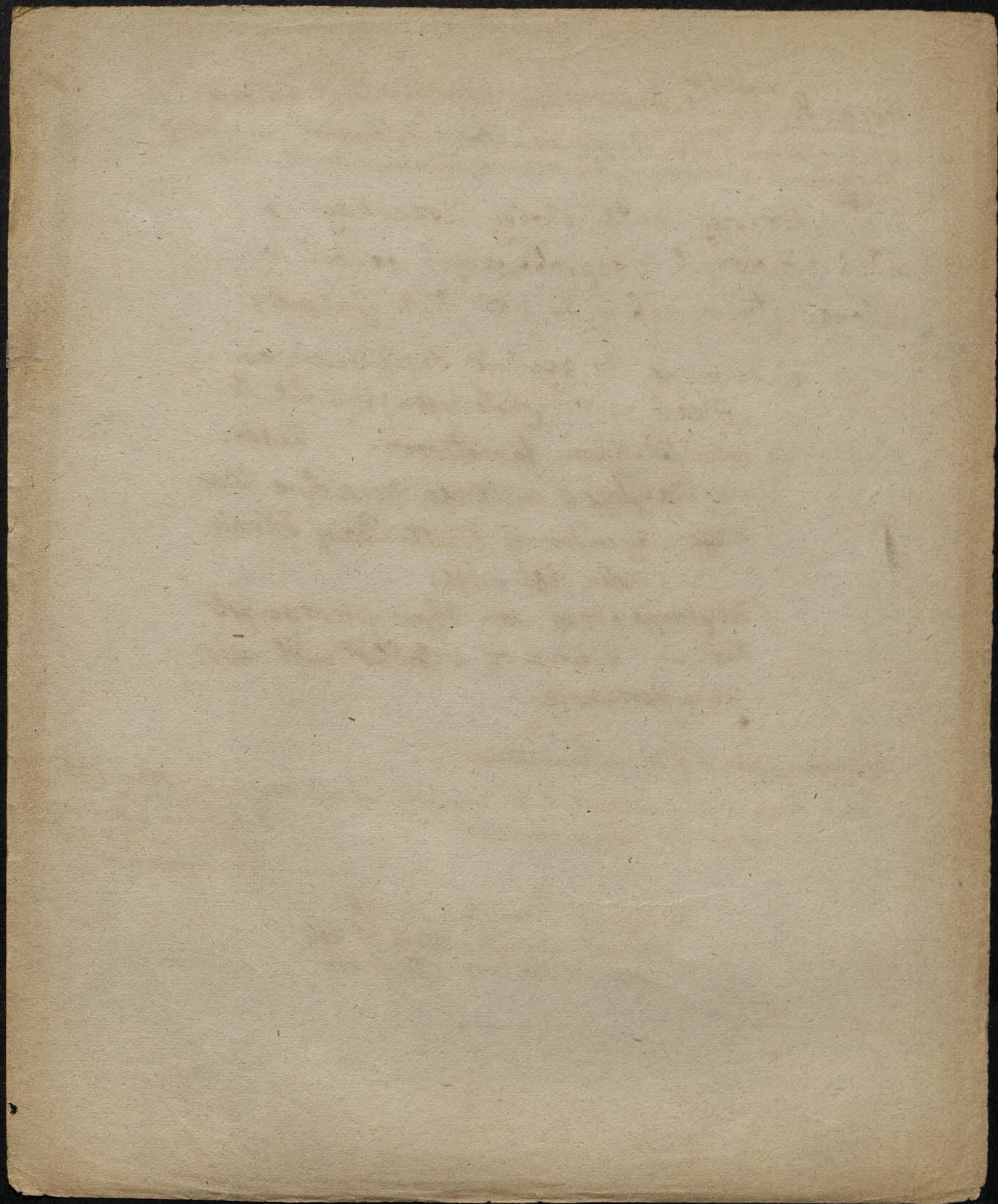
ded. Kajm. na Radzynie Fręzkiewiczowi
 podskarb. nadw. (okoto 1690 r.) W. L. Lit., sta-
 rosie lidzkim, fundatorowi . . . . Zakon-
 nicy Bazylego S. Wielkiego, Monastyna Uszac-
 kiego przy cudownej Matki Bożej Skonie.
 (okoto r. 1685 - 1690)

|: dedykacja proz.; sam Hymn wierszem pols-
 kim. — Znajduje się w Bibliot. publ. 12900:
 wej w Warszawie. |

2) Ludowy obraz n. l. m. u Dominikanów.
 Tamże drugi obraz cudowny n. l. m. w kościele poddominikańskim przy Skron. Zabu herbu
 fundowanym 1716, suprymowanym 1832.

Kościół ten znowu Katarzyna
 Portafieriezowa fundowała
 w 1716, dotował 1740 r. Jan
 Zabu wojewoda miński.

Ob. Szymak: Prerogatywa str. 446.
 Babin'ski: Starożytna Polska III. 606
 TeKa wileńska 1858 n. III str. 243.

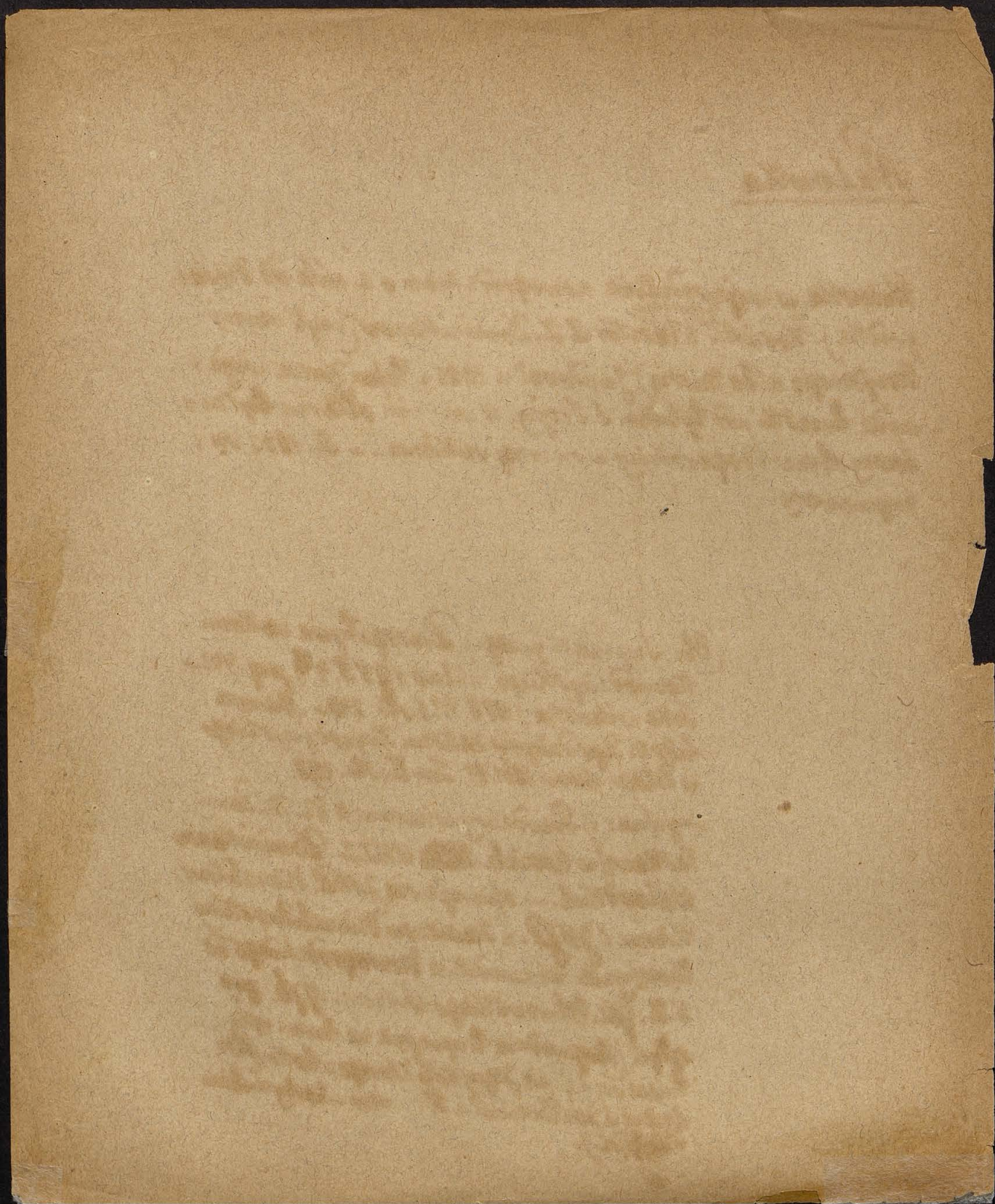

Walowka

Walowka (w wojewodztwie nowogrodzkim, o 2 mile od Nowo-
 grodka). Kościół ^{drewniany} Klasztor XX. Dominikanów (czyli ranej
 Rezydencja albo Misja) fundował r. 1685 Stefan Kurcz wojew.
 woda brzeski pod tytułem S. Trojcy. W wielkim ołtarzu był au-
 rowy obraz Bogarodzicy w srebrnej sukience. - R. 1832 su-
 prymowany.

(Ob. Szymak Greg.: Prerogatywa zakonu
 Kaznodziejskiego. Wilno 1755. 4to pag. 442 -
 Teka wileńska 1858 N: 5 str. 240 - Baran
 Sadok: Dys dziejów Zakonu Kaznodziejskiego
 w Polsce. Lwów 1861. 8to Tom II, str. 398.

Dyżyna: 1) Prawdziwy wizerunek Śl. M. Łanny
 Taskawej w Kościele ~~XX~~ w XIX. Dominikanów
 Walowskich.... ofiaruje się J. M. P. Sierabitows:
 Kiemu i J. M. P. 2) Zawiszon Sierabitowski
 Chorążnie Województwa Nowogrodzkiego od
 W. X. Gel. Otorowskiego W. Karego 1776. gro-
 ztych (Bogarodzica trzymająca na lewym ruku
 Tulaczę się dzieć Jezus Koto Ktorego z bokn str.
 dzieć J. Jan Chrzciciel z Krzyżem - herby Lubicz
 i Łabdz).

Wambierzyce
(Albendorf)

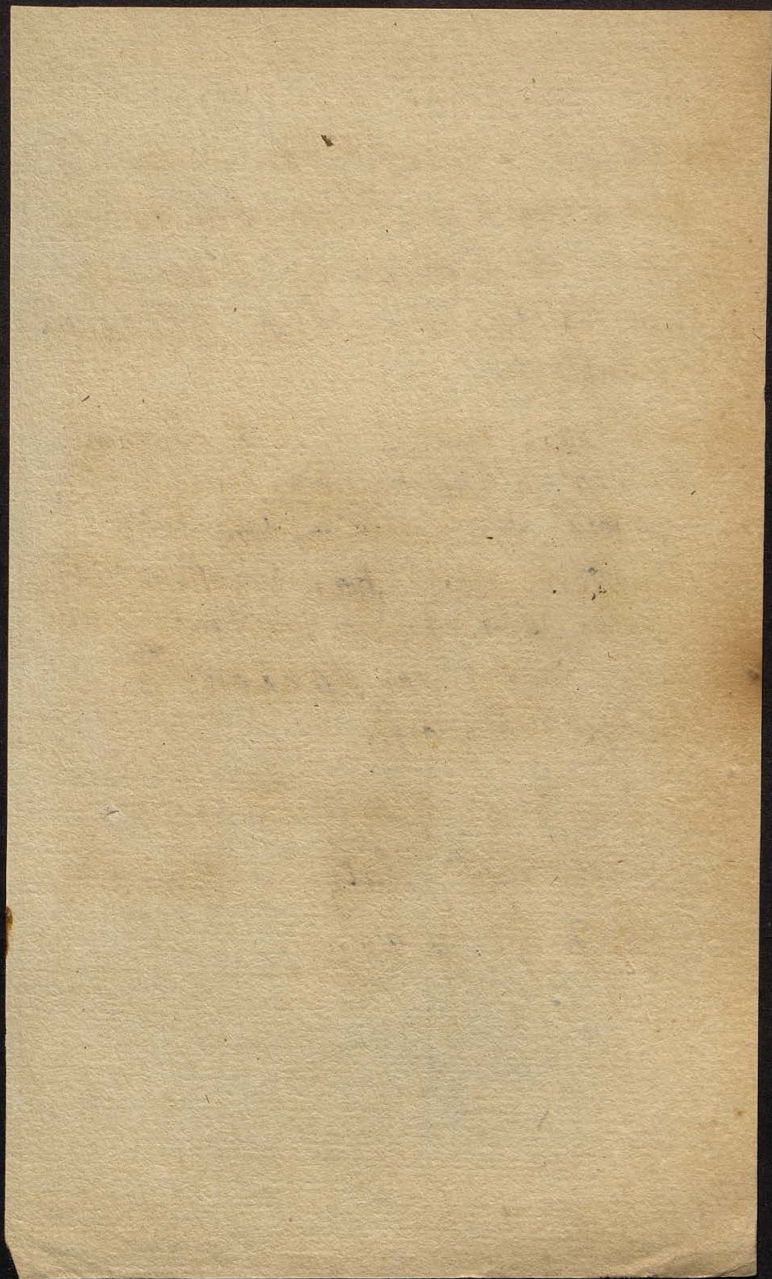
236

Marianischer Gnadenthron unser lie-
ben Frauen zu Albendorf. 1695.

Kögler: Beschreibung und Geschichte
des Wallfahrts-Ortes Albendorf.
5 Auflage.

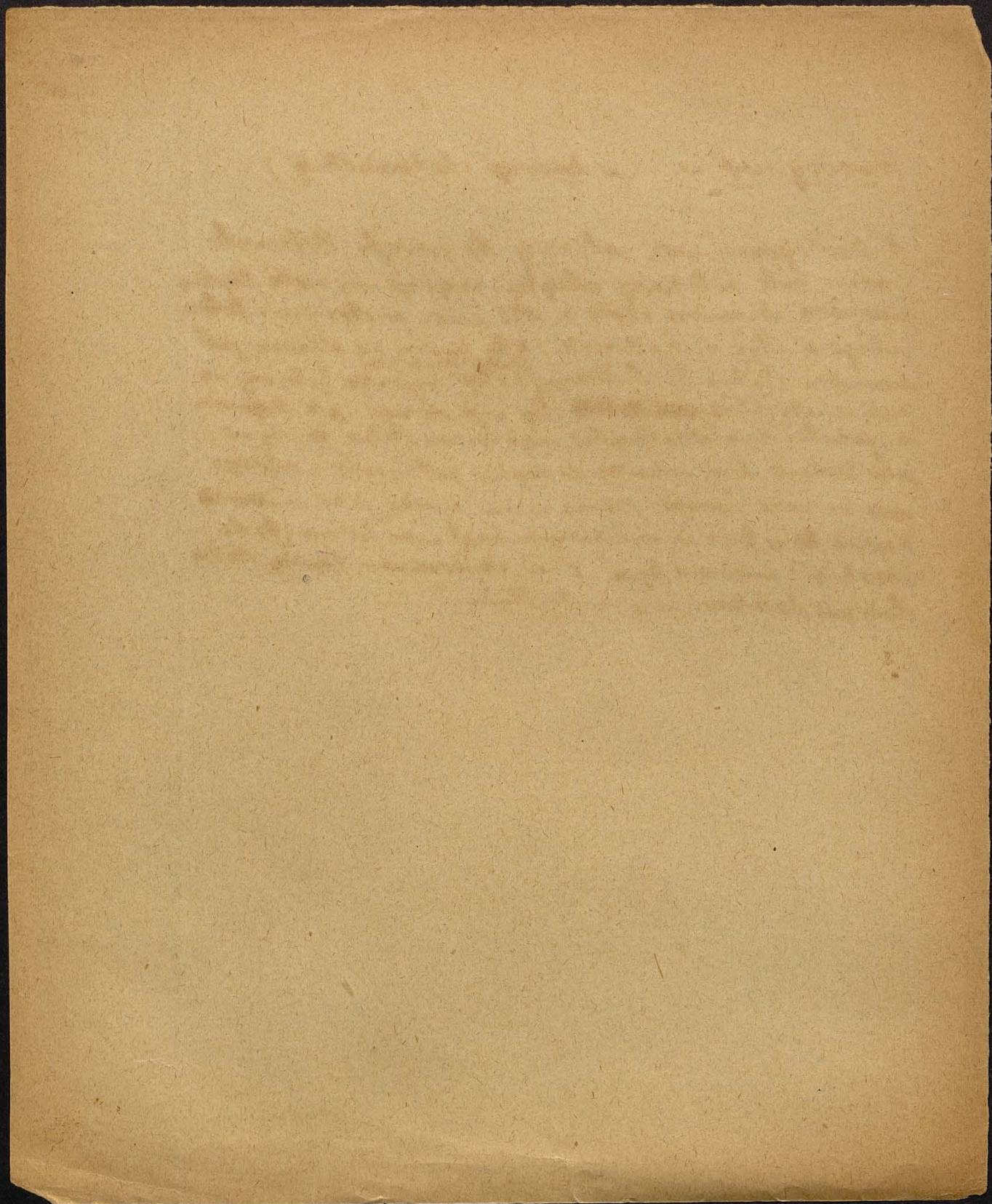
Obraz P. Maryi miat jej r. 1218 slegenn
Janowi na lipie objawoci. Kaphizka pod
lipa miat wystawci ^{zeczy} ~~klasyfikacjom~~ xcozje
Münsterbergski (?) Jani hrabstwa Glatz
okolo r. 1534. Kapiot wystawit w XVI
wieku Ludwig von Lanaowetz
dyedzie Albendorfu

WedeKind E. L. Geschichte der
Grafschaft Glatz. Neurode
1857. 8°. p. 437.

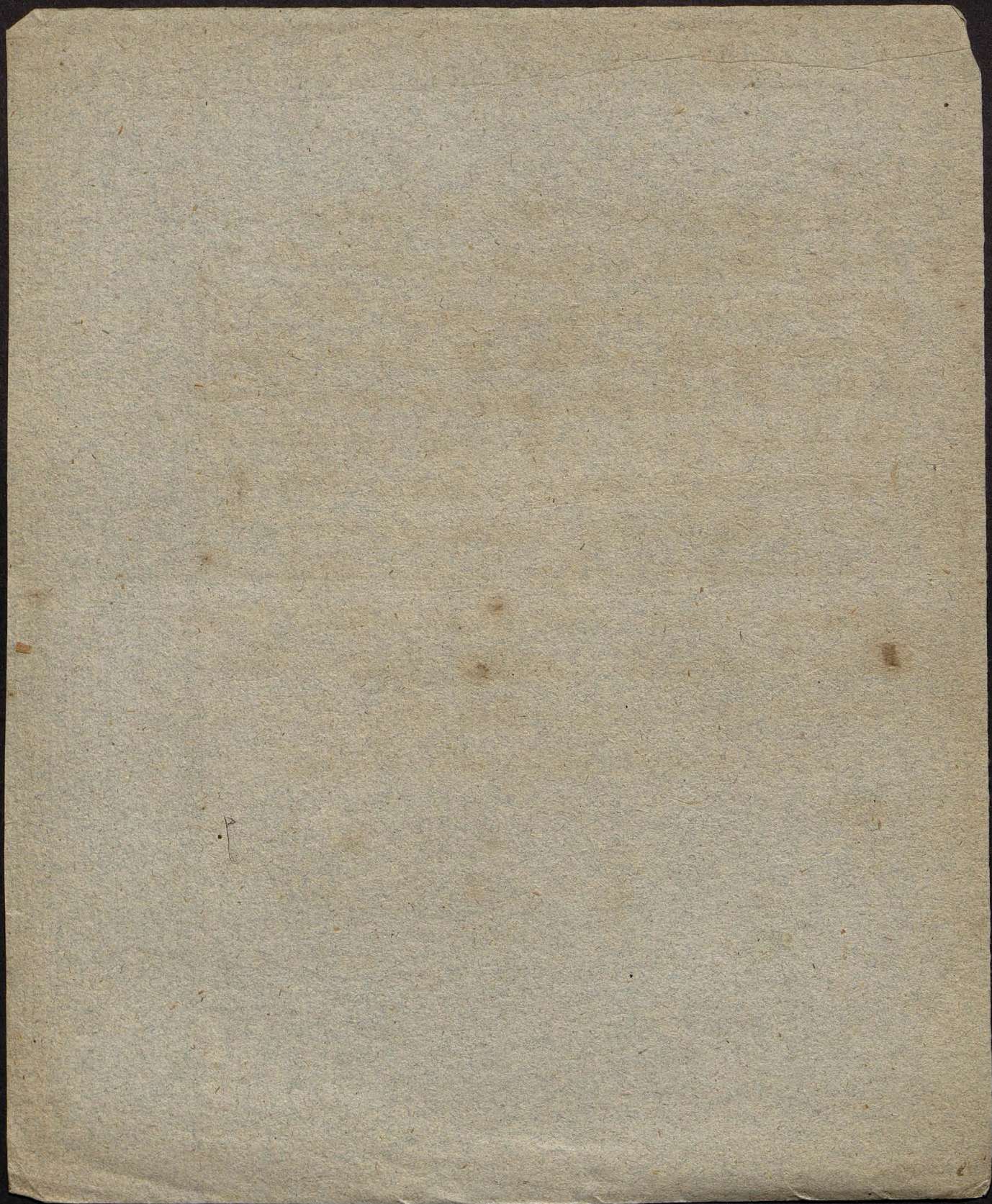
Wardegowo w. (w diecezji chełmińskiej)

W Wardegowie wsi należącej do parafii Ostrowite i uwięc mile od تاکowej odległej, znajduje się mała kaplica drewniana, zbudowana około r. 1855 przez proboszcza z Ostrowitego x. Słyp v. Rekowski. W tej kaplicy na ołtarzu jest drewniana statua N. P. Maryi (3 stop ^{dziesięć} wysoka) stojącej na Kuli świata (która ~~jest~~ ^{ma} 3 stop więcej się wgi. Tak Progerodica, jako też dziecioko Chrystus, mają Korony. Statua ta sły nie jako Taska. Przed wchodem do kaplicy jest źródło, z którego woda czepiana pomagać ma na różne choroby, jako cudowna. Kaplica ta w trzech dzień Zielonych Świąt nader licznie (do do 5000 ludzi) zwiedzana bywa. Przed zbudowaniem kaplicy, statua stała pod daszkiem przy "Świętej Studni."

Wardengowo wies' w dzisiejszej diecezji cheł-
 minskiej, dekanacie radzyńskim (powiat lubawski)
 Jest tu Kaplica (należąca do parafii Ostrowite)
 z drzewa, w której w ołtarzu stoi cudowna figura
 N. Maryi P. z dzieciątkiem Jezus, z drzewa rzezbiona,
 która się miała zjawić r. 1719 w polu koto studzienki,
 wskutek czego Jan Karimierz Potkum biskup cheł-
 minski osobną Komisją duchowną wyznaczył, która
 się d. 11 Marca 1720 odbyła. Kaplica r. 1860 znów
 odbudowana. Co roku w trzeci Święto Zielonych Świątek
 bywa tu nabożeństwo i wielkie naptwa pielgrzy-
 mow poboznych z różnych stron, którzy także wody
 z przyległej świętej studzienki na różne choroby uży-
 wają.

(Fankidejski: Obrazy cudowne
 str. 149-155.)

119
Warszawa

Objasnienie cygli Relauya autentycznej
 względem cudownego wizerunku Ukrzyżowa-
 nego P. Jezusa cudami i Tarkami ustawionego
 w Kaplicy Kościoła Katedralnego Warszawskie-
 go S. Jana, przez X. Sebastjana Steyma-
 niego przeszło lat 30 nabożentwo Piętko-
 wych ditanioń w tejże Kaplicy, utrzymują;
 czego ku powszechnej wiadomości przez druk
 podana. (b. m. i r.) 8c K. 4 z ryciną sztych:
 Prawdziwy wizerunek Ukrzyżowanego P. Jezusa
 w Kollegiaie War. cudami Stryńskiego. (rok 1805)

① Dzełba ta przywieziona z Norymbergii w XVI w. przez
 Jerzego Baryczkę obywatela warszaw. i umieszczona najprzód
 w Kosiele Kollegiaickim S. Jana w ołtarzu przez niego zbu-
 dowanym; r. 1602 umieszczony w ołtarzu wystawionym przez
 brań Wojciecha sekret. król. i raję warsz. i Stanisława dozórę
 iup solnych w Księstwie mazowieck. Baryczków. - R. 1708
 przeniesiona znów do nowej Kaplicy Kosztem Stanisława Ma-
 topolskiego stolnika wstawał. wystawionej; w ołtarz marmurowy.
 Kaplicę tę przyzdobił figurkami r. 1762 Klemens hr. Potę-
 nicki, a r. 1772 Piotr Jastrzębski i Józef Dawidson zapisali
 fundusz na piętkowe ditanie.

1850

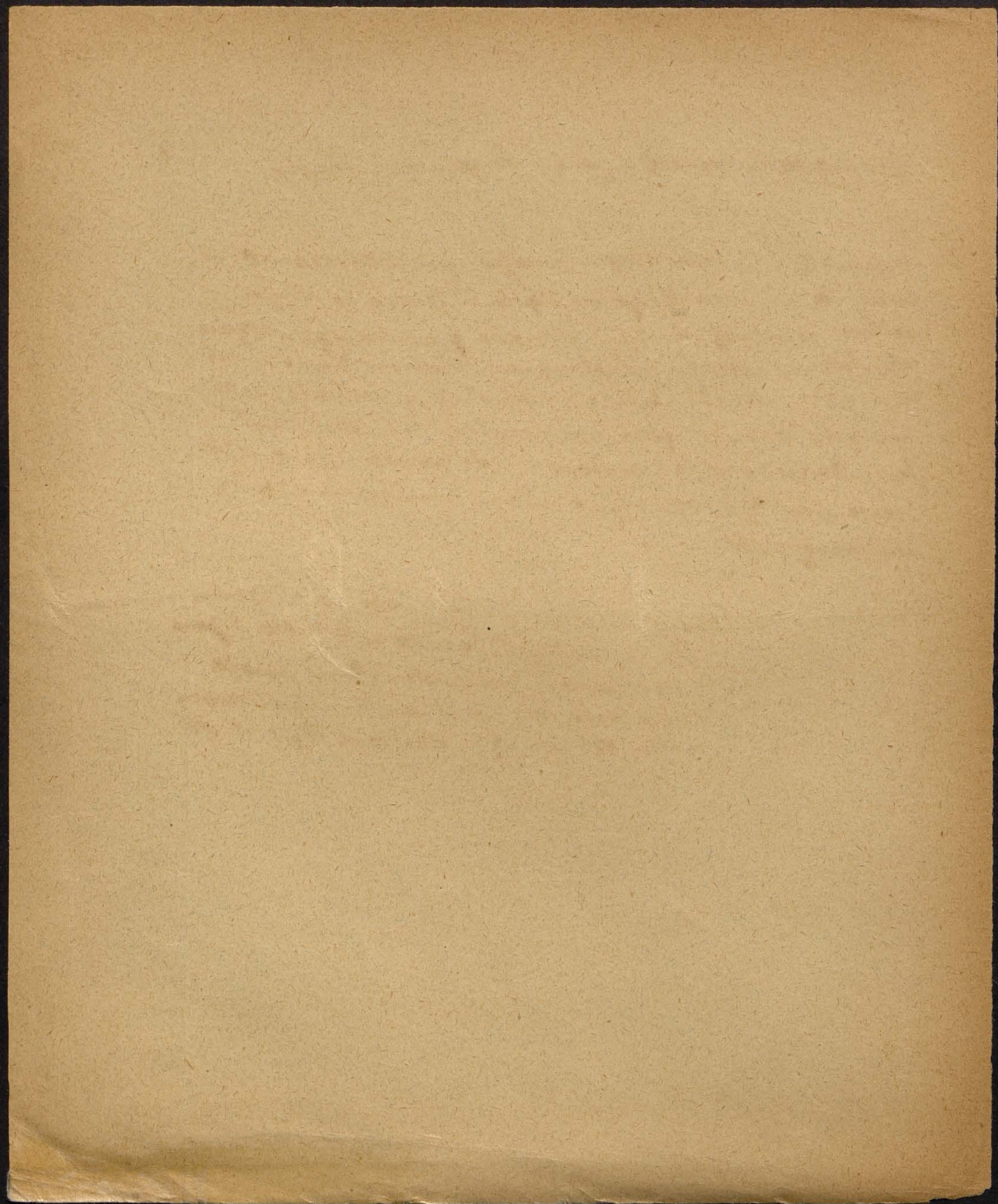
The first of the year was a
very dry one and the
crops were much injured
by the drought. The
winter was also very
cold and the snow lay
on the ground for
many weeks.

The second of the year was
a very wet one and the
crops were much injured
by the rain. The
winter was also very
cold and the snow lay
on the ground for
many weeks.

Warszawa (w kościele S. Jana) P. Jezus na Krzyżu.

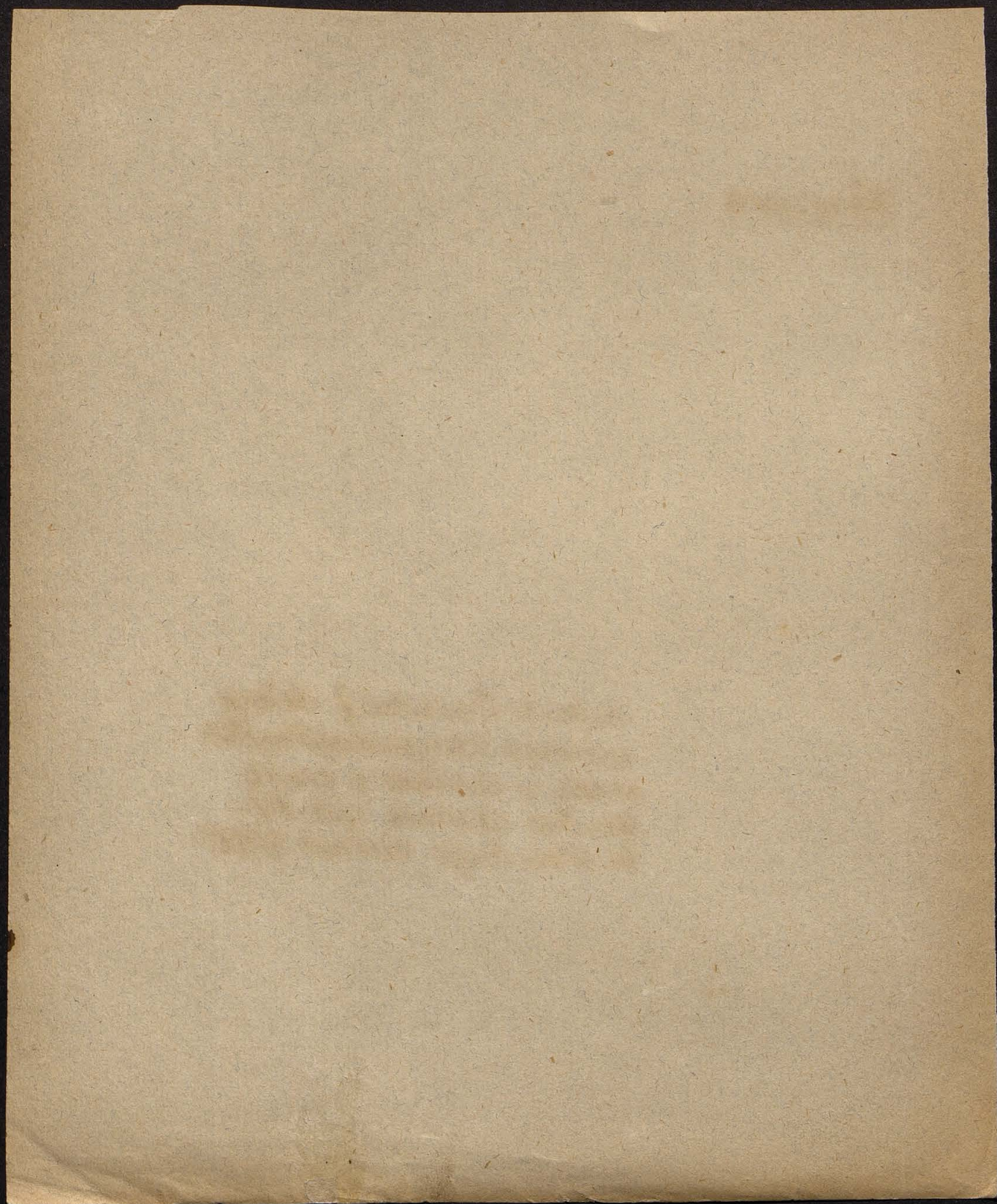
W kościele archikatedralnym parafialnym w Warszawie w Kaplicy Starożytków znajduje się figura P. Jezusa na Krzyżu wielkości naturalnej wyrobiona z drewna gruszkowego, klejona cała płótnem z wierzchu pomalowanem, ozdobiona blachami srebrnymi, pięknej rzeźby. Była ona pierwotnie w Kościele Katedralnym w Piotrymberdze, gdzie ją na początku XVI wieku kupił Jerzy Starożytko rajca warszawski i do kościoła S. Jana w Warszawie oddał. Od r. 1602 stynie cudami, umieszczona w Kaplicy zbudowanej r. 1652.

(Obraz: Wizerunek Zbawiciela na Krzyżu w Ołtarzu Kaplicy P. Jezusa w Kościele S. Jana w Warszawie - z drzeworytem 4to w Józefa Ungra Kalendarz warszawski ilustrowany na rok 1835. Rok XIX. Warszawa 1834. 4° s. 9-10)

Warszawa

Rudnicki Dominik S. J. Relacja
o cudownym Ukrzyżowanym Chrystusie
obrazie w Warszawie w Kościele
Jezuickim. Warszawa 1724. 8vo -
toż. Wydanie drugie. Warszawa 1729. 8vo

Warszawa (u Augustyanów). 242

Vera Effigies B. V. Mariae Dolerosae
Consolatrix afflictorum Praesentissima
ab An. 1352 in Eule. PP. Augusti.

Varj. su (rycina matki Bożkiej
trójkę z miechem stojącą) — w Książce

Arka powiechy albo Godzinki o Poczęciu
N. P. Maryi wryskim wiernym ofobliwie
w Przewnie Łaska rzemennego Zakonu
Praci Eremitow Augustyna S. wydana
Przedrukowane w Warszawie w druk.
Nedwornej Kom. Eduk. Narod. 1793. 8. str. 144
imprimatur na przedruk r. 1780

na str. 114: Supplika do N. Maryi P. Bolesnej
w cudownym a starożytnym Obrazie Warszawskim
od r. 1352 u W. W. OO. Augustynianow Takrami
Styncei

w bibl. Prestor.

str. 107 - 111.

Liesn' przy otwarciu Obraru N. Maryi Bn.

lepiej od r. 1352 w Koszule WW. Bn.

Augustynianow przez Eufemiją i Semowita

Agżęć Ruskich lokowanego i udam

Synego w Warszawie.

Suppika

ob. Maneki. 31 - Drużez 46 -

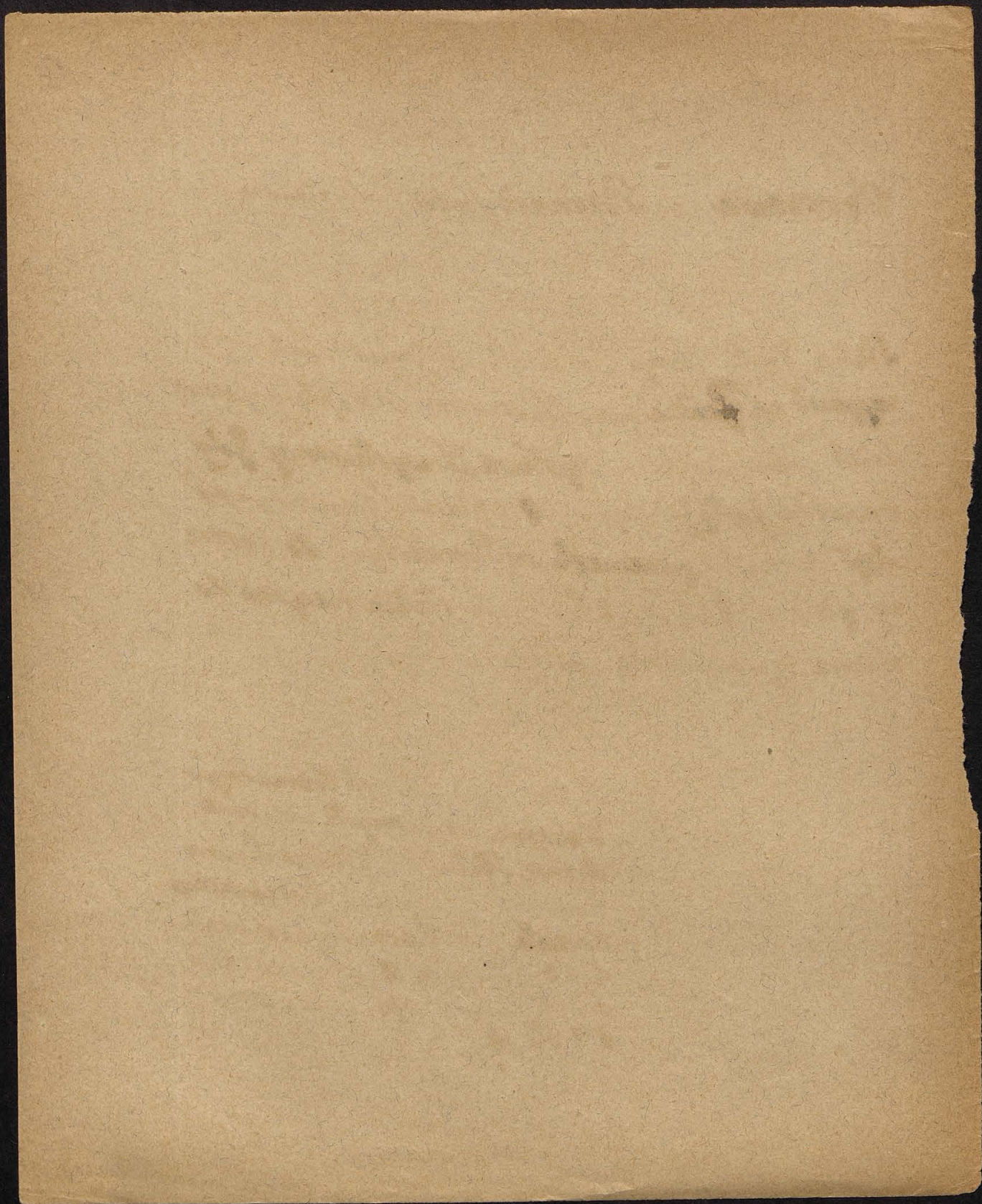
Bartofewicz: Koscioty.

Gołsbrowpi: Opis Warszawy str. 76.

Warszawa (u Bernardynów) Loretańska

Statua N. P. Maryi z Dzieciątkiem Jezus została najprzód na Pradze przy Warszawie w Kaplicy zwanej Loreta przez króla Władysława IV wystawionej. Gdy z powodu fortyfikacyj r. 1811 klasztor Bernardynów uległ zburzeniu, przeniesli się Bernardyni do Warszawy, gdzie r. 1822 d. 23 listopada, statua rzeźbiona do ołtarza wprowadzoną została wroczyście.

(Ob. Pstachowicz Listy Bernardyn.
Kazanie na wroczyście wprowa-
dzenie Statuy N. P. Maryi P. Lore-
tańskiej do nowej w Warszawskim
Kosciele xx. Bernardynów Kaplicy
d. 23 listopada 1822. Warszawa
w druk. Zawadzkiego i Wzkiego, 1822.
8vo str. 16.)

Praga pod Warszawą (u Bernardynów w Warszawie) Loretańska.

Relacja krótka o domeczku Nazaren'skim N.
 P. Maryi który do Loretu przeniesiony jest, dla
 pospolitego pożytku ludzi którzy chcą nabożeń-
 stwa w domczkach jej tu w Polsce zbudow-
 wanych, mianowicie w Pradze przy Warszawie,
 wydana z klasztoru Praskiego ^{przez jednego z} OO. Bernardynów.
 Warszawa u Jana Trepińskiego 1642. 80. str. 193.

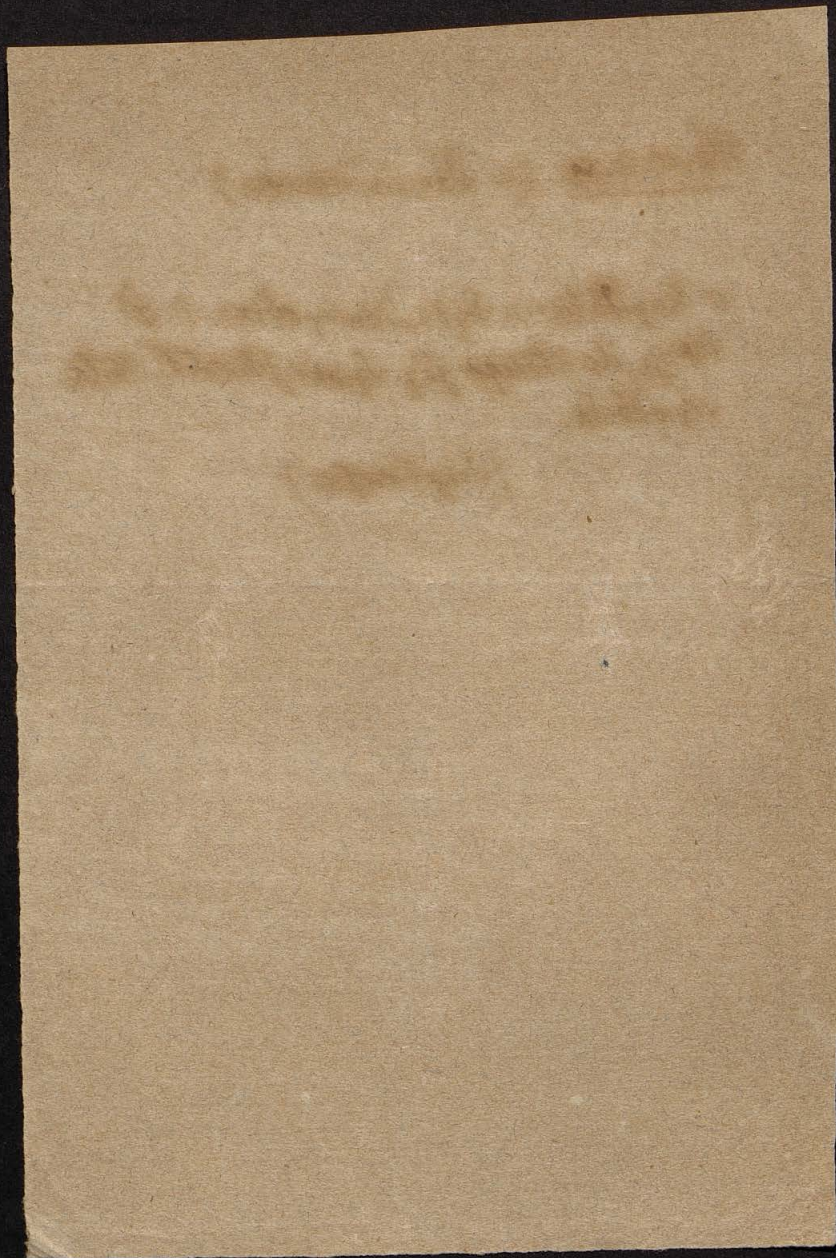
[Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

[A block of very faint, illegible text in the upper middle section of the page, appearing to be bleed-through.]

Warszawa (u Dominikanów)

w Kapitułarzu był cudowny obraz N. P.
Maryi, do którego gdy Szwed strzelał, kula
się odbiła.

(Siejkowski)

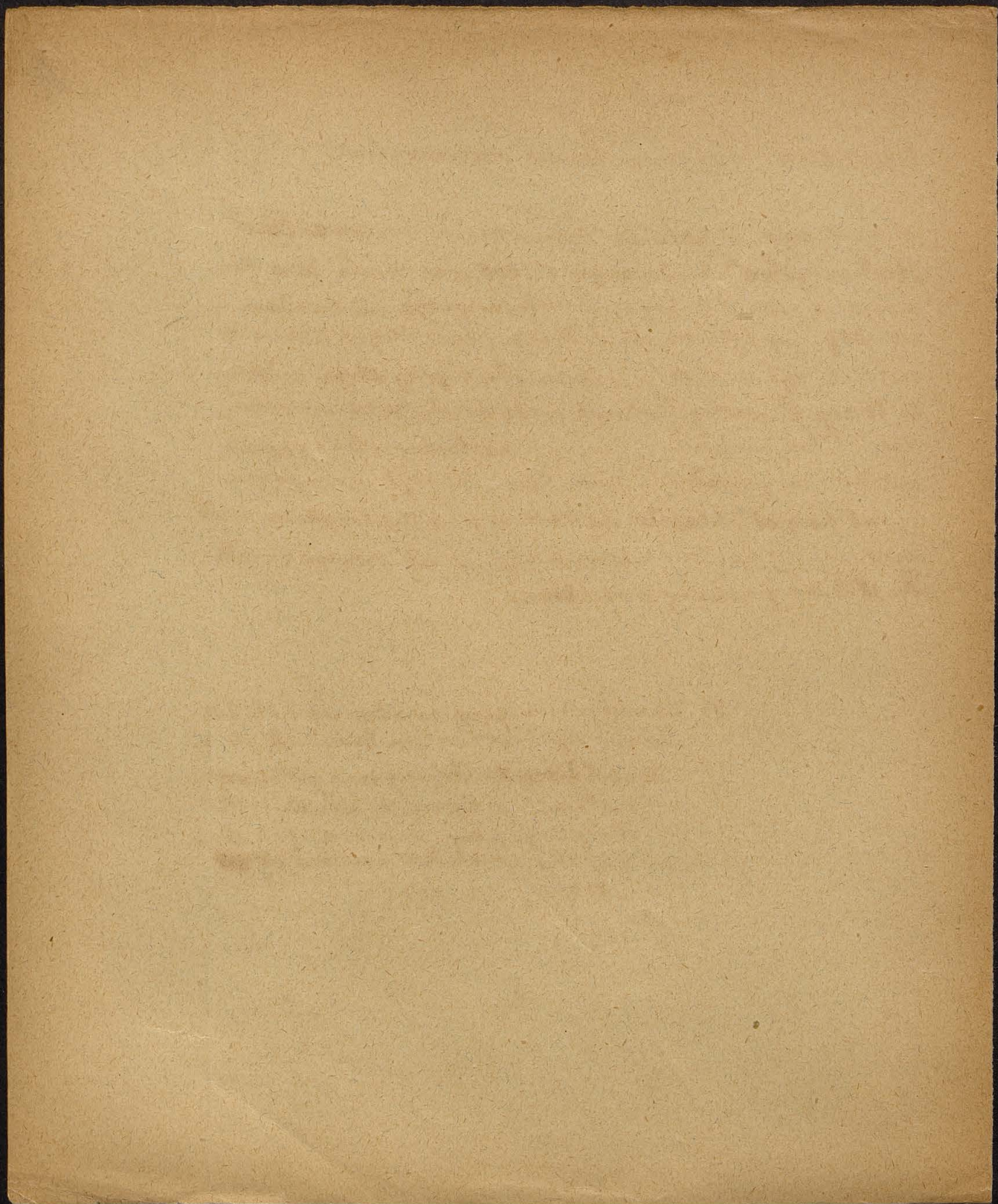

Warszawa (u Dominikanów obserwantów.)

W Warszawie w kościele Dominikanów obserwantów (Bertrandystów) fundowanym r. 1668 przez Króla Jana Kazimierza na pamiątkę zwycięstwa odniesionego nad Szwedami w r. 1657, pod tytułem N. P. Maryi zwyciężkiej (S. Maria de victoria) był w wielkim ołtarzu starożytny obraz cudowny N. Maryi P. według podania przez św. Eufazja malowany. Kościół ten pierwotnie wraz z klasztorem stał na polach między Marymontem i Łowczkami. R. 1676 przeniesiony został kościół i klasztor do Warszawy na Krakowskim przedmieściu przy Kaplicy moskiewskiej na róg Nowego Świata. R. 1816 suprymowany i rozebrany

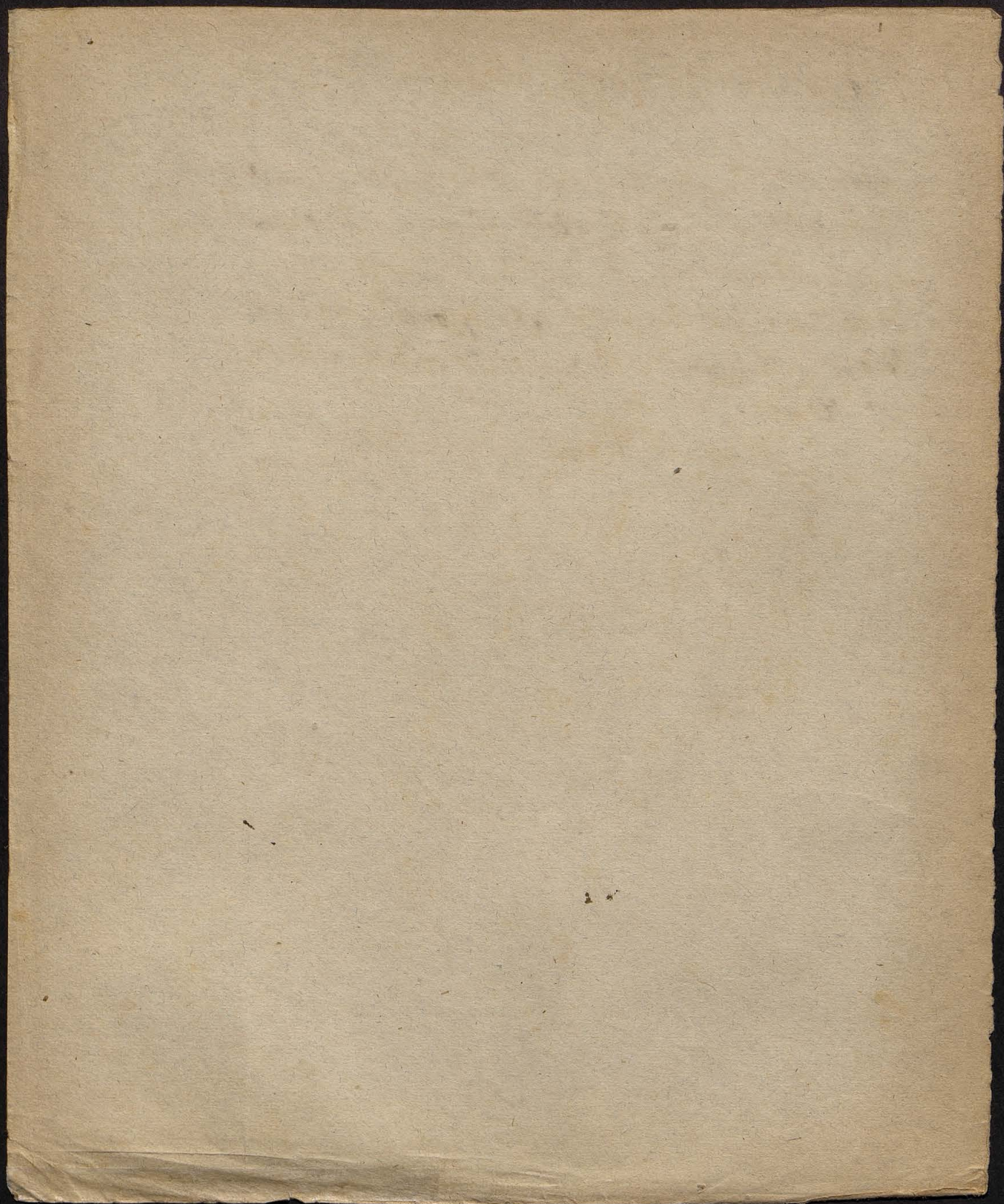
Ob. Pamistnik religijno moralny, Tom I str. 241.
 Barcz: Dyr Dziejów zakonu karm. T. II, str. 337.

Weinert Alexander: Rozwiązanie wątpliwości
 o istnieniu w Warszawie kościoła N. P.
 Maryi zwyciężkiej. Warszawa 1852 82 str. 16.
 (Obitka z biblioteki warszawskiej
 1853)

Skarb Kościoła Chrystusowego w Warszawie parafial-
nym Kościele S. Jędrzeja Apostoła otworzony, albo Kon-
gregacya Najw. Maryi P. pod tytułem Zwiastowania
Sodalistwem zwana ... w r. 1786 wprowadzona i za-
łożona. (Warszawa) w druk. Komis. Eduk. nadw.
12° flr. 40.

86. Maneki 35 - Prastorzewy. Kościół.

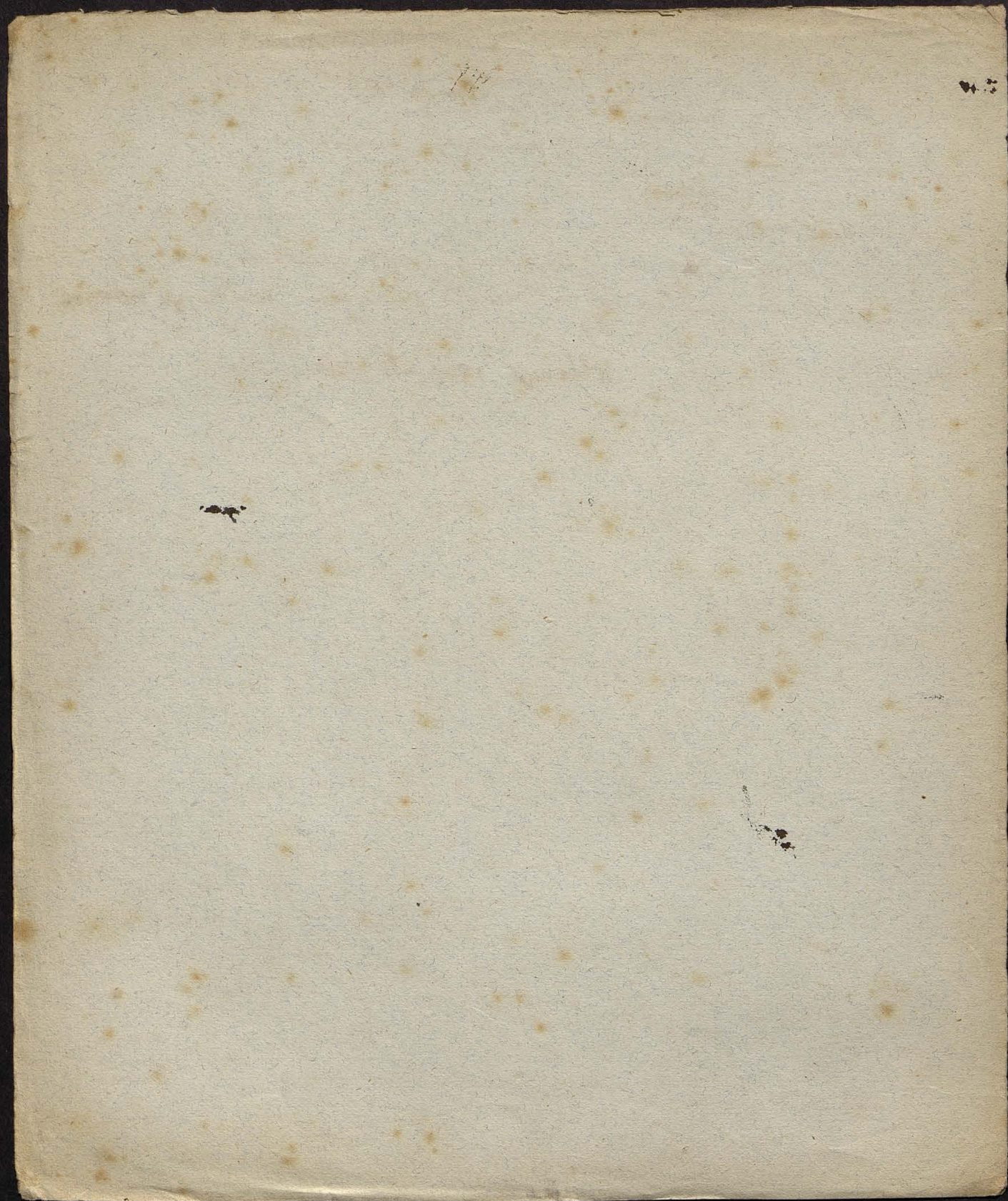

(Lipinski VII)

Warszawa (u Kapucynów)
(1739? Koronacja prywatna)

(notbustowa)
U Kapucynów posiadł P. Maryj darowany przez D. Fochera mieściniana Krak. Koronacji około 1739 Kamil Paulucci arcybiskup i konf. nuncjusz —
Daje się też prywatnie bez instrumentu z Rzymu w ołtarzu poboczny.

Allelija 1840 str. 149.

Warszawa

W Kościele parafialnym Narodzenia N. P. Maryi na Lesznie (pokarmelitańskim) znajduje się nad wielkim ołtarzem cudowny obraz Bogarodzicy (niastującej berło i dzieciątka Jezusa ze światem) malowany, bogato w srebro oprawny, zwykle zwany „Matka Boska Karmelicka na Lesznie”. Obraz ten Kopia Bogarodzicy w Szatyńskich, wykonany w XVII wieku został pierwotnie w Kościele Karmelitów dawnej obserwacji na ulicy Długiej fundowanym r. 1682, po przyjęciu świeżej reformy r. 1702 i po wyłączeniu tegoż konwentu z prowincji ruskiej r. 1707, przeniesiony został r. 1732 do nowo wybudowanego konwentu na Lesznie. W bibliotece poklasztornej znajduje się pierwsza Księga, zawierająca zeznania 109 cudów przy tymże obrazie od r. 1725 do 1836 i działanych.

Ob. Wiadomości o obrazie Matki Boskiej Lesznej w Kościele parafialnym Narodzenia N. P. Maryi, str. 5-10 w „Kalendarz parafialny na rok wychodzący 1894 dla użytku parafii Narodzenia N. P. Maryi. Warszawa w drukarni Czerwńskiego i Spółki 1894. 12mo str 36 (str. 5-10 Wiadomości, str. 11-36 Kalendarz) z fotografią „Obraz N. P. Maryi w Kościele parafialnym na Lesznie.” 12mo
 Ob. Tygodnik Ilustr. XIII. 4.

1850

I have the pleasure to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the honor to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours obedient servant,
 J. M. [Name]

It is with much pleasure that I inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours obedient servant,
 J. M. [Name]

Warszawa

Obraz N. Maryi Panny Laskawey w Kościele
 Piarów w Warszawie jest kopią cudownego w Faenacji
 (Faenza) obrazu, który Magistrat na bramie odmalo-
 wać kazał (w postaci w jakiej się objawiła N. Marya
 P. bogobojnej niewiastce Joannie à Customis r. 1410'
 przepowiadając ustanie zarazy morowej) i który potem
 za pozwoleniem papieża Marcina V. w obecności kardyna-
 lata Kondulmeryusza (późniejszego papieża Eugeniusza
 IV.) do kościoła wprowadzony został i Uroczystość
 P. Maryi Laskawej w drugą niedzielę miesiąca Maja
 uchwalona. — Kopią tego obrazu P. Maryi Laskawej
 uznanej za patronkę od morowej zarazy, przywiózł r.
 1651 do Polski Jan de Torres Arcybiskup Adrianopo-
 litański i Nuncjusz Stolicy Apostolskiej, i w Kościele
 xx. Piarów w Warszawie ^{w dnie} (został; od którego czasu
 zaczęło się w Polsce rozszerzać nabożeństwo do Ma-
 ryi Laskawej, którą to ^{nową} "uroczystość" XX. Piarowie
 po różnych Kollegiach swych wprowadzili. R. 1664
 Alexander VII nadał obszerne odpusty Archikonfrater-
 ni N. P. Maryi Laskawej przy Kościele XX Piarów
 warszawskich, zalecając Maryę Laskawą za Patronkę

Królestwa i Stolicy. R. 1656 Król Jan Kazimierz
 we Lwowie uroczystie zobowiązał się czcić Maryję
 za Patronkę i Opiekunkę Królestwa w obec Władona
 nunjusza (Kochowski Climact. II L. II); i gdy pierwot-
 ny Kościół Piarów warszawskich podczas napadu Szwedz-
 kiego splotnął, na pamiątkę cudów doznanych święto w
 czasie panującego w Stolicy powietrza, zatorzył funda-
 menta pod Kościół Maryi Zwycięskiej (Mariae
 de victoria, której uroczystości w pierwszą niedzielę
 Października przypada). R. 1707 podczas okropnej
 morowej zarazy uchwalit Magistrat warszawski so-
 lenną processyę do Kościoła XX. Piarów i zawieszenie
 wotum na cudownym obrazie, poczem zaraza natych-
 miast ustala. Na pamiątkę odmalowano Kosztowne
 Kaplicę P. Maryi w Kościele Piarów w Warszawie i oraz
 obraz P. Maryi Łaskawej na Nowomiejskiej bramie.

Ustrzyki Felix z: Kępa:
 nie na uroczystości N. Maryi
 P. Łaskawej w Kościele
 Warszawskim z. Piarów. Warszawa.
 w drukarni N. Gluckberga 1824.
 8°
 ulanewski 30
 Gofelbionfr: Opis Warszawy str. 68
 Odartowicz: Kosudy warsz.

(Ob. Nabożeństwo do Najś. Maryi Łaskawej
 Patronki Królestwa Polskiego i Stolicy
 iego. W Warszawie, w drukarni Łiszy Piarów
 1794 Roku. 12° str. 119; obejmuje: Historię ob-
 razu N. Maryi P. Łaskawej str. 3-21. Odpusty Br-
 chiofraternii N. M. P. Łaskawej - Forma przymo-
 wania do Bractwa - Modlitwy - Godzinki - Hymn -
 Pieśni: „Wierza obrońcy ludzi utraconych” - Litanie.)

toż tamże 1715.

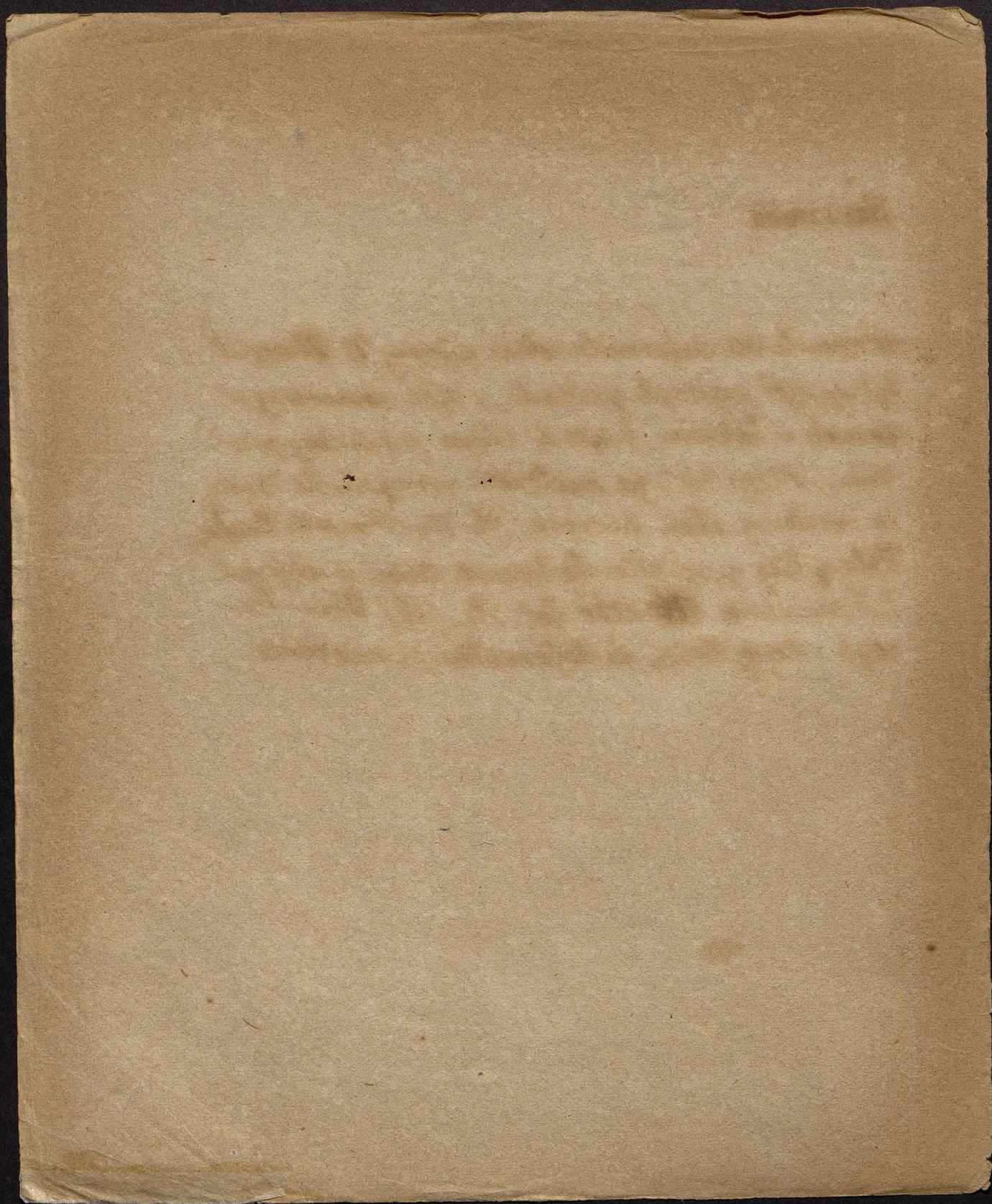
K. 8 str. 184 Jed. Magdaline
 z Sarców Lubomirskiej podko-
 morynie Koron. .... Kolleg.
 Wsch. Schol. Piar.

Sarza przeciwko stratom gniewu Bożego albo Kongregacya
 N. P. Łaskawej przeciwko złej i nagłej śmierci a osobliwie
 morowemu powietrzu zdawna w Kościele Warszawskim XX. Schol.
 Piar. ztorona, teraz nowo wydana z nabożeństwami ozdobiona. Warszawa
 w druk. Schol. Piar. 1745. 8° str. 62 184, 80
 (wskazuje r. 1715)

Wiadomości o obrazie N. P. Maryi Łaskawej

Warszawa

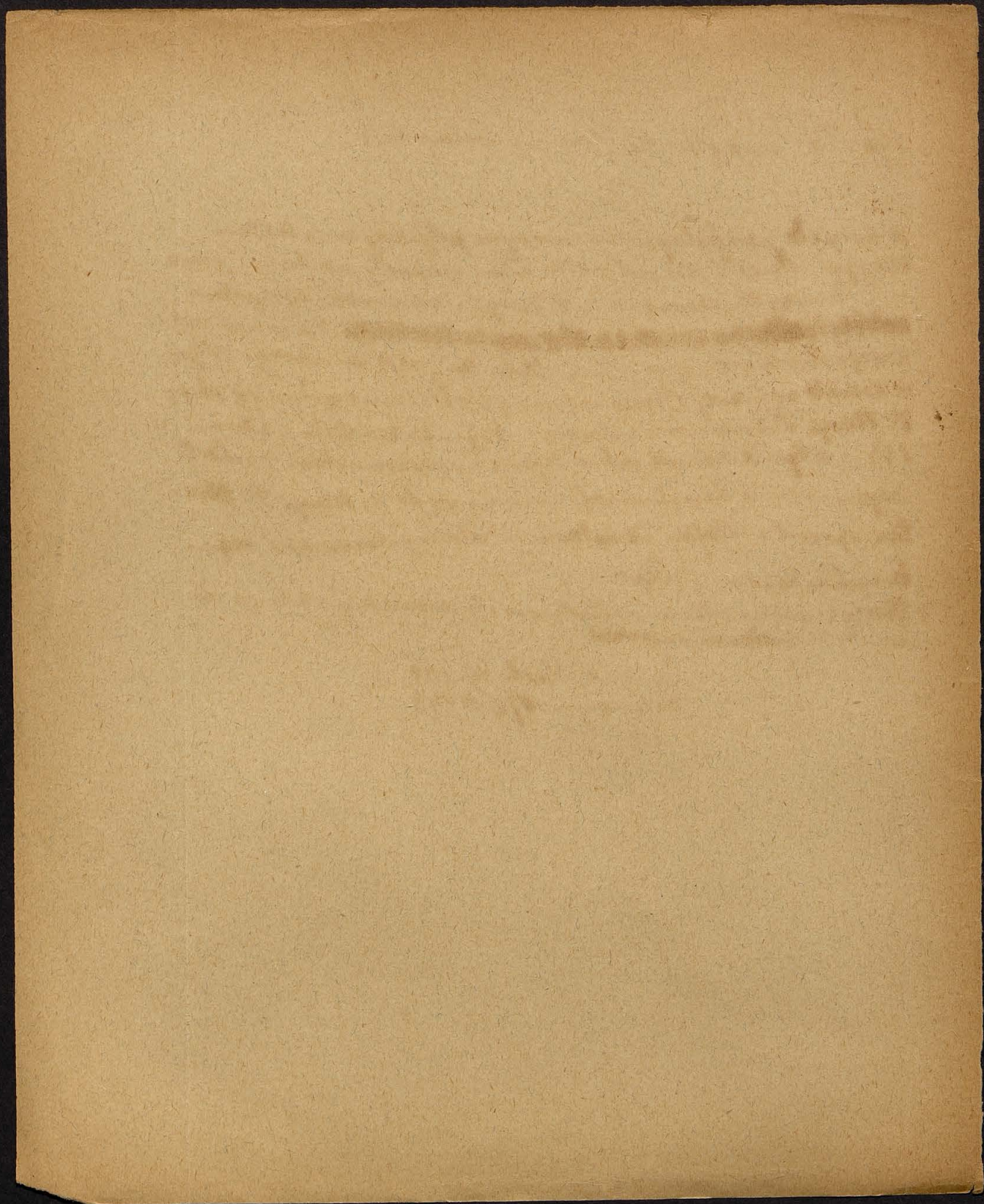
W Kosiele OO. Reformatorów obraz cudowny N. Maryi L.
 Był najprzód w goimnych gankach, r. 1762 zawieszony w
 Kosiele w habieniu, r. 1781 d. i dnia przeniesiony przez
 Wodzyńskięgo biskupa smoleńsk. wroczyście do Kaplicy
 na cmentarzu obok Kosciola. (Ob: Mystkowski Onufry:
 Dalszy ciąg przydatku do Kronik Strai mniejszych
 S. Franciszka. ~~1806~~ 1806. fol. str. 116) Obraz ten r.
 1675 z Nowej Bramy do Reformatorów przeniesiono.

Warta miasteczko (dyec. w Toctawska)

W kościele parafialnym murowanym gotyckiej architektury, który już istniał r. 1331, jest wielki ołtarz szafasty rzeźbiony z drewna przedstawiający Wniebowzięcie N. P. Maryi z 2 bożkami skrzydłami przed sobą. Na ramie środkowego obrazu jest napis gotycki. Obraz ten mają za cudowny. W tymże kościele po prawej stronie w bożnym ołtarzu znajduje się obraz N. Maryi P. Rozanowej malowany r. 1627, z herbem Dola i literami J. B. - W tymże kościele jest na ścianie zawieszony obraz przedstawiający rodzinę Damalewiczów miedzących się do N. Maryi P. Obraz ten sprawił a. Stefan Damalewicz prełożony kanoników regularnych w Kaliszu. (Dps.)
 Obrazy w wielkim ołtarzu szafastym są staroniemieckiej szkoły nałożone na tle kredowym malowane

Ob. Tygodnik i Mistrz. VII. 163.
 Kaliszanie 1872 nr 43.

Wartba czyli Warta (Dawniej Bardo) miasto na Słasku

pruskim w dyec. wrocławskiej, w hrabstwie Kłodzkiem.
w regencji wrocławskiej, obwodzie Frankenstein, w Kosiele miejskim, ^{fundowanym}
w XIII w. przez cysterytów z Kamienia figura cudowna z drzewa, przedstawia-
jąca siedzącą Bogarodnicę, trzymającą na podotku dziecię Jezusa trzymającego krzyż.

W Kosiele ^{drugim na górze jest ten} figura z drzewa około r. 1200 przedstawia:
jąca stojącą N. P. Maryę z rozpuszczonymi włosami, trzymającą na
lewej ręce dzieciętko Jezusa, a w prawej berło do ziemi spuszczone.
Zjawiała się ta figura r. 1400, a Karol arcyksiążę austriacki r. 1606 wystawił ten drugi
kosiół na górze.

Do zburzenia przez Czechów r. 1096 Bramki Bardo, figura siedzącej Bogarodnicy zjawiała się w lesie
oktobr. 1100, czyli jak niektórzy piszą około r. 1200, pewnemu rycerzowi wreszklemu, dla którego też wysta-
wiono Kaplicę drewnianą; po zburzeniu tej Kaplicy przez Saksów r. 1227, wystawili cysteryty klasztoru
Kamienica do Kłoczka Wartę należąca Kosudy r. 1421; ten przebudowano r. 1682 i ukończono r. 1704, kam:
rekonował go Franciszek Ludwik, pfalckrabia denki biskup wrocławski. Do rzeźby cysterytów w r. 1810 (fundowanych r. 1218)
objęto kosiół świeżym ^{pluchem} wieszak.

(Ob: Sebaldinus Boguslaus S. J.: Warta miracu-
lis Mariae ab an. 1200 illustrata, nunc in
luce edita. — Diva Wartenois seu origines
et miracula Mariae, quae Vartae in limitibus
Silesiae colitur. Pragae 1655. 4to

r. 1666 Sebastian Postok
biskup wrocławski — a dr-
gi kosiół na górze zaś
konsekrował

Niemiecki przekład przez Ferdynanda Augusta
Jannera von Löwenthal. Prag 1657. 4to

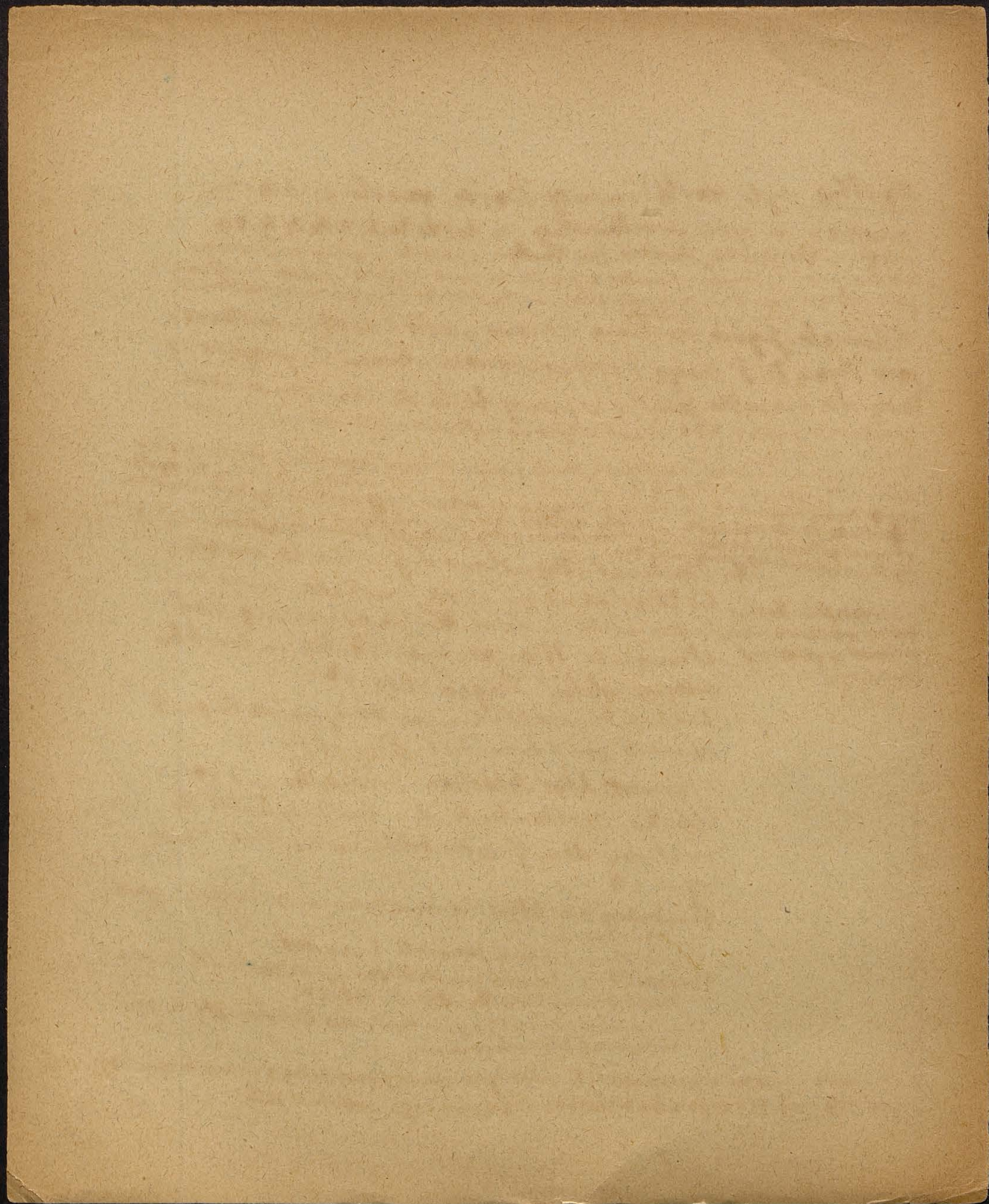
Kleinwoechter Sebastian: Erneuertes und ver-
mehrtes Warthenbuch, d. i. Ausführlicher Bes-
richt von dem Gnadenbilde zu Wartha. Neisse,
1711. 4to

Gumpenberg Mich: Atlas Marianus. Monachii 1672 Centuria I, liber II
n° 21, pag. 161.

Fibiger: Itinellū Silesia renovata I. pag. 605.
Peloner Jh.: Schlesische Gnadenbilder und Wallfahrtsorte. (W. J. Sch-
lesche Provinzialblätter 1865 st. 198-201.

(Mianka Karol): Prześ. Maryi na Kłodzkiej. Mikołów 1889. str. 345
z drewnianym wizerunkiem obrazu.

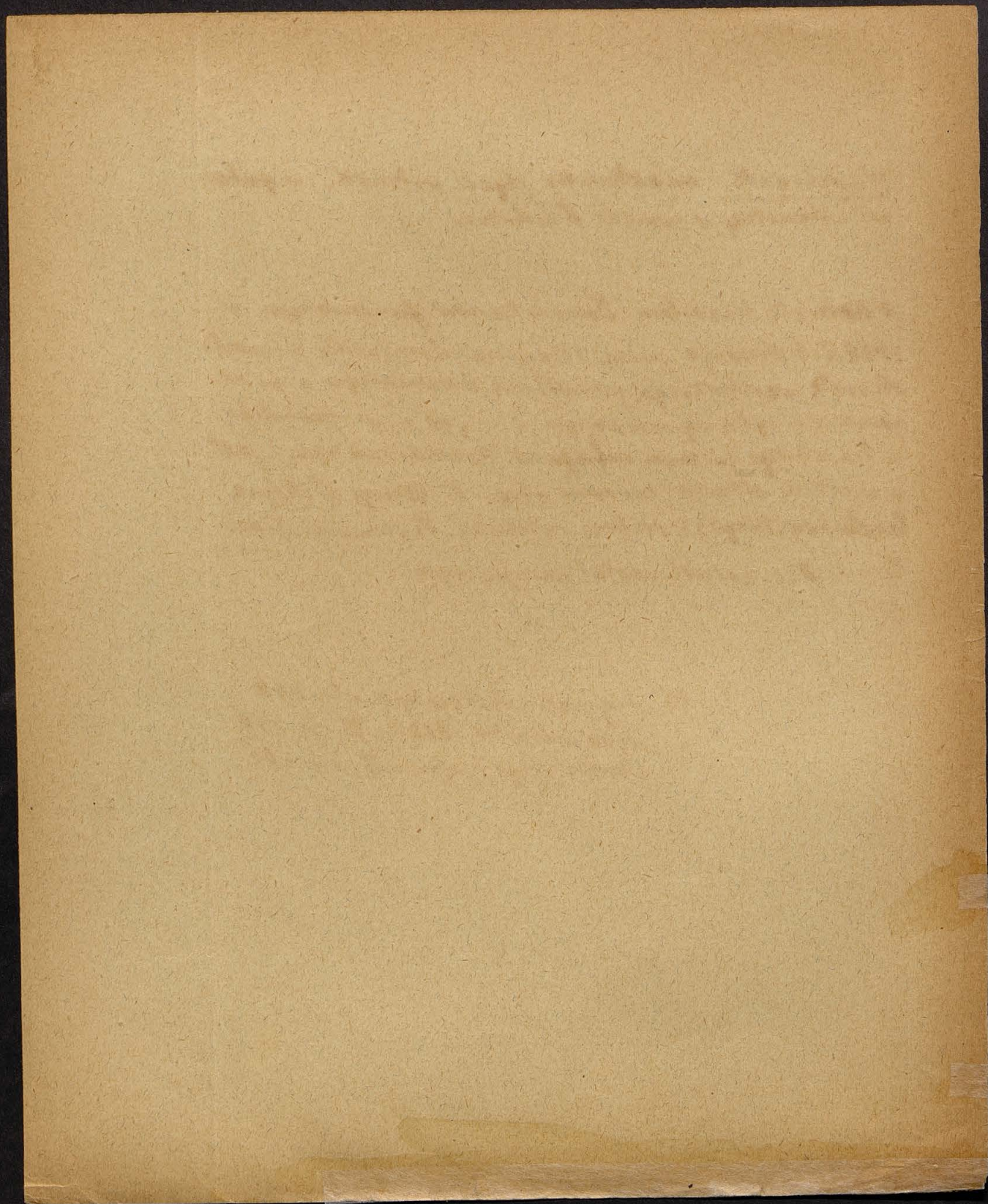
Z powodu napadów nieprzyjacielskich, umieszczono cudowną figurę siedzącą w Naumburgu r. 1578-1606;
po zmiej 2now 1644 do jezuitów w Kłodzku, z kąd dopiero r. 1711 powróciła do Warły.

Wasyliszki miasteczko (dyec. wileńsk.) w guber-
ni wileńskiej w powiecie lidzkim.

W Kosiele klasztoru Dominikanów fundowanym r.
1658 d. 6 Września przez Marcina Dominika Limonta
starostę wasylińskiego, pierwotnie drewnianym, a po po-
żarze w r. 1769 wymurowanym i r. 1790 przez Walentego
Wotczackiego biskupa sufragana konsekrowanym - jest
w wielkim ołtarzu cudowny obraz D. Maryi P. (Kopia
Częstochowskiego) z srebrną sukienką. Po supresji klasz-
toru r. 1832 Kosiele został parafialnym.

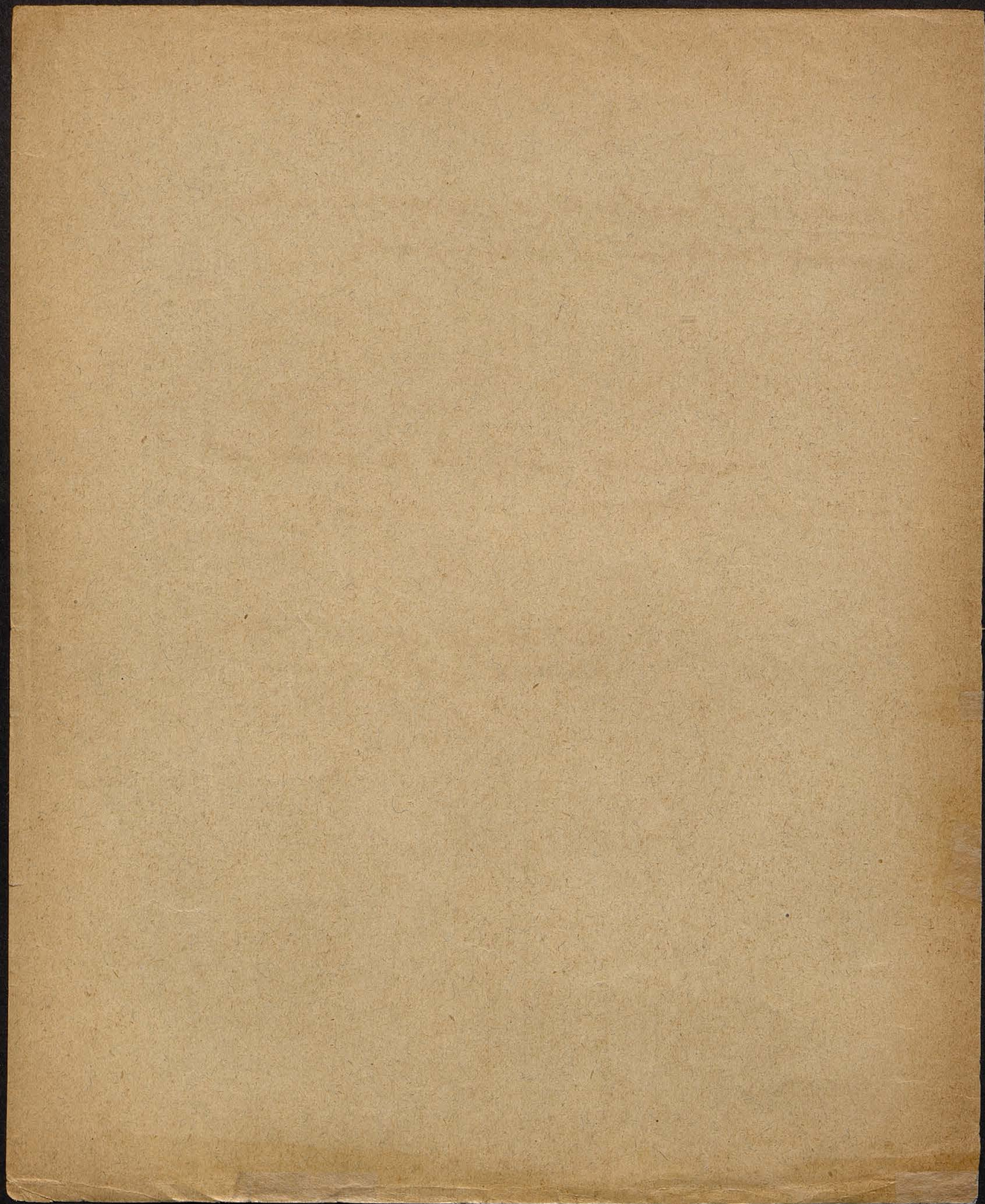
Ob. Szymak: Prerogatywa, str. 446.
Teka wileńska 1858, Nr. III, str. 236.
Dąbner: Rys dziejów. T. II, str. 389.

Wasylkow miasteczko (w grodzieńskiej gubernii,
powiecie sokolskim) nad rzeką Supraślą.

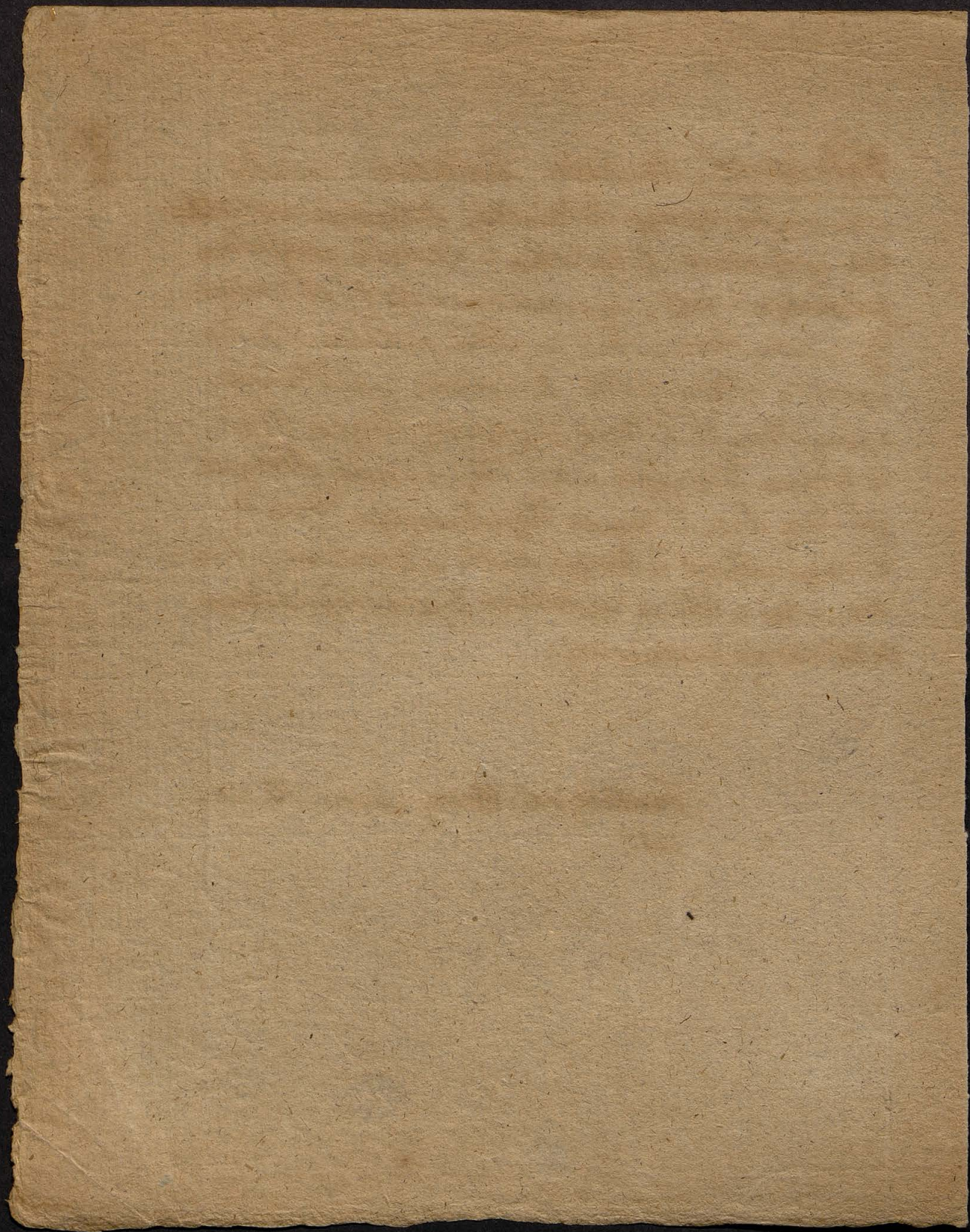
W cerkwi prawosławnej miasteczka Wasylkowa jest
widowny obraz Bogarodzicy.

(Ob. Litowskija eparchialnaja
Wiedomosti 1867 № 18.)

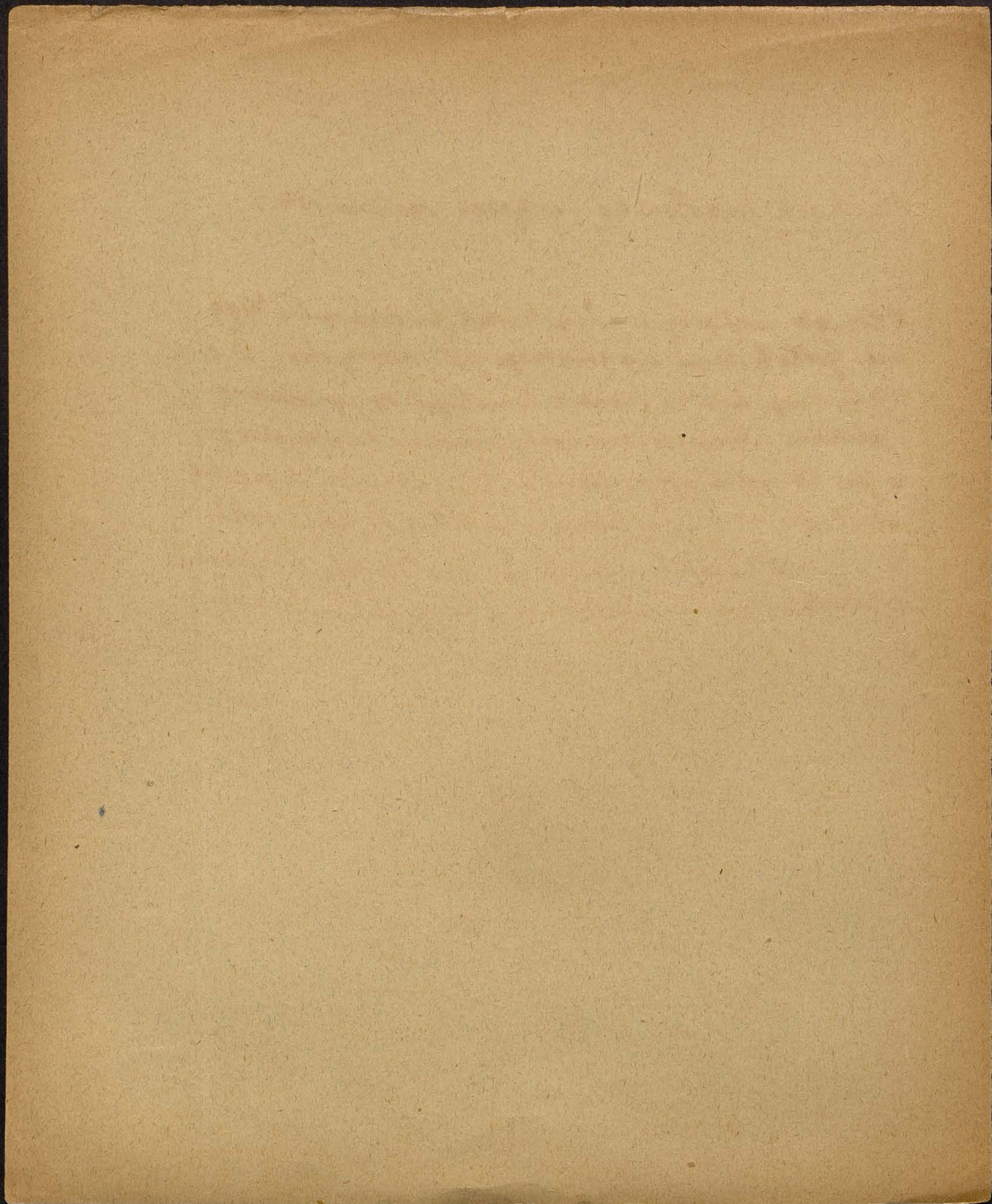
Wąbrzezno (Briesen, Fredecum) miasto
 w dzisiejszej dycezyi chełmińskiej, dekanacie wąbrzeskim,
 (w obwodzie chełmińskim). W kościele parafialnym
 (fundowanym r. 1335, a wymurowanym r. 1700) jest w zakrys-
 ty cudowny obraz pięknie na płótnie malowany, 2 1/2 stopy
 wysoki a 2 stopy szeroki, do noszenia, przedstawiający
 z jednej strony Św. P. Marię niepokalanego Lecznicę stojącą
 na krzyżu, trzymającą w ręce liliję; z drugiej strony zaś
 jest stary obraz P. Jezusa błogosławionego. Obraz Św.
 P. Maryi został od dawnych czasów w Kowalewie (Johän-
 see, z kąd r. 1689 za pozwoleniem Opalińskiego biskupa
 do Wąbrzezna przeniesiony.

(Fankidejski: Obrazy cudowne str. 122-
 125.)

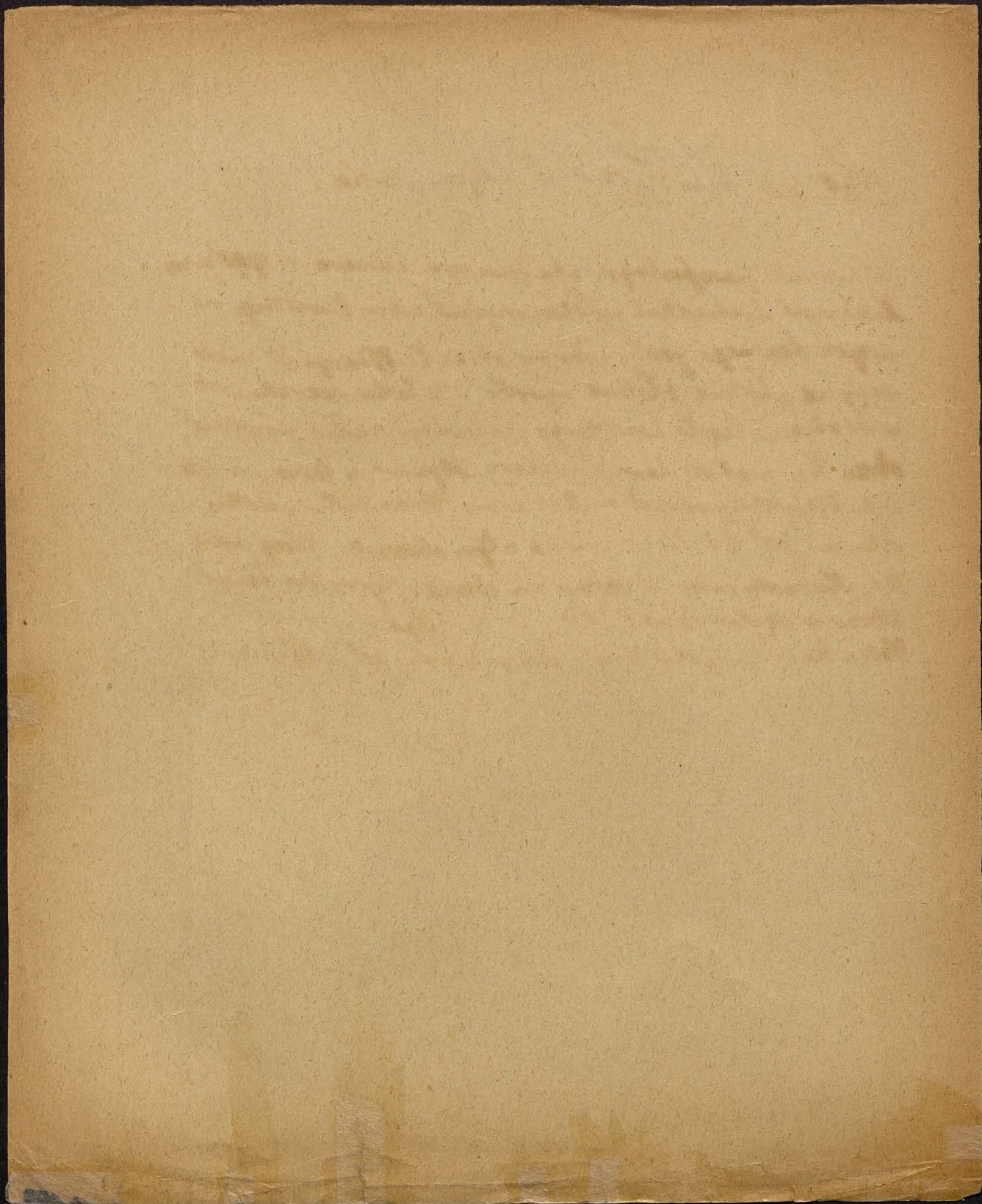
Wąchock miasteczko (w dyec. sandomirsk.)

W Kościele parafialnym po Łystersach fundowanym r. 1199
 przez Getkę biskupa Krakowskiego jest cudowny obraz N. P.
 Maryi, którego ściana na ścianach kościelnych są wymalowane
 z polskimi wetero-wierszami każdy. Pierwszy cud wydarzył się gdy
 za Jana Kazimierza jeden szlachcic dostał się do niewoli Szwedzkiej,
 polecił się w więzieniu w Szwecji w modlitwie P. Maryi w Wącho-
 ku i zasnął; na rano znaleźli go ludzie okutego w Kajdanach,
 w Kościele wąchockim, cudownie ze Szwecji przeniesionego.

Wąsewo czyli Wąsew w. (dyec. ptocka)

W kościele parafialnym zbudowanym z drewna r. 1790 przez
dziedziców Zielin'skich podkomorzców ziemi Nowoskiej, na
miejscu dawnego, jest cudowny obraz N. Maryi P. malo-
wany na płótnie, 3 łokcie wysokości, 2 1/2 łokcia szeroki, na
wzór obrazu Częstochowskiego malowany. Według podania
obraz ten miał się dawnemi czasy objawić w lesie nadre-
wie. Najświętszy odpust d. 8 września. Obraz jest w wielkim
oltarzu. Jest też Piesń pobożna o tym obrazie, której począ-
tek: „Śliczności cudu w Wąsewskim obrazie - Najświętsza Lanno,
ktoras' w użętkim razie...” i. t. d. (Rps.)
Obraz ten już r. 1754 w Książce wzmiankowany jest jako cudowny.

Werchrata (w. w obw. zolkiewsk.). W cerkwi filialnej w Werchracie
 Łokrowsy Precw. Bohorodicy pozostałej po monasterze Bazy-
 lianckim suprymowanym r. 1806 jest cudowny obraz Proga-
 rodzicy z XIV wieku malowany przez sw. Piotra metropolity
 kijowskiego (zwanego Chudor), który tu miał monastera:
 Tęgi — premierem podał do Krasnopolu do monasteru ukazywie
 X 1810.

(Ob. Schimatism eparchii Peremyzłohy
 1828 str. 215.

Cuda niewstażami Tashkami stynącego obrazu
 Najsw. Maryi. w monasterze Werchrackim w Krasnopolu
 W. W. OO. Bazylianow jezere w roku 1680
 przez W. J. J. Jozefa Szumlanskięgo biskupa
 lwowskiego, halickiego i kamienica podolskiego
 i całej Rosyi administratora metropolii etc.
 aprobowane. (Rzeczopis in fol. Kart. nielicz. 13-
 w monasterze Bazylianow Lwowski)

R. 1668 d. 2 lipca (wt. styl.) widział Jakób Hachmiak soltyś werchracki
 z Bazyliem Nacwta wójtem, w nowy idąc pod górę, stupo ognisty oswiecający całą
 górę; na tem więc miejscu r. 1678 d. 20 kwietnia Iwan Suchoptak wójt werch-
 ratski z całą gromadą fundował na ~~1668~~ tymże pagódku zwanyh Werch przy
 wrodle Łotomyja wysławit mały monaster na prosby jeromonacha Jowa Jam-
 nickiego, z cerkwią s. Jana Kłory to Jamnickie zaważ tu też drugą cerkiew
 Łokrowsy Precw. Bohorodicy zaważ stawać. Drugi ihumen monasteru Werchrackiego
 Saak Sokalcki kupił w m¹⁶⁸² monasterze Łamojskim namiestny obraz N. P. Maryi
 Kłory umiescił w r. 1683 w cerkwi s. Jana Chrciela monasteru Werchrackiego
 R. 1688. postregli zakonniy Teofil Whituszyński i Jozil Kowalski, w d. 2 lipca
 1688 ten obraz tzy wylewat. Jozef Szumlanski biskup lwowski ruski i prapodczony
 ten cud na miejscu, dekretem we dawie d. 6 lipca 1688 obraz za cudowny optawit.
 Ostatniego uida dornał Antoni Łotocki wojewoda bełski r. 1761 na roz. wykazany.
 Po supresyi monasteru r. 1810 przeniesiono obraz do monasteru w Krasnopolu gdzie dotąd i takimi stynie.

100

Wicin

obcz Krasnojarska.

Wicin
Krasnojarska
1880

Wetter

den 11ten Junii 1771.

Wetter in Weggen. Wetter

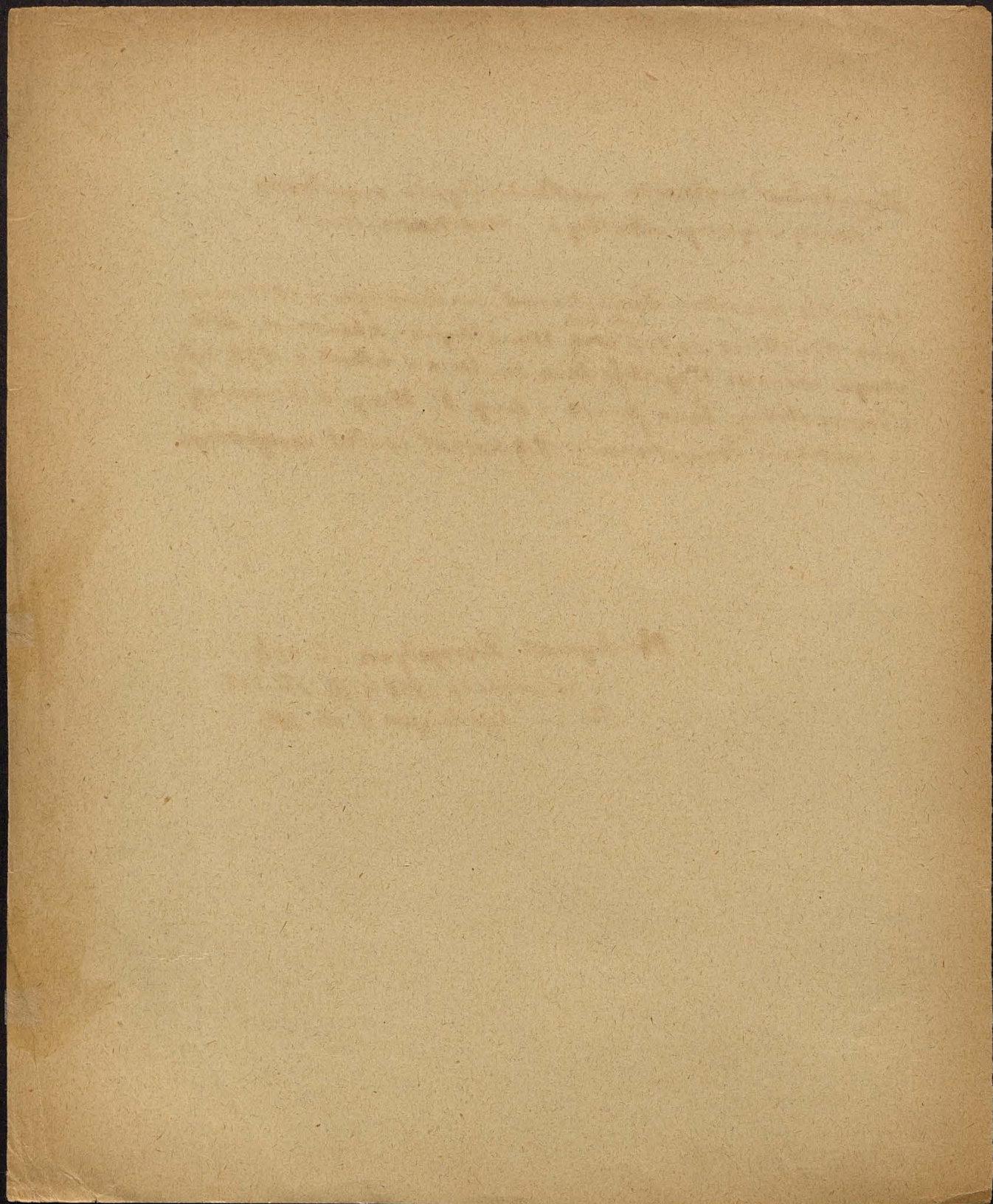
Wierzbolów królewski miasteczko (dyceez. augustowska -
dawniej w dyceezji wileńskiej) ^{provincie kowieńskiej}

W kościele klasztoru Dominikanów fundowanym r. 1643 przez
Jana Wsieklicę wojtę ^{króla} (z żoną ^{królową} Marią Lejlią z Sebańskich, do-
wanym zaś przez Krzysztofa Łacę Kandeza w. litewsk. r. 1673, były
cudowne obrazy: Pana Jezusa i drugi N. Maryi z Dzieciątkiem
Po zamieszczeniu Dominikanów r. 1819 kościół został parafialnym.

Ob. Szymak: Prerogatywa, str. 426.

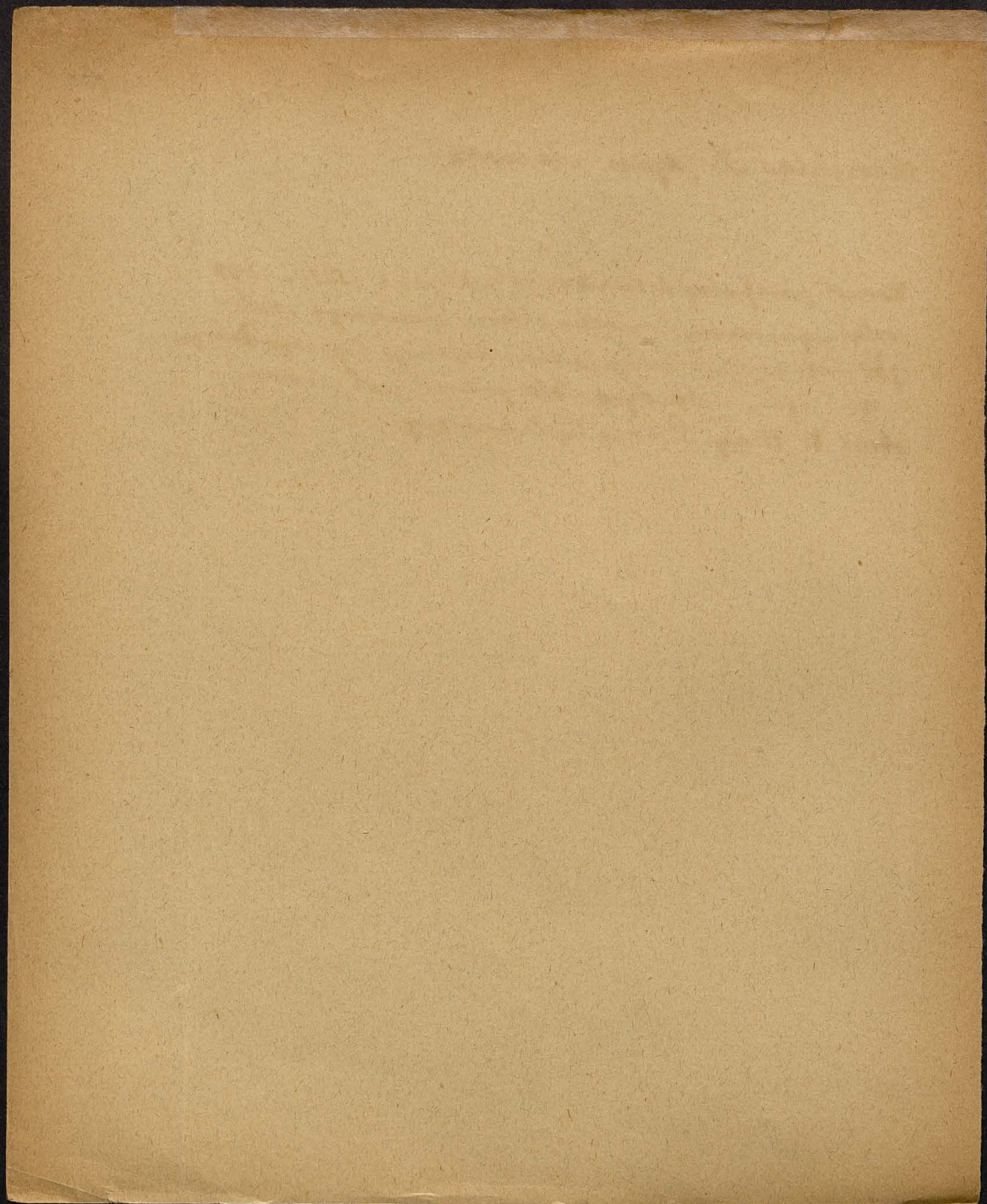
TeKa wileńska 1858 nr III, str. 225.

Baran: Rys dziejów. II, str. 384.

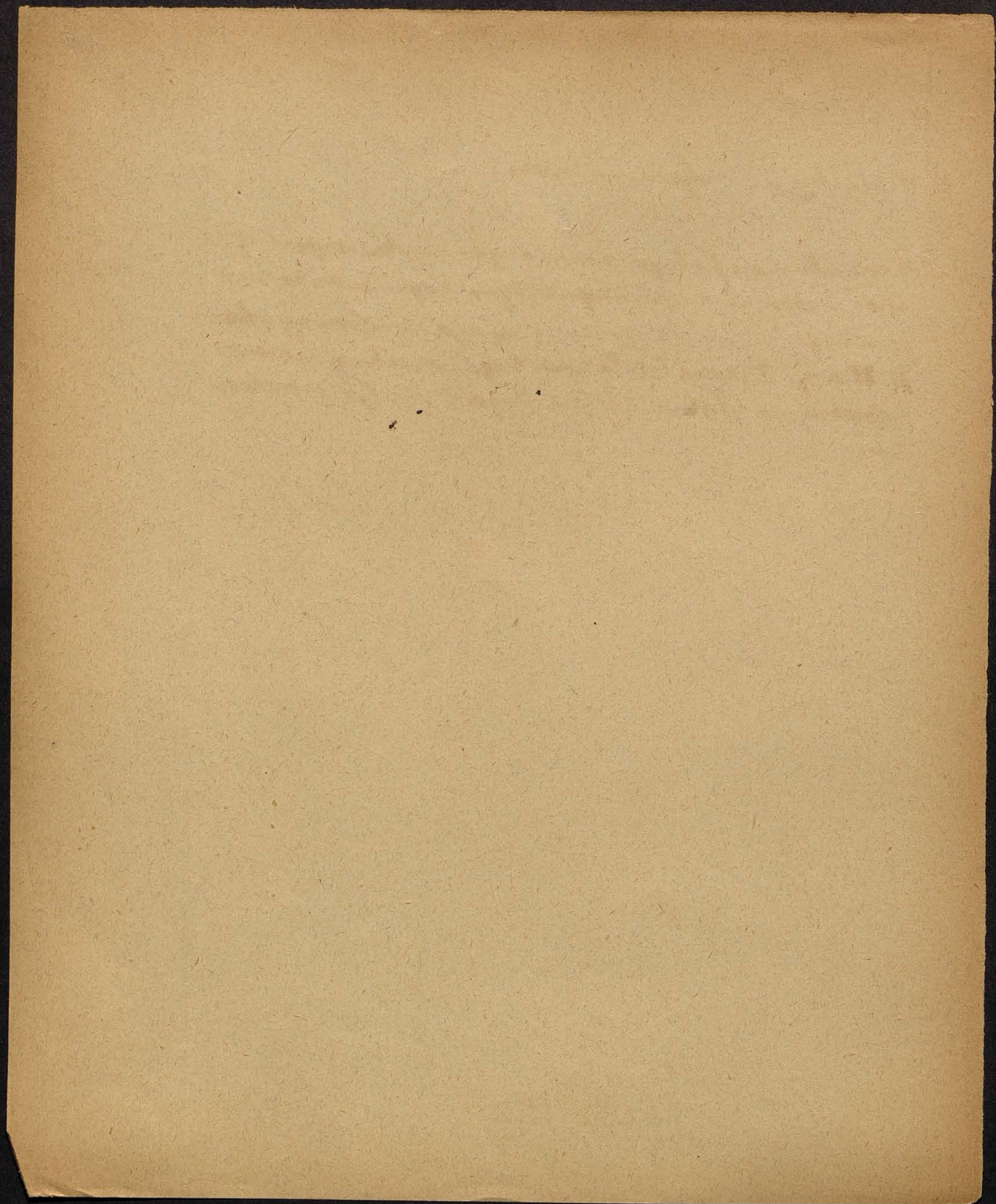
Wierchlas w. (dycecz. włocławska)

Kościół parafialny drewniany istniał już r. 1521; r. 1603
 został wymurowany. W wielkim ołtarzu sprawionym około r.
 17⁴⁶ przez dziedzica Felicyana Wierchlejskiego Towrze Dobryns-
 kiego i jego żonę Faustynę z Horynoszów jest cudowny
 obraz N. Maryi P. (Kopia Częstochowskiego) (Rps)

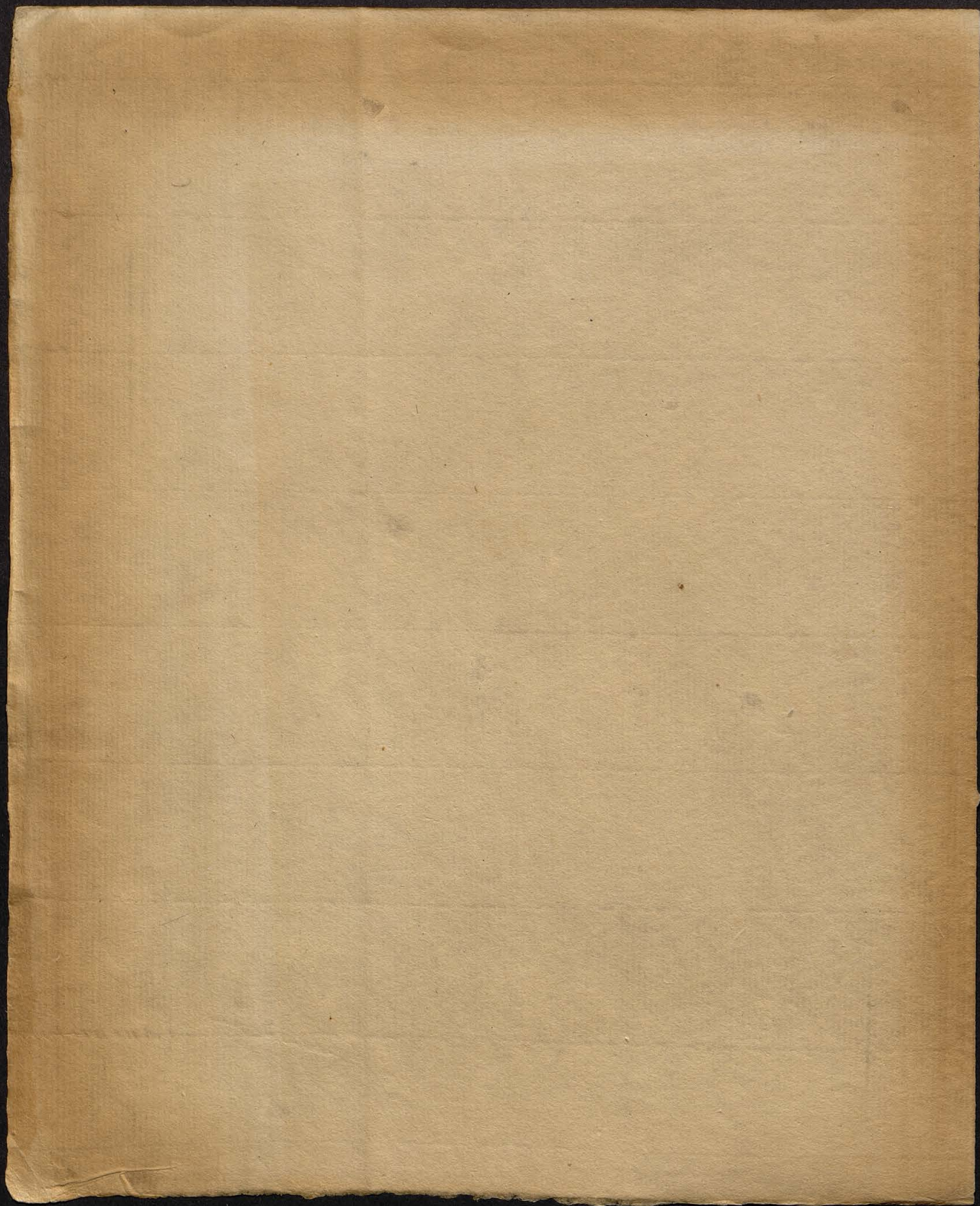

Wierzbny w. (dyez. włoctawska)

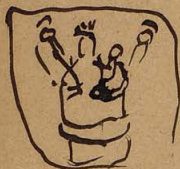
W Kościele parafialnym drewnianym, wystawionym r. 1725 przez proboszcza x. Walentego Drogon'skiego kanonika wiejowskiego, na miejsce dawnego, znajduje się cudowny obraz N. Maryi P. (Kopia Czestochowskiego) w srebrnej sukience malowany na płótnie, 2 łokcie długości, 1 1/2 łok. szerokości (Rps.)

Wietrzychowice w. (dyceez. tarnowska)

Prawdźnie wyobrażenie Matki Bożkiej w
wielkim ołtarzu w Wietrzychowicach.
Litogr. M. Salba w Krakowie. - A Lippert lit.
goc. chromolitogr (z wotami i smotkami)
na odnowie: Modlmy się: ... Czysty dochód
przeznaczony na odnowienie kościoła w
Wietrzychowicach. (roku 1887)

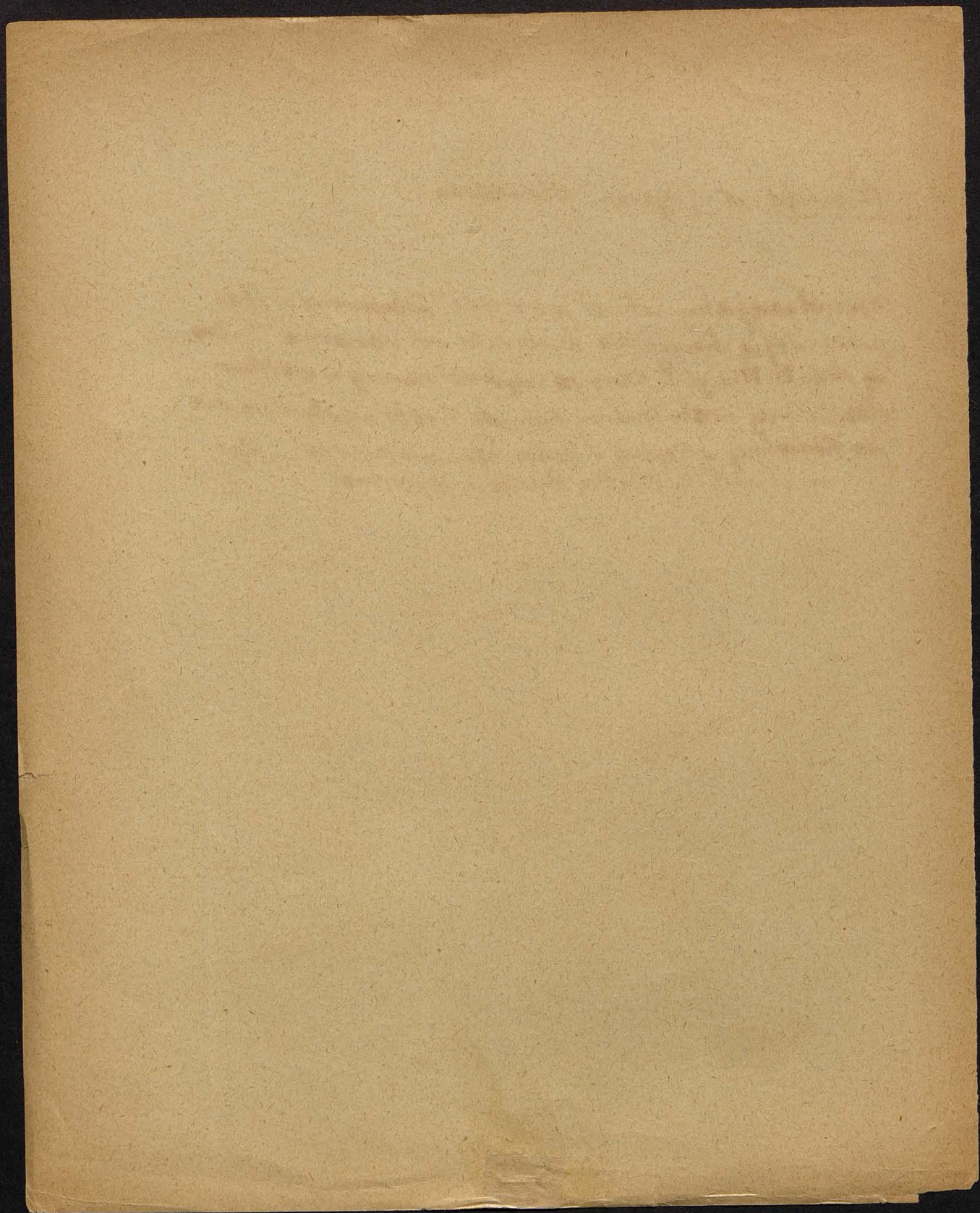
fotografia Jankowa

W Tarnowskiej Dycezyi (kolo Wojnicza), Kościół
drewniany r. 1807 sprawiony nowy kofitem
Katarzyną hr. Bzolin'ską; Konsołr. Andrzej
Gawronski bisk. Krak

Forma

Wiewiec w. (Dycecz. Włocławska)

Kościół parafialny istniał już r. 1521, odbudowany r. 1662 przez Zofię Siemińską, dziedziczkę wsi Zamościa. Cudowny obraz Ś. Maryi P. który się znajdował dawniej w wielkim ołtarzu, przy przebudowaniu kościoła r. 1861 wysłany i na ścianie kościelnej w Kaplicy Ś. Antoniego umieszczono. (Rps)
Główny odpuść na Wiatkę, Boską Ś. Kapłerską.

Ludowne obrazy w Wilnie

1) N. P. Maria Oftrybromska przy Kosciółce dawniej
 Karmeliton bosych S. Teresy, zniszczonych około r.
 1846, dziś świętym Księciem ten Kosciół oddany. Obraz
 jest w Kaplicy nad bramą Miednicką
 (obraz: Kur Kov: Zrechozki - Bralinfr: Opis
 Wilna - Kraszewski Wilno)
 Obraz był najprzód w niwy nad oftrybrom, r. 1671 u
 Kładek zbudowano Kaplicę drewnianą a gdy ta poparła.
 Ta wyftawiono murowaną Kaplicę którą r. 1829 dno
 wiodł. Kłafytor S. Teresy Karmeliton bosych fun-
 dowat r. 1625 Stefan Pac. *)

2) N. P. Maria Anieloka ludowna w Kosciółce w 1855.
 Karmeliton dawniej obcowanymi (jedyny w Wilnie) dziś
 Kłafytor w Wilnie - pod czas pijarów widzieli wprost
 r. P. Maryja nad Kłafytorem. Ruina: Obraz N. M. P. Aniel.
 Kłafytor w Kosciółce Świętych w Wilnie u P. P.
 Karmeliton Tak Kemi Stryngy. r. 1800 Filipowicz.
 (ob. Kłafytor: Wilno)

3) N. P. Maria w Kosciółce S. Michała Bernardynek
 Koronowana. na Antokola

4) N. P. Maria Tak Kawa (w Kosciółce S. Piotra i Pawła
 w Kłafytorze Kanoników regularnych (zniszczonych -
 dziś świeckiego duchowieństwa.)

5) N. P. Maria w Kosciółce S. Filipa i Jakuba Dominian-
 kanów na Łukiszkach (dziś zniszczonych - świec-
 kiego duchowieństwa.)

6) N. P. M. u Franciszkanów na Ziaśkach Stryng
 udani od r. 1596 (ob. Kłafytor: Wilno II. 304, 307.
 318.) Zokafowanu Kłafytora 1864, Kosciół praco-
 no na archiwum biał wileński (ob. Gumpenber-
 1012)

*) Obraz u Karmeliton na płotnie 1/2 Toka Stryng. i
 nieś wniej rzaroki w frebnej szanie, wotownym ołtarzu.
 Odpuft nadany od Zynfa VI d. 10 lutego 1791: bywał w pierwowz nieś
 dzieła Siernia. Kłafytor fundował 1621 wlopiuch w Tokowa Chtu:
 driniki

[The page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side. The text is arranged in several paragraphs and includes some numbers and possibly names, but they are too light to transcribe accurately.]

- 8) N. L. Maria u Bonifratrow w Kościele
S. Kryża (pod skafowaniem zakonu drzew świc.
Kiegi duchowieństwa) w wielkim ołtarzu.
Jest ryćnię tego obrazu. (Ob. Polewir 28 -
Kreszatyki Wilno II. 309 i 492 - "Encyklopedia
Orgelbranda XXVII. 95) - w tymże kościele na
murze rewanstrzej był malowany obraz Bogurodzicy
alfrow z napisem: "Uzdrowienie chorych, modł
się za nami!" Obraz ten r. 1868 zanalowano
waraz farbą na rozkaz rządowy. W Kościele jest
studnia z której woda udowna na oczu - obok
rozwieszona szpital dla obłąkanych.
- 9) N. L. Maria ~~celna~~ w cerkwi S. Trojcy po
Bazylianach unitach. (Ob. Gumpenberg 100-213)
z ryćnią) - po lewej stronie od głównych drzwi.
Do rzeźbmy przefili biskup Józef Siemafki, 1890
zwał się Jankowski (John of Dyalce) z Homolicki,
Chrułkiewicz, Przogotka
- 10) N. L. Maria w zakrystyi zakonu S. Benedykta
ta w Wilnie przyniesiona z prowincyi udowny
pod W. K. - jest do rzeźb

The first part of the paper is devoted to a general
 consideration of the subject. It is shown that the
 results of the experiments are in general in
 agreement with the theoretical predictions.
 The second part of the paper is devoted to a
 detailed description of the apparatus used in
 the experiments. It is shown that the
 apparatus is capable of measuring the
 quantities of interest to a high degree of
 accuracy.

The third part of the paper is devoted to a
 discussion of the results of the experiments.
 It is shown that the results are in general
 in agreement with the theoretical predictions.
 The fourth part of the paper is devoted to a
 discussion of the conclusions to be drawn
 from the results of the experiments.

The fifth part of the paper is devoted to a
 discussion of the conclusions to be drawn
 from the results of the experiments.

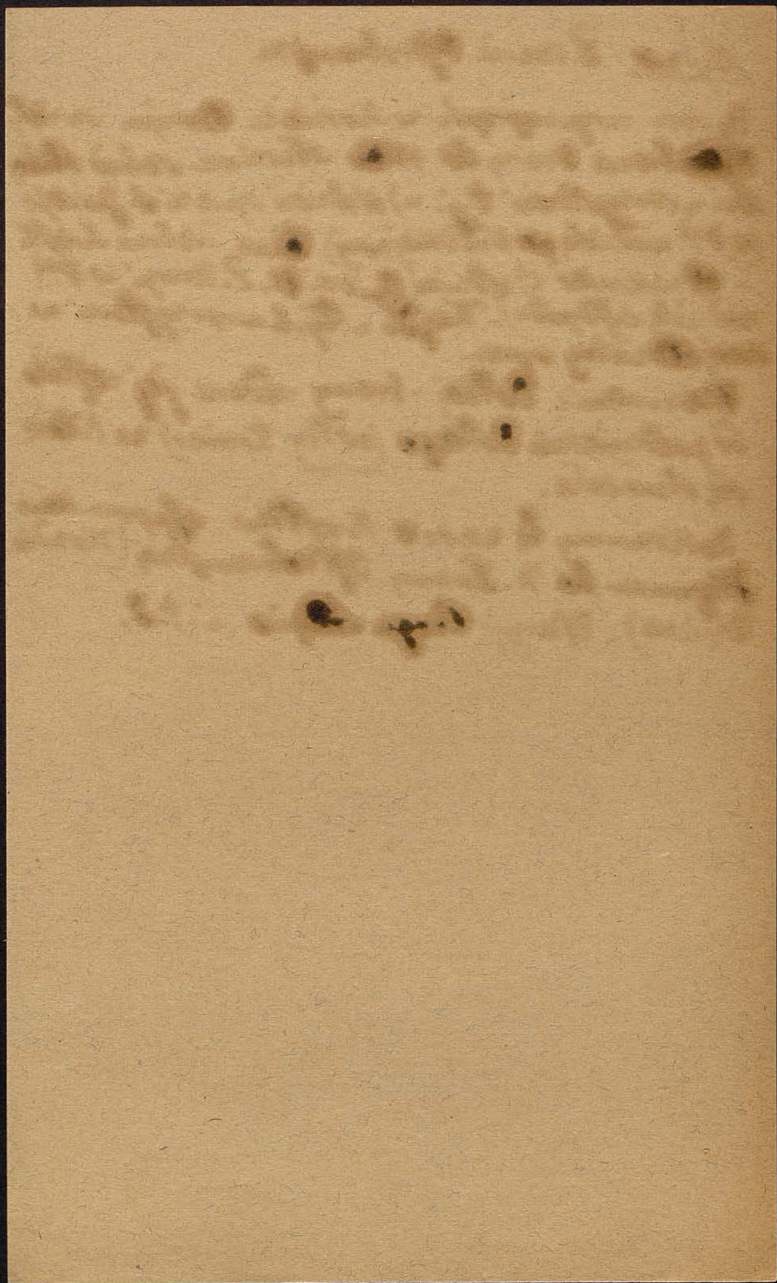
- 3) w kościele S. Jana jezuitckim (dziś oddany
świątkiemu duchowieństwu) były 3 obrazy udane:
- a) N. P. Maria loretańska, od r. 1643 (ob. Kra-
szewski II. 441) - dziś umieszczonej za wielkim
oltarzem (w domu loretańskim). *
  - b) N. P. Maria Bolesna trzymająca na kolanach
umierającego Chrystusa (w oltarzu górnym obok
wielkiego, po prawej stronie od wejścia).
  - c) N. P. Maryi Narodzenia - przy zakrytych.
  - d) N. P. Maria Anielska w kaplicy tegoż nepra-
nia po prawej stronie od głównych obrazów.
  - e) N. P. Maria Szkaplerzna, w oltarzu boczny
po lewej stronie w presbiterium - na srebrne
ręce - Pochodzi z Kofuota Misjonarzy na Górze
Wawrzyniela w Wilnie i po Kaprauc Klastoru
Kofuota przeniesiony do Kofuota Karmelitank
w Wilnie, a po ich Kaprauc - do S. Jana.
  - f.) N. P. Maria Poiepenia w oltarzu kaplicy piersi-
szej po lewej ręce od wejścia, wysoko 4 toki
szeroki 2 1/2 Tok. w srebrnych ramach. Poch.
dzi z Kofuota Augustyanów skafowanymi 1854.
  - g) N. P. Maria Szeleina - w kaplicy drugiej po pra-
wej stronie w oltarzu - pochodzi z Kofuota
Franciskanów skafowanego.
  - h) N. P. Maria Troika - pochodzi z Kofuota
Franciskanów skafowanego.
  - i) N. P. Maria w oltarzu przy zakrytych - po-
chodzi z skafowanego Kofuota Trynitarzów.
  - k) N. P. Maria pokryta srebrną blachą, obramowa 2 lot-
ników, wysoko 1/2 Toki. szeroki 1 1/2 wiersni mały
*) Obraz ten zwano Matka Profka Studenka.

Oprocz wyrzajnych w Kosiele Brzym swiety,
Ostrobrama bramy do roku wlosiwe sobie oblo,
dzi w worystosci t.j. a) w dzien opieki S. Jozefa
(w 3^{ty} niedziela po Wielkiejnocy), b) na Zielone Swiatki
i c) na koniec c) w dzien opieki N. P. Maryi (w 3^{ty}
niedziela listopada). Kazda z tych worystosci ma
swoj oddzielny wyraz.

Narwanie Ostrej - bramy nadane jej zostalo
od przedmiescia Ostrego (ostry koniec) na ktore
siz otwierala.

Zakonimy te wzore krotkie wspomnienie
Hymnem do N. Panny Ostrobramskiej (Kondra,
towicza) „Maryjo Boga rodzisz i t. d.

Relacya o cudownym obrarze Najsw. Maryi
 P. Ktory w Wilnie na Ostrej Bramie przy
 Kosciele W.W. Boszych Zakonu Bran
 Najsw. Maryi P. z Gory Karmelu pierwszey
 Obserwanuy, w omychie passoyi od lat 93
 będuy mienstannemi tymie cudami, z dyktory
 zakonnyh ~~W.W. Boszych~~ Konwentu Wilenskiego
 tychie W.W. Oycow Karmelitow Boszych zebrana,
 a przez I. Hilariona od S. Grzegorza Ker-
 melity Boszego Prowincyi Litewskiej Defini-
 tora pod zaszytem przeswieczonego imienia
 J.W. Jozefa i Antoniny z Boginskich
 Sołtohubow Wojewodow Witebskich Au
 1761 wydana, a staraniem K. Hieronim:
 ma od S. Raymunda Karmelitow Boszych
 Prowincyi Litewskiej Definitora do pre-
 drukowania podana. — Wilno, w drukarni
 dyec. przy K. S. K. Au 1823. Fol. pol. 6140
 800 = Kartn. 4, str. 146.

Approbatio: Origo et miracula thaumaturgae
 Imaginis impimentar. Adammus Kotłatay S. Th.
 Dr. Praelatus Cathedralis Vlnensij.
 — Fr. Vladyslaw a S. Dionysio Pradicali, fr.
 B. V. M. de Monte Carmelo primitivae Observantiae
 Provinciae Lithuanae S. Casimiri Provincialis
 approbat libellum de Origine ac miraculis thau-
 maturgae imaginis a Hilarione a S. Gregorio.

1623 d. 27 Januarii Romae Gregorius XV
papa ~~peccatorum~~ peccatorum indulgentiam conce-
dit omnibus conforium spirituale cum ordine
Discalceatorum B. V. M. de Monte Carmelo am-
plentibus.

p. 7-10. Relacja o cudownym obrazie N.
M. P. w Wilnie Ofstrobiamskiej - gdzie upo-
mina iż O. Hilary od S. Fybnicego karmelita
bosy napisał obywatel Hilary o tym obrazie
r. 1707 przytaczając same tylko cuda. Z tegoż
dzieła przytacza opis przeniesienia tego obrazu
r. 1671 do Kaplicy pierwotnie drewnianej, z tej
żal w czasie pożaru r. 1706 do Kafuista, a r. 1715 do
nowo wybudowanej Kaplicy na Ofstrej Stronie.

p. 10-29. Cuda od r. 1671-1761.

p. 30-146 Nabożeństwo.

Approbata: w Wilnie d. 6 Września 1723
Wolno przedrukować X. F. N. Golan'ski.

Ołtarz ostrobramski zawierający
 w sobie ^{krótki} obraz Najsw. Maryi
 z Dzieciątkiem Lwowym Ostrobramski
 halozentur do Najs. Maryi z Dzie-
 ciątkiem ... tudzież kanki duchowne
 ... oraz Pieśni Księstwa ... przy
 Ks. Kanonika L. G. nłożony i 24
 wizerunkami na stal. ryterii w
 Dworku i podług starożytnych
 obrazów w fwiągtyniach polskich
 znajdujących się przyozdobiony.
 Druk, drukiem J. Claye... 1861
 (b. r.) Główna str. XVIII. 827 (257/16)

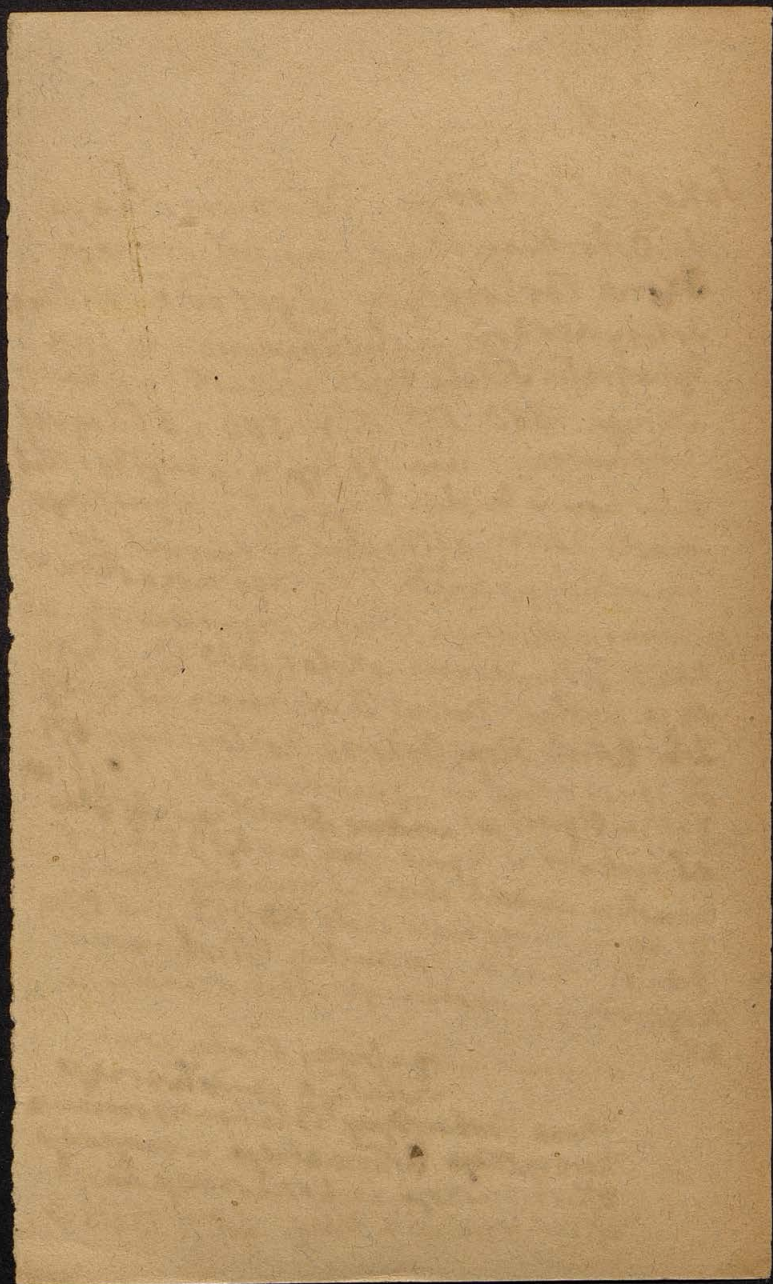
imprimetur. ulno a. Kan. Stanisław
 Downarowicz.

Lucjan
 (autor Godlewski drukarz)

Ołtarzyk Najsm. Maryi P. Matki Bożkiej
Ostrobramskiej. Zbiór nabożeństwa poświęcony
szcześniejszemu nabożeństwu i wielbieniu
Pr. Maryi P. w Wilnie w obliczu Ostrobrams-
kim, poprzedzony historyczną wiadomością
o tymże cudownym jej wizerunku, przez
X. J. M. Wilno (Ergelbrand) 1868. 8°
str. 604 z ryciną staloryt. (1 Rnta)

Sokolow Nikodim: Ostroworotnaja ili Ostrobamskaja cudotwornaja Ikona Bohorodicy w gorodzie Wilnie Istoriyjeskoje issledowanie. Wilna typografia Sztaba Wojsk wilensk. wojen. Okruga 1883. 8vo str. VI. 506 z 8 litograf. wizerunkami. Cena 75 Kop. a z przesyłką 1 Rub. Autor pisze i ten obraz przywiózł z Krymskiego miasta Korsunia (Chersona) i darował do prawosławnego św. Troickiego monasteru w Wilnie, Wielki Książę litewski Algierd Andriej - Aleksander Gedyminowicz około r. 1363 (Opierają się na źródłach: Narbut Dzieje narodu lit. V. 137 Zabr. Ostrob. Ikony Bohorod. Kostowskago 1874 str. 10-12 - Wiestnik Zapad. Ross. 1862 № 12: 101 222) - (Algierd jak wiadomo dozedł najdalej tylko o Sinych wód; w Krymie wcale nie był). Czorny monaster umieścił obraz w Drewnianej Kaplicy Ostrego ruskiego końca około 1491 (?) t. j. na Ostrej Bramie! - Obraz ten Korsunskiej Ostrobamskiej Bogarodicy przytaczali sobie stauraii w XV w.

Wizerunek litografowany 8° w tej książce przed tytułem: Swiataja cudotwornaja ikona Bohorodicy Ostahowicoreniija Korsunskaja, Ostroworotnaja, imennijeraja Ostrobamskoja, reukhonia srazajajia na Ostrych worotach g. Wilny. - Lit. N. Maca w Wilnie.

Istoria i kony Ostrobramskoj Bohoro-
dyry. Sozrynenije J. Kozłowskago.

3edanie 4^e znarytelno uwetyżennoje
s. obrazieniem. Moskwa, izdaniye kni-
goprowadca Manuchina 1874 (w ty-
pografiji F. Johanson). 8^{oo} str. 107.

z litografiją (kopij ryciną) Istotne wyobra-
zenie łaskami i cudami świętego obrazu
D. P. Maryi Łokowanej na Ostrejbramie
w Wilnie - w górnym oknie: Łąka: Porta Caeli
lit. A. J. Strielcowa .. w Moskwie.

na okładce wycisk N. P. M. Ostrobramskiej
i widok. (pierwsze wydanie r. 1872. -
pismo zajade przeciw Łolakom.) (Geogr. pol. 1475)

(Mourawieff Andr.): Vilna russe, par
l'auteur du Pèlerinage aux Lieux-Saints
de la Russie. (Traduit du russe.) Vilna
(imprimerie de A. H. Krikor) 1865. 8^{oo} str. 54
— na str. 3-7 pismo i obraz
D. Maryi Ostrobramskiej został przez Olgerda
wyzwieszony z Cherfona i darowany swej pierwowz-
ronie Maryi; druga zona Julianna darowała go do
cekwii S. Trojcy w Wilnie. Według drugiej legendy ce-
sarz grecki Jan Paleolog darował ten obraz Olger-
dowi; który go umieścił w Kaplicy Koto Ostrejbramy;
później zabrakł ten obraz unii, a od 1627 Karmelici.

Do r. № 1715 upominali się Rusini o ten obraz,
leż papież przegadził go Karmelitom.)

Russkaja Wilna. Wykazanie do K. Luterze-
stwu po Sw. Miejscach ruskim. Wilna
w typografii A. Syrkina 1865. 8vo str.
62 z 5 widokami lit. cerkwi ruskich i
planem goroda Wilny.

Przedmiot Andr. Musawiewa z dodatkami
swiadczeniemi A. P.

(str. 5-11: Ostrowskaja orosowina
— Zrypis A. P. mówi, że obraz Ostrowski
wywieziony z Kofunia; na co cytuje Kronicę
kopisownię x. Daniela Łodziaty z r. 1649
— Ma to przedstawiać Zwiastowanie N. M. P.
Ostahowieferecie, tylko brak anioła Gabry-
ela)

Kilka słów o obrazie i Kaplicy Najsw. 275

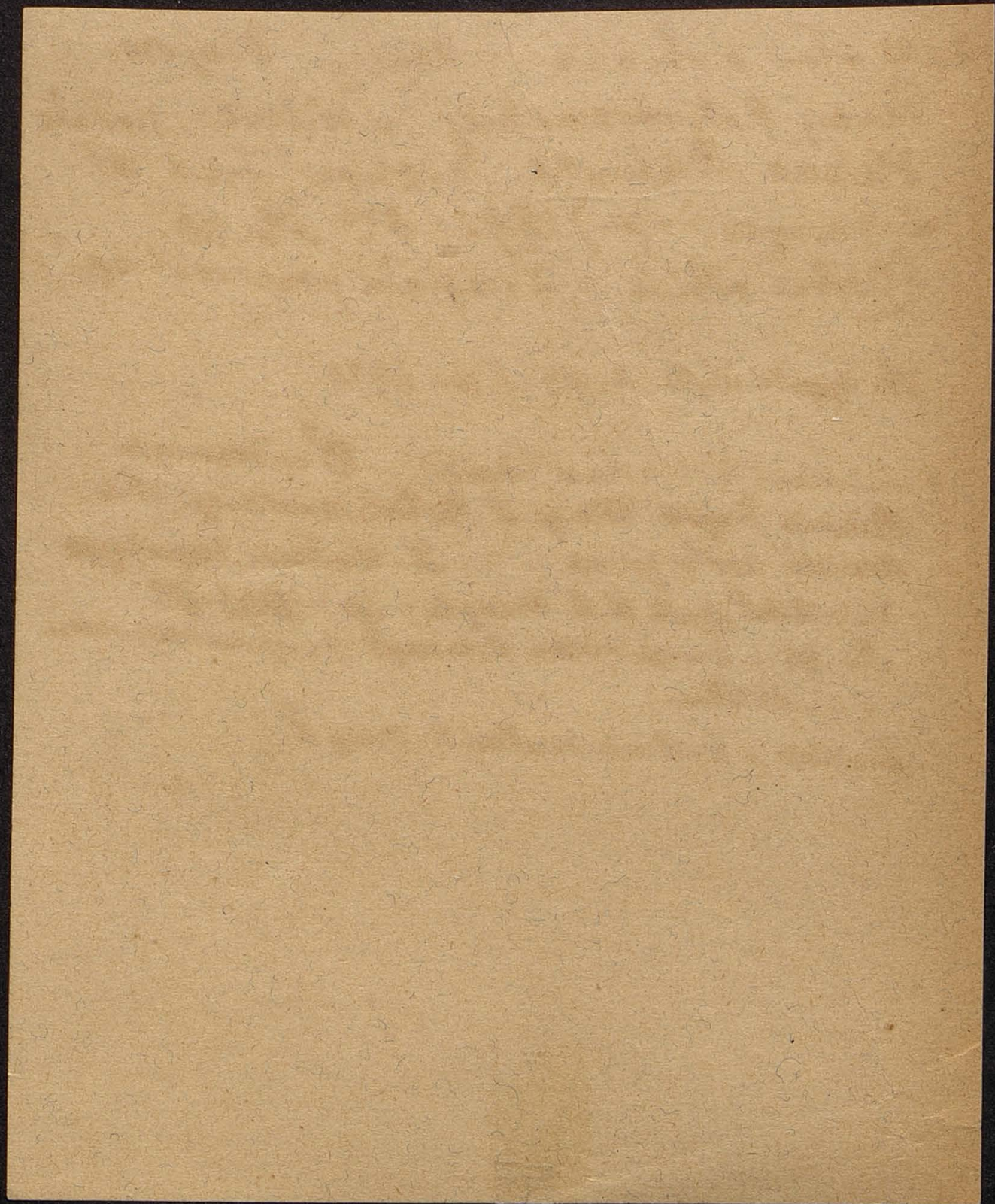
Panny Ostrobramskiej w Wilnie, podana
Helena Bielińska. Kraków (druk Wł.
L. Anrzyca i Sp.) 1892. 8vo str. 30.

(Osobne odbicie z „Przeglądu powszechnego.”)

Ob. Tygodn. illustr. IX. 124 - I. 36 - I. N° 5.

(Nowakowski Wacław Edward): O cudownym
obrazie Najsw. Maryi P. Ostrobramskiej. Wia-
domosi' historyczna przez J. Wacława Kapucyna.
Kraków (druk W. L. Anrzyca i Sp.) 1895. 8°
str. 35, z 6 wizerunkami drewnykt. (4 wizerunkami obrazu
i 2 portretami)

(Druk z Postania Proutwa N. Maryi P.)

Cześć Matce Boskiej Ostrobramskiej przez
 Ludwika Wasilewskiego. Nowe pomnożo-
 ne wydanie. Wilno i Dynaburg, Nakła-
 dem J. Krasnosielskiego Księgarza 1858.
 (Warszawa, w drukarni J. Ungra). 12mo
 str. ^{47. ił.} ~~48~~ (same hymny i pieśni wierszem) (40 kop.)
 [Z aprobaty w Warszawie 11 Lipca 1857 widac
 że pierwsza edycja wyszła 1857.]

Autor dzieła: Russkaja Wilna. Przytoczenie k Luteszestwiji
 pro Sw. Mjestam Russkim. Wilna 1865. 8° str. 5 - ^{kanon. warden'k.}
 widowanie polegajac na podaniu x. Daniela dozdziaty (z r. 1649-
 1669 przytoczonem (w dziele Narbuta. Hist. Litw. T. V. str. 137)
 dowodzi iz obraz N. P. Maryi Ostrobramskiej jest wstarcian
 Kosciota wschodniego, iz zostal wywieziony r. 1363 przez Olgienda
 gdy tenze zajal Korsum (w Krymie) i iz jest reszta wizerunku
 Zwiastowania N. P. Maryi: juz tem samym jest Klamliwe, pro-
 niewaz obraz ten malowany farbami olejnymi, od poczatku XVI
 stul w framudze muru miejskich. Zreszta obraz jest tak
 wielki, iz zaledwie 12 ludzi silnych moze go z miejsca ruszyc;
 podlug zdania x. M. J. Polewicza: wiadomosci o cudownych
 obracach w mieście Wilnie. Wilno 1863, dopiero okolo r. 1626
 kazali wynalowac, co bardzo podobne do prawdy.

Ostroworotnaja ili Ostrobamskaja cudotwornaja ikona
Bohorodicy w gorodie Wilnie. Istoriyreskoje izsledowa-
wanije, sostawit i izdat Nikodim Sokolow (zakonowoy-
tel Wilensk. Mużsk. Uczytelskago Instytuta i Gimnazii.)
Wilna 1883. 80 str. 506 (z 8 litograf. wizerunkami mi-
dry temi) Sw. Cudotwornaja ikona Bohorodicy Btogo-
wieszczenia, Korsunskaja, Ostroworotnaja imenyema =
ja Ostrobamskoju na Ostrych worotach g. Wilny.
2) Sw. cudotwornaja ikona Bohorodicy Bdigitrii, na-
chodiaszczejasia w glawnom chramie Wilenskago
Swiato-Troickago monastyra) 75 kop.

Wilenskaja Ostroworotnaja ikona Bohorodicy Btaho-
wieszczenia. Moskwa, litogr. 3. litira i 7. 1884. 4⁶ (chro-
molitograf. wizerunek)

Relacya o cudownym obracie N. Maryi P. ^{ktorej} w Wilnie na Ostrej
Bramie ~~1761~~ przy kosciele WWSO. Boszych Zakonu Braci
N. Maryi P. z Gory Karmelu pierwszej obserwancyi w onykhie
prosepyi odlatg3kacy, nieustannem. Tymie cudami. Z
historyi zakonnykh Konwentu Wilenskieg3 Tyer3 WWSO. Kar-
nelitow bosykh zebrana, a przez X. Dkilariona od S.
Grzegora Karmelity bosogo Prowinuyi litewskieg3 Definitora
r. 1761 wydana, a steraniem X. Hieronima od S. Rajmon-
da Karmelitow bosykh Prowinuyi litewskieg3 Definitora do prze-
drukowanã podana. Wilno, wdruck. Dycer. przy Koso. S. Kryza
1823. 8¹ (z modlitwami, pieśniami)

Kozłowski D.: Istoria Ostrobamskoj ikony Bohorodicy.
1874. (1868?)

274

Wilno N. Maria L. na Ostrej Bramie.
(w pobliżu Karmelitów bosych).

Na takzwaney Ostrej-bramie w Wilnie był od dawna nad
wejściem w framudze w mur wpuszczony i drzewiakami do ramy.
kanią opatrzonej obraz L. Maryi młotowiernej, do pól figury z
rękami na piersiach złożonemi, malowany na deskach ^{wysokości} ~~deskowych~~
spojonych, ^{i 2 cale (2 metry)} ~~dlugi na 3 tokię~~ ^{6 cali (13 1/2 metry) = 67 cali (1,7 metry)} ~~a szeroki na 5 pięć~~ ^{angli}
miał ten obraz dostać z Chersonu Olgierd wielki książę litewski
i tu umieścić. (?) R. 1671 został ten obraz przeniesiony do stoja-
cego obok kościoła xx. Karmelitów bosych (złożonego z klasz-
torem r. 1626 przez Stefana Łaca). Po zbudowaniu rektory-
kapliczki na Ostrej-bramie drewnianej, został tenże obraz na-
zad kościoła r. 1671 na swe miejsce przeniesiony. Podczas po-
żaru d. 18 maja 1706 znowu ten obraz do kościoła przeniesiono
i tegoż roku znowu nad Bramę wstawiono. Dopiero 9 dnia
26 maja 1715 pożar drewnianą kapliczkę zniszczył, pozostał
obraz znowu w kościele, z kąd po wymurowaniu nowej kaplicy
znowu na dawne miejsce przeniesiony został nad bramę. R.
1829 odnowiono tę kaplicę. Znamy od S. Jana Baptysty napisat
wprawdzie r. 1667 Historię fundacyi klasztoru witeńskiego,
lecz ta zaginęła. Cuda zaś obrazu spisał Hilary od S. Tyburce:
go Karmelita bosy r. 1707, w rękopisie.

Według pisarzy rosyjskich obraz ten przedstawia Zwiastowanie, miała
go zion wielkiego księcia litew. Olgierda darować r. 1341 Święto-Troickiemu
monasterowi w Wilnie, gdzie ją umieszczono na ~~drzwiach~~ ^{drzwiach} Ostrej bramy
zwaneych Duskie Wrota. R. 1627 przywłaszczyli sobie te wrota i obraz Karmelici (?).

Relacya o cudownym obrazie N. Maryi P. Ktory
w Wilnie na Ostrej bramie przy Koscielu W.W. OO.
Boszych Zakonu Braci N. Maryi P. z Gory Karme-
lu pierwszej obserwancji, w onychże posesyory od
lat 93 będqcy nieustannemi stynie cudami, z histo-
ryi zakonnych konwentu wileńskiego tychże W.W.
Ojcow Karmelitow bosych zebrana, a przez X.
Hilariona od S. Grzegorza Karmelity bosogo Pro-
wincyi Litewskiej Definitora, pod zaszczytem Prze-
swietnego imienia JW.W. Jozefa i Antoniny z Ogiń-
skich Sottotubow Wojewodow witebskich r. 1761 wy-
dana - a staraniem X. Hieronima od S. Raymun-
da Karmelitow bosych Prowincyi Litewskiej Defi-
nitora, do przedrukowania podana. Wilno, w
drukarni Dyec. przy K. S. K. Ru 1823. 8vo kart 4,
str. 146 i przed tytulem rycina licho rzytych in 8vo z embler
matami cudow: Istotnie wyrazienie obrazu N. Maryi P. w
Wilnie na Bramie Ostrej przy Koscielu W.W. OO. Karmelit. Bos.
cudami styncej. Fi. (Obejmuje: Approbate na dzien
Hilariona a S. Gregorio - Approbate papierza Grzegorza XV
Romae d. 27 Januar. 1623 na dzien Sententiarium spiritua:
le (nabozienstwo?) Dominici a Jesu Maria ord. Disalceat
Carmel. - Relacya o cudownym obrazie i cuda od 1671 do r.
1761 (str. 1-29) - nabozienstwo, piatni str. 30-146.)

Ob. Bibliotki Polska III. 189
Kraszewski Wilno II. 400.
Wlonecki 24.
Saryca Rys II. 388.
Szyfoniak Ilustr. I. 11-5
IX. 124
Encyklop., Ogólna. XXVII. 99.

Wasilewski Ludwik: Ciesci Zwiastce Boskiej Ostrobrams-
kiej. Nowe wydanie. Wilno 1858. 12° str. 49. (wierszem)
Oltarzyk N. Maryi P. Boskiej Ostrobramskiej. Zbiór nabo-
zienstwa poswiecony szerególniejszemu uczczeniu i uwiel-
bieniu N. Maryi P. w Wilnie w obrazie Ostrobramskim niceli:
wzorem takkami styncej; poprzedzony historyczną wiadomo-
cią o tymże cudownym jej wizerunku przez X. J. M. Wilno,
na ktas Orgelbranda, druk Syrkina 1860. 12° str. 604.
Wiadomości o cudownych obrazach Pana naszego Jezusa Chrystusa i
N. P. Maryi w mieście Wilnie przez X. M. J. X. (Olewisza). Wilno, na ktasem
J. Kraszewskiego, druk R. Syrkina 1863. 8° str. 5-8.

Cudowny obraz Najświętszej Maryi Panny Ostrobramskiej.

Tak jak można za najdawniej ceni sobie Lichochwałki obraz Matki Bożej, tak i Litwa drugi ma taki Lichochwałki obraz Maryi Panny. Do był obrazu, do był mijsie w kłoyel Matki Bożej świętymy upodobeta sobie i świętymy mielbiamy byj pragne jak niewła Polka cała ptyne świętymy i miyili poboine, a na wywumiuie obrarim był, poboim rusca stare ojcin pnyetionie wiare, nieywjstem byj, ueruciem. Tko dwoi sar w iyciu przed sime obrarim nie pad na kolana ten ceter iycie widyha do owy miyty pielgnyculi.

Do Lichochwałki obrazu staueł przybyłk piwicyowy Maryi i oboh świętymy piwicyom Boze, kłose kula do wiebr ^{sta} Dwiiafki byiszy poboimych pafuiliu. Ostrobramski obraz w grodzie Gedymina, na starę branie miaceta kłos, w roku 1508 Jyguunt I pmerobie podurymy ni bami i uelwouiamy orobri harat, od uem jak raityuel Tarbam i u dani tak i powitat na mijsiu. I proze miaceta, z kłosego, przy bywajemy do grodu, lub opuszcjajym grastare kwiqiat kłosurkic oblice, btozostawi „Matka Misericordia“ miłk i j nie oimielit nasyi starego malowidła, obrazu je bylle museu.

kaplic, przybytkiem, i olużyto stotemi sercami biskupstwa.
Kto pierwszy nawieści obrac na Miedniciej¹⁾ bramie, od ludu
swana, Ostrowana²⁾ tego dotąd nikt nie wykrył i nie objaśnił
świadców. A lubo przed laty kilku pisano w Ruskiej Genetali³⁾
i Olgierd syn Gedymina w roku 1331 rozbioru nad Dnieprzem
by ludu Allengofów, z cerkwi podoleńskich przywrócił z sobą di-
nizny Ostrowanski obrac Maryi, i kalony salomonistom S.
Trojcy z Wilnie podarował; a ci umieszcili kalony na bramie
miasta nieopodal iel twierdza ~~była~~ ~~to~~ ~~gdy~~ ~~Władysław~~ ~~z~~ ~~tytu-~~
ryzmy ^{wywid} nie posiadały żadnym dowodem, owsem opierają
historję Wilnie, które otrzymało bramy dwójce w końcu XV
wieku, upadł sam przez się.

Podobny wywid list Daniela Łodziały, który tak pisze o tym
obrac: Wielki książę Arturki Olgierd, szarbanu Chorwacem
abogałi moji szarbanu; sukcesornie jego wykonał czi ośób
cerkiewnych wideli cerkiewom miasta Wilnie, z liczyli kłoję
prawdziwe wyobrażenie Najświętszej Maryi Panny w postaci
stojącej, gdy jej uwiadł Tadeusz Piotr czechamiel Gabryel
dotarło jej ojcu Karunelichom, który nawieścił je nad wolu-
dnie brama Ostrowana³⁾ Ponieważ w opisie tym od smierci

Olgiarda roku 1381 do przybycia OO Kermelitów roku 1626, upływa
 lat 255 bez żadnego oobraie śladu, i na ten punkt wywid trudno
 jest zgodzić się i na prawdziwość uruci. W13

Autor historii Wilna w przedmowie do otkazy Odrobiamki⁴⁾
 wywniósł i obrac ten jest nieruiniem Dawny i gęboli⁵⁾
 sięgł stawięhwois, odmalowany jest bowiem wedle najstar-
 szych tradycji wiek piąty poprzedzający.

Nalwicie Ms. Polwicz⁶⁾ chce odnieść powstanie obram do wiclu
 XVII, przytaczając w tym opowiesci starców i z tradycji Ojciec Ker-
 melitów, iż ci ojcowie po rezsuciu ich pierwiactłowsz na
 Ostrej Bramie obram, upatrujący w obrac mclen z Rusi
 od kijowa przybyłszy, zlecił im wymalowanie obram.

Te wszystkie podania które przytoczyliśmy nie dają, ni jednak
 usprawiedliwić ni dowodami ni prawdą historyczną, bo
 najprzód obram dawnygo powstania, słyku bractwa jstłiys
 wszystkie myślele nie cypryrowem malowane se Dniewo,
 sływas i ~~malowane~~ raz ucarowe z anicwolunij scicłnis,
 Larem ni dnewo, ni epwib malowanie, weclenig tu niezgadn.
 Co rai do powstania obram z XVII wiclu, to co najwyżj w
 tym epce, obrac ten podziemny pms czas nicjati od dniewo

stół i wicków, mógł być restaurowany odnowiony byłby, nigdy
nie na nowo malowany - Praca by to była na jasną gładź i by
miała nieprzejść do wiadomości ogółu.

Cokolwiek bawi jidnek, gdy dnie nie muine wyjidnie z ieritowin,
liudy in ejawit hyle stawy i drugi obrar, tego jidnego kuznei in
kuba in ojowie Karmelici w wluu 1626 majaj hui przy Orliuj
branni wybudowany helentko pnu braci Stefana i Jgnacego
Dubowicins, a kwiciot pod wicowanien S Tereny pnu Stefana
Kryzkofa Pace podkancleuzo litewskiego, na ten stawy hui wi-
sznuch pierwi munieli wicici uwazę. Byt to obrar malowany
na debowyl dachach i bitych z sobe, atujid na tolii litewskich hui
i cali dwa, a newliid na tolii dwa cali tynacicie. Malowidło
przedstawia Matkę Bożą, do jid gwitacii, z stoisaniem
na pierwiach do uwdlihu sylwona, jaleby „przyjmujacemi i
przytulajacemi do macierzyńskiego łona jniewicze” 6) Wpa-
tnaczę obrar ten waludat nierużytkę bojaris cicii i przywis-
ranie 7). Miska arbyta w jwobinim uctelucieniu wyrcicaję
swięta hwan Maryi wielena nad wyjetu ludri oblicz chciot
napewne upnyhromicci wyjicwii ję i wiellicii nad wyjetkud
ludri, a w bych rechal jwobinim stoisuję, w hę jwchytoryj

polownie glosie, w tej kilowisowej i jutruj dobowi kwany, chciad
 niewatpliwie odmalowai cnoty ktoremi jairiada Malthe
 Najwistnie: polbowi; albowinnai, polow, cieryliwici i mudo-
 siowdrie. Czy te wijk mylii przykonne byty arlyjcie gdy malowet
 opisywany obrac Maryi, czy tai inne polbowe mylii ktowty
 wdany jeso gdy kwonyt to drio, prwine jut badanie, ie
 jidualis nuniad to byi wiaglobliuy cstawich co obrac ten ma-
 lowet to prawie na purow mirdie moina.

Inacnych nuniawis i cijik bawda debowa Decha z wie-
 nuliem Maryi Panny, atugie lata purowawata nad ilie-
 dnich, bramq, moir od samygo puwagllm wystawicnia
 ty bramy, wtoniona od stoly zamieci i wickon drownia-
 nemi byllis dnwielkami. ~~Wiceni i polbowi mienticnie~~
~~Wilem~~, Alim Giewie karmulici wozli w oziely swa obrac
 ten, wiceni i polbowi mienticnie Wilem puweruwaja
 moir w swietem nakchuceniu, ie obrac ten budie liedyi
 najdwinym klejnostem dla lityy cesty, pnu warli: i
 ciarne z bolu przyucione schodeckli pucichali iij miosny
 na ganczech pnu obrac Maryi swieckly uboga lub lamply
 ofierny, tu w strapieniu suchali ulgi i pocielky Maryi

tu w modlitwie i naukach powołani ofiarowali try -
nowego serca petycje. Kiedy potem w roku 1626 jak mów-
wiliemu Karmelici wiadomą Ostryj branie, widząc powołani
ludu do tego obraru codzień wstawając, prowadzili im w
powołanych modlitwach, a tak przytadem swym zachęcali
do coraz gorliwszego nabożństwa do Najświętszej Panny.
Lecz, jeśli i modlitwy ludu przestawili niebiosa, a gdy już
niejeden domem tańce i cudu Maryi, Ojcowie Karmelici obja-
wniwszy magistratowi i ludowi zamiar swój dla wzięcia
nabożństwa tu Maryi, stworzono miernotę w
wielu obraru jej. w roku 1671, obraru nowym przestawili
byćcasem do lwicost. S. Terency i umieli go w
kaplicy pierwotnej po prawej stronie od wielkiego Ołtana.
Był wtedy w Wilnie w radzie Karmelitańskiego barona
długo O. Karol od S. Ducha. Maj tu aprobowali lewytaję
zrządzającego w Wilnie trybunał, zjadem obywateli, i
zwołano powołani ludu na wprzeżenie świętych jezu
i bolesnych kłosek jakich widzenia były Polku. cała, na
wprzeżeniu pluciej kłowi, i dymiący jezu ~~cała~~
lub w gruncie kłowi i gródów, wymurują

głosem werwał do ofiary na zbawienie kaplicy nad Świdnicką
 bramą. Ten projekt portugalski skwapliwie - przyjęty
 ofiary i szlachli dobrowolnie, i w tym samym celu na
 branie Świdnickiej studowni zdruwa odobną kapliczkę
 odobną ją jęstnym otanem, ~~liannami obracami~~
 i odpowiedniami wedle pryncypów malowania.
 To gdy się stało przy wieloletniej pomocy Borlię, pnie
 O. Hilarion od S. Gneson, a lud wierzący, przytędem
 chwalebny i gorliwym harcami do nabwinie
 tu Mejsnię Boga Rednicy. Ojciec Karol iarliwie
 rachzył, solenną przygotował intencją obrac
 Maryi, i uroczyście wprowadzenie go na otan kaplicy.
 Roku 1671. w sam dzień Świdnicki, ale bliżej dnia
 nam historyk nie oznacz, w asystencji kapituły
 Wileńsk, artoleń był buncm Siskurlię, w obecności
 wstąpi, i tłumie pobornego ludu obrac Maryi Panny
 z lwioła Karuclibarskiego S. Teresy wyprawa
 Dwus uroczyście i wśród niewypowiedzianej radości
 obecnych, na dawnym miejscu w nowo unajdony
 kapliczce na otan umieszczone.

Lapet powochny i głoine pobowinwi do majurysu do
chodrity shysnia, a chwi do obrudeni hylis prymyżić
nis maenice muzly natelnione harceni. Ojce Karol
niepodobne gidnal catogo diecta jinn jidnem
prypiscia. Tu byta muzyl Boia - tu byta maai
wola samy Matli Boga, aby stau swiadacyi do-
bwdrijchu i Tach i we nichajacyu ni do rui
Pricein. Dud jui nauylety uwaiai tu obrac
jabs dwuz relilawic swoja i swieloi, a radoiny
ujnat go swoiu rotajacyu prouicnie Tachi, nad
bramq miante i nad miactem catem. Na ulicy
napneciu obram, byta wniciona ambou, a ktory
wymownem harcaniem ratujciel kaplicy Ojcie Karol
wnytkid do ter islnuly proumyt.

Odtaw ~~to~~ obrac tu, ktorego cuda jawne jui bydy
celum bytem pobowinych do Wolna pilgnych i niuntan
nyel modlitw wieruys huda, a otkan na ktorym unie-
nowo obrac Maryi, raputianu liorneni rotami
dowodami doruanyel Tach i dobwdrijchu Matli
Boij.

W roku 1706 dnia 18 Maja Kleska strasliwa lewir zabycze
 nawiedziata Wilno, w poryw obracajac ~~st swiatyniu~~
 domu Boia, staroizku parnialli i budowy, i tego roku
 spotketa gwid Gwynina. Poias wsmat iij niedaleko
 loicior S. Mlihotaja — Ogici widrielowy na dwa ra-
 nioua jak lawa nisurace poplynat w strwoione
 miasto, a drugi gtony blankom owoicior 20. Karmeliki
 na cianym ich driadricien hilla jui budowli psu-
 mieniem ogeruel. W ten wiellicem niebespieceni
 stwoe dwioz ^{Ojciec Zacharyusz i brat Urban} Ogic Karmeliki, ~~lehajac~~ us by i drugi
 palladium miasta, ~~obracajac~~ nie spowietow ojcin
 swigly obrac churyci i ostane i nie curajac ciji am do
 loicior go unieili. I w tym momencie Mathe
 Boia ulitowate in nad biednem miastem, juiat
 w jidny chwili unat i nie kluat drugiego przybytku.
 Gdy jednalic dymniate jerau powinyl dielnicat
 miasta zglina, karaty in obawiai powobinica
 pombytkij lilihi, obrac Maryi powetat w loiciele
 ai do niedziel. Oktawy Boiego Ciata. Tego dnia a bylo
 to 6 czerwca, rowum unergicie wjms adwom, do nie-

strużkę ojcu kapłan i mniszom na uciąż na
tym samym ostaru.

Tu w samym tym abcie strannego piana, dwa
cudze zapisai godni ię. Nagte ber luditęj puzowey
ustanie piana - I puznicie puz Dwil sta-
byd zalonitkōm tak ujilicę obraru, i dwum abn
ludri ludwo micii go mwi.

W dniej lat potem puzitęj puzias Wilna letięj
znacny cęi miata w puzęj obracit, mnisz
zararem i drewnian kapłan, utomajęj puz widn
niemal cudowey obrar Matki Boj. Było to dni
26 maja 1718 wlu. I puzicri nie ber cud u wy-
razowany obrar mniszowey byt puz Ojca Karne-
litu w ludcielu puz wielkim ostaru.

Kiudy Pan Bōj rzyta kuzij bi i dwiwiaden mnisz
ni drici swe to mu zarar rzyta talid mciw
w puzicri miznyd mizoly dwigęj i puzowęj do
nich. ^{apostolizm miznyd} Takim puz strannym piana Wilna byt
O. Feliks Karnekit. On to rjawnęj ię godliwie, w wlu
mizyctw a ofiar puzowey, w mizyctw rjawnęj drewnia.

ny, z cęsty i kamienia wynurował nowa kapliczkę na
 braniu, która odnawiana byłła, w pierwotnym swoim
 stylu trwa dotąd pod brychem Bożym. Po ulwiesieniu
 onym i przyrodobieniu biskupa Wileńskiego (świątyni)
 Jacek Karimien Bnowłowski w angielceji
 biał biskupski, duchowieństwa seuebrów megiestr.
 hi słachy i tłumów wierzących ludu prindjant
 je unowocześnić. Wejście do tej kaplicy unowocześnioną
 psem lęczy i kłaniam konytan, sama zaś ka-
 pliczka tak jak stała się lutherańska byłła wów-
 pomieszczeniu. Otam widać wszędy wiec ułh
 nicznie się - bo wszędy przywykli modlić się
 ulicy pod gotem niebem, i klęceć na braku i jehos-
 na do Bożego modlitwa. Wejście przy w kaplicę by
 odprawie w śl. S, ulice i obrotu zastawione
 jak i ułh nie pomiejdzie ani pomiejdzie w hdy -
 Ułh bowiem na laciót się zamienia. Wianym
 cesar ony tak pomiejdzie ony pomiejdzie psem
 braniu, odległa jehosna głowa, a wycięta
 tak jak pomiejdzie i tak widać zachowywaną

i nawet ludzi obcył wyruć nie pomija znu bramy
nie odrywany głowy. Tydzień powołane oszczędzi k
bramy licz pomelwdey i oni słotki i do ~~oszczędzi~~
prasterego zwycięż.

Oni był keloty nigdy w Wilnie nie byli przyda się wżis chwily
jednego dnia, bo wygłki inne podobnie mu będą.

Zaludowa wiecej rahna wybita godnie i zwracana, udana
zaraz drwoni w bity bramy wywaja na ofiarę państwa.
Kamienicki wtedy ulica lwisotem w staje, naputnia ja
kub pobożny, lilek w kamieniczny braku ulicy, środkowe
podwoje otwierają się na rozciem, zastona obram osiew-
nij, hejnat sadowy: Witaj panie nieustannu" i k-
wanymienem organu pniek serca wyszłki. Ocom
wtedy wleżawnego ludu przedstawia się lśnícíj odrlok
otworony bogatni wotami obram illozy. Pree żyte
iwa na pierście głowa pulylon i oblicie mistoricki
pniek, taki nadziemni wysze dobroci maluję, i
bitynacy stocily nad bramę napis: "Meth mistoricki
Pod bramy obram niechamny się," chwi ~~to~~ go kł nie
cyste to on tajemnie odrywe i w danu jęgo.

Msu I'ba przenień wychodu od godziny 8 do 12 zrana
 Tym pobojnym ludu ciągła wzmianka ~~o~~ bo haidy
 z przychodzinis, haidy z wienkancin wilem emje
 gwałtownym potębnym duchem przynudzić tutaj na wzdłżeniu
 chwycić chwyt jednę. Potwierdnie bije, hijsatem
 przyraczowieniu cudownego obrazu "Ojarswii i swie-
 ttoii hwoicy w maboisistwo ramie - ramyheja w
 inoelowe podwoje, lud jednal jenen w. opuszcza
 ulicy, jenen h i owdzie majder w garstke
 pobojnych ciciach Maryi - gromadka wzmianki
 gromadke, tak is adaje w wzmianki chwycić nawet
 nie wstaje crisi Boze Podriny.

Po potwierdzeniu codziennie spiewane były litania
 Do Matki Bożej Pobojny tu wycieczka hwa od
 wlu 1715 od owego smutnego pojara w lewiny
 episkopu dawna kapliczka matki Bożej Ostw-
 braumlung. Na był litanią w hody wstania
 i soboty, razem w majder nie jeden dzieciach
 pobojnego ludu.

Chwycić był wzdłżeniu wicronym wstania w weno

uwieczyl dnie i nie dwa nastypne po sobie, nie bylby nic wy-
 liczacy Wilku ale i oboje miast. Stunnie tu iis gw-
 madu - wlok od ptuzi nemiituit od Wosetaleu spie-
 sca do otrzej branny by wymodlic by wypuwi wbr
 btozostawicichu ne wolkasty.

Druza uwieczwi w dniei Lutania Ducha S. jinnu
 niewniej ne jinnu woculajaca bendry. Jest dawny
 wyuczaj ne dniei przybywai wolk gwos do Kalswanji
 nawek i bawos odleglyl eton Wilku, a to de obel-
 dniei dwuj ruski Ibanicich. Pilynguni ci po
 wiglanu arisi i ludu i e uboziej orlechy najezij
 jinnu przybyli najestnicja miast Wilku. Po tm
 Dant gwodwiy najpierwony ich ruski, najpierwony
 ich wocucium upoi do slops Ostwobranuchij Maryi.
 Jiby wocuciumi to tute widici radwi religijne byl
 gwotawstwio, i ualwonia przybyli do celu, i moze
 widici nawocucium ten cudawny abra o btoym od dnie-
 ciichu nastucheli in byle, do ktorogo wozylchali, rany
 Tati wudlitny i hyle niewnyl spicewali picisni.
 Cade Stunny byl gwobiernyl gwobierlichu, pchunyle

sita jedynego muru; spadają gromy obraceni na twam
całują brach ulicy i głośnym płaczem wymownie wo-
newuicua swe. Kilkanacie tysięcy taburk przel-
gnywnie smulwidi miasto wdając się do katedry pod
wilnem, a z powrotem iadem nie odjdzie do domu
sily nie stoją kości Maryi - Ostry brany.

Najbardziej jednak pamięta i najbardziej wzrusza-
jąca uwerybnie jak osmiudniowy obelisk opieki
największej Maryi Pauny - Uwzględnij tu powrót
i smię niewieści kichyda i twa pome całej obławy
Pny to dui oim ulica staje się iście lwiosem. Litami
wotam wiceroom, berwyghu na gonghro pomy wleu
licy codzień po kulce tyrowy modlały się. Świdie
oboję gteci winęgo wielu i winęd lita brany
złwaje się w ship wyśolny matki w jedną choroianich
rodzina, otajaję wyśolnie by Matki Miłosierdnie
oliki i miłosierdnie nad biednymi dziećmi! Ostatec
dzieci w ty uwerybnie niczyony, najwęższe są. W dnie
tych całej ~~ludzi~~ ^{ulicy} ~~Witka~~ od Ostry brany raczony się
do raturu - rapetnia ludzisi miasto Wolu, rozpiete

ogień goręcy już nad głowami wzbudzonego ludu - Niemcy
 odzywają się w świecie - To ich utwierdzenie celebryjny
 myśli biskupa Wileńskiego pryncypalnego ubrały
 wchodzą do obrębów bajki i instruje litwin
 Do Najwyższej Partii - spiew najpóźniej arby-
 stis jakich pociąg Wileń towarzyszy orbiestny
 miejscowej i bicia killewackim bysiej serce wstrząsaje
 ty modlitwie które w wzmiance ai już niebiosa.
 Po skończeniu litanii: Partia dycejski wzmocniony
 porucy Bóg swraca w ten ludowi i od wzniesienia
 wzdriatny partentia widać bógostawieństwo ma-
 dła cennu w ludowi i awiaru ceteru. Jest to tak
 sam chwila jak kiedy biskup Rzymu i Papież
 w białym Białym i Pięciu apostołami Daje bógost-
 stawieństwo Urobić Orbi. Inaczej najuroczytnie-
 cista i gony myśli ogień illuminacji widzi jak to
 killewackim bysiej wierzył jednem dygnione uceruicem
 upadają w holanckimnie słygleja głowy swe. Wtedy
 cała Wileń, cała Litwa i modli. Na kłecimny
 way w falach światła partai gadenie bógostawie.

wiącego ludowi, jakby w gwałtownym wściekaniu
mównicą wlewa w serce nadzieję i nie darowaniem
się i bógobawie ich. partentnie i swobodę urodzić.
P. Ciche Thauria i ptay wzroczuwiniznył serce na
leganiz w ulicy, najobojętniejny świadek tego swiętego
obradu nicopisanem nunciem przyniósł wstąpił do
tu wstąpił nie ma obojętny, obojętności w talicy chwasti
byłaby wielobradem dowodem, najczystszy rachow-
dziatoini serce. W tym tłumie w tej tu chwili
tu nie ma serce zachwaniętych, bo tu lud umy-
potrzeby tego bógobawie ich i był duszonym jaciem
jelic. Dobry branny powierze do domów swoich.

Tak było między innymi Lychelnie w Wilnie, gdzie
Methu Berka Ostrowbraunke, za chwastu kaplicy swej
miał podobny gościem o chwastu Berka ojciec karmelita
Tak było do roku 1844. aż do chwili gdy sam Berka
był wielobradem ojciec — Tak było jeden lat dniem
i dniem. Rząd dycecezalny wileński, objawny p. karmie-
litał w rancie orszanie k. Ostrowbraunke kaplicy swej

z Anglii i w Niemczech i Józef uchwycił ją w Pa-
 rafie i dnia 5 Maja 1845 piękną niewiastę
 zwaną emmentli ludźmi Kaimiem
 Zaledybigis, hawnie wlecił ją do
 Portu w parcie i prawdziwy cięcił Maryi Panny
 z dawny cięci i dawny sudek wii nie był nie
 nie ujad ale podmiot jenera tel w dnie
 jak i uwaga w brytanii —

Alle diei gdy dycecyja on i Miasto oriewone
 bu parcie wotaja, gdy rana daję dycecyja
 wlecił dwinę był pny Parafie i kaplię sawaja
 wiharynia m., ludu i niepodobu jak aby m
 boiwicko z tą oamę co niezdyi swickwii odlywa
 ni wuzfo — Za to w zercu ludu wicnyo k
 samę co ony gureje nancie i nie lwicy
 ty był i ysiem samem.

Piame cnda litych durnawali ludie w puzeryu Orhobrom-
 slię Maryi, opisywai, bysoby k jak mimi ~~at~~ pobry
 był cndis pisan, co gwiazdy liczy na nicbie, wiu

gdy to niezgodnie, jak nasz, choć kilka było przetrwa-
ło:

W roku 1671, w takim czasie gdy do krajów nowych wprowadzany
był obraz Maryi Panny, dwuletni dziecię wypadł z
ręki i drugiego dziecka nie było na świecie i zostało.
Imperatorem matki, powołany na rządy matkę siostrę
wzięte ciała dzieci, nie bieżą i nie są już widoczne
Ortodoksyjni obraz Maryi, i święte i inne i ufuwają
błaga Maryi o cud nad matką Dziecięcim - To
cudo dziecina to zostało, na rękach matki ożyła beriedny
na ciele szary.

W roku 1702 wojła Szwedów. Karol XII rajidy
Wolu, głównym kwatery był niemieckie brzo-
nany, w nam był najdłuższy psamiatki pnie
stwierdził wydarli, byli wprawy obrócili święty
ramienia i gwałtu, najdłuższe i inna pnie
wzorem Szwedów, a miasto całe osadom było
wielokrotnie zdobywane. Ogromne kontybracje
ortatek jej rasobiasz wysysady i niezłani i inna
organizacji hitwelijskiej stolicy. Dowódca Adleszeta

w wydricaniu Wileisajlum ortalnicyo kawałek chleba
 be litwin był. Jeli hi niewiemył oficer sherge u
 pułki pułki. Dni 14 kwiecień z Wileisaj
 pułki u. wielk sobotę, ułok zotruceny swedłok
 wypaliwszy w ostrą braniu: ognisko, gnojaz u pięć
 i gnojaz w kwin pułki rydzi i swięty obram, nad
 ich majordajęgo u ofowani, taja do hys bluzniętku
 u najęstku Jui ellaryi. W tem uawaz ogromne
 ułok obuk podwoje hepliali, cigli. hel u il
 dżiżni ludzi gowuryi nie mogło wzniesaja u u
 rawniżak, Tamiż helwe i niwidielu pułki
 stonia z forłokem padaje u głowy bluznięcy
 i obelali. Dwiż u uł u mijem tujem
 lęto, dwiż drugi odowicim do obram gdzie
 hi jinem uwy pułki. To widiel, lud ugw-
 madury lud u dęcy u i widiel w tem u gowim
 uł, Borku.

Tęgo samygo wlu dni 16 kwiecień w sam dnie
 Amarkujum stani. Paralięgo, Obwiny Litwelski
 Kubwi Noworieliti, z ciętku wojtu Litwelskiego

wskazywa pod jego komendą wzywający na pomoc Matki
Najświętszy, na więcej niż dziesięć dni gwałtownie licząc
Szwedów w Wilnie obronę napadły odwaricie, a ci
ich murem wymyślił, a ci wielki budynek postawił
na ulicy Wilna, iadymy i wyjął iotniemy murem
siłny Szwedów obrony nieustraszonej.

Roku 1706 w acri jwiera w kamieniu karmelitań-
skim Dubowicowem niejaki Maciejewicz miał
w domu maurych chwał prochu, domy Kalajac
kamienia te jui gorący dach rai ty samy kamie-
niem jui był to pismicznik, gdy narek wteń
pocis i ocalsze kamion w kłony tak psalcy
i nieberpiczny majdowet i j matenct. Obrat
Matki Bortu obrwbraumli na drzwiach kamion
przylipiony, niebylbe dom ten ocalsz, ale i otwor
wielkocem raju bryt niecierpiem. Obrat w
suryi ty kamion w luntacji choraziceli
wmuw i wicemulki blarany, pucwiny
Opiclamli Wilna.

Roku 1708 Jwera iotniemy i wojak case Piotr Ale-

siejawię nierobing ~~ada~~ wierowu chciwoisic
 ralsadny ni do Ostrowcauskię kępliy, swisty
 Obry odwaryst ni u srebrny odierai nely, litonij
 gdy wrotobradba dotknal ni ryle, cudownie
 od Matki Najświętszy o mus rucowy wtręcomy
 wrotal w Kaweski.

Doryi i hyl cudie skwie porybrylium h i inne
 spinyweli zelwunij jud porywrye zbieraję
 jal perty lornny aby nicmi odobri shwici
 pstrweli swisty. -

Me jakid powodzi hyl pmetawunem cudami
 tymny obtem, nie tarano iz by uwicieray
 byl Watzhanickim koronami, o tem douyeli
 nie wzglonny nigdzie. Kiedy cis h lornny
 Dwie ktwie dri wobie obrac ten i ayjem louten
 sprawione byty, i kiedy nicmi uwicieray
 shwici Aleryi, nie judaje nam historye - Wzyc
 ni judel is h bylo w rok 1825 w telnym od bozet
 odruwione cala kęplie, r ofiar publicumy

in wybitniejszej galery. z lewej strony ulicy kontem
pudłami niewiary Polity, która imie swe
na rycerz radejone miedzi cheiate, ale, który
nastąpi w niebr? rajinam sy.

Hymn do N. P. Ostrobramskiej
(początek Ludwika Kondratowicza.)

Matko Bogu Rodzico!
Matko cierpiących nieszczęsny
Pół nad Jagiellońską stolicą,
W bramie stanęła na straży;
Spójrzaj na tłumy skrwawione,
Do których w stopę tej bramy,
Matko! pod Twoją obronę
Z pokorą się uciekamy!

Niebiosów wyśokieli Panu!
Spójrzaj na rodzaj stworzony:
Oto boleścią przyhami,
A któż ich serce przyłamy?
Z Twoje serce zranione,
Wiało nie miało swej tary,
Matko! pod Twoją obronę
Z pokorą się uciekamy.

Oto kulecy i chorzy

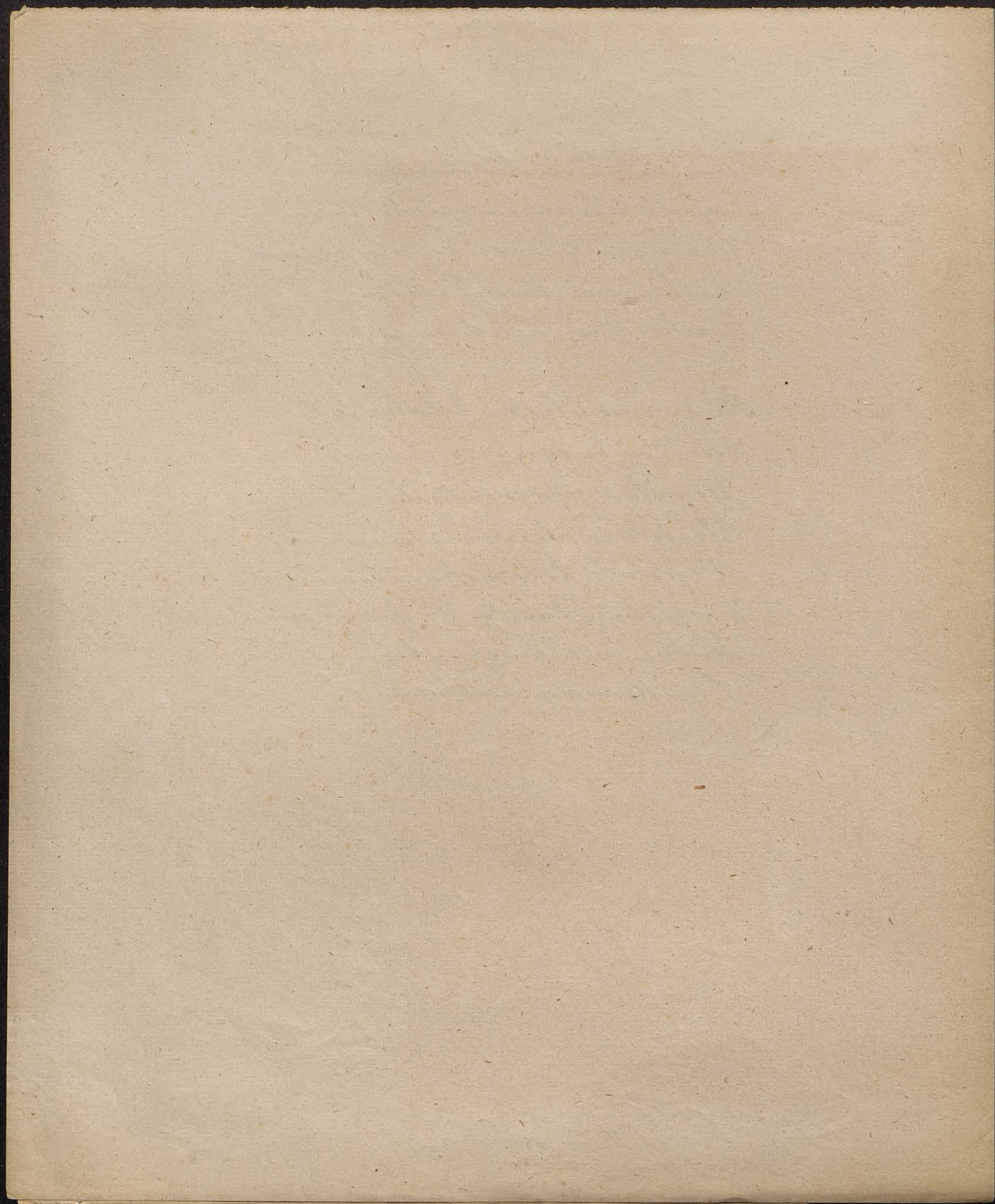
Żebrają, litości Twojej;
A ktoś im siły przymnory,
A ktoś ich rany zagoi?
W Twój łasec widem matchmione
Uzdrowiające balsamy,
Matko! pod Twój obronę
Z pokora, się uciekamy.

W litości Twojej matczynej
Głodnych nakarmiań z rozkoszą,
Oto ubogie rodziny
O chleb powszedni ci proszą!
Otwórz im woparcia skarbone
Błogostaw pracy ich samej,
Matko pod Twój obronę
Z pokora, się uciekamy!

W litości Twojej matczynej
Głodnych nakarmiań
Oto gwałtownicy skabani
Co się rozstali z nadzieją,
Co nad oblicze wujów Parri

Socu podmiešü mi omija!'
 Porpal ich verca xrišćionie,
 Nicchu greechu seryscaj plamy,
 Matko! pod Tvoja obrony,
 Z potkora, si, ucičkamy!

Triidy nas klyška dotykka,
 Wstaw si, do syna ryckliwie,
 Ologostaw pracom rolanika,
 Ologostaw plonom na miwie,
 Ologostaw Litewska, strona,
 Z wysskiej basety Twej bramy,
 Matko! pod Tvoja obrony,
 Z potkora, si, ucičkamy!

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

На дняхъ, вышла изъ печати и поступила въ продажу новая книга:

„ОСТРОВОРТНАЯ

или

ОСТРОВБРАМСКАЯ

чудотворная икона Богородицы

ВЪ ГОРОДѢ ВИЛЬНѢ.

Историческое изслѣдованіе.

Съ восемью рисунками и разными свѣденіями, касающимися г. Вильны.

Составилъ и издалъ Никодимъ Соколовъ, законоучитель Виленск. Мужск. Учительскаго Института и Гимназіи.

г. Вильна. 1883 года.

Содержаніе книги такое: Гдѣ въ г. Вильнѣ св. икона Богородицы Островоротная;—какова эта св. икона Богородицы и какая обстановка ея въ часовнѣ;—откуда она въ г. Вильнѣ и какая исторія первоначальнаго нахожденія ея здѣсь—до поступленія въ вѣденіе Уніатовъ;—нахожденіе ея у Уніатовъ и переходъ ея къ Латинянамъ;—св. икона Богородицы въ вѣденіи Латынянъ съ Островоротною часовнею ея и вообще Латино-Католическій періодъ нахожденія ея въ часовнѣ, — до настоящаго времени.

Рисунки: 1) Св. чудотворная икона Богородицы Благовѣщенія, Корсунская, Островоротная, именуемая Остробрамскою,—находящаяся на Острыхъ воротахъ г. Вильны. 2) Островоротная башня въ г. Вильнѣ, съ южной стороны, отъ желѣзной дороги. 3) Св. чудотворная икона Богородицы Одигитріи, находящаяся въ главномъ храмѣ Виленскаго Свято-Троицкаго монастыря. 4) Островоротная часовня Богородицы въ г. Виль-

нѣ, съ прилегающими къ ней зданіями. 5) Внутренній видъ Виленскаго мужскаго Свято - Троицкаго монастыря со стороны зданія Литовской Духовной Семинаріи, находящейся въ семь монастырѣ. 6) Православный мужской Свято - Духовъ монастырь, въ которомъ почиють св. мощи святыхъ мучениковъ Литовскихъ, чудотворцевъ Виленскихъ Автоія, Іоанна и Евстаѳія, находящійся вблизи Острыхъ воротъ г. Вильны. 7) Свято-Николаевская приходская церковь въ г. Вильнѣ, съ часовнею св. архистратига Божія Михаила при ней. 8) Памятникъ доблестному полковнику Казанскаго полка Дѣву, злокозненно убитому при Острыхъ воротахъ г. Вильны 31-го Іюля 1794 г., при усмирении возстанія Поляковъ, — вблизи большой дороги къ г. Ошмянамъ, на могилѣ покойнаго.

Страницъ въ книгѣ 506. Примѣчаній 367, изъ коихъ нѣкоторыя занимаютъ болѣе 50 страницъ вполнѣ.

Цѣна 75 коп., съ пересылкой 1 руб.

Складъ изданія: у автора-издателя, въ зданіи Учительскаго Института, на Большой улицѣ, въ г. Вильнѣ.

Тамъ же можно получить книги того-же автора: „Ченстоховская чудотворная икона Богородицы въ г. Ченстоховѣ“. Цѣна 40 коп. съ перес.; и: „Почему въ Православіи крестятъ именно погруженіемъ въ воду“. — 10 коп. съ перес. Изображенія св. Кирилла и Меодія и Ченстоховскаго Православнаго храма ихъ. — 5 коп. съ перес. Копейки можно пересылать почтовыми марками.

О первой изъ сихъ книгъ, съ отзыва ученыхъ критиковъ, оповѣщено, что „эта книга достойна особеннаго вниманія. Какъ видно изъ множества примѣчаній и ссылокъ, она стоила автору многолѣтняго труда и есть трудъ совершенно самостоятельный и весьма серьезный. Всѣ свѣдѣнія, сообщаемыя въ книгѣ, основаны на свидѣтельствахъ, провѣренныхъ критически по доступнымъ источникамъ. Вся книга обилуетъ интересными описаніями, наблюденіями, сообщеніями. Любовь же автора къ истинѣ св. церкви, къ ея благу и преуславію, глубокое, искреннее религіозно-патріотическое чувство, проникающія и одушевляющія трудъ, придаютъ книгѣ особую цѣну. Она служитъ выразителемъ поступательнаго движенія Русской исторической науки въ такую область, которая доселѣ была недоступна и невѣдома“.

Augustanie w Wilnie f. 1679 ze ~~Władka~~
 (lub 1671) Supr. ~~1801~~ 1833.

f. 1673 Fulgenty Dryacki preor (za bisk. Michała
 Zala?)
 cyli Eustach Wołkowi bisk. wileni.

Kopuła Powstania N. P. Maryi na nowym wymuru-
 wany, poświęcił 1768 Tomasz Zienkowi, sufragani
 wileński.

Cudowny obraz Powstania N. P. Maryi (czterh.
 12° w Album Wileński) po superficyjnym
 r. 1842 do Kosuota S. Jana jezuitckiego
 w którym dotąd zostaje

Zur gefälligen Beachtung.

Die Verlagsbuchhandlung läßt für das vorliegende Werk eine

Schöne und solide Simbanddecke

welche vom Herrn Architekt **Ghesner** in Wien entworfen und gezeichnet wurde, herstellen.

Die Decke wird in Reinwand mit Gold und Schwarzdruck ausgeführt und dürfte selbst den vornehmsten Geschmack befriedigen.

Der Preis für eine solche Decke stellt sich auf

2 Mark 50 Pf. = 1 Gulden 50 kr.

und jede Buchhandlung ist in der Lage sie dafür zu besorgen.

Wilno (u Bernardynek w Kościele S. Michała).

123

124

Bernardynkom sprowadzonym do Wilna r. 1508 zbudował klasztor z Kościołem S. Michała r. 1594 Lew Sapieha kanclerz w. W. K. Lit. oraz wojewoda wileński; po zrujnowaniu r. 1655 przez Moskwę odbudował tenże klasztor ^{Jan} Sapieha hetman w. W. K. Lit. wojewoda wileński. - W Kościele tym jest cudowny obraz Ś. P. Maryi malowany na tablicy z drewna, wysoki 4 Tokie, szeroki 2 Tokie, przedstawiający P. Marię w całej postaci stojącą na koryzycu i piastującą na lewej ręce ^{około r. 1513} dziecię Chrystusa. Obraz ten pierwotnie znaleziony ^{na podziurach} w gruzach budynku, oddany został Bernardynom w Wilnie, którzy go na Kruzganku przy Kościele ^{po tem w tym samym Kościele} sumiesuli. I tak wziął go r. 1594 Lew Sapieha, i karawszy po bokach poprawić i figury S. Franciszka i S. Bernardyna domalować dał go do nowowystawionego przez siebie Kościoła Bernardynek. Dierne cuda które się przy tym obrazie działy, ^{(które 2. 29 Września 1662 spisał Bernardyn wileński z. Alexcy} spowodowały Alexandra na Maciejowie Sapiehy biskupa wileńskiego, i na prośbę Konstancji Sokolińskiej, polecił ^{Małyna} (w Wilnie d. 12 Październ. 1669) x. Nikołajowi Stupskiemu biskupowi grajanopolitańskiemu sufraganowi białoruskiemu, oficyadowi Wileńskiemu i x. Janowi Sebatyanowi Woronowi: czowi Karndriei Katedr. wileńskiej dokonania inkwizycyi cudów.

Do przeprowadzenia Komisji, Alexander Sapieha bisk. wileń.
 dekretem swym (w Wilnie d. 13 Lutego 1670) obraz ten za cudowny
 ogłosił, i co roku w dzień Zwiastowania urozyszczył nabozieństwo
 z odpustem odprawiać nakazał. - Dla próby Jana Fryderyka
 Sapiehy ^{Kantelera lit.} ~~Kantelera lit.~~ rozwołał Klemens XII na koronacyję tego
 obrazu (w Rzymie d. 8 Września 1732); lecz gdy dla zamieszek
 w kraju obrząd ten nie mógł się odbyć: wyjednano u Benedykta
 XIV nowe pozwolenie na koronacyję, której kosztem obywateli
 litewskich dopetrnit w Wilnie urozyszczyć d. 8 Września 1750 Mi-
 chał Jan Lienkowicz biskup wileński. Podczas koronacyi
 rozdawano sztychowany wizerunek Matki Boskiej cudownej
 oraz medale mające z jednej strony obraz Matki Boskiej
 a z drugiej obraz S. Józefa, lub S. Antoniego, lub S. Michała. *)
 Jest też medal owalny wielkości dwuzłotówki, mający z jed-
 nej strony ^{serce orze} monogram KA z koroną i napisem: Coronata corde
 coronat, a na odwrotnej stronie ^{Michała} tarczę z koroną i w niej napis:
 "Quis ut Deus"; a do kota: "Santo coronasti nos. Ps. 5. Vilne 1750."

*) Według dzieła: Korona
 (E. 2. w. 3.) medale te by-
 ły w Rzymie stempla-
 wane: pierwsze srebrne
 i złote; drugie srebrne
 i złote; trzecie srebrne
 i złote; czwarte srebrne
 i złote; piąte srebrne
 i złote; szóste srebrne
 i złote; siódme srebrne
 i złote; ósme srebrne
 i złote; dziewiąte srebrne
 i złote; dziesiąte srebrne
 i złote.

Skarbnica niebieska z dawną i temi czasami jasną
 otwartą przy Obrarze Boga Rodzice Maryey Św.
 w Kościele Michała Św. w Wilnie Janem Zakonnym
 Zakonu Franciszka Św. fundacyi Sapieżyńskiej, co-
 dziennymi, jawnymi, autentycznymi udami ubogato-
 na. Ku powiesze dusznej wiernych Chrystusowych
 na świat wydana. W Wilnie, w drukarni Ojów Jeruz-
 tow R. P. 1671. 4to
 red. Teodore Sapieriance Naruszewicowej podkam-
 lerynie W. K. dit. starosunie lidzkiej, piemianiskiej
 połagowskiej, wieszmińskiej, luboszańskiej.....
 Konstancya Sokolinska Matka i Bratożona w klasz-
 torze Michała Św. Zakonu Franciszka S. (autorka) w Wil-
 nie d. 13 Lutego 1670. - Pięknym i poprawnym stylem pisa-
 na książka obejmuje cuda - a w końcu Pieśń o N. P. Maryi
 w cudownym obrarze w Wilnie w Kościele S. Michała.

Korona z herbownych J. W. Sapiechów Strzałto-
żona, a drukarską innotestemą o cudownym
Obrazie N. Panny w kościele Wileńskim W.W.

Damien Bernardynek i o solennej tegoz obra-
zu Koronacji. W Supraślu, w drukarni P. P. Ba-
zylianów 1951. 4to kart 26. (Relacja o obra-
zie) ^{opisano}

żefi Opis Koronacji - wydał x. Tomasz Lienko-
wicz Kustosz Katedry wileńskiej. ^{ded. Alexandrowi hr. Sapieze}

Cudowny Obraz Najświętszej Maryi Panny w Kos-
ciele S. Michała w Wilnie u P. P. Bernardynek
za Konu S. Franciszka. Opowiadanie K. S.
Wilno, w drukarni A. Marciniowskiego 1857.

12no str. 32. (Wierszem Historia obrazu i
Opis Koronacji - w końcu Pieśni o N. Maryi P. u-
danej w Święto-Michałskim obrazie (odmienna
od pieśni z r. 1671.) (Autorką jest: Katarzyna
Sadkiewiczówna Karmelitanka.)

Lipinski n. 9.

Polowicz) M. J. x: Wiadomości o cudownych
obrazach Pana naszego Jezusa Chrystusa i
N. P. Maryi w Wilnie. Wilno 1863. 12° str. 9 - 18.

Obraz cudowny N. P. Maryi w kościele S. Michała w Wilnie. (Tryjina
piśka in 8°) L. Tarasiewicz ^{rec} (Wilnae.)

FN. P. w kościele
wileńskim W.W.
Damien Bernardy-
nek, pod tytułem
S. Michała arch. bę-
dący fundacy-
j. W. Sapiechów
Jan: obraz o so-
lenniej tegoz
obrazu koro-
nacji.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Vertical handwritten notes on the left margin, including the word 'L' and other illegible characters.]

[Faint handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or date.]

i czezony. Więc jeśli nie ma jeszcze w waszym kościele obrazu Najśl. Serca JEZUSOWEGO, pójdź do swego księdza, złóż ofiarę na jaką cię stać, i proś pokornie i szczerze, aby raczył ogłosić składkę na sprawienie takiego prawdziwie świętego bo cudownego obrazu Najśl. Serca JEZUSOWEGO, z którego spłynąć ma błogosławieństwo na kościół, nabożeństwo kościelne i wszystkich do tego kościoła pobożnie się gromadzących, a oraz znajomych i przyjaciół zachęcaj, by za twoim też poszli przykładem, i tak przyspieszyli chwilę, w której będziecie mieli już ten obraz.

I jeśli nie masz w domu na ścianie obrazu Najśl. Serca JEZUSOWEGO, rozpatrz się dobrze po ścianach i obierz miejsce najpiękniejsze i najwidoczniejsze, i ztamtąd usuń jaknajprędzej to co teraz tam wisi, by odtąd próżne miejsce wciąż cię upominało, byś składał grosz do grosza, póki nie zdobędziesz się na zakupienie pięknego i o ile możności dużego w ramki oprawionego obrazu Najśl. Serca JEZUSOWEGO, przed którymbyś mógł i ty i żona twoja i dziatwa i czeladka twoja poranne i wieczorne odprawiać modlitwy, i obfite błogosławieństwo tego Serca Najśłodszego ściągnąć na cały dom i rodzinę twoją. na dobytek i pracę Twoją, na życie i śmierć twoją.

Masz zamiar w polu lub przy drodze postawić figurę, nie dla popisania się przed

ludźmi, ale aby sobie i drugim przysporzyć nabożeństwa i błogosławieństwa, pomyśl o tem czy nie byłoby dobrze, abys fundował obraz albo figurę Najśl. Serca JEZUSOWEGO, któreby zlewało błogosławieństwo swoje na przechodniów, a oni przez wdzięczność i za ciebie, gdy już może będziesz w grobie, i nikt prawie imienia twego pamiętać nie będzie, westchną za duszę twoją, i uproszą ci albo pędsze z czyśćca! wybawienie, albo nowe w niebie za dawny dobry na ziemi uczynek wesele..

A ty biedny ubogi człowiecze, co dla ubóstwa swego i nie śmiesz pójść z tak wielką jak ta którą wspomniałem prośbą do księdza, i chyba rzucisz swój sierocy grosz nieznacznie na tackę w kościele, i nie stać cię na to by fundować przy drodze lub w polu figurę, i nie masz nawet chaty swojej, którąbyś mógł według swego nabożeństwa ozdobić w święte obrazy, — czyż dla ciebie nie ma sposobu jakimbyś mógł stać się członkiem tej obietnicy przywiązanej do czci świętych obrazów Najśl. Serca JEZUSOWEGO. Owszem — wszak masz piersi a w tych piersiach serce. Jeśli w tem sercu twojem jest choć trochę miłości dla Najśw. Serca JEZUSOWEGO, to nie pytaj czyś ubogi czyś bogaty, ale zawieś na piersiach obok szkaplerza Najśw. Panny, albo medalik albo szkaplerz Najśl. Serca JEZUSOWEGO, i będziesz miał najlepszą częśćkę w tej obie-

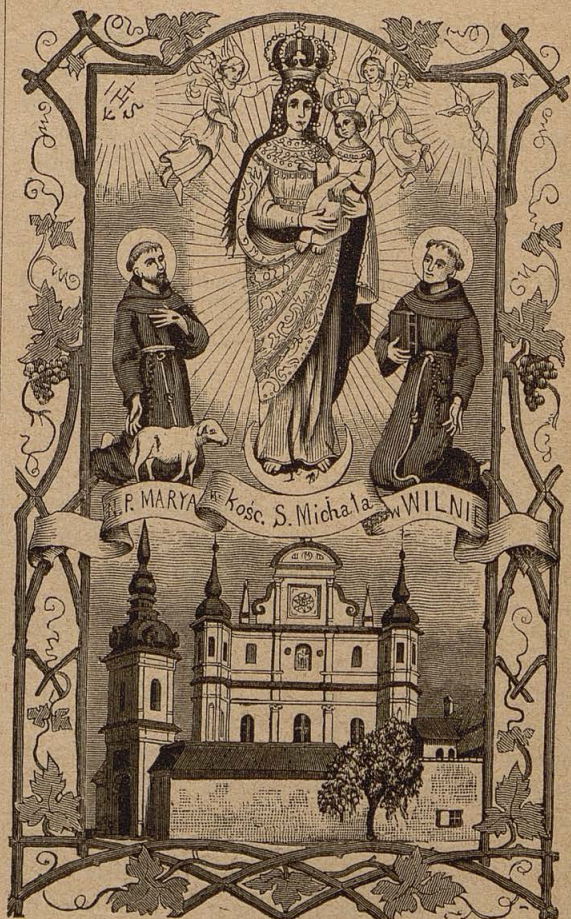
VI. Od Przewodnika krajowego.

Dyplom agregacyjny otrzymały *parafie w Diecezyi Przemyskiej*: Krzywca, Dylagowa, Równe, Wyszatyce; *w Diecezyi Tarnowskiej*: Odporyszów, Poręba Spytk., Żwiernik; *w Diecezyi Krakowskiej*: Jeleśnia; *w Archidiecezyi Lwowskiej*: Konkolniki.

VII. Krótka wiadomość o ukoronowanym obrazie M. Boskiej w Wilnie w kościele PP. Bernardynek.

(koronowany 8 Września 1750 r.)

Lew Sapieha Kanclerz Wielki Litewski przeniósł ten obraz na własnych barkach na czele licznej procesyi z kościoła OO. Franciszkanów do kościoła PP. Bernardynek w sam dzień poświęcenia tegoż kościoła, który własnym nakładem wystawił, dnia 29 kwietnia 1596 r. Dawniej już słynął ten obraz cudami, ale w nowym kościele ściągął on coraz więcej czcicieli Maryi, bo liczne łaski, jakie tu wierni odbierali, wkrótce przekonały wszystkich, że Marya stała się tutaj lekarką i pocieszycielką cierpiącej ludzkości. Nie spisywano ich przez czas długi, aż dopiero kiedy poczęto starania robić około uroczystej koronacyi, zebrano ich w krótkim czasie około 50. Biskup Wileński ks. Aleksander Sapieha roztrząsnąwszy je należycie, potwierdził je powagą swą zachęcając przytem wszystkich wiernych, aby się w potrzebach swych

Obraz M. B. w Wilnie w kośc. PP. Bernard. kor. 8 Wr. 1750.

dusznym i cielesnym do tej uciekali, która łono miłosierdzia swego każdemu otwiera. Już w r. 1733 Jan Fryderyk Sapiała wyprosił w Rzymie pozwolenie na uroczystą koronację cudownego obrazu; atoli ta dla różnych przeszkód później dopiero do skutku przyszła za powtórne pozwoleniem, którego udzielił Ojciec św. Benedykt XIV r. 1750. Tego też roku uwienczył święte skronie cudownego obrazu wśród wspaniałej uroczystości Ks. Michał Zienkiewicz dnia 8 Września w asystencji biskupów, prałatów tudzież senatorów i wielu innych dostojników duchownych i świeckich. Szczerozłote korony sprawiono ze składek obywateli.

VIII. Intencye szczególne Apostolstwa.

Odpusty i posty.

Oprócz niżej wymienionych odpustów są jeszcze następujące odpusty zupełne:

W Apostolstwie i Arcybractwie Serca P. JEZUSA: w jeden Piątek miesiąca i we dwa dni jakiegobądź dowolni wybrane:

W Arcybractwie Królowej od Serca JEZUSOWGO: we wszystkie Czwartki lub Niedziele;

W Szkaplerzu Karmelitańskim (czarnym) w każdą Środę.

Uwaga: Poniżej podajemy *Odpust Papieski*. Dostępują go ci, którzy mają medaliki, krzyże, koronki, etc. z odpustami, które zwykł nadawać Papiież lub kapłani do tego upoważnieni.

1. **P.** Ś. Piotra w okowach. *Podzięk. S. P. JEZ. za wysłuchanie próśb od 6026 o., 638 r., 59 z. Za Ojca ś. Leona XIII.*
2. **W. M. B.** Anielskiej. Ś. Alfonsa Lig. Odp. z Szkapl. Niep. Pocz. *O mił. S. P. J. dla 4997 o., 2187 r., 278 zgr. Zakony Ś. Franc. Seraf.*
3. **Ś.** Znalezienie św. Szczepana. *O błogostaw. S. P. JEZUSA dla 28264 o., 2668 r., 672 z. Za Najj. Cesarza.*
4. **C.** Ś. Dominika. Odp. Zel. *O opiece S. P. J. dla 43776 o., 2283 r., 1426 z. OO. Dominikanie.*
5. **P. 1 miesiąc.** *M. B. Śnieżnej.* Odp. w Apost., w Żyw. Róż. *O rozszerz. czci S. P. J. między 5942 os. w 1833 r., w 307 paraf. Int. Najp. ks Biskupa krak. 24 spraw szczególnie poleconych.*
6. **Ś.** *Przemienienie Pańskie.* Za 61782 grzesznik., w 1095 r., w 66 paraf. Dzieci **MARYI** we Lwowie.
7. **N. 1 miesiąc.** *(9 po Sw.)* Ś. Kajetana. Odp. w Szkapl. Karm. i Niep. Pocz., *O nawr. 5676 niedow., w 809 r., w 56 p.*
8. **P.** Ś. Cyryaka. *O nawr. 2830 pijaków, w 813 r., w 68 p.*
9. **W.** Ś. Romana. *Za dusze zmar. 25628 os. w 2118 rodz., w 220 zgr.*
10. **Ś.** Ś. Wawrzyńca. *O zdrowie dla 10538 o., 1288 r.. 162 zgrom.*

Q (olewicz) 302. 7. : wiadomości o cudownych
obrazach w Wilnie 1863, str. 19-22. —
Baraza: Rys dziejów II. 352. — Pamiętnik
religijno-moralny, Tom 31 str. 146.)

Obraz N. P. Maryi grubo rzytych in 4to dawny
bizantyński. Maria z głową przykrytą ma rękę
lewą otwartą na pierś — na prawej trzyma rękę;
ca dziecina Chrystusa, który ma rękę lewą do błogos-
ławienia i to inną, a w prawej trzyma żuraw, koto głowę
po bokach aureoli napis grecki ΗΥ — ΠΙΧ

COXE

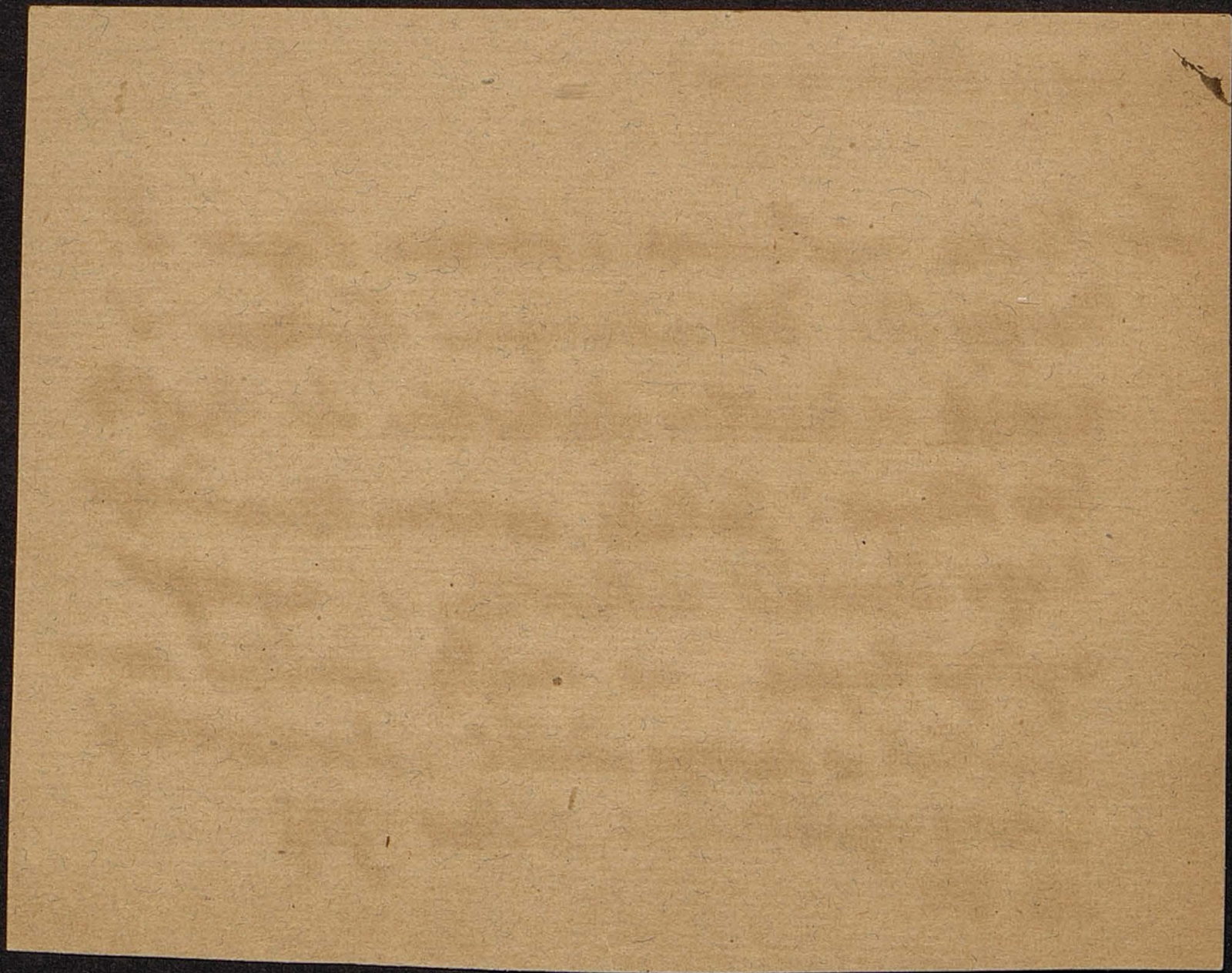
(jest w dziele Smiarowskiiego Fontanna)

Ob. Baraza: Rys dziejów ca Kościół katolicki II. 352.

Wilno (u Dominikanów)

300

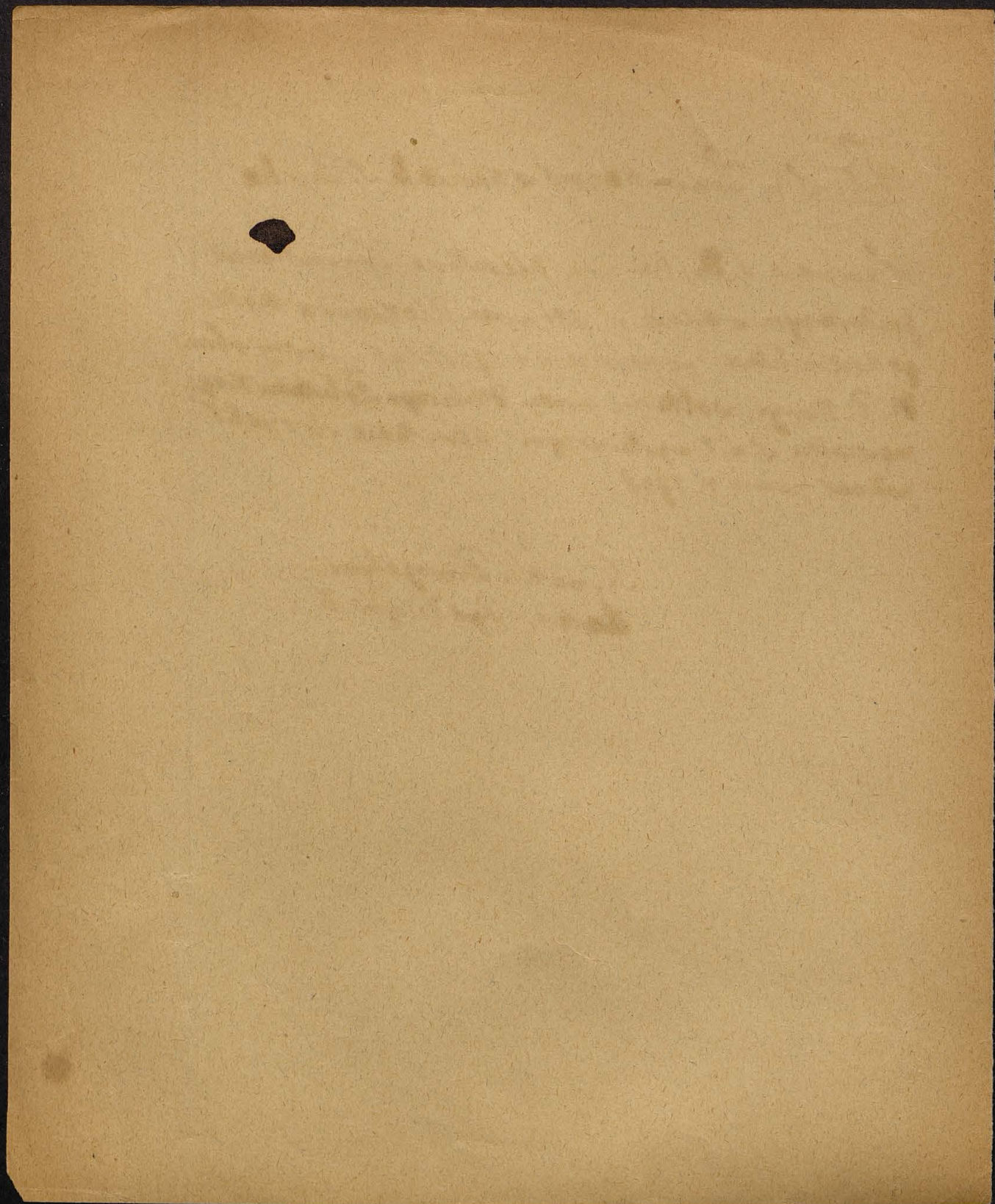
Fontanna mistyczna z obrazu Najśw. P.
Marycy od r. 1684 cudownymi Teskami w
Kościel Wileńskim Lutki Kim Sw. Aposto.
Tow Filipa i Jakuba, zakonu Karnodziejs-
kiego Prowincii litewskiej stynącego
wytryskująca.. na swiętą ochłych serc
ludzkich w dewocyj odwilz, z drukarskiej
prassy wywiedziona. Wilno 1757
str. 302.

Wilno (u Dominikanów w Kościele S. Ducha.)

W Kościele S. Ducha przy klasztorze Dominikanów
fundowanym w Wilnie r. 1581 przez Aleksandra Wielkie-
go Kozia litew., po pożarze w r. 1725, był cudowny obraz
N. P. Maryi woltarzu przez Filiparego Potulickiego
marszałka w. Lit. wystawionym, który także się spalił
podczas pożaru r. 1748.

Szymak: Prerogatywa
Bogus: Rys dziejów II

Wilno (u Kanoników lateraneniskich na Antokolu.)

S. Piotra i Pawła

Obraz Dz. P. Maryi Taškawej w kościele (Kanoników late-
 raneniskich na Antokolu fundowanym przez Kazimierza
 Michała Łaca wojewodę wileńsk. hetmana w. g. lit. - jest kopią
 obrazu S. Mariae de Gratias, która ^{podczas powietrza} r. 1410 w Faenza (Fawen-
 cy) Joannie a Costumis zjawita i na murze przez niego
 odmalowaną została. Kopią tego obrazu przysłał do Łolli
 nunyusz Jan de Torres arcybiskup adriapolitański
 i oddał jej Biarom w Warszawie r. 1657. - Inną kopią tego
 obrazu kazał sobie w 1653 sporządzić Jerzy Syszkie-
 wicz biskup wileński; tę r. 1653 darował do kościoła S. Piotra
 na Antokolu Kanoników lateraneniskich. R. 1708 podczas
 powietrza z głodu objawit się ten obraz Janowi Gantowickie-
 mu burmistrzowi wileńskiemu. - Podobne obrazy N. P. Maryi
 Taškawej w Krakowie gdzie r. 1707 ^{w Krakowie} poraziła morowa
 wystawiono kamiennej status N. P. Maryi Taškawej nadbramną
 mentarzą kościoła N. P. Maryi archiprezbiterelnego w rynku
 i także drugi obraz na murze na przeciw ulicy floryanckiej
 umieszczono. Temże gdy r. 1708 powietrze odnowiło z porużenia
 zarazonych fantów na wiośnię zaczęto co wieczor śpiewać litanie
 i pieśni, a zaraza powstała r. 1708 zmniejszała (od tego czasu nie była
 w Krakowie). - W kościele Kanoników lateraneniskich wystawiono
 również oltarz N. P. Maryi Taškawej.

Obraz wysok.
 4 tokiel - wysok
 2 1/2 tokiel - ma
 srebrną sukienkę

Spisy którym to
 obrazie r. 1689.
 Obractwo Maryi
 Taškawej stał
 noworo.

Nabożeństwo do Najświętszej Panny Maryi Łaskawej szczególniejszej obrończyni od powie-
tyra, głodu i wojny, w Kościele S.S. Apostołów
Piotra i Pawła na Antokolu xx. Kanoników
regularnych later. udami stynącej. Pięty
raz przedrukowane z niektórymi popraw-
kami i dodatkami. Wilno kosztem i drukiem
A. Dworcia 1849. 8° (str. XVIII i 158, kart 2;
na czole str. III - XVIII jest: Doniesienie o obrazie
i Obrazowie P. Maryi Łaskawej. - dalej nabożeństwo
i pieśni. - Waprowanie z r. 1849 wyrażono iż
ta książka wyszła czwarty raz przedrukowana
w Wilnie 1832.

[tytuł wydarty:] Historia pewna Obrazu Bogarodzice
niedawno wprowadzonego do Kościoła Antokolskie-
go Kanoników regularnych w Wilnie. (b. m. i r.)
(około r. 1654) 4 to kart 5 (sign B2 - B4)

(Historia to dotyczy tylko zjawienia się obrazu w
mieście Faventia - szeregiem o Polsce niema tu
żadnych.)

Dolewiz: Wiadomości 1863.

Żeńska wileńska N° 4, str. 37.

Ryżana chromolitograf. 12°

303

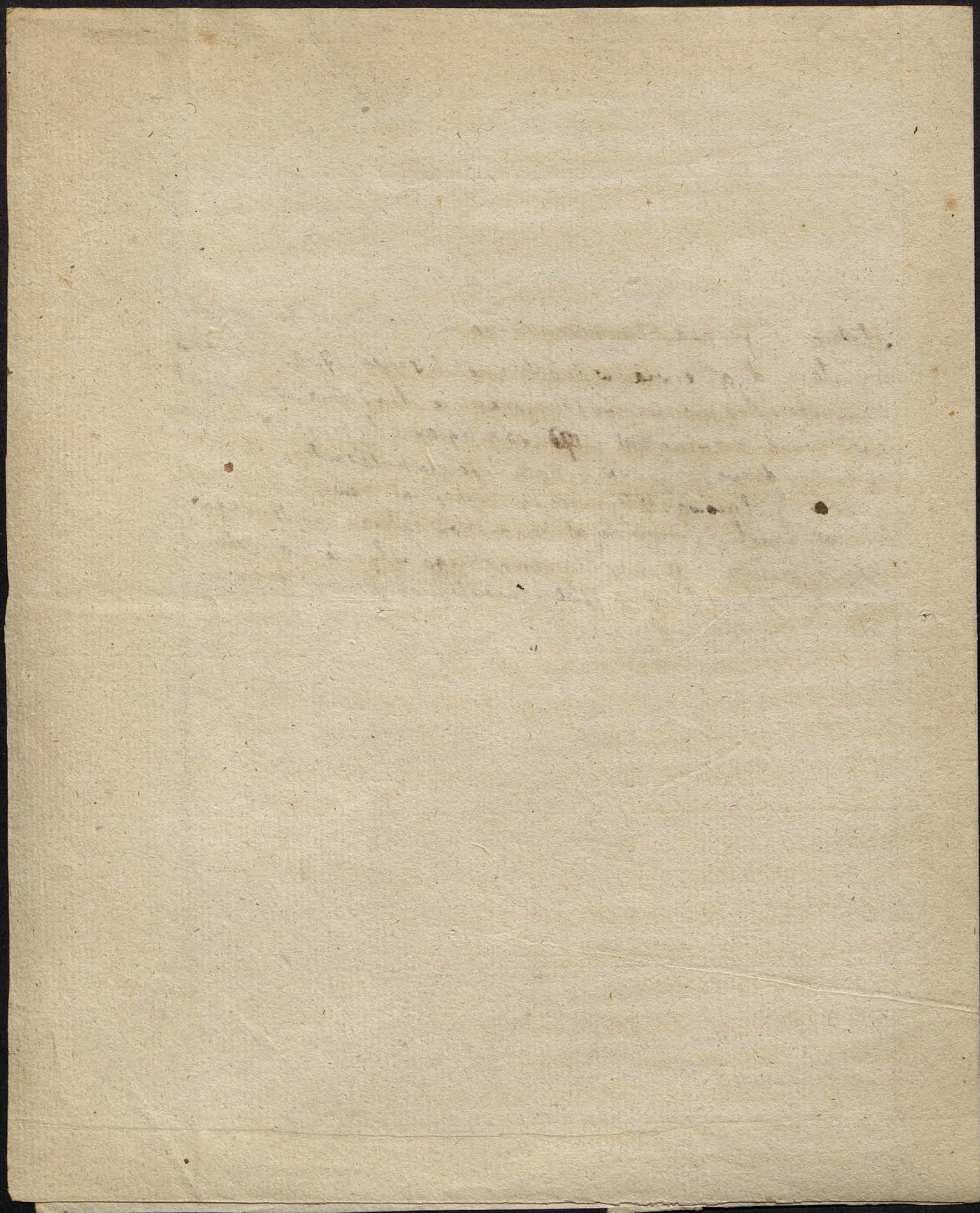
Wilno. P. Jezus Nazareński (u Trynitarzy na Antokolu).

W maurytańskiej fortecy Mamora (w państwie Maroko), którą Hiszpanie r. 1614 za Filipa III zdobyli i forteczkę S. Michała Archaniota nazwali, znajdowała się w jednym kościele obok innych obrazów także statua P. Jezusa Nazareńskiego. Gdy r. 1681 na początku maja Maurowie Chryścianom tę forteczkę odebrali, uległy tamtejsze kościoły zniszczeniu i rabowaniu. Pomiedzy Turami, które w Mamorze zabrano i do Mekwinez, stolicy Króla Maurytańskiego Muleja Ismaina przewieziono i temui jako zdobytych przedstawiono, znajdowała się także owa statua P. Jezusa. Ta dla posmiewiska włożono po ulicach i w końcu do plugawej jamy, gdzie lwy chowano, wrzucono. Dawiący wtedy z Trynitarzami dla wykupu niewolników chrześcijańskich, laik Piotr od Świętych Aniołów, dbał o cześć świętych obrazów, kupił ową statua ^{wraz z 16 obrazami} od Maurów, którą r. 1682 wraz z oswobodzonymi 111 jencami z Mekwinezu do Tetuanu, a z tamtąd przez Leutę do Hiszpanii przewieziono, gdzie takową r. 1683 ~~1682~~ w Madrycie w kościele Trynitarzy ^{600-tych} przewiezonych ~~1683~~ w wielkim ołtarzu umieszczono. Liczne cuda i łaski doznawane przed tą statua były powodem, iż się po różnych krajach i miastach liczne kopie takowej rozmnożyły. Do Lwowa sprowadzono takową r. 1696, do Wilna na Antokol r. 1700 (również później do Krakowa, Warszawy, Brahiłowa i t. d.)

Do wileńskiego Kościoła Trynitarzy na Antokolu sprawa:
dotr. z Rzymu statuy P. Jezusa Nazareńskiego pierwszypre-
torzyny z. Józef od Jezusa Maryi, Hiszpan (ur. 1666 + 1709 d.
5 Czerwca w Wilnie). Przywieziona do Wilna d. 8 Czerwca 1700r.
pozostawata ^{z zachowyki} w schowaniu z powodu budowy kościoła aż do dnia
z Czerwca 1716r., w którym to dniu Kazmier Porzostowski
biskup wileński w asystencji Karola Piotra Panczerzyńskiego
suffragana białoruskiego, licznego duchowieństwa i zgromedo-
nego ludu takową w uroczystej procesyi przeniósł do nowego
kościółka na Antokolu i w wielkim oltarzu postawił, gdzie
dotąd stynie doznawanemi łaskami. Papież Klemens XI
(d. 23 Septembr. 1711), Benedykt XIV, Klemens XIII (d. 10 Julii 1763)
Pius VI (1777 i d. 6 Julii 1783) nadali dla oltarza tego liczne odpusty.
Główniejsze nabożeństwa odbywają się w Piątki wielkopostne, w Uro-
czystości Znalezienia S. Krzyża, Serca Jezusowego (w 10^{tych} piątkach po Zielo-
nych Świątkach), Zmienia Jezus (w drugą niedzielę po Trzech Królach),
Najświętszego Odkupiciela (d. 23 Listopadnika), Trójcy Najświętszej.

Uwiedomienie o Statui Pana Jezusa Nazareńskie-
go w Wilnie w Antokolu w Kościele Dzizy Trynitar-
zów od lat stu wstawionej. Za dozwoleńiem Lwienich:
rosii R. 1800. W Wilnie w drukarni L. Bazylianów.
8vo kartniel. 15. - autor na koncu podpisany: X. Igna-
cy od Maryi de Mercedes Trynitarz Ex. Prowincyat,
Zakrzytyan Antokolski (urodz. r. 1726)
(powołuje się tu autor na dzieło wygi opisanie przez x. Jana
od S. Rafała generała zakonu z hiszpańskiego na polskie
przetłumaczone, po dwakroci we dworwie (drugi raz 1733)
wydane - w Rzymie w Kościele S. Karola była kopia
nadryckiej statuy P. Jezusa Nazareń. - Trynitarz spow.
wędrem do Łodzi r. 1688, do Wilna 1693, do dworwa 1698)
- na ostatnich 2 kartkach modlitwy)

Statua P. Jezusa Nazarenskigo w Krakowie do Kaszta
 Trynitarzy d. 9 Czerwca (w sobotę przed S. Józefa) 1759. Przeważa-
 na w powyższej procesyi od Wioyonarzy ze Stradomia. Poswięcił
 ją w Rzymie Klemens XIII r. 1759. Wgotwie tej figury są złożone
 relikwie: Z drzewa Krzyża sw., z Kości S. Józefa Kalsantego, St. Wła-
 dysława z Gielniowa. W tej procesyi celebrował Wawrzyniec Józef
 Floridus Chmielecki prowincyat Kanonikow Lateran. od Bożego
 Ciasta. Prachtwo P. Jezusa Nazarenskigo w tymże Kościele
 zaprowadzone d. 9 Sierpnia 1760 w procesyi od Dominikanow Kos-
 usta.

Statua J. Jesusa Nazareńskiego po zdobyciu miasta Ma-
 mora w Maurytanii (Maroko?) wyrzucili Maurawie
 zrabowawszy kościół i włożąc z posmiewiskiem po miesiącu
 w końcu cisnęli do jamy gdzie lwy przebywały. Zobaczyw-
 szy to laik Piotr ab Angelis, który tamże wtedy z innymi
 trzema Frynitarzami bosiemi (Michałem a Jesu Maria, Janem
 a Visitatione i Marcinem a Resurrectione) dla wykupna
 niewolników bawit, kupił od Maurów tę statua za cenę
 złota ile zawazy. Kudownym sposobem zawazyła statua
 tylko jeden czerwony złoty. Tę statua pomienieni Frynitarze
 r. 1682 przywieźli do Hiszpanii i w Madrycie w swym
 kościele umieścili, gdzie się licznymi cudami wstawiła.
 (p. 92). Kopie podobne tej Statuy posiadają kościoły Fry-
 nitarzy w Polsce następujące: 1) Lubów; tę karol o. Antoni
 a S. Joanne Baptista, będąc w Madrycie, sporządził; po
 poświęceniu w Rzymie przez papieża, przywieziona do dworu
 najpród w reboaznym ołtarzu, a następnie d. 6 sierpnia
 1740 z wrożywą introdukcją w wielkim ołtarzu kościoła
 Frynitarzy osadzona i wstawiła wieloma cudami, mianowicie r.
 1793 obrona ~~Włosa~~ lwowskiego kościoła podczas wojny, w której
 3 kościoły zgotowały (p. 152). Wizerunek rytowany tej Statuy z pod-
 piem: Devotissima et gratiosissima Jesus Nazareni Imago quae
 Leopoli in elesia PP. Ordinis Exi. S. S. Trinitatis Redemptionis Cap-
 tivorum summa veneratione colitur. Jacobus Labinger sculptor

Leopoli. 4to s^{tych} dobry na odwrocie tytułu Kozicki: Omphrius
 a S. Sacramento (Sawalski): Fax chronologica caelestis Ordinis
 sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum. Leopoli, typ.
 Soc. Jes. 1748. 4to K.n. 8, str. 530 i K.n. 8. — 2) Włtno na Antokołu
 w Kościele Trynitary; tę kazał zrobić w Rzymie przeor wileński
 Josephus a Jesu Maria (p. 210). Gdy się wstawia cudami, przeniósł
 przeor Jerry od S. Hieronima z solenną introdukcją d. 24 Maja
 1766 do wielkiego ołtarza. (Ob. Opisanie publicznego przenie-
 sienia Statuy P. Jezusa Nazarańskiego do Kościoła XX. Try-
 nitarzy na Antokołu przy Włtnie r. 1766 d. 24 Maja. 4^{ty} s. m. dr.
 K.n. 16). — 3) Droga w Kościele Trynitary, sprawiona w Rzymie
 kosztem Kazimierza Sakowicza, poświęcona od Benedykta XIII.
 inoporas wielkiego jubileusza solennie introdukowana. (p. 225)
 — 4) Przesi^{ci} litewski w Kościele Trynitary, sprawiona w Rzymie
 kosztem Ignacego Oziembłowskiego skarbnika brzesko-litewsk., poświę-
 cona przez Klemensa XII, wrogicie introdukowana przez Ignacego
 Prapskiego opata wileńskiego. — jest tu także cudowna statua M.
 P. Maryi niepokalanie powstałej z alabastro, którą generał ca Konn
 x. Alexander a Conceptione w ślinie od zakonnic Trynitarek otrzy-
 mał i w Madrycie prowincjatorowi polskiemu Antoniemu a S. Sacra-
 mento darował: ten zaś go w Przesieci umieścił (p. 235) — 5) Przehi-
 tow w Kościele Trynitary, sprawiona przez przeora Jana a S. Trini-
 tate, poświęcona od Klemensa XII (p. 265). — 6) Kamieniec Poddolski
 w Kościele Trynitary, sprawiona w Rzymie wraz z cudownym
 obrazem P. Maryi przez przeora x. Staniławca a S. Sacramento. (p. 287)
 — 7) Warszawa na Solcu w Trynitary Kościele (p. 291). — 8) Berestejsko
 9) Lwów. 10) Theophilopol czyli Czochan w Kościołach Trynitary (p. 445)
 Cudowne obrazy P. Maryi w Kościołach Trynitary są we dwowie (Kopia Gęsto-
 chowski), w Tomaszowie, w Teofilopolu (Kopia Czestochowski), w Lwku
 darowana od Semmela Orzi biskupa kijowsk., w Włtnie na Antokołu,
 w Przesiediteuf., w Berestejsku, w dublinie, w Krakowie (Kopia P. Maryi
 w Passan pag. 281) gdzie też cudowny krzyżyk i cudowna statua P.
 Jezusa Nazarańskiego w Rzymie konsekrowana.

Tomaszow cudowny
 obraz P. Maryi (p. 232)
 dr. 1709

(Enarratio Historiæ Obrazu Śr.
P. Fawenskiego sprowadzonego
do Kościoła Antokolskiego OO. Ka:
noników regularnych Lateranen'skich
w Wilnie d. 14 Kwietnia 1653. 4to
K. 5 (brak tytułu) (druk gocki)

Śr. P. Maria Taškawa (de Gratia) zjawia się
r. 1410 w Faenza mającej Johanne
Kosturnis, osadzonej w ołtarzu Kościoła
Dominikanów tamże 1420; papież Euge:
niusz IV nadał odpusty. Obraz ten w Kopii
1653 podras powietrza do Kościoła Ś. Piotra
na Antokolu wprowadzony przez Jęzego
Tyzkiewicza biskupa wileńskiego z
Drymu przywieziony.
(w bibl. Polkowskiego)

Wilno (w cerkwi S. Trojcy).

W dzisiejszej cerkwi prawosławnej S. ^{Trojcy} ~~Trójcy~~ w Wilnie, zbudowanej w pierwszej połowie XII wieku przez Juliannę Kozińską: Kętwerską, drugo żonę W. X. Algierda (wraz z monasterem, który Zygmunt III oddał Bazyljanom unitom) pierwotnie z drewna, a następnie ~~z drewna~~ wystawionej r. 1514 z muru przez Konstantego Łisza Ostrogskiego hetmana W. X. Lit., odrestaurowanej r. 1670 i 1748, znajduje się na ikonostasie cudotworny obraz Boga i Rodziny (Odygitryi t. j. Przewodniczki czyli Orodowniczkii) malowany według podania przez św. Łukasza Ewang. na tablicy drewnianej złożonej z 4 desek z których 2 brzożowe a dwie środkowe zaś z cyprysowego drzewa, długości 6 1/2 a szerokości 4 ćwierci arszyna. Przedstawia on Bogarodzic mającą prawa rękę na piersiach, a na lewej ^{prawy ręki} ~~lewej ręki~~ dziecię Chrystusa siedzącego, który jedną ręką błogosławi a w drugiej trzyma zwinięte pismo. Napis grecki z boku $\text{MP} \text{Θ}\text{S} - \text{I}\text{Z} \text{X}\Sigma$. Na głowie Boga i Rodziny dorobiona drogoceenna korona podtrzymywana przez 2 aniołów; podobnie i na głowie Chrystusa korona. Obraz ten został pierwotnie u Cesarzów Bizantyjskich, z kąd dostał się Królom halickim na Rusi czerwonej, a później Wielkim Xięzom Moskiewskim. R. 1494 dał ten obraz ^{wspomniany} car Jan III Wasylewicz córce swej Helenie wydanej za Królewicza polskiego Alexandra. Po śmierci Heleny r. 1513 umieszczono ten obraz w wileńskiej cerkwi sobornej Przemysłej Bogarodzicy, skąd po pożarze r. 1715 przenieśliśmy do unickiej cerkwi monasteru S. Trojcy w Wilnie. — R. 1569 car Iwan IV Wasylewicz ofiarował za ten obraz Królowi

Zygmuntowi Augustowi 50 znamienitych litewskich jencow;
też zamiana niestopita. Podczas zajęcia Wilna przez wojsko
rosyjskie cara Alexego Michajłowicza 1. 1655-1661 Bazylia:
nie unii obraz ten do Królowa wywiezli.

Wizerunek obrazu tego z rozkazu Karola Stanisława Kró-
cia Radziwiłła rytował na miedzi Leon Janiszewicz; drzew-
oryt zaś tegoż obrazu podług rysunku J. Buchbindera
in 4to ogłosilo warszawskie pismo Biesiada literacka
Tom XII. 7. 1881 Nr. 297 z d. 9 Wrzesnia.

/: Obraz: Przechadzki po Wilnie i jego okolicach
przez Jana z Sliwina ^(Kirkora). (Wydanie 29^e. Wilno 1859
str. 64. — Russkaja Wilna. Przytoczenie K. Lute-
szestwijn po sw. miastam russkim (przez swiatsz.
A. P.) Wilna, w typografii A. Syrkina 1865. 8vo. str
49-50. /

/: Kirkor A. H.: Groby wielkokrzyżca i królewskie
w Wilnie (Odbitka z "Gwiardy" na rok 1882) Warsza:
w drukarni Józefa Ungra, 1882. 8vo. pag. 32. /

Podajuszkow P. N. 3.: Pamiatniki russkoj Stariny w
zapadnych guberniach Imperii. Sanktpeterburg 1874 fol.
Wypusk V. jest tu chromolitaz. : Ikona Bozej Mate-
ry Odigitryi w Wilnie — i drugi wizerunek: Ikona Ostro-
bramskoj ~~Bohorodicy~~ Bohorodicy w Wilnie (str. 97-98).

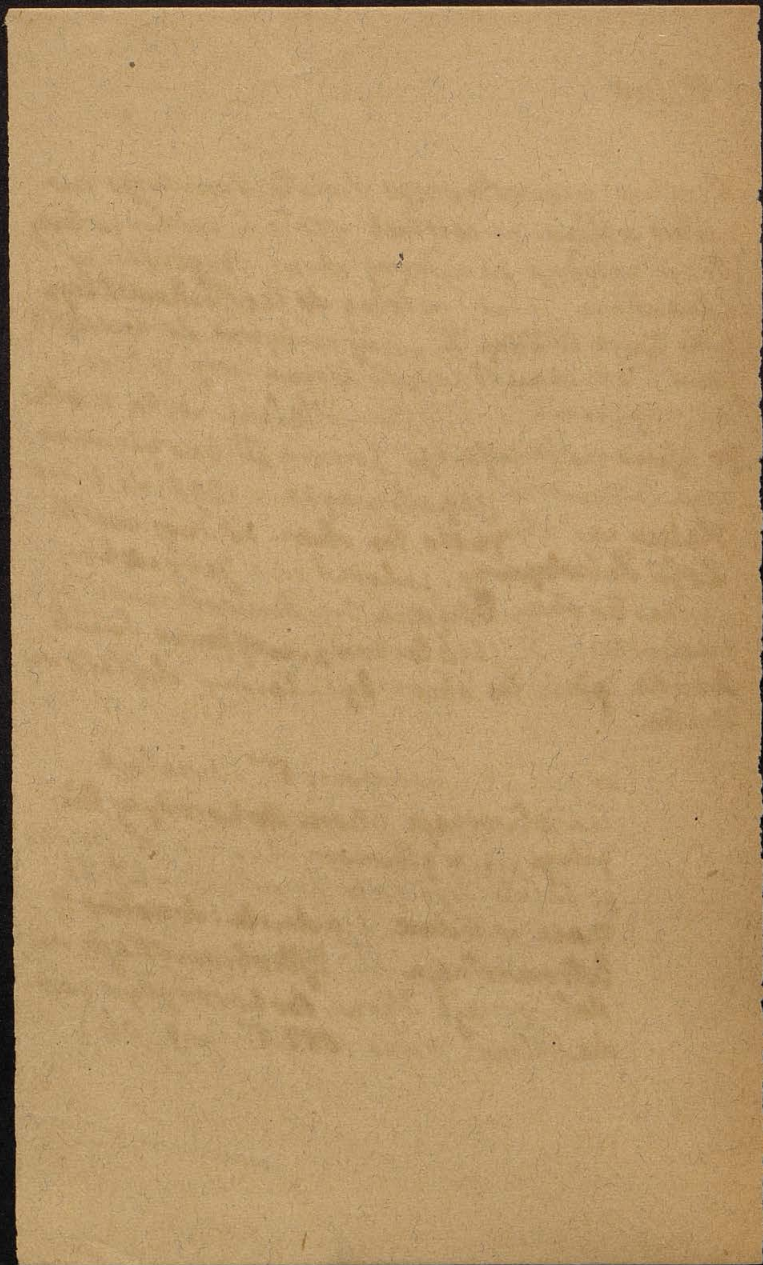
(Michał)

1658 (przy końcu Czerwoca). — Książę Myszkowski (Szachowski) wojewoda wileński po zdobyciu Wilna przez wojska rosyjskie pisze (list) do Cesa Aleksieja Michajłowicza: D. 22 Czerwca otrzymanem granatę Moskara z rozkazem, abym obraz Bogarodzicy („ikonu przewiastyja Bohorodzicy, pismo swiatohu Apostola i Ewanhelisty Łuki”) malowany przez św. Apostola i Ewanhelistę Łukasza, wraz z różnymi mnogimi ozdobami cerkiewnymi zabrat w Wilnie w domu mieszczanina Jurija Seliedrzyka, i taki wy cudotworny obraz postat do Moskwy Carskiemu Wielkozestru. Otoż ten mieszczanin Seliedrzyk, który obecnie wyrnaje prawostawną chrześcijaństwo, oświadczył mi, iż zeszłego roku Unijacy Czerny wiekając z Wilna przed wojskami rosyjskimi, ten cudotworny obraz z ozdobami cerkiewnymi wyrzucili na jego wicinie (statku wodnym) do Królewca, i tam go wzięli z wicin, i niewiedzieć gdzie podzieli. Obecnie ci Czerny żyją po różnych miejscach w Nowogrodka, w Tyrowiach, w Uciańie na Podlasiu. I resztą już zeszłego roku Kapitan Emilian Siapkin z nauczelnikiem Teodorytem wileńskiego monastyrza Soszestwija Sw. Ducha robił poszukiwania za tym obrazem i ozdobami w domu i na wicinie tegoż Seliedrzyka lecz nic nie znalazł oprócz jednego epitrafchila od rycy, który wedle rozkazu carskiego oddano do wileńskiego monastyrza Sw. Ducha. I resztą bieżącego roku d. 27 Czerwca

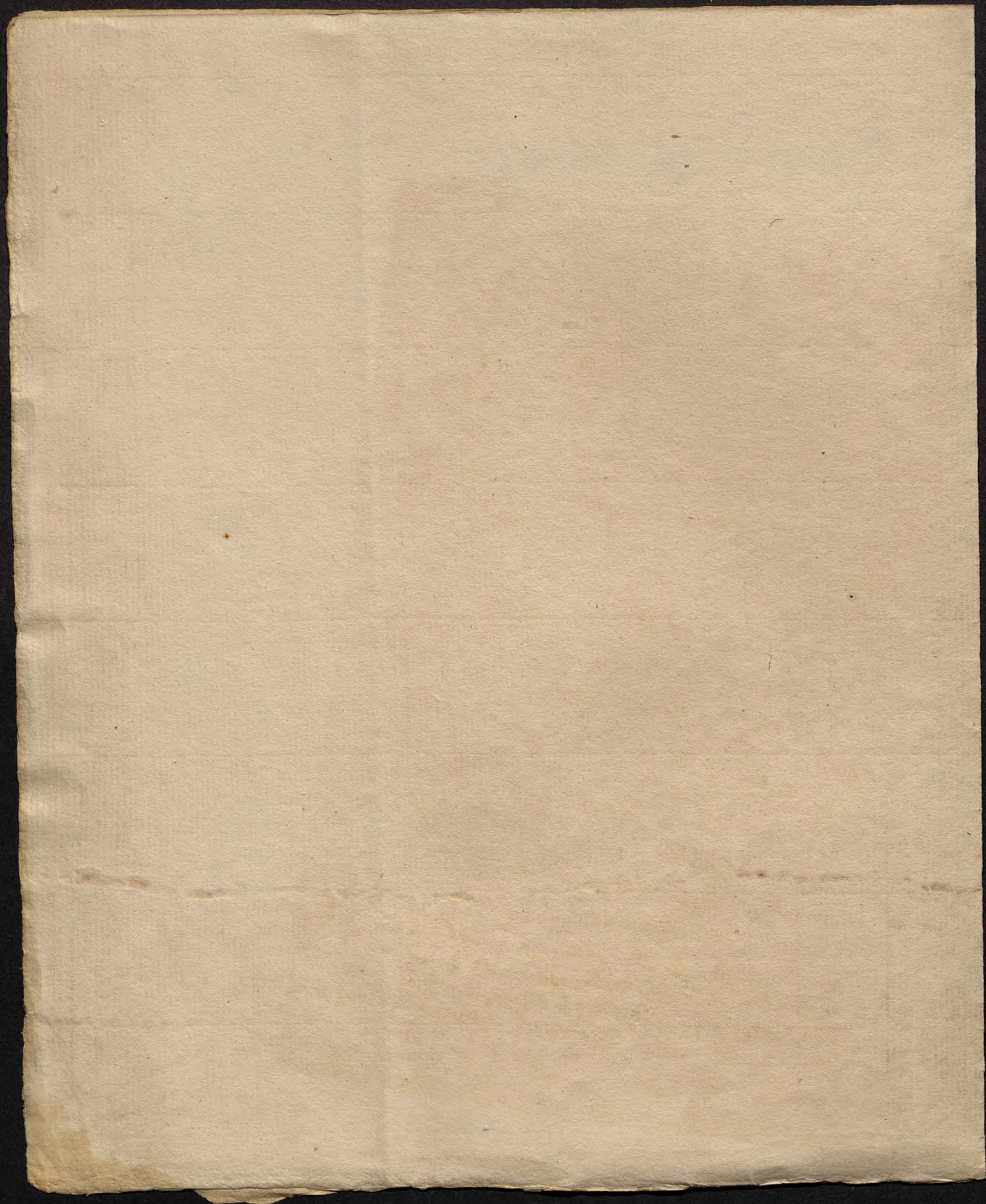
wyostatem porucznika jurjewskiego pułku Fedo-
ra Jewlewa wraz z mieszczaninem Seledrzykiem
do Nowogrodka na śledztwo za tym obrazem, lecz
ci pomimo poszukiwań w cerkwiach, Kosciółkach i dwor-
kach całej okolicy, nie mogli znaleźć tego cudotwor-
nego obrazu Bogarodzicy malowanego przez św.
Łukasza. (Akty historyczno-archeologiczne i izdan-
niye archeograficzno-kozi Komissijeju. Sanktpeter-
burg 1842, Tom IV, Nr 127, str. 269.)

W cerkwi prawosławnego Świata Troickiego mo-
nastera w Wilnie na carskich wrótach cerkwi po lewej
stronie znajduje się cudowny obraz Bogarodzicy
z dzieciątkiem Jezus (podobny do Czestochowskiego
tylko twarz N. Marii Ł. więcej nachylna do dzieciątka
Jezus które zamiast kocytki trzyma zwój). Obraz
ten przywiozła z Moskwy Helena córka Wielkie-
go Księcia moskiewskiego Joanna III Wasylewiera,
żona Kazimierza Jagiellończyka r. 1495, do Wilna
(Helena zaś otrzymała ten obraz od swej matki
Zofii Paleologówny; pochodzi on z Jerozolimy
i wam ten obraz Odigitria t.j. Przewodniczka Je-
rusalimska). -- R. 1596 cerkiew prawosławna Świato-
Troicka, gdzie ten obraz był złożony, dostała się
Uniatom

Wizerunek litografowany 8^{oo}: Świątąją
cudotworną ikoną Bogarodzicy Odi-
gitry... w głównym chrampie Wileńsk.
go Świato-Troickiego Monasteria. -- lit. N.
Maca w Wilnie (w druku: Sokolow N.
Bostrowrotńaja ili Ostr-obramskaja cu-
dotwornąją Ikoną Bogarodzicy w gor-
die Wilnie. Wilno 1883. 5° pag. 36)

Winniki w. (dзец. lwowska)

Winniki dyec. lwow. w kościele tużyszym
 który r. 1738 Marianna z Potockich Tarsowa
 wojewodzina lubelska wyftawita, - obraz
 h. L. Maryi Czystochowskiej udawny, - który
 r. 1738 krwawemi łzami ptaxat. mikołaj
 Wyzycki arcyb. lwowsk. przeprosił za wtręty
 inkwizycy, obraz ten za takowy uznat. - Larafia
 utworzono dopiero 1766r.

(Kronika zakonnicy ormi anpań w
 lwowie. (w Póraz, Sadok, Lamiatnik
 dziszow polskich. Lwów 1855 str. 197)

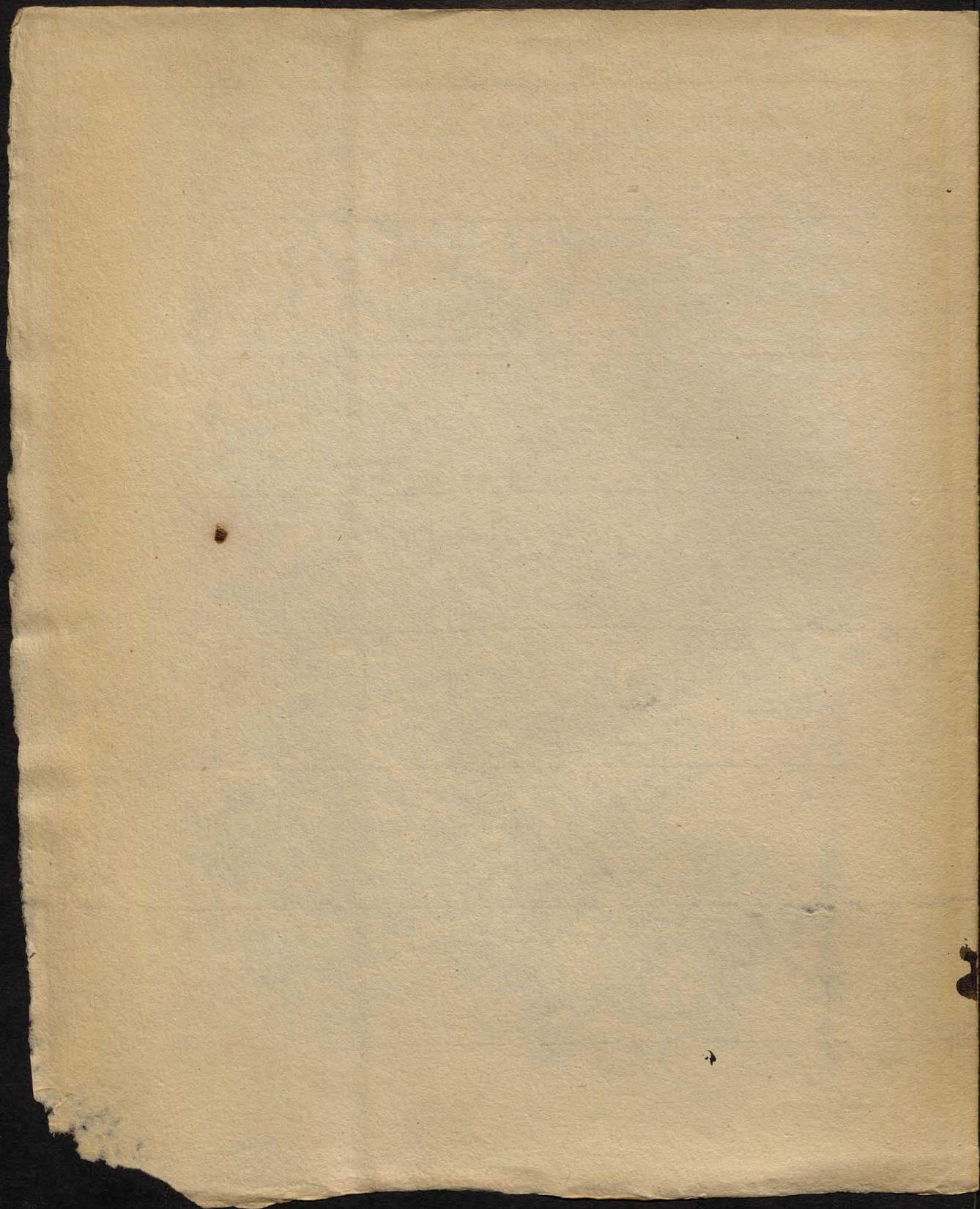
Okolo r. 1748 nabył Winniki Samuel Rosh Gto.
 winik ^{biskup lwowski} i r. 1756 zapisał takowe
 klasztorowi Siarw lwowskich na zatożenie
 Kollegium nobilium. Po śmierci Gtownickiego (+ 19
 września 1776) Rząd austriyacki zajął Winniki na
 rzecz fundacji Edukacyjnego.

Obraz znajdował się u gospodarza zwanego Nikiel, ten H. Potoc.
 Ka karata przenieso do kaplicy zamkowej w Winnikach, a z
 tamta do kościoła r. 1766 (który to kościół już istniał r. 1730)
 Obraz 1/2 tok. wysoki i tok. szeroki. - Gtowny odpust 15 sierpnia

P. B.

Jest tego obrazu sctyrowana ryjina - i
Pieśń o Najsw. P. Maryi w Winałkach
(sctyrowana 8va str. i z podpisem u dołu:
K. M. S. P. W.) (Łoszyce:)
"Krolowa Swietych i Aniolow w Niebie"
i t. d.

312

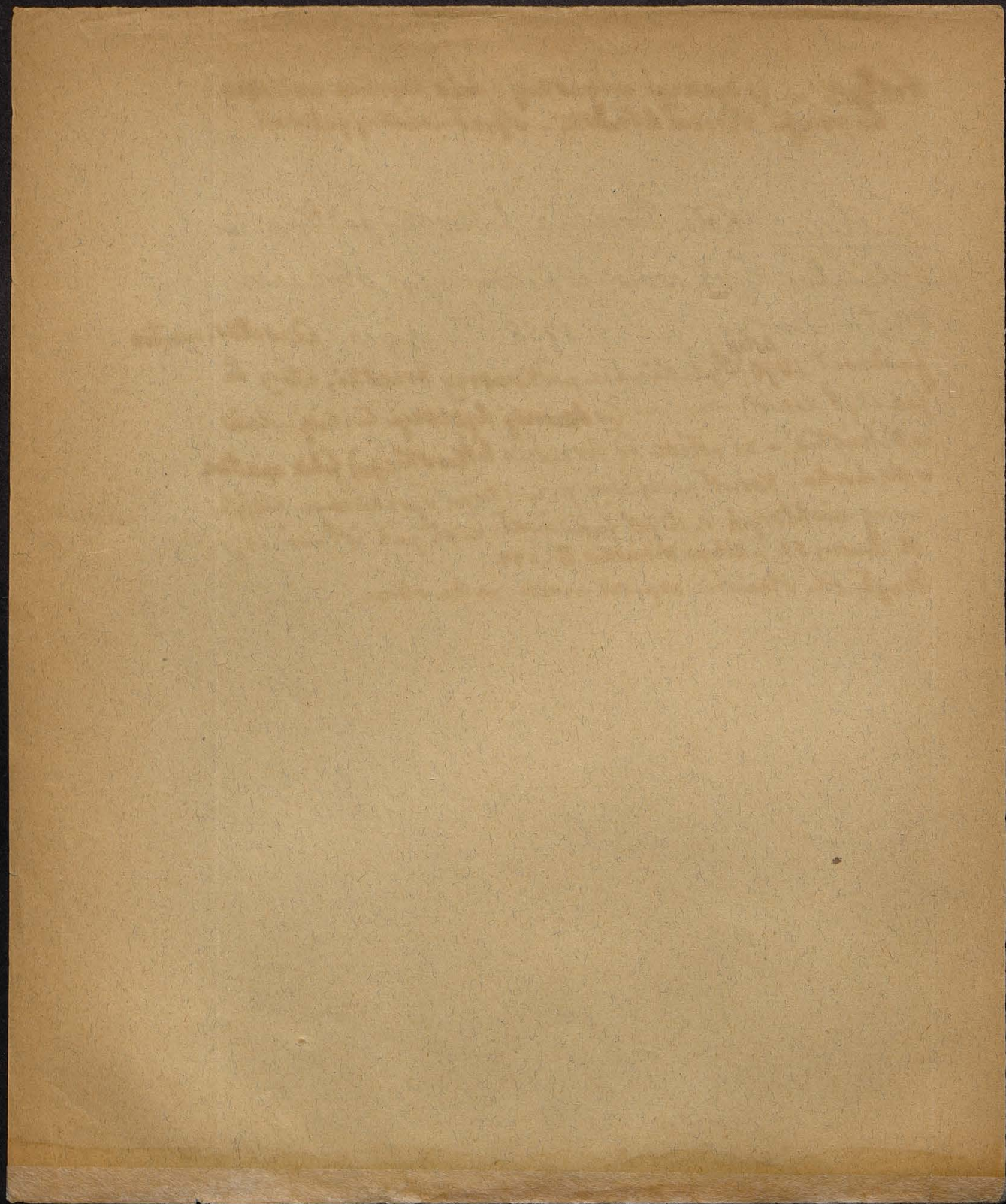

Wistyce w. (w dycezyji wileńskiej - dziś Kaplica należąca
do parafii Brześć litewski - w Grodzieńskiej gubernii

Wistyce (koto Brzezia litewskiego) Opactwo
i klasztor Cystersów z cudownym obrazem

Żratki Boskiej już r. 1758 stynącym. Klasztor i opactwo
fundował ^{ortaki} 1690 Tyszkiewicz podkomorz brzeski, który tu
już 1678 kościół zbudował (w dawnej dycezyji tuckiej, dziś
w Wileńskiej - na północ od Brzezia litewskiego) filia opactwa
w Wachołku. Kościół parafialny przy którym Tyszkiewicz klasztor
podług niektórych r. 1670 fundował, miał już istnieć 1471 r.
Ob. Lpuz 54. - Album Wileńskie II. 244.

Przytułki Stanisław napisał wiersz na ten obraz.

Wislica, miasto nad Nidą. Kościół pokolegiacki
 tułejczy ~~całkowicie~~ zburzył stawiać. Wtedy staw Ło-
 kietek, dokonany go r. 1350 Kazmierz Wielki. W potocz-
 nym ołtarzu po prawej stronie jest kamienne wyob-
 razenie Ś. Ł. Marji zaskami płynące około i tokić
 wysokie. Według podania wyobrazenie to znajdowało
 się w podziemnych grobowych sklepienia małego kos-
 ciółka Ś. Trójcy. Władystaw Łokietek wyparty z Kra-
 kowa przez Szażakow' ukrywając się w tychże gro-
 bach, gdy klęcząc przed tem wyobrazeniem odmawiał
 pieśń: "Witaj gwiazdo morza!" doszedłszy do miejsca:
 "Okaz się nam matką!" usłyszał głos: "Dowosłań
 Władystawie, idź a zwyciężysz." Jakkol pokonawszy
 nieprzyjaciół rozporządził budowę tej świątyni.

(Ob. Kościół pokolegiacki w Wislicy
 przez F. M. Sobiechzańskiego - w Sygorn.
 illust. warszaw. 1860 Tom II Nr 45/2 ^{str. 420} orze-
 woryt. widokiem: Kościół pokolegiacki w
 Wislicy. pag. 420)

Poaliński: Starożytn. Polna T. II. Cz. I. 332.

Sznurcz: More 22.

Długosz podr. 1352 (o tym cudownym obrazie).

Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines across the upper and middle portions of the page.

Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines across the lower portion of the page.

Witebsk w prawosławnym Markowskiu monasterze.

Na wsi Markowo, dwie wiorsty od Witebska, wystawit w XVI wieku fundował niejaki Marek monaster męski Swiato-Troicki prawosławny. Gmach monasteru wybudował r. 1642 Książ Lew Samuel Oginski ciwan troicki, który też temu monasterowi wieś Szydłowszczyznę zapisał. Od r. 1751-1772 był ten monaster w posiadaniu Barylianos Unitów, obecnie 1855 jest znowu prawosławnym. W cerkwi tego monasteru znajduje się cudowny obraz tak zwanej Kazan'skiej Bogarodzicy, (kopia obrazu w Moskwie) tu przy końcu XVII wieku umieszczony.

(Ob.: Sapunow A.: Drewniija ikony
 Bozicej Matery w predietach Po-
 tockoj eparchii. Wilno 1888 - oddbit.
 Na 2 Wileńskiego Kalendaria 1888.)

The first part of the paper is devoted to a general
 introduction of the subject. It is then divided into
 three main sections. The first section deals with
 the general principles of the theory. The second
 section is devoted to a detailed study of the
 special cases. The third section is a summary
 of the results.

The second part of the paper is devoted to a
 detailed study of the special cases. It is
 divided into two main sections. The first
 section deals with the case of a single
 variable. The second section deals with the
 case of multiple variables.

Włoszczowa

[Dzecz. Kielecka)

Włoszczowa miasteczko w województwie ~~ob. sandomiersk.~~ ^{archidyałacie kurzelowski} pow.
wiece checińskim (Dzecz. dawnej gniernien.) 14 mil od Krakowa
na trakcie piotr kowkim. Tu gdy w XVI wieku dziedzie Safrancowie
a po nich Krezowie, kościół farny ^{w rym. k.} modrzewiowy na złoś kalwiński
obróbili, w chatunce opuszczonej (w mieście, gdzie dawniej wikary
katolicki potajemnie, po wygonieniu ~~proboszcza~~ plebana przez Mar.
i na Krez dziedzie, dzieci kręcił, widywały dzieci przez okno wewnątrz
S. Józefa, Joachima, Matki Boskiej i kapłana moze odprawiającego *) Mianowicie d. 27
przy gorzących świecach. Gdy przytem rozmaitych udawnych uzdro- jedna 10cioletnia dziewczyna, kapłana moze
wien' doznawano od r. 1563 porządy, doniosł o tem r. 1643 Jakob odprawiającego.
Chrostkiewicz S. Praw, Kanonik Kurzelowski i officyat, proboszcz Plebanem był wtedy
malogoski arcybiskupowi gniernieńskiemu Mawiejowi Lubieniskie: Cheniechowsk.

mu który restawoz na miejsce ~~komissara~~ komissara tegoż Ja:
kuba Chrostkiewicza r. 1643, po przewidzeniu komissarzy miejsce
za udawne dekretem swym w niedzielę pierwszą po Wszystkich
swietych r. 1646 ogłosit. Chrostkiewicz ^{z muru} wystawit na tem miejscu
Kaplicę w której umieścił obraz Najsw. P. Maryi podług zjawien' F. Ktora d. 22 Grudnia
widzianych odmalowan^{o w Krakowie nabyty} Matka Boska ^{w Koronie} z berłem i z dzie- 1648 trójkapł. swiński
ciątkiem Jezus na prawej ręce stojąca na kuli siołatai w ręzu; koto biskup cysterski supra-
niej Kłocry z jednej strony S. Józef z liliją, z prawej zaś S. Joachim z las- gan chelmski konsekr.
ką pasterską, w gorze zaś po bokach 2 aniołki z świecami gorzącemi) wats

Kaplicę oddaną pod dozór Jdrzejowi Starzowi plebanowi utworzous;

bis^{us} Kap^{us} cysterski

kiemu, poświęcił r. 1648 Nikołaj Swierski, sufragan gnieźnieński.
kanonik i oficyant chełmski, proboszcz piekarzowski. Ołtarz w tej
kaplicy wystawił Wodziecy.

Ob. Pruszer Thac.: Forteca duchowna - wiadomość ze
świadectwa Stanisława Thercyusa z Kurzelowa
Medycyny Dokt.

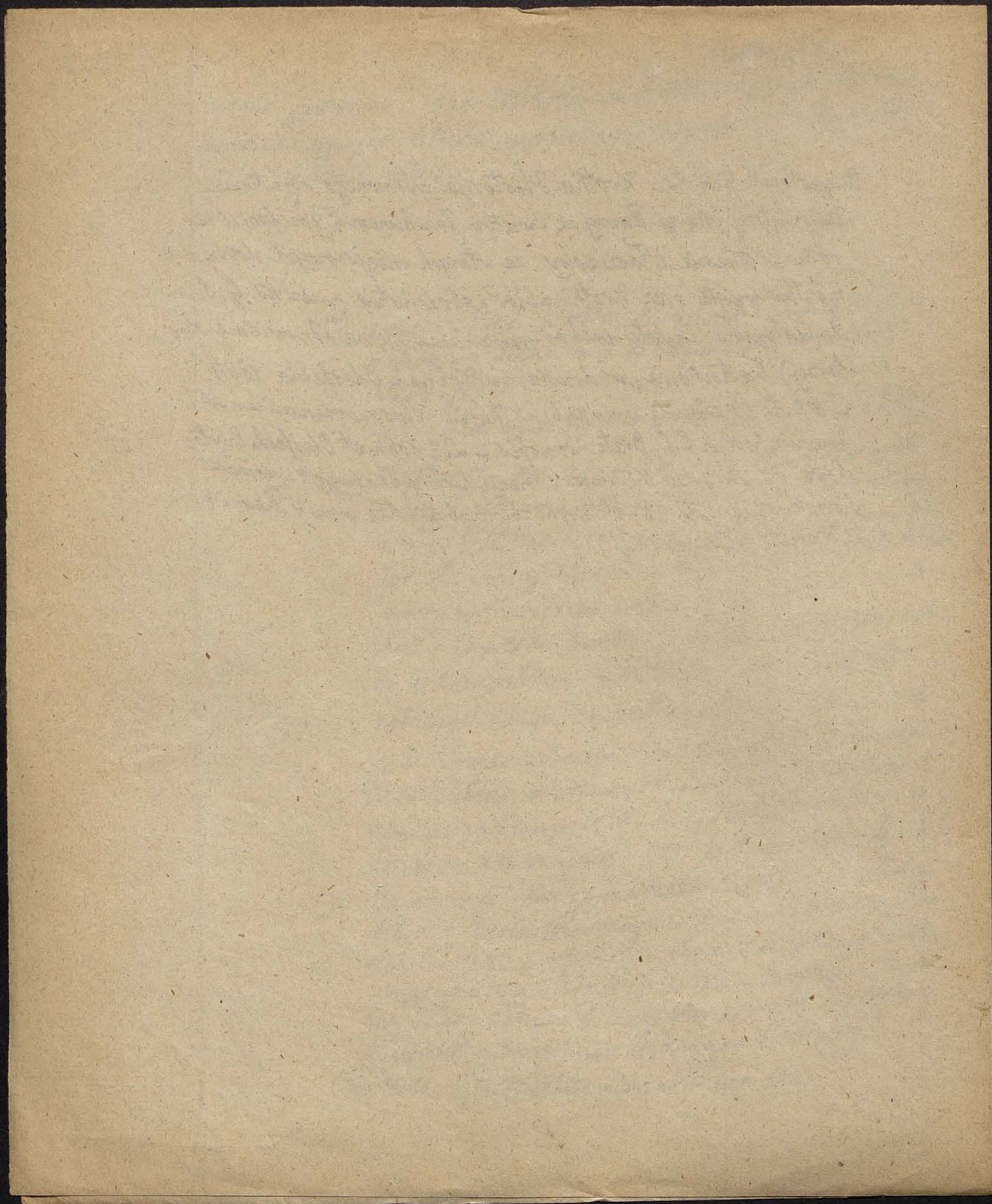
Instrumenta wydrukowany z obrazem około r. 1649.

Sierostawski Tomasz: Odnowa Starodawnych
ordob świętego zjawienia Najświętszej Bogarodzicy
Maryi z S. Joachimem i Josefem Wyrzawcami od
lat stu i więcej Laskami cudownymi w mieście Włosz-
czowy wstawionego, z oryginalnej historii... po te-
linie i po polsku krotko i wiernie drukarska pra-
ca z Przydatkiem niektórych Uwag i affektów
nabożnych o Nasze Najświętszego Odkupiciela .... pra-
ca X. Tomasza Josefa Sierostawskiego Filozofii
Dokt. Plebara Włoszczowsk. Diekana Kurzelowsk.
wystawiona i użgniona. R. 1750. W Krakowie w
drukarni Akademickiej. 8vo kart niel. 48 (Sign. A-F.)

Na odwrocie tytułu rygina Matki Bogkiej licho zstychoo
in 8vo: "o Maria Włoszczoviensis cum S. Joachim Jo-
seph C. Orate pro nobis." - Ogłoszenie Dedykacja - akta
- wypis z Pruszy - luda od 1643 do 1723. - Nedytane - Mod-
litwy - Diasoni z o Najsw. Maryi Włoszczowskiej - na Końcu
Suplement, pis proboszczois i dziedzicow Włoszczowy.

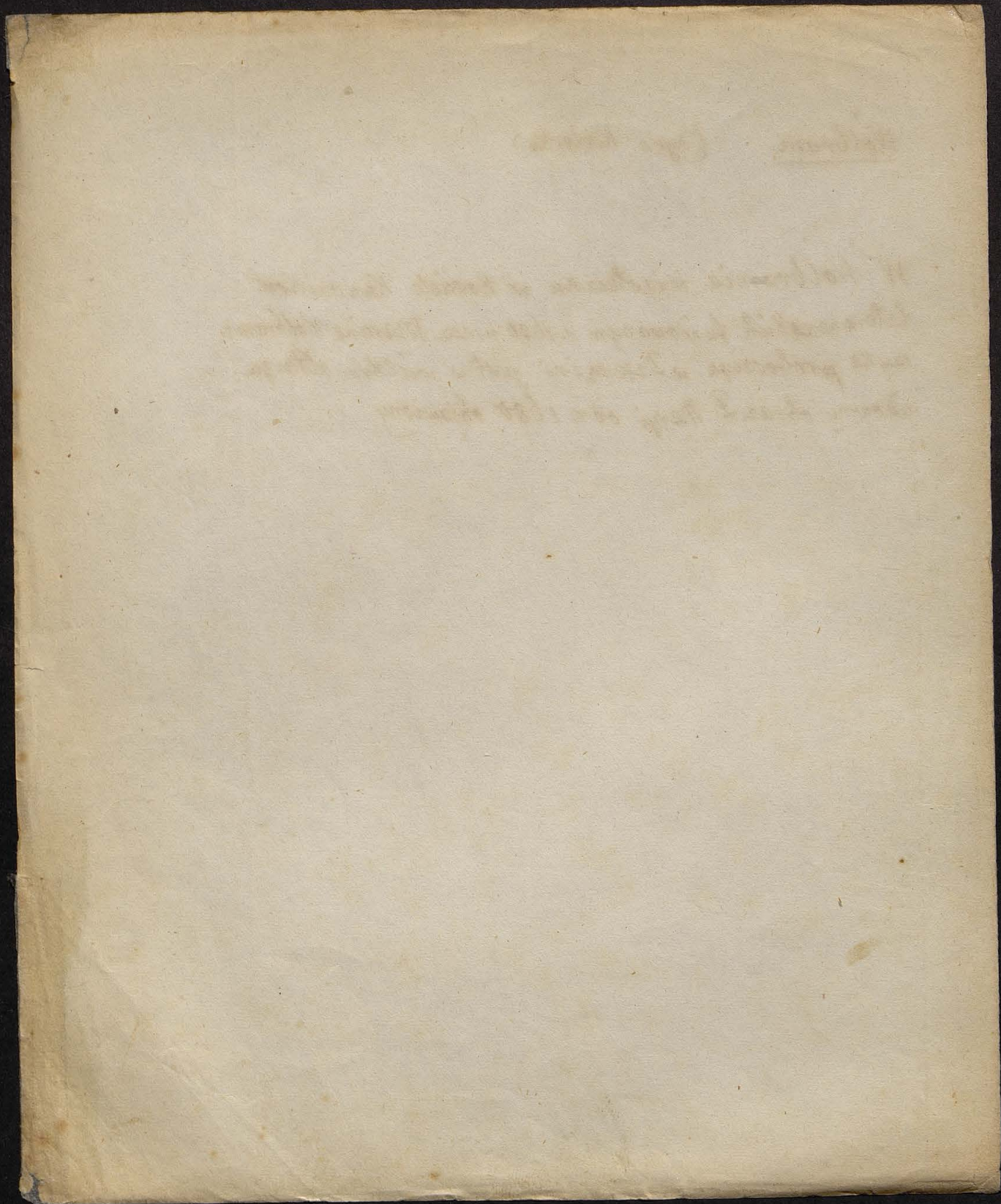
Bujdecki: Vita Matthiae Lubierski pag. 192.

Augustynik G. J. ks.: Krótka Historia cudownego objawienia
 Najświętszej Maryi Łamy ze Świętym Joachimem i Józefem 1642
 roku w Mieście Włoszczawy ze Starzyh miejscowych doku-
 mentów wyjęta oraz Krótki zbiór nabożeństwa przez ks. G. J.
 Augustynika. (Czyoty dochoi) przeznaczona na odnowienie oł-
 tarczy.) Częstochowa, w drukarni Kohna i Odersfelda 1884.
 - 8^{ty} str. 64 i ryćina w ramkach: „S. Maria Włoszczowienis cum S.
 Joachim Joseph C. C. Orate pro nobis. - Lit. Kohn et Odersfeld. Często-
 chowa.” 8^{ty} str. 7-22 wiadomość o obrazie historyczna (wyjęta z Książki
 Sierosławskiego), str. 23-64 (Krótki zbiór nabożeństwa oraz 4 Pieśni o
 N. Maryi P. Włoszczowskiej.)

Wolbrom (cyec. Kielecka)

W Wolbromie miasteczku w Kosacie Kanoników
laterańskiich fundowanym r. 1630 przez Marcin Wolbrom-
czyka proboszcza w Dzierżyni jest w wielkim ołtarzu
cudowny obraz P. Maryi od r. 1680 objawiony

Wrociszew wies w dawnej dycezyi poznan. archidyał. warszaw.
 dziś w dyce. warszaw. Kościół parafialny S. Małgorzaty, który
 już istniał r. 1447, odbudowany z drzewa po spaleniu r. 1794
 ma w wielkim ołtarzu cudowny obraz Matki Bożkiej,
 sprowadzony z Sokala przez Hieronima Michałowskiego
 z Michałowa starostę rozanieckiego (+ 23 marca 1661 mając 45
 lat) i tutaj darowany.

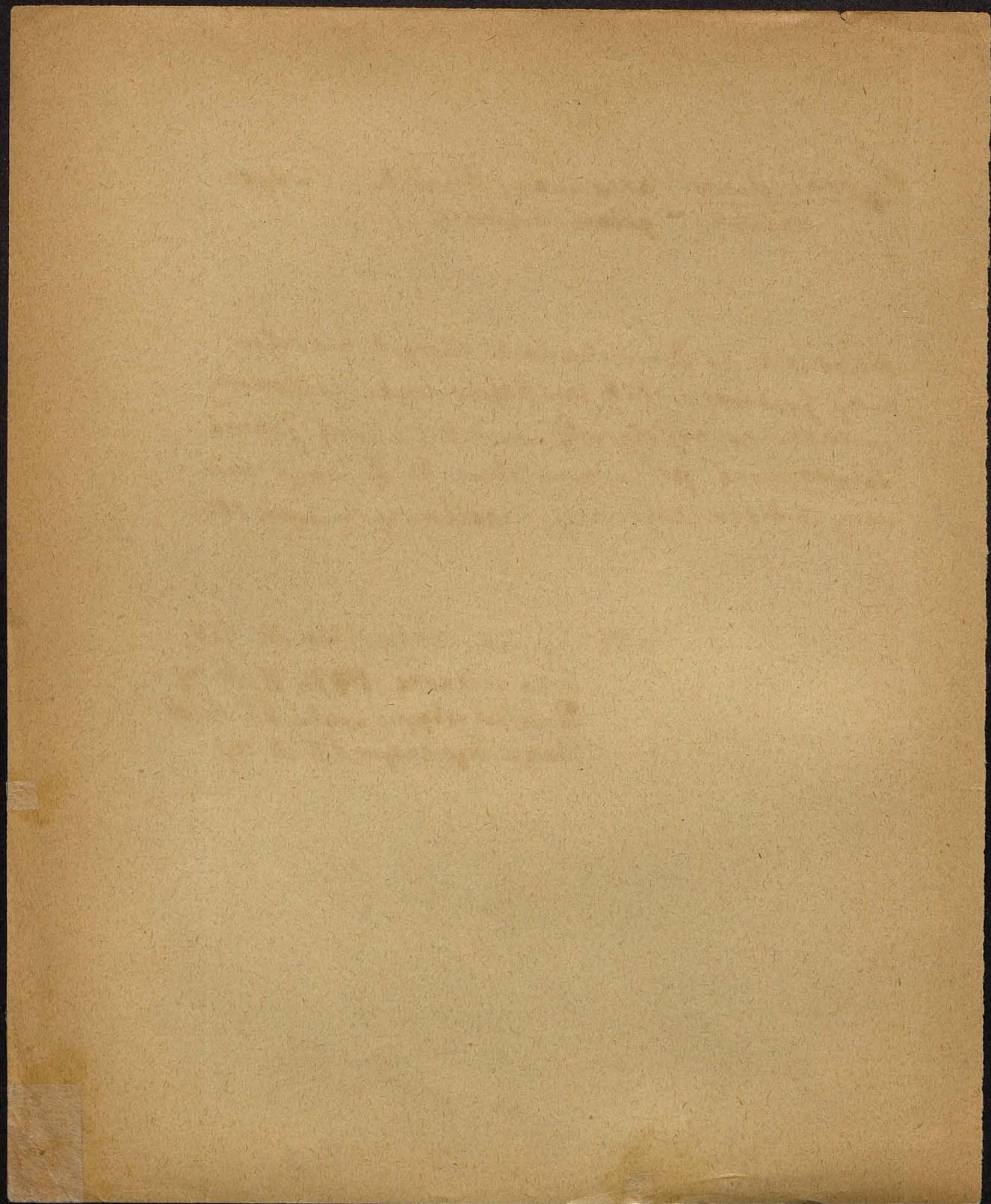
(Lubomirski Ład: Najdawniejsze księgi
 sądowe: Księga ziemi wrociszkiej. Warszawa
 1879, str. XXV.)

100
100
100

Wysoki dwór (także zwany Anciszki) — w dyes.
zmudzki. — gubern. Kowieński.

W kościele po Dominikanach którego klasztor
tutaj fundował r. 1629 Jan Alfons Łucki podkomorz
wileński później starosta zmudzki, z żoną Joanną
Talwoszoną, jest cudowny obraz Śr. P. Maryi malo-
wany na blasze miedzianej. Klasztor suprymowany 1832.

Ob. Szymak: Prerogatywa str. 425.
Teki wileńska 1858 Nr. III str. 247
Pamiętnik religijno moralny T. I. str. 404.
Barque: Dys dziejów. T. II str. 395.

W r. 1934-yim ks. L. Figarshi, proboszcz
par. Wysockie Koto wydał broszurkę
p.t. „Wysockie Koto -

Historja karcioła i cudownego obrazu
Matki Boskiej Wysockolskiej...
(2 rocz. 250-lecia tego obrazu).

Radom, 1934 - —

Dn. 25. X 1936r. przeglądając ten rękopis
tę notatkę KCF. umieścić dla urado-

możę Pi. dalszych poszukiwań. —
Zarazem ofiarowałem tę broszurkę
do Biblioteki Jagiellońskiej —

Ms. d. E. 100. 1. 1.
prob. Wypł. 1.

Wysokie Koło dyec. sandom.

Obraz Śl. Maryi Wysokolskiej w Kościele XX. Domi-
nikanów Obserwantów od r. 1684 cudami. ^{awny} ~~Stary~~ (rycina
in 8° ftych. ~~1680~~ N. P. do potłata na wzór Gęstochowski; na
lewej ręce trzyma Dziesiętko Jezus z Krzyżem błogostawiając; w
prawej ręce zaś trzyma różę). (Zarys ten Pieśń) „Zabrzmięcały świecie
chwali Matce jedynej” i t.d.

Klasztor fundował 1637 Stanisław Włostowski Kasztelan sandomiński - do r. 1
1870 zajmowali Dominikanie zwyczajni - od r. 1878 klasztor Reformatorów.
Kościół konsekrowany 1694 przez biskupa Stanisława Izembeka.

Pieśń o Śl. Maryi P. w Kościele Włost.
Dominikanów w Wysokiem Koło Tałkami
Styncey. 8° K. 2. (b.m. i r. 2 rycinę)
Siarzynski: Opisanie powiatu sandomsk.

Zaměstnik religijno-moralny I. I str. 403.
Baran: Rys dziejów II. 339.

